

Fordította:
Zentai György

Miháel Bár-Zohár – Nisszim Misál

MOSZÁD

Az izraeli titkosszolgálat
legjelentősebb műveletei

SZTE Klebelsberg Könyvtár

J001181515

A fordítás Michael Bar-Zohar – Nissim Mishal: *Mossad*.
The Greatest Missions of the Israeli Secret Service (Ecco, 2012)
alapján készült

TK-nak

Szerkesztő: Sebes Katalin
Szakértő: dr. Kis-Benedek József, Haraszti György

A könyvet és a borítót tervezte, tördelte: Gyergyák Bence

X 241917

Copyright © 2012 by Michael Zohar and Nissim Mishal
Hungarian translation © Zentai György, 2013

ISBN 978 963 689 670 6

Copyright © Gabo Kiadó
Felelős kiadó: Földes Tamás
Irodalmi vezető: Rózsa Judit

TARTALOMJEGYZÉK

<i>Bevezetés: Egyedül az oroszlán barlangjában</i>	9
1. fejezet Az Árnyak királya	13
2. fejezet Temetés Teheránban	21
3. fejezet Akasztás Bagdadban	39
4. fejezet Egy szovjet téglá, és holttest a tengerben	52
5. fejezet „Ó, ez? Csak Hruscsov beszéde...”	64
6. fejezet „Hozzátok el Eichmannt, élve vagy halva!”	73
7. fejezet „Hol van Josszele?”	103
8. fejezet Náci hős a Moszád szolgálatában	128
9. fejezet Damaszkuszi emberünk	148
10. fejezet „Kellene nekem egy MiG-21-es!”	175
11. fejezet Akik sosem felejtnek	190
12. fejezet Vadászat a „Vörös Hercegre”	206
13. fejezet A szíriai hajadonok	235
14. fejezet „Ma háborúba lépünk!”	243
15. fejezet Szexcsapda az atomkémnek	260
16. fejezet Szaddám szuperfegyvere	275

17. fejezet	Ammani fiaskó	288
18. fejezet	Észak-Koreából szeretettel	301
19. fejezet	Szerelem és halál délután	313
20. fejezet	Kamerák előtt	326
21. fejezet	Sába királynőjének földjéről	339
<i>Epilógus: Háború Iránnal?</i>		355
<i>Köszönetnyilvánítás</i>		361
<i>Bibliográfia és források</i>		363
<i>Név- és tárgymutató</i>		391

BEVEZETÉS

Egyedül az oroszlán barlangjában

2011. november 12-én hatalmas robbanás történt Teherán közelében, egy titkos rakétabázison, amelyben a Forradalmi Gárda tizenhét tagja veszítette életét, s amely tucatnyi rakétát változtatott fekete fémkupaccá. Hasszán Tehrani Moghaddam tábornok, a nagy hatótávolságú Sahab rakéták „atyja” és az iráni rakéta-program vezetője ugyancsak a robbanás áldozatául esett. A bombatámadás titkos célpontja azonban nem ő volt, hanem egy szilárd tüzelőanyagú, atomtöltettel is felszerelhető rakéta, amelynek több mint 9000 kilométeres hatótávolsága azt jelentette, hogy egy föld alatti iráni rakétasilóból elindítva akár az Egyesült Államokat is el tudta volna érni.

Az iráni vezetők tervei szerint az új rakéta térdre kényszeríthette volna Amerika nagyvárosait, lehetővé téve, hogy Irán legyen a világ meghatározó hatalma. A novemberi robbantás több hónappal késleltette a fejlesztési programot.

Noha az új, nagy hatótávolságú rakéta célpontja Amerika volt, a bombatámadást az izraeli titkosszolgálat, a Moszád hajtotta végre. A szervezet, amióta hatvan évvel ezelőtt megalakult, félelmet nem ismerve végzi titkos munkáját az Izraelt és a nyugati világot fenyegető veszélyek elhárítására. A Moszád hírszerző tevékenysége és hadműveletei napjainkban minden korábbinál nagyobb hatással vannak az amerikaiak biztonságára otthon és külföldön egyaránt.

Külföldi források szerint jelenleg a legnagyobb kihívást a Moszád számára az iráni vezetésnek az a nyílt és egyértelmű ígérete jelenti, hogy letörlik Izraelt a térképekről. Konok árnyékhaború vette kezdetét: iráni nukleáris létesítmények ellen követnek el szabotázsakciókat, atomtudósokat likvidálnak, fedőcégek által hibás berendezéseket és nyersanyagokat szállítanak, magas rangú katonatisztek és kutatók dezertálását szervezik meg, iráni számítógépes hálózatokat fertőznek meg vírussal. A Moszád állítólag Irán atomhatalommá válása és annak az Egyesült Államokra, valamint az egész világra gyakorolt hatása ellen folytat küzdelmet. S miközben sikerült évekkel késleltetniük az iráni atombomba elkészítését, titkos háborújuk kezd eljutni végső határára, ami után már csak egyetlen megoldás marad: a nyílt katonai csapás.

A terrorizmus elleni harcban, az 1970-es évektől a Moszád számos jelentős terroristavezért fogott el és végzett ki Bejrútban, Damaszkuszban, Bagdadban, Tuniszbán, valamint Párizsban, Rómában, Athénban és Cipruson. 2008. február 12-én a nyugati média híradásai szerint a Moszád ügynökei Damaszkuszban csapdába csalták és megölték Imád Mugnijét, a Hezbollah katonai vezetőjét. Mugnije esküdt ellensége volt Izraelnek, de az FBI körözési listáján is az első helyen szerepelt. Ő tervezte ki és hajtotta végre azt a bejrúti merényletet, amelyben az amerikai haditengerészet 241 katonája veszítette életét. Több száz amerikai, izraeli, francia és argentin áldozat vére tapadt a nevéhez. Napjainkban az al-Káida és az Iszlám Dzsihád szervezetek vezetői ellen folyik a hajsza a Közel-Keleten.

Amikor azonban a Moszád figyelmeztette a nyugati országokat, hogy az „arab tavasz” könnyen „arab télbe” fordulhat át, mégis úgy tűnt, senki sem hallgat rájuk. 2011-ben a Nyugat úgy gondolta, a demokrácia, a szabadság és az emberi jogok tiszteletben tartásának új korszaka köszönthet be a közel-keleti térségben. Az egyiptomi nép támogatásának reményében nyomást gyakoroltak Mubárák elnökre, legközelebbi szövetségeseikre az arab világban, azért, hogy mondjon le. A kairói Tahrír teret ellepő első demonstrálók azonban amerikai zászlók égetésébe kezdtek, megrohamozták az izraeli nagykövetséget,

követelték az Izraellel kötött békeszerződés felmondását és civil szervezeteknél dolgozó amerikai aktivistákat tartóztattak le. A szabad választások eredményeképpen a Muszlim Testvériség került hatalomra, s Egyiptom jelenleg az anarchia és a gazdasági katasztrófa határán ingadozik. Fundamentalista iszlám rezsim van kialakulóban Tunéziában, s nagy valószínűséggel ugyanez a sors vár Líbiára is. Jemenben teljes a felfordulás. Szíriában Aszad elnök a saját népét mészárolja. Az olyan mérsékelt államok, mint Marokkó, Jordánia, Szaúd-Arábia vagy az Egyesült Arab Emírségek úgy érzik, nyugati szövetségeseik elárulták őket. Az emberi jogok tiszteletben tartásával, a nők jogainak elismerésével és a demokratikus törvénykezés bevezetésével kapcsolatos reményeket rövid idő alatt szertefoszlatták a jól szervezett és a tömegekkel közelebbi kapcsolatot ápoló fanatikus vallási pártok.

Az „arab tél” időzített bombává változtatta a Közel-Keletet, amely fenyegetést jelent az izraeli népre és nyugati szövetségeseire is. A történelem előrehaladtával a Moszád akciói egyre kockázatosabbá, ám egyszerűsre a nyugati világ szempontjából egyre nagyobb jelentőségűvé váltak. A Moszád bizonyult a leghatékonyabb védelemnek az iráni atomfenyegetés, a terrorizmus és minden egyéb veszély ellen, amely a forrongó közel-keleti térségben gyökerezett. S ami a legfontosabb, a Moszád az utolsó esély a nyílt fegyveres konfliktus elkerülésére.

A szervezet nélkülözhetetlen elemei azok a névtelen katonák, nők és férfiak, akik életüket kockáztatva, családjuktól távol, valós kilétüket titkolva hajtják végre vakmerő akcióikat ellenséges országokban, ahol a legkisebb hiba is a letartóztatásukhoz, kínvallatásukhoz és halálukhoz vezethet. A hidegháború idején a legrosszabb, ami egy idegen ügynökkel történhetett, ha valamelyik nyugati vagy a kommunista táborhoz tartozó országban letartóztatták, az volt, hogy egy hideg, ködös reggelen egy berlini hídon kicserélték egy másik ügynökre. Orosz vagy amerikai, brit vagy keletnémet – az ügynökök mindig biztosak lehettek benne, hogy nincsenek egyedül, valaki majd hazajuttatja őket. A Moszád magányos harcosait azonban nem várják kicserélendő foglyok, sem ködös hidak; vakmerőségükért az életükkel fizethetnek.

Könyvünkben a Moszád történetének legnagyobb akcióit és legbátrabb hőseit igyekszünk bemutatni, de szót ejtünk azokról a hibákról és kudarokról is, amelyek nemegyszer befeketítették a szolgálatról alkotott képet, és alapjaiban rengették meg a szervezetet. Ezek az akciók alakították Izrael sorsát, és sok szempontból a világét is. A közös pont pedig, amely az összes Moszád-ügynököt összeköti, a hazájuk iránt érzett mély, idealisztikus rajongás, a teljes elkötelezettség fennmaradása ügyében, és az állandó készenlét arra, hogy akár a legnagyobb kockázatot is vállalják, a legszörnyűbb veszelmekkel is szembenézzenek Izrael érdekében.

1. FEJEZET

Az Árnyak királya

1971 késő nyarán heves vihar csapott le a Földközi-tenger partvidékére, hatalmas hullámokkal ostromolva Gáza partjait. Az arab halászok megfontoltan a parton maradtak; nem lett volna bölcs dolog ezen a napon kimerészkedniük az alattomos tengerre. Ehelyett dőbenten figyelték, amint egyszer csak egy rozoga hajó emelkedik ki hirtelen a zúgó habok közül, és nagyot döccenve megfeneklik a nedves homokon. Néhány gyűrött, csuromvizes ruhát és *kafiját* viselő palesztin ugrott le róla, és gázolt ki a partra. Borostás arcukon a hosszú tengeri utazás okozta kimerültség tükröződött, de nem volt idő pihenésre, rohanniuk kellett, hogy mentsék az életüket. A haragvó tengeren ugyanis egy izraeli torpedónaszád tűnt fel, állig felfegyverzett katonákkal a fedélzetén. Teljes sebességgel közelített a parthoz: a katonák kiugráltak a sekély vízbe, és tüzet nyitottak a menekülő palesztinokra. Néhány gázai fiatal, aki a parton játszott, odaszaladt a palesztinokhoz, és egy közeli gyümölcsösbe menekítették őket. Az izraeli katonák nyomukat veszítették, de szétszóródtak a parton, a szökevények után kutatva.

Még ugyanaznap éjszaka egy kalasnyikovos fiatal palesztin surrant be a gyümölcsösbe, ahol a szökevények egy sarokban kuporogtak.

– Kik vagytok, testvéreim? – kérdezte.

– A Népi Front Palesztina Felszabadításáért tagjai vagyunk – válaszolták. – A türoszi menekülttáborból jöttünk, Libanonból.

– *Merhabá*, isten hozott benneteket – mondta az ifjú.

– Ismered a parancsnokunkat, Abú-Szaifot? Ő küldött minket, hogy találkozzunk a Népi Front vezetőivel Beit Lahióban [terroristaközpont a Gázai övezet déli részén]. Van pénzünk és fegyverünk, és innen akarjuk irányítani a műveleteinket.

– Segítek nektek – felelte a fiatalember.

Másnap reggel egy csoport fegyveres terrorista kísérté a jövővényeket a Dzsabália menekülttábor egyik elhagyatott házába. Bevezették őket a nagyszobába, és helyet kínáltak nekik egy asztalnál. Kis idő múlva beléptek a Népi Front vezetői. Szívélyesen üdvözölték libanoni testvéreiket, és asztalhoz ültek velük szemben.

– Kezdhetjük? – kérdezte egy vörös *kafiját* viselő zömök, kopaszodó fiatalember, nyilvánvalóan a libanoni csoport vezetője. – Mindenki itt van?

– Mindenki.

A libanoni megemelte kezét, és az órájára pillantott. Ez volt az előre megbeszélt jel. A „libanoni követség” tagjai hirtelen fegyvert rántottak, és tüzet nyitottak; egy perc sem telt belé, s Beit Lahia terroristái halottak voltak. A „libanoniak” kirohantak a házból, s a Dzsabália tábor kanyargós síkatorain és Gáza forgalmas utcáin keresztül hamarosan izraeli területre értek. Aznap éjjel a vörös *kafiját* viselő férfi, Méir Dágán százados, az IDF (Izraeli Védelmi Erők) titkos „Rimon” kommandójának parancsnoka jelentést küldött Áriél (Árik) Sáron tábornoknak, miszerint a Kaméleon-hadműveletet sikerrel végrehajtották. A gyilkos terroristacsoport, a Beit Lahia-i Népi Front összes vezetője meghalt.

Dágán ekkor még csak huszonhat éves volt, de máris legendás harcos. Az egész hadműveletet ő tervelte ki: azt, hogy libanoni terroristáknak adják ki magukat, akik egy ósdi hajóval érkeznek meg az izraeli Ásdod kikötőjéből; az éjszakai rejtőzködést; a találkozót a terroristák vezetőivel és az akciót követő szökési útvonalat. Még az izraeli ál-torpedónaszád üldözését is maga szervezte. Dágán volt a megtestesült gerilla, kemény és kreatív, aki nem feltétlenül

ragaszkodik a bevetés során alkalmazandó szabályokhoz. Jichák Rabin mondta egyszer róla: „Méirnek megvolt az a sajátos képessége, hogy akciófilmekre emlékeztető terroristaellenes műveleteket találjon ki.” A későbbi Moszád-főnök, Dánni Játom zömök, ritkás hajú fiatalként emlékezett vissza Dágánra, aki egykor felvételt kért a legnagyobb presztízsű izraeli kommandós egységnek számító Szájeret Mátkálba, és mindenkit elkápráztatott késdobáló tehetségével. Hatalmas kommandós kését elhajítva halálbiztosan talált célba. De hiába célzott kitűnően, a Szájeret Mátkál felvételi vizsgáján elbukott, így egyelőre be kellett érnie azzal, hogy az ejtőernyősöknél teljesít szolgálatot. A hetvenes évek elején a Gázai övezetbe küldték. A területet az 1967-es hatnapos háborúban hódította meg Izrael, s ettől kezdve valóságos darázs-fészékké, gyilkos terroristaközponttá vált. A palesztin terroristák napi rendszerességgel gyilkolták az izraelieket, s az IDF elvesztette az ellenőrzést az erőszakos menekülttáborok felett.

1971. január 2-án egy ország gyászolta az Arrojo család bájos gyermekeit, az ötéves Ávigailt és a nyolcéves Markot, akiket bomba tépett szét, melyet egy terrorista hajított be szülei autójába. Áriél (Árik) Sáron tábornok eldöntötte, hogy véget kell vetni a mészárlásnak. Összetoborozta néhány harcedzett régi barátját, valamint egy pár ifjú katonát. Az utóbbiak egyike volt a kerek képű, alacsony, izmos testalkatú tiszt, Dágán is, aki bottal járt, mivel a hatnapos háború során aknára lépett. A Beér Seva-i Szoroka Kórházban aztán beleszeretett Biná nővérbe, aki ápolta, és gyógyulását követően feleségül is vette.

Dágán bottal, több pisztollyal és géppisztollyal felfegyverkezve, oldalán egy dobermannal járta a megszállt Gáza utcáit. Egyesek azt állították, látták őt arabnak öltözve számárháton közlekedni a veszélyes síkatorokban. Fogyatékosága a legkisebb mértékben sem csökkentette eltökéltségét, hogy a legkockázatosabb akciókat is végrehajtsa. Gondolkodása egyszerű volt: ellenségeink, a gonosz arabok az életünkre törnek, ezért nekünk kell előbb megölni őket. Dágán hozta létre az első titkos izraeli kommandót, amelynek tagjai magukat

arabnak álcázva, mélyen az ellenség területére behatolva tevékenykedtek. Hamarosan az „Árik kivégzőosztaga” néven váltak ismertté, s a szóbeszéd szerint gyakran hidegvérrel végeztek a foglyul ejtett terroristákkal. Állítólag olyan is előfordult, hogy a terroristát egy sötét sikátorba vitték, és azt mondták neki: – Van két perced, hogy eltűnj – majd miután menekülni próbált, agyonlőtték. Néha látszólag véletlenül elveszítettek egy tört vagy egy pisztolyt, s ha a terrorista érte nyúlt, megölték. Újságírók beszámolója szerint Dágán reggelenként kiment a mezőre vizelni, s míg egyik kezével a műveletet segítette, a másikkal üres kólásdobozra lövöldözött. Dágán tagadta az efféle beszámolókat: – Mindannyiunkkal kapcsolatban léteznek legendák – mondta –, de a leírtak jó része egyszerűen nem igaz.

A kis izraeli kommandós egység tagjai kemény, kegyetlen háborút vívtak, naponta kockára téve életüket. Dágán emberei gyakran öltöztek nőnek vagy halásznak, hogy felkutassák az ismert terroristákat. Máskor magukat is arab terroristának adva ki csalták csapdába a Fatah embereit, s az ezt követő tűzharcban végeztek velük. 1971. január 29-én Méir és emberei a Dzsabália tábor körül járőröztek két terepjáróval. Az egyik kereszteződésben egy taxival kerültek szembe, amelynek utasai között Dágán felismerte a hírhedt terroristát, Abú Nimert. Parancsára a terepjárók megálltak, és a katonák körülvették a kocsit. Dágán megindult az autó felé, mire Abú Nimer kiszállt, kézigránátot lengetve a kezében. Ránézett Dágánra, és kihúzta a biztosító szeget. – Gránát! – üvöltötte Dágán, de ahelyett, hogy menedéket keresett volna, rávetette magát a férfira, a földhöz szegezte, és kitepte a kezéből a gránátot. Tettéért Bátorság Érdeméremmel tüntették ki, később mégis azt híresztelték, hogy miután arrébb taszította a kézigránátot, pusztá kézzel végzett Abú Nimerrel.

Évekkel később, ritka interjúinak egyikében, melyet az izraeli újságírónak, Ron Lesemnek adott, Dágán azt állította: – A Rimon nem volt kivégzőosztag... Nem a Vadnyugaton voltunk, ahol bárki boldogan lövöldözhetett. Sosem bántottunk nőket vagy gyerekeket... Azokat támadtuk, akik brutális gyilkosságokat követtek el. Megöltük őket, ami mások számára is elrettentésül szolgált. A polgári lakosság

és az állam védelme olykor olyan dolgok megtételére is rákényszerít, amelyek szemben állnak a demokratikus értékekkel. Valóban igaz, hogy az olyan egységeknél, mint a miénk, a jó és a rossz közötti határ gyakran elmosódhat. Ezért kell biztosnak lenned abban, hogy a legkiválóbb emberekkel dolgozol. A legmocskosabb akciókat a legbecsületesebb emberekkel kell végrehajtani.

Hogy demokratikus módon-e vagy sem, Sáron, Dágán és társaik gyakorlatilag véget vetettek a terrorizmusnak Gázában, s a terület évekre csendes és békés maradt. Egyesek azonban továbbra is állítják, hogy Sáron egyszer félig viccesen megjegyezte: – Méir specialitása az arabok lefejezése.

A valódi Dágánt azonban csak nagyon kevesen ismerik. 1945-ben Méir Huberman néven látta meg a napvilágot az ukrainai Herszon városától nem messze, egy vasúti kocsiban, melyben családja Szibériából menekült Lengyelország felé. Legtöbb családtagja a holokauszt áldozata lett; ő szüleivel Izraelbe emigrált, s egy Lod nevű arab város szegénynegyedében nőtt fel, Tel-Avivtól 25 kilométerre. A legtöbben rettenthetetlen harcosként ismerik, de kevesen tudnak titkos szenvedélyeiről: hogy imádja a történelmi témájú könyveket, vegetáriánus, rajong a komolyzenéért, és hobbiszinten fest és szobrászkodik.

Méir nagy érdeklődést mutatott családja és a zsidó nép története iránt. A zsidóknak a holokauszt idején átélt borzalmas szenvedései arra indították, hogy életét az újonnan megszületett Izrael Állam védelmének szentelje. Ahogy a hadseregben felfelé haladt a ranglétrán, minden újabb kinevezése után az volt az első dolga, hogy felakasszon egy nagy képet irodája falára, melyen egy öreg zsidó térdelt imasálba burkolózva, egyik oldalán egy botot, a másikon pedig egy puskát tartó SS-tiszttel. – Az öregember a nagyapám – mesélte Dágán a látogatóknak. – Csak ránézek a képre, és tudom, hogy erősnek kell lennünk, és meg kell védenünk magunkat, hogy a holokauszt soha többé ne történhessen meg.

Az öreg valóban Dágán nagyapja volt – Ber Ehrlich Slusni, akit néhány másodperccel a kép elkészülte után gyilkoltak meg Lukovban.

1973-ban, a jom kippuri háború idején Dágán egyike volt az első izraelieknek, akik egy felderítő egység tagjaként átkeltek a Szezi-csatornán. Az 1982-es libanoni háborúban saját páncélosegysége élén tört be Bejrútba. Nem sokkal később a dél-libanoni biztonsági zóna parancsnoka lett, s itt az élére vasalt tábornoki egyenruhából újra előbújt a vakmerő gerillaharcos.

Libanonban Dágán újraélesztette a titkos műveletek, az álcázás és a megtévesztés egykor Gázában alkalmazott alapelveit. Ennek hatására katonái új nevet adtak titokzatos parancsnokuknak: úgy hívták, az „Árnyak királya”. A libanoni élet a titkos szövetségekkel, árulásokkal, kegyetlenségekkel és fantomháborúkkal Dágán kedvére volt. – „Már azelőtt, hogy a tankjaink behatoltak volna Bejrútba, tökéletesen ismertem a várost” – mesélte. A libanoni háborút követően sem hagyott fel titkos akcióival. 1984-ben hivatalos megrovást kapott Mose Lévi vezérkari főnöktől, amiért arab ruhában mászkált a terroristák bahamduni főhadiszállása környékén.

Az első intifáda (az 1987 és 1993 közötti palesztin felkelés) idején Dágánt Ciszjordániába vezényelték, ahol Ehud Barák vezérkari főnök tanácsadójaként ismét visszatért régi szokásához, s még Barákot is rávette, hogy csatlakozzék hozzá. Jó palesztinokhoz illő módon melegítőbe öltöztek, és egy helyi rendszám-táblás világoskék Mercedesben autókázni kezdtek Nablusz veszedelmes óvárosában. Visszatértük nagy riadalmat és megdöbbenést keltett a főhadiszállást őrző katonák körében, amikor rájöttek, kik is ültek a kék autóban.

1995-ben az ekkor már vezérőrnagyi rangot viselő Dágán otthagya a hadsereget, és bajtársával, Joszi Ben Hánánnal tizennyolc hónapos ázsiai motorkerékpár-túrára indult. Utazásuk azonban Jichák Rabin meggyilkolásának hírére félbeszakadt. Izraelbe visszatérve Dágán egy ideig a terrorellenes ügyosztálynál dolgozott, később bizonytalan kísérletet tett, hogy átnyergeljen az üzleti életbe, és segítette Sáront a Likúd Párt választási kampányában. 2002-ben azután hazament galileai otthonába a könyveihez, hanglemezeihez, a festőpalettájához és a vésőjéhez.

Harminc évvel Gáza után az immár nyugalmazott tábornok még szinte csak ismerkedett a családjával – „hirtelen ráébredtem, hogy

a gyerekeim már felnőttek” –, amikor régi bajtársa, az akkori miniszterelnök, Áriél Sáron felhívta.

– Azt szeretném, ha te lennél a Moszád főnöke – mondta Sáron ötvenhét éves barátjának. – Olyan emberre van szükségem a Moszád élén, akinek tör van a fogai között.

2002-re a Moszád veszíteni kezdett korábbi erejéből. A megelőző években elkövetett számtalan baklövés alaposan megtépázta a szervezet tekintélyét. A legnagyobb publicitást az a fiaskójuk kapta, amikor sikertelen merényletet követtek el a Hamász egyik vezetője ellen Ammanban, valamint amikor Svájcban, Cipruson és Új-Zélandon izraeli ügynököket fogtak el; mindezek súlyosan rombolták a Moszád megítélését. A Moszád akkori főnöke, Efraim Hálévi nem volt képes megfelelni az elvárásoknak. Hálévi, hazája egykori Európai Unióhoz delegált brüsszeli nagykövete jó diplomata és elemző volt, de nem igazi vezető, nem igazi harcos. Sáron bátor és kreatív személyt akart a Moszád élére, aki komoly erőt képvisel a muszlim terrorizmus és az iráni atomprogram elleni küzdelemben.

Dágánt nem fogadták örömmel a Moszádnál. Kívülálló volt, aki leginkább a hadműveletekkel foglalkozott, és nem sokat törődött a hírszerzői elemzésekkel vagy a titkos diplomáciai kapcsolatokkal. Tiltakozása jeléül a Moszád több magas beosztású tisztje is benyújtotta lemondását, de Dágánt ez nemigen foglalkoztatta. Újjáépítette az operatív egységeket, szoros munkakapcsolatot alakított ki a külföldi titkosszolgálatokkal, és kiemelt figyelmet fordított az Irán jelentette fenyegetésre. 2006-ban, amikor a második, pusztító libanoni háború kitört, ő volt az egyetlen izraeli vezető, aki ellenezte a heves légitámadásokon alapuló stratégiát. Dágán a szárazföldi offenzíva híveként nem bízott abban, hogy a légierő megnyerheti a háborút. A háború végkimenetele azután őt igazolta.

A sajtó ennek ellenére sokat bírálta, amiért keményen bánt a beosztottjaival. Frusztrált egykori Moszád-tisztek rohanták meg a médiát panaszaikkal, állandó tűz alatt tartva Dágánt. „Ki vagy, Dágán?” – tette fel a kérdést ironikusan az egyik népszerű publicista.

Aztán egy nap a főcímek hirtelen megváltoztak. Hízogő hangvé-
telű, szuperlatívuszokkal teli cikkek lepték el a napilapokat, melyek
Dágánt mint „a Moszád becsületének megmentőjét” éltették.

Dágán parancsnoksága alatt a Moszád korábban elképzelhetetlen
sikersorozatot hajtott végre: megölte Imád Mughnijét, a Hezbolláh
őrült gyilkosát Damaszkuszban, lerombolta a szíriai atomreaktort,
valamint kulcsfontosságú terroristavezéreket likvidált Libanonban
és Szíriában. És végül, de nem utolsósorban, Dágán fáradhatatlan és
könyörtelen hadjáratot vezetett az iráni atomprogram ellen.

2. FEJEZET

Temetés Teheránban

2011. július 23-án, délután 4.30-kor két motoros tűnt fel Teherán déli
részén, a Bani Hasem utcában, és dzsekijük alól automata fegyvert
rántva elő lelőttek egy éppen hazafelé tartó férfit. A gyilkosságot kö-
vetően azonnal eltűntek a helyszínről, még jóval a rendőrség meg-
érkezése előtt. Az áldozat Darius Rezaei Nadzsad harmincöt éves
fizikaprofesszor volt, a titkos iráni atomprogram egyik fontos alakja.
Ő fejlesztette a nukleáris robbanófejek aktiválásához szükséges elekt-
romos kapcsolókat.

Nem Rezaei Nadzsad volt az első iráni tudós, aki erőszakos halált
halt. 2010. november 29-én, reggel 7.45-kor egy motoros jelent meg
az iráni atomprogram tudományos vezetőjének, dr. Madzsid Sarija-
rinak a kocsija mögött Teherán északi negyedében. A bukósisakot
viselő motoros egy – minden bizonnyal tapadókorongokkal ellátott
– eszközt erősített az autó hátsó szélvédőjére. Néhány másodperccel
később a szerkezet felrobbant, megölve a negyvenöt éves fizikust és
megsebesítve feleségét. Ezzel egy időben a dél-teheráni Atasi utcában
egy másik motoros ugyanilyen eszközt helyezett egy másik jelentős
atomtudós, dr. Ferejdun Abbászi-Davani Peugeot 206-osára. A rob-
banásban Abbászi-Davani és a felesége is sérüléseket szenvedett.

Az iráni kormány azonnal a Moszádot vádolta az akciókkal. A két
tudósnek az iráni atomprogramban betöltött valódi szerepét sűrű

homály fedte, ám Ali Akbar Szalehi, a program irányítója kijelentette, Sarijari mártírhalált halt, a szervezet pedig a „legértékesebb virágát” veszítette el személyében.

Ahmadinezsád elnök ugyancsak kifejezte a két áldozat iránti nagy-rabecsülését, mégpedig eredeti módon: mielőtt Abbász-Davani felépült sérüléseiből, elnökhelyettessé nevezte ki.

A tudósok támadóit nem találták meg.

A két vezető tudós elleni egyidejű támadás, mely szoros összefüggésben állt az atomfegyverprogrammal, ráirányította a figyelmet több más, hasonlóan rejtélyes halálesetre.

2010. január 12-én, reggel 7.50-kor Maszúd Ali Mohammadi professzor kilépett az észak-teheráni Ghejtarihe negyedben, a Sariati utcán álló házából, és útnak indult a Sarif Egyetemre, a laboratóriumába.

Amikor megpróbálta kinyitni a kocsiját, hatalmas robbanás rázta meg a csendes környéket. A helyszínre kiérő biztonsági erők már csak azt láthatták, hogy a detonáció darabokra tépte az autót és a tudós testét egyaránt. A gyilkos robbanótöltetet az autó mellett egy parkoló motorkerékpáron rejtették el. A sajtó azt állította, a gyilkosságot a Moszád ügynökei követték el. Ahmadinezsád iráni elnök szerint „a merénylet cionista módszerekre emlékeztetett”.

Az ötvenéves Mohammadi professzor a kvantumfizika szakértője és az iráni atomprogram tanácsadója volt. Egyes lapok azt állították, hogy tagja volt a Forradalmi Gárdának, a kormányhoz hű fegyveres alakulatnak is. Mohammadi életét azonban, ahogy a halálát is, rejtély övezte. Egyes barátai szerint csak elméleti kutatásokban vett részt, és semmi köze nem volt a katonai projektekhez, sőt voltak, akik azt állították, hogy támogatta a disszidens mozgalmakat, és kormányellenes tüntetéseken is részt vett.

Mások ugyanakkor azt hangoztatták, hogy titokban kulcsszerepet játszott az iráni atomprogramban. Ami a politikai irányultságát illeti, a temetésén résztvevők fele a Forradalmi Gárda tagja volt. Koporsóját a Forradalmi Gárda tisztjei vitték. A későbbi nyomozások pedig arra engedtek következtetni, hogy Mohammadi igenis komoly szereplője volt az atomprogramnak.

És nem Mohammadi volt az első tudós, akit a feltételezések szerint a Moszád ölt meg. 2007 januárjában a londoni *Sunday Times* arról számolt be, hogy Moszád-ügynökök megmérgezték dr. Ardasir Hosszeinpurt. A texasi székhelyű Stratfor stratégiai és hírszerzési elemzőközpont szerint a gyilkossághoz radioaktív mérget használtak. Az irániak képtelenségnek tartották az információt, azt állítván, hogy a Moszád sohasem tudna végrehajtani egy ilyen akciót Iránon belül, s hogy „Hosszeinpur professzor füstmérgezésben halt meg, amikor kigyulladt a lakása”. Hozzá tették továbbá, hogy a negyvennégy éves professzor az elektromágnesesség elismert szakértője volt.

Később azonban kiderült, hogy neki sem a tudományos cikkei miatt kellett meghalnia. Hosszeinpur egy titkos iszfaháni létesítményben dolgozott, ahol uránércet alakítottak át gázzá; a gázt azután a távoli Natanz szigorúan őrzött föld alatti létesítményének centrifugáiban használták fel urándúsításra. 2006-ban Hosszeinpur megkapta a legmagasabb tudományos kitüntetést Iránban, két évvel korábban azonban a katonai kutatásokban szerzett érdemeiért részesült magas szintű elismerésben. Az iráni atomtudósok meggyilkolása csak a jéghegy csúcsát jelentette. A londoni *Daily Telegraph* szerint a Moszád kettős ügynökök és kivégzőegységek bevetésével, szabotázsakciókkal és fedőszervezetek működtetésével vívott harcot az iráni atomprogram ellen; fő célpontjaik a titkos projekt kulcsfigurái voltak. A szervezet célja az atomprogram késleltetése volt, ameddig csak lehet. Reva Bhalla, a Stratfor vezető elemzője szerint: „Az Egyesült Államok közreműködésével végrehajtott titkos izraeli akciók egyszerre irányulnak az atomprogram kulcsfiguráinak kiiktatására és a beszállítói lánc elvágására.” Izrael, tette hozzá, hasonló taktikát alkalmazott a nyolcvanas évek elején Irakban is, ahol a Moszád három iraki atomtudóst ölt meg, így akadályozva a Bagdadhoz közeli Oszirak atomreaktor elkészülését.

Ezek a nyugati sajtóban megjelent új értesülések némi fényt vetettek arra a titkos és kockázatos háborúra, melyet Méir Dágán Moszádja folytatott immár évek óta annak érdekében, hogy elhárítsa az Izrael létét megszületése óta fenyegető legnagyobb veszélyt: Ahmadi-nezsád elnök szándékát az ország elpusztítására.

Ezek az apró győzelmek azonban nem feledtethették a Moszád történetének legfőbb baklövését, nevezetesen, hogy képtelenek voltak már a kezdetekben felfedni a titkos iráni atomprogramot. Irán ekkor már évek óta építette nukleáris hatalmát, és Izraelnek fogalma sem volt erről. Hatalmas összegeket fordítottak a célra, tudósokat toboroztak, titkos bázisokat építettek, bonyolult tesztek végeztek, s mindezt Izrael tudta nélkül. Attól a pillanattól kezdve, hogy Khomeini Iránja eldöntötte, atomhatalom lesz, a megtévesztés, a fortély és a taktika eszközét bevetve csinált bolondot a nyugati titkosszolgálatokból, beleértve a Moszádot is. Irán becsapta az egész világot, s jól előkészített csapdájába az összes nyugati ügynökség belesétált.

Az atomprogramot ugyanakkor még az iráni sah, Reza Pahlavi indította el, aki két reaktort kezdett építtetni békés, illetve hadi célokra egyaránt. A sah terve azonban nem okozott riadalmat izraeli körökben, hiszen a két ország ekkor közeli szövetségese volt egymásnak. 1977-ben Ezer Weizmann tábornok, Izrael védelmi minisztere vendégül látta az országa hadseregének modernizálásáért felelős iráni Tufanian tábornokot. A szigorúan titkos találkozó jegyzőkönyve szerint Weizmann a legmodernebb technikai színvonalat képviselő föld-föld rakéták szállítására tett ajánlatot, míg a minisztérium főigazgatója, dr. Pinhász Zusman azzal nyűgözte le Tufaniant, hogy elárulta, az izraeli rakéták nukleáris robbanófejekkel is felszerelhetők. Az iráni forradalom kitörése miatt azonban a közös tervből nem lett semmi. A forradalmi iszlám kormányzat lemeszárolta a sah támogatóit, és Izrael ellen fordult. A beteg sah elmenekült az országból, mely a Khomeini ajatollah irányította mollahok kezébe került.

Khomeini azonnal véget vetett az atomprogramnak, melyet az iszlámmal ellentétesnek nyilvánított. Leállították a reaktorok építését, berendezéseiket pedig szétszerelték. Ám ekkor véres háború robbant ki Irak és Irán között, melyben Szaddám Huszein mérgező gázt vetett be az irániak ellen. Az, hogy az ellenség nem hagyományos fegyvereket is alkalmazott, álláspontjuk felülvizsgálatára készítette az ajatollahokat. Még Khomeini halála előtt az utódjául kijelölt Ali Hamenei azt mondta a hadseregnek, hogy mivel Irán ellenségei tömegpusztító

fegyvereket alkalmaznak, országának is új fegyvereket kell kifejlesztenie a védelmére. Ez jelentette a zöld jelzést a biológiai, kémiai és nukleáris fegyverek gyártása előtt. A szolgálatkész vallási vezetők ezután az „iszlámmal ellentétes” fegyverek tilalmának feloldásáért kezdtek szónokolni. Szárnyra kaptak az első töredékes hírek Irán törekvéseivel kapcsolatban. A Szovjetunió széthullását követően Európában elterjedt a szóbeszéd, hogy az irániak atombombákat, robbanófejeket akarnak vásárolni a volt szovjet katonai vezetés munkanélkülivé vált tisztjein vagy elszegényedett tudósain keresztül. A sajtó drámai részletességgel számolt be az otthonaikból hirtelen eltűnt orosz tudósokról és tábornokokról, akiknek nyilvánvalóan az irániak kínáltak állást. Az újságírók élénk képzelőerőről tanúbizonyságot téve lepecsételt kamionokról írtak, melyek alsóbb rendű utakon, a határellenőrzést kijátszva közlekedtek Európából a Közel-Kelet felé. Teheráni, moszkvai és pekingi források alapján fény derült arra, hogy Irán együttműködési szerződést írt alá Oroszországgal egy atomreaktor felépítésére a perzsa-öbölbeli Busehrben, Kínával pedig két további, kisebb méretű reaktor megépítéséről kötöttek megállapodást.

Ezek a hírek rendkívüli aggodalmat keltettek az Egyesült Államokban és Izraelben. Különleges ügynököket küldtek szerte Európába az Iránnak eladott szovjet bombák és az állástalan tudósok felkutatására. Munkájuk eredménytelennek bizonyult. Az Egyesült Államok nagy nyomást gyakorolt Oroszországra és Kínára annak érdekében, hogy bontsák fel az Iránnal kötött megállapodást. Kína meg is hátrált, és felmondta a szerződést, míg az oroszok kitartottak, de késleltették megvalósítását. Több mint húsz évbe telt, míg a reaktor felépült, s működése szigorú orosz és nemzetközi felügyelet mellett megindulhatott.

Az izraelieknek és az amerikaiaknak máshol kellett volna kutakodniuk, hogy megoldást találjanak az iráni rejtélyre; de nem tették. Sem a Moszád, sem a CIA főnökei nem vették észre, hogy az orosz és kínai reaktorok csupán ködösítésül szolgáltak, hogy elaltassák „a világ legjobb titkosszolgálatának” éberségét. S miközben az amerikaiak, a britek és az izraeliek fantomokra vadásztak, Irán titokban útjára indította mamutprojektjét, hogy atomhatalommá váljon.

1987 őszén titkos találkozóra került sor Dubaiban, a Perzsa-öbölben. Nyolcan gyűltek össze egy apró, poros irodában: három iráni, két pakisztáni és három európai (köztük két német) szakértő, akiket mind Irán pénzelt.

Az iráni és a pakisztáni résztvevők szigorúan titkos szerződést írtak alá, és komoly összeget utaltak át a pakisztániaknak, egészen pontosan dr. Abdul Kadir Khannak, a pakisztáni atomprogram fejének.

Pakisztán néhány évvel korábban indította el atomprogramját, hogy felvegye a versenyt ősellenségével, Indiával. Dr. Khannak hasadóanyagra volt szüksége az atombomba elkészítéséhez. Khan azonban ahelyett, hogy a klasszikus atomreaktorokban egyszerűen előállítható plutóniumot választotta volna, a dúsított urán használata mellett döntött. A kitermelt uránérc mindössze 1 százaléknit tartalmaz az urán 235-ös izotópjából, amely az atomfegyvergyártáshoz szükséges, míg a maradék 99 százalékot az értéktelen 238-as izotóp teszi ki. Dr. Khan kidolgozott egy módszert, amellyel az uránércet gázzá alakítják, majd ezt a gázt több, egymással összekapcsolt centrifugába (kaszád) juttatják. Miközben a centrifugák óriási, másodpercenkénti 100 000-es fordulatszámon forognak, a könnyebb urán-235 izotóp elválik az urán-238-tól. A folyamat több ezerszeres ismétlésével a centrifugák dúsított urán-235-öt termelnek. Ezt a gázt szilárd anyaggá alakítják, s így felhasználható lesz az atombombához.

A centrifugák terveit Khan valójában korábbi munkahelyétől, az európai Eurenco cégtől lopta az 1970-es években, majd maga is gyártatni kezdte a centrifugákat. Hamarosan a „halál kereskedőjeként” árusítani kezdte módszerét, leírásait és a centrifugákat. A fő vásárlója Irán lett, de Líbia és Észak-Korea is üzletelt vele.

Az irániak máshonnan is szereztek be, majd megtanulták, hogyan állítsák elő helyben a centrifugákat. Időről időre hatalmas uránszállítmányok, centrifugák, elektromos eszközök és pótalkatrészek érkeztek az országba. Óriási létesítmények épültek a nyers uránérc feldolgozására, a centrifugák elhelyezésére és a gáznak szilárd anyaggá való visszaváltoztatására; iráni tudósok utaztak Pakisztánba és pakisztániak Iránba – anélkül hogy bárki is tudott volna róla.

Az irániak gondosan ügyeltek arra, hogy létesítményeiket ne egy területre koncentrálják, s így atomprogramjuk egyes elemeit az ország területén szétszórva hozták létre, katonai bázisokon, álcázott laboratóriumokban és távoli üzemekben. Egyiket-másikat mélyen a föld alatt építették meg, és a területet föld-levegő rakétákkal vetették körül. Az egyik telep Iszfahánban létesült, a másik Arakban, a harmadik, s egyben a legfontosabb – ahol a centrifugák kaptak helyet – Natanzban, míg a negyedik Kom szent városában. Az irániak a legkisebb arra utaló jelre, hogy egy helyszínt felfedeztek, azonnal elköltöztették nukleáris berendezéseiket, s még az esetlegesen radioktívan szennyezett felső földrétegeket is eltávolították. Úgyesen félrevezették és becsapták a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) felügyelőit is. A szervezet főigazgatója, az egyiptomi Muhammad el-Barádei úgy viselkedett, mintha elhitte volna az irániak összes hamis állítását, s olyan engedékeny jelentéseket készített, amelyek lehetővé tették, hogy Irán tovább folytathassa halálos játszmáját.

Az amerikai vezetés első alkalommal 1998. június 1-jén kaphatott teljes képet a történetekről. Ekkor New Yorkban, az FBI nyomozói előtt megjelent egy pakisztáni disszidens, és politikai menedékjogot kért. Dr. Ifthikhar Khan Csaudri néven mutatkozott be, s a legapróbb részletekig beszámolt az Irán és Pakisztán közötti titkos együttműködésről. Ő fedte fel dr. Khan személyét, írta le azokat a találkozókat, amelyeken jelen volt, és megnevezte az iráni programban részt vevő pakisztáni szakértőket.

Az FBI ellenőrizte dr. Csaudri állításait, amelyek igaznak bizonyultak. A hivatal még ajánlást is tett arra, hogy Csaudri maradjon az Egyesült Államokban, és nyilvánítsák politikai menekültnek, ám döbbenetes vallomásának végül egyáltalán nem lett következménye. Az amerikai felsőbb vezetés elásta a Csaudri-aktákat, nem tett semmilyen lépést, és nem figyelmeztette Izraelt. Négy további évnek kellett eltelnie, hogy az Iránnal kapcsolatos igazság napvilágot lásson.

2002 augusztusában az MEK (Mudzsahedin el-Khalk) iráni disszidens csoport beszámolt az araki és a natanzi nukleáris telepek létéről. Az elkövetkező években további adatokat hoztak nyilván-

nosságra az iráni atomprogrammal kapcsolatban, ami arra engedett következtetni, hogy információikat külső forrásoktól szerzik. A CIA azt gyanította, hogy a Moszád és a brit MI6 látja el a MEK-et hírszerzési adatokkal, abban bízva, hogy az iráni ellenzékét megbízható forrásnak fogják találni. Izraeli források szerint a valóságban egy éber Moszád-ügynök fedezte fel a sivatag mélyén, Natanzban létesített hatalmas centrifugatelepet. Még ugyancsak 2002-ben az iráni ellenzékiek egy dokumentumokkal teli laptopot adtak át a CIA-nak, de azt nem árulták el, honnan szerezték. A szkeptikus amerikaiak azt gyanították, hogy a dokumentumokat csak a közel-múltban szkenelték be: a Moszádot vádolták, hogy ők töltötték fel a különböző forrásokból származó iratokat a gépre, és adták át a MEK-nek, hogy továbbítsa a Nyugatnak.

Más bizonyítékok is kezdtek felgyülemelni az amerikaiak és az európaiak asztalán, melyek hatására végre felnyílt a szemük. A dr. Khan jövedelmező és életveszélyes tranzakcióiról szóló hírek terjedtek a nagyvilágban. 2004. február 4-én azután dr. Khan megjelent a pakisztáni televízióban, és könnyeivel küszködve bevallotta, hogy valóban adott el know-how-t, szaktudást és centrifugákat Líbiának, Észak-Koreának és Iránnak, milliókat keresve az üzleten. A pakisztáni kormány sietve közkegyelemben részesítette „Dr. Halált”. Ettől kezdve Izrael lett az Iránnal kapcsolatos információk legfőbb forrása. Dágán Moszádja friss adatokkal látta el az amerikai hírszerzést a Komban épült titkos bázisról, feltételezhetően Izrael játszott közre a Forradalmi Gárda és az atomprogram néhány magas rangú tisztjének disszidálásában is, s a Moszád küldött naprakész információkat több országnak, arra buzdítva őket, hogy Iránnak szánt nukleáris berendezéseket szállító hajókat foglaljanak le kikötőikben.

Az információ megszerzése azonban önmagában nem ért volna sokat. Izrael egyedül volt, miközben a fanatikus iráni vezetés nyíltan az ország megsemmisítésével fenyegetőzött – a világ többi része pedig vonakodott bármiféle határozott fellépéstől. Izraelnek nem maradt más választása: teljes körű titkos háborút kellett indítania az iráni atomprogram ellen.

Így aztán – elődei tizenhat évnyi kolosszális baklövéseit követően – Dágán cselekvésre szánta el magát.

2006 januárjában lezuhant egy repülőgép Irán középső részén. A gép összes utasa meghalt. Az áldozatok között volt a Forradalmi Gárda néhány magas rangú tisztje, így egyik parancsnokuk, Ahmed Kazami is. Az irániak állítása szerint a baleset a rossz idő következménye volt, a Stratfor csoport azonban tett arra utalást, hogy a gép nyugati ügynökök szabotázsakciója miatt zuhant le. Mindössze egyetlen hónappal korábban egy katonai szállítógép zuhant rá egy teheráni lakóépületre, s mind a 94 utasa életét veszítette. Az áldozatok között itt is sokan a Forradalmi Gárda tisztjei voltak, valamint befolyásos kormánypárti újságírók. 2006 novemberében újabb katonai gép szenvedett balesetet felszállás közben, 36 gárdatag halálát okozva. Az iráni védelmi miniszter rádiónyilatkozatában kijelentette, „a hírszerzési adatok alapján elmondhatjuk, hogy a három repülőgép-katasztrófa hátterében amerikai, brit és izraeli ügynökök álltak”.

Mindeközben csendben, kerülve minden feltűnést, Méir Dágán az Iránnal kapcsolatos izraeli politika egyik legfőbb stratégiájává nőtte ki magát. Dágán úgy vélte, előfordulhat, hogy nem lesz már más választás, mint megtámadni Iránt. Egy ilyen akció azonban csak a legvégső megoldás lehet.

2007 augusztusában egy titkos megbeszélésen, amelyet az amerikai külügyi államtitkárral, Nicolas Burnsszel folytatott, Dágán felvázolta Izrael stratégiájának öt pillérét Iránnal szemben. A) Diplomáciai nyomás és szankciók alkalmazása az ENSZ Biztonsági Tanácsa által. B) Megelőző lépések annak érdekében, hogy Irán ne szerezhesse be a bomba előállításához szükséges anyagokat. Irán több ezer alkatrészt importált, amelyekre a bombához volt szüksége; ha ezek nem érkeznek meg, a fegyver összeszerelése ellehetetlenül. C) Gazdasági hadviselés; meg kell tiltani a szabad világ bankjainak, hogy Iránnal üzleteljenek. Három iráni bank – mutatott rá Dágán – már ekkor az összeomlás szélén állt. D) Hatalomváltás a diáklázadások támogatása és kirobbantása révén, valamint az etnikai megosztottság

kiélezésével Iránban, ahol a népesség 50 százalékát a kurdok, az azeriek, a beludzso, az arabok és a türkmének teszik ki. E) És egyben a legsürgősebb: titkos intézkedések, speciális műveletek az iráni atomprogram ellen.

Burnsnek tudnia kellett róla, hogy a CIA már eldöntötte, csatlakozik Dágán embereihez Iránban. 2007 májusában Bush elnök titkos elnöki rendeletben felhatalmazta a CIA-t arra, hogy fedett akciók végrehajtásával késleltesse az iráni atomprogramot. Nem sokkal később több nyugati titkosszolgálat is döntést hozott, hogy akadályokat gördítenek a projekthez szükséges alkatrészek és nyersanyagok ellátási útvonalára.

A szabotázsakciók valójában már 2005 februárjában megkezdődtek. A nemzetközi sajtó robbanásról adott hírt a dialemi üzemből, melyet egy azonosítatlan repülőgépről kilőtt rakéta okozott. Ugyanekkor a hónapban Busehr közelében felrobbant az oroszok által épített atomreaktor ellátó gázvezeték.

Ugyancsak támadás érte a Teherántól nem messze fekvő Parcsin teszttelepet is. Az iráni kutatók itt fejlesztették azokat a „robbanó lencsákat”, amelyek az atomrobbanáshoz szükséges láncreakció beindításában játszanak szerepet. Az iráni ellenzék állítása szerint a robbanás súlyos károkat okozott a titkos laboratóriumokban.

2006 áprilisában a „legszentebb szentély”, a natanzi központi létesítmény ünnepi összejövetel helyszínéül szolgált. Tudósok, műszaki szakemberek és az atomprogram vezetői gyűltek össze a föld alatt, ahol centrifugák ezrei dolgoztak a nap huszonnégy órájában. Az ünnepi hangulat apropóját egy új centrifuga-kaszád tesztüzemének megkezdése adta. Az összes résztvevő izgatottan várta a drámai pillanatot, hogy a centrifugák működésbe lépjenek. A főmérnök megnyomta az indítógombot – s ebben a pillanatban óriási detonáció rázta meg a hatalmas kamrát. Fűlsiketítő robajjal robbantak szét a csövezetékek, s az egész kaszkád megrázkódott. A program vezetői tomboltak dühükben, és tüstént általános vizsgálatot rendeltek el. Nyilvánvaló lett, hogy „ismeretlen személyek” egy sor hibás alkatrészt használtak fel a berendezéshez. A CBS televízió tudósítása sze-

rint a centrifugákat apró robbanótöltetekkel robbantották fel, melyeket röviddel a teszt megkezdése előtt erősítettek rájuk. A tévések azt is állították, hogy amerikai ügynökök hajtották végre a robbantást az izraeli titkosszolgálat közreműködésével.

2007 januárjában egy részletesen kidolgozott szabotázsakció ismét a centrifugák ellen irányult. A nyugati titkosszolgálatok fedőcégeket alapítottak Kelet-Európában, melyek a centrifugák közötti csövekhez használt szigetelőanyagokat gyártottak. Ilyen terméket az irániak az ENSZ tiltó rendelkezései miatt nem vásárolhattak a szabad piacon, ezért ezekhez orosz és iráni emigránsok által alapított, titokban a nyugati titkosszolgálatoknak dolgozó kelet-európai álvállalatokhoz fordultak. A vevők csak a felszerelését követően vették észre, hogy a szigetelőanyag hibás, ennél fogva használhatatlan.

Az elmúlt hét évben rendszeresek voltak a balesetek, a szabotázsakciók és a robbanások az iráni létesítményekben: rejtélyes meghibásodás okozott gondokat a busehri reaktor hűtőrendszerében, két évvel késleltetve az elkészültét; 2008 májusában egy araki kozmetikai termékeket előállító gyárban történt robbanás, amely jelentős károkat okozott a szomszédos nukleáris üzemből is; egy másik robbanás pedig egy szigorúan őrzött iszfaháni létesítményt rongált meg, ahol az urán gázzá alakítását végezték.

2006-ban és 2010-ben a *The New York Times* feltárta, hogy a svájci Tinner mérnökcsalád tagjai nyújtottak segítséget a CIA-nek a líbiai és az iráni atomprogramok felderítésében, amiért 10 millió dollárt fizetett ki nekik az ügynökség. A CIA ezenfelül közbenjárt a svájci hatóságoknál, hogy ne indítsanak eljárást ellenük nukleáris alkatrészek illegális kereskedelme miatt. Frederic Tinner és fiai, Urs és Marco hibás elektromos alkatrészeket adtak el a natanzi létesítménynek, melyek ötven centrifugát tettek tönkre. A Tinnerek a német Pfeiffer Vacuum Companytól vásárolták szivattyúikat, melyeket Új-Mexikóban átalakítottak, s úgy adták el az irániaknak.

A *Time* magazin megerősítette azt az értesülést, amely szerint a Moszád is közreműködött az *Arctic Sea* tengerjáró elrablásában, amely máltai zászló alatt, orosz légénységgel a fedélzetén „fát szállí-

tott” Finnországból Algériába. 2009. július 24-én, két nappal az indulása után nyolc kalóz kerítette hatalmába a hajót, s az orosz hatóságok csak egy hónappal később jelentették be, hogy egy kommandós egységük visszaszerezte a tengerjárót. A *The London Times* és a *Daily Telegraph* szerint a Moszád riasztotta az oroszokat, arról informálva őket, hogy a hajó uránt szállít Iránba, melyet egy egykori orosz tisztől vásároltak. Köuts admirális, az Európai Unió kalózellenes küzdelmének vezetője ugyanakkor a *Times*nak adott nyilatkozatában egy másik történettel állt elő. Szerinte az egyetlen lehetséges magyarázat az, hogy a Moszád rabolta el a hajót, hogy így szerezze meg az urán-szállítmányt.

Az irániak azonban a folyamatos támadások ellenére sem álltak le. 2005 és 2008 között titokban új üzemet építettek fel Kom mellett, melynek föld alatti csarnokaiban 3000 centrifugát terveztek elhelyezni. 2009 közepén azonban rájöttek, hogy az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Izrael titkosszolgálatai már mindent tudnak a komi létesítményről, és azonnal léptek: 2009 szeptemberében Teherán nagy meglepetésre váratlanul beszámolt a NAÜ-nek a telep létezéséről. Egyes források szerint az irániak elfogtak egy nyugati kémeket (feltételezhetően a brit MI6 egyik ügynökét), aki hiteles információkat gyűjtött össze Komról, ezért, hogy csökkentsék az őket ért székelyent, maguk álltak elő a tényekkel.

Egy hónappal később Leon Panetta CIA-igazgató azt nyilatkozta a *Times*nak, hogy szervezete már három éve tudott Kom létezéséről, s hogy felfedezésében Izrael is közreműködött.

Kom felfedezése némi fényt derített arra a titkos szövetségre, melyet három szervezet hozott létre, hogy felvegyék a harcot Iránnal: a CIA, az MI6 és a Moszád. Francia források szerint az akciókat az izraeliek hajtották végre Iránban a CIA és az MI6 segítségével. A Moszád állt a háttérben annak a 2010 októberében bekövetkezett robbanásnak is, amelynek 18 iráni technikus esett áldozatul a Zagrosz-hegységben egy üzemben, ahol a Sahab rakétákat szerelték össze, és brit, valamint amerikai közreműködéssel további öt atomtudóst öltek meg.

E szövetség létrejötté nagymértékben Méir Dágán erőfeszítéseinek köszönhető. Attól a pillanattól kezdve, hogy a Moszád élére került, nagy nyomást gyakorolt beosztottjaira, hogy alakítsanak ki szoros együttműködést a külföldi titkosszolgálatokkal. Bár tanácsadói óva intették attól, hogy idegenekkel ossza meg a Moszád titkait, ő félresöpörte az érveiket. „Elég ebből a sületlenségből – morogta –, együtt kell működnünk velük!”

Dágán a briteken és az amerikaiakon kívül egy másik fontos szövetségest is szerzett az iráni ellenzék vezetőinek személyében, akik értékes információkat szolgáltatnak Iránról. Az Iráni Ellenállás Nemzeti Tanácsának vezetői egy rendhagyó sajtótájékoztatón megneveztek az iráni atomprogram vezető tudósát, akinek személyét hosszú ideje titokban tartották. A negyvenkilenc éves Mohsen Fakhri Zadeh a Teheráni Egyetem fizikaprofesszora volt. Titokzatos és ravasz ember hírében állt, s ő irányította a katonai nukleáris programot. Az ellenállás számos részletet nyilvánosságra hozott róla, így például azt, hogy tizennyolc éves kora óta tagja a Forradalmi Gárdának, a teheráni Sahid Mahallalti utcában lakik, útlevélszáma 0009228 és 4229533, telefonszáma pedig 021-2448413. Fakhri Zadeh annak a komplex folyamatnak volt a szakértője, amelynek révén a bombában létrejön a kritikus tömeg, ami beindítja a láncreakciót s így az atomrobbanást. Csapatával emellett a bomba miniatürizálásán is dolgozott, hogy elhelyezhető legyen a Sahab rakéták robbanófejében.

Az adatok nyilvánosságra kerülése után Fakhri Zadehnek megtiltották, hogy belépjen az Európai Unió és az Egyesült Államok területére, nyugati bankszámláit pedig befagyasztották. Az ellenállás tagjai részletesen beszámoltak a funkcióiról, nyilvánosságra hozták munkatársainak nevét, sőt még titkos laboratóriumainak helyét is. Az információk e részletgazdagsága ismét csak arra engedhet következtetni, hogy valójában egy „bizonyos titkosszolgálat” gyűjtötte össze aprólékos munkával az iráni tudósra vonatkozó adatokat, majd átadták az iráni ellenállási mozgalomnak, és ők juttatták el Nyugatra. Az, hogy felfedték személyét, fenyegetésül szolgált Fakhri Zadeh számára: azt jelentette, hogy ő lehet a következő a meggyilkolandó tudó-

sok sorában, s így két választása maradt: vagy fedezékbe vonul, vagy a jobbik lehetőséget választja, és Nyugatra disszidál.

2007 februárjában az egykori iráni védelmi miniszterhelyettes, Ali Reza Aszgari tábornok, aki fontos szerepet játszott az atomprogramban, éppen Isztambulba tartott, amikor nyoma veszett. Az iráni titkosszolgálat felkutatta érte a világot, de nem találták. Majdnem négy évvel később, 2011 januárjában az iráni külügyminiszter, Ali Akbar Szalehi az ENSZ főtitkárához fordult, és a Moszádot vádolta meg Aszgari elrablásával és fogva tartásával.

A londoni *Sunday Telegraph* értesülése szerint Aszgari Nyugatra emigrált; a Moszád tervezte ki a szökését, és Törökországban helyezte biztonságba. Más források azt állították, hogy később a CIA kihallgatta, és értékes információkat szerzett tőle az iráni nukleáris programmal kapcsolatban.

Egy hónappal Aszgari után – 2007 márciusában – egy újabb magas rangú iráni tiszt tűnt el. Amir Sirazi a Forradalmi Gárda „al-Kudsz” nevű elitosztagában szolgált, amely az ország határain kívül hajtott végre titkos műveleteket. A *London Times* iráni forrásra hivatkozva azt állította, Aszgarin és Sirazin kívül egy harmadik tiszt is eltűnt: Mohammed Szoltani, a Forradalmi Gárda Perzsa-öbölbeli parancsnoka.

2009 júliusában Sahram Amiri atomtudós csatlakozott a disszidensek névsorához. A Komban dolgozó Amiri Szaúd-Arábiában tűnt el, mekkai zarándoklata során. Irán követelte a szaúdiaktól, hogy derítsék ki, mi történt vele. A férfi néhány hónap múlva az Egyesült Államokban tűnt fel, ahol részletesen kihallgatták, majd ötmillió dollárt, új személyazonosságot és egy új házat is kapott Arizonában. CIA-források szerint már évek óta a nyugati titkosszolgálatok informátora volt, aki „hiteles és értékes” adatokat szolgáltatott. Amiri fedte fel, hogy a Malek Astar Egyetem, ahol ő is tanult, valójában egy álcázott kutatóegység volt, ahol az iráni nagy hatótávolságú rakéták robbanófejeit tervezték. Az egyetem élén Fakhri Zadeh állt.

Egy év amerikai tartózkodás után Amiri meggondolta magát, és úgy döntött, visszatér Iránba. Minden bizonnyal képtelen volt megbirkózni az új élettel járó stresszel. Egy internetre feltöltött házi videóban azt ál-

lította, hogy a CIA elrabolta; néhány órával később újabb videót töltött fel, amelyben cáfolta az elsőben elmondottakat, majd később egy harmadikat is készített a második cáfolatára. Kapcsolatba lépett a pakisztáni nagykövetséggel, amely Iránt is képviseli az Egyesült Államokban, és azt kérte tőlük, juttassák vissza Iránba. A pakisztániak segítettek, és 2010 júliusában Amiri megérkezett Teheránba. Részt vett egy sajtótájékoztatón, amelyen a CIA-t emberrablással és rossz bánásmóddal vádolta, majd eltűnt. A megfigyelők a CIA kudarcáról beszéltek, a szervezet szóvivője azonban azt mondta: „Mi fontos információkat szereztünk, az irániak pedig megkapták Amirit – tudnak ennél jobb üzletet?”

A titkos háború tetőpontján az irániak bejelentették, hogy több kémeket buktattak le, akik a Moszádnak dolgoztak. 2004 decemberében 10 embert tartóztattak le és vádoltak meg azzal, hogy Izraelnek és az Egyesült Államoknak kémkedtek, közülük hárman a nukleáris létesítményekben dolgoztak. 2008-ban egy újabb Moszád-sejt felszámolásáról adtak hírt, melynek három tagját a Moszád képezte ki, s akiknél fejlett kommunikációs eszközöket, fegyvereket és robbanóeszközöket találtak. 2008 novemberében felakasztották az Izraelnek való kémkedés vádjában bűnösnek talált negyvenhárom éves Ali Aszarit. A férfi a tárgyalásán beismerte, hogy találkozott három Moszád-ügynökkel Európában, akik állítólag pénzzel és elektronikai eszközökkel látták el. „A moszádások azt akarták, hogy számítógépeket és elektronikai berendezéseket adjak el az iráni titkosszolgálatnak, s hogy helyezzek el lehallgatókészülékeket az eladott kommunikációs eszközökben” – vallotta.

2010. december 28-án a teheráni Evin börtön udvarán Ali-Akbar Sziadat személyében újabb kémeket akasztottak fel, akit bűnösnek találtak abban, hogy együttműködött a Moszáddal, valamint információkat szivárogtatott ki Irán katonai erejéről és a Forradalmi Gárda által irányított rakéta-programról. Sziadat hat éven keresztül vett részt találkozókön izraeli ügynökökkel Törökországban, Thaiföldön és Hollandiában, s minden egyes találkozáért 3–7000 dollárt kapott. Az iráni hatóságok ígéretet tettek rá, hogy az esetet további letartóztatások és kivégzések követik.

A 2010-es év rendkívüli megtorpanást hozott az iráni atomprogram történetében. Vajon a megtorpanást az iráni berendezésekhez szükséges jó minőségű pótalkatrészek hiánya okozta? Vagy a Moszád fedőcégei által Iránnak eladott hibás alkatrészek és fémeszközök? Vagy éppen a lezuhant repülőgépek, a kigyulladt laboratóriumok, a nukleáris és a rakétaüzemekben bekövetkezett robbanások, a diszsidáló tisztek, az elhalálozott tudósok, a lázadások, az etnikai feszültségek, vagyis mindazok az események, amelyeket Irán Dágán embereinek tulajdonított?

Vagy lehet, hogy a fő ok Dágán utolsó „nagy dobása” volt, ahogyan az európai sajtó nevezte? 2010 nyarán az iráni atomprogram irányításában részt vevő több ezer számítógép fertőződött meg az alattomos Stuxnet vírussal. A világ egyik legkifinomultabb vírusának tartott Stuxnet a natanzi centrifugákat felügyelő számítógépekre csapott le, és hatalmas pusztítást végzett. Bonyolultsága miatt kétség sem fért hozzá, hogy egy nagyobb szakértői csapat alkotta meg, s hogy kifejlesztéséhez, valamint feljuttatásához a rendkívül szigorúan védett számítógépekre tekintélyes pénzösszegre volt szükség. A vírus egyik egyedi tulajdonságaként képes volt egy meghatározott rendszert megtámadni anélkül, hogy útközben más rendszereket károsított volna. Ugyancsak nehéz volt kimutatni a jelenlétét a már megfertőzött gépeken, s ha már ott volt, észrevétlenül megváltoztatta a centrifugák forgási sebességét, amitől a termékük használhatatlan lett. A szakértők véleménye szerint két ország volt képes ilyen cyber-támadás végrehajtására: az Egyesült Államok és Izrael.

Ahmadinezsád elnök igyekezett minimalizálni a Stuxnet hatását, és kijelentette, hogy Irán ura a helyzetnek. Az igazság azonban az, hogy 2011 elejére a centrifugák fele működésképtelenné vált.

Nem kétséges, hogy Dágán emberei szüntelen támadásaikkal késleltethették, de bármennyire ügyesek voltak is, teljesen leállítani nem tudták az iráni programot. Egy izraeli vezető elemző szerint „Dágán a tökéletes James Bond”, de ez esetben James Bond sem tudta megmenteni a világot. A legtöbb, amit tehetett, az volt: feltartotta az irániakat. Az álomnak, hogy az egykori Perzsa Birodalom területén egy

atomhatalom szülessék meg, csak az iráni kormány döntése vagy egy nagyméretű külső támadás vethet véget.

Mégis, amikor Dágánt *rámszáddá* (a „ros há-moszád”, vagyis a „Moszád főnöke” rövidítése) nevezték ki, a szakértők úgy gondolták, Irán 2005-re válhat atomhatalommá. A dátumot később 2007-re, 2009-re, majd 2011-re módosították. Amikor pedig 2011. január 6-án Dágán távozott hivatalából, a következőt üzent hazájának: az iráni program legkorábban 2015-ben fejeződhet be. Emiatt azt javasolta, hogy folytassák az utóbbi nyolc évben oly hatásosnak bizonyult akciókat, és vessék el az Irán elleni katonai csapás lehetőségét. Csak ha már torkunkon a kés – mondta –, akkor támadjunk. Addig azonban van még négy év.

Dágán nyolc és fél évig állt a Moszád élén – hosszabb ideig, mint bármelyik elődje. Őt Támir Párdo, a Moszád egyik veterán tisztje követte, Entebbe 1976-os ostromának hőse, aki Joni Netánjáhu közeli segítőjeként kezdte operatív pályafutását. Párdo később vakmerő ügynökként, az új technikák szakértőjeként és a rendhagyó akciók kreatív kitervelőjeként szerzett nevet magának.

Miután átadta a stafétabotot, Dágán beszámolt az ellenséges országokban dolgozó Moszád-ügynökök borzasztó magányáról, amikor nincs kihez fordulniuk, és nincs, aki megmenthetné őket. Őszintén beszélt elkövetett hibáiról is, köztük a legfontosabbról, arról, hogy nem volt képes kideríteni, hol tartja fogva a Hamász az öt évvel korábban elrabolt izraeli katonát, Gilád Sálitot. De eredményei Dágánt minden idők legjobb Moszád-főnökévé tették. Netánjáhu miniszterelnök köszönetét fejezte ki neki a „zsidó nép nevében”, és barátian átölelte. Az izraeli kabinet miniszterei példátlan módon spontánul felállva, tapssal köszöntötték a hatvanöt éves *rámszádot*, míg Bush elnök magánlevélben fejezte ki nagyrabecsülését.

Ám Dágán munkájának legfontosabb elismerése még egy évvel korábban külföldi forrástól, az egyiptomi *al-Ahrám* napilaptól érkezett. 2010. január 16-án az egyébként az egyik leghevesebb és legélesebb Izrael-ellenes kritikákat megfogalmazó újságban egy másfajta hangvételű cikk jelent meg a közismert író, Asraf Abú al-Hul

tollából. „Dágán nélkül – írta al-Hul – az iráni atomprogram már évekkel ezelőtt eredményt ért volna el... Az irániak tisztában voltak vele, ki áll Maszúd Ali Mohammadi atomtudós halála mögött. Minden magas rangú iráni vezető tudta, hogy a kulcsszó Dágán. A Moszád igazgatójának nevét kevesen ismerik, hiszen csendben dolgozik, távol a média figyelmétől. Az elmúlt hét évben azonban fájdalmas csapásokat mért az iráni atomprogramra, és sikerrel késleltette azt.”

„A Moszád több vakmerő akciót hajtott végre a Közel-Keleten” – folytatta al-Hul, említést téve Dágán néhány sikeréről a Hezbollah, a Hamász és az Iszlám Dzsihád ellen (lásd a 18–20. fejezetet). „Mind-ezek – foglalta össze – Dágánt Izrael Állam szupermenjévé tették.”

1948 májusában, az izraeli titkosszolgálat megalakulásakor még nem volt jelen egyetlen szupermen sem, csupán a SAI titokzatos veteránjai, akik bőséges tapasztalattal rendelkeztek a kémkedés és a titkos akciók területén. A SAI a palesztinai zsidó közösség legjelentősebb földalatti katonai szervezetének, a *Hágánának* volt a hírszerző szolgálata.

De még a SAI szerény és elkötelezett földalatti harcosai sem sejtették, hogy a szolgálat megszületését követő, több mint egy évet az erőszak, a belső harcok, a kegyetlenség és a gyilkosságok fogják jellemezni. A szörnyű csapás, amely ezen időszakra rányomta bélyegét, a „Beéri-ügy” néven vált ismertté.

3. FEJEZET

Akasztás Bagdadban

A „Nagy Iszer” néven is ismert Iszer Beéri nyakigláb, ritka, őszes hajú férfi volt. Bozontos szemöldöke alatt mélyen ülő szem, keskeny ajkát gyakran húzta gunyoros mosolyra. A Lengyelországban született Beérit aszkétának tartották, szerény és makulátlanul becsületes férfinak, ám ellenfelei szemében veszélyes és kegyetlen megalomániás volt. Egy építőipari vállalkozás igazgatójaként dolgozott Haifában, és hosszú idő óta tagja volt a Hágánának. A magányos, csendes, társaságkerülő férfi egy kicsiny, szélfútt házban lakott feleségével és fiával a tengerparti Bát Gálim falujában.

Beérit nem sokkal Izrael megalakulása után kinevezték a SAI vezetőjévé, s amikor 1948. május 14-én kikiáltották a függetlenséget, ő lett az újonnan megalakult Katonai Titkosszolgálat feje.

Beéri aktívan részt vett a baloldali Munka mozgalomban, és kitűnő politikai kapcsolatokkal rendelkezett. Barátai és kollégái nagyra becsülték az ország védelmére irányuló odaadó szolgálatát. Ám röviddel azután, hogy átvette a titkosszolgálat irányítását, különös, vérfagyasztó események látszólag összefüggéstelen sorozata vette kezdetét.

Egy alkalommal két kiránduló rémisztő felfedezést tett a Kármel-hegyen. A hegy lábánál, egy mély vízmosásban félig megégett, golyókkal átlýuggatott holttest hevert. Mint az azonosításnál kiderült,

a halott Ali Kasszem, a szolgálat egyik jól ismert arab informátora volt. Gyilkosai először lelőtték, majd megpróbálták elégetni a testét.

Néhány héttel később, egy Ben Gurion miniszterelnökkel folytatott titkos megbeszélésen Nagy Iszer árulással vádolta meg a Mápái (Ben Gurion pártja) egyik befolyásos vezetőjét, Ábbá Husit, azt állítva, hogy a briteknek kémkedik. Ben Gurion megdöbben. Izrael megalapítása előtt Nagy-Britannia uralkodott Palesztinában, és a földalatti Hágáná mozgalma harcolt a britek zsidó közösséget érintő korlátozásai ellen. A brit hírszerzés tisztjei kitartóan igyekeztek kémeket bejuttatni a zsidó vezetőségbe. De hogy éppen Ábbá Husi, a zsidó közösség oszlopa és a haifai munkások karizmatikus vezetője lenne a kém? Beéri azonban megcáfolhatatlan bizonyítékkal rendelkezett Husi árulásáról: két bizalmas távirattal, melyeket a brit titkosszolgálat küldött, s Beéri és emberei találtak meg a haifai postahivatalban, 1948 májusában. E táviratok bizonyították, hogy Ábbá brit ügynök volt.

Ezzel egy időben Beéri elrendelte Husi egyik barátjának, Jules Amsternek a letartóztatását is. Beéri a Haifához közeli Atlit egyik sóbányájába vitte a férfit, s ott 76 napon keresztül kínoztatta, hogy ismerje be: Husi aljas áruló. Amster nem volt hajlandó vallani, de mire végül szabadon engedték, megtört ember lett belőle. Fogait kiverték, lábát sebhelyek borították, és állandó rémálmodok gyötörték.

1948. június 30-án újabb drámai esemény történt. Méir Tubianski, a hadsereg századosa a tel-avivi piacon vásárolt éppen, amikor letartóztatták, és a nemrég megszállt arab faluba, Bét Gizbe szállították. Ott gyorsított katonai tárgyaláson, mely még egy óráig sem tartott, bűnösnek találták az araboknak folytatott kémkedésért, és halálra ítélték. Hirtelen verbuvált kivégzőosztag elé állították, és egy csapat döbbenetben álló izraeli katona szeme láttára agyonlőtték. (Tubianski volt Adolf Eichmannon kívül az egyetlen ember, akit Izraelben kivégeztek).

A nyomozások később fényt derítettek rá, hogy az említett három bűneset kitervelője nem maga a Nagy Iszer volt.

Ő gyanúsította meg Ali Kasszemet azzal, hogy kettős ügynök, és ő rendelte el a meggyilkolását. A gyilkosság után következett a hamis

vád Husi ellen. Egyes nyomozók szerint Iszer személyes nézeteltérést akarta rendezni Ábbá Husival, ezért döntött a hamis vád mellett. Az akció sikerült is volna, ha a szolgálat legjobb hamisítója, bűntudattól gyötörve be nem vallja, hogy ő hamisította a Husit befeketítő táviratokat Beéri közvetlen parancsára.

Beéri adott parancsot Tubianski százados gyors letartóztatására és kivégzésére is.

Ben Gurion miniszterelnök azonnal cselekedett. Beérit először had-, majd polgári bíróság elé állították, megfosztották rangjától, szégyenszemre eltávolították az Izraeli Védelmi Erők (IDF, héberül CÁHÁL) kötelékéből, és bűnösnek találták Ali Kasszem és Tubianski megölésében.

Az ország vezetői döbbenetben álltak az események előtt. Beéri módszerei mintha egyenesen a hírhedt KGB-től származtak volna; baljós személyisége, hamisításra, kínzásra és gyilkosságra adott parancsai beszennyezték azokat az erkölcsi és humánus alapelveket, amelyekre Izrael állam épült.

A Beéri-ügy csúnya foltot ejtett a titkosszolgálaton, és komoly hatással volt a fejlődésére. Ha a polgári vezetők háborús időben úgy döntenek, hogy nem ítélik el Beérit, a szolgálat később egészen más jelleget ölthetett volna: meglehet, egy KGB-szerű szervezetté nővi ki magát, amely számára a koholt vádak, a hamisítás, a kínzás és a gyilkosság mindennapi rutinfeladatot jelentenek.

Így azonban hosszú távon ez a mocskos epizód végül Izrael hasznára vált. Beéri módszereit a későbbiekben tiltották. A titkosszolgálat maga szabott korlátokat saját tevékenységének, s eljövendő akcióit olyan jogi és morális elvekre alapozta, amelyek biztosították az egyes emberek jogait.

Beéri eltávolításával új ember került Izrael árnyékvilágának élére: Reuvén Siló.

Reuvén Siló negyvenéves, finom beszédű, titokzatos ember volt. Rendkívüli kulturáltsága éles, analitikus elmével párosult, alapos ismeretekkel rendelkezett az arab Közel-Keletről, annak törzsi hagyo-

mányairól, az uralkodó klánokról, alkalmi szövetségeikről és véres leszámolásairól. Egyik tisztelője azt mondta róla, ő „a vezér Ben Gurion sakkjátszmájában”. Egyesek Richelieu bíboroshoz hasonlították, mások nagy manipulátornak, mesteri bábjátékosnak tartották, aki tudja, hogyan mozgassa a háttérből a szálakat. Siloá egész életében aktívan kivette részét a titkos küldetésekből és a fedett akciókból.

A behízelt, modorú férfi Ó-Jeruzsálemben született, egy rabbi fiaként. A mindig elegáns, ápolt és kopaszodó fiatalember első küldetéseként Bagdadba utazott, még jóval Izrael megalapítása előtt. Három évet töltött a városban, ahol a látszat szerint mint újságíró és tanár dolgozott, s tanulmányozta az ország politikáját. Később Ben Gurion politikai tanácsadója lett. A második világháború idején ő folytatott tárgyalásokat a britekkel zsidó kommandós egységek felállításáról, melyek feladata szabotázsakciók végrehajtása volt a nácik által megszállt Európában. Két ilyen speciális egység létrehozásában segédkezett – az egyik a német zászlóalj volt, amelynek tagjai német egyenruhában, német fegyverekkel hajtottak végre vakmerő hadműveleteket Európában, az ellenséges vonalak mögött; a másik az arab zászlóalj, arabul beszélő, arab ruhát viselő, mélyen az arab területeken szolgálatot teljesítő katonákkal. Siloá arra is rábeszélte a briteket, hogy juttassanak el Palesztinából zsidó önkéntes ejtőernyősöket Európába, hogy megszervezzék a helyi zsidó ellenállást. Ő létesített először kapcsolatot a CIA elődjének számító Stratégiai Szolgálatok Hivatalával (OSS). Az első arab–izraeli háború (az úgynevezett függetlenségi háború) kirobbanása hajnalán titkos kémakciók keretében a szomszédos arab fővárosokba utazott, ahonnan felbecsülhetetlen értékű trófeával tért vissza: az arab seregek támadási tervével.

Siloá megrögzött ragaszkodása ahhoz, hogy tevékenységét titokban végezze, számtalan legenda forrása lett. Barátai gyakran vicceltek azzal, hogy amikor egyszer taxiba ült, és a sofőr megkérdezte, hová lesz a fuvar, azt felelte: „Államtitok.”

A függetlenségi háború idején Siloá volt a Külügyi Politikai Információs Szolgálatnak, az Izrael létrejöttkor megalakult számos kvázi-független titkosszolgálat egyikének vezetője. 1948. december 13-án

aztán Ben Gurion elrendelte egy olyan „intézmény (héberül moszád) felállítását, amelynek feladata az állami hírszerző ügynökségek koordinálása” volt. Az intézet élére Reuvén Siloá került.

E rendelet ellenére további két, késlekedéssel és vitákkal teli évbe telt, míg a Moszád megalakulhatott. Ennek oka nagyrészt a Politikai Osztálynak nevezett hírszerző egység volt, amelynek tagjai külföldön végeztek kémtevékenységet bőkezű fizetésért, James Bondhoz hasonló fényűző életet élve. Amikor híret vették, hogy egységüket felszámolják és a Moszádba integrálják, fellázadtak, és a továbbiakban nem voltak hajlandók Izraelnek kémkedni. Csak a lázadás elfojtása – melynek eredményeképpen szinte mindannyiukat kirúgták – után tudta Siloá megalakítani a Moszádot. A szervezet neve később Hírszerzés és Különleges Műveletek Intézete lett, mottójául pedig a *Példabeszédek* könyvének egyik passzusát (11:14) választották: „Ha nincsen vezetője, szétesik a nép, a sok tanácsadó sikerre viszi ügyét.”

De sem az új elnevezés, sem az új mottó nem tette volna önmagában egyedülállónvá a Moszádot; Siloá elszántan dolgozott azon, hogy kivételes szervezetet hozzon létre. A Moszádnak nemcsak Izrael, hanem az összes zsidó meghosszabbított karjának kellett lennie. Az első toborzottaknak tartott megbeszélésen a *rámszád* kijelentette: „A titkosszolgálati funkciókon felül van még egy fontos feladatunk: a zsidó emberek védelme, bárhol éljenek is, továbbá bevándorlásuk megszervezése Izraelbe.” És valóban, az elkövetkező években a Moszád titokban segítséget nyújtott különféle önvédelmi egységek felállításában olyan területeken, ahol a zsidó közösséget veszély fenyegette: Kairóban, Alexandriában, Damaszkuszban, Bagdadban és néhány dél-amerikai országban. Fiatal militáns zsidókat utaztatnak titokban Izraelbe, ahol a hadsereg és a Moszád kiképezte őket, fegyvereket csempészték és rejtettek el a veszélyes országokban, és helybéli zsidókból verbuváltak önvédelmi csoportokat; a cél olyan erők létrehozása volt, amelyek képesek megvédeni a zsidó közösséget a csöcselék vagy az irreguláris fegyveres csoportok támadásától, legalább addig, amíg a kormányerők vagy a nemzetközi szervezetek közbe nem lépnek.

Az ötvenes években a Moszád működött közre az arab országokban (a Közel-Keleten és Marokkóban) élő több tízezer zsidó Izraelbe juttatásában, a nyolcvanas években pedig ugyancsak a Moszád szervezte meg a zsidók kimenekítését Khomeini Iránjából, valamint az etiópiai zsidók tömeges exodusát is. Az első Irakban végzett titkos akció során azonban beütött a ménkü.

A bagdadi Rasíd utcában, az Uruzdi Bek nagyáruház nyakkendőosztályán dolgozott egy Aszad nevű fiatalember. Palesztin menekült volt, aki az után hagyta el akkói otthonát, hogy az izraeli hadsereg megszállta a várost. Nem sokkal indulása előtt még szívességből beugrott az egyik beteg unokatestvérét helyettesíteni, aki pincérként dolgozott egy kávézóban a katonai kormányzó épületegyüttesének közelében. Aszad egy hétig járkált az épület kerítése mentén egy díszes réztálcával, melyen kis pohárkákban erős török kávéval szolgált fel az izraeli katonáknak. A fiatal tisztek némelyikének arca belevésődött az emlékezetébe.

Azon a napon, 1951. május 22-én éppen az előtte elhaladó vásárlókat bámulta az áruházban, amikor ismerős arcra lett figyelmes. – Nem lehet – gondolta először –, ez lehetetlen! De mégis, emlékezett erre az emberre, ha nem is a mostani, lenge inges és pantallós alakjában, hanem khaki egyenruhát viselőként. Aszad azonnal értesítette a rendőrséget. – Egy izraeli katonatisztet láttam itt, Bagdadban! – mondta.

A rendőrség azonnal letartóztatta az európai külsejű férfit, akinek társa is volt egy vékony, szemüveges iraki zsidó személyében. Utóbbit Nisszim Mosénak hívták, s azt mondta a rendőröknek, hogy egyszer alkalmazottként dolgozik a Zsidó Közösségi Központban. – Tegnap egy koncerten találkoztam ezzel a turistával – magyarázta –, aki megkért, hogy mutassam meg neki az itteni üzleteket.

A kapitányságra érve a két férfit különválasztották. Az iraki nyomozók brutális vallatásnak vetették alá Mosét az izraeliként azonosított férfival kapcsolatban. Mose ragaszkodott a történetéhez: csak tegnap találkozott a turistával, nem ismeri őt. A rendőrök sötét cellájában a vallatók először a lábánál, majd a kezénél fogva felakasztot-

ták, összeverték, és azzal fenyegették, hogy megölik. Úgy tűnt azonban, hogy törékeny alkatú foglyuk valóban nem tud semmit. Egy hét kínzás után az irakiak végül úgy döntöttek, Nisszim Mose jelentéktelen alak, s ezért szabadon engedték.

A másik fogoly egyre csak azt állította, hogy ő iráni, Iszmail Salhunnak hívják. Megmutatta az iráni útlevelet is. A rendőrök azonban tovább kínozták. Külsőre nem tűnt iráninak, s egy szót sem tudott perzsaül. Végül szembesítést rendeltek el közte és azonosítója, a palesztin Aszad között. – Amikor megláttam, megfagyott a vér az ereimben – emlékezett vissza később a fogoly, aki a szembesítés hatására megtört, és bevallotta: Jehudá Taggarnak (Judke Tadzser) hívják, izraeli, s az IDF parancsnoka. A nyomozók elrángatták a lakásába, ott összetörték a bútorokat, átvizsgálták a falakat, s végül rábukkantak egy köteg rejtett dokumentumra, amelyek az íróasztal fiókjának aljához voltak erősítve ragasztószalaggal.

S ezzel kezdetét vette a rémálom – nemcsak Taggar, hanem az egész bagdadi zsidó közösség számára.

Számos zsidó és izraeli segélyszervezet működött ekkoriban a városban, köztük egy illegális emigrációs csoport, egy önvédelmi egység, valamint több cionista és ifjúsági mozgalom is. Voltak, amelyeket még jóval Izrael Állam megalakulása előtt hoztak létre. Bagdad-szerre különféle rejtékhelyeken fegyvereket és iratokat tároltak; e helyek egyike volt a központban álló Mászúdá Sémtoz zsinagóga. A felsorolt csoportokhoz az utóbbi időben néhány kémhálózat is csatlakozott, melyeket még a Moszád megalakulása előtt hoztak létre nagy sietve; szervezetenként szinte egyáltalán nem voltak felépítve, s az egyikük bukása könnyen magával rántotta az összes többit is. Az iraki zsidók puskaporos hordón ültek: Irak volt a fiatal izraeli állam legvadabb ellensége, az egyetlen ország, amely nem volt hajlandó aláírni vele a fegyverszüneti megállapodást. A titkos zsidó hálózatok minden egyes tagja tudta, hogy az irakiak nem kegyelmeznének nekik, s hogy életük egy hajszálon függ.

Jehudá Taggart ezért azzal a feladattal küldték az országba, hogy válassza le a kémhálózatot a többi szervezetről. Taggar, a Pálmah elitalaku-

lat egykori tisztje huszonhét éves, bozontos üstökű, mosolygós férfi volt. Ez volt az első külföldi küldetése, s bár elfogása előtt mindent megtett, hogy izolálja az általa vezetett hálózatot a többi csoporttól, saját emberei közül néhányan továbbra is részt vettek mások titkos akcióiban is. A brit útlevelel rendelkező Peter Jániv (Rodney, a hindu) például önálló hálózatot működtetett, de továbbra is kapcsolatban maradt Taggaral. Taggar Tel-Avivval folytatott kommunikációja a Bagdadban működő összes csoport általános parancsnokán keresztül zajlott – egy titokzatos emberen, akinek kiléte csak kevesek számára volt ismert. Fedőneve Záki Háviv volt, de a valóságban Mordeháj Ben Porátnak hívták; Irakban született, és tisztként szolgált az első izraeli–arab háborúban. Semmi kedve nem volt visszatérni Irakba, s már éppen házasodni készült egy lánnyal, akit a hadseregben ismert meg, ám végül engedett a hírszerző közösség nyomásának, és elvállalta a balvégzetű küldetést.

A Taggar letartóztatását követő napokban az egész titkos szervezet felmorzsolódott. Az iraki különleges rendőri egységek tömegével vették őrizetbe a zsidókat. Egyesek a kihallgatások során megtörttek, és elvezették fogva tartóikat a rejtekhelyeikre. Az irakiak olyan dokumentumokra bukkantak, amelyek egyes zsidók kémtevékenységére utaltak. A Sémtov-zsinagóga padlójának kőlapjai alatt a rendőrök fegyvereket találtak elrejtve; ezeket még az 1941-es véres pogrom után kezdték felhalmozni, amelyben 179 zsidó veszítette életét, 2118-an sebesültek meg, és több száz nő esett erőszaknak áldozatul. A fegyverek mennyisége megdöbbentette az irakiakat: 436 gránátot, 33 géppisztolyt, 186 revolvert, 97 géppuskátarat, 32 kommandós kést és 25 000 töltényt találtak.

A kegyetlen kihallgatások során egyre gyakrabban bukkant fel egy név: Záki Hávivé, a földalatti mozgalom titokzatos csúcsvezetőjéé. De ki ez az ember? És hol lehet? Egy rátermett fiatal nyomozónak végül sikerült megtalálnia a kapcsolatot: Záki Háviv nem lehet más, mint Nisszim Mose, a jelentéktelen kisember, akit Taggaral együtt tartóztattak le, aztán elengedték. Egy csapat ügynök rohanta meg Mose házát, de senkit sem találtak ott. Hatalmas embervadászat vette kezdetét Bagdad utcáin, Záki Hávivnak azonban nyoma veszett.

A valóságban olyan helyen tartózkodott, amelyre az rendőrök álmukban sem gondoltak volna: börtönben.

Néhány nappal azután, hogy a Taggaral való közös letartóztatásukból elbocsátották, Ben Porát arra ébredt, hogy valaki hangosan dörömböl az ajtaján. – Rendőrség, kinyitni! – kiáltották odakint. Ben Porát azt gondolta, itt a vége. A háznak nem volt hátsó kijárata, és már senki sem volt Bagdadban, aki megvéddhette volna. S tudta, az iraki bíróságon az ő pozíciójában csak egyféle ítélet várhat valakire – az akasztófa. Két rendőrtiszt állt az ajtaja előtt. – Le van tartóztatva! – mondta az egyik.

Ben Porát meglepetést színelve megkérdezte: – De hát mit tettem? – Balesetet okozott – jött a válasz. – Öltözzön fel.

Ben Porát nem akart hinni a fülének. Egészen megfedkezett már az autóbalesetről, amelybe hónapokkal korábban belekeveredett. A bírósági idézésekre nem reagált, ezért most meg kellett jelennie az iraki igazságszolgáltatás előtt. A rövid, alig egyórás tárgyalás végén a bíró két hét börtönre ítélte. Így, miközben iraki ügynökök serege vadászott rá, ő a kiszabott büntetését töltötte egy bagdadi cellában. Két héttel később, a szabadulását megelőzően a főkapitányságra vitték, hogy lefényképezzék, és ujjlenyomatot vegyenek tőle. Ben Porát tudta, ha ez megtörténik, neki vége. Kiderül, hogy ő Záki Háviv, s akkor nem ússza meg két hét börtönnel. Két ór kíséretében gyalogolt át a közeli kapitányságra. Útközben áthaladtak a zsúfolt Surja szúkon; a piac szűk, tekervényes sikátoraiban apró, sötét boltok sorakoztak egymás mellett, és árusok dicsérték nagy hangon a portékáikat. Ben Porát úgy érezte, ez a legmegfelelőbb pillanat: félrelökte egyik őret, belevetette magát a forgatagba, és felszívódott. A rendőrök meg sem próbáltak a nyomába eredni. Végül is egy óra múlva úgys szabadult volna, akkor meg minek bajlódjanak vele?

Amikor azonban jelentést tettek az esetről, elszabadult a pokol. Szökni hagyták Záki Hávivot, Irak legkeresettebb emberét! Az ellenzéki sajtó megneszelte az esetet, és harsány főcímekben támadta a kormányt tehetetlenségéért. „Hol van Háviv?” – tette fel a kérdést az egyik lap, és meg is válaszolta: „Tel-Avivban!”

Tel-Avivban eközben Ben Porát felettesei apró részletességgel kidolgozták kimenekítésének tervét. Miközben a férfi egy barátjának házában rejtőzött, a vakmerő terv életbe lépett. Ez idő tájt hatalmas légi mentési akció zajlott, amelynek célja a teljes iraki zsidó közösség Izraelbe juttatása volt, Cipruson keresztül. Szinte minden éjjel hatalmas gépek szálltak fel, s összesen körülbelül 100 000 zsidót szállítottak el.

Június 12-én éjjel Ben Porát felöltötte legjobb ruháját, és fogott egy taxit. Barátai korábban a ruháit arakkal – helyi italféle – öntözték meg, így alkoholbűzt árasztva lerogyott a hátsó ülésre, és alvást színlelt. A sofőr elvitte részeg utasát a bagdadi reptérhez, egy közeli mellékutcába, majd elhajtott. Amint egyedül maradt, Ben Porát a repülőtér kerítéséhez sietett; pontosan tudta, hol vágták át, s így gyorsan átsurrant a résen. A betonon álló gépen az imént fejezték be az emigránsok beszállítását, s már indult is a kifutópálya irányába. A pilóta hirtelen a torony felé irányította a fényszórókat, hogy egy pillanatra elvakítsa az ott tartózkodókat. Amint a gép gyorsítani kezdett, a hátsó ajtaja kinyílt, és háromméteres magasságból kötél ereszkedett le. A sötétből ekkor előbukkant Ben Porát, és villámgyorsan megiramodott a repülő felé. Megragadta a kötelet, amelyet aztán felhúztak a magasba emelkedő gépbe. Sem a földi személyzet, sem az utasok nem vettek észre semmit az akciófilmbe illő menekülési jelenetből.

A gép áthúzott a város felett, és háromszor felvillantotta a fényszóróit. „Hála istennek” – mormolta néhány férfi, akik egy háztetőn álltak. Barátaik biztonságban voltak, útban hazafelé.

Néhány óra elteltével Háviv már valóban Tel-Avivban volt.

Feleségül vette szerelmét, s az elkövetkező években politikus lett; képviselőnek választották, majd kinevezték tárca nélküli miniszternek, napjainkban pedig ő az iraki zsidók nagy tiszteletben álló vezetője Izraelben.

Akik Irakban maradtak, nem voltak ilyen szerencsések. Több tucat zsidót tartóztattak le és vertek, kínoztak meg. Taggart és huszonegy társát felforgatás vádjával fogták perbe. Két prominens bagdadi zsi-

dót, Sálom Száláhot és Jozsef Bacrit robbanóanyag- és fegyverbirtoklásért halálra ítélték.

Röviddel a tárgyalás kezdete előtt, az éjszaka közepén Taggar a cellájában arra ébredt, hogy rendőrök veszik körül.

– Ma éjszaka felakasztják – közölte vele a nyomozás vezetője.

– Nem köthetnek fel valakit tárgyalás nélkül! – tiltakozott Taggar.

– Nem? Hiszen már mindent tudunk magáról – maga izraeli tiszt, maga kém. Ennyi bőven elég.

Egy szakállas rabbi lépett a cellába, leült Taggar mellé, és a *Zsoltárok könyvéből* kezdett felolvasni. Hajnali fél négykor az örök a kivégzőcellába kísérték Taggart, aki letörtten haladt közöttük. Néhány hete még a családját látogathatta meg Jeruzsálemben, majd Irakba jövet elutazott Párizsba és Rómába is. Most pedig percek múlva kötélén himbálózik.

Az irakiak aláírtak vele egy sor papírt – a bürokrácia még ilyenkor is működött –, majd jött a hóhér, aki elvette a gyűrűt és az óráját. Egy csapóajtóra állította, és homokzsákokat kötött a két lábára. Megfordította Taggart, hogy háttal álljon neki, a nyakába helyezte a hurkot, és megfogta a csapóajtó nyitókarját. Taggar fejére fekete csuklyát akartak húzni, de ő nem engedte. A hóhér most a parancsnokló tisztre nézett, aki több társával együtt szemben állt a kivégzésre váró férfival. Taggar a családjára gondolt, szülővárosára, Jeruzsálemre, és az életre, amely várt volna rá. „Vajon eltörik a nyakam?” – tűnődött, és testét teljes egészében átjárta a félelem.

Am a tisztek ekkor hirtelen elhagyták a helyiséget. Taggart visszahúzták a csapóajtóról. A haragos tekintetű hóhér levette a homokzsákokat a lábáról, a hurkot pedig a nyakáról, s közben az elmaradt fizetése miatt mormogott. Taggar ekkor döbbent rá, hogy mégsem fog meghalni! Az egész csak színjáték volt, mégpedig a legapróbb részletekig kidolgozott. Az irakiak azt remélték, ezzel megtörik Taggart, aki további részleteket árul majd el társairól. Ő azonban, miután visszacammogott a cellájába, érezte, hogy barátai ki fogják szabadítani onnan.

A tárgyalás végeztével halálra ítélték, ám ezt a büntetést rögtön életfogytiglanra változtatták. Bacrit és Szaláhot felakasztották. Utolsó estéjüket Taggaral töltötték, aki megpróbált lelket verni beléjük.

Ezután vette kezdetét „Judke” kálváriája, melynek során gyilkosok, politikai foglyok és szadista börtönőrök között kellett valahogy életben maradnia. Ő azonban mindvégig hitt benne, hogy nem a börtönben fog meghalni, egyszer kiszabadul.

Kilenc évet kellett várnia. 1958-ban puccs tört ki Irakban: Abdul Karim Kasszem tábornok szerezte meg a hatalmat, miután megölette a miniszterelnököt és a királyi család tagjait. Két évvel később aztán az ő legközelebbi támogatói szerveztek puccsot ellene (néhány év múlva meg is ölték). A Moszád értesült a tervről, és a *rámszád* azonnal kapcsolatot létesített a Kasszemhez hú erőkkal. Alkut kötött velük: kiadja nekik az összeesküvők nevét, Jehudá Taggar szabadon bocsátásának fejében.

Taggar sötét, komor cellájában ült, amikor őrei egy váltás khaki színű ruhával állítottak be hozzá. – Ezt vegye föl – parancsolták neki –, Bagdadba viszik.

Egy rendőrautó a királyi palotába szállította a megrökönyödött Taggart, ahol az őrség egy tágas irodába kíserte. A díszes asztalnál ismerős alak ült – Kasszem elnök személyesen. Taggar ekkor döbbsen rá, hogy szabadon engedik. Kasszem hosszasan vizsgálta az izraeli férfi arcát.

– Mondja – szólalt meg végül –, ha háború törne ki Irak és Izrael között, ellenünk harcolna?

– Ha visszatérek a hazámba – felelte Taggar –, mindent megteszek az Izrael és az arab államok közötti kölcsönös megértés és a béke érdekében.

Kasszemnek tetszett a válasz. Felállt, és így szólt: – Ha hazaért, mondja el a népének, hogy Irak már független állam, s nem lesz többé az imperialisták kiszolgálója.

A palotából Taggart egy autó a reptérre szállította. Ő még akkor sem akarta elhinni, mi történik vele. Feltették egy Bejrútba tartó gépre, majd onnan a ciprusi Nicosiába repült, végül pedig vissza

Izraelbe. A repülőtéren barátai és kollégái várták, akik egy megtört emberre, egy emberi roncsra számítottak. A gépről leszálló alak azonban ugyanaz az életerős, barátságos, mosolygós fickó volt, akit kilenc éve láttak.

– Hogy bírtad? – kérdezték. – Hogy őrizhetted meg egészséges optimizmusod?

– Tudtam, hogy kihoztok onnan – felelte Judke egyszerűen.

Taggar kiszabadításával a Moszád főnökei egy másik, az alapításakor felállított alapelvhez tartották magukat: minden erőfeszítést meg kell tenni, s minden lehetséges eszközt be kell vetni, ha egy bajtársuk kiszabadítása a tét.

Taggar Izraelben megnősült, családot alapított, majd nagyszerű diplomáciai karriert követően egyetemi professzor lett.

Reuvén Siloá semmiképpen nem volt felelős a bagdadi tragédiáért. Mégis, 1952 végén lemondott. Utóda egy, az izraeli titkosszolgálat árnyékvilágából újonnan kiemelkedő csillag lett.

A Kis Iszer.

4. FEJEZET

Egy szovjet téglá, és holttest a tengerben

Zeév Ávni minden vágya az volt, hogy Moszád-ügynök lehessen.

Amikor 1956 áprilisának egyik esős napján a Moszád főhadiszállása felé baktatott, teljes szívéből remélte, hogy onnan már mint a szervezet alkalmazottja lép majd ki. Hosszú évek óta próbálkozott, hogy bekerüljön a kevés kiválasztott közé, s mára ez vált élete legfőbb céljává.

A férfi Wolf Goldstein néven a lettországi Rigában látta meg a napvilágot, majd Svájcban nevelkedett fel. A második világháborúban a svájci hadseregben teljesített szolgálatot, és 1948-ban vándorolt ki Izraelbe. Ott a héber Zeév Ávni nevet vette fel, s miután néhány évig a Házoreá kibuchban élt és dolgozott, a Külügyminisztérium szolgálatába állt, és Brüsszelbe került kiküldetésre. Jó megjelenésű, művelt, több nyelven folyékonyan beszélő férfi volt, aki lenyűgözte feljebbvalóit kellemes modorával és igyekezetével, valamint azzal, hogy bármilyen feladatra szívesen vállalkozott, különösen, ha az a Moszáddal állt kapcsolatban. Mindannyiszor, amikor valamelyik diplomatának futarra volt szüksége, hogy titkos dokumentumokat juttasson el a Moszád valamelyik európai fedőintézményéhez, Ávni jelentkezett elsőként. A Moszáddal való gyakori együttműködése révén a szolgálat nem hivatalos európai embere lett, s ez az együttműködés még intenzívebbé vált, amikor áthelyezték Izrael belgrádi nagykövetségére.

Ávni több levelet is küldött Iszer Hárel *rámszádnak*, melyekben egy belgrádi Moszád-állomás felállítására tett javaslatot. Hárel elvetette az ötletet, mint mondta, nincs szükség jugoszláviai központra. Ávni azonban nem adta fel. 1956 áprilisában magánúton visszatért Izraelbe, és találkozót kért a *rámszádtól*. Kérése meghallgatásra talált, és Ávni most éppen élete első találkozására készült Iszer Hárellel.

Feszülten, idegesen lépett be Hárel irodájába, amely az egykori német kolónia egyik régi épületében kapott helyet. Hárelt nem egészen négy éve nevezték ki, de máris legendává vált. Az emberek félelemmel elegy csodálattal néztek erre az alacsony, titokzatos emberre, akiről igaz és hamis történetek egyaránt keringtek a Moszád homályos folyosóin. Ávni hallott már egyet s mást Hárelről, akit – megkülönböztetendő a „Nagy Iszertől” – „Kis Iszernek” neveztek. Ávni tudatában volt a Kis Iszer önfejlődésével, nyers modorával és fantasztikus megérzéseiével kapcsolatos pletykáknak, ezért tartott a találkozástól.

A hajlott hátú, kopaszodó, nadrágot és rövid ujjú inget viselő férfi azonban nyájasan fogadta irodájában, és elismerését fejezte ki Ávni munkája és politikai rátermettsége iránt. Megkérdezte, mi célból tartózkodik Izraelben, mire Ávni azt válaszolta, hogy az első házasságából született lánya már látni akarta őt.

– Hány éves a lánya? – kérdezte Iszer mosolyogva.

– Nyolc.

– Nyolc? – nézett rá Iszer meglepetten. Úgy tűnt, mintha furcsának tartaná, hogy egy diplomata egyből hazautazik csak azért, mert a kislánya hívja. Ávni ezután hosszas magyarázatba kezdett az előző és a mostani feleségével, valamint a gyermekével fennálló bonyolult kapcsolatáról. Iszer egyre türelmetlenebb lett, majd Ávnit félbeszakítva kijelentette: nem lesz Moszád-állomás Belgrádban. A férfi jövőjével kapcsolatban pedig csak annyit mondott: „Majd meglátjuk, mit tehetünk, ha teljesítette jugoszláviai kötelességét.” Ez Ávnit teljesen letaglózta. Mielőtt azonban távozott volna, Iszer újabb találkozót ajánlott neki néhány nappal későbbre, de – mondta – „nem ebben az épületben, mert itt túl sok ember fordul meg. Találkozzunk a titkos, városi irodámban. A sofőröm majd elviszi.”

Mégiscsak van remény – gondolta magában Ávni. – Ha nem volna, miért akarna ismét találkozni velem?

Igy aztán néhány nappal később Ávni belépett egy jelentéktelennek látszó épület kapuján valahol Tel-Aviv közepén. Már nem volt oka, hogy féljen Iszertől, hiszen első találkozásukkor is barátságosan viselkedett.

Iszer már várt rá, és egy tágas szobába kíserte, melynek csupasz falai csak egy asztalt, néhány széket és zárt ablakokat rejtettek. Amint Ávni leült, Iszer egy szempillantás alatt dühöngő bikává változott. Arca eltorzult, öklével az asztalra csapott, és ordítani kezdett:

– Maga szovjet kém! Vallja be! Vallja be! – Majd ismét: – Vallja be! – Iszer tovább verte ököllel az asztalt, és üvöltött: – Tudom, hogy a szovjetek küldték! Tudom, hogy kém! Vallja be!

Ávni döbbsen ült, egy szót sem tudott kinyögni.

– Vallja be! Ha együttműködik velem, megpróbálok segíteni, de ha nem...

Ávni szíve öröklően kalapált a mellkasában. Testét hideg veríték öntötte el, nyelve mintha ólomból lett volna. Biztos volt benne, hogy ütött az utolsó órája, és Iszer meg fogja ölni.

Végül összeszedte magát annyira, hogy megszólaljon.

– Beismerem – motyogta –, hogy az oroszoknak dolgozom.

Iszer kinyitott egy titkos ajtót, melyen két legjobb ügynöke és egy rendőrtiszt lépett be. A rendőr letartóztatta Ávnit, és elszállította, hogy kihallgassák. A kihallgatás során aztán Ávni fokozatosan felfedte kilétét és valódi indítékait. Tizenéves kora óta hitvány kommunista volt, és még Svájcban szervezte be a GPU (a Vörös Hadsereg kémszervezete). A második világháború alatt a Szovjetunióknak kémkedett, röviddel a háború után pedig azt tanácsolták neki, vándoroljon ki Izraelbe, és várjon. Hosszú távra akarták igénybe venni a szolgálatait. Éveken át várta az üzenetet Moszkvából, de az orosz kémek csak akkor léptek kapcsolatba vele, amikor Brüsszelbe került. Onnan több fontos dokumentumot juttatott el nekik Izrael és a belga F. N. hadiipari cég üzleteiről, kiadta az izraeli Külügyminisztérium titkos

kódjait, és két volt náci nevét is, akik jelenleg Izraelnek kémkedtek Egyiptomban. Kapcsolattartóik legnagyobb meglepetésére a két németet sietve kiutasították Egyiptomból. Ez azonban még nem volt elég Ávni orosz tartótisztjeinek. Azt akarták, hogy emberük szívrogon be a Moszádba, Ávni ezért is próbálkozott oly lelkesen egészen addig, amíg Iszer vallomásra nem kényszerítette.

S Ávni még a vallomása után sem jött rá arra, ami az esetben a legelképesztőbb: hogy bármikor szabadon kísétálhatott volna Iszer csapdjából! A rámszád a gyanún felül a legapróbb bizonyítékkal sem rendelkezett ellene, semmivel, ami Ávni kémtevékenységére utalt volna. Régebben valaki megemlíttette ugyan neki, hogy Ávnit a kommunista nézetei miatt rúgták ki a kibucból. De hogy szovjet kém lenne?

Iszer kizárólag a megérzésére hagyatkozott. Eszébe jutottak Ávni fáradhatatlan próbálkozásai, hogy Moszád-ügynök lehessen; a látzólag furcsa hazalátogatása a lányához; az indítványa egy belgrádi Moszád-állomás létesítésére... Mindezek az apró darabkák teljes képpé álltak össze Iszer éles elméjében: kis híján egy téglá, egy áruló férközött Izrael „legszentebb szentélyébe”.

A tárgyalásán Ávni részletes beismerő vallomást tett, és tizennégy év börtönbüntetést kapott. Kilenc év után szabadult, majd pszichológus lett, és mintapolgárként élte az életét. Iszer később azt nyilatkozta róla életrajzírójának, hogy Ávni volt az Izraelben elfogott legveszélyesebb ügynök, de ugyanakkor a „legelbűvölőbb” is, és „gentleman ügynöknek” nevezte.

Ávni elmondása szerint az évek során jó barátságba került néhány magas rangú rendőrtiszttel és a Sábák (Sin Bét Izraeli Belbiztonsági Szolgálat) vallatőtisztjeivel. A Pygmalion-művelet – ahogyan az Ávni-ügyet nevezték – hosszú ideig a Moszád egyik legjobban őrzött titka volt. Azon kevesek számára viszont, akik tudtak róla, újabb bizonyítékul szolgált Iszer fantasztikus intuícións képességére.

De ki is volt a Kis Iszer? A hallgatag, szégyellős és csökönyös férfi a cári Oroszország területén, Vityebszkben született, majd Daugavpils ősi városában nevelkedett; a legendák szerint, amikor tizennyolc évesen Izraelbe emigrált, hátizsákjában egy vekni kenyeret vitt ma-

gával, amelybe revolver volt belesütve. A Kis Iszer először a Sefajim kibucban telepedett le, ahol feleségül vett egy Rivká nevű jó kedélyű lovas nőt. Az önfejű és öntudatos Iszer azonban egy idő után ismeretlen okokból elhagyta a kibucot; feleségén és gyerekén kívül mindössze azt az inget vitte magával, amelyet éppen hordott. A második világháború idején csatlakozott a Hágánához, és hamarosan az áru-lók és disszidensek után nyomozó SAI vezetője lett. A „disszidensek” az Irgun- és a Stern-csoport tagjai voltak – e két titkos jobboldali szervezet szembehelyezkedett Ben Gurion és a szervezett zsidó közösség politikájával. A Nagy Iszer bukását követően a Kis Iszer került a belbiztonsági szolgálat, a Sin Bét (nagyjából az amerikai FBI-nak megfelelő szervezet) élére.

Még alig kezdte meg a Moszád a működését, amikor Ben Gurion egy hirtelen lépéssel elfogadta Reuvén Silóá lemondását, és Iszert nevezte ki a szervezet vezetőjének. A váltásra a hivatalos magyarázat szerint egy autóbaleset miatt került sor, amely Silóát alkalmatlanná tette posztja betöltésére; a Moszádon belül keringő pletykák szerint azonban Iszer fúrta meg Silóát, meggyőzván Ben Guriont, hogy a *rámszád* művelt és kedves ember ugyan, de nem alkalmas az ügynökök irányítására és a titkos műveletek levezénylésére.

A hírszerzés Iszer alatt nyerte el végleges formáját. Összesen öt szolgálatból épült fel: a Moszádból, a Sin Bétből, az Ámánból (katonai hírszerzés), a rendőrség Különleges Osztályából és a Külügyminisztérium Kutatói Részlegéből. Ezek közül csak a Moszád, a Sin Bét és az Ámán volt a fontos, a másik kettőre szegény rokonként tekintettek. Az öt szervezet igazgatóiból és igazgatóhelyetteseiből állt össze a Szolgálatok Vezetőinek Bizottsága, amelynek elnökévé Iszert választották. Ben Gurion még egy speciális titulust is kreált neki: ő lett a *memunneh*, vagyis a biztonsági szolgálatokért felelős vezérigazgató. Beiktatásakor új pozíciójába Ben Gurion megjegyezte: – Természetesen továbbra is a Sin Bét vezetője marad, annak ellenére, hogy mostantól a Moszád is a magáé. – Iszer új igazgatót nevezett ki a Sin Bét élére, de a legfőbb hatalom mindkét szervezetben továbbra is az ő kezében maradt.

Ily módon Kis Iszer lett az izraeli hírszerzés cárja. A Pygmalion-ügy egyike volt azon kulcsfontosságú műveleteknek, amelyeket ő vezényelt le az Izrael születését követő első években, és jórészt szovjet kémek ellen irányultak. E kémek közül sokat elfogtak, bebörtönöztek, majd kiutasítottak az országból.

De nem minden kém dolgozott a szovjeteknek, és nem minden kémtörténet végződött happy enddel.

1954 kora decemberének egyik délutánján magányos teherszállító repülőgép körözött a Földközi-tenger keleti része felett. Miután a pilóták meggyőződtek arról, hogy a térségben nem található teherszállító hajó, a gép egyik ajtaja kinyílt, és nagyméretű tárgy zuhant ki belőle.

Egy holttest.

A gép megfordult, és egy óra múlva leszállt Izraelben. Így végződött a Moszád Mérnök-művelete, amely több mint ötven éven át szigorúan őrzött titok maradt.

1949-ben három fivér érkezett Haifába egy bolgár zsidó családból. A legidősebb, Alekszandr Jiszráél éppen akkor végzett a szófiai műszaki egyetemen. Belépett a hadseregbe, ott parancsnoki rangot szerzett, és az izraeli haditengerészethez került. Jiszráél kapitány jó megjelenésű, rendkívül megnyerő modorú fiatalember volt. Felette-sei nagyra becsülték, s így részt vehetett az elektronikus hadviseléssel és az új fegyverek kifejlesztésével kapcsolatos szigorúan titkos kutatásokban. Magas szintű biztonsági hozzáféréseinek köszönhetően rendkívül fontos anyagokhoz juthatott hozzá. A férfi Alekszandrról a héber Ávnerre változtatta a nevét, és 1953-ban feleségül vett egy török származású csinos, fiatal nőt, Matilda Arditit. Az ifjú pár Haifában, a haditengerészeti bázis közelében telepedett le. Matilda fülig szerelmes volt karizmatikus férjébe, de személyiségének kevésbé pozitív vonásait nem ismerte. Nem tudta, hogy a férfinak vaskos és igencsak változatos rendőrségi aktája van. A haifai kapitányság archívumában egyre szaporodtak a csalási esetekkel kapcsolatos iratok, melyeken Ávner Jiszráél neve szerepelt. Azzal gyanúsították, hogy egyszerre

több embernek adta ki ugyanazt a lakást, hogy egy hűtőszekrényeket gyártó cég képviselőjének kiadva magát előleget vett fel hűtőszekrényekre, amelyeket nem szállított ki, s még egy sor hasonló dologgal. Az egyik ügy bírósági szakaszba lépett, és Jiszáél idézést kapott a tárgyalásra, 1954. november 8-ra.

Az ekkor terhes Matilda nem tudott semmit az esetről, ahogy arról sem, hogy szerető férje viszonyt folyt a haifai olasz konzulátus egyik csinos titkárnőjével. Ávner meg is kérte a nő kezét, aki bele is egyezett, egy feltétellel: a férfi térjen át katolikus hitre.

A fiatal Ávnernek ez nem okozott komoly problémát. Bulgáriában egyszer már kikeresztelkedett, ahol elcsábított egy keresztény lányt, és a dühös család szinte fegyverrel kényszerítette, hogy térjen át és vegye feleségül. Ő azonban az esküvőt követően elhagyta Szófiát, majd miután ifjú arája öngyilkos lett, visszatért a városba és zsidóságához is. És most újra ezt tette. Szeretőjével Jeruzsálembe utazott, ott a Terra Santa-kolostorban megkeresztelkedett, és nevét Ivorra változtatta. A kiállított egyházi dokumentumokkal aztán a csábító parancsnok útlevelét igényelt és kapott a Belügyminisztériumtól immár új nevén, Alexandr Ivorként.

Olasz barátnőjével a tervek szerint november 7-én kelt volna egybe, vagyis egy nappal a haifai bírósági tárgyalás előtt. Ávner Jiszáél, vagyis Alexandr Ivor azonban nem szándékozott egyik kötelezettségének sem eleget tenni. Elérkezett az idő, hogy eltűnjön.

Október végén Jiszáél parancsnok kéthetes eltávozást kapott. Bár neki nem volt kilépő vízuma, Alekszandr Ivornak – egy sor további, valódi és hamis dokumentum mellett – igen, így vett egy repülőjegyet Rómába, és november 4-én elutazott. Sem a felesége, sem a „menyasszonya” nem tudott a távozásáról. Eltűnését követően az olasz hölgy izgatottan keresni kezdte jövőbelijét, s végül a haifai rendőrséghez fordult. Az ő segítségükkel kiderítette, hol lakik a férfi; odament, és legnagyobb döbbenetére a hét hónapos terhes Matilda Jiszáéllal találta szemben magát.

Rómában Ávner Jiszáélnek nyoma veszett, de csak rövid időre. A Moszád helyi ügynökének megbízható informátorai voltak az

olaszországi arab diplomáciai közösség köreiben. November 17-én sürgős üzenet érkezett a Moszád tel-avivi főhadiszállására: „Egy izraeli katonatiszt, Alexandr Ivor vagy Ivon vagy Ivy van itt, és katonai információkat próbál eladni az egyiptomi katonai attasénak.”

A rámszád, valamint a Sin Bét új igazgatója, Ámosz Mánor egyesült erővel igyekeztek kideríteni, kiről is lehet szó. Néhány nap leforgása alatt sikerült is azonosítaniuk a kérdéses személyt, és csatlódottan látták, hogy az izraeli haditengerészet tisztjéről van szó. A következő Rómából érkező távirat még zavarba ejtőbb volt. Ebben a Moszád ügynöke azt jelentette, hogy Jiszáél 1500 dollárért eladta az egyiptomiaknak az IDF egyik nagy izraeli bázisának részletes alaprajzát, és az összeget a Credit Suisse Banknál helyezte letétbe. A férfi állítólag még több információt ígért az egyiptomiaknak, és beleegyezett, hogy további kihallgatás céljából Egyiptomba utazzék. Néhány nappal később újabb távirat érkezett: „Az egyiptomi nagykövetség két jegyet rendelt Kairóba, november végére a TWA légitársaság gépére. A két utas minden bizonnyal az egyiptomi katonai attasé és az izraeli katonatiszt lesz.”

A Moszád főhadiszállásán riadókészültséget rendeltek el. Iszer szemében óriási különbség volt aközött, hogy egy katonai attasé egy idegen országban kérdezi ki az informátort, vagy hogy az egyiptomi fővárosba viszi őt, ahol szakképzett kihallgató tisztek teszik ugyanazt, sokkal részletesebb, Izrael számára veszélyesebb adatokat szedve ki belőle. Iszer eltökélt szándéka volt, hogy bármi áron megakadályozza Ávner Jiszáél kairói utazását, ezért elhatározta, hogy Rómába küld egy bevetési egységet. Mivel a Moszádnál e korai időszakban még nem létezett műveleti osztály, a Sin Bét egységét kellett igénybe venni. Ennek parancsnoka minden idők egyik legjobb izraeli ügynöke, a legendás Ráfi Eitán volt. Eitán kibucban született, és a függetlenség kivívását megelőző években a Pálmah vakmerő harcosaként fontos szerepet játszott az Álijá Bét titkos szervezet tevékenységében, amelynek célja az volt, hogy zsidókat csempésszen Palesztinába a brit korlátozások ellenére. A zsidók ócska lélekvesztőkön menekültek Európából, és igyekeztek elkerülni a palesztin partok mentén

cirkáló brit hadihajókat; elhagyatott partszakaszokon kellett partra szállniuk, majd elvegyülniük a helyi zsidók között. Ráfi egyik leg-híresebb akciója az Álijá Bét-hajókra vadászó brit radarállomás fel-robbantása volt a Kármel-hegyen, Haifa közelében. Hogy elérje a radar, szennyvízcsatornákon kellett keresztülküzdenie magát, amiért is a „Büdös Ráfi” becenevet ragasztották rá. A függetlenségi háború idején végzett tevékenysége további bizonyítékul szolgált bátorságára és találatkonyságára. Amikor Iszer összehívta a bevetési egységet, Ráfi különféle háttérű embereket toborzott egybe: holokauszt-túlélőket, a Pálmáh és a Hágáná veteránjait, valamint az állam megalapítását megelőző harcokban felszámolt jobboldali militáns Irgun- és a Stern-csoportok egykori tagjait. (A Moszád egyik toborzottja Jichák Sámír, a Stern korábbi vezetője és későbbi miniszterelnök volt.)

A bevetési egység vezetésével Ráfit bízták meg.

A férfi külsőre teljes ellentéte volt James Bondnak: köpcös, szem-üveges, vidám, ugyanakkor bátor, kreatív és könyörtelen fickó. Rómába Ráfáél Medán és Emmánuel (Emma) Tálmor ügynökökkel együtt utazott el, és rövidesen a többiek is csatlakoztak hozzájuk. Megérkezésük után azonnal elrejtőztek a római Fiumicino repülőtéren. Az elutazásuk előtti utolsó eligazításon ugyanis Iszer megparancsolta, hogy még a reptéren fel kell tartóztatniuk Ávner Jiszráélt.

– Nem szállhat fel a gépre. Rendezetek műbalhét, gyűrjétek le, ha kell, sebesítsétek meg. Ha semmi nem sikerülne, lőjétek le! – mondta.

Ez volt az első alkalom, hogy izraeli ügynökök gyilkosságra kaptak felhatalmazást. A reptéri támadásra azonban nem került sor. Az egyiptomi utazásról szóló információ tévesnek bizonyult; Jiszráél egy darabig Rómában maradt, aztán egyszer csak útra kelt, és utazgatni kezdett szerte Európában, nyomában Eitán embereivel. Zürich, Genf, Genova, Párizs, Bécs – mintha megpróbálta volna lerázni üldözőit.

Majd egy idő után Jiszráél parancsnok hirtelen köddé vált. A Moszád ügynökei mindenütt keresték, de nem jártak sikerrel. Ráfi Eitánt azonban most sem hagyta el szokásos szerencséje. Bécsben tartózkodott a Nátiv nevű titkos szervezet izraeli követe, akinek feladata az oroszországi és kelet-európai zsidók kimenekítése és Izraelbe utaz-

tatása volt, s aki így szoros kapcsolatokat ápolt a Moszáddal. Egy-decemberi napon a férfi bolgár származású felesége váratlan meglepetéssel állt elő.

– Nem fogod elhinni – kezdte a nő. – Megyek ma reggel az utcán, és kivel találkozom? Egy szófiai barátommal. Évek óta nem láttuk egymást. Egy iskolába jártunk, osztálytársak voltunk. Micsoda véletlen, ugye?

– Valóban. És hogy hívják az ismerősedet? – kérdezte a férje.

– Alekszandr Jiszráélnak. Holnap együtt ebédelünk.

A Nátiv képviselője tudta, hogy Eitán keres egy férfit, aki megfelel a felesége leírásának, és tüstént értesítette őt. Másnap két Moszád-ügynök ült be ebédelni ugyanabba az étterembe, ahol egy közeli asztalnál Alekszandr Jiszráél és gyerekkori barátja elevenítették fel régi emlékeiket. Amikor Jiszráél elbúcsúzott a nőtől, árnyékként kezdtek követni.

Néhány nappal később „Alexandr Ivor” felszállt az Austrian Airlines párizsi járatára. A szomszédos ülésen egy csinos, fiatal nő foglalt helyet. Ivor, a nagy nőcsábász beszélgetést kezdeményezett, s érdeklődése szíves fogadtatásra talált. Megbeszélték, hogy találkozni fognak, és eltöltenek együtt egy estét Párizsban. Közvetlenül a leszállás előtt a nő odafordult a katonatiszthez, és így szólt:

– Néhány barátom vár rám a reptéren. Csatlakozik hozzánk? Biztos van még egy hely a kocsiban.

Ivor teljesen odavolt. A reptéren két jólöltözött úr várt a nőre. Beszálltak mind a négyen az autóba, és elindultak Párizs felé. Ivor az anyósülésen ült. Besötétedett. Egy rosszul megvilágított kereszteződésben a sofőr egy integető férfira lett figyelmes, aki mintha stoppolni akart volna. – Vegyük fel – javasolta. Amint félreállt, a stoppos és még néhány férfi előlépett a sötétből, és az autóhoz közelített. Eközben egy másik kocs is megállt mögöttük.

– Emberrablók! – üvöltötte Ivor, ám ekkor a mögötte ülő férfi torokon ragadta. Ivor őrjöngve próbált szabadulni a szorításából. Kinyílt az ajtó, egy férfi ugrott be rajta; legyűrte Ivort, majd pisztolyt rántott, és héberül rákiáltott:

– Még egy mozdulat, és meghal!

Ivor megdermedt. Egy kéz kloroformba áztatott kendőt nyomott az arcába, amitől mély álomba merült.

Titokban egy párizsi védett házba szállították, ahol Ráfi Eitán és emberei kihallgatták. Ivor beismerte, hogy szigorúan titkos dokumentumokat adott el az egyiptomiaknak, s hogy mindezt kizárólag a pénzért tette. Iszer Izraelből küldött üzenetében megparancsolta, hogy hozzák haza a férfit. Úgy tartotta, még a leghitványabb árulót is bíróság elé kell állítani, és jogszerű elbánásban kell részesíteni. Eitán és emberei begyógyszerezték Ávnert, nagy faketrecbe zárták, és feltették az izraeli légierő Dakota teherszállító gépére, mely hetente egyszer közlekedett Párizs és Tel-Aviv között.

A hazaút hosszadalmas volt és fárasztó. A repülőnek újratankolás céljából le kellett szállnia Rómában és Athénban is. A gépen utazott egy jól ismert orvos, Joná Elián aneszteziológus is, aki minden le- és felszállás előtt altatót fecskendezett a fogolyba. Az athéni felszállást követően azonban baj történt. Az öntudatlan Ávner Jiszráél hirtelen zihálni kezdett; pulzusa felgyorsult, a szívverése szabálytalanná vált. Dr. Elián lázasan dolgozott, hogy stabilizálja a görcsökben rángatózó férfi állapotát, még mesterséges légzésben is részesítette, de mindez nem segített. Még jóval azelőtt, hogy Izraelbe érkeztek volna, a fogoly meghalt.

Miután leszálltak, a Moszád ügynökei azonnal értesítették Iszert Jiszráél haláláról. A *rámszád* utasította őket, hogy hagyják a holttestet a gépen, a pilótának pedig parancsot adott: szálljon fel újra. Aztán Izrael partjaitól távol a holttestet kidobták a repülőből...

A váratlan baleset felfordulást okozott a Moszád főhadiszállásán. Iszer a miniszterelnök, Mose Sárét irodájába sietett, és arra kérte, állítson fel bizottságot a tiszt halálának kivizsgálására. Sárét két embert jelölt ki a feladatra, akik minden vétség vádja alól tisztázták az ügynököket. Semmi mást nem tettek, jelentette ki a bizottság, mint hogy bíróság elé akartak állítani egy embert; a haláláért nem terheli őket felelősség. A halál elsődleges oka a vizsgálat szerint a nyugtató túladagolása volt. Évekkel később az orvos (aki aneszteziológusként

Eichmann 1960-as argentinai elfogásában is közreműködött) az esetrel kapcsolatban azt nyilatkozta, hogy a halált a gép belsejében bekövetkező hirtelen légnyomásváltozások okozták.

Iszer emberei átvizsgálták Ávner Jiszráél papírjait, melyek között a katolikus egyház által kiadott nyilatkozatokat és ajánlóleveleket találtak. A férfi az egyiptomiakkal kötött üzlet után Dél-Amerikába akart menekülni; a táskájában már ott lapult egy Brazíliába szóló hajójegy.

A következő problémát Iszer számára Jiszráél családja jelentette. Be kellett volna hívatnia Matildát, és elmondani neki a teljes igazságot. A Moszád vezetői azonban annyira szégyelltek, hogy igyekeztek a szőnyeg alá söpörni az ügyet, s ebben Sárét miniszterelnök is támogatta őket. Kitalált történeteket szivárogtattak ki az újságoknak Ávner Jiszráél parancsnokról, melyek szerint adósságai és szerelmi kalandjai miatt hagyta el az országot. E történetek aztán kövér főcímekben láttak napvilágot.

Matilda, sógorai és fia hosszú évekig nem tudták, mi is történt valójában. Úgy hitték, Ávner valahol Dél-Amerikában éli az életét. S ez a hazugság megbocsáthatatlan volt. A Moszád az első hibát azzal követte el, ahogyan Jiszráéllal bánt – még akkor is, ha árulóról volt szó. A másodikat pedig a titkolózással, azzal, hogy kitörölték Jiszráél nevét a katonai feljegyzésekből, félrevezették a feleségét és a két fivérét. Ráfi Eitán és több más Moszád-tiszt erősen ellenezte a *rámszád* döntését a holttest tengerbe dobásával és a család félrevezetésével kapcsolatban, de meg volt kötve a kezük. A „Kis Iszer” akkoriban egyet jelentett a Moszáddal, emlékeztek vissza később. „Ő volt a titkosszolgálat abszolút ura, s a hírszerző közösség sosem kérdőjelezte meg a döntéseit.” A tény, hogy ez a történet most, évekkel később nyilvánosságra kerül, jól példázza, milyen nehéz egy ember létezését meg nem történné tenni. Néha még a halála után, a sírból is képes rá, hogy beszéljen.

5. FEJEZET

Ó, ez? Csak Hruscsov beszéde...

Az egész egy szerelemmel kezdődött.

1956 tavaszán Lucia Baranowski fülig beleszeretett egy jóképű újságíróba, Victor Grayevskibe. Házassága a kommunista Lengyelország miniszterelnök-helyettesével romokban hevert, már alig-alig találkoztak egymással. Lucia a Lengyel Egyesült Munkáspárt főtitkára, Edward Ochab titkárnőjeként dolgozott. Ochab munkatársai már hozzászoktak, hogy az elbűvölő Victor gyakran meglátogatja bájos barátnőjét. Senki előtt sem volt titok, mit érez a nő a fiatal férfi iránt.

Viktor a Lengyel Távirati Iroda (PAP) szovjet és kelet-európai ügyekkel foglalkozó főszerkesztőjeként dolgozott. Zsidó származású volt, eredetileg Victor Spilmannak hívták. Évekkel korábban azonban belépett a kommunista pártba, s ott barátai azt mondták neki, ezzel a névvel nem sokra viszi, ezért választotta a lengyel hangzású Grayevskit.

Még gyerek volt, amikor Németország a második világháború kezdetén lerohanta Lengyelországot. Szüleinek sikerült Oroszországba menekülniük a holokauszt elől. A háború végén visszatértek Lengyelországba, majd 1949-ben Victor szülei és húga Izraelbe emigráltak. Ő azonban, nyakas és hűséges kommunistaként otthon maradt; rajongott Sztálinért, és segédkezni akart a munkásosztály paradicsomának felépítésében.

Sem a barátai és kollégái, sem pedig a szeretője nem tudtak azonban arról, hogy az ifjú kommunistán kezdett úrrá lenni a kiábrándultság. 1955-ben meglátogatta a családját Izraelben, ahol egy másik világot látott: egy szabad, progresszív, demokratikus zsidó államot, amely homlokegyenest ellenkező képet mutatott, mint amit a kommunista propaganda sugallt neki. Lengyelországba visszatérve a harmincéves Victort foglalkoztatni kezdte a kivándorlás gondolata.

Azon a reggelen, 1956 áprilisában Victor a szokásos látogatásra indult kedveséhez a párttitkári irodába. A lány asztalának sarkán meglátott egy vörös borítós füzetet, rajta sorszám, pecsét és felirat: „Szigorúan bizalmas.”

– Ez meg micsoda? – kérdezte Luciát.

– Ó, ez? Csak Hruscsov beszéde – felelte a nő szórakozottan.

Victor megmerevedett. Már hallott Hruscsov beszédéről, de még senkivel sem találkozott, aki akár egyetlen mondatot is ismert volna belőle. Ez volt a kommunista tábor egyik legjobban őrzött titka.

Victor tudta, hogy Nyikita Hruscsov, a Szovjet Kommunista Párt mindenható főtitkára két hónappal korábban beszédet mondott a Kremlben, a párt XX. kongresszusán. Február 25-én, röviddel éjfél előtt az összes külföldi vendéget és a külföldi országok kommunista pártjainak vezetőit felkérték, hogy hagyják el a termet. Éjfélkor Hruscsov lépett az emelvényre, és megkezdte beszédét az 1400 szovjet küldött előtt. Mondandója meglepetést és hatalmas megdöbbenést keltett minden jelenlévőben.

De mit is mondott Hruscsov? Egy amerikai újságíró szerint, aki az első jelentést küldte a nyugati világba, a négyórás beszédben Hruscsov részletesen beszámolt azokról a szörnyű bűnökről, amelyeket a kommunisták millióinak bálványozott vezére, Sztálin követett el. Hruscsov a szóbeszéd szerint több millió ember meggyilkolásával vádolta Sztálint. Egyesek szerint néhány küldött a beszéd hallatán zokogásban tört ki, és a haját tépte kétségbeesésében, s legalább ketten öngyilkosságot követtek el az éjszakát követően. A szovjet média azonban egyetlen szót sem közölt a hruscsovi leleplezésekből. Pletykák kezdtek keringeni Moszkva-szerte, és zárt üléseken részleteket

olvastak fel a beszédből a párt legfelsőbb vezetőinek. A teljes szöveget azonban olyan szigorúan őrizték, mint valami államtitkot.

Külföldi riporterek elmondták Victornak, hogy a nyugati titkoszolgálatok minden erejükkel azon vannak, hogy megszerezzék a beszédet; a CIA egymillió dolláros jutalmat ajánlott fel annak, aki nek sikerül. Úgy számoltak, hogy a szöveg nyilvánosságra hozatala a hidegháború kellős közepén politikai földcsuszamlást válthat ki a kommunista országokban, és példátlan válságot idézhet elő. Több százmillió kommunista dicsőítette vakon Sztálint Oroszországban és azon kívül is. Bűneinek feltárása így alapjaiban rendíthette volna meg a hitüket, s akár a Szovjetunió összeomlásához vezethetett volna.

A szöveget azonban minden erőfeszítésük ellenére sem sikerült megszerezniük. Tartalma továbbra is rejtély maradt.

Victor később megtudta, hogy Hruscsov úgy határozott: elküld egy-egy számozott példányt a beszédből a kelet-európai kommunista pártok vezetőinek. Így került a vörös borítós füzet a szerelmes Lucia asztalára.

Amikor Victor Grayevski kiszúrta az iratot, örült ötlete támadt. Megkérte Luciát, adja neki kölcsön néhány órára, hogy otthon, nyugodt körülmények között elolvashassa. Meglepetésére az asszony beleegezett; örült, hogy segíthet a férfinak.

– Vidd – mondta neki –, de négy órára vissza kell hoznod, mert be kell zárnom a széfbe.

Otthon Victor elolvasta a beszédet, mely valóban döbbenetes volt. Hruscsov keményen és könyörtelenül leszámolt benne Joszif Visszarionovics Sztálin mítoszával, bemutatva, hogy uralkodásának évei alatt a szovjet diktátor borzalmas bűnöket követett el, és milliók kivégzésére adott parancsot. A főtitkár emlékeztette hallgatóságát, hogy Lenin, a bolsevik forradalom atyja már figyelmeztette párttársait a Sztálin jelentette veszélyre. Hruscsov elítélte a „generalisszimusz” övező személyi kultuszt. Beszélt a kitelepítésekről, melyek számtalan ember halálát okozták, valamint a „nagy terror” (1936–37) időszakáról is, amikor másfél millió kommunistát tartóztattak le, és 680 000-et

ítéltek halálra. A XVII. kongresszus 1966 küldöttjéből 848 főt végeztek ki Sztálin parancsára – a központi bizottság 138 tagjából 98-at. Hruscsov arról a koncepció perről is említést tett, amelyben néhány zsidó orvost megvádoltak, hogy merényletet kíséreltek meg Sztálin és más szovjet vezetők ellen. A beszéd nyilvánvalóvá tette, hogy Sztálin tömeggyilkos, aki több millió orosz és más nemzetiségű embert, köztük számtalan hithű kommunistát öletett meg. A messiás néhány óra leforgása alatt szörnyeteggé változott.

Hruscsov beszéde végleg eloszlatta Victor minden illúzióját a kommunizmussal kapcsolatban. Majd az is eszébe jutott, hogy bombát tart a kezében, melynek robbanása alapjaiban rengetheti meg a kommunista táborn. Úgy döntött, visszaadja az iratot Luciának. Visszafelé menet azonban meggondolta magát, és megváltoztatta úti célját: az izraeli nagykövetségre indult. Magabiztosan lépett be az épületbe, s a lengyel rendőrök és titkosügynökök utat engedtek neki. Néhány perccel később már Jáákov Bármor – hivatalosan első titkár, a valóságban a Sin Bét lengyelországi képviselője – irodájában ült.

Grayevski átadta a vörös borítós iratot. Bármor átfutotta, és leesett az álla a csodálkozástól. Megkérte az újságíró, várjon egy percet, majd az iratot felkapva elhagyta a szobát. Egy óra múlva tért vissza. Grayevski rájött, hogy Bármor lemásolta a papírokat, de nem kérdezett semmit. A kabátja alá rejtette a brosúrákat, és távozott. Még időben visszaért Lucia irodájába, és a nő visszatehette a pánccélszekrénybe a beszédet. Senki sem kérdezősködött Victortól az izraeli követségre tett hirtelen látogatásáról.

1956. április 13-án, pénteken, kora délután Zélig Katz lépett be a Sin Bét igazgatójának, Ámosz Mánornak az irodájába. A Sin Bét főhadiszállása egy régi arab épületben kapott helyet Jaffában, nem messze a város festői bolhapiacától. Mánor feltette Katznek a szokásos pénteki kérdést:

– Érkezett valami új anyag Kelet-Európából? – Péntek volt ugyanis a napja, amikor a diplomáciai postával beérkeztek a Sin Bét ügynökeinek jelentései a vasfüggöny mögül.

Zélig nemtörődöm hangon azt felelte, hogy néhány perce érkezett Varsóból „valami Hruscsov-beszéd a kongresszusról...” Mánor fel pattant a székéből:

– Micsoda?! Hozza ide azonnal!

Mánor magas, jó kiállású, fiatal férfi volt, aki csak néhány éve vándorolt ki Izraelbe. Romániában született Arthur Mendelovitch néven egy jómódú családban. Megjárta Auschwitzot, ahol az egész családja – a szülei, két fivére és egy nővére – elpusztult. Ő túlélte, de a tábor felszabadításakor mindössze 40 kilót nyomott. Bukarestbe visszatérve az Álijá Bétnek kezdett dolgozni, zsidóknak segített eljutni a britek ellenőrizte Palesztinába. Hogy tevékenysége titokban maradjon, több álnevet is használt, ezek egyike volt az Ámosz. Amikor 1949-ben maga is Izraelbe akart távozni, a román hatóságok nem engedték el. Végül egy Otto Stanek névre kiállított hamis csehszlovák útlevéllel sikerült elszöknie. Barátai az „ezernevű embernek” kezdték nevezni, s ő Izraelben Ámosz Mánorként vált ismertté.

Ámosz Izraelben gyorsan haladt felfelé a titkosszolgálatok ranglétráján, és Iszer is nagyra tartotta. Pedig Mánor éppen az ellentéte volt: Iszer alacsony, ő magas. Iszer kemény és mogorva, ő nyájas és udvarias. Iszer nem sportolt, ő úszott, focizott, teniszezett és röplabdázott. Iszer csak oroszul és jiddisül tudott, ő hét nyelven beszélt. Iszer elkötelezett tagja volt a Munkáspártnak, ő azonban nem sokat foglalkozott a politikával. Iszer öltözéke visszafogott, Ámoszé városias, európai jellegű volt. Intelligenciájához és leleményességéhez azonban nem férhetett kétség. Iszer 1949-ben vette fel a Sin Béthez, s mindössze négy évvel később Ben Gurion az ő ajánlására jelölte Mánort a szervezet igazgatói posztjára, s ugyancsak Mánor lett a felelőse az izraeli hírszerzés és a CIA közötti titkos együttműködésnek.

Azon az esős pénteken Mánor belevetette magát a fénymásolt papírkötegbe. Az elolvasásával nem volt gondja – az orosz is a hét nyelv közé tartozott, amelyet ismert. Ahogy haladt előre a szövegben, egyre inkább felismerte Hruscsov beszédének hatalmas jelentőségét. Amikor végzett, autóba szállt, és Ben Gurion házához hajtott.

– Ezt el kell olvasnia – mondta a miniszterelnöknek. Ben Gurion, aki ugyancsak tudott oroszul, elolvasta a szöveget. Másnap reggel – ami a sábatra esett – magához hívatta Mánort.

– Ez történelmi dokumentum – mondta –, és azt bizonyítja, hogy Oroszország a jövőben demokratikus ország lesz.

Iszer, a Moszád igazgatója április 15-én kapta meg a szöveget, s egyből látta, hogy hatalmas kincs került Izrael kezébe; eszközül szolgálhat a Moszád és a CIA kapcsolatainak javításához, mely akkoriban igen csak törekény volt. 1951-es amerikai látogatásakor Ben Gurion felkereste Walter Bedell Smith tábornokot, akivel még a második világháború végén ismerkedett meg Európában. Bedell Smith volt ekkor a CIA igazgatója (akit nem sokkal később Allen Dulles váltott, az OSS veteránja és a későbbi külügyminiszter fivére). Az amerikai vonakodva bár, de beleegyezett, hogy a CIA és a Moszád korlátozott mértékű együttműködést alakítson ki, melynek fő eleme a Szovjetunióból és a keleti blokk más országaiból Izraelbe érkező emigránsok kikérdezése volt. A bevándorlók között számos mérnök, technikus és katonatiszt is volt, akik részletes információkkal szolgálhattak a kommunista hadseregek teljesítőképességéről. Az információkat rendszeresen átadták az amerikaiaknak, akik ezt igen nagyra becsülték. A CIA egy legendás figurát, a CIA kémelhárító részlegének vezetőjét, James Jesus Angletont jelölte ki kapcsolattartónak Izraellel. Angleton Izraelbe utazott, és megismerkedett a titkosszolgálatok fejeivel. Baráti viszonyba került Ámosz Mánorral, s néhány éjszakát el is töltött Mánor apró, kétszobás lakásában, néhány üveg whisky társaságában.

Ez alkalommal azonban Iszer és Ámosz jóval többel szolgált pusztán tanúvallomásoknál. A koronagyémántot sikerült megkaparintaniuk! Úgy döntöttek, átadják a Hruscsov-beszédet az amerikaiaknak, de nem a CIA tel-avivi emberén keresztül, hanem személyesen, Washingtonban. Mánor egy különleges futárral elküldte a szöveg egy másolatát Izzi Dorotnak, a Moszád amerikai képviselőjének, aki tüstént Langley-be sietett vele, ahol átadta Angletonnak. Április 17-én Angleton elvitte Allen Dullesnek, és a dokumentum még aznap Eisenhower elnök asztalán landolt.

Az amerikai hírszerzés szakértői megdöbbenek. Izrael kicsiny kémszervezetének sikerült elérnie azt, amit a hatalmas, bonyolult felépítésű amerikai, brit vagy francia titkosszolgálatnak nem. A CIA magas rangú tisztjei szkeptikusak voltak, ezért szakértőikkel megvizsgáltatták a dokumentumot, akik egyhangúan hitelesnek nyilvánították. A CIA ezután kiszivárogtatta az anyagot a *New York Times*nak, amely 1956. június 5-én a címlapján közölte. A megjelenés megrengette a kommunista világot, hatására milliók fordítottak hátat a Szovjetuniónak. Egyes elemzők szerint az 1956 őszen kitört lengyelországi és magyarországi Szovjetunió-ellenes felkelések hátterében is a Hruscsov-beszéd állt.

Az eset áttörést hozott továbbá a Moszád és amerikai társszervezete kapcsolatában. A jelentéktelen külsejű papírköteg, melyet a bájos Lucia mutatott meg fess lovagjának, legendás hírűvé tette az izraeli Moszádot.

S e drámai esemény nem várt folytatással járt.

Varsóban senki sem sejtette, hogy a Hruscsov-beszéd Victor Grayevski révén jutott el az Egyesült Államokba. 1957 januárjában Victor Izraelbe emigrált, ahol a hálás Ámosz Mánor segített állást szereznie a Külügyminisztérium Kelet-európai Ügyosztályán. Nem sokkal később a Kol Jiszráél állami rádióadó lengyel nyelvű adásának szerkesztőriportere lett.

Hamarosan azután egy harmadik munkát is kapott. Izraelbe érkezését követően megismerkedett néhány szovjet diplomatával az *ul-pánban*, ahol bevándorlókat és külföldieket tanítanak héber nyelvre. Az egyik diplomata később találkozott vele a Külügyminisztérium folyosóján, és lenyűgözte a tény, hogy egy bevándorló ilyen hamar ilyen magas pozícióba kerülhetett. Röviddel ezután egy KGB-ügynök „teljesen véletlenül” szembetalálkozott Grayevskivel egy tel-avi utcán, és szóba elegyedett vele. Felelevenítette a férfi lengyelországi múltját, antifasiszta és kommunista meggyőződését. Ezután ajánlatot tett neki: legyen a KGB izraeli ügynöke. Grayevski megígérte, hogy megfontolja a dolgot, majd egyenesen a Moszád főhadiszállására ment, hogy megkérdezze, mitévő legyen.

A moszádósok nagyon megörültek: – Csodás – mondták. – Fogadja csak el az ajánlatukat! – Grayevskiből kettős ügynököt csináltak, hogy hamis információkkal lássa el az oroszokat.

Így vette kezdetét Victor új és hosszú távú karrierje. Éveken keresztül adott át olyan információkat az oroszoknak, amelyeket a Moszád emberei dolgoztak ki és hamisítottak meg. KGB-s tartó-tisztjével a Jeruzsálem és Rámlá környéki erdőkben, orosz ortodox templomokban, jaffai, jeruzsálemi vagy tiberiaszi kolostorokban találkoztak, vagy forgalmas éttermekben, diplomáciai fogadásokon futottak össze „véletlenszerűen”. Tizennégy évi kettősügynöki tevékenysége során a szovjetekben egyetlenegyszer sem merült fel a gyanú, hogy átveri őket. Többször is hálájukat fejezték ki neki a kitűnő anyagokért, amelyeket küldött. A KGB központjában az a szóbeszéd járta, hogy egyik ügynöküknek sikerült beszivárognia az izraeli kormányzati körökbe.

A szovjetek egész idő alatt megbíztak Grayevskiben, és sohasem kérdőjelezték meg a hitelességét. Egyedül 1967-ben, a hatnapos háborút megelőző várakozás időszakában történt meg, hogy figyelmen kívül hagyták a véleményét; ironikus módon éppen akkor, amikor teljesen pontos információkkal szolgált. Az egyiptomi elnök, Dzsamál Abd al-Nasszer tévesen azt feltételezte, hogy Izrael májusban meg akarja támadni Szíriát, ezért csapatösszevonást rendelt el a Sínai-félszigeten, kiutasította az ENSZ békefenntartó erőit, lezáratta a Tirániszorost a Vörös-tengeren az izraeli hajók előtt, és megsemmisítéssel fenyegette meg Izraelt. Izrael nem akart támadni, és mindenképpen igyekezett elkerülni az összecsapást Egyiptommal. Eskol miniszterelnök felkérte a Moszádot, hogy értesítsék a Szovjetuniót: ha Egyiptom nem hagy fel az agresszív lépésekkel, Izraelnek háborúba kell lépnie. Eskol azt remélte, hogy a szovjetek, akik nagy befolyást gyakoroltak Egyiptomra, meg tudják fékezni Nasszert. A szovjetek azonban rosszul mérték fel a helyzetet; Moszkva nem vette figyelembe Grayevski jelentését, és megerősítette Nasszert elhatározásában.

Mindez azt eredményezte, hogy Izrael megelőző csapásként megsemmisítette Egyiptom, Szíria és Jordánia hadseregét, és nagy része-

ket foglalt el az országok területéből. A nagy vesztes azonban a Szovjetunió volt; fegyverei elégtelennek bizonyultak, ígéretét megszegte, s nem volt képes segítséget nyújtani súlyos vereséget szenvedő szövetségeseinek.

Mindezek ellenére Grayevski és a KGB hosszan tartó kapcsolata ebben az évben érte el a csúcspontját. Egy alkalommal szovjet tartó-tisztje egy erdőbe hívta Victort találkozára az ország középső részére. A KGB-ügynök ünnepélyes hangon előadta, hogy a szovjet kormány szeretné megköszönni odaadó szolgálatait, s úgy határozott, hogy a legmagasabb kitüntetést, a Lenin-érdemrendet adományozza neki!

A tiszt elnézést kért, amiért nem tűzheti ki Grayevski mellkasára itt, Izraelben az érmet, de biztosította, hogy félretették számára Moszkvában, s ha egyszer arra jár, átadják neki.

Grayevsky inkább Izraelben maradt, és 1971-ben felhagyott az ügynöki tevékenységgel.

Neve ennek ellenére sem merült feledésbe. 2007-ben meghívták a Sin Bét főhadiszállására, ahol a Sin Bét és a Moszád egykori és jelenlegi vezetőinek, valamint barátainak, kollégáinak és rokonainak jelenlétében Juvál Diszkin, a Sin Bét akkori igazgatója magas rangú kitüntetést adott át neki kivételes szolgálataiért. Ezzel Grayevski lett az egyetlen titkos ügynök, aki kétszer részesült elismerésben: egyrészt saját hazájától, melyet egész életében odaadóan szolgált, másrészt pedig az ellenséges országtól, melyet félelmet nem ismerve vezetett félre és csapott be. Egy riporter egyszer azt találta mondani, hogy „ő volt az az ember, aki megkezdte a Szovjetunió lebontását”, de Grayevski nem értett vele egyet.

– Nem vagyok hős, és nem írtam történelmet – mondta. – Ha valaki történelmet írt, az Hruscsov volt. Én csak néhány órára találkoztam a történelemmel, aztán elváltak útjaink.

Grayevski nyolcvanegy éves korában halt meg. Valahol a Kremlben, egy vörösbársony borítású dobozban még mindig vár rá egy érem, rajta Vlagyimir Iljics Lenin képmásával.

6. FEJEZET

„Hozzátok el Eichmannt, élve vagy halva!”

– És mi a neve? – kérdezte a lány.

– Nicholas – felelte mosolyogva az udvarló. – De a barátaim csak Nicknek szólítanak. Nick Eichmann-nak.

Így kezdődött a történet.

A VAK ZSIDÓ LÁNYA

1957 késő őszén Iszer Hárel különös üzenetet kapott a németországi Frankfurtból, amelyben az állt, hogy Hessen tartomány főügyésze, dr. Fritz Bauer valamilyen titkos információt szeretne átadni a Moszádnak. Iszer ismerte Bauert, aki köztisztviselőként álló személyiség volt Németországban. A magas, busa fejű, erős állkapcsú, karizmatikus férfi kérlelhetetlen náciadászként szerzett hírnevet, s fehér, sörényszerű haja Ben Gurionhoz tette hasonlatossá. Bauer is zsidó volt, és született harcos. 1933-ban, Hitler hatalomra jutásakor koncentrációs táborba került. Az ott szerzett borzalmas élmények azonban nem törtek meg. Később Dániába, majd Svédországba szökött, a háború után pedig életét a náci bűnösök felkutatásának és megbüntetésének szentelte. Gyakran adott hangot nyíltan csalódottságának, amiért szerinte a nyugatnémet hatóságok oly keveset tettek a náciizmus kiirtásáért.

1957 novemberében Sál Dárom izraeli biztonsági tiszt Frankfurtba utazott, ahol hosszú beszélgetést folytatott Bauerral. Néhány nappal később Dárom beszélt Iszer tel-avivi irodájának ajtaján, és közölte az igazgatóval, hogy „Bauer szerint Eichmann él, és Argentínában rejtőzködik”.

Iszer döbbenetesen nézett rá: több millió zsidóhoz hasonlóan ő is Adolf Eichmann SS-ezredest tartotta a náci horror megtestesítőjének. Eichmann Obersturmbannführer személyesen vezényelte le a „végső megoldást”, az európai zsidóság módszeres megsemmisítését. Valódi szörnyeteg volt, egy szervilis technokrata, aki életét hatmillió zsidó elpusztításának szentelte. A háború után eltűnt, és senki sem tudta, hol lehet; egyesek szerint Szíriában élt, mások Egyiptomot, Kuvaitot, Dél-Amerikát emlegették...

Dárom részletesen beszámolt a Bauerral folytatott beszélgetéséről. Néhány hónappal korábban Bauer levelet kapott Argentínából egy félzsidó német emigránstól, aki maga is sokat szenvedett a második világháború alatt. Az újságban olvasott Bauer fáradhatatlan küzdelméről a náci háborús bűnösök ellen, s tudta, hogy a listája élén Adolf Eichmann áll. Amikor csinos lánya, Sylvia elmondta neki, hogy egy Nick Eichmann nevű fiatal férfival jár, megdöbben. Azt gondolta, Nick a rokona lehet a bujkáló tömeggyilkosnak. Megírta Bauernak, hogy segíthet az ügynökeinek megtalálni Eichmann rejtékhelyét, s hogy Eichmann a szóbeszéd szerint Buenos Airesben él álneven.

Bauer már tudta, hogy Eichmann a háború után elszökött Németországból. Felesége, Vera és három fia Ausztriában maradt, de néhány évvel később nyomuk veszett. Bauer később megtudta, hogy Argentínába emigráltak, ahol Vera újra férjhez ment. Bauernek meggyőződése volt, hogy ez a második házasság nem valós, és Vera ismét Eichmann-nal van: a „második férj” nem más, mint Eichmann, aki már várta a nőt.

Bauer attól tartott, ha a német kormánytól kérné, hogy kérvényezék Eichmann kiadatását, nem járna sikerrel. Nem bízott a német bírói testületben, amelynek soraiban ekkoriban még több egykori náci volt, s gyanúja szerint ugyanez a helyzet a Buenos Aires-i német

nagykövetség alkalmazottaival is. Félt, hogy valaki még a hivatalos kiadási kérelem átadása előtt figyelmezteti Eichmannt a követségről vagy Németországból, s ő ismét kerekelt old.

A Sál Dárommal folytatott megbeszélésén Bauer nem kertelt: azt akarta, hogy a Moszád derítse ki, valóban Eichmann-e a Buenos Aires-i férfi, s ha igen, Izrael kérje a kiadatását, vagy szervezzen titkos akciót Eichmann Izraelbe juttatására.

– Hosszan vívódtam, mielőtt ezt a beszélgetést kezdeményeztem – mondta Bauer Dáromnak. – Németországban csupán egyvalaki tud az elhatározásomról, hogy megosztom magukkal ezt az információt: Georg August Zinn, Hessen tartományi tanácsának elnöke (szociáldemokrata politikus, a német Szövetségi Tanács, a Bundesrat későbbi elnöke).

Miután visszatért Izraelbe, Sál Dárom egy papírlapot tett Iszer asztalára, mely az Eichmann rejtékhelyével kapcsolatos információkat tartalmazta. Iszer szeme megakadt egy mondaton: „4261 Calle Chacabuco, Olivos, Buenos Aires.”

1958 januárjában egy fiatalember sétált a Chacabuco utcán – Emmánuel (Emma) Tálmor, a Moszád különleges egységének tagja, akit Iszer küldött, hogy ellenőrizze Bauer információjának hitelességét. Emmának nem tetszett, amit látott. Az Olivos lerobbant városrész volt, melyet főként munkások laktak. A kövezetlen Chacabuco utca mindkét oldalán rozoga kunyhók sorakoztak, így a 4261-es szám alatt is. Az aprócska udvaron Tálmor egy terebélyes asszonyságot pillantott meg.

– Nem hinném, hogy ez volna Eichmann háza – mondta Iszernek néhány nappal később, a tel-avivi irodában. – Meggyőződésem, hogy a többi náci nagykutyához hasonlóan, akik már jóval a bukás előtt felkészültek a menekülésre, ő is egy rakás pénzt utalt át Argentínába. Nem tudom elképzelni, hogy egy ilyen viskóban, egy ilyen nyomorban élne. Ahogy azt sem, hogy az udvaron látott kövér nő Vera Eichmann lenne.

Tálmor véleménye nem győzte meg a rámszádot. Folytatni akarta a nyomozást, de tudta, hogy nem érhet el eredményt, ha nem tudja

meg, kitől származik az információ. Megkereste Bauert, aki azonnal elárulta az informátor nevét és címét: Lothar Hermann volt az illető, aki ekkor a Buenos Airestől mintegy 500 kilométerre fekvő Coronel Suarez városában lakott. Bauer ajánlólevelet írt Iszernek, amelyben arra kérte Hermannnt, hogy mindenben segítse a levél felmutatóját.

Így aztán 1958 februárjában látogató érkezett Coronel Suarezbe az öreg kontinensről: Efraim Hoffstetter, a tel-avivi rendőrség nyomozófenöke, aki eredetileg egy Interpol-konferencián vett részt, de megegyezett Iszerrel, hogy segít neki. Azért óvatos volt, így amikor bekopogott egy Libertad sugárúti ház ajtaján, Karl Huppertként mutatkozott be, és német állampolgárnak mondta magát. A nappaliban egy egyszerűen öltözött vak férfit pillantott meg, aki kezét a masszív tömörfa asztalon nyugtatta. Amint meghallotta Hoffstetter lépteit, felé fordult, és a keze után nyúlt. Lothar Hermann-nak hívták.

– Fritz Bauer barátja vagyok – szólította meg Hoffstetter, s utalt rá, hogy kapcsolatban áll a német titkosszolgálattal.

Hermann elmondta, hogy zsidó származású, és rendőrként szolgált a náci hatalomátvételig. Szüleit megölték, őt pedig Dachauba hurcolták, ahol megvakult. Később Argentínába emigrált német feleségével. Amikor először találkozott Eichmann nevével, azonnal felvette a kapcsolatot Bauerral. Fő törekvése volt, hogy segítsen felelősségre vonni a náci háborús bűnösöket, akik megölték a családját.

– Látja – fogta meg a szobába lépő lánya, a bájos Sylvia kezét –, ő az, aki megtalálta maguknak Eichmannnt.

A lány elpirult, majd vonakodva bár, de elmesélte Hoffstetternek a történetet.

Sylvia és családja másfél évig Buenos Aires Olivos negyedében lakott. Itt ismerkedett meg egy Nick Eichmann nevű kedves fiatalemberrel, akivel találkozott is néhányszor. Nem árulta el neki, hogy zsidó származású, hiszen a Hermann árja névnek számított. Nick azonban nem tett lakatot a szájára. Egyszer megjegyezte, hogy a németek fél munkát végeztek, mert nem irtották ki az összes zsidót. Egy másik alkalommal arról beszélt, hogy apja a Wehrmacht tisztjeként szolgált a második világháborúban, és teljesítette a haza iránti kötelességét.

Nick nyíltan megosztotta gondolatait Sylviával, de sohasem hívta meg az otthonukba. Amikor a lány családjával elköltözött Buenos Airesből, és levelezni kezdtek, még akkor sem árulta el otthoni címét, hanem egy barátját adta meg, hogy Sylvia oda írjon.

Ez a furcsa viselkedés ébresztette a gyanút Lothar Hermannban, hogy Nick talán Eichmann fia lehet. Visszautazott lányával Buenos Airesbe, és elbuszoztak az Olivos negyedbe. Sylvia néhány barátja segítségével megtudta Nick Eichmann címét, s be is jutott a Chacabuco utcai házba, de Nicket nem találta otthon. Csak egy kopaszodó, szemüveges, ritkás bajuszú férfi volt ott, aki Nick apjának mondta magát.

Hermann azt mondta Hoffstetternek, hajlandó Sylviával újból Buenos Airesbe utazni, hogy segítse a nyomozást. A vak ember a közlekedésben és a levelezésben is rá volt utalva a lánya segítségére. Hoffstetter átadta az Eichmann azonosításához szükséges anyagot: a fényképét, a jelenlegi nevét, a munkahelye címét, különféle hivatalos dokumentumokat és az ujjlenyomatát. Ezután a két férfi kidolgozott egy biztonságos kapcsolattartási módot, majd Hoffstetter némi pénzt adott át Hermann-nak a felmerülő költségekre. Végezetül előhúzott egy képeslapot a zsebéből, és kettétépte. – Aki a lap másik felét felmutatja – mondta –, annak elmondhat mindent. A mi emberünk lesz.

Hoffstetter ezután távozott, majd Izraelbe visszatérve jelentést tett Iszernek.

Hermann jelentése néhány hónap múlva megérkezett a Moszád-központba. A férfi lelkesen számolt be arról, hogy mindent megtudott Eichmannról. A Chacabuco utcai házat egy osztrák férfi, Francisco Schmidt építtette tíz évvel azelőtt, és két családnak adta ki: a Dagutónak és a Klementnek. Hermann határozottan állította, hogy Schmidt nem más, mint Eichmann, s a Daguto meg a Klement nevek csak álcaként szolgálnak.

Iszer felkérte argentinai ügynökét, hogy járjon utána a Hermann-jelentésben foglaltaknak. Az ügynök az alábbi táviratot küldte vissza: „Bizonyos, hogy Francisco Schmidt nem azonos Eichmann-nal. Nem lakik és soha nem is lakott a Chacabuco utcai házban.”

Iszer ebből arra következtetett, hogy Hermann nem megbízható, és véget vetett a nyomozásnak.

BALSZERENCSE

Iszer döntése óriási hibának bizonyult, amely könnyen megghiúsíthatta volna Eichmann elfogásának esélyét. Kívülről szinte hihetetlennek tűnik az az amatőrizmus, amely a művelet kezdeti szakaszát jellemezne. Hogyan alapozhattak egy titkos és rendkívül összetett nyomozást egy idős, vak és képzetlen emberre? Hogy vehette komolyan a Moszád az öregember hibás felismerését? Hogyan hagyhatta Iszer figyelmen kívül azt a tényt, hogy Sylvia korábban járt már a Chacabuco utcában, és találkozott Nick apjával. Ahelyett, hogy profi nyomozót küldött volna Buenos Airesbe, hogy ellenőrizze a főbérő és a két albérő személyazonosságát, Iszer egyszerűen lesöpörte az asztalról az ügyet. E miatt a rá amúgy egyáltalán nem jellemző, óriási hiba miatt Izrael kis híján örökre elveszítette az esélyt, hogy megtalálják Eichmannt.

Másfél évvel később Fritz Bauer Izraelbe utazott. Nem akart találkozni Iszer Hárrellel, akit a fő felelősnek tartott abban, hogy nem sikerült elkapni Eichmannt. Helyette egyenesen Hájim Cohen igazságügy-minisztert kereste fel Jeruzsálemben. Képtelen volt fékezni a haragját, miközben beszámolt arról, milyen hanyagul kezelte a Moszád az ügyet.

Hájim Cohen magához rendelte Iszert és Cvi Áháronit, a Sin Bét főnyomozóját Jeruzsálembé. Irodájában már Bauer is ott várakozott, s amikor megérkeztek, azzal vádolta Iszert, hogy tönkretette az akciót. Fenyegetőzni kezdett, hogy ha a Moszád nem képes a művelet levezénylésére, nem marad más választása, mint hogy felkérje a német hatóságokat a cselekvésre. Ám nem ez a fenyegetés győzte meg Hárrelt az akták újbóli megnyitására, hanem két szó, amely úgy tűnt, választ adhat a rejtélyre: Bauer közölte vele, hogy Eichmann Argentínában használt álneve Ricardo Klement.

Iszer egy pillanat alatt rájött, hol hibáztak. Eichmann valóban a ház lakója volt, csak nem Schmidtnak hívták, hanem Klementnek.

Világossá vált, hogy Hermann lánya valóban Eichmann fiával randevúzott, és az Eichmann család valóban a Chacabuco utcában lakik.

Azt azonban Hermann nem tudta, hogy Eichmann Klementre változtatta a nevét, és hibásan Francisco Schmidttel azonosította. Ha Iszer rendesen végzi a munkáját, és képzett ügynököket bíz meg Hermann történetének kivizsgálásával, már régen fény derült volna Eichmann kilétére. Iszer ezért most azt javasolta Cohennek és Bauernak, hogy Cvi Áháronit bízzák meg a nyomozás vezetésével. Áhároni magas, hajlott hátú, magas homlokú, szögletes bajuszú, borotvaéles eszű férfi volt. Maga is német zsidó családból származott, és jó viszonyt ápolt Cohennel, Iszerrel azonban kevésbé. Még mindig haragudott, amiért 1958-ban, amikor egy másik ügy miatt Buenos Airesben járt, Iszer nem őt bízta meg azzal, hogy járjon utána Hermann információinak. Most azonban félre kellett tenni mindezt. Iszernek mindennél nagyobb szüksége volt Áhároni szakértelmére.

Így aztán 1960 februárjában Áhároni Buenos Airesbe érkezett. Megkérte egy helybeli zsidó barátját, vessen egy pillantást a Chacabuco utcai házra. A férfi feldúltan érkezett vissza: a házat üresen találta. A két lakás egyikében festők és kőművesek dolgoztak – éppen ott, ahol korábban Klementék laktak, akik azonban ismeretlen helyre költöztek. Áhároninak most ki kellett gondolnia, hogyan bukkanhat feltűnés nélkül Klementék nyomára.

Március elején egy londoner-egyenruhás argentin fiatal jelent meg a Chacabuco utcai háznál. Színes csomagolópapírral bevont kisebb csomaggal érkezett, melyet Nicholas Klementnek címeztek. A csomagban drága öngyújtó és parfümillatú üdvözlőkártya volt, az alábbi sorokkal: „Boldog születésnapot, kedves Nick!” Születésnap ajándéknak látszott, egy olyan nőtől, aki nem akarja felfedni kilétét.

A küldönc belépett a lakásba, ahol festők dolgoztak, és a Klement család után érdeklődött. A munkások többségének fogalma sem volt róla, hol lehetnek. Egyikük azonban azt felelte, ő úgy hallotta, hogy Buenos Aires másik felébe, a San Fernando negyedbe költöztek. A festő ezután egy közeli műhelybe vezette a londonert, ahol Nick Eichmann fivére dolgozott. A Dieter nevű szőke férfi udvariasan ugyan, de nem volt hajlandó elárulni a Klement család új címét.

Azt azonban elmondta a londinernek, hogy apja ideiglenesen egy Tucumán nevű távoli városban dolgozik.

A londiner ezután visszatért a Chacabuco utcába, és tovább faggatta a festőket. Végül sikerült találnia valakit, aki nagyjából emlékezett Klementék új címére.

– Menjen el vonattal a San Fernando állomásig, ott szálljon fel a 203-as buszra, amely elviszi Avijendáig. Ott az utca túloldalán talál egy újságosbódét; attól jobbra, a többi háztól kicsit távolabb áll egy kis téglalapú épület. Ott laknak Klementék – mondta.

A küldönc boldogan sietett vissza, hogy jelentést tegyen Áhároninak. Másnap Áhároni felszállt a San Fernando-i vonatra, és a festő útmutatása alapján rá is talált a házra. Megállt a közeli újságosnál, hogy megkérdezze, melyik utca is ez.

– A Calle Garibaldi – felelte az öreg eladó.

Így aztán egy névtelen festő segítségével a nyomozás újra visszatérhetett a régi kerékvágásba.

A GARIBALDI UTCA

Március közepén Áhároni öltönyt és nyakkendőt öltött, és elindult a Calle Garibaldira, a Klementékével szemközti házba. – Egy amerikai cég képviselője vagyok – mondta a nőnek, aki ajtót nyitott. – Varrógépeket gyártunk, és gyárat szeretnénk építeni ezen a területen. Megvennénk a házat. És azt a szemközti házat is – tette hozzá Klementék otthonára mutatva. – Hajlandó eladni a házat?

Miközben a nővel beszélgetett, Áhároni benyomva tartotta a táskája fogantyújába rejtett gombot, mely egy titkos fényképezőgépet hozott működésbe, és felvételeket készített különféle szögekből Klementék házaról.

Másnap Áhároni a városi levéltárban kiderítette, hogy a telek, melyen Klementék háza áll, egy bizonyos Vera Liebl de Eichmann tulajdona; ez újabb bizonyítékul szolgált arra, hogy Vera nem ment újból férjhez, s az argentin hagyományhoz híven leánykori és férjezett ne-

vét együtt használja. Ricardo Klement szemmel láthatóan nem kívánt szerepelni a hivatalos dokumentumokban.

Áhároni többször is visszatért a Garibaldi utcába gyalog, személyautóval vagy furgonnal, és fényképeket készített a házról, Veráról és a kisfiáról, akivel a kertben játszott. Klementet nem látta, de úgy döntött, megvárja március 21-ét, amely különleges dátumnak ígérkezett: ez volt Adolf Eichmann és Vera Liebl huszonötödik házassági évfordulója. Áhároni arra számított, hogy Eichmann ekkor hazautazik Tucumánból, hogy a családjával ünnepelhesen.

Március 21-én kamerájával együtt visszatért a helyszínre. Az udvaron egy átlagos termetű, nagy orrú, szemüveges, kopaszodó férfit pillantott meg, aki keskeny szája felett bajuszt viselt. Külseje meggyezett a hírszerzés aktáiban szereplő leírással. Vajon ő Eichmann?

Izraelben Iszer Ben Gurion házához hajtott.

– Megtaláltuk Eichmannt Argentínában – mondta. – Azt hiszem, most sikerül elfognunk, és Izraelbe hoznunk.

– Hozzák ide, élve vagy halva! – vágta rá azonnal Ben Gurion, majd rövid gondolkodás után hozzátette: – De jobb volna élve. Rendkívül fontos lenne az ifúság számára.

AZ AKCIÓCSOPORT MEGÉRKEZIK

Iszer ekkor operatív csoportot állított fel, melynek mind a tizenkét tagja önkéntes volt, néhányan közülük holokauszt-túlélők, akik még most is az alkarjukon viselték a koncentrációs táborban rátetovált számot. Nekik személyes elszámolnivalójuk volt Eichmann-nal. A csapat magját a titkosszolgálat operatív egysége adta, akiket a Sin Bét két csúcsügynöke vezetett. Ráfi Eitán lett a kinevezett parancsnok, mellette pedig ott volt Cvi Málkin, akit Eitán „bátor, erős és taktikai kreativitással megáldott” embernek írt le. A kopaszodó, bozontos szemöldökű, erős állcsontú és mélyen ülő, bánatos tekintetű férfit tartották a Sin Bét legjobb kémelhárítójának. Soha nem hordott magánál fegyvert („nehogy kísértésbe essek, és használjam”), kizárólag a „józan észre, a találékonyságára és az

improvizációs készségére" hagyatkozva leplezett le számos fontos szovjet kémet. Gyermekkorának egy részét Lengyelországban töltötte, ahonnan a Kraśnik Lubelski faluban végbement véres pogromot követően emigrált családjával Izraelbe. Csak nővére, Fruma, és szülei maradtak életben – Cvi többi rokona mind elpusztult a holokausztban. Haifában nőtt fel, és harcolt az első arab–izraeli háborúban. Sokrétű tehetségének köszönhetően jól festett, „szenvédélyesen” írt és színészkedett is. New York-i tartózkodása idején barátságot kötött Lee Strasberggel, a The Actors Studio vezetőjével, akitől sokat tanult a színészmesterségről. „A legtöbb Moszád-akcióban úgy vettem részt – emlékezett vissza később –, mintha színpadon állnék: jelmezt viseltem, és maszkíroztam magam. Máskor pedig én voltam a rendező. Úgy készítettem elő az egyes akciókat, mintha egy darab forgatókönyvét írnám.”

A csapat tagja volt még többek között egy zömök, keskeny ajkú férfi, a bécsi születésű Ávrám (Ávrum) Sálom, Eitán helyettese és a Sin Bét későbbi igazgatója; a Párizsban tevékenykedő megfontolt ügynök, Jáákov Gát; az egykor a brit hadseregben szolgáló Mose Tavor, aki a háború végén a náci bűnösökre vadászó Bosszúállók nevű csoport tagja lett, és saját kezűleg végzett néhány némettel; továbbá a csendes, visszahúzó Sálom Dánni, a tehetséges festő, az okirat-hamisítás „génusza”, akiről az a hír járta, hogy egy vécépapírra hamisított engedéllyel sikerült megszöknie a koncentrációs táborból.

Legtöbbjük nő, családos ember volt.

A csapatot profi módon állították össze. Efraím Iláni például jól ismerte Argentínát, és otthonosan mozgott Buenos Aires utcáin. Egy másik, kivételes testi erejű ügynök képzett lakatos volt, egy harmadik pedig becsületes ábrázatával bárki bizalmába beférkőzött. Volt még a csapatban egy vallásos nő is, Jehudit Nisszijáhu, a Moszád legjobb női ügynöke. Jehudit csendes, szégyellős, meglehetősen kövér, szürke nő volt, a Munkapárt egyik aktivistájának, Mordeháj Nisszijáhunak a felesége. Többször vendégül látta e könyv egyik szerzőjét, és sohasem volt semmi, kicsit is szokatlan a viselkedésében.

Iszer és Ráfi Eitán dr. Joná Eliánt is felkérte, hogy vegyen részt az akcióban. Elián orvos volt, és korábban többször is dolgozott a Mo-

szádnak. Csatlakozott a nyomozó Cvi Áhároni is. A legelső önként jelentkező azonban maga Iszer volt, aki imádta a veszélyes külföldi küldetéseket. Ez alkalommal azonban más indítékai is voltak. Az akciót Izraelből távol kellett végrehajtani, ami megnehezítette a kommunikációt. Iszer tudta, hogy akció közben azonnali döntéseket kell majd meghozni a legmagasabb szinteken, ennek pedig messze ható politikai következményei lehetnek. Ezért fontos volt, hogy olyasvalaki vezesse az izraelieket, aki szükség esetén politikai döntéseket is hozhat. Iszer úgy érezte, neki kell kézbe vennie az irányítást. Április végén egy négy ügynök alkotta előőrs lépett be Argentínába négy különböző kiindulási helyről, az országba csempészve az alapvetően fontos felszereléseket: adóvevőket, elektromos eszközöket és berendezéseket, orvosi kellékeket, sőt Sálom Dánni műhelyének egy részét is, hogy útleveleket, igazolványokat és különféle hivatalos iratokat állítsanak elő.

Kivettek egy lakást (kódneve a „Kastély” volt), mely a csapat több tagjának szolgált otthonául és munkahelyül, és feltöltötték élelmiszerekkel. Másnap autót béreltek, mellyel este 7 óra 40 perckor, sötétedés után megérkeztek San Fernandóba. Itt azután nagy meglepetés érte őket. Miközben a 202-es úton lassú tempóban haladtak, egyszer csak egy alakot pillantottak meg, aki egyenesen feléjük tartott. Ricardo Klement volt az! A férfi ügyet sem vetve rájuk elfordult, és belépett a házába. Az ügynökök arra következtettek, hogy valószínűleg minden este ez idő tájt tér haza, így elfogására is nagyjából ebben az időben, ugyanezen a sötét, elhagyatott útszakaszon kell sort keríteni, a buszmegálló és az otthona között. Aznap éjjel kódolt üzenetet küldtek Izraelbe: „Az akció végrehajtható.”

REPÜLŐ ÁBBÁ EBÁNNAK

Iszer szerencsésnek érezte magát. Megtudta ugyanis, hogy Argentína május 20-án ünnepli függetlenségének százötvenedik évfordulóját, s az ennek apropóján szervezett ünnepségekre magas rangú küldöttségek érkeznek a világ minden tájáról. Izraelből is várható egy delegáció

az oktatási miniszter, Ábbá Ebán vezetésével. Ábbá Ebán örömmel értesült róla, hogy az El Ál különgépet bocsát rendelkezésére – egy Britannia Whispering Giantet. Azt senki sem árulta el neki, hogy a légitársaság nagylelkűségének az Eichmann-akció a valódi oka.

A 601-es Buenos Aires-i járatnak május 11-én kellett felszállnia, fedélzetén gondosan kiválogatott személyzettel. Iszer csak az El Ál két magas rangú tisztjét, Mordeháj Ben Árit és Efraím Ben Árcit avatja be a részletekbe. A pilótának, Cvi Tohárnak azt tanácsolták, felkészült fedélzeti mérnököt vigyen magával arra az esetre, ha az argentin földi irányítás segítsége nélkül kellene felszállniuk Buenos Airesből.

Iszer május 1-jén hajnalban érkezett meg Buenos Airesbe egy európai ország útlevelével. Fagyos szél sepett végig a kifutópályákon. Argentínában már majdnem tél volt. Nyolc nappal később, május 9-én este izraeli ügynökök osontak be egy új, magas épületbe Buenos Airesben, és felmentek a néhány nappal korábban kivett lakásba (kódneve: „Magaslat”). Legutolsónak Iszer lépett be. A műveleti egység 12 tagja – akik korábban különböző hotelokban szálltak meg – most volt először együtt.

Iszer Argentínába érkezése óta a kommunikáció egy sajátos formáját dolgozta ki csapata tagjaival. Zsebében ott lapult egy lista Buenos Aires háromszáz kávézójáról, pontos címmel és nyitvatartási időikkel. Minden reggel egy előre kitervelt útvonalat és időbeosztást követve sétára indult a kávézók között. Ennek köszönhetően emberei pontosan tudták, mikor merre található. A rendszer nagy hátulütője az volt, hogy a *rámszádnak* napi körútjai során több liter erős argentin kávé kellett magába dőntenie. Iszer e kávézókiból vezényelte le Eichmann elrablásának előkészületeit.

Az izgatott készülődés napjai voltak ezek. Be kellett szerezni és elő kellett készíteni a fogva tartáshoz szükséges eszközöket; autókat kellett bérelni a megfigyeléshez és az elfogáshoz; további lakásokat és a városon kívül villákat kellett kivenni, ahol Eichman fogva tartható. A legfontosabb villa (a „Bázis”) a repülőtérre vezető út mentén állt, s két, magát turistának kiadó Moszád-ügynök bérelte ki: a németországi születésű, zömök felépítésű Jáakov Meidad (Mio), aki

a második világháborúban a brit hadseregben szolgált, s aki a holokausztban vesztette el a szüleit, valamint a partnerét alakító Jehudit Nisszijáhu. A villában rejtékhelyet alakítottak ki Eichmann és örei számára, egy esetleges rendőri ellenőrzés esetére, de egy másik lakást is készenlétben tartottak.

A tervek szerint május 10-én kellett volna elfogni Eichmannt, míg a repülőgép 11-én érkezett, és 12-én indult volna vissza Izraelbe.

Egy váratlan esemény azonban az utolsó pillanatban felborította a terveket. Az argentin külügyminisztérium protokollosztálya az ünnepségekre érkező vendégek nagy száma miatt azt a tájékoztatást adta az izraeli delegációnak, hogy csak május 19-én, délután 2 órakor tudják fogadni őket. Iszer számára ez azt jelentette, hogy vagy elhalasztják Eichmann elfogását 19-ig, vagy maradnak 10-nél, és utána kilenc-tíz napig rejtőzködni a fogollyal. Ez utóbbi lehetőség rendkívül kockázatosnak tűnt, főleg, ha a családja kérésére szervezett akció indulna Eichmann felkutatására. Fennállt a veszély, hogy a rendőrök rájuk találhatnak.

Iszer mégis úgy döntött, kitart az eredeti tervnél, ám embereinek fáradtsága miatt egy nappal eltolta az akciót, amelynek ideje így május 11-e este lett.

Elkészült a percnyi részletességgel kidolgozott műveleti terv. Eichmann minden este 7.40-kor érkezett haza a munkából. Leszállt az újságosnál a 203-as buszról, és végiggyalogolt az ekkor már sötét és kihalt Garibaldi utcán. Az akciót két autóval kellett végrehajtani: az egyikre Eichmann elszállításához volt szükség, a másik pedig biztonsági-védelmi feladatokat látott el.

Az első autónak az út szélén kellett várakoznia felnyitott motorháztetővel, mintha éppen szerelnék. Amikor Eichmann elhalad mellett, az ügynökök megragadják, és betuszkolják a kocsiba. Ezután villámgyorsan elhajtanak, nyomukban a második autóval. A doktor a második kocsiban utazik, hogy a közelben legyen, amennyiben a foglyot el kell kábítani.

Iszer szigorú hangon pontos utasításokat adott.

– Bármilyen probléma adódna – mondta –, ne hagyjátok futni Eichmannt. Ha a rendőrök letartóztatnának, mondjátok azt, hogy izraeliek vagytok, akik saját akciót hajtanak végre, hogy bíróság elé állíthassanak egy náci háborús bűnöst. Akinek sikerül elkerülnie a letartóztatást – tette hozzá –, a terv szerint hagyja el az országot.

Meidadnak és Jehudit Nisszizájának azt a parancsot adta, hogy költözzenek be a villába, és viselkedjenek úgy, mintha turistaúton lévő pár lennének. – Mutatkozzatok gyakran a házon kívül, üljetek ki a kertbe egy kis rágcslával, meg újsággal.

A többi ügynöknek el kellett hagynia a szállodai szobákat, és a kijelölt fedett házakba kellett menniük.

VISSZASZÁMLÁLÁS

Május 11. reggel.

A műveleti egység végzett az előkészületekkel. Az ügynökök már az akció időpontja előtt elkezdték eltüntetni a nyomokat maguk után. A csoport minden tagja álcát viselt – álszakállat, bajuszt vagy parókat. Mindannyiuknak új irataik voltak, bennük új kinézetüknek megfelelő fényképekkel. A tizenkét embernek, aki néhány nappal korábban Buenos Airesbe érkezett, bejárta a város utcáit, autókat és lakásokat bérelt, hotelszobákba jelentkezett be, és megfigyelte a Garibaldi utcát, nyoma veszett; a helyüket tizenkét másik vette át, akik máshogy néztek ki, más volt a nevük, és más iratokkal rendelkeztek.

Iszer is kijelentkezett a szállodájából, csomagját elhelyezte a vasútállomás megőrzőjében, majd visszatért a városba. Ekkor is, ahogyan az elmúlt napokban mindig, kávéházzal kávéházra járt; ezúttal az üzleti és a szórakoztató negyedben mozgott, ahol a kávézók alig ötpercre nyírnak egymástól.

13 óra – Iszer, Ráfi Eitán és az akció néhány további tagja egy utolsó megbeszélésre gyűlik össze a városközpont egyik nagy éttermében. Körülöttük jókedvű argentinok isznak, nevetgélnek, és eszik a hatalmas adag grillezett húsokat. Két órákor a csapat feloszlik.

14 óra 30 perc – A város egyik nagy parkolóházában az ügynökök beszállnak az Eichmann elrablására szánt autóba, mely már napok óta ott vesztegelt, és a „bázisra” hajtanak. Egy másik parkolóházból útnak indul a második autó is.

15 óra 30 perc – A két kocsi a bázison áll, bevetésre készen.

16 óra 30 perc – Az utolsó egyeztetés a bázison. A műveleti egység tagjai átöltöznek, magukhoz veszik az irataikat, és felkészülnek az indulásra.

18 óra 30 perc – A két autó elindul. Az elsőben négyen ülnek: Cvi Áhároni, a sofőr, Ráfi Eitán, a parancsnok, továbbá Mose Távor és Cvi Málinkin. A második kocsiában további három ügynök foglal helyet: Ávráham Sálom, Jáákov Gát és Elián doktor, aki orvosságokat és altatószereket visz magával.

A külön utakon induló autók egy kereszteződésben találkoznak, nem messze Klement házától. Az ügynökök felméri a terepet, és megállapítják, hogy nincsenek a közelben ellenőrzőpontok vagy rendőri erők.

19 óra 35 perc – A két autó leparkol a Garibaldi utcában. Sűrű sötétség körös-körül. Az elfogáshoz használt kocsi, egy fekete Chevrolet szedán a járdánál áll, orral Klementék háza felé. Két ügynök kiszáll, és felnyitja a motorháztetőt; Áhároni a volán mögött marad, a negyedik férfi pedig ugyancsak a kocsiból figyeli azt a pontot a sötétségben, ahol Eichmann-nak meg kell jelennie. Az ügynökök egyike vékony kesztyűt visel arra az esetre, ha meg kéne fognia Eichmannt; már az érintés pusztá gondolata undorral tölti el. A másik autó, egy fekete Buick az utca túloldalán parkol, két ügynök körülötte tüsténkedik. A harmadik a kocsiban marad, készen arra, hogy Klement közeledtére felkapcsolja a fényszórót, megzavarva a férfit. A csapda készen állt.

Klement azonban nem érkezik meg.

19 óra 40 perc – A 203-as busz megáll a sarkon, de senki sem száll le róla.

19 óra 50 perc – Még két busz érkezik, majd indul tovább. Klement egyikén sincs. Az ügynökön idegesség lesz úrrá. Mi történt? Megváltoztatta a napi rutinját? Megneszelte a veszélyt, és kereket oldott?

20 óra – Egy korábbi megbeszélésen Iszer azt mondta a csoport tagjainak, ha Klement 8 óráig nem jelenik meg, az akciót lefűjják, és távoznak a helyszínről. Ráfi Eitán most mégis úgy határoz, hogy várnak fél kilencig.

20 óra 5 perc – Újabb busz áll meg a sarkon. Az izraeliek elsőre semmit nem látnak. Ávrum Sálom azonban hirtelen egy alak körvonalait fedezi fel a Garibaldi utcában. Klement! Sálom felkapcsolja az autó fényszóróját, hogy elvakítsa a közeledő férfit.

Ricardo Klement a háza felé tart. Amint a vakító fény az arcára vetül, elfordítja a fejét, és tovább gyalogol. Észleli az út szélén álló autót – talán valamilyen műszaki hiba – és a mellette álló embereket. Ekkor az egyik férfi megindul felé a Chevrolet mellől: „Momentito, Señor!” (Egy pillanatra, uram!) – szólítja meg. Cvi Málkin az, akinek éppen eddig terjed a spanyol tudása.

Klement a zsebébe nyúl a zseblámpájáért, amit hazafelé az úton használni szokott. Ezután minden egy szemvillanás alatt játszódik le. Málkin attól tartva, hogy Klement a fegyvere után nyúl, ráveti magát, és ledönti az út menti porba. Klement éles, hangos kiáltást hallat. Újabb emberek ugranak elő az autóból. Erős karok fogják Klement fejét, és tartják befogva a száját. A megdöbbszent férfit a kocsis hátsó ajtajához vonsozzák, és a padlóra lökik. A vezető a gázra lép, az autó kilő. Klement feltűnése és a kocsi indulása között alig fél perc telt el.

Másodpercekkal később a másik autó is elindul, és követi az első.

Klement kezét és lábát megkötözik, majd valaki rongyot gyömösöl a szájába. A szemüvegét is leveszik, s helyére átláthatatlan fekete lencsésű pápaszemet tesznek. – Egyetlen mozdulat, és végé – kiáltanak rá németül. A férfi engedelmeskedik: egész úton nyugton marad. Közben két kéz csusszan be az inge alá, és tapogatja végig a bőrét – Ráfi Eitán sebhelyek után kutat a testén, a bal hónalja és hasának jobb oldala tájékán. Eitán Málkinra néz, és bólint. Mindkét férfi megborzong: Eichmann az.

Eitán úgy gondolja, képes uralkodni az érzésein. Egyszerre azonban azon kapja magát, hogy a zsidó partizánok háborús dalát dúdolja. „Itt vagyunk, itt vagyunk” – ismételteti a refrént. A rendkívül gyorsan hala-

dó autó most hirtelen megáll, motorja azonban továbbra is jár. Klement nem láthatja, hogy sorompóhoz értek. A két kocsinak hosszú percekig kell várakoznia, míg a végeláthatatlanul hosszú teherszerelvénnyel elhalad előttük. Ez az ügynökök szemében az egész akció legkritikusabb pillanata. Kocsijaikat további autók veszik körül, arra várva, hogy a sorompó felemelkedjen. Hangok szűrődnek be kívülről, Klement azonban mocanni se mer. Senki sem veszi észre, hogy a kocsi padlóján fekszik valaki. Pár perc múlva a sorompó felemelkedik, és az autók továbbindulnak.

20 óra 55 perc – A két autó megérkezik a „Bázis” kocsibehajtójára. Fogvatartói sietve a házba terelik a vakon botorkáló Klementet. Ellenkezés nélkül túri, amikor kezdik levetkőztetni. Német nyelven utasítják, hogy nyissa ki a száját, s ő engedelmeskedik. Átvizsgálják a szájüregét, nincs-e méregkapszula a fogai közé rejtve. Klement még mindig a fekete szemüveget viseli, amelyben semmit sem lát, de érzi, hogy testét ismét kezek tapogatják végig, megérintve a sebhelyeit. Az egyik kéz szakavatott mozdulattal talál rá a bal hónalja alatti apró sebhelyre, amely egy tetoválás eltávolításakor keletkezett – a tetoválás a vércsoport-jelölése volt, melyet minden SS-tisztre felírtak.

Hirtelen egy hang harsan fel németül.

Kalapja mérete?... Cipőmérete?... Mikor született?... Apja neve?... Anyja neve?...

A férfi gépiesen felelget, német nyelven. Még amikor a pártigazolványának a számát és az SS-tagsági számát kérdezik, akkor sem tagadja meg a választ:

„45 326.” Majd: „63 752.”

– Neve?

– Ricardo Klement.

– Neve? – hangzik újra a kérdés. A férfi megremegeg.

– Otto Heninger.

– Neve?

– Adolf Eichmann.

Néma csend. – Adolf Eichmann vagyok – ismétli meg. – Tudom, hogy izraeliek kezére kerültem. Értek egy keveset héberül, egy rabbitól tanultam Varsóban...

Ezután idézni kezd fennhangon a Bibliából, ügyelve a helyes ki-ejtésre.

Senki sem felel.

Az izraeli fiúk döbbenetén bámulják.

ÜZENET SZDÉ BOKERBE

Iszer kávéházzal kávéházra járt. Késő este volt már, amikor belépett az egyik helyre, és leült szemben a bejáratnál. Egyszer csak két alak jelent meg az ajtóban. Iszer felpattant. – Elkaptuk – szólalt meg Áhároni boldogságtól sugárzó arccal. – Minden kétséget kizáróan azonosítottuk, s be is vallotta, hogy ő Adolf Eichmann.

Iszer kezét rázta a két férfival, akik ezután távoztak. Vissza kellett mennie a vasútállomásra, hogy felvesse a poggyászát, majd új személyazonossággal bejelentkezzen egy másik szállodába, mintha csak most érkezett volna Buenos Airesbe. Hideg és csipős volt az éjszakai levegő, s Iszer úgy döntött, gyalog indul útnak. Megfázással bajlódott, és hőemelkedése volt, most mégis csodálatosan érezte magát. Egyedül gyalogolt a sötétben, élvezte a hideget, és feldobott volt – olyan részegítő érzés kerítette hatalmába, amelyet sohasem fog elfelejteni.

Másnap egy autó állt meg a Szdé Boker kibuc egyik faháza előtt. Egy vékony, szemüveges férfi szállt ki belőle. Megmutatta személyi igazolványát az öröknek, és belépett Ben Gurion irodájába. Jáákov Károz volt, Iszer egyik közeli munkatársa.

– Iszer küldött – szólalt meg. – Üzenetet kaptunk tőle. Eichmann a miénk.

Ben Gurion egy ideig hallgatott, majd megkérdezte. – Mikor jön vissza Iszer? Szükségem van rá.

Zavart tekintetük láttán Iszer megértetté, mennyire lehangolja embereit Eichmann pusztája jelenléte. Ott volt a közelükben a német szörny, mindössze egy vékony fal választotta el tőlük, ami felzaklatta s egyszersmind undorral töltötte el őket. Képtelenek voltak megszokni a gondolatot, hogy egy olyan emberről kell gondoskodniuk, aki

magát a gonoszt testesítette meg a szemükben, legközelebbi családtagjaik, apjuk, anyjuk, fivérek és nővérek gyilkosáról. S a gondoskodás 24 órás állandó felügyeletet igényelt. Nem adhattak neki borotvapengét, ezért maguk borotválták; egy másodpercre sem hagyhatták egyedül, nehogy öngyilkosságot kíséreljen meg; még a vécére is vele kellett menni. Jehudit Nisszjáhu főzött rá és szolgálta fel az ételét, de az edényeket nem volt hajlandó elmosni utána. A német iránt érzett undor teljesen hatalmába kerítette. Cvi Málinkin egy sarokban ülve próbált úrrá lenni az érzelmein, s Eichmann-portrékat rajzolt egy régi dél-amerikai útikönyvre. Az Örök 24 órás szolgálatot teljesítettek, és totális kimerültségük láttán Iszer úgy döntött, egynapos eltávozást engedélyez mindegyiküknek. Hadd járjanak egyet Buenos Airesben, gondolta, ízleljék meg a nagyváros lüktetését, hogy egy pár órára megfeszüljenek a „Bázis” obszcén valóságáról. Ez ígérkezett életük leghosszabb tíz napjának – egy idegen országban rejtőzködtek, attól tartva, hogy a legapróbb hiba is rendőri fellépéshez és nemzetközi botrányhoz vezethet.

A MENEKÜLÉS MEGTERVEZÉSE

Eichmann egy üres, ablaktalan szobában ült, melyet éjjel-nappal egyetlen villanykörte világított meg. Engedelmes volt, és készséggel végrehajtotta fogvatartói utasításait. Úgy tűnt, elfogadta a sorsát. Egyedül Áhároni beszélhetett vele, aki az elfogása előtti életéről kérdezte ki. Eichmann minden kérdésre felelt. Elmondta, hogy az 1945. májusi német kapitulációt követően a Luftwaffe egyik közlegényének, Adolf Karl Barthnak a személyazonosságát vette fel. Később mint Otto Eckmann, a Waffen-SS 22-es számú harckocsiosztagának hadnagya hadifogolytáborba került. 1945 végén, amikor neve bekerült a nürnbergi per legfontosabb náci vádlottjaié közé, megszökött a táborból. 1950-ig Otto Heninger néven az alsó-szászországi Zellében bujdosott, majd a náci háborús bűnösök egyik menekülési útvonalát választva Olaszországon át Argentínába szökött.

Kilenc év telt el azóta, hogy fehér inget, csokornyakkendőt, télikabátot, napszemüveget és vékony bajuszkát viselve partra szállt a dél-amerikai országban. Négy hónapig Buenos Aires külvárosában, a Jurmann panzióban lakott barátainál, majd ugyancsak négy hónapot töltött egy Rippler nevű német otthonában. Csak ezután kockáztatta meg, hogy egyedül utazzon; egy Tucumán nevű kisvárosba indult, Buenos Aiestől majdnem ezer kilométerre. Itt egy Capri nevű, nem túl ismert építési vállalatnál kapott állást, amelyről úgy tartották, hogy fedőcéggént működött, és náci menekülteknek adott munkát. 1952. április 4-én Eichmann argentin személyi igazolványt kapott, melynek tanúsága szerint Ricardo Klement néven született az olaszországi Bolzanóban, nőtlen, a szakmája pedig műszerész.

Egy évvel korábban, 1951 elején Eichmann hamis néven levelet küldött feleségének Ausztriába, melyben arról értesítette, hogy „gyermekai halottnak hitt nagybátyja él és egészséges”. Vera Liebl azonnal felismerte férje kézírását, s azt mondta a gyerekeknek, hogy Ricardo bácsi, apjuk unokatestvére meghívta őket, hogy költözzenek hozzá Argentínába.

Vera hivatalos útlevelet váltott ki magának és gyermekeinek. A titkos náci gépezet lázas munkába kezdett, hogy eltüntesse a nyomokat utána. Amikor az izraeli titkos ügynököknek végre sikerült hozzáférniük a Vera Liebl-aktákhoz az osztrák levéltárban, már csak üres dossziékat találtak, melyek tartalma látszólag köddé vált.

1952 júniusában Vera Liebl és három fia, Horst, Dieter és Klaus eltűnt otthonról. Július elején egy rövid időre Genovában bukkantak fel, július 28-án pedig megérkeztek Buenos Airesbe. Augusztus 15-én szálltak le a vonatról Tucumán poros állomásán.

„Vera Eichman emlékezetében – írja könyvében Mose Pearlman – még mindig annak a csodálatos német tisztnek a képe élt, aki olyan lenyűgözően festett ünnepi egyenruhájában és ragyogó csizmájában. A tucumáni peronon azonban egy középkorú, szerény öltözkű férfi várta, akinek arca sápadt volt és ráncos, tekintete szomorú, járása megtört. Ő volt Adolf.”

A félelmetes Eichmann felismerhetetlenül lefogyott, kopaszodott, arca beesett, s már nyoma sem volt rajta az egykor rá oly jellemző arroganciának: most lemondást és aggodalmat tükrözött. Csak vékony ajka emlékeztetett kegyetlenségére.

1953-ban a „Capri” csődbe ment, s Eichmann-nak új állás után kellett néznie. Először mosodát akart nyitni Buenos Airesben két másik egykori náciival, majd egy nyúlfarmon, később pedig egy konzervüzemben dolgozott. Végül egy másik titkos náci szervezet közbenjárásával művezetőnek nevezték ki a Mercedes Benz suarézi összeszerelő üzemében. Ekkor kezdte úgy érezni, most már békében élheti az életét. Egészen 1960. május 11-ig.

Eichmann elrablását követően fiai keresni kezdték őt kórházakban, halottasházakban, rendőrőrsökön; segítséget kértek a fasiszta-perónista Tacuara ifjúsági szervezettől, amely beszállt a keresésbe. Eichmann fiai azonban hamar arra a következtetésre jutottak, hogy apjukat az izraeliek rabolták el. Ekkor megpróbálták rávenni a náci-párti szervezeteket, hogy tegyenek drasztikus válaszlépéseket, például rabolják el az izraeli nagykövetet, és tartsák fogva addig, amíg apjukat szabadon nem engedik. Az argentinok azonban erre nem voltak hajlandók.

Ezzel egy időben Iszer tudatta embereivel, mit kell tenniük, ha a rendőrség felfedezi hollétüket. – Ha rajtaütnének a Bázison – mondta –, Eichmannt azonnal a házban kialakított titkos cellába kell vinni. Ha alapos házkutatásba kezdenének, akkor az erre a célra készített egyik oldalajtón ki kell csempészni. – Több ügynök volt felelős Eichmann kimenekítéséért, másoknak pedig mindent el kellett követniük, hogy hátráltassák a keresést, tekintet nélkül a kockázatokra.

Iszer meghagyta Eichmann személyes őrzőjének: – Ha a rendőrök betörnének a rejtékhelyre, bilincselj össze magad Eichmann-nal, és hajítsd el a kulcsot, hogy ne tudjanak szétválasztani titeket. Mondd el nekik: izraeli vagy, és a társaidal sikerült elfognotok a világ leggyűlöltebb háborús bűnösét, Adolf Eichmannt, hogy bíróság elé állítsátok. Add meg az igazi és az álnevet is, amivel a szállodában lakom. Ha téged és Eichmannt elfognak, engem is le kell tartóztatniuk.

Néhány nappal később Eichmann aláírt egy nyilatkozatot, amelyben beleegyezett, hogy Izraelbe szállítsák, és ott bíróság elé állítsák. A szövegben ez állt:

„Alulírott, Adolf Eichmann szabad akaratomból kijelentem: most, hogy valós személyazonosságomra fény derült, belátom, nincs értelme tovább bujkálnom az igazságszolgáltatás elől. Beleegyezem, hogy Izraelbe szállítsanak, s ott bíróság elé állítsanak. Megértettem, hogy ügyvédet bocsátanak a rendelkezésemre, s hogy lehetőségem lesz – a tények elferdítése nélkül – a bíróság előtt számot adni németországi tevékenységem utolsó éveiről, hogy a jövő nemzedékei valós képet kapjanak a múlt eseményeiről. Ezt a nyilatkozatot saját akaratomból tettem, sem jutalmat nem ajánlottak fel érte, sem fenyegetéssel nem kényszerítettek rá. Célom, hogy végre belső békére leljek. Mivel képtelen vagyok minden részletre visszaemlékezni, s megeshet, hogy a tények felsorolásakor ellentmondásba kerülök, kérem, hogy bocsássák rendelkezésemre a szükséges dokumentumokat és bizonyítékokat, így segítve az igazság feltárására tett erőfeszítéseimet. Adolf Eichmann, Buenos Aires, 1960. május.”

A nyilatkozatnak jogi szempontból természetesen semmiféle jelentősége nem volt.

A GÉP MEGÉRKEZIK

1960. május 18-án, délelőtt 11 órakor hivatalos ceremóniára került sor a Tel-Avivhoz közel fekvő Lod Nemzetközi Repülőtéren. Számos magas rangú személyiség, így Laszkov vezérkari főnök, a Külügyminisztérium főigazgatója, valamint Argentína izraeli nagykövete is megjelent, hogy elbúcsúztassa az Argentína százötvenedik évforduló ünnepségére induló népes delegációt. Az El Ál Whispering Giant nevű gépének, melynek fedélzetén néhány civil utas is helyet foglalt,

a tervek szerint több leszállással kellett elérnie végső úti célját. Nem sokaknak tűnt fel, hogy Rómában három további civil szállt fel a repülőre. Az új utasok néhány órával később már az El Ál uniformisában, légiutas-kísérőként jártak fel-alá a széksorok között. A valóságban persze a Moszád ügynökei voltak, akik társaik megsegítésére utaztak Buenos Airesbe. Egyikük, a kopasz, jellegzetes orrú, vékony bajuszt viselő Jehudá Kármel nem örült túlságosan az útnak. Tudta, hogy nem a képességei, hanem a külseje miatt választották ki a küldetésre. Néhány nappal korábban a főnöke behívatta az irodájába, és két fényképet tett elé az asztalra. Az egyik saját képmása volt, a másik egy ismeretlen férfié. Amikor megtudta, hogy az illető Adolf Eichmann, igencsak megdöbben, hát még akkor, amikor közölték vele, hogy ő lesz Eichmann dublóre. Iszer úgy tervezte, Kármelt az El Ál személyzetének tagjaként Argentínába hozatja, majd az egyenruhája és az iratai segítségével juttatja fel a begyógyszerezett Eichmannt a hazainduló gépre.

Iszer kidolgozott egy B tervet is. Közvetítő útján kapcsolatba lépett egy fiatal kibucnyikkal, Méir bár Honnal, aki rokonlátogatóba utazott Buenos Airesbe. A Bartolome Mitre sugárúti Gloria bárba hívták találkozóra, ahol két ember várt rá, Iszer és Elián doktor. Iszer az alábbi instrukciókkal látta el: – Amikor visszatér rokonai otthonába, hívjon orvost. Mondja azt, hogy autóbalesetet szenvedett, szédül, hányingere van, és gyengének érzi magát. Az orvos valószínűleg agyrázkódásra fog gyanakodni, és kórházba küldi. Amikor hazaengedik, a kórházi zárójelentésben az áll majd, hogy agyrázkódással kezelték.

Elián doktor ezután elmagyarázta Méirnek az agyrázkódás fő tüneteit, melyeket produkálnia kell.

Méir távozott a Gloria bárból, és követte Iszer utasításait. Három napot töltött fájdalmas ábrázattal egy nagy Buenos Aires-i kórházban. Május 19-én engedték haza. Egy órával később már Iszer kezében volt a Méir bár Hon nevére kiállított hivatalos zárójelentés, amely igazolta, hogy a férfi autóbalesetet követően ellátásban részesült.

Így ha az elsődleges terv – amely szerint Eichmannt az El Ál személyzetének tagjaként csempészik ki Argentínából – kudarcot valla-

na, Iszer hordágyra fektetné a németet, s mint a súlyos agyrázkódást szenvedett Méir bár Hont tenné fel a gépre.

Május 19.

Délután az El Ál gépe megérkezett Buenos Airesbe. A külügyminisztérium protokoll-tisztviselői, lelkes helyi zsidók és gyerekek lengették kék-fehér zászlócskáikat a lépcsőn leterített vörös szőnyeg két oldalán.

Néhány órával később Iszer megbeszélést tartott Cvi Tohár pilótával és az El Ál egyik vezetőjével, s úgy döntöttek, hogy a gép május 20-án, éjfélkor száll fel.

Iszer ismertette a terveit. Rövid tanácskozás után abban maradtak, hogy az A tervet követik, vagyis Eichmann mint az El Ál személyzetének egyik megbetegedett tagja kerül fel a gépre. Dublóre, Jehudá Kármel már átadta a Moszád csapatának az egyenruháját és a Zeév Zihroni El Ál-navigátor nevére kiállított iratait. Sálom Dánni, a csapat hamisítómestere addig dolgozott a papírokon, amíg tökéletesen meg nem feleltek Eichmann számára. Kármelt új dokumentumokkal látták el, és tudatták vele, hogy hamarosan ő is elhagyja Argentínát. Aznap este a Bázis felbolydult méhkasozóvá vált hasonlatossá. Egy hét feszült várakozás után az ügynökök újra akcióba léphettek. Eichmannt begyógyszerzték, amitől mély álomba zuhant. Az ügynökök gondosan megtisztították a házat. A különféle műszereket és berendezéseket szétszerelték, a személyes holmikat összecsomagolták, s a házat tökéletesen visszaállították eredeti állapotába. Néhány óra múlva már semmi sem maradt, ami a villa előző nyolc napban betöltött szerepére utalt volna. És persze ugyanezt a munkát az összes többi fedett házban is elvégezték.

Május 20.

Iszer utoljára lépett ki szállodája kapuján, majd fogott egy taxit, és a vasútállomásra hajtott, hogy a megőrzőben hagyja a poggyászát. Ezután megkezdte szokásos körútját a kávéházak között. Először az El Ál emberei tettek jelentést neki, majd közösen kidolgozták a részletes menetrendet.

Délben kezdetét vette a művelet utolsó szakasza. Iszer kifizette a számláját a kávézóban, felvette a poggyászát, és a repülőtérre ment, hogy onnan felügyelje a szöktetési akciót. Parancsnoki állásnak megfelelő helyet keresve végigsétált a terminálpületen. Elhagyta a boltokat és a jegykezelő területét, s végül rátalált egy büfére, amely a reptéri alkalmazottak számára volt fenntartva. Kint csikorgó hideg volt, így a büfé megtelt ügyintézőkkel, a földi és a légi kiszolgáló személyzet tagjaival, akik egy forró italra vagy könnyű ebédre tértek be oda. Ideális helynek látszott. Itt senki sem veszi észre, senkinek sem fog feltűnni, amikor sietős megbeszélést tart embereivel. Iszer megvárta, amíg egy szék felszabadul, majd letelepedett, s megkezdte az argentin földön tett utolsó lépések felügyeletét.

„HELLÓ, EL ÁL!”

21 óra. A fedett házban már minden készen áll. Eichmannt megfürdették, megborotvázták, és feladták rá az El Ál egyenruháját, melynek zsebében ott lapul a Zeév Zihroni névre kiállított igazolvány. Olyan tökéletesen átváltoztatták az arcát, hogy a saját fia sem ismerne rá. Az orvos és két további ügynök ugyancsak El Ál-egyenruhát visel. Az orvos injekciót adott Eichmann-nak, amelytől nem alszik el, de érzékei eltompulnak. Hall, lát, még járni is tud, beszélni azonban nem, és nemigen érti, mi zajlik körülötte.

Áhároni – szintén El Ál-uniformisban – beül a volán mögé, az anyósülésen is egy ügynök foglal helyet. Eichmannt a hátsó ülésre ültetik az orvos és egy másik Moszád-ügynök közé. Az autó mozgásba lendül.

Ezzel egy időben két másik kocsi is elindul a városközpont egyik népszerű szállodájától, melyek a valódi El Ál-személyzetet szállítják. A reptérre vezető útjukat pontosan összehangolták a moszádos autó mozgásával.

Iszer rögtönzött parancsnoki állásán percről percre értesül az eseményekről. Parancsot ad, hogy hozzák ki az emberei csomagjait a

reptérre. Minden egyes ügynök számára egyéni menekülési útvonalat dolgozott ki, ha azonban az A terv beválik, mindannyian az El Ál gépével hagyják el Argentínát. Nem messze Iszertől Sálom Dánni gőzölgő feketekávéát kortyolgat egy csészéből. A járókelőknek fogalmuk sincs róla, milyen szentelenül vakmerő: szinte az orruk előtt működteti hamisító laborját, új útleveleket állítva ki a Moszád-ügynökök számára a könnyű távozást elősegítő összes szükséges pecséttel és bejegyzéssel.

23 óra. Megjelenik egy férfi Iszer mellett. Az összes autó megérkezett – jelenti. Iszer a parkolóba siet, és ellenőrzi az El Ál autóit. A személyzet tagjai szótlanok. Érzik, hogy valami rendkívüli dologban vesznek részt, de fogalmuk sincs, hogy miben. Csendben hallgatják Iszer utasításait, nem kérdezősködnék. Iszer bekukucskál a harmadik kocsi, ahol Eichmann szunyókál öre között.

– Menjenek – szólal meg. – Sok szerencsét!

A három autó továbbindul, Iszer pedig visszatér a terminálra. A kis konvoj eléri az Aerolineas Argentinas sorompóját; az El Ál repülőgépe az argentin légitársaság parkolóhelyén áll. – Helló, El Ál! – kiáltja vidáman az egyik izraeli. Az örök felismerik őt, s amúgy is hozzászoktak már, hogy egész nap izraeliek járkálnak fel s alá a parkolóhely körül. Unott pillantást vetnek a három autó El Ál-egyénruhás utasaira. Két kocsiból énekszó, nevetés és hangos beszéd hallatszik, míg a harmadikban alszanak.

A sorompó felemelkedik, s a három autó megindul a repülő felé. Kinyílnak az ajtók, és a tucatnyi egyénruhás alak egy csoportban a gépre felvezető lépcsőhöz közeledik. Eichmann a csoport közepén cammog, a többiek takarásában. Ketten támogatják, felsegítik a lépcsőn, és leültetik az első osztály egyik ablak melletti ülésére. Az orvos és a biztonsági csapat tagjai elhelyezkednek körülötte, és alvást színelnek. Az útlevél-ellenőrzésre érkező argentin határőröknek majd azt mondják, hogy ők a második műszakban, az út második felében teljesítenek szolgálatot, s addig pihenniük kell.

23 óra 15 perc. Iszer már ismét a büfében ül, amikor meghallja a Whispering Giant hajtóműveinek jellegzetes morajló hangját. A gép

a terminálépülethez gurul, és megáll az indulási kapunál. Iszer az indulási csarnokba siet, és körülnéz. A csarnok félreeső részein az emberei állnak csomagjaik mögött. Egyenként odamegy hozzájuk, és a közeliükbe érve odasúgja: – Szálljanak fel a gépre! – Ők nyugodt tempóban elindulnak, és beállnak az útlevél-ellenőrzésre váró sorba. Kezükben már ott az útlevelük – Sálom Dánni jó munkát végzett.

23 óra 45 perc. A csoport tagjai gond nélkül áthaladnak az útlevél- és vámvizsgálaton, és az indulási kapun át a géphez gyalognak. Iszer utolsóként veszi magához a csomagját, végez az ellenőrzéssel, és pillanatokkal azelőtt száll fel a repülőre, hogy az megindulna a kifutópálya felé.

Éjfél, május 20. és 21. között. A gép megáll. Az irányítótorny várakozást rendelt el. Az ügynökök idegi pattanásig feszülnek. Mi történhetett? Valaki értesítette az argentin rendőrséget az utolsó pillanatban? Vajon visszafordítják a gépet? Néhány perc pokoli izgalom után azonban megkapják az engedélyt a felszállásra. A Whispering Giant a Rio de la Plata ezüstösen csillogó vize fölé emelkedik. Iszer megkönnyebbülten sóhajt fel.

„ÉRTESÍTENEM KELL A KNESZETET...”

Május 22. A repülőgép a kora reggeli órákban szállt le a Lod repülőtéren. Tíz perccel 10 előtt Iszer egyenesen Jeruzsálembe hajtott. Ben Gurion titkára, Jichák Návon egyből a miniszterelnök irodájába kísért. Ben Gurion meglepetten nézett rá.

– Mikor érkezett?

– Két órája. Nálunk van Eichmann.

– Hol?

– Itt, Izraelben. Adolf Eichmann Izraelben van, s ha nincs ellenvetése, tüstént átadjuk a rendőrségnek.

Ben Gurion hallgatott. Nem tört ki zokogásban, sem diadalittas nevetésben, ahogy később néhány újságíró beszámolt róla. Nem ölelte meg Iszert, s egyáltalán semmiféle érzelmet nem mutatott.

– Biztos benne, hogy Eichmann az? – kérdezte. – Hogyan azonosították?

Igen, biztosak benne, válaszolta Iszer meglepetten. Részletesen tájékoztatta Ben Guriont Eichmann azonosításának minden kritériumáról, hangsúlyozva, hogy a fogoly maga is beismerte: ő Adolf Eichmann. Az Öreget azonban ez sem egészen győzte meg. – Ez még nem elég – mondta. Mielőtt bármilyen további lépést jóváhagyott volna, azt akarta, hogy egy-két olyan ember is azonosítsa Eichmannt, akik korábban ismerték. Százszázalékos bizonyosságot akart, s addig kormányának tagjai előtt is titokban tartotta a dolgot. Iszer felhívta az irodáját, és utasította beosztottjait, hogy kerítsenek pár embert, akik személyesen azonosíthatják Eichmannt. Rövid idő alatt találtak is két izraelit, akik annak idején találkoztak vele. Mindkettőt a fogoly cellájához szállították, ők beszéltek Eichmann-nal, és felismerték.

Délben egy izraeli küldött rontott be egy frankfurti étterembe, és odasietett az egyik asztalhoz, amelynél egy ősz hajú, szemmel láthatóan ideges és feszült férfi ült egymagában.

– Herr Bauer – szólította meg. – Adolf Eichmann a kezünkben van. Az embereink elfogták, és Izraelbe szállították. A miniszterelnök nemsokára bejelentést tesz a Kneszetben.

Bauer sápadtan, érzékenyülve felállt. A keze remegett. Az az ember, aki átadta a Moszádnak Eichmann argentinai címét, s aki nélkül Eichmannt talán sosem kapták volna el, most már nem tudta tovább tartóztatni magát. Könnyekben tört ki, megragadta az izraeli férfi vállát, megölelte és megcsókolta.

Délután négy órakor a Kneszet plenáris ülésén Ben Gurion lépett a szónoki emelvényre. Szigorú, tiszta hangon rövid bejelentést tett:

– Tájékoztatom a Kneszet tagjait, hogy az izraeli biztonsági szolgálatnak sikerült elfognia az egyik legnagyobb náci háborús bűnöst, Adolf Eichmannt, aki más vezetőkkel együtt felelős volt a „végső megoldásért”, vagyis hatmillió európai zsidó kiirtásáért. Eichmannt jelenleg Izraelben tartják őrizetben, s a náci háborús bűnösökkel és kollaborásaikkal kapcsolatos törvénnyel összhangban itt is áll bíróság elé.

Ben Gurion szavait döbbenet és csodálkozás kísérte, melyet azután spontán tapsvihar váltott fel. A meglepetés és az elismerés hullámai a Kneszet után az egész világon végigsöpörtek. Az ülést követően a kormány padsorai mögött egy férfi felállt a székéből. Kevesen ismerték arcról vagy névről: Iszer Hárel volt az.

Adolf Eichmann tárgyalása 1961. április 11-én vette kezdetét Jeruzsálemben. Száztíz holokausz-túlélő lépett fel a vád tanújaként. Voltak, akik addig egyszer sem beszéltek a múltjukról, az átélt szörnyűségekről. Szinte egész Izrael a rádióra tapadva hallgatta, elszomorodva és elborzadva, a tanúvallomásokban felidézett félelmetes történeteket. Úgy tűnt, mintha az egész zsidó nép eggyé vált volna a vádat képviselő Gideon Hausnerrel, aki a hatmillió áldozat nevében nézett szembe a náci háborús bűnösökkel. 1961. december 15-én Eichmannt halálra ítélték. Fellebbezését a Legfelsőbb Bíróság elutasította, s így tett Jichák Ben Cvi elnök is a kegyelmi kérvényével. 1962. május 31-én közölték Eichmann-nal, hogy az idő elérkezett. Ő a cellájában megírt néhány levelet a családtagjainak, és megivott egy fél üveg Kármel vörösbort. Éjfél felé felkereste Hull tiszteletes, ahogyan már korábban is több alkalommal.

– Ma nem akarok a Bibliáról beszélgetni – mondta neki Eichmann. – Kevés az időm.

A tiszteletes távozott, s helyét egy váratlan látogató vette át: Ráfi Eitán.

Eichmann elrablója szembenézett a világosbarna fogolyruhát viselő elítélttel. Nem szólt egy szót sem. Eichmann ránézett, és csak annyit mondott neki németül:

– Remélem, a következő maga lesz.

Az örök egy kivégzőkamrává átalakított apró szobába vezették Eichmannt. Egy csapóajtóra állították, és nyakán hurkot vetettek át. Néhány tiszt, újságíró és egy orvos lehetett jelen a kivégzésnél, akik mind hallották Eichmann utolsó, a náci hagyománynak megfelelő szavait:

– Találkozni fogunk... hittem istenben... betartottam a háborús törvényeket, és hűséges voltam a hazámhoz...

Egy paraván mögött két rendőrtiszt egyszerre nyomott meg egy gombot, melyek közül csak az egyik nyitotta a csapóajtót. Mivel nem tudni, melyiküké, Eichmann kivégzőjének neve ismeretlen maradt. Eitán nem látta magát a kivégzést, de a csapóajtó hangját hallotta.

Eichmann holttestét a börtön udvarán felállított alumíniumkemencében hamvasztották el. „Fekete füst szállt az ég felé – írta egy amerikai riporter. – Bár senki sem szólt egy szót sem, lehetetlen volt nem az auschwitzi krematóriumokra gondolni...”

1962. június 1-jén, röviddel napfelkelte előtt az izraeli parti őrség egyik gyors hajója elhagyta az ország felségvizeit. A motor leállt, s míg a hajó a vízen ringatózott, egy rendőrtiszt a Földközi-tengerbe szórta Eichmann hamvait.

A szél és a hullámok széthordták annak az embernek a maradványait, aki húsz évvel korábban vidáman kijelentette:

– Örömmel fogok sírba szállni abban a tudatban, hogy zsidók millióit küldtem a halálba.

Cvi Málinkin anyja halálos ágyánál legyilkolt rokonaira gondolt, nővérére, Frumára és az ő kisgyermekre, akik mind a holokausztban vesztek oda. Anyjához hajolt, és a fölébe súgta:

– Anyám, elfogtuk Eichmannt. Bosszút álltunk Frumáért.

– Tudtam, hogy nem felejtet el a nővéredet – felelte a haldokló asszony.

7. FEJEZET

Hol van Josszele?

Miközben Iszer és ügynökei a fogva tartott Eichmann-nal a Buenos Aires-i fedett házakban a tel-avivi Britannia gép érkezésére várakoztak, a *rámszád* egy másik ügyön is dolgozott. Úgy döntött, utánajár azoknak a híreszteléseknek, amelyek szerint egy másik náci háborús bűnös is a városban rejtőzködik, mégpedig dr. Josef Mengele, a „Halál angyala”, a rettenetes doktor, aki az auschwitzi peronon fogadta a zsidókat szállító vonatokat, és közömbös arccal válogatta szét az egészséges külsejűeket, akiket munkára fogtak, a gyengébbektől, a nőktől, a gyerekektől és az idősektől, akiket egyenesen a gázkamrába küldtek. Mengele lett a szimbóluma a Harmadik Birodalom kegyetlenségének és örületének. A háború után nyoma veszett, s az a hír járta, hogy Argentínában rejtőzködik.

Mengele gazdag családból származott, melynek tagjai nyilvánvalóan nagy összegeket juttattak a szökött háborús bűnösnek. A Moszád ügynökei a pénz útját követve eljutottak Buenos Airesig, de Mengelére mindeddig nem sikerült rátalálniuk.

Ezúttal azonban szerencsével jártak. 1960 májusában, röviddel a Britannia leszállása előtt Iszer ügynökei megszerezték Mengele címét. A férfi a valódi nevén élt Buenos Airesben. Nyilvánvaló volt, hogy teljes biztonságban érzi magát. Iszer legjobb nyomozóját, Cvi Áháronit küldte el, hogy ellenőrizze a címet, Mengele azonban nem

volt otthon. A szomszédok azt mondták, hogy pár nappal azelőtt távozott a feleségével, de nemsokára hazatérnek. Iszer izgatottan hívta Ráfi Eitánt.

– Figyeljük meg, és kövessük – mondta. – Ha hazatér, elraboljuk, és hazaviszük Eichmann-nal együtt.

Ráfi azonban ellenkezett. – Az Eichmann-akció rendkívül bonyolult – fejtegette. – Elkaptunk egy embert, és jó esélyünk van rá, hogy feltegyük a gépre, s hazaszállítsuk Izraelbe. A második ember elfogása rendkívül megnövelné a kockázatot. Óriási hiba lenne tőlünk.

Iszer igazat adott neki, ám Ráfi egy alternatív javaslattal állt elő.

– Ha elviszed Eichmannt Izraelbe, és egy hétig titokban tartod a dolgot, leszállítom Mengelét.

– Hogyan csinálnád? – kérdezte Iszer.

– Még mindig van néhány fedett házunk Buenos Airesben, amelyeket senki sem ismer. Tartsuk meg őket. Amikor útnak indulsz Eichmann-nal, én Cvi Málinkinnal és Ávrám Sálommal valamelyik Argentínával szomszédos országba repülök. Te megérkezel Izraelbe, és titokban tartod Eichmann elfogását; senki sem fogja tudni, hogy mi tettük, ezért nem fognak nyomozni utánunk. Mi visszatérünk Buenos Airesbe, elkapjuk Mengelét, és valamelyik fedett házba visszük. Néhány nap múlva pedig elvisszük Izraelbe.

Iszer beleegyezett. Amikor a Britannia, fedélzetén Eichmann-nal, elindult Izrael felé, Eitán, Sálom és Málinkin a chilei fővárosba, Santiagóba repültek. A tervek szerint egy-két nappal később tértek volna vissza Buenos Airesbe, hogy – amennyiben Eichmann elrablása nem tudódik ki – megindítsák a „Mengele-akciót”.

Másnapra azonban az egész világsajtó az Eichmann-ügytől volt hangos: nyilvánvalónak látszott, hogy a Moszád ügynökei visszatérhetnek Argentínába, és újabb emberrablást hajthatnak végre. Ráfinak és társainak fel kellett hagyniuk az akcióval, és vissza kellett térniük Izraelbe.

Később Iszer elmondta Ráfinak: ő megkérte Ben Guriont, hogy tartsa egy hétig titokban Eichmann elfogását, ám az Öreg erre nem volt hajlandó. – Túl sokan tudják már most is, hogy Eichmann nálunk

van – mondta állítólag Iszernek. – Nem titkolózhatunk tovább. Úgy döntöttem, még ma délután értesítem a Kneszetet az elfogásáról.

Eichmann elfogásának bejelentésével Izrael elszalasztotta az esélyt, hogy bíróság elé állítsa a történelem egyik legszörnyűbb szadista bűnözőjét.

Röviddel Eichmann elrablása után Mengele megérezte, hogy egyre forrósodik a talaj a lába alatt, ezért Paraguayba menekült, és hosszú évekre nyoma veszett. Közel húsz évvel később, 1979 februárjában halt meg szívrohamban.

1962 márciusának elején Ben Gurion magához kérette Iszer Hárelt, barátságosan üdvözölte, majd különféle témákról kezdett beszélgetni vele. Vajon mit akarhat? – tanakodott Iszer. Jól ismerte Ben Guriont, és tudta, nem azért hívatta, hogy hétköznapi dolgokról fecsejjenek. A két férfi kedvelte egymást, és a természetük is hasonló volt. Mindkettő alacsony, csökönyös és határozott, született vezető, akik Izrael biztonságának szentelték életüket; egyikük sem fecsérelt sem a szót, sem az időt. Eichmann elfogása óta még közelebb kerültek egymáshoz.

A beszélgetés közben Ben Gurion egyszer csak Iszerhez fordult: – Mondja csak, meg tudja találni a fiút?

Iszer nem kérdezett vissza, hogy milyen fiút; jól tudta, miről van szó. Az utóbbi két évben egy kérdés foglalkoztatta az országot, ez volt olvasható az újságok szalagcímeiben, erről folytattak éles vitákat a Kneszetben, és ezt üvöltötték dühös szekuláris fiatalok az ultraortodox zsidók képébe: – Hol van Josszele?

Josszelét, vagyis a Josszele Schuchmacher nevű nyolcéves holoni kisfiút ultraortodox zsidók raboltak el a tulajdon nagyapja vezérletével. Az öreg hászid zsidó ortodoxként akarta felnevelni Josszelét, s ezért ragadta el a szüleitől. A fiú azóta nyom nélkül eltűnt, a rendőrség képtelen volt megtalálni. A gyerekekkel kapcsolatos vita családi afférból országos botrányra nőtte ki magát, és egyre erőszakosabb összecsapásokhoz vezetett a szekuláris és az ultraortodox zsidók között. Egyesek attól féltek, a szembenállás az egész nemzetet kettészakíthatja. Ben Gurion utolsó esélyként Iszerhez fordult:

– Meg tudja találni a fiút?

– Ha kívánja, megpróbálom – felelte Iszer.

Visszahajtott az irodájába, és új műveleti aktát nyitott, melynek a „Tigriskölyök-akció” címet adta.

Josszele helyes, élénk gyerek volt. Egyetlen hibája az volt, hogy rosszul választotta meg a szüleit. Legalábbis a nagyapja, Náhmán Stárkesz szerint. Az öreg Stárkesz szikár, szakállas és szemüveges férfi volt, fanatikus hászid, kemény és megátalkodott. Senki és semmi nem tudta megtörni, sem a KGB verőlegényei, sem a szovjet munkatáborok, amelyekben a második világháború egy részét töltötte. Szibériában fél szemére megvakult, három lábujja lefagyott, de a lelke töretlen maradt; a megpróbáltatások csak tovább tüzeltek a szovjetek iránt érzett gyűlöletét, mely 1951-ben hágott tetőfokára, amikor késekkel felfegyverzett banditák meggyilkolták a fiát. Vigaszt csak két másik fiában, Sálomban és Ovádiában, valamint lányában, Idában lelt, aki ekkorra már férjhez ment egy szabómesterhez.

Ida és férje egy ideig Stárkesz otthonában élt Lvovban – itt született meg 1953-ban fiuk, Josszele.

A fiú négyéves volt, amikor szüleivel kivándorolt Izraelbe. Anyai nagyapja és nagyanyja, valamint nagybátyja, Sálom néhány hónappal korábban már kiköltöztek. Náhmán Stárkesz, aki a boroszlói (Wrocław) hászid szekta tagja volt, Meá Seárimban, Jeruzsálem ultraortodox negyedében telepedett le. Sajátos világ volt ez, hosszú fekete kabátos vagy selyemkaftános és fekete kalapos vagy szőrkuccsmás, bozontos szakállú, hosszú pajeszos férfiakkal és hosszú, egyszerű ruhát viselő, hajukat kendővel vagy parókával lefedő nőkkel. Jesivák (talmudiskolák), zsinagógák és híres rabbik udvarai sorakoztak itt. Sálom csatlakozott az egyik jesivához, míg bátyja, Ovádiá Angliába költözött.

Ida és Alter Schuchmachernek egy ideig igen nehéz élete volt Náháriában és Jeruzsálemben. Alternek végül sikerült munkát találnia egy Tel-Aviv környéki textilgyárban, míg Ida egy fotós mellett

helyezkedett el. Kis lakást béreltek Holonban. Mivel rendkívül sok adósságuk halmozódott fel, lányukat, Zinát egy Kfár Hábád-i vallási intézménybe küldték, Josszelét pedig a nagyszüleire bízták.

Ida és Alter Schuchmachernek nagyon keményen kellett dolgoznia, hogy megéljenek. Oroszországi barátaiknak küldött leveleikben azt írták, nem biztos, hogy érdemes Izraelbe költözniük. A válaszlevelek némelyike az öreg Náhmán Stárkesz kezébe került, aki arra a következtetésre jutott, hogy a Schuchmacher házaspár vissza akar költözni a Szovjetunióba a gyerekeikkel együtt. Elöntötte a harag, és úgy döntött, nem adja vissza Josszelét a szüleinek. 1959 végére a házaspár anyagi helyzete rendeződni látszott. Sokkal jobban éltek, mint korábban, ezért elhatározták, hogy gyermekeiket magukhoz veszik. Decemberben Ida Jeruzsálemben utazott, hogy hazavigye a fiát, de sem Josszelét, sem a nagyapját nem találta otthon. – Holnap Sálom bátyád visszaviszi a fiút – mondta neki az anyja. – Most a zsinagógában van a nagyapjával, nem szabad zavarni.

Másnap azonban Sálom egyedül utazott Holonba, és közölte Idával, hogy apjuk úgy döntött, nem adja vissza Josszelét. A feldúlt Ida férjével együtt Jeruzsálemben száguldott. A hétvégét a Stárkesz-házban töltötték, a gyerek is jelen volt. Szombat este, amikor Josszelével együtt indulni készültek, Ida anyja ellenkezni kezdett: – Nagyon hideg van kinn – mondta. – Hadd aludjon itt a fiú, én holnap hazaviszem.

A szülők beleegyeztek. Ida megcsókolta az ágyon összekuporodó fiát, azután a férjével együtt távozott. Álmában sem gondolta volna, hogy csak hosszú évekkel később láthatja viszont a gyermekét.

Másnap sem Josszele, sem a nagyanyja nem jelent meg Holonban. Ida és Alter ismét útra kelt Jeruzsálemben, de ezúttal sem jártak sikerrel. A gyerek eltűnt, s az öreg Stárkesz, lányának könnyei ellenére is nyíltan megtagadta, hogy visszaadja. Az anyja fia nélkül maradt.

Néhány további látogatás után Ida és Alter belátta, hogy az öreg nem hajlandó visszaadni a gyerekeket és elárulni hollétét, ezért 1960 januárjában panaszt nyújtottak be Náhmán Stárkesz ellen a tel-avivi rabbinikus bíróságon. Stárkesz nem reagált rá. És ezzel kezdetét vette a rémálom...

Január 15. – Az izraeli Legfelsőbb Bíróság kötelezi Náhmán Stárkeszt, hogy harminc napon belül adja vissza a gyermeket a szüleinek, és felszólítja, hogy jelenjen meg a bíróságon.

Január 17. – Stárkesz levelet küld a bíróságnak, amelyben azt írja, rossz egészsége miatt nem tud megjelenni.

Február 17. – A család feljelentést tesz a rendőrségen, s azt követeli, tartóztassák le és tartsák fogva Stárkeszt addig, amíg vissza nem szolgáltatja a kisfiút. A Legfelsőbb Bíróság utasítja a rendőrséget, hogy derítsék ki a gyerek hollétét.

Február 27. – A rendőrség megnyitja a „Josszele Schuchmacher 720-60” elnevezésű aktát, és megkezdí a nyomozást.

Április 7. – A rendőrség erőfeszítései kudarcot vallanak, ezért a Legfelsőbb Bíróságtól engedélyt kérnek a nyomozás megszüntetésére.

Május 12. – A Legfelsőbb Bíróság dühösen utasítja a rendőrséget a nyomozás folytatására, és elrendeli Náhmán Stárkesz őrizetbe vételét. A következő napon Náhmán Stárkeszt letartóztatják.

De ha bárki azt hitte is, hogy a börtön megtöri Stárkesz ellenállását, hatalmasat tévedett. A kemény öregember nem beszélt.

Nyilvánvaló volt, hogy nem egyedül rejtette el a gyereket, hanem az ultraortodox zsidók egész hálózata segítette, melynek tagjai a rendőrséget is félrevezették. Mindannyian szent küldetésnek fogták fel az akciót – meg akarták akadályozni az „ördögi tervet”, hogy a fiút visszavigyék Oroszországba, és ott kommunistát csináljanak belőle. Még maga a jeruzsálemi főrabbi is rendeletet tett közzé, amelyben az öreg Stárkesz támogatására szólította fel az ortodox közösséget.

Az ügy a Kneszet 1960. májusi ülésén is napirendre került. Elsőként a vallásos pártok képviselői ismerték fel az eset messzire vezető hatásaí. Slomo Lorenz képviselő úgy vélte, a gyerek elrablása vallási háborút indíthat Izraelben, ezért felajánlotta Stárkesznek és a Josszele Schuchmacher családnak, hogy közvetítőként segít a vita rendezésében. A még mindig börtönben ülő Stárkesznek elvitt egy egyezségtervezetet, amelyben a szülők megígérik, hogy a gyermeket ortodox oktatásban részesítik. Stárkesz hajlandó volt aláírni a papírt, de csak egy

feltétellel: ha Meizis rabbi, Jeruzsálem egyik legfanatikusabb vallási vezetője szólítja fel rá.

Lorenz Jeruzsálembe sietett, és találkozott a rabbival. Meizis a tudára adta, hogy jóváhagyja az egyezséget, ha nem indítanak eljárást az elrablók ellen.

Lorenz most a rendőrfőnököt, Jozsef Náhmiászt kereste fel. – Részemről rendben – mondta Náhmiász. – Vigye az autót, és hozza ide a gyereket. Magának képviselői mentelmi joga van, az én autót meg senki nem akarná követni, így az ügy résztvevői ismeretlenek maradnak.

Lorenz boldogan tért vissza Meizis rabbihoz, aki azonban megszegte az ígérétét. A képviselő újra ott volt, ahonnan elindult. Tudta, hogy a gyereket minden bizonnyal valamilyen vallásos közösségben, talmudiskolában vagy ortodox faluban rejtegetik. Ezeket a helyeket azonban a hallgatás fala vette körül. A fiú előkerítése lehetetlen vállalkozásnak látszott.

1961. április 12-én Náhmán Stárkeszt „egészségügyi okokból” szabadon bocsátották, miután ígérétet tett arra, hogy megpróbálja előkeríteni a fiút. Ígérétét azonban nem tartotta be, így a Legfelsőbb Bíróság ismét elrendelte a letartóztatását, a gyermek elrablását pedig „döbbenetes és aljas bűncselekménynek” nevezte. Augusztusban megalakult a Nemzeti Bizottság Josszele Hazatéréséért, amely szórólapokat készített, nyilvános találkozókat szervezett, és tájékoztatta a médiát az esetről. Petíciójukat több ezren írták alá; a kultúrák összecsapásának fenyegető árnya jelent meg a láthatáron.

Még ugyanebben a hónapban a rendőrség rajtaütött egy Kome-miut nevű hászid falun, de ott a fiúnak már csak a hült helyét találták. Josszelét másfél évvel korábban, 1959 decemberében rejtették el ott, amikor nagybátyja, Sálom Zalmán Kot otthonába szállította a fiút, akinek a Jiszráél Házák álnevet adták.

Az akció idejére azonban már kicsempészték a faluból, Sálom Stárkesz pedig az országot is elhagyta, és a londoni Golders Green hászid közösségében talált otthonra. Az izraeli rendőrség kérésére azonban a brit hatóságok őrizetbe vették; amikor első fia, Kálmán megszüle-

tett, családtagjai a börtönbe vitték be a gyermeket, és ott végezték el a körülméletlenségi szertartást.

Josszele azonban nyom nélkül eltűnt. Egyesek úgy vélték, kicsempésztek az országból, mások betegnek, sőt halottnak hitték. A rendőrség nevetség tárgya lett. Erőszakos összecsapások törtek ki a világiak és az ortodox zsidók között, jesivákban tanuló diákokat fogtak el és vertek meg az utcán, és világi fiatalok kiabáltak rá az ortodoxokra: – Hol van Josszele?

A közfelháborodás tetőpontjára hágott, s a Kneszet heves vitáktól zengett.

És ekkor Ben Gurion magához hívatta Iszert.

Amikor Iszer Hárel beleegyezett, hogy nyomozást indít Josszele után, nem gondolta, hogy pályafutása egyik legnehezebb, legbonyolultabb megbízatására vállalkozik. Bár sohasem beszélt a munkájáról feleségének, Rivkának, most mégis megjegyezte: – A kormány hitele forog kockán. – Egyik legjobb ügynöke, Ávrám Sálom (a Sin Bét későbbi főnöke) azonban más véleményen volt: – Iszer egyszerűen be akarta bizonyítani, hogy ott is képes sikert aratni, ahol a rendőrség kudarcot vallott.

A rendőrség örömmel szabadult meg a nem kívánt feladattól. Josszéf Náhmiász kétkedő hangon kérdezte Iszertől: – Igazán hisz benne, hogy megtalálja a gyereket?

Ámosz Mánor, a Sin Bét vezetője, Iszer közeli munkatársa az egész akciót ellenezte, és ebben a Moszád és a Sin Bét számos magas rangú tisztje egyetértett vele. Mindannyian úgy vélték, ez a megbízatás nem tartozik a hatáskörükbe – nekik Izrael biztonságáért kell dolgozniuk, nem egy hászid iskolába járó kölyköt hajkurászniuk. Nagyban ellenezték Iszer véleményét, miszerint a titkosszolgálatoknak most egy még fontosabb célt kell szolgálniuk: Izrael állam fennhatóságának biztosítását. Amikor azonban Iszer végleg elhatározta magát, döntését többet nem bírálták. Személyes kisugárzása és határozottsága olyan erős volt, hogy senki sem merte megkérdőjelezni a parancsait. Iszer és segítői egy közel negyvenfős csapatot

állítottak össze, melynek tagjai között a Sin Bét legjobb nyomozói, a műveleti egységek tagjai, vallási személyiségek, illetve magukat annak álcázók, valamint külsősök is megtalálhatók voltak, akik önként jelentkeztek a feladatra. Az önkéntesek többsége ortodox volt, akik rájöttek, milyen veszélyt jelenthet Josszele elrablása a nemzetre. Első akciójuk azonban lehangoló kudarccal végződött. Ügyetlen kísérletet tettek rá, hogy beszivárognak az ultraortodoxok közé, de szinte azon nyomban lelepleződtek: a helyiek kigúnyolták és kizavarták őket maguk közül. – Úgy éreztem magam, mintha a Marson lennék, és apró zöld emberkék között kellene észrevétlenül elvegyülnöm – mesélte Iszer egyik ügynöke.

Iszer türelmesen áttanulmányozta az aktát, többször is alaposan végigolvasta a különféle jelentéseket: Josszelének nyoma sem volt Izraelben. Iszer levonta a következtetést: a fiút kivitték az országból.

Igen ám, de hová? Ekkor egy különös hír keltette fel a figyelmét. Március közepén hászid zsidók népes csoportja érkezett Svájcba Izraelbe. A több tucat férfi, nő és gyermek nemrég elhunyt nagy tiszteltben álló rabbiját kísérte utolsó útjára, hogy a Szentföldön temethessék el. Iszer gyanakodni kezdett, hogy a temetés csak fedősztori, s a valódi cél Josszele Svájcba menekítése volt. Kiküldte embereit a repülőterre, és egy kisebb csapatot Svájcba küldött Ávrám Sálom vezetésével, hogy kövessék a hazatért hászid csoportot. A Moszád ügynökei még a gyerekek iskoláját is megtalálták. Éjszaka belopóztak az udvarára, bekukucskáltak az ablakokon, és alaposan megvizsgáltak minden diákot. „A jesiva egy erdő közepén állt – emlékezett vissza Sálom. – Az ablakokhoz tapadva leskelődtünk; tudtuk, hogy akár álcázhatják is Josszelét, de azért a hasonló korú gyerekek között keresgélünk.” Egy heti éjszakai kalandozást követően azonban azt kellett jelenteniük Iszernek, hogy Josszele biztosan nincs a svájci gyerekek között.

Iszer úgy határozott, a maga kezébe veszi az akció parancsnokságát. Minden függőben maradt ügyét segítőire bízta, rögtönzött műveleti központot állított fel Párizsban, és szétküldte embereit a szélrózsa minden irányába. Nyomozni kezdtek Franciaországban, Olaszországban,

Svájcbban, Belgiumban, Angliában, Dél-Amerikában, az Egyesült Államokban és Észak-Afrikában is. Különféle álcákat használva megpróbáltak beszivárogni az ortodox jesivákba és közösségekbe, hogy listát készíthessenek azokról a központokról, ahol a fiút elrejtették. Egy fiatal jeruzsálemi ortodox zsidó magát diáknak kiadva felkereste a svájci Soloweichik rabbi híres jesiváját, hogy a Tórát tanulmányozza a nagyra becsült mesternél. Egy jámbor istenfélő asszony Londonba érkezett, holmija között meleg hangú ajánlólevéllel Sálom Stárkesz anyósától, akinek sikerült elnyernie a bizalmát. A Stárkesz család hívta meg őt, és látta vendégül otthonában; nem tudták, hogy a jó asszony nem más, mint Jehudit Nisszijáhu, Iszer legjobb női ügynöke, aki Eichmann elrablásában is közreműködött. De nem Jehudit volt az egyetlen Moszád-ügynök, aki ez idő tájt Londonban működött; a város fontos központja volt az ultraortodox hászid zsidók szatmári szektájának (mely keletkezésének helyéről, Szatmárnémetiről kapta a nevét). Iszer az ő lakónegyedükbe is küldött egy csapatot. Egy másik egység pedig Írországba utazott. Az angliai tevékenységük során Iszer emberei felfigyeltek egy fiatal vallásos házaspárra, akik egyszer csak felkerekedtek, és Írországból béreltek ki egy elhagyatott helyen álló házat. A Moszád ügynökei arra gyanakodtak, talán ez a ház lehet Josszele új rejtékhelye, és részletes tervet dolgoztak ki a fiú visszaszerzésére. Gyorsan lakásokat és autókat béreltek, felszereléseket csempészték át az országba, és hamis papírokat állítottak ki. Az akciót a legapróbb részletekig kidolgozták.

És ekkor megkezdődött a kudarcok sorozata.

Elsőként az írországi egység tért vissza csalódottan: kiderült, hogy a „vallásos házaspár” valóban csak egy vallásos házaspár, akik egyszerűen úgy döntöttek, hogy a vakációjukat Írországból töltik. Jehudit Nisszijáhunak sem sikerült információhoz jutnia a Stárkesz családtól, míg a Szentírás tanulmányozására Svájcba utazó fiatalember bár vallási értelemben felvilágosodottan, az ügy szempontjából azonban üres kézzel tért vissza. A világ minden pontjáról negatív válaszok árasztották el Iszer főhadiszállását. A gyerekek nyoma veszett. A legrosszabbul azok jártak, akik a szatmári szekta londoni tagjai

közé akartak beférkőzni. Néhány fiatal és jó eszű jesivadiák a Stamford Hill negyedben azonnal felismerte a hivatlan vendégeket, és kiabálni kezdtek nekik: – Itt jönnek a cionisták! Gyertek, itt van Josszele! – Még a londoni rendőrséget is értesítették. Iszer munkatársainak keményen meg kellett dolgozniuk azért, hogy kollégáikat szabadon engedjék Ófelsége börtönéből.

Iszer leghűségesebb támogatói egymás után veszítették el a reményüket. – Iszer, ez nem fog működni – mondták neki. – Fújd le a keresést. Olyan, mintha tűt keresnénk a szénakazalban. Nem fogjuk megtalálni a fiút.

Ő azonban nem adta fel. Makacs volt, mint egy bulldog, és minden kétkedést és panaszt félresöpörve megszállottan kutatott tovább; biztos volt benne, hogy minden nehézség ellenére végül rátalál a gyerekekre.

Párizsban magához hívatta Jáakov Kározt, a Moszád helyi állomásának vezetőjét. Károz, aki Romániában született, és a holokauszt idején veszítette el a szüleit, a jeruzsálemi Héber Egyetemen töltött diákévei óta vett részt kémtevékenységgel és biztonsági ügyekkel kapcsolatos feladatokban. A vékony, magas homlokú, törékeny testalkatú, szemüveges férfi külsőre értelmiséginek látszott. Korábban ő volt a külföldi titkosszolgálatokkal közösen végzett titkos akciókért felelős Moszád-osztály, a Tevel (Világegyetem) vezetője, s neki volt köszönhető néhány rendkívül titkos és nagy jelentőségű szövetség kialakítása. Az ő közreműködésével kötött Izrael államközi szerződést Iránnal, Etiópiával, Törökországgal, sőt még Szudánnal is. Szoros együttműködést épített ki a francia, a brit és a német titkosszolgálatok vezetőivel, valamint szövetséget kötött Marokkó rettegett belügyminiszterével, Ufkir tábornokkal. Még Hasszán marokkói királyt is felkereste titokban, Etiópiában pedig Hailé Szelassziénak segített egy puccs leverésében, melyet legközelebbi tanácsadói szerveztek ellene. Egy algériai titkos küldetésen beleszeretett egy Juliette (Jáél) nevű fiatal nőbe, akit feleségül vett. Károz finom beszédű, megtévesztően udvarias öltönyös-nyakkendő mesterkém volt, aki sohasem dolgo-

zott terepen; tökéletes angol és francia nyelvtudásával mégis nagyon értékes tagja volt Iszer csapatának.

Párizsban Iszer éjjel-nappal dolgozott. Volt egy szállodai szobája, de a legtöbb időt egy műveleti központtá átalakított lakásban töltötte. Munkatársai vásároltak neki egy kempingágyat (melyet „Josszele-ágynak” neveztek), erre rogyott le alkalomadtán egy-egy rövid szunyókálásra. Így ment ez hónapokon át. Ideje nagy részét a jelentések ellenőrzésével, táviratírással és azzal töltötte, hogy kapcsolatot tartott az Európa-szerte szétszóródott embereivel. Hajnalban hagyta el a munkahelyét, és indult vissza a szállodájába, ahol lezuhanyozott, felfrissítette magát, és visszament dolgozni. Első alkalommal, amikor hajnalban belépett a hotel kapuján, a hordár elismerően rámosolygott. Ez az apró ember aztán alaposan kiélvezte a párizsi éjszakai életet – gondolta. A második nap már egy barátságos kacsintást is megeresztett a vendég felé. Amikor azonban az éjszakai kaland a harmadik, negyedik és ötödik napon is folytatódott, már nem bírta megállni szó nélkül – teátrálisan meghajolt a kialvatlanságtól vörös szemű, borostás arcú és gyűrött ruhájú Iszer előtt, megemelte a kalapját, és csak ennyit mondott – Elismerésem, Monsieur!

Aztán egy áprilisi reggelen érdekes információ jutott a Moszád-ügynökök fülébe, melynek forrása egy Méir nevű fiatal ortodox zsidó volt, akit a belgiumi Antwerpenbe küldtek. A városban megismerkedett néhány vallásos gyémántkereskedővel, akik nagy tisztelői voltak a szent embernek tartott öreg Itzikel rabbinak. Ha üzleti vitájuk támadt, nem a bírósághoz fordultak, hanem a rabbit kérték fel közvetítőnek, gyakran még akkor is, ha többmillió értékű szerződésekről volt szó. A rabbi szava volt számukra a törvény; a csoport tagjai a modern Európában is az ókori szokások szerint éltek.

Méirnek sikerült beférkőznie a rabbi követőinek körébe, akik – mint megtudta – a második világháború idején náciellenes földalatti szervezetként tevékenykedtek, és sok zsidót mentettek meg a Gestapótól. A háború után világszerte üzleti vállalkozásokba kezdtek, melyek működtetéséhez a földalatti szervezet módszereit alkalmazták, és az ott gyűjtött tapasztalatokat használták fel. A gyémántkereske-

dők elmeséltek egy fantasztikus történetet Méirnek egy szőke, kék szemű, francia katolikus nőről, aki a háború alatt szervezetük tagjaként segített nekik zsidókat menteni a náci Németországból. A nőre olyan nagy hatást gyakorolt a rabbi, hogy áttért, és ortodox hívő lett. Ma felbecsülhetetlen értékű tagja a csoportnak. Az ellenállás éveiben rendkívül sokat tanult. Okos volt, bátor, értett a nyomok eltüntetéséhez, az álcázáshoz, valamint személyes bájának mint fegyvernek alkalmazásához. Emellett veszületett üzleti érzékkel és kivételes intelligenciával rendelkezett. Folyamatosan utazgatott a nagyvilágban, az antwerpeni csoport ügyeinek képviseletében. Munkáját nagyban segítette francia útlevele, önfegyelme és éles esze. – Ő egy szent asszony – mondták Méirnek az antwerpeni zsidók. Azt is elárulták, hogy a nő korábban Izraelbe utazott, mivel első házasságából származó fia, a szintén áttért Claude svájci és az Aix-les-Bains-i jesivában folytatott tanulmányai után most egy jeruzsálemi talmudiskolának lett a diákja. Azt azonban még ők sem tudták megmondani, hol van most éppen ez a szent asszony.

A történet beindította Iszer fantáziáját. Pedig első pillantásra nem volt benne semmi, ami a francia nőt kapcsolatba hozta volna Josszelel. Iszer szemében azonban az ezerarcú nő hatalmas lehetőségeket rejtett. Tökéletes közvetítő lehetne az ortodox vezetőkhoz, ha titkos egyeztetésekre kerülné sor Josszelel kapcsolatban.

Iszer úgy határozott, hallgat a megérzéseire; minden más szálát félresöpört, és kizárólag a titokzatos betért nőre összpontosította a figyelmét. Elküldte Izraelbe az ügy összes ismert részletét, és utasította embereit, hogy találják meg a fiút és az anyját.

Néhány nappal később megérkezett a válasz. A fiú mostani neve Áriél, és valóban Izraelben tartózkodik. Azt azonban nem tudták, hogy anyja hol lehet. A nőt egyébként eredetileg Madeleine Feraille-nak hívták, Izraelben azonban már Ruth Ben-Dávid volt a neve.

Az Iszer főhadiszállására beérkező információk alapján egyre pontosabb kép állt össze Madeleine Feraille-ről. A csinos fiatal nő történelmet és földrajzot hallgatott a Toulouse-i Egyetemen és a párizsi Sorbonne-on. Férjhez ment egyetemi szerelméhez, Henrihoz, akitől

fia született röviddel a második világháború kitörése után. A háború alatt Madeleine csatlakozott a partizánmozgalomhoz, és titkos tevékenysége közben került kapcsolatba francia és belga zsidókkal, köztük az antwerpeni csoport tagjaival. A háború végén még közös export-import vállalkozásba is kezdett némelyikükkel.

1951-ben elvált Henritől, ugyanis beleszeretett egy elzászi kisvárosban élő fiatal rabbiba. A buzgó cionista rabbi ki akart vándorolni Izraelbe, és a szerelmesek úgy határoztak, ott házasodnak össze. A nő áttérése a zsidó hitre tehát nem elsősorban a vallás, inkább a vallás egyik képviselője iránti szerelmének volt köszönhető. A frissen megtért Ruth Ben-Dávid kendővel fedte be szőke haját, elegáns ruháit az ortodox zsidó nők formátlan öltözetére cserélte, és követte vőlegényét a Szentföldre. Izraelben azonban a történet keserű fordulatot vett: a rabbi elhagyta, s ő egyedül maradt, elkeseredetten és kiábrándultan. Lelki válsága nyilvánvalóan nagy szerepet játszott abban, hogy kapcsolatba lépett Jeruzsálem legszélsőségesebb köreivel és vezetőjükkel, Meizis rabbival. Nagy tiszteletet keltett a vallásos zsidók körében, amikor francia útlevelével átment Jeruzsálem jordán fennhatóság alatt álló szektorába, hogy imádkozzék a Siratófalnál.

Az ötvenes évek elején Ruth visszatért Franciaországba, és ismét utazgatni kezdett. A Moszád ügynökei kiderítették, hogy gyakran szállt meg Aix les Bains-ben, valamint egy Párizs környéki női vallási intézményben. Állandó lakcíme azonban nem volt.

A Bevándorlási Hivatal arról tájékoztatta Iszer embereit, hogy az utóbbi években Ruth kétszer járt Izraelben. A második alkalommal, 1960. június 21-én egy kislánnyal hagyta el az országot, aki az útlevelében mint a saját gyermeke szerepelt. Az Alitalia gépével utaztak, végső úti célja Zürich volt. De ki lehetett az a kislány? Ben-Dávidnak nem volt lánya. Iszer érezte, hogy nyomon van. – Kerítse elő a nőt! – mondta Jáákov Károznak.

Károza a nővel kapcsolatos részletes leírásokkal felszerelve, egy másik ügynök társaságában elindult Aix les Bains-be. Amikor megérkeztek a kisvárosba, döbbenetes látvány fogadta őket: az út szélén Ruth Ben-Dávid – vagy ez esetben Madeleine Feraille – állt elegáns

ruhában, és stoppolni próbált! A két ügynök teljesen elképedt. Egy elegáns francia nő, amint az út szélén a próbál leinteni egy autót – ez enyhén szólva szokatlan látványnak számított akkoriban. Az ügynökök azonnal visszafordultak, és megindultak a nő felé, ám addigra már egy másik autó megelőzte őket, és felvette Madeleine-t.

Üres kézzel tértek vissza Aix les Bains-ből. Más forrásból azonban arról értesültek, hogy Ruth Ben-Dávid közeli kapcsolatban áll egy londoni drágakő-kereskedővel, Joseph Dombbal. Megfigyelték őket, amint kettesben ültek egy autóban, ami egy hászid zsidó számára megengedhetetlen. Iszer ismerte Dombot, Izrael állam kérelhetetlen ellenségét. A szatmári szekta tagjaként közeli bizalmasa volt a szekta New York-i rabbijának, és az európai közösségek összes fontos vezetőjét ismerte. – Ha a New York-i rabbi a pápa, akkor Domb az ő érseke – mondta Iszer, és nyilvánvalóvá vált számára, hogy minden szál Londonban fut össze. Itt élt az öreg Stárkesz két fia. Itt volt a szatmári szekta egyik aktív közössége, melynek Domb volt a vezetője. Itt látták Dombot Ruth Ben-Dáviddal, aki elképzelhető, hogy kicsempészte a fiút Izraelből. Nem volt már kétséges: a szatmári hászid szekta izraeli és európai képviselőinek kellett megszervezniük a gyerek elrablását. Az akciót Domb vezényelhette le. Ruth Ben-Dávid fontos szerepet játszott benne, s ebben tehetsége, tapasztalata és francia útlevelé segítette. Neki tudnia kell, hol rejtegetik a gyereket.

Iszer gyanúját a Sin Bét egyik ügynöke is megerősítette, aki megszerzett néhány levelet, melyet Ruth Ben-Dávid írt a fiának; szövegükben burkolt utalások fedezhetők fel Josszele Josszele Schuchmacherrel kapcsolatban.

De még több információra volt szükség. Iszer elhatározta, megpróbál valahogy beférkőzni a szatmári hászid közösségbe. Londoni emberei említést tettek egy Freyer (kitalált név) nevű *mohélről*, vagyis olyan rabbiról, aki az újszülött fiúgyermekek körülmételésére specializálódott. Pletykás ember volt, aki a tisztesség látszatát fenntartva nem vetette meg az élet örömeit sem, s aki nem melleleg közel állt Dombhoz. Freyer azt állította, tudja, hogy hol van Josszele.

Iszer bonyolult akciót tervezett ki Freyer Párizsba vitelére. Egyik embere marokkói hercegnek adva ki magát megismerkedett Freyerrel,

és azt mondta neki, beleszeretett egy zsidó lányba, titokban összeházasodtak, és Marokkóban is a zsidó vallás szerint élnek. A felesége nemrég fiúgyermeket hozott a világra, akit szeretnének körülméltetni, de Marokkóban nem tehetik, hiszen a családja megölné, ha a titok kiderülne... A felesége és a gyermek jelenleg Párizsban tartózkodik, s ő szeretné felkérni Freyer rabbit, végezze el a körülméltést, amit természetesen bőkezűen meghálálna.

Freyer nyomban beleegyezett, és néhány nap múlva Párizsba utazott. Amint belépett a „marokkói herceg” lakosztályába, a Moszád ügynökei vették körül. Egy üres szobába kísérték, ahol Victor Cohen, a Sin Bét nyomozóosztályának vezetője négy órán keresztül vallatta. A halálra rémült *mohél* nem tanúsított ellenállást, és készségesen válaszolt a kérdésekre. Amikor azonban Josszele került szóba, felemelte a kezét: – Szörnyen sajnálom – mondta –, de nem tudok semmit.

Mint kiderült, Freyer valóban nem tudott semmit az elrabolt gyerekről, egyszerűen csak kérkedni akart jólértesültségével a barátai előtt. Iszer ismét falba ütközött.

Úgy határozott, ideje kijátszania az utolsó kártyáját.

Meglepetésre egy másik csapatának sikerült megütnie a főnyereményt. A francia titkosszolgálat segítségével a kezükbe jutott több Madeleine Ferraille-nek küldött levél, s az egyikben új nyomra bukkantak. A levél válasz volt egy újsághirdetésre, melyben eladásra kínáltak egy házat Orléans-ban, a Loire-völgy – „Franciaország kertje” – elbűvölő városában. A hirdetésben megadott postafiókszámmra küldött levél feladói több pénzt ajánlottak a házért, mint amennyit Ferraille kért érte. Azt állították, osztrák üzletemberek keresnek maguknak nyaralót a környéken. Madeleine Ferraille viszontválaszában megadta a ház címét, míg az érdeklődők röviddel később értesítették, hogy megnézték az ingatlant, és elnyerte a tetszésüket. Megállapodtak, hogy a szerződés aláírására 1962. június 21-én, egy nagy párizsi szálloda előcsarnokában kerítenek sort.

Néhány nappal a találkozó előtt Iszer emberei egyesével Párizsba érkeztek, ahol megkezdték a lázas előkészületeket. Autókat és házakat béreltek Párizsban és a város környékén, menekülési út-

vonalat dolgoztak ki, dokumentumokat és felszereléseket készítettek elő, s fogva tartásban és kihallgatásban jártas szakembereket hívtak Izraelből.

Iszer úgy gondolta, legkönnyebben a fiát felhasználva bírhatja valómásra Ruth Ben-Dávidot. Áriél egy izraeli jesivában tanult, és nyilvánvalóan sokat tudott Josszeléről. Iszer úgy döntött, anyja elfogásával egy időben a fiát is letartóztatja. Áriél is ortodox volt, de kevésbé fanatikus, mint az anyja. Kommunikációs rendszert dolgoztak ki, amely lehetővé teszi, hogy az ügynökök összehangolják Ruth párizsi és fia izraeli kihallgatását, hogy így a fiútól kapott válaszokat felhasználhassák az anyja vallatásakor.

Június 21-én reggel azután egy magas, elegáns, ragyogóan szép nő lépett be a szálloda előcsarnokába: Madeleine Feraille.

A francia hölgy bemutatkozott a két osztráknak, akik már vártak rá. Az egyikük Herr Furber, a másikuk Herr Schmidt volt. A nő kitűnően beszélt angolul, és németül is jól elboldogult. Eszébe sem jutott, hogy gyanakodjon a vásárlók kiléte miatt. Hamar megállapodtak a ház árában, az ügyvéd azonban késett. Furber elment, hogy felhívja a szálloda telefonfülkéjéből. Mikor visszatért, azt mondta, az ügyvéd elnézést kér, de néhány halaszthatatlan ügy miatt otthon kellett maradnia, s azt kérdezi, nem tudnák-e ők hárman felkeresni. Azonnal fogadná őket, s ott helyben aláírhatnák a szerződést. Megadta a címét is, és részletes útbaigazítást mellékelte hozzá. Egy Párizshoz közeli kisvárosban, Chantillyben lakik.

– Odamenjünk?

Madeleine beleegyezett. Beszálltak a két osztrák bérelt autójába, és az ügyvéd villájához hajtottak. A francia hölgy szépsége azonban csaknem tönkretette az egész akciót. Furber, a kormányánál ülő ügynök a tükörben bámulta a nőt, s így nem vett észre egy piros lámpát. Éles sípszó rángatta vissza a valóságba. Egy kövér rendőr szaladt dühösen a kocsi felé a jelzőlámpára mutogatva.

Furber megállt, és baljós előérzete támadt. Most mitévő legyen? Idegen országban, hamis papírokkal, egy bérelt autóban ül egy nővel, aki bármikor eltűnhetett. Megbírsághatják, eljárást indíthatnak el-

lene, és akkor... A bajok forrása, Madeleine Feraille azonban most a helyzet megmentője is lett egyben. Kidugta fejét az ablakon, és elbűvölően rámosolygott a rendőrrre. – *Monsieur l'agent* – szólította meg bársnyos hangon franciául –, ez az úr külföldi. Idegen országban utazik egy nővel, és különféle történetekkel próbálja szórakoztatni... Ugye megérti? Kérem, legyen elnéző vele! – A rendőr, akit ugyancsak megigézett a nő szépsége, még egy bírságcédulát sem állított ki, csak hagyta, hogy a rémült ügynökök továbbmenjenek.

Az autó megérkezett Chantilly csodaszép városába, ahol az „ügyvéd” lakott. Befordultak a kocsibeállóra, és megálltak a főbejárat előtt. A két üzletember udvariasan kisegítette a nőt az autóból, és a házba kísérték.

Beléptek az „ügyvédi irodába”.

Az ügyvédet Jáákov Károz alakította.

– Madame – szólította meg –, ön most nem azért van itt, hogy az orléans-i házáról tárgyaljunk.

– Mit beszél? Mi folyik itt?

– Egy Josszele Josszele Schuchmacher nevű gyermekről szeretnénk beszélni önnel.

Ebben a pillanatban két férfi jelent meg a két oldalán. Megfordult, de a két „üzletembernek” már nyoma veszett. A nő megrémült.

– Csapdába estem – suttozta rekedt hangon franciául.

– Az izraeli titkosszolgálat csapdájába, *Madame* – felelte Károz.

És ugyanebben a pillanatban az izraeli Beér Jáákov városában a rendőrök őrizetbe vették a francia asszony fiát, Áriél Ben-Dávidot.

Chantillyben Károz Ruth Ben-Dávidhoz fordult:

– Madame, maga részt vett Josszele Josszele Schuchmacher elrablásában. A gyermeket akarjuk!

– Nem tudok semmit, és nem is mondok semmit! – felelte kemény hangon a nő, akinek a kezdeti megrázkódást követően ekora már sikerült összeszednie magát. Károz vészhelyzet esetére a házba hívatta unokahúgát is, aki szakképzett ápolónő volt. De nem volt szükség rá. Ahogy Sálom visszaemlékezett: „A nő rendkívül

okos volt. Egyből látszott, hogy sokkal többet tud, mint amennyit közölni hajlandó velünk.”

Az izraeliek felismerték, hogy Ruth az utolsó esélyük. Ugyanakkor azt is sejtették, hogy ez a „vaslady” nem törik meg egyhamar, időbe telik, amíg szóra bírják. Áadták Jehudit Nisszijáhunak, aki nemrég érkezett meg Londonból. Nisszijáhu jól bánt vele, gondoskodott a vallási szükségleteiről is. Imakönyvet vitt neki, gyertyákat sábatra, és kóser ételeket készített. Az épületnek abba a részébe, ahol fogva tartották, férfi nem léphetett be. A szomszédos szobában az ápolónő lakott.

Kezdetét vette a kihallgatás. A nő órákat töltött vallatóival, általában Jáákov Kározzal és Victor Cohennel szemben, akik franciául kérdezték. Ruth elképedve hallgatta, mennyi mindent tudnak már róla; arra azonban nem volt hajlandó, hogy bármiféle információt adjon Josszeléről. – Nem mondok semmit – hajtogatta. Victor Cohent „flic”-nek, zsarunak nevezte. Makacsul tagadta, hogy bármi köze volna a gyerekrabláshoz. „Így azután elkezdtem más témákról beszélgetni vele – emlékezett vissza Victor Cohen –, hogy egy kis sé megenyhítsem. Meg akartam érteni, hogyan lesz egy keresztény lányból fanatikus ortodox. Ez két külön világ. A beszélgetések kezdetén még ragaszkodott hozzá, hogy egy másik nő is legyen jelen a szobában. Később már hagyta, hogy csak én legyek ott, de az ajtót nyitva kellett hagyni.”

Az egyik kihallgató azt a kellemetlen feladatot kapta, hogy sértő gyanúsítgatásokat vágjon fejéhez, hogy az asszony elveszítse a hidegvérét. A Moszád emberei azt remélték, hevesen fog reagálni, és elszólja magát, s a véletlenül kifecsegett szavakat a fia vallatásakor is fel tudják használni.

És valóban, Áriél Ben-Dávid izraeli kihallgatása kezdte meghozni a gyümölcsét. Az első számú kihallgató tiszt egy kemény férfi, a „Pasos” (Rigó) fedőnevű Ávrám Hádár volt, aki azt mondta a fiúnak, hogy az anyja mindent bevallott. – Anyád már mindent elmondott nekünk – mondta –, a hazugságaid nem vezetnek sehova. Mondd az igazat!

Egy idő múlva Áriél megtört. Elmondta, hogy tudja, mi történt a gyerekekkel, de csak akkor beszél, ha anyját és őt nem helyezik vád alá.

Pasos beleegyezett, majd egyenesen Ámosz Mánorhoz, a Sin Bét vezetőjéhez vitte Áriélt. Amint beléptek az irodájába, Mánor ráüvöltött: – Bármit ígért is neked Pasos, én jóváhagyom. Most pedig ki vele: hol a gyerek?! – Áriél remegett. Ahogyan később Pasos megjegyezte: – Ámosz nagyon tudott üvölni. – Áriél végül bevallotta, hogy anyja csempészte ki Josszelét Izraelből lányinak álcázva. Meghamisította az útlevelet, melyben fia még a korábbi nevén – Claude – volt feltüntetve. A Claude-ot Claudine-ná alakította, és megváltoztatta a születési dátumot, hogy megfeleljen Josszele korának. Áriél úgy tudta, a fiút Svájcba vitték.

Áriél vallomását azonnal elküldték Chantillybe, és Ruth Ben-Dávid vallatói szembesítették az asszonyt az új tényekkel. – Áriél a kezünkben van – mondta neki Victor Cohen –, és szigorú büntetésre számíthat. Mindent bevallott. Nem aggódik a fia jövője miatt?

– Ő már nem a fiam többé – suttopta. A nő nem tört meg. Vallatói elképedve nézték, milyen hatalmas erő lakozik benne. A helyzet egyre tarthatatlanabbá vált. Olyan közelinek tűnt a megoldás, az ügynökök mégis úgy érezték, totális bukás is lehet az ügy vége.

Iszer végül úgy döntött, elérkezett az idő, hogy átvegye a dolgokat.

Iszer Hárel és Ruth Ben-Dávid ült egymással szemben egy asztal két oldalán, egy csupasz, sötét szobában. Mögöttük néhány Moszád-ügynök; Cohen és Károz látták el a tolmács szerepét.

Iszernek meggyőződése volt, hogy egy ilyen elszánt nőnél fenyegetéssel nem ér el semmit. Az egyetlen lehetőség, ha morálisan próbálja meggyőzni. A nő vallásos, de hallgat a logikus érvekre is, gondolta. Végül is nem egész életében volt ultraortodox zsidó, nem örökölte felmenőitől a fanatizmust. Egy intelligens, éles eszű asszony, és ezt szem előtt tartva kell beszélgetni vele.

– Az izraeli kormányt képviselem – kezdte Iszer, nyomatékosítva minden egyes szót. – A fia már mindent elmondott nekünk, és rengeteg információval rendelkezünk magáról. Sajnálom, hogy erőszak-

kal kellett idehoznunk. Maga áttért a zsidó hitre, és a zsidó hit egyet jelent Izrael állammal. Izrael nélkül a zsidó vallás nem maradhatna fenn. Josszele elrablása hatalmas csapást jelentett az izraeli vallásos közösségre, felkorbácsolta az indulatokat az ortodoxok ellen. Meglehet, maga lesz az oka egy véres polgárháború kitörésének. Ha nem adja vissza a gyereket, az akár vérvádhoz is vezethet. Gondoljon csak bele, mi történhet azzal a gyerekekkel. Megbetegedhet, meg is halhat. Hogyan nézne akkor a szülei szemébe? Egész életében gyötörni fogja a lelkiismeret-furdalás. És sosem nyer feloldozást!

– Maga nő és anya – folytatta Iszer. – Gondolja csak el: hogy érezte volna magát, ha valaki elveszi a fiát csak azért, mert nem tetszik neki, ahogyan neveli? Tudott volna aludni? Mi nem a vallás ellen harcolunk. Az egyetlen célunk, hogy megtaláljuk a gyermeket. Ahogy megkapjuk, maga szabad, és a fia is az. És Izrael ismét egységes lehet.

Iszer figyelte Ruth arcát, melyen belső vívódás tükröződött. Lát-szott, hogy ellentétes érzelmek játszódnak le benne. Rendkívül feszült volt, feloldhatatlan dilemmával állt szemben, és saját magával harcolt legbelül. Az ügynökök szoborrá dermedve álltak – azt hitték, elérkezett az igazság pillanata.

Ruth felemelte a fejét: – Honnan tudhatnám, hogy maga valóban Izrael államot képviseli? Hogyan bízhatnék meg magában?

Iszer gondolkodás nélkül előhúzta valódi nevére kiállított diplomáciai útlevelet, és átadta Ruth Ben-Dávidnak.

Emberei elképedve nézték. Megőrült? Kiadja a valódi nevét és az útlevelet – ez rendkívüli kockázatot jelent! Iszer azonban úgy gondolta, csak akkor nyerheti el a nő bizalmát, és őrizheti meg az esélyét a sikerre, ha ő maga is őszintének mutatkozik.

Ruth hosszú pillantást vetett az útlevélen domborodó izraeli pecsétre. Az ajkába harapott, olyan erővel, hogy kiserkent a vére.

– Nem bírom tovább – suttopta – feladom.

Hirtelen felemelte a fejét: – A gyerek a Gertner családnál van Brooklynban, a Pen Street 126-ban. A mostani neve Jankele.

Iszer talpra szökkent. – Amint megvan a fiú, maga szabad – mondta, és elhagyta a szobát.

Sürgős táviratokkal riasztották Jeruzsálemet, New Yorkot és Washingtonot. Iszer felhívta Jisráél Gur-Árjét, az észak-amerikai izraeli diplomáciai küldöttség biztonsági tisztjét. Gur-Árje, aki New Yorkban lakott, ellenőrizte a brooklyni címet, majd visszatáviratozott, hogy a Gertner család valóban ott él, egy szatmári hászidok által sűrűn lakott negyedben. Üzenetet küldtek Jeruzsálemből Ávráhámmal Harmannak, Izrael washingtoni nagykövetének, melyben felszólították, hogy vegye fel a kapcsolatot az FBI-jal, s kérje meg őket, találják meg a gyereket, és adják ki Izraelnek.

Gur-Árje maga is megkereste FBI-os kapcsolatát, és részletes információkkal látta el („mit eszik a gyerek, milyen ruhát visel stb.), mire az FBI-ügynök így válaszolt:

– Ha annyira jól ismeritek, kapjátok el ti.

– Rendben – felelte Gur-Árje –, csak adjatok rá felhatalmazást.

Erre azonban az FBI nem volt hajlandó.

Aggasztó tartalmú táviratok árasztották el Iszer főhadiszállását. „Az amerikaiak haboznak – jelentette Gur-Árje és az izraeli nagykövet is. – Azt kérdezik, abszolút biztosak vagyunk-e benne, hogy helyes a cím. Meg hogy mi lesz, ha megrohamozzák a házat, és a gyerekek nincs ott?”

Az FBI arra is utalt, hogy tartózkodásuk oka a küszöbönálló kongresszusi választás. A szatmári hászidok közel százerzer fős szavazóbázist jelentenek, akiket a kormányzat nem akar magára haragítani.

Chantillyben Iszer elveszítette a türelmét. Éjfélkor felvette a telefont:

– Kapcsolják Harmant Washingtonban! – parancsolta. Harman – szólt a kagylóba nyers hangon, miután a kapcsolat létrejött –, itt Iszer Hárel. Keresse fel haladéktalanul Robert Kennedy igazságügy-minisztert, és mondja meg neki, hogy én üzenem: az FBI-nak meg kell szereznie a gyereket.

Harman megdöbbsen. – Iszer, hogy beszélhet így? – Utalt arra, hogy az amerikai titkosszolgálat lehallgathatja a beszélgetést.

– Annál jobb – vágta rá Iszer. – Nem csak magának szól ez az egész.

Remélte, hogy az amerikaiak hallják, amit mond, és határozottsága végre cselekvésre serkenti őket. Harman továbbra is tétovázott, és az esetleges diplomáciai bonyodalmakra igyekezett felhívni Iszer figyelmét.

– Nem érdekel a véleménye – vágott vissza Iszer. – Mondja meg nekik, hogy ha nem cselekszenek azonnal, őket terheli a felelősség a következményekért.

Néhány órával később Iszert telefonon keresték New Yorkból. A konzulátus munkatársai értesítették, hogy Robert Kennedy azonnali akciót rendelt el. FBI-ügynökök egy csoportja az izraeli biztonsági tiszttel kiegészülve Brooklynba mentek, megtalálták a gyereket, és biztonságos helyre szállították. Josszele volt az.

Gur-Árjét felhívta egy Élie Wiesel nevű fiatal riporter (később Nobel-díjas író). – Úgy hallottam, megtalálták a fiút. – Gur-Árje, aki szigorú titoktartást fogadott, határozottan tagadta az információt. Wiesel ezt évekig nem bocsátotta meg neki.

1962. július 4. Izraelben is nemzeti ünnep volt – ezen a napon szállt ugyanis le a Josszelét szállító repülőgép a lodi repülőtérre. A sajtó lelkesen méltatta a titkosszolgálat odaadó és eredményes munkáját. Izrael rövid idő alatt a világ egyetlen olyan országa lett, amelynek lakói szeretik és csodálják az állam árnyékszervezetét. Egy ismert izraeli ügyvéd, Slomo Cohen Zidon köszönőlevelet írt Ben Gurionnak a gyermek megtalálásáért, amelyre Ben Gurion így válaszolt: „A köszönet a titkosszolgálatunkat illeti, különösen a vezetőjét, aki pihenés nélkül, éjt nappallá téve dolgozott az akción, még akkor is, amikor kollégái már-már feladták, mindaddig, amíg meg nem találta és elő nem hozta rejtékhelyéről a gyermeket, noha egyik sem volt egyszerű feladat.”

Miközben Izraelben Josszele megmentését ünnepelték, Iszer Párizsban tartózkodott, ahol munkatársai szerény ünnepséget rendeztek a tiszteletére. Az egyik ügynök poharát megemelve mondott köszöntőt: – A gyermekre, aki visszatérhetett hazájába, a vasakaratóú férfirra, aki megtalálta, és az országra, amely tudja, hogyan védje meg

polgárait. – Egy másik kollégája egy plüss tigriskölyköt ajándékozott Iszernek az akció emlékére, míg mások postán elküldték tel-avivi otthonába a „Josszele-ágyat”, melyen oly sok álmatlan éjszakát töltött.

A fiú tehát előkerült, és ezáltal fény derült a teljes igazságra.

Az egész egy távirattal kezdődött.

1960 tavaszán, amikor Josszelét titokban az egyik jesivából a másikba hurcolták, Ruth Ben-Dávid táviratot kapott barátjától, Meizis rabbitól: „Gyere gyorsan Jeruzsálembe, jó férjjelöltet találtam számodra” – állt benne. Miután megérkezett, Ruth megtudta, hogy a „férjjelölt” valójában egy titkos küldetés, melynek célja, hogy Josszelét kicsempésszék Izraelből.

Ruth visszatért Franciaországba, és meghamisította az útlevelét. A fia benne szereplő nevét Claude-ról Claudine-ra, születési évét pedig 1945-ről 1953-ra módosította. Ezután ruhát és nevet cserélt, és Madeleine Feraille lett. Genovába repült, ahol jegyet váltott egy Izraelbe tartó hajóra, mely hagyományos utasokat és újbevándorlókat szállított.

A genovai kikötőben játszadozni kezdett az egyik bevándorló család nyolcéves kislányával. Amikor megkezdődött a beszállás, és a bevándorlók megpróbálták feltuszkolni hatalmas csomagjaikat és bőröndjeiket, a bájos Madeleine megfogta a kislány kezét, és felvezette a fedélzetre. Az olasz határőrök az útlevel-ellenőrzéskor azt látták, hogy gyermekkel utazik. Izraelben ugyanezt a színjátékot játszotta el a belépéskor is, így az izraeli határőrök is azt hitték, a kislányával érkezett.

Néhány nappal később Madeleine Feraille a Lod repülőtéren felszállt az egyik gépre „lánya, Claudine” társaságában, aki nem volt más, mint Josszele Schumacher csinos lánykaruhában és lakkcipőben.

Josszele közel két évet töltött el ultraortodox iskolákban Svájcban és Franciaországban. Amikor azonban a felkutatására indított izraeli akció felerősödött, Madeleine megjelent a meaux-i iskolában, ahol a fiút „Menáhém, a svájci árva” néven rejtegették.

Ismét lányruhába öltöztette, és Amerikába repült vele. Ott a szatmári hászidok vezetője, Joel Teitelbaum nyújtott neki segítséget, aki

arra utasított egy Gertner nevű tejárust, hogy vigye az otthonába az immár „Jankelének” nevezett gyereket, és mondja azt, hogy egy unokaöccse Argentínából, aki hosszú időre jött vendégségbe hozzájuk.

A Moszád szakértői felismerték, hogy a titkos ultraortodox hálózat egész Európát és Amerikát átfogja, s így leginkább a világ legjobb titkosügynökségeihez hasonlítható. Ami azonban még inkább lenyűgözte őket, az Ruth Ben-Dávid személye volt. Állandóan tartotta magát az összeesküvés szabályaihoz, sosem volt állandó lakcíme, minden fontos papírját a kézitáskájában hordta, és olyan könnyedén változtatta a személyazonosságát, mint más a ruháit. A bájos francia nő volt az ortodox világ Mata Harija.

Ám miközben Izraelben mindenki Josszele visszatérését ünnepelte szüleihez, Ruth Ben-Dávid összetörtnek, legyőzöttnek érezte magát. – Bűnös vagyok – mondta barátainak könnyek közt. – Elárultam az ügyünket, és ezt sohasem bocsátom meg magamnak. Értékes kincset bíztak rám, és én nem tudtam megőrizni.

Mivel azonban Madeleine Feraille – vagy Ruth Ben-Dávid – olyan nagyszerűen bizonyította, hogy minden képességnek birtokában van, amire egy titkos ügynöknek szüksége lehet, Iszer elhatározta, hogy állást ajánl neki a Moszádnál. De már túl késő volt. Ruth visszatért Jeruzsálembe, és eltűnt az ultraortodox világban. Három évvel később feleségül ment Ámrám Blau rabbihoz, a legszélsőségesebb csoport, a Neturé Kártá hetvenkét éves vezetőjéhez.

Iszer Hárel és Josszele Schumacher csak kilenc évvel később találkozott, amikor e könyv egyik szerzője partit szervezett Iszer tiszteletére, melyre Josszelét is meghívta. Josszele, aki ekkorra már a harckocsizó alakulat kiváló katonája volt, kezét rázott Iszerrel, és azt mondta: – Mélyen meg vagyok rendülve. Iszer Hárel az egyik legfontosabb ember az életemben. Nélküle nem lehetnék maguk között.

8. FEJEZET

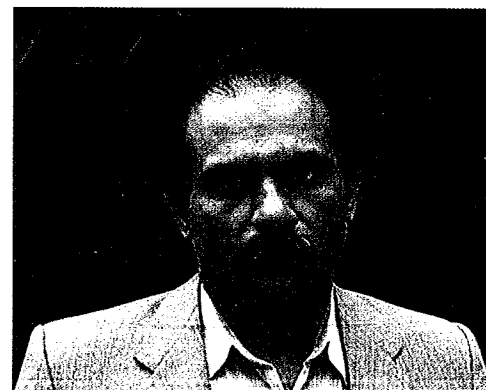
Náci hős a Moszád szolgálatában

1963 augusztusának egy perzselően forró napján két férfi lépett be egy gépgyártó vállalat madridi irodájának ajtaján, és a tulajdonost, az osztrák Otto Skorzenyt keresték. A NATO hírszerző tisztjeiként mutatkoztak be, s azt mondták, hogy Skorzeny elvált feleségének javaslatára keresték meg a férfit; visszautasíthatatlan ajánlatuk van számára...

A tiszteletre méltó üzletember hamar rájött, hogy látogatói mindent tudnak róla és a múltjáról. Skorzeny nem volt mindig vállalatigazgató. A második világháborúban SS-tisztként szolgált, s lett a náci Németország egyik, ha nem a legnagyobb hőse. A magas, erős testalkatú, karizmatikus férfi, akinek arcán egy vívópárbaj nyomaként sebhelyek éktelenkedtek, vakmerő kommandós parancsnokként több látványos akciót hajtott végre. 1943. szeptember 12-én a vezetésével egy vitorlázó repülőgépekkel szállított ejtőernyős egység landolt az olaszországi Appenninek legmagasabb csúcsának számító Gran Sásónál, majd megrohamozták a közelben álló Campo Imperator Hotelt, melyben a fasiszta diktátort, Benito Mussolinit tartotta fogva az új, antifasiszta olasz kormány. Skorzeny kiszabadította Mussolinit, és Hitlerhez szállította, aki hálája jeléül kitüntetésekkel és előléptetéssel jutalmazta. Az 1944 végén vívott ardenneki offenzívában Skorzeny, immár a Waffen-SS ezredese, két tucat társával amerikai egyenru-

A natanzi nukleáris telep, amely egy moszádos hírszerző tiszt éberségének köszönhetően vált ismertté. (Google Earth)

Ali Mohammadi – egy motorkerékpárra helyezett bomba végzett vele. (Wikipedia)

Méir Dágán. Katonái
az „Árnyak királyának”
nevezték. *(Dán Bálint)*

Dágán: „Ez az öregember a nagyapám.” *(A Jád Vásém jóvoltából)*

Iszer Harel. Ben Gurion
azt mondta neki:
„Hozzátok el Eichmannt,
élve vagy halva!”
(Ámit Sábi)

Adolf Eichmann a
jeruzsálemi tárgyaláson.
*(Izraeli Kormányzati
Sajtóhivatal)*

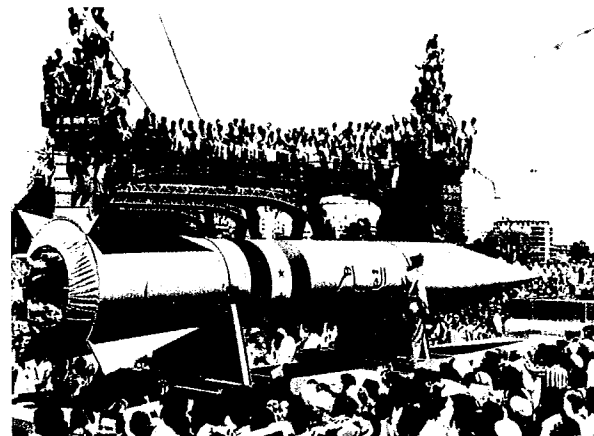

Madeleine Ferraille, más néven Ruth Ben-Dávid, az ultraortodox zsidók Mata Harija.
(A Jediót Ahronót archívumából)

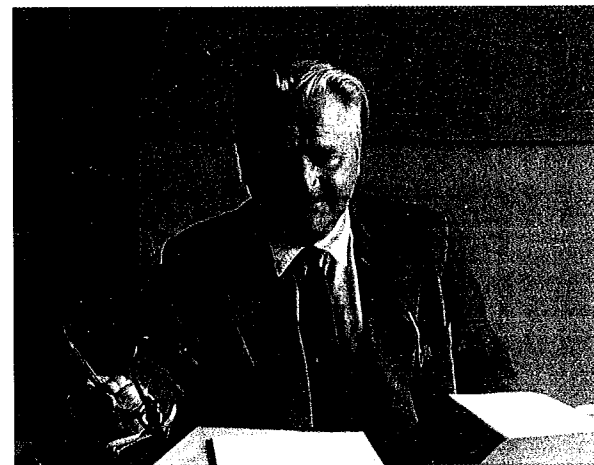
Josszele Schumacher szüleivel megtalálása és Izraelbe szállítása után.
Jobbra Jehezkel, a Jediót Ahronót riportere. (Dávid Rubinger)

Az al-Kahir, vagyis „A Hódító” – a német tudósok által megépített egyiptomi rakéta.
(A Jediót Ahronót archívumából)

Eugen Sängér professzor

Benito Mussolini olasz diktátor és megmentője, Otto Skorzeny.

Éli Cohen és családja egy ritka boldog pillanatban.

Éli Cohen damaszkuszi tárgyalásán.

„Kamál Amin Tabet”
szíriai tiszt társaságában
a Golán-fennsíkon.
(A Jediót Ahronót
archívumából)

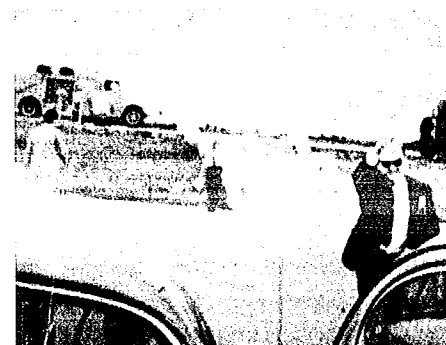
A Jediót Ahronót 1965. március 7-ei száma címlapon ad hírt Cukurs meggyilkolásáról.

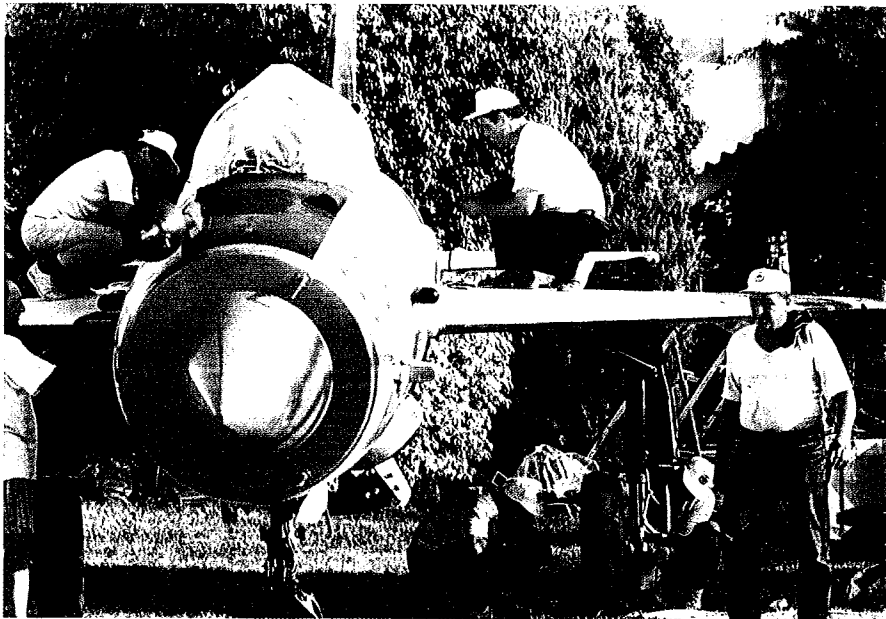

A láda, amelyben Cukurs holttestét megtalálták Montevideóban.

Anton Künzle a Herbert Cukurs által készített fényképeken.
„Ha megölnének, ezeken a képeken lesz látható a gyilkosom.”

Egy MiG-21-es. Ezer Weizmannak kellett egy ilyen. (Zviká Tishler)

A Moszád
igazgatói
(rámszád),
Méir Ámit és
Efráim Hálévi.
(Michael Kremer)

hában behatolt az ellenséges vonalak mögé, nagy zűrzavart és fejetlenséget okozva a szövetségesek soraiban. Műveleteivel kiérdemelte az „Európa legveszélyesebb embere” nevet. Miután a háborút követő dachau perben felmentették, Spanyolországba költözött, ahol a fasiszta Franco tábornok védelmét élvezve megalapította vállalatát.

Látogatói 1963-ban nem vesztegették az idejüket sok csevegéssel. – Az igazat megvallva, nem a NATO képviselőjében jöttünk – mondták tökéletes németességgel. – Valójában az izraeli titkosszolgálatnak dolgozunk. – A két férfi egyike Ráfi Eitán volt, míg a másik a Moszád németországi állomásának vezetője, Ávrám Áhituv.

Skorzeny elsápadt. Az izraeliek alig egy évvel korábban akasztották fel Eichmannt. Őt ugyan felmentették a vádak alól, de egyesek azt állították, hogy részt vett a zsinagógák felgyújtásában az 1938. novemberi „kristályéjszaka” alkalmával.

A szemben ülő alacsony férfi azonban eloszlatta a félelmét. – Szükségünk volna a segítségére – mondta. – Tudjuk, hogy jó kapcsolataink vannak Egyiptomban.

Ezután részletesen kifejtette az SS ezredesének, miben is számíthatna a zsidó állam a szolgálataira.

1962. július 21-én, alig két héttel Josszele diadalmas hazatérése után Egyiptom világméretű döbbenetet keltve sikeres kísérletet hajtott végre két 280 kilométer hatótávolságú al-Zafir (Győztes) és két 560 kilométer hatótávolságú al-Kahir (Hódító) típusú rakétával. Július 23-án, a forradalom napján rendezett katonai parádén büszkén vonultatták fel az egyiptomi zászlóba burkolt hatalmas rakétákat, melyekről Dzsamál Abd al-Nasszer elnök a lelkes tömeg előtt kijelentette: bármilyen célpontot képesek eltalálni „Bejrúttól délre”.

Bejrúttól délre Izrael vezetői döbbenet és nyugtalanul szemlélték az eseményeket. Nasszer rakétái valóban bármely izraeli célpontot elérhették, s létük teljes meglepetésként érte őket. A hatalom folyosóin dühös szavakkal illették Iszer Hárelt. – Miközben Nasszer rakétákat épített – mondta egyik kritikusa –, a Kis Iszer Josszelét hajkurászta. – Miközben az egész állam pusztá létét fenyegető halálos veszedelem

leselkedik Izraelre, Iszer legjobb emberei ultraortodox zsidónak öltözve jesiváról jesivára jártak. A gondterhelt Ben Gurion magához hívatta Iszer Háralt, aki ígéretet tett neki, hogy a lehető legrövidebb időn belül beszerzi az összes lehetséges információt az egyiptomi projektről. Irodájába visszatérve útnak indította legjobb embereit, és aktiválta egyiptomi tégláit, informátorait. És valóban, augusztus 16-án, kevesebb mint egy hónappal a rakétakísérletek után részletes jelentéssel tért vissza Ben Gurionhoz.

A rakétákat német mérnökök építették, jelentette Iszer.

Mint kiderült, Nasszer 1959-ben határozta el, hogy nem hagyományos fegyverekből álló titkos arzenált létesít. Kinevezte Mahmúd Khalil tábornokot, a légierő egykori hírszerzési parancsnokát a Különleges Katonai Programok Irodájának vezetőjévé, mely tisztségében feladata a szupertitkos modern fegyverek – sugárhajtású vadászgépek, rakéták, valamint vegyi és radioaktív anyagok – kifejlesztése volt. Az irodának hatalmas összeget bocsátottak rendelkezésére.

Khalil első lépése a megfelelő emberek kiválasztása volt. Tudta, hol keresse őket. Emberei több száz német tudóst és szakértőt toboroztak, akik többsége korábban a náci Németország repülési és rakétakutató intézeteiben és tesztközpontjaiban dolgozott. Több mint 300 németet csábítottak magas fizetéssel, bónuszokkal és egyéb privilégiumokkal titokban Egyiptomba, ahol három titkos létesítmény elkészítésében segédkeztek Nasszernek.

Az első a „36-os üzem” volt, ahol a zseniális repülőgép-tervező, Willy Messerschmitt Egyiptom első sugárhajtású vadászgépének elkészítésén dolgozott. Messerschmitt volt az atyja a Luftwaffe, a náci Németország légierője második világháborúban használt veszedelmes vadászgépeinek. Mahmúd Khalil 1959. november 29-én kötött szerződést vele.

A második, „135-ös” kódnevű létesítményben Ferdinand Brandner készítette a sugárhajtóműveket Messerschmitt gépeihez. Brandner korábban több évet töltött a Szovjetunióban; Khalil már németországi visszatérését követően vette fel vele a kapcsolatot a Daimler-Benz igazgatója, dr. Eckart segítségével.

A legtitkosabb azonban a „333-as üzem volt” volt, melyet egy elhagyatott helyen építettek fel a sivatagban. Itt Hitler egykori „csodagyerekei” dolgoztak Nasszer csodafegyverein, a közepes hatótávolságú rakétákon.

Iszer forrásai szerint az egyiptomi program 1960 decemberében kapcsolt a legmagasabb fokozatba. Ebben a hónapban egy amerikai U-2-es felderítő gép fényképeket készített egy hatalmas építési területről az izraeli Dimonában, melyről úgy tűnt, mintha atomerőmű épülne ott. A világsajtó főcímekben számolt be a felfedezésről, és senki sem hitte el az izraeli állításokat, miszerint valójában egy textilgyárról van szó. Egyiptom és más arab országok dühödt fenyegetéseket intéztek Izrael ellen. A fenyegetés azonban önmagában még nem lett volna elég; Egyiptom azt remélte, saját, nem hagyományos fegyvereinek kifejlesztésével semlegesítheti az izraeli titkos atomprogramot.

Az Egyiptomban dolgozó német rakétatudósok vezetője, Eugen Sängér professzor, a stuttgarti Sugárhajtású Hajtóművek Kutatóintézetének igazgatója a háború után néhány évet Franciaországban töltött, ahol megépítette a Veronique rakétát, a német V-2 hozzávetőleges másolatát. Afrikába munkatársaival érkezett: Paul Goerke professzorral, az elektronika és a vezérlés szakértőjével, és Wolfgang Pilzcel, a peenemündei kísérleti telep – ahol a zseniális Werner von Braun kifejlesztette a náci Németország V-2-es rakétáit – egykori mérnökével. Szoros együttműködésben dolgozott egyiptomi kollégáival a vezérlés és irányítás másik szakértője, dr. Hans Kleinwachter, akinek rakétavezérléseket fejlesztő laboratóriuma a festői szépségű németországi városban, Lorrachban működött, a svájci határ közelében. A program vegyipari részlegének vezetője egy egykori SS-tiszt, dr. Ermin Dadieu volt. A németek és az egyiptomiak számos fedőcéget alapítottak (Intra, Intra-Handel, Patwag, Linda), melyek a rakéta-programhoz szükséges alkatrészeket és anyagokat szerezték be. Az Intra-Handel adminisztratív igazgatója a stuttgarti Sugárhajtású Hajtóművek Kutatóintézetének egy másik vezetője, dr. Heinz Krug lett. Kapcsolattartóként vett részt a programban egy Svájcban élő egyiptomi milliomos, Hasszán Kamil. Az ő segítségével az egyiptomiak két

fedőcéget alapítottak Svájcban – MECO (Mechanical Corporation) és MTP (Motors, Turbines and Pumps) –, melyek feladata az alapanyagok, elektromos berendezések és precíziós szerszámok beszerzése volt, de emellett specialistákat és szakértőket is toboroztak. A két vállalat három igazgatója Messerschmitt, Brandner és Kamil volt.

1961-ben Sängert, valamint több száz mérnök, technikus és helyi egyiptomi alkalmazott megkezdte az első egyiptomi rakéták megépítését. Év végére azonban a német kormány tudomást szerzett az egyiptomi program és a stuttgarti Sugárhajtású Hajtóművek Kutatóintézetének titkos együttműködéséről. A német hatóságok lemondásra szólították fel Sängert, és arra kötelezték, térjen vissza Németországba, s hagyjon fel tevékenységével. Az egyiptomi program vezetője ezt követően Pilz professzor lett.

1962 júliusára a 333-as üzem 30 rakétát gyártott le, közülük négyet nagy ünnepség keretében, meghívott kormánytagok és újságírók jelenlétében lőttek fel. Húsz további (néhány csak makett volt) egyiptomi zászlóba burkolva, katonai parádé keretében végighordoztak Kairó utcáin.

Amikor Iszer Hárel augusztusban felkereste Ben Guriont, egy levelet tett le az asztalára, melyet Pilz írt Kamil Azzabnak, a 333-as üzem egyiptomi igazgatójának, s melyet Ráfi Eitánnak és embereinek sikerült lemásolniuk. A levélben Pilz 3 700 000 svájci frankot kért gépalkatrészekre és más berendezésekre 500 Type 2-es és 400 Type 5-ös rakéta megépítéséhez.

Kilencszáz rakéta! Iszer jelentése komoly aggodalmat keltett az ország honvédelmének irányítóiban. Az izraeli szakértők biztosak voltak benne, hogy Egyiptom nem hagyományos robbanófejekkel szándékozik felszerelni a rakétákat; nem költöttek volna dollármilliókat rájuk azért, hogy fél tonna dinamitot juttassanak célba. Ezt egy bombázógép is megteszi, mégpedig nagyobb pontossággal. Nyilvánvaló volt, hogy az egyiptomiak atomtöltettel, vagy másmilyen, a nemzetközi jogban tiltott szerrel – mérges gázzal, biológiai anyaggal, halálos radioaktív hulladékkal – akarják ellátni a robbanófejeket.

Iszer szerint a német tudósok Izrael megsemmisítésének ördögi tervén dolgoztak: olyan pusztító fegyvereket, hatalmas atomrakétákat fejlesztettek ki, amelyek „minden élőlényt” képesek kiirtani, és évekre megmérgezik az ország levegőjét. Ezen túl halálsugarak és más pokoli eszközök létrehozását is tervezték.

– Túlságosan komolyan vettük őket – ismerte el később Cvi Zur tábornok, az akkori vezérkari főnök. – Tudósaink amatőrök voltak, és nem tudták megfelelően kezelni az információkat. – Az izraeliek ennek ellenére megtalálták az egyiptomi projekt Achilles-sarkát: a németeknek nem sikerült még megfelelő vezérlőrendszert kidolgozniuk, amely pontosan célba juttatja a rakétákat. S amíg ezt a nehézséget meg nem oldották, a rakéták használhatatlanok voltak.

Iszer Hárel már nem volt az a közismert és közkedvelt személy, mint korábban. Eichmann elfogása óta nagyon megváltozott. A korábbi hidegfejű, acélidegekkel rendelkező ember most úgy tekintett Németországra, mint Izrael és a zsidó nép örökös ellenségére. Makacsul hitte, hogy a német kormány támogatja egyiptomi tudósait, és titkos támogatást nyújt nekik Izrael elpusztítására. A *rámszád* megkérte Ben Guriont, hogy figyelmeztesse Konrad Adenauer német kancellárt, és követelje tőle a tudósok tevékenységének haladéktalan leállítását. Ben Gurion azonban nem értett vele egyet. Németország nemrégiben nyújtott hatalmas, 500 millió dolláros kölcsönt a Negev-sivatag fejlesztésére; Ben Gurion és Adenauer személyes kapcsolatát a kölcsönös bizalom és tisztelet jellemezte; Adenauer és védelmi minisztere, Franz Josef Strauss több százmillió dollár értékű modern fegyvert – harckocsikat, ágyúkat, helikoptereket és repülőgépeket – szállított Izraelnek teljesen ingyen, mintegy ellentételezésül Németországnak a zsidó nép ellen elkövetett bűnei miatt. Ben Gurion megbízott a német kormányban, és nem akarta gyanúsítgatásokkal és követelőzéssel kockára tenni a két ország kapcsolatát. Utasította a védelmi miniszterhelyettest, Simon Pereszt, hogy írjon levelet Straussnak, és diszkréten kérje a segítségét. Ez azonban Iszernek nem volt elég, aki úgy döntött, önálló akcióba kezd a németek egyiptomi tevékenységének megfékezésére.

1962. szeptember 11-én 11.30-kor egy közel-keletinek kinéző, napbarnította férfi lépett be az Intra vállalat irodáiba a müncheni Schillerstrassén. Azt állította, Nadin tábornok küldte: ennek hallatán a titkár sietve betessékelte a vállalatigazgató dr. Heinz Krug szobájába – Krug közeli kapcsolatban állt az egyiptomi tiszttel. Fél órával később a férfi Kruggal együtt hagyta el az épületet. A United Arab Airlines egyik stewardese még látta őket a légitársaság jegyirodájánál. Ő volt az utolsó ember, aki látta Krugot.

Másnap reggel Krug felesége értesítette a rendőrséget férje eltűnéséről. Két nappal később a rendőrök megtalálták Krug fehér Mercedesét München határában. Az autót sár borította, üzemanyagtankja csontszáraz volt. Egy névtelen telefonáló azt állította a rendőrségnek, hogy „dr. Krug halott”. Más forrásokból származó információk alapján azonban a rendőrök arra következtettek, hogy Krugot a Moszád ügynökei rabolták el és szállították Izraelbe. Ma azonban már kétségtelen: a férfit megölték.

November 27-én Hannelore Wende, Pilz titkárnője a 333-as üzemben egy vastag borítékot talált a reggeli postában; feladója egy jól ismert hamburgi ügyvéd volt. Hannelore felnyitotta a borítékot. Fűlsiketítő robbanás rázta meg az irodát. A súlyosan sérült titkárnőt kórházba szállították, ahol hónapokat töltött süketen és vakon, összeégett arccal.

Másnap egy „könyvek” feliratú nagy csomag érkezett a 333-as üzembe; egy egyiptomi munkás nyitotta fel, s a bekövetkező robbanásban öten haltak meg. A feladóként feltüntetett stuttgarti kiadó természetesen nem volt valós.

A következő napokban egymást érték a robbanó küldemények: némelyeket Németországból, másokat Egyiptomon belülről küldtek. Volt, amelyik felrobbant, és halálos áldozatokat követelt, másokat a 333-as üzem vezetői által riasztott egyiptomi tűzszerészeknek sikerült hatástalanítaniuk. A küldők kilétére hivatalosan sosem derült fény, az egyiptomiak és az újságírók azonban bizonyosak voltak benne, hogy a bombákat a Moszád készítette és küldte Kairóba. Jóval később sikerült kideríteni, hogy több levélbombát is a „Pezsgő” nevű kém adott postára, azaz Zeév Gur-Árje izraeli ügynök. Gur-Árje Egyiptomban

Wolfgang Lutz fedőnéven dolgozott mint egy Kairóhoz közel fekvő lovasfarm német tulajdonosa. Egykori SS-tisztnak adva ki magát, német feleségével Kairóban telepedett le, és közeli kapcsolatot alakított ki az egyiptomi felső tízezerrel, az ország katonai vezetőivel.

A levélbombák nagy riadalmat keltettek a német tudósok körében, akik úgy érezték, életük veszélybe került. Sokuk névtelen telefonhívásokat kapott, melyekben a maguk és családjuk meggyilkolásával fenyegették őket, ha tovább dolgoznak Nasszer programján. A három egyiptomi üzemben, valamint európai leányvállalataiknál szigorú biztonsági intézkedéseket vezettek be. A tudósok csak nagy csoportokban, német biztonsági tisztek kíséretében látogathattak haza Európába. Minden bizonnyal ez a gyakorlat mentette meg Pilz professzor életét 1962-es útja alkalmával, amikor idegenek egy csoportja követte Németországban és Olaszországban, de egyszer sem sikerült a közelébe férkőzniük.

Iszer 1962 őszét és telét Európában töltötte, ahonnan több Moszád-akciót vezényelt le, amelyek célja a minél pontosabb és frissebb információk gyűjtése volt. Ráfi Eitánnak sikerült beszivárognia egy diplomáciai központba, mely a német tudósok levelezését kezelte. Az ilyen akciókat kedvelte a legjobban. – Sokkal jobb, mint ügynököket toborozni – mesélte később. – Ha ügynököt toborzol, ki kell képezned, bombabiztos alibit kell kidolgozni a számára, el kell juttatnod a területre és időt kell adnod neki, hogy kiépítse a kapcsolatait... Sokkal jobb, ha hozzáférsz az ellenséged levelezéséhez – azonnali eredményekhez és elsőosztályú anyaghoz jutsz.

Rendhagyó műveleteihez Eitánnak szüksége volt néhány igen kifinomult elektromos eszközre, de nem tudta, hol szerezhetné be őket. A CIA és más titkosügynökségek által is használt felszerelés nem kapható minden boltban. Párizsi irodájában, újságolvasás közben egy zsidó származású miami maffiafőnökről, Meyer Lanskyról szóló cikkekre lett figyelmes, amely megmozgatta a fantáziáját. Felhívta a telefonkezelőt:

– Kerítse elő nekem Meyer Lanskyt Miami-ban!

Három perccel később Lansky már vonalban is volt.

– *Sálem*, Meyer – kezdte Eitán –, én egy Párizsban dolgozó izraeli vagyok, és a segítségére lenne szükségem a cionista állam nevében.

– Semmi gond – felelte Lansky –, egy hónapon belül Lausanne-ban leszek. Találkozunk ott.

Eitán találkozott is Meyerrel a svájci városban, és előadta, mire volna szüksége. Lansky megadta neki egy chicagói férfi címét. – Nála megtalálja, amit keres – mondta. Egy hét múlva Eitán Chicagóba repült, hogy felkeresse a megadott címet. „Az elektromos eszköz, amit ettől a pasastól szereztem, a német tudósok elleni egész akciónk során jó szolgálatot tett” – összegezte később a tapasztalatait.

Iszer munkája közben új névre lett figyelmes: dr. Otto Joklikéra. A forrásai szerint az osztrák Joklik, a radioaktív sugárzás szakértője állítólag részt vett egy titkos egyiptomi programban, amelynek célja az volt, hogy az ország rekordidő alatt atomfegyverhez jusson. Az egyiptomiak Austra néven fedőcéget akartak alapítani Joklik számára Ausztriában radioaktív anyagok beszerzésére és Egyiptomba szállítására. Az Austra az Intrától függetlenül működött volna, hogy így kerüljék el a német nyomozóhatóságok figyelmét. Joklik feladataul szánták két nukleáris teszt végrehajtását és olyan atomtöltetek legyártását is, amelyek az egyiptomi rakétákra szerelhetők.

Mindez arra utalt, hogy Joklik rendkívül veszélyes ember, talán a legveszélyesebb az összes tudós közül. A Moszád európai állomásai tehát azonnali parancsot kaptak a felkutatására.

Ekkor azonban meglepő dolog történt. 1962. október 23-án egy férfi csengetett be Izrael egyik európai nagykövetségére, és a biztonsági tiszttel akart beszélni: – Otto Jokliknak hívnak, és jelentést szeretnék tenni részvételemről az egyiptomi katonai programban – mondta.

Két héttel később, szigorú titoktartás mellett Joklik Izraelbe repült.

Hónapokkal az eset után, amikor átállására fény derült, az európai lapok azt írták, a férfit valószínűleg Heinz Krugnak, az Intra igazgatójának eltűnése vette rá, hogy felkeresse az izraelieket. Joklik közeli kapcsolatban állt Kruggal, azon kevesek egyikével, akiknek tudomásuk volt a titkos egyiptomi katonai programban játszott szerepéről.

Krug eltűnésének híréből Joklik pánikba esett. Mi van, ha Krugot az izraeliek rabolták el? Lehet, hogy beszélni fog, és felfedi Joklik titkos munkáit is. S ha ez megtörténik, következtetett Joklik, ő gyakorlatilag halott embernek tekinthető. Ezért úgy határozott, átáll, és feladja magát az izraelieknek; így legalább az életét megmentheti.

Joklik négy napot töltött Izraelben, a Moszád egyik titkos bázisán, a külvilágtól teljesen elzártan. Iszer úgy döntött, a tudóst kettős feladatra használja: egyrészt információforrásként az egyiptomi projekt-ről, másrészt kettőssügynökként, akit visszaküld az egyiptomiakhoz, hogy a Moszádnak dolgozzon.

Joklik elmondta az izraelieknek, hogy a United Arab Airlines egyik német alkalmazottja szervezte be, aki bemutatta a németek által csak „Herr Doktor Mahmúdnak” nevezett Mahmúd Khalil tábornoknak. A találkozójuk eredményeképpen két projektet indítottak be, az Íbiszt és a Kleopátrát, melyekről rajtuk kívül csak Pilz professzor és dr. Krug tudott.

Az Íbisz-program célja olyan fegyver megalkotása volt Egyiptom számára, amely veszélyes nukleáris sugárzást terjeszt. Joklik nagy mennyiségű kobalt-60 radioaktív izotópot szerzett be, és kísérletekbe kezdett vele Egyiptomban. A kísérletek sikere esetén még több kobaltra tehetett volna szert, amely a rakéták robbanófejébe helyezve becsapódáskor halálos sugárzást okozott volna.

A második program, a Kleopátra célja két atombomba előállítása volt. Joklik eredeti ötlettel állt elő a bombák gyártására vonatkozóan: 20 százalékosra dúsított uránt kell beszerezni Amerikából vagy Európából, amit aztán a német dr. Willem Groth és dr. Gernot Zippe, valamint a holland dr. Jacob Kistemaker által kifejlesztett centrifugák segítségével 90 százalékosra dúsítanak tovább (miként a második fejezetben látható volt, negyven évvel később az iráni atomprogramnak is az urándúsító centrifugák voltak a legfontosabb elemei).

Joklik az Egyesült Államokba repült, és megpróbált dúsított uránt beszerezni; találkozott továbbá több német tudóssal, akiket Egyiptomba invitált, hogy vegyenek részt a centrifugák építésében. Ezzel

egy időben sikerült valamennyi kobalt-60 izotóphoz jutnia Európában, amit egy dr. Kjalil nevű nőgyógyásznak postázott – a hölgy nem volt más, mint Herr Doktor Mahmúd testvére...

Joklik izraeli kihallgatását követően tanúvallomását több szakértőnek is elküldték véleményezésre. Jelentéseik azonban valamilyen okból nem kaptak kellő figyelmet. A Kleopátrával kapcsolatban úgy vélték, szinte semmi esély rá, hogy Joklik 20 százalékosra dúsított uránhoz jusson. De még ha sikerül is neki, Egyiptomnak legalább száz centrifugára volna szüksége a legmodernebb fajtából ahhoz, hogy két-három éven belül egyetlen bombához elegendő uránt állíthasson elő. S még ha megépítik is a bombát, akkor sem fog működni, Joklik számításai ugyanis helytelenek. A szakértők az Íbiszt is leszólták, mondván, egy ilyen bomba nem okozna nagyobb kárt, mint egy hagyományos.

A megnyugtató jelentések azonban az ország vezetését nem nyugtatták meg, sőt még izgatottabbak lettek annak a hírnek hallatán, hogy Egyiptom vegyi fegyverek kifejlesztésén is dolgozik. 1963. január 11-én félelmeik beigazolódní látszottak, amikor az egyiptomiak mérges gázt vetettek be a Jemen elleni háborújukban. Golda Méir külügyminiszter találkozott Kennedy elnökkel, és elmondta neki, milyen veszélyekkel járna, ha az egyiptomiak nem hagyományos töltetekkel szerelnék fel rakétaikat. Felkérte Kennedyt, járjon közben az ügyben, de ő nem tette.

A nem hagyományos robbanótöltetek valóban veszélyesek voltak, a legfontosabb feladatnak azonban a rakétavezérlő rendszerek kifejlesztésének megakadályozását tartották. 1963 telén a 333-as üzem vezérlőrendszerekért felelős szakértője, dr. Kleinwachter néhány hetet Németországban töltött. Február 20-án este kilépett lorrachi laboratóriumából, és autójával befordult az otthonába vezető szűk utcába. Az utca sötét volt, elhagyatott, és mély hó borította. Hirtelen egy autó hajtott ki az egyik mellékutcából, és csikorgó gumikkal lefékezett előtte. Egy férfi szállt ki belőle, és Kleinwachter felé gyalogolt. A kocsiban még ketten ültek. – Nem tudja, hol lakik dr. Shenker? – kérdezte a férfi, amint odaért. A választ azonban nem várta meg,

előrántotta hangtompítóval felszerelt pisztolyát, és elsütötte. A golyó áthatolt a szélvédőn és a tudós gyapjúsáljába fúródott. Kleinwachter a kesztyűtartó felé nyúlt a revolveréért, támadója azonban addigra már visszafutott a kocsijához, és eltűnt a helyszínről.

A rendőrség a támadás helyszínétől néhány száz méterre találta meg a három férfi autóját, akik onnan egy másik kocsival menekültek tovább. Maguk után hagytak egy útlevelet, amely Ali Sámírnak, az egyiptomi titkosszolgálat egyik vezetőjének a nevére volt kiállítva. Mint kiderült, ez csak félrevezetés volt: Sámír aznap Kairóban tartózkodott, amint arról egy német újságíróval készült fénykép is tanúsítja.

Kleinwachter támadóit nem találták meg. A sajtó egyhangú véleménye mégis az volt, hogy a sikertelen gyilkossági kísérletet az izraeliek hajtották végre.

Nem a Kleinwachter elleni támadás volt az egyetlen hiba, melyet a Moszád a német tudósok elleni harcban elkövetett. Két héttel később Svájcban újabb akció fulladt kudarchba; ezúttal dr. Paul Goerke volt a célpont.

Goerke Kleinwachterhez hasonlóan az egyiptomi rakéták vezérlőrendszerén dolgozott a 333-as üzembeli laboratóriumában. Az egyiptomiak a program egyik kiemelkedően fontos személyének tartották – csakúgy, mint a Moszád. Lánya, Heidi Freiburg városában élt, közel a svájci határhoz. Röviddel a Kleinwachter elleni gyilkossági kísérlet után dr. Joklik felhívta Heidit, és elmondta neki, hogy találkozott az apjával Egyiptomban, ahol olyan borzalmas fegyverek kifejlesztésén dolgozik, amelyek célja Izrael elpusztítása. Joklik célzást tett arra, hogy ha Goerke nem szünteti be a tevékenységét, óriási kockázatnak teszi ki magát. Ha azonban elhagyná Egyiptomot, nem esne bántódása.

– Ha szereti az apját – folytatta Joklik –, jöjjön el március 2-án szombaton, délután négy órakor a bázeli Three Kings Szállodába, ahol bemutatom egy barátomnak.

A riadt Heidi rögtön kapcsolatba lépett H. Mann egykori náci tisztel, akit az egyiptomiak biztonsági főnökként alkalmaztak a tudósok mellett. Mann riasztotta a freiburgi rendőrséget, ők pedig a svájci ha-

tóságokat. Így amikor Joklik és barátja belépett a bázeli Three Kings Szálloda kapuján, az épület mögött már rendőrautók sorakoztak, az előcsarnokban detektívek álltak készenlétben, s az asztal alá, amely-nél Heidi ült, lehallgatókészüléket szereltek fel.

Joklik és barátja – a Moszád-ügynök Jozsef Ben Gál – egyenesen besétált a csapdába. Egy órán át beszélgettek gyanútlanul Heiddel, gondosan ügyelve arra, hogy direkt fenyegetést ne alkalmazzanak, csak utaljanak arra, milyen veszélyek leselkedhetnek a lány apjára, ha továbbra sem hagy fel a fegyverek fejlesztésével. Repülőjegyet kínáltak fel Heidinek Kairóba, hogy személyesen győzhesse meg apját, térjen vissza Németországba, ahol ő és a családja biztonságban élhet.

A találkozó végeztével a két férfi elhagyta a szállodát, és a hatóságokkal Zürichbe utaztak; itt szétváltak útjaik. Joklik egy másik vonattal ment volna tovább, ám miközben a peronon várakozott, civil ruhás rendőrök léptek oda hozzá, és letartóztatták. Ben Gált az izraeli konzulátus közelében kapcsolták le.

Este a német rendőrség a két férfi kiadatását kérte Svájctól, akiket azzal gyanúsítottak, hogy Heidi Goerke megfenyegetése mellett a dr. Kleinwachter elleni támadásban is szerepet játszottak.

Iszer európai főhadiszállásáról rögtön aktiválta kapcsolatait, és megpróbálta rávenni a svájciakat, hogy engedjék szabadon Joklikot és Ben Gált. Ők azonban a német kiadatási kérelem miatt nem teljesítették a kérését. Iszer visszarepült Izraelbe, és találkozott Golda Méir külügyminiszterrel, akivel az utóbbi időben nagyon jó viszonyba került: mindketten ugyanolyan ellenségesen és gyanakvással tekintettek Németországra. Golda azt javasolta, keresse meg Adenauer kancellárt, és követelje Nyugat-Németországtól a kiadatási kérelem visszavonását.

Iszer azonnal Tiberiasba hajtott, ahol Ben Gurion a szabadságát töltötte. Arra kérte a miniszterelnököt, hogy küldjön a nyugatnémet fővárosba, Bonnba különleges követet, aki bizonyítékokat mutathatna be Adenauernek a német tudósok egyiptomi tevékenységéről, és követelhetné a kiadatási kérelem visszavonását.

Ben Gurion ellenkezett.

Iszer nem hagyta annyiban:

– Önnek kell eldöntenie, mi legyen, ha a letartóztatás nyilvánosságra kerül. Az egész ügy kirobbanhat.

– Hogy érti, hogy kirobbanhat? – kérdezte Ben Gurion.

– Amint tudomást szerez a sajtó Ben Gál letartóztatásáról, az egész egyiptomi ügyre fény derül. Izraelnek ugyanis magyarázatot kell adnia Ben Gál cselekedeteire. És azt is fel kell tárnunk, hogy Egyiptom Németországtól vásárolt alkatrészeket a rakétáihoz és más katonai projektjeihez.

Ben Gurion egy pillanatra elgondolkozott, majd megszólalt: – Akkor meg tesszük.

Ez a mondat jelentette a két férfi közti elhidegülés kezdetét.

1963. március 15-én, csütörtök este a United Press bejelentette Joklik és Ben Gál letartóztatását, akiket azzal gyanúsítottak, hogy „megfenyegették egy Egyiptomban dolgozó német tudós lányát”. Iszer Hárel titkos találkozót hívott össze a napilapok főszerkesztőivel, és ismertette velük a letartóztatási ügy háttérét. Különös hangsúlyt fektetett Joklik szerepére az ügyben, az egyiptomi projekt keretében végzett munkájára, valamint arra a tényre, hogy önként állt át, és igyekezett csökkenteni az okozott károkat.

A következő néhány napban Hárel munkatársai titokban információkkal láttak el három újságíró, Náftáli Lávít, a *Háárec*, Smuél Szegevet, a *Mááriv* és Jesájáhu Ben Porátot, a *Jediót Ahronót* munkatársát. Minden adatot megadtak nekik, köztük az Intra, a Patwag és a stuttgarti intézet címét is. A három férfi útra kelt Európába, hogy anyagot gyűjtsön a német tudósokról, és elküldje a lapjának. Iszer úgy vélte, hitelesebbnek tűnnek majd a németekről szóló hírek, ha Európából érkeznek. A Moszád további embereket küldött külföldre, hogy felvilágosítást nyújtsanak az Izrael-barát sajtó képviselőinek.

Iszer Hárel nem ismerte fel, hogy a németkérdés az egyik legérzékenyebb téma Izraelben. Németország ellen indított frontális támadása, a tudósok elleni vádak áradata olyan lavinát indított el, amely valóságos pánikot okozott az országban.

Március 17-től a hazai és a nemzetközi sajtó címlapjain hemzsegték a szenzációhajász főcímek: német tudósok – legtöbbször egykori náci – halálos fegyvereket fejlesztenek ki Egyiptomban. Biológiai, vegyi, atom- és sugárfegyverek megépítésén dolgoznak. Mérges gázokat, kórokozó mikrobákat, halálsugarakat, atomtöltettel vagy halálos sugárzást kibocsátó atomhulladékkal ellátott robbanófejeket gyártanak. A lapok egymással versengve ontották a cikkeket, melyeket mintha a Flash Gordon-képregényekből másoltak volna: minden útjába kerülő dolgot felperzselő halálsugár, Izrael levegőjét legalább kilencven évre megfertőző mérges gázok, borzalmas járványokat terjesztő mikrobák; és a többi. A sajtó ezenfelül azzal vádolta a Német Szövetségi Köztársaság kormányát, hogy nem hajlandó véget vetni Egyiptomban dolgozó állampolgárai ördögi tevékenységének, s ezzel valójában Hitler nyomaiban jár. Az Európába küldött újságírók tovább öntötték az olajat a tűzre azzal, hogy naponta „derítették ki” újabb és újabb részleteket a tudósok ördögi cselszövéséről.

Ben Gál és Joklik bázeli tárgyalása enyhe ítélettel zárult – két hónap börtönbüntetést kaptak, melyet az előzetesben le is töltöttek. Az eset ugyanakkor rendkívül fontos titkos eredménnyel végződött.

A tárgyalás során a bíró egyszer csak észrevette, hogy a közönség között valakinél fegyver van.

– Hogyan tudta behozni a fegyvert a bíróságra? – kérdezte felháborodva.

– Állandó fegyverviselési engedélyem van – felelte a férfi – Én vagyok az egyiptomi német tudósok biztonsági tisztje.

A férfi H. Mann volt, akit Joklik telefonhívása után Heidi megkeresett, s aki értesítette a német rendőrséget.

A Moszád egyik titkos informátora az eset után azonnal elhagyta a tárgyalótermet, és jelentette a történeteket felettesének. A hír hallatán Ráfi Medán veterán Moszád-ügynök felszállt az első Bécsbe tartó vonatra, hogy felkeresse a híres nácivadászt, Simon Wiesenthalt. Wiesenthal egyből beleegyezett, hogy segít a Moszádnak.

– Van valami információja egy H. Mann nevű németről? – kérdezte Medán.

Wiesenthal elment, hogy átnézze hatalmas archívumát. Néhány órával később a kérdéses személy aktájával tért vissza. – SS-tiszt volt a háború alatt – mondta –, az Otto Skorzeny vezette kommandóegységben szolgált.

Medán továbbította az információt a mindenütt jelen lévő Ráfi Eitánnak, valamint Ávrám Áhituvnak.

A kopaszodó, napbarnította, bajszos és szemüveges Áhituv Abraham Gotfried néven született Németországban, és ötéves volt, amikor vallásos szüleivel Izraelbe emigrált. Tizenhat évesen már tagja volt a Hágánának, két évvel később pedig a Sin Bét egyik alapítója lett. A rendkívül intelligens férfi a katonai szolgálat ideje alatt végezte tanulmányait, és *summa cum laude* minősítéssel szerzett jogi diplomát. 1955-ben ő fogta el az egyik legfontosabb Izraelben működő egyiptomi kém, a Jack Bitton álnevet viselő, magát izraeli állampolgárnak kiadó Rifat al-Dzsamált. Áhituv beszervezte al-Dzsamált, aki ezután a Moszád egyik legjobb kettősügynöke lett, és több mint tizenkét éven át látta el az egyiptomiakat hamis információval. 1967-ben, a hatnapos háború hajnalán azt közölte az egyiptomiakkal, hogy az izraeliek még a légierő bevetése előtt szárazföldi akciót fognak indítani, ami lehetővé tette, hogy az izraeli gépek az egyiptomi légierő felkészületlenségét kihasználva még a földön megsemmisítsék repülőit. Áhituv később a Sin Bét egyik legkiválóbb igazgatója lett, akinek egyik legnagyobbra becsült eredménye az izraeli arabok integrációja volt a társadalomba.

Ezen az 1963. májusi estén Áhituv végighallgatta Medán jelentését Mannról és Skorzenyről, majd Eitánhoz fordult: – Miért nem próbáljuk meg beszervezni Skorzenyt?

Az ötlet elsőre merésznek tűnt, de volt benne logika: ha Skorzeny keresi meg Mannt, minden esély megvan rá, hogy szigorúan titkos információkat szedjen ki egykori alárendeltjéből. A kérdés már csak az, hogyan vegyék fel a kapcsolatot Skorzenyvel. Gyors utánajárással megállapították, hogy Skorzeny már nem él együtt feleségével, de to-

vábbra is közeli kapcsolatban állnak egymással; a nő egy fémkereskedelemmel foglalkozó vállalatot vezetett. A Moszád ügynökei találtak egy hasonló üzletágban utazó izraeli üzletembert, Slomo Zablodovicsot, és felvették vele a kapcsolatot. A férfi ismerte Skorzeny aszszonyt, és be is mutatta az ügynököknek, a hölgy pedig elmondott nekik mindent, amire kíváncsiak voltak.

Így jutott el Eitán és Áhituv Skorzeny madridi irodájába. S most arra kérték a Harmadik Birodalom egykori hőst, legyen az ő ügynökük, és szolgáltasson információt a Moszád számára a német tudósok egyiptomi tevékenységéről.

Skorzeny H. Mannon kívül még jó pár embert ismert az egyiptomi német kolónia vezetői közül, akik többsége egykori tisztjárta volt.

– Hogyan bízhatom meg magukban? Hogyan lehetek biztos benne, hogy később nem akarnak engem is levadászni? – kérdezte Skorzeny, attól tartva, hogy az izraeli bosszúállók Eichmannhoz hasonlóan őt is megtalálják, és rá is ugyanaz a sors vár.

– Felhatalmazásunk van rá, hogy garantáljuk a sérthetlenségét – felelte Ráfi Eitán. Papírt vett elő, és Izrael állam nevében kiállított egy iratot Skorzeny nevére, amely biztosítja sérthetlenségét, valamint azt, hogy a jövőben semmilyen üldöztetésnek vagy erőszaknak nem lesz kitéve. Skorzeny átolvasta a dokumentumot, de nem szólt egy szót sem. Felállt, és fel-alá kezdett járkálni, gondolataiba merülve.

Végül az izraeliekhez fordult, és csak ennyit mondott: – Benne vagyok.

Az elkövetkező hónapokban Skorzeny felbecsülhetetlen értékű információt szállított moszádosi kapcsolattartóinak a német tudósok egyiptomi tevékenységéről. H. Mann és más egykori tisztársai segítségével megszerezte a német tudósok részletes listáját lakcímeikkel, a munkájukról készült jelentéseikkel, rakétaterveikkel, valamint a vezérlőrendszer hibáival kapcsolatos levelezéseikkel.

Skorzeny jelentését azonban Iszer Hárel már nem olvashatta el.

Időközben az izraeli média teljesen fékevesztetté vált. Üvöltő főcímek, vezércikkek, képregények, sőt versek harsogtak, hogy az 1963-as Németország ugyanolyan, mint az 1933-as; hogy Németország,

mely hatmillió zsidót mészárolt le a múltban, most Egyiptomot segíti egy új holokauszt megvalósításában. A Kneszetben az ellenzék vezére, Menáhém Begin gyűjtő hangú beszédet intézett Ben Gurionhoz: – Maga „Uzikat” ad el a németeknek, miközben ők biológiai fegyvereket árulnak az ellenségeinknek. – Golda Méir, Iszer szövetséges felszólalásában azzal vádolta az Egyiptomban dolgozó németeket, hogy olyan fegyvereket állítanak elő, „amelyek célja minden élőlény elpusztítása”. A túlzásba vitt vádak most már szinte teljesen elrugaszkodtak a valóságtól. Ámosz Mánor, a Sin Bét vezetője, Iszer közeli barátja később elmondta: – Ebben az időszakban, amikor a németek elleni kampányt irányította, Iszer teljesen labilissá vált. Ez már jóval több volt megszállottságnál. Semmiféle normális párbeszédet nem lehetett folytatni vele a témáról.

Az afrikai újtjáról március 24-én hazatérő Simon Peresz védelmi miniszterhelyettes azonnal felismerte, mekkora veszélyt jelenthet a német–izraeli viszonyra Iszer Hárel keresztes háborúja. Az is világossá vált számára, hogy a fenyegetés a „minden élőlényt elpusztító” fegyverekkel egyszerűen nevetséges. Az IDF hírszerző részlege, az Ámán egészen más adatokat szolgáltatott a témáról. „Minden adatot összeszedtünk, ami csak lehetséges – állította az IDF hírszerzési főnöke, Méir Ámit –, és lassacskán összeállt egy kép, amely arra utalt, hogy az egész ügy minden képzeletet felülmúlóan fel lett fújva... Embereink azt mondták, ez nem lehet igaz, nincs semmiféle komoly veszély.”

Ámit munkatársai semmilyen arra utaló jelet nem találtak, hogy a németek vegyi vagy biológiai fegyverek kifejlesztésén dolgoznának; a végítélet fegyvereiről szóló híreszteléseket mintha fantasztikus regényekből vették volna át. Az Egyiptomba szállított kobalt mennyisége elenyésző volt. Azt is kiderítették, hogy dr. Otto Joklik, akinek tanúvallomása az egész ügyben alapvető szerepet játszott, valójában nem több megbízhatatlan kalandornál.

Az Ámán jelentése március 24-én landolt Ben Gurion asztalán. Ő azonnal berendelte Iszer Hárelt, és a forrásai felől érdeklődött, pontos, részletes válaszokat követelve. Iszer elismerte, hogy újságíró-

kat küldött Európába, akiket előtte beavatott az ügy részleteibe, valamint azt is, hogy nem rendelkezik információval mérges gázokról, sugárfegyverekről vagy kobaltbombáról.

Másnap Ben Gurion találkozott Simon Peresszel, aki Ámit vezérkari főnökkel érkezett. Az Ámán főnökének részletes jelentése tiszta képet festett: az Egyiptomban dolgozó tudósok közepszerűek, és elavult technikai színvonalú rakéták megépítésén dolgoznak. Tevékenységük ennek ellenére veszélyt jelent, az izraeli kormányzati köröket – beleértve a védelmi minisztériumot és az IDF-et is – eluralkoztatja azonban végtelenül eltúlzott.

Ben Gurion ismét magához rendelte Iszert. Feszült hangulatú beszélgetésük során Ben Gurion kétségeinek adott hangot Iszer jelentéseinek és helyzetértékeléseinek pontosságával kapcsolatban. A két férfi kapcsolatát korábban jellemző feltétlen bizalom helyét a heves vita vette át, amely a német–izraeli kapcsolatok más vetületeit is érintette. Iszer dühösen tért vissza irodájába, megírta lemondólevelét, és elküldte Ben Gurionnak.

A miniszterelnök le akarta beszélni a távozásról, Iszer azonban hajthatatlan volt. – Felmondok, ez a végleges döntésem – mondta.

Egy korszak lezárult.

Ben Gurion ekkor arra kérte Iszert, hogy legalább addig maradjon, amíg az utódját meg nem találják. Iszer ezt is visszautasította. – Mondják meg Ben Gurionnak, hogy nevezzen ki azonnal valakit, és adja át neki a kulcsokat. – A miniszterelnöknek így haladéktalanul új embert kellett kineveznie a legendás *rámuszád* helyére.

– Hozassa ide azonnal Ámosz Mánort – mondta a titkárnak, aki tüstént a telefonhoz sietett. A Sin Bét vezetője azonban nem volt elérhető; éppen egy máágáni kibuc felé tartott a Jordán folyó völgyében, hogy meglátogassa rokonait, a mobiltelefon pedig még nem létezett abban az időben. – Akkor keresse Méirt – kiáltott fel Ben Gurion türelmetlenül. Méir Ámit tábornok éppen ellenőrzőkörúton volt a Negev-sivatagban, de rádióon utolérték, és Tel-Avivba rendelték. Miután megérkezett, megtudta, hogy őt nevezték ki a Moszád ideiglenes igazgatójának mindaddig, amíg állandó vezetőt nem találnak a szer-

vezet élére. Néhány héttel később azután az addigi ideiglenes kinevezését véglegesítették.

Peresz Franz Josef Strauss-szal folytatott bizalmas levélváltását követően Németország a köztisztviselőben álló szakértőt, Boehm professzort bízta meg a feladattal, hogy találja meg a módját, miként lehetne a tudósokat hazahívni Egyiptomból. S valóban, Németország sikeresen csábította haza többüket is, munkát kínálva számukra hazai kutatóintézetekben. A többiek fokozatosan hagyták el Egyiptomot. Rakétát nem sikerült építeniük, a vezérlőrendszerek csődöt mondtak, a robbanófejeket nem tudták radioaktív töltettel ellátni, és a Messerschmitt-féle repülőgép sem szállt fel.

E könyv egyik szerzője az alabamai Huntsville-ben (USA) találkozott a NASA német származású vezető tudósával, Werner von Braunnal. Von Braun végigfutotta az Egyiptomban dolgozó német tudósok és az általuk vezetett programok listáját, és arra a következtetésre jutott: nagyon kicsi volt az esélye, hogy ezek a másodvonalbeli kutatók valaha is hatékony rakétát rakjanak össze.

Herr Doktor Mahmúd vállalkozása így totális kudarcot vallott.

A német tudósok ügye Iszer Hárel bukásához és Méir Ámir fel-emelkedéséhez vezetett. Iszer mély ellenszenvet táplált utódja iránt, és elkeseredetten támadta Ámitot teljes hivatali ideje alatt. Az eset Ben Gurion politikai hatalmát is megrendítette, emiatt néhány hónappal később lemondott.

1965-ben az egyiptomi titkosszolgálat leleplezte és őrizetbe vette Kairóban Wolfgang Lutzot, vagyis a „Pezsgő” fedőnevű ügynököt. Arra azonban most sem sikerült rájönniük, hogy a férfi nem német, hanem izraeli, így csak börtönbüntetésre ítélték, s két és fél évvel később szabadult is.

Az ügy lezárásával megszűnt az együttműködés a Moszád és Otto Skorzeny, a zsidó állam történetének legvalószínűtlenebb kémje között.

9. FEJEZET

Damaszkuszi emberünk

„Drága Nadia, Drága Családom!

Abban a reményben írom utolsó soraimat, hogy örökké együtt maradtok. Arra kérem a feleségemet, hogy vigyázzon magára, és részesítse jó oktatásban a gyerekeinket... Drága Nadia, memj férjhez újra, hogy legyen apja a gyermekeinknek. Teljesen szabadon dönthetsz ebben a kérdésben. Ne a múlton bánkódj, hanem a jövővel foglalkozz. Utolsó csókjaimat küldöm, kérlek titeket, imádkozzatok értem.

Éli”

A fenti levél az új rámszád, Méir Ámit irodájába 1965 májusában érkezett. A hírszerzés történetének egyik legkiválóbb kémje, Éli Cohen írta remegő kézzel, néhány perccel azelőtt, hogy Damaszkuszban felakasztották.

Éli Cohen több mint húsz évvel korábban kezdte meg titkos életét. A jóképű, fiatal egyiptomi zsidó éppen hazafelé tartott 1954 júliusának egy füledt délutánján. A harmincéves, átlagos magasságú, fekete bajuszú férfi mosolyával mindenkit levett a lábáról. Az egyik kairói utcán összetalálkozott egy régi barátjával, aki rendőrtisztként dolgozott. – Ma letartóztatunk néhány izraeli terroristát – mesélte a rendőr

bizalmasan. – Az egyikük Smuél Ázár. – Éli meglepetést és elismerést színlelt, de ahogy elbúcsúztak egymástól, rohant bérelt lakásába, hogy eltávolítsa az ott őrzött pisztolyt, robbanóanyagokat és iratokat. Éli rendszeres résztvevője volt különféle titkos akcióknak. Menekülő útvonalakat dolgozott ki Izraelbe emigrálni kívánó zsidó családok számára, és hamis papírokat készített nekik. Tagja volt továbbá annak a zsidó földalatti mozgalomnak, mely a Lávon-ügy néven elhíresült ambiciózus akciót hajtott végre.

A történet 1954 elején vette kezdetét, amikor Izrael vezetői értesültek a brit kormány döntéséről, hogy kivonulnak Egyiptomból, ahol brit csapatok 1882 óta folyamatosan állomásoztak. Egyiptom volt a legerősebb arab állam, és esküdtt ellensége Izraelnek. Amíg a brit hadsereg jelen volt az országban, és több támaszpontot tartott fenn a Szezi-csatorna mentén, Izrael számíthatott rá, hogy ezek visszatartó hatást gyakorolnak az Egyiptomot irányító katonai juntára. A mostani döntéssel azonban ez a visszatartó hatás egy pillanat alatt szertefoszlott, sőt a modern katonai bázisok, repülőterek, hatalmas fegyverkészletek egyenesen az egyiptomi hadsereg öléebe hullottak. Az ekkor még csak hatéves múltra visszatekintő Izrael állam könnyen célpontja lehetett a nagyobb és jobban felszerelt Egyiptom agresszív támadásának, amely bosszút akart állni az 1948-as arab–izraeli háborúban elszenvedett szégyenteljes vereségeért.

Vajon vissza lehetett volna vonatni a döntést a britekkel? Ben Gurion ekkor már nem állt az ország élén; a Szde Boker kibucba vonult vissza. Helyét a mérsékelt, ám gyenge kezű vezető, Mose Sárét vette át. A védelmi miniszter, Pinhász Lávon nyíltan megkérdőjelezte Sárét kompetenciáját, s az ő tudta, valamint a Moszád értesítése nélkül veszélyes és ostoba tervet dolgozott ki a katonai hírszerzés (Ámán) vezetője, Benjámin Gibli tábornok közreműködésével. A két férfi felfigyelt a brit–egyiptomi megállapodás egyik kitételére, amely lehetővé tette, hogy válsághelyzet esetén Nagy-Britannia visszatérjen korábbi támaszpontjaira. Ebből naivan arra következtettek, ha merénylethullám söpörne végig az országon, a britek belátnák, hogy az egyiptomi vezetők képtelenek fenntartani a rendet és a törvényes-

séget, és megmásítanák a kivonulásról hozott döntésüket. Lávon és Gibli ezért úgy határozott, bombatámadásokat szerveznek Kairóban és Alexandriában amerikai és brit könyvtárak, kulturális központok, mozik, postahivatalok és más középületek ellen. Az Ámán egyiptomi titkosügynökei felbéreltek néhány helyi zsidó fiataalt, lelkes cionistákat, akik készen álltak életüket áldozni Izraelért. Az Ámán mindezzel megszegte az izraeli titkosszolgálatok legszentebb törvényét: sose használj fel helyi zsidókat ellenséges akciókhoz, hiszen azzal nemcsak az ő életüket, hanem az egész helyi közösség biztonságát is kockára teszed. Ráadásul e fiatal férfiak és nők semmiféle előzetes kiképzésben nem részesültek ilyen feladatok végrehajtásához.

Azt kérték tőlük, hogy kezdetleges bombákat használjanak: vegyi anyagot töltöttek szemüvegtokokba, s a tokok belsejében egy óvszert is elhelyeztek, melyet egy másfajta vegyi anyaggal töltöttek meg. A rendkívül korrozív anyag szétmarta az óvszer falát, a tokban reakcióba lépett a másik vegyülettel, és kisebb robbanást idézett elő. Az óvszer gyakorlatilag késleltetőként szolgált, lehetővé téve, hogy a merénylő a robbanóeszköz elhelyezése után még elmenekülhessen a helyszínről.

A terv már a kezdetektől el volt átkozva. Július 23-án, néhány akció végrehajtását követően az egyik bomba felrobbant a hálózat egyik emberének, Filip Natansonnak a zsebében az alexandriai Rio mozi bejáratánál. A férfit letartóztatták, és néhány nap alatt a szervezet minden tagját lekapcsolták.

Éli Cohent is őrizetbe vették, de a házkutatás során semmilyen terhelő bizonyítékot nem találtak ellene. Elengedték, az egyiptomi rendőrség azonban aktát fektetett fel róla, benne három fényképpel és az adataival: Éli Sál Jundi Cohen, született Alexandriában, 1924-ben. Szülei, Sál és Szofi Cohen 1949-ben Éli két nővérével és öt fivérével ismeretlen helyre távoztak. A gyanúsított a francia főiskolán szerzett diplomát, és a kairói Farúk Egyetemnek volt a hallgatója.

Az egyiptomiaknak nem volt tudomásuk róla, hogy Éli családja Izraelbe vándorolt ki, és Tel-Aviv külvárosában, Bát Jámban telepedett le.

Éli az őrizetbe vétel ellenére úgy döntött, hogy Egyiptomban maradjon, nem menekül el. Barátait nagyon féltette, ezért összegyűjtött

minden lehetséges adatot a fogva tartásukról és az egyiptomi börtönökben elszenvedett verésekről, kínzásokról.

Októberben az egyiptomiak nyilvánosságra hozták az „izraeli kémek” letartóztatásának hírét, és december 7-én megkezdődött a tárgyalásuk Kairóban. Max Bennet izraeli kém, a letartóztatottak egyike egy cellaajtóból kihúzott rozsdás szeggel felvágta az ereit, és meghalt. A tárgyaláson az ügyész halálbüntetést kért néhány vádlottra. Az ítélet enyhítését kérte az egyiptomi hatóságoktól a pápai nuncius, a francia külügyminiszter, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia nagykövete, Richard Crossman és Maurice Auerbach brit parlamenti képviselő, valamint az egyiptomi főrabbi is, de mindhiába. 1955. január 17-én a rendkívüli hadbíróság ítéletet hirdetett: a vádlottak közül két főt nem talált bűnösnek; két személyt hét év börtönre és kényszermunkára ítélt, további kettőt tizenöt-tizenöt évre, és ugyancsak két főt halálra. A szervezet két vezetőjét, dr. Mose Márzukot és Smuél Ázár mérnököt négy nappal később a kairói börtön udvarán felakasztották. Izraelben hatalmas politikai botrány rázta meg a kormányt. Ki adott parancsot erre az ostoba, bűnös akcióra? Több vizsgálóbizottság is foglalkozott az ügygel, de nem sikerült egyértelmű választ kapniuk. Lávon és Gibli kölcsönös vádaskodásba kezdett. A védelmi minisztert végül lemondásra szólították fel, s helyét a korábban már visszavonult Ben Gurion vette át; Gibli tábornok előléptetését megtagadták, és röviddel később a hadsereg kötelékét is el kellett hagynia.

Egyiptomban Éli Cohen legjobb barátait veszítette el. Bár a hatóságok még mindig gyanakodtak rá, ő Kairóban maradt, és folytatta titkos tevékenységét. Csak 1957-ben, a szuezi válságot követően költözött Izraelbe.

Kairói mártírok a neve Bát Jám egyik csendes, árnyas utcájának. Éli mindennap végigment rajta, amikor meglátogatta a családját. Első napjai Izraelben nem teltek könnyen. Több hétig tártott, míg munkát talált. Első állását nyelvtudásának (arab, francia, angol, sőt héber) köszönhette: az Ámán számára kezdett el heti- és havilapokat fordítani egy hirdetési ügynökségnek álcázott tel-avivi irodá-

ban. Fizetése meglehetősen szerény volt, mindössze 170 izraeli font (95 dollár) havonta. Néhány hónappal később azután elbocsátották. Egy barátja – ugyancsak egyiptomi zsidó – talált neki új állást: a Há-másbir áruházlánc könyvelője lett. A munka unalmas volt, a fizetés azonban magasabb. Ekkoriban történt, hogy egyik fivére bemutatta egy iraki származású csinos, fiatal ápolónőnek. Egy hónap randevúztatás után Éli feleségül vette Nadiát, a feltörekvő értelmiségi Számi Michael testvérét. Egy nap egy férfi lépett be Éli irodájába.

– A nevem Zálmán – mondta –, hírszerző tiszt vagyok. Állást szeretnék ajánlani magának.

– Miféle állást?

– Ami azt illeti, meglehetősen érdekeset. Sokat kellene Európába utaznia, de elképzelhető, hogy az arab országokba is elküldenénk az ügynökünként.

Éli visszautasította az ajánlatot. – Most nősültem – mondta –, nem akarok utazgatni sem Európába, sem máshova.

A beszélgetésnek ezzel vége szakadt, az ügynök azonban korántsem. A Há-másbir átszervezések miatt megvált néhány alkalmazottjától, köztük Élitől is, akinek nem sikerült új állást találnia. És ekkor, mintha csak véletlenül járna arra, váratlan látogató kopogott Éli bérelt lakásának ajtaján. Zálmán volt ismét.

– Miért nem akar nekünk dolgozni? – kérdezte. – Havi 350 fontot (195 dollár) fizetnénk. Hat hónapig tart a kiképzés, utána eldöntheti, marad-e. Ha menne, semmi akadály.

Éli ezúttal nem mondott nemet, s végül mégis titkos ügynök lett.

Az Ámán egyes veterán tisztjei ugyanakkor másképp emlékeznek erre a történetre. Ők azt állítják, hogy Éli Izraelbe érkezése után nem kapott munkát az Ámánól, mert a pszichológiai tesztek túlságosan magabiztosnak mutatták. Tehetséges volt, rendkívül bátor, és kitűnő memóriával megáldott, de hajlamos volt arra, hogy túlbecsülje a képességeit, és szükségtelen kockázatot vállaljon. Ezek a jellemvonások együtt alkalmatlanná tették az Ámán számára.

A hatvanas évek elején azonban a dolgok megváltoztak. Az Ámán 131-es részlege, az IDF hírszerző osztályának különleges műveleti

egysége lázasan kutatott olyan jól képzett ügynök után, akit Szíria fővárosába, Damaszkuszba küldhetne. Az utóbbi pár évben Szíria lett a legagresszívabb arab ország, amely nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy megtámadja az esküdt ellenségének tekintett Izraelt. Véres összecsapásokra került sor a Golán-fennsíkon és a Galileai-tó partvidékén, terrorista egységek szivárogtak át Szíriából izraeli területekre, most pedig egy grandiózus műszaki terv végrehajtásán dolgoztak, amelynek célja a Jordán folyó mellékfolyóinak elterelése lett volna, hogy megfosszák Izraelt a vízkészletétől.

Az 1950-es években Izrael hatalmas vezetékek és csatornák építésébe kezdett, hogy a Jordán vizének egy részét a száraz Negev-sivatagba juttassa. A vizet abból a mellékfolyóból nyerték, amely áthaladt Izrael területén. A projekt hatására az arab államok egy sor találkozót rendeztek, amelyeken eldöntötték, hogy elterelik a Jordán mellékfolyóit, így hiúsítva meg a munkálatokat. A víz izraeli földre jutásának megakadályozása Szíria feladata lett.

Izrael számára létfontosságú volt a Jordán vize, ezért nem hagyhatta, hogy a szírek végrehajtsák akciójukat; hozzáláttak, hogy terveket dolgozzanak ki a szír projekt megakadályozására. Ehhez elengedhetetlen volt, hogy egy megbízható, magabiztos és vakmerő ügynök szivároгjon be a damaszkuszi vezetésbe. Vagyis azok a tulajdonságok, amelyek miatt az Ámán korábban elutasította Éli jelentkezését, most éppen kapóra jöttek a 131-es részlegnek, s így tárt karokkal várták őt. (Ötven évvel később kiderült, hogy az Ámán megpróbált valaki mást felbérelni erre a feladatra – Számi Michaelt, Nadia Cohen bátyját! Michael nem vállalta, Izraelben maradt, s az ország egyik legjelentősebb költője lett.)

Cohen kiképzése hosszú volt és kimerítő. Valamilyen ürüggyel minden reggel elment otthonról, és az Ámán kiképzőközpontjába sietett. Heteken keresztül egyetlen kiképzőtisztje volt, egy Jichák nevű férfi. Először memóriafejlesztéssel foglalkoztak. Jichák ledobott néhány tárgyat az asztalra – egy ceruzát, egy kulcsosomót, egy cigarettát, egy radírt és néhány tűt. Eli egy-két másodpercig megfigyelte a tárgyakat, majd csukott szemmel megpróbálta felsorolni

őket. Ugyancsak megtanulta a különféle harckocsi- és repülőgép-típusokat, valamint a fegyverfajtákat. – Sétáljunk egyet – mondta neki egy alkalommal Jichák, és elindultak gyalog Tel-Aviv zsúfolt utcáin. – Látod azt az újságosbódét? Menj oda, és tégy úgy, mintha a lapokat böngészné, de közben próbáld megfigyelni, ki követ. – Miután visszatértek a központba, Jichák meghallgatta Éli jelentését, majd egy csokor fényképet dobott elé az asztalra. – Ezt jól megfigyelted, tényleg ő követett, de mi a helyzet azzal a másik férfival, ott a fánál? Ő is téged figyelt.

Egy reggelen Zálmán bemutatta egy másik kiképzőnek, Jehudának, aki egy apró, igen fejlett rádióadó használatát tanította meg neki. Ezután orvosi vizsgálatra, valamint fizikai és pszichológiai tesztekre küldték, amelyek végeztével Zálmán egy fiatal nővel, Marcelle Cousinnel ismertette össze Élit.

– Elérkezett az idő a döntő próbatételre – mondta Zálmán Élinek. – Kapsz Michelle-től egy francia útlevelet, egy afrikai országba emigrált egyiptomi zsidó nevére kiállítva, aki most Izraelbe látogat turistaként. Ezzel utazz el Jeruzsálembe, és tölts el ott tíz napot. Michelle minden tudnivalót elmond majd az általad alakítandó személyről – az egyiptomi múltadról, családtagjairól és az afrikai munkádról. Jeruzsálemben csak arabul és franciául beszélhetsz. Találkoznod kell emberekkel, új barátokat és ismeretségeket kell szerezned, anélkül hogy felfednéd valódi kilétedet. És meg kell bizonyosodnod arról is, hogy nem követnek-e.

Éli két hetet töltött Jeruzsálemben. Visszatértekor kapott néhány szabadnapot – Nadia éppen akkor adott életet lányuknak, Szofinak. Ros há-sánát, vagyis a zsidó újévet követően Zálmán bemutatta két férfinak, akik nem fedték fel kilétüket. – Teljesítetted a jeruzsálemi próbát – mondta egyikük mosolyogva. – Ideje, hogy rátérjünk a komoly feladatokra.

A központ egyik üres szobájában Éli találkozott egy muszlim sejjel, aki nagy türelemmel a Koránra és a muszlim imákra tanította. Éli igyekezett figyelni, mégis állandóan hibázott. – Ne aggódjon – mond-

ta a tanítója. – Ha valaki kérdezgetni kezdené, mondja azt, hogy nem túlzottan vallásos, és csak nagy vonalakban emlékszik vissza az iskolában tanultakra.

Ekkor Éli egy kis ízfelfűtött kapott küldetéséből: egy semleges országba küldik további kiképzésre, ahonnan azután egy arab fővárosba kell utaznia.

– Melyikbe? – kérdezte.

– Időben megtudod – válaszolt Zálmán, majd így folytatta: – Arabnak kell kiadnod magad, helyi ismeretségeket kell szerezned, és fel kell állítanod egy izraeli kémhálózatot.

Éli habozás nélkül elvállalta a feladatot. Magabiztosnak érezte magát, hitte, hogy teljesíteni tudja a küldetést.

– Szíriai vagy iraki papírokat kap – mondta neki egyik kapcsolattartója.

– De miért? Nem tudok semmit Irakról. Adjon egyiptomi papírokat!

– Az nem lehetséges – szólt közbe Zalman. – Az egyiptomiak frissítették a népesség-nyilvántartási adataikat és a kiállított útlevelek számát tartalmazó listájukat. Túl veszélyes lenne. Iraknak és Szíriának nincsenek ilyen adatbázisai. Nem tudnak lenyomozni.

Két nappal később Zálmán és kollégái elárulták Élinek az új személyazonosságát. – A neved Kamál. Apád Amin Tabetnek hívják, így a teljes neved Kamál Amín Tabet lesz.

Az Éli küldetésével foglalkozó tisztek részletes fedősztorit dolgoztak ki új ügynökük számára. – Szíriai szülők fia vagy. Édesanyád neve Szaida Ibrahim. Van egy nővéred. Bejrútban születél, Libanon fővárosában. Hároméves voltál, amikor szüleid Libanonból az egyiptomi Alexandriába költöztek. Ne feledd, a családod szír. Egy évvel később meghalt a nővéred. Apád textilkereskedő volt. 1946-ban a nagybátyád kivándorolt Argentínába. Röviddel később levelet írt apádnak, és hívta a családot, hogy költözzetek Buenos Airesbe. 1947-ban mindannyian Argentínába utaztatott. Apád és nagybátyád egy harmadik férfival társulva textilüzletet nyitottak, de az csődbe ment. Apád 1956-ban halt meg, és fél évre rá anyád is követte. A nagybá-

tyáddal éltél, és egy utazási irodában dolgoztál. Később sikeres vállalkozó lettél.

Most már csak Éli saját családja számára kellett fedőtörténet. – Állást kaptam egy cégnél, amelyik a Honvédelmi és a Külügyminisztériumnak dolgozik – mondta otthon Nadiának. – Olyan embert kerestek, aki Európában vásárol szerszámokat, berendezéseket és alkatrészeket a Táász [az izraeli hadiipar] számára, és piacokat talál a termékeinek. De gyakran hazajöhetnek hosszú szabadságra. Tudom, hogy mindketőnk számára nehéz lesz a különválás, de minden pénzt hazaküldök, és néhány év múlva európai bútorokkal rendezhetjük be a lakást.

1961 februárjának elején egy jellegtelen személyautó a lodi repülőtérre szállította Élit. Egy Gideon néven bemutatkozó fiatal férfi egy valódi nevére kiállított izraeli útlevelet, ötszáz dollárt és egy Zürichbe szóló repülőjegyet adott át neki.

Zürichbe érve Éli találkozott egy ősz hajú férfival, aki elvette az útlevelét, és helyette az egyik európai ország más névre kiállított útlevelét adta neki. Az úti okmányban egy chilei belépő- és egy argentin átutazó vízum volt. – Buenos Airesben az embereink meghosszabbítják az átutazó vízumodat – mondta a férfi, és Éli kezébe csúsztatott egy repülőjegyet, mely Santiagóba szolt, Buenos Aires-i átszállással. – Holnap érkezel Buenos Airesbe. Másnap délelőtt 11-kor menj el a Café Corrientesbe. Az embereink ott várnak rád.

Éli megérkezett az argentin fővárosba, és bejelentkezett egy szállodába. Másnap délelőtt, pontban 11-kor egy idős férfi jelent meg az asztalánál a Café Corrientesben, és Abraham néven mutatkozott be. Utasította Cohent, hogy költözzön át egy számára bérlet lakásba. Felkeresi majd egy helyi tanár, akitől spanyol nyelvleckéket kell vennie. – Nincs semmi egyéb feladata – mondta Abraham. – A kiadásait én fedezem.

Három hónappal később Éli készen állt a következő feladatra. Beszélt már valamennyire spanyolul, jól ismerte Buenos Airest, úgy öltözött és viselkedett, mint a városban élő több ezer arab bevándorló. Egy másik tanár megtanította neki, hogyan beszéljen szír akcentussal arabul.

Egy újabb kávézóbeli találkozón Abraham átadta neki a Kamál Amín Tabet névre kiállított szíriai útlevelet. – A hét végére lakcímet kell változtatnod – mondta neki. – Nyiss bankszámlát erre a névre. Kezdj el arab éttermekbe, arab filmeket játszó mozikba és arab politikai és kulturális klubokba járni. Próbáld minél több barátot szerezni, és kapcsolatot kiépíteni az arab közösség vezetőivel. Gazdag ember vagy, sikeres kereskedő és zseniális üzletember. Export-importtal foglalkozol, de szállítmányozási és befektetési területen is vannak érdekeltségeid. Ajánlj fel bőkezű adományokat az arab közösség jótékonyági alapítványai számára. Sok szerencsét!

Szerencsében aztán nem is volt hiánya az izraeli kémnek. Éli Cohen néhány hónap alatt sikeresen beépült a Buenos Aires-i arab-szír közösségbe. Megnyerő személyisége, magabiztossága, józan esze és vagyona sok arab szemében tette vonzóvá, akik között ott voltak az argentin közösség legbefolyásosabb személyei is. Hamar közismert lett arab körökben. Az áttörésre egy muszlim klubban került sor, ahol egy este egy jól öltözött, kopaszodó, sűrű bajuszos úriemberrel ismerkedett meg. A méltóságteljes külsejű férfi Abd-el Latif Hasszán volt, az Argentínában megjelenő *The Arab World* című magazin főszerkesztője. Hasszánt lenyűgözte a „szíriai bevándorló” személyisége, s a két férfi barátságot kötött.

A klubokban rendezett kulturális eseményeket később bizalmasabb találkozók követték az arab közösség vezetőivel. Éli felkerült a szíriai nagykövetség vendéglistájára, és fényűző partikra, fogadásokra kapott meghívást. A nagykövetségen rendezett egyik hivatalos fogadáson Hasszán odavezette Élit egy szíriai tábornoki egyenruhát viselő, tekintélyt parancsoló férfihoz. – Engedje meg, hogy bemutassak egy igazi szír hazafit – szólította meg Hasszán a tábornokot, majd Élihez fordulva hozzátette: – Az úr Amín al-Hafiz tábornok, a nagykövetség katonai attaséja.

Úgy tűnt, Éli ezzel kiteljesítette ismertté válásának végső fázisát, és megkezdődhetett a valódi kém munka. 1961 júliusában rövid titkos megbeszélést tartott Abrahammal, másnap pedig felkereste Hasszánt az irodájában. – Elegem van az argentinai életből – mondta neki:

mindennél jobban szereti Szíriát, és haza akar térni. Tudna-e segíteni Hasszán azzal, hogy ajánlólevelet ír a számára? A főszerkesztő azonnal írt négy levelet: egyet az unokaöccsének Alexandriába, kettőt bejrúti barátainak (az egyik egy befolyásos bankár volt), egyet pedig fiának, Damaszkuszba. Éli felkereste más arab barátait is, és hamarosan egy aktatáskányi lelkesült hangú ajánlólevéllel lett gazdagabb a Buenos Aires-i közösség vezetőitől.

1961. július végén Kamál Amín Tabet Zürichbe repült, majd egy másik géppel Münchenbe utazott tovább. A bajor főváros repülőtérén egy Zelinger nevű izraeli ügynök lépett oda hozzá, s az izraeli útlevelét, valamint egy tel-avivi repülőjegyet nyújtott át neki. Augusztus elején Éli hazaérkezett. – Néhány hónapot itthon töltök – mondta Nadiának.

A következő hónapok intenzív kiképzéssel teltek. Éli alibije tökéletes volt, és teljes mértékben sikerült azonosulnia új személyiségével. Rádiós kiképzője, Jehudá visszatért, hogy megtanítsa a kódolt adásokat továbbítani. Néhány hét elteltével már percenként 12-16 szót tudott küldeni vagy fogadni. Rengeteg könyvet és dokumentumot olvasott el Szíriáról, a hadseregéről, a fegyverzetéről és katonai stratégiájáról. A szakértőkkel folytatott véget nem érő konzultációk eredményeképpen a szíriai belpolitika szakértője lett.

1961 decemberében Éli ismét Zürichbe repült; végső úti célja azonban az oroszlán barlangja, Damaszkusz volt.

A szíriai rezsim belső gyengesége miatt egyre nőtt a feszültség a szíriai–izraeli határ mentén. 1948 óta katonai puccsok sorozata rázta meg az arab országot. A szíriai diktátoroknak csak igen ritkán adatott meg az a kivételes sors, hogy természetes halált haljanak: rendszerint akasztófán, kivégzőosztag sortüzében vagy orvgyilkosok áldásos közreműködésével végezték be életüket. A bizonytalan helyzet állandó zavargásokhoz vezetett. Megszokott látványvá váltak a nyilvános kivégzések Damaszkusz terein. A hóhér egymás után akasztotta fel az összeesküvőknek, kémeknek, az állam ellenségeinek vagy az előző rezsim támogatóinak tartott elítélteket. A legutolsó puccs

1961. szeptember 28-án zajlott le, véget vetve a fellengzősen Egyesült Arab Köztársaságnak nevezett rövid életű egyiptomi–szír uniónak.

Mielőtt elindult volna küldetésére, Éli ismét találkozott az elnyűhetetlen Zálmánál, aki részletes instrukciókkal látta el. – A rádióadót a müncheni emberünktől, Zelingertől kapod meg. Miután Damaszkuszba értél, kapcsolatba lép veled a szíriai rádió egyik munkatársa. Akárcsak te, ő is „bevándorló”, aki nemrégiben telepedett le Szíriában. A valódi kilétet nem ismeri. Te ne próbáld őt keresni! Ő megtalálja a megfelelő pillanatot a kapcsolatfelvételtre.

Münchenben Zelinger figyelemre méltó kémfelszerelés-csomagot adott át neki: papírlapokat, melyekre az adáshoz szükséges kód volt felírva láthatatlan tintával; egy speciális írógépet; egy tranzisztoros rádiót, amelynek belsejébe az adót rejtették; egy villanyborotvát, a rádióadóhoz a zsinórja szolgált antennaként; Yardley-szappanokba és szivarokba rejtett dinamitrudakat; továbbá néhány ciánkapszulát, melyekkel szükség esetén öngyilkosságot követhet el...

Éli nem tudta, hogyan vihetné be ezt a sok eszközt Szíriába, ahol alapos és szigorú a vámvizsgálat.

Zelinger adta meg a választ: – Vegyél jegyet az SS *Astoria* hajóra, amelyik január elején indul Bejrútba Genovából. A fedélzeten találkozni fogsz valakivel, aki segít átjutnod a szíriai vámvizsgálaton.

Éli felszállt az *Astoriára*. Egyik reggel egy csoport egyiptomi utas közelében üldögélt, amikor odalépett hozzá egy férfi, és azt súgta: – Kövessen!

Éli felállt, és otthagyta az egyiptomiakat. – Mádzsíd Sejk al-Ard vagyok – mondta az illető. – Van autóm. – Ezzel arra utalt, hogy elviszi Élit Damaszkuszba.

Az alacsony, jelentéktelen külsejű al-Ard nemzetközi kalandor volt, jól ismert – bár kétes hírű – üzletember Damaszkuszban. Egyiptomi zsidó nőt vett feleségül, a második világháború idején mégis a náci Németországban élt. Kiszámíthatatlan, mohó természete igen csak ellenszenves kalandorrá tette, s felkeltette az izraeli titkosszolgálat figyelmét is; hamarosan a maguk szolgálatába állították, még ha neki nem volt is tudomása róla. A férfi azt hitte, az illegalitásban mű-

ködő szíriai szélsőjobb számára dolgozik. Meggyőződése volt, hogy Kamál Amín Tabet nagyszerű ember, s így az elkövetkező években óriási segítségére volt az izraeli kémnek.

Első feladata az volt, hogy Tabet poggyászat biztonságban átjuttassa a szír vámvizsgálaton.

1962. január 10-én al-Ard autója megállt a szír határon, csomagtartójában Éli Cohen poggyászával, s benne a teljes adóvevővel és más veszélyes holmival. Éli az anyósülésen ült, Sejkh al-Ard mellett.

– Egy Abú Khaldún nevű barátommal fogunk találkozni – mondta al-Ard Élinek, még a határhoz közeledve. – Pénzügyi nehézségekkel küzd. Ötszáz dollár sokat segítene rajta. – Így aztán rövidesen ötszáz dollár vándorolt az izraeli ügynök pénztárcájából Abú Khaldún szíriai vámtiszt zsebébe. A sorompó felemelkedett, és az autó megindult a sivatag irányába. Éli Cohen Szíriában volt.

A zsúfolt mecsetekkel és színpompás bazárokkal teli, nyüzsgő Damaszkuszban nem nehéz feladat elvegyülni a tömegben. Éli azonban épp az ellenkezőjét szerette volna. Azt akarta, hogy felfigyeljenek rá, mégpedig minél hamarabb. Fényűző villát bérelt az Abú Ramen nevű gazdag negyedben, a szíriai hadsereg főparancsnokságához közel. A villa teraszáról a szíriai kormány hivatalos vendégházának bejáratára lehetett látni. Éli új lakhelye nagykövetségi épületek, gazdag üzletemberek házai és külföldi vezetők hivatalos rezidenciái között állt. A titkos felszereléseket Éli azonnal elrejtette a ház különböző részein. Elkerülendő a veszélyt, hogy informátorok vagy árulók kerüljenek a közelébe, úgy döntött, egyedül fog élni, és nem fogad fel szolgákat.

A szerencse ismét mellé szegődött: éppen a legjobb pillanatban érkezett Damaszkuszba. Az Egyesült Arab Köztársaság összeomlását Nasszer elnök Kairóban személyes sértésnek és országa megszégyenítésének tekintette. A szíriai politikai és katonai vezetőket egy esetleges egyiptomi kezdeményezésű puccs tartotta rettegésben, így az izraeli kémtevékenység kérdése egyáltalán nem foglalkoztatta őket. Másfelől pedig óriási szükségük volt szövetségesekre, támogatókra és pénzügyi forrásokra Szíriában, valamint a külföldön élő

szír emigránsok körében is. Kamál Amín Tabet, a kiváló ajánlólevelekkel rendelkező, rendíthetetlen nacionalista milliomos éppen kapóra jött nekik.

Cohen gyorsan és eredményesen építette ki kapcsolatait. Ajánlólevelei megnyitották előtte a kaput a társadalmi elit tagjai, a szeptember 28-i puccsot kezdeményező pénzügyi és kereskedelmi körökbe. Újdonsült barátai magas rangú kormánytisztviselőknek, katonatiszteknek és a kormánypárt vezetőinek mutatták be. A csinos ifjú milliomost két gazdag üzletember is megkönyörítette annak reményében, hogy férjhez adhatják hozzá a lányukat. Nagylelkűségének jeleként Tabet jelentős összeggel támogatta egy népkonyha felállítását a damaszkuszi nincstelenek számára. Növekvő népszerűsége kikövezte az utat a kormányzati körök felé. Éli ennek ellenére ügyelt rá, hogy nevét nehogy szoros összefüggésbe hozzák Szíria új uraival; ösztönösen megérezte ugyanis, hogy hatalmuk nem lesz hosszú életű. Az országban még nem ültek el az Egyiptomtól való elválás keltette megérzések hullámai.

Egy hónappal Damaszkuszba érkezését követően Élit felkereste a külföldön élő szíriaiak számára sugárzó Radio Damaszkusz egyik műsorának házigazdája, George Szálem Szejf. Ő volt az az ember, akit Zálmán utolsó izraeli megbeszélésükön említett. Szejf még Tabet előtt „tért vissza” Szíriába, pozíciójának köszönhetően belső információkkal szolgálhatott a szíriai politikai és katonai helyzetről. Megmutatta Élinek a propagandaminisztérium titkos utasítását is arról, hogy mit szabad elmondania a műsorában, és mit kell eltitkolnia hallgatósága előtt. A Szejf házában rendezett partikon Éli több fontos tisztviselővel és ismert politikussal ismerkedhetett meg.

Szejfnek al-Ardhoz hasonlóan nem volt tudomása Éli Cohen valódi kilétéről. Ő is azt hitte, hogy Tabet fanatikus nacionalista, akinek saját politikai céljai vannak.

Éli Cohen ráébredt, hogy ő a világ legmagányosabb kémje, nincs egyetlen barátja vagy bizalmasa sem; fogalma sem volt róla, működik-e másik izraeli hálózat Damaszkuszban vagy sem. Acélidegek volt szüksége, hogy megbirkózzon a szörnyű magányból fakadó

stresszel, s a nap 24 órájában alakítsa veszedelmes szerepét. Tudta, hogy ritka hazalátogatásain sem oszthatja meg titkát feleségével, őt is félre kell vezetnie.

Üzeneteit mindennap reggel nyolc órakor kezdte közvetíteni Izraelbe, s néha előfordult, hogy este is. Adásait pofonegyszerűen álcázták: a villában elhelyezett transzmitter rendkívül közel volt a hadsereg főparancsnokságához, ahonnan éjjel-nappal végtelen mennyiségű adást sugároztak, így Eli rádiójeleit senki sem tudta megkülönböztetni a hadsereg kommunikációs központjából áradó jelzuhatagtól.

Fél évvel azután, hogy Szíriába érkezett, Kamál Amín Tabet már a damaszkuszi társadalmi elit jól ismert alakja volt. Ekkor úgy határozott, hogy „üzleti ügyben” külföldre utazik. Először Argentínába repült, ahol találkozott néhány arab barátjával, majd Európába ment, ahol személyazonosságot váltott, és egy forró nyári éjszakán megérkezett a lodi repülőtérre. Az „utazó ügynök” ajándékokkal megrakottan csengetett be szerény Bát Jám-i lakása ajtaján, ahol Nadia és Szofi várta őt.

Ősz végén Éli Cohen ismét Európába repült, majd néhány nappal később mint Kamál Amín Tabet érkezett meg Damaszkuszba. Izraeli tartózkodása során felettesei az Ámántól egy miniatűr fényképezőgéppel szerelték fel, hogy fotókat készíthessen egyes helyekről és iratokról. A mikrofilmeket backgammon-bábukat tartalmazó drága dobozokba kellett rejtenie. A polírozott fadobozokat gyöngyház és elefántcsont mozaik díszítette. E díszítéseket ki lehetett emelni a fából, majd miután az így keletkezett üregbe helyezte a mikrofilmet, vissza lehetett tenni a helyükre. Tabet a backgammon játékot ezután „argentínai barátainak” küldte ajándékba, onnan pedig a diplomáciai postával jutottak el Izraelbe.

Az első dokumentumok egyike, amelyeket Éli küldött, egy titkos jelentés volt, amely a hadseregben növekvő nyugtalanságról és a szocialista Baasz (Feltámadás) Párt erősödéséről számolt be. Éli úgy érezte, gyökeresen megváltozott a hangulat az országban, s hagyta, hogy a megérzései vezessék. Szoros kapcsolatot alakított ki a Baasz vezetőivel, és nagy összegekkel támogatta a pártot.

Helyesen cselekedett. 1963. március 8-án újabb puccs rázta meg Damaszkuszt. A hadsereg elűzte a kormányt, és a hatalmat a Baasz Párt ragadta meg. Háfez tábornok, Éli Buenos Aires-i barátja lett a védelmi miniszter a Szalah al-Bitar vezette új kormányban. Júliusban újabb puccs történt, ezúttal a hatalom berkein belül, és Háfez lett a Forradalmi Tanács elnöke, valamint az államfő is. Tabet legközelebbi barátait nevezték ki a kabinet és a katonai vezetés kulcspozícióiba. Az izraeli kém ezzel a hatalom legfelsőbb körének lett a tagja.

Fényűző fogadás Damaszkuszban. Egymás után érkeznek a luxusautók a hatalmas villához, miniszterek és tábornokok szállnak ki belőlük. Öltönyös-egyenruhás vendégek hosszú sora tart a bejárat-hoz, ahol a házigazda melegen üdvözlí őket. A vendéglista mintha a damaszkuszi „Ki kicsoda” lenne: miniszterek – köztük a védelmi miniszter, Mahmúd Dzsáber, valamint a mezőgazdasági reform minisztere –, tábornokok és ezredek, a Baasz Párt vezetői, üzletemberek és iparmágnások. Többen Szálim Hatúm ezredest veszik körül, ő vezényelte a tankjait a puccs éjszakáján Damaszkuszba, s biztosította Háfez tábornok számára az elnöki címet. Háfez elnök egy kicsivel később érkezik, és barátságosan kezet ráz a házigazdával, egyben jó barátjával, Kamál Amín Tabettel. Vele van a felesége, Háfez asszony is: csodálatosan fest szőrmekabátjában, melyet Tabet ajándékozott neki a bevándorlók iránta és férje iránt érzett rokonszenvének jeleként. Nem ő az egyetlen, aki drága ajándékokat kapott Tabettől. Sok hölgy ékszerei, magas rangú tisztviselők autói, nem beszélve a fontos politikusok számláin megjelent pénzüsszegekről, mind-mind Tabet nagylelkűségéről tanúskodnak.

A nappaliban néhány vezető az izraeli határról nemrég visszatért katonatisztrel vitatja meg a kialakult helyzetet; vállalkozók és mérnökök csatlakoznak hozzájuk, akik a Jordán folyó elterelésének ambiciózus tervén munkálkodnak. A tágas hallban a kormány által támogatott Radio Damaszkusz igazgatói és a propagandaminisztérium vezetői beszélgetnek. Már Tabet is köztük tartozik, mivel felkérést kapott a kormánytól egy rádióműsor vezetésére, melyet a külföldön

első szíriaiak számára sugároznak. Tabetnek van egy másik műsora is, melyben politikai és gazdasági kérdésekkel foglalkozik.

A parti csakúgy, mint az összes többi, egy vagyonba került Tabetnek, de neki az arcizma sem rándul emiatt. Sikerei csúcsára ért, s úgy tűnik, nincs ajtó, amely meg ne nyílna előtte. Barátai vannak a hadsereg vezetésében, és rendszeres résztvevője a Baasz Párt politikai tanácskozásainak.

Éli továbbra is küldte rádióüzeneteit Izraelbe a katonaságról, vezető tisztek nevével és beosztásával, szigorúan titkos rendeletekről és egyéb témákról. Katonai térképeket fényképezett le és küldött el az Ámán központjába, főként az izraeli határvidék erődtítményeinek tervrajzait. Jelentéseket küldött a szíriai hadsereg újabb hadrendbe állított fegyvereiről. Leírást adott továbbá arról, hogy mennyi új fegyverre van szüksége Szíriának. Később egy szíriai tábornok keserűen ismerte el: – Nem volt katonai titok, amely titokban maradt volna Éli Cohen előtt...

Éli minden reggel rádiózott, s a közeli hadsereg-parancsnokság biztosította védőernyő miatt egyáltalán nem félt. Egy reggel azonban váratlanul meglátogatta az egyik barátja, Zaher al-Dín hadnagy. Élinek sikerült elrejtienie a jeladót, de egy titkos kódokat tartalmazó papírlap – négyzetrács, betűkkel kitöltve – az asztalán maradt.

– Ez mi? – kérdezte tőle Zaher.

– Ó, csak egy keresztretjvény – felelte Éli.

A rádióadások és az „argentin barátoknak” küldött backgammon-dobozok mellett Éli egy harmadik kommunikációs csatort is kifejlesztett: a Radio Damaszkusz tel-avivi felettéseivel kidolgoztak több kódolt jelentésű szót és kifejezést, melyeket aztán beillesztett a műsorába, az Ámán emberei pedig megfejtettek.

Éli elérkezettnek látta az időt, hogy újabb lépést tegyen a szigorúan titkos információk megszerzése felé. Szóbeszéd kezdett el terjedni kormánykörökben, miszerint Tabet tiltott orgiákat rendez a villájában, melyekre csak a legközelebbi barátai kapnak meghívást, s melyeken rengeteg csinos nő van jelen – egyesek közönséges utcanők,

mások jó családokból való lányok. Tabet vendégei vad szexbe bonyolódnak, s az egyetlen, aki megőrzi hidegvérét, maga a házigazda.

Cohen ezenfelül szexis – és beleváló – titkárnőket bocsátott magas rangú barátai rendelkezésére. Az egyikük, Szalim Hatum tábornok titkárnője azután minden egyes szót továbbadott Tabetnek, amit a tábornoktól hallott.

Izraellel kapcsolatban Tabet rendkívül hazafias hangnemben nyilatkozott, az országot az „arab nacionalizmus legádázabb ellenségének” nevezte. Sürgette Szíria vezetőit, hogy fokozzák az Izrael-ellenes propagandát, és Egyiptom mellett nyissanak meg egy „második frontot”, Izrael ellen. Még a barátait is megvádolta azzal, hogy nem tesznek meg mindent az izraeli agresszorral szemben. S ezzel el is érte a célját. Barátai a hadseregnél igyekeztek bebizonyítani, hogy nincs igaza, és megmutatták neki, hogy készek szembeszállni az ellenséggel. Három alkalommal is meghívták, hogy látogassa meg az izraeli határnál létesített szír állásokat. Beengedték az erődtítményekbe, a bunkerekbe, megmutatták a térségbe telepített fegyvereket, és elmagyarázták neki a haditervet védekezés, illetve támadás esetére. Zaher al-Dín hadnagy elvitte az el-Hamá katonai táborba, ahol hatalmas mennyiségű új fegyvert tároltak. Az izraeli határhoz tett negyedik látogatása alkalmával Tabet volt a magas rangú szír és egyiptomi katonai vezetők csoportjában az egyetlen civil. A csoport vezetője, a legnagyobb köztiszteletben álló arab katonai vezető, az egyiptomi Ali Amer, az Egyesült Arab Parancsnokság fejeként – legalábbis papíron – az egyiptomi-szíriai-iraki egyesített erők parancsnoka volt.

Röviddel Amer látogatását követően a Baasz vezetői fontos feladattal bízták meg Tabetet: békülő látogatást kellett tennie a párt korábbi vezetőjénél, Szalah al-Bitarnál, akit Háfez tábornok mozdított el posztjáról, és azóta Jerikóban „kúrálta magát”. Tabet Jordániába utazott, s eltöltött néhány napot az egykori miniszterelnökkel. Damaszkuszba visszatérve kikísérte a reptérre a betegeskedő Háfez elnököt, aki Párizsba készült gyógykezelésre. Amikor néhány héttel később Háfez hazatért, Tabet ismét ott állt a reptéren a fogadók sorában.

1963-ban fontos változás történt Izraelben. A Kis Iszert váltó új *rámszád*, Méir Ámit néhány hónapig egyszerre töltötte be az Ámán és a Moszád vezetői posztját. Ámit úgy döntött, hogy felosztatja a 131-es részleget, s tevékenységét és embereit a Moszádhoz helyezi át. Ennek következtében Éli Cohen egy reggel arról értesült, hogy munkáltatója megváltozott, s ő ezentúl a Moszád ügynöke.

Még ugyanebben az évben Nadia világra hozta második lányukat, Iriszt. 1964 novemberében, az évi második hazalátogatásakor pedig valóra vált Éli titkos álma is: fia született! A gyermek a Sálul nevet kapta.

– E látogatása alkalmával felfigyeltünk rá, hogy Éli megváltozott – emlékeztek vissza később családtagjai. – Visszahúzódtó lett, ideges és keserű. Többször is elvesztette a türelmét, nem akart eljárni otthonról, nem akart találkozni a barátaival. Azt mondta, hamarosan otthagyja a munkáját. „Jövőre, miután visszajöttem Izraelbe, soha többé nem hagyom itt a családomat” – mondta.

November végén Éli megcsókolta a feleségét és három gyermekét, és ismét repülőre szállt. Nadia nem tudhatta, hogy ez a búcsú örökre szólt.

1964. november 13. szerdai nap volt. A határon állomásozó szír hadsereg Tel-Dan közelében tüzet nyitott néhány izraeli traktorra, amelyek a demilitarizált zónában dolgoztak. Az izraeli válaszcsepás döbbenetes volt. Tankok és ágyúk viszonyozták a tüzet, percekkel később pedig Mirage és Vautour harci gépek is megjelentek az összecsapás helyszínén. A repülők szétrombolták a szír állásokat, majd megindultak a Jordán folyó eltérítésének helyszínére, és lebombázták a szírek által ásott csatornákat. Az építkezéshez szükséges berendezéseket, a bulldózereket, a traktorokat és a markológépeket módszeresen megsemmisítették. A szír haderő nem avatkozott közbe, mert még nem tanulták meg az újonnan beszerzett szovjet MiG vadászgépek kezelését.

A világsajtó szinte egyhangúan jogosnak találta a szír agresszióra adott izraeli választ. Később egyes szír tisztak azt állították, az ellenecsapás egyik kitervelője Éli Cohen volt, aki az akció idején Izraelben

tartózkodott. Cohennek köszönhetően az izraeliek tisztában voltak a szíriai légierő gyengeségével, azzal, hogy az adott időszakban képtelenek csatába szállni. Részletes információkkal rendelkeztek a szíriai erődítményekről és a vízelterelési munkálatokról is. Tudták, hogy milyen és mennyi fegyvert tárolnak az egyes bázisokon és bunkerekben.

Éli Cohen azonban még ennél is sokkal többet tudott. Összebarátkozott egy szaúdi vállalkozóval, aki a szíriai projekt első csatornáinak megtervezésére és megépítésére kapott megbízást. Barátságuknak köszönhetően már hónapokkal korábban tudta, hol kezdik a földmunkákat, milyen mélyek és szélesek lesznek a csatornák, milyen felszerelést használnak az építkezésen és még egy sor további technikai részletet is. A vállalkozó még azt is elárulta, mennyire képesek a csatornák ellenállni az esetleges bombázásnak, és részletesen beavatta Tabetet az ezzel kapcsolatos biztonsági megoldásokba. Cohen vállalkozó barátja nem volt más, mint egy bizonyos Bin Laden, a kis Osama apja. A kémekkel megosztott részletes információinak köszönhetően Izrael több támadást is intézhetett az építkezés ellen, mígnem az arab országok 1965-ben úgy döntöttek, végleg felhagynak a tervvel.

1965 januárjában, néhány héttel azután, hogy Éli elhagyta Izraelt, Nadia Cohen egy csodaszép képeslapot talált a postaládájukban. „Kedves Nadia – írta Éli franciául –, boldog új évet kívánok nektek, s remélem, az új év sok boldogságot hoz az egész családnak. Sok pusztit küldök drága gyerekeinknek, Fífinek [Szofi], Irisznek és Sajkének [Sálul] és neked – Éli”.

Amikor Nadia a lapot olvasta, Éli egy damaszkuszi börtön durva kőpadlóján hevert összeverve, megkínózva.

A szíriai titkosszolgálat, a Mukhábarát már hónapok óta fokozott készültségben volt. A vészharangot Tajara, a Mukhábarát palesztin osztályának vezetője kongatta meg. Tajara felfigyelt rá, hogy 1964 óta az izraeli kormány által működtetett Kol Jiszráél rádió arab nyelvű programjai a szíriai kormány szinte minden döntését – még azokat is, amelyeket este vagy akár éjszaka hoztak meg – már a következő

napon ismertetik. Izrael ezenfelül néhány olyan, szigorúan titkos szír határozatot is nyilvánosságra hozott, amelyek zárt ajtók mögött születtek. Tajarát az izraeli bombázók precizitása is megdöbbentette a november 13-i konfliktus alkalmával. Arra a logikus következtetésre jutott, hogy az izraelieknek pontos ismereteik voltak a szír hadállásokról, s így tudták, hol és hogyan csapjanak le. Meg volt győződve róla, hogy izraeli kém épült be a szír kormányzat legfelsőbb körébe. Az ő információit teszi közzé a Kol Jiszráél néhány óra elteltével. Ez viszont azt jelenti, hogy jelentéseit valamilyen rádióadóval küldi el. De hol lehet a jeladó?

1964 őszén Tajara és kollégái nagy erőfeszítéseket tettek, hogy egy szovjet műszerrel bemérjék a titkos adót, de nem jártak sikerrel.

1965 januárjában azonban végre rájuk mosolygott a szerencse.

Latakia kikötőjében egy szovjet hajóról hatalmas konténereket pakoltak le, bennük a szír hadsereg ósdi berendezéseit felváltani hivatott új kommunikációs berendezésekkel. A műszerek cseréjére 1965. január 7-én került sor. Az új rendszer felszerelése és beüzemelése céljából 24 órára felfüggesztették a hadsereg mindenfajta kommunikációját.

És ekkor, amikor az ország összes katonai kommunikációs eszközére csend borult, egy szolgálatos tiszt gyenge rádiójelet észlelt az éterben. A kém rádióadását. A tiszt a telefonhoz nyúlt. Szovjet lokátorokkal felszerelt Mukhábarát-egységek indultak útnak, hogy megtalálják a jel forrását. Az adás még azelőtt abbamaradt ugyan, hogy célhoz értek volna, a technikusok lázas kalkulációi azonban egyetlen helyre mutattak: Kamál Amín Tabet házára.

– Ez valami hiba lehet – jelentette ki a Mukhábarát egyik magas rangú tisztje. Elképzelhetetlennek tartotta, hogy Tabet, akit a Baasz vezetői a következő kabinetben miniszternek akarnak kinevezni, kém legyen. Tabet minden gyanú felett állt.

Este azonban ismét megindult a rádióadás. A Mukhábarát ismét útnak indította autóit, s azok ugyanazzal az eredménnyel tértek vissza.

Egy napfényes januári reggelen, pontban 8 órakor a Mukhábarát négy tisztje berontott az Abú Ramen negyedben a pazar villába.

A bejárati ajtót tokostul bedöntötték, majd fegyverrel a kezükben a hálószobába rohantak. Ott volt a kém, de már nem aludt. Éppen rádiózás közben ütöttek rajta. Éli felugrott, és a fegyveresek felé fordult; nem próbált menekülni vagy ellenállni. A szerencse ezúttal ellene fordult. – Kamál Amín Tabet – mennydörögte az egység parancsnoka –, letartóztatom!

A hír futótűzként terjedt el Damaszkusz-szerte. Fantasztikus, abszurd, lehetetlen, nonszensz! Nincs szó, amely méltóképpen kifejezhette volna a döbbenetet és hitetlenkedést, amely Szíria vezetőit a hír hallatán jellemezte. Hogy az uralkodó párt egyik vezéralakja, az elnök barátja, a milliomos előkelőség kém legyen?!

A bizonyítékok azonban egyértelműek voltak: a jeladó, amelyet Tabet rendszerint az ablakredőny mögé rejtett, az apró tartalékadó a nappali hatalmas csillárjába dugva, a mikrofilmek, a dinamittal töltött szivarok, a kódokat tartalmazó lapok... A férfi valóban besúgó volt.

A rezsim pánikba esett vezetői általános nyomozást rendeltek el. Mit tud pontosan Tabet? Gyanúba keverheti őket? Háfez elnök személyesen ment el a cellájába, hogy kikérdezze. – A kihallgatás során – mesélte később Háfez –, amikor Tabet szemébe néztem, hirtelen szörnyű gyanú kerített hatalmába. Úgy éreztem, a velem szemben ülő ember nem is arab. Feltettem neki néhány óvatos kérdést a muszlim vallásról és a Koránról. Megkértem, hogy mondja el az al-Fátiha szúrát, a Korán első fejezetét. Tabet alig néhány sort tudott belőle. Azzal próbálta menteketni magát, hogy nagyon fiatalon hagyta el Szíriát, és már nem emlékszik rá. Én viszont már abban a pillanatban tudtam, hogy zsidó.

A többi már a damaszkuszi kínvallatók intézték el. Tabet még a sötét cellája padlóján hevert eszméletlenül, arcán és testén csúnya sebekkel, letépett körmökkel, amikor vallomása már meg is érkezett Háfez tábornokhoz. A férfi nem Tabet, hanem egy Éli Cohen nevű izraeli zsidó.

Január 24-én Damaszkusz hivatalosan is bejelentette „egy fontos izraeli kém” letartóztatását, és a páratlanul vakmerő ügynök elfogásának napját is közzétették. Egy magas rangú tiszt a dühtől elkékülve

üvöltötte a sajtókonferencián: – Izrael az ördög, és Cohen az ördög ügynöke!

Egyre csak terjedt a pánik Damaszkuszban. Vajon Cohen magányos farkas volt, vagy egy ügynökhálózat vezére? Hatvankilenc embert tartóztattak le gyors egymásutánban, köztük huszonhét nőt. A gyanúsítottak közt volt Mádzsíd Sejkh al-Ard, George Szálem Szejf, Zaher al-Dín hadnagy, a propagandaminisztérium vezetői, prostituáltak és más nők is, akiknek kilétét nem fedték fel. Ezenfelül további négyszáz személyt hallgattak ki, akik kapcsolatban álltak Tabettel. A vizsgálatok komoly problémákra vetettek fényt. Szíria számos politikai és katonai vezetője, valamint fontos üzletembere tartozott Cohen közeli barátai közé, akik érinthetetlennek számítottak. Nevüket nem említhették meg, mert bármilyen nyilvános utalás azt a látszatot keltette volna, hogy ők is részt vettek Cohen kémtevékenységében. Az is világossá vált a szíriaiak számára, hogy Tabet mindent elkövetett, hogy ne derüljön fény informátorai kilétére. Emiatt nagyon nehéz feladat volt annak felmérése, milyen nagyságú is lehetett a hírszerzői hálózat.

Izraelben a katonai cenzúra teljes hírzárlatot rendelt el Cohen letartóztatásával kapcsolatban. Még nem adták fel a reményt, hogy megmenthetik az életét, ezért megakadályozták, hogy bármilyen vele kapcsolatos hír eljusson a helyi médiába. Voltak persze, akiknek joguk volt értesülni az eseményekről. Egy este Éli fivéreit felkereste egy idegen. – A testvérüket letartóztatták Damaszkuszban, és kémkedéssel vádolják – mondta. A fivérek megdöbbentek. Egyikük, Maurice az anyjuk házához sietett Bát Jámba.

– Anyám, most erősnek kell lenned – kezdte. – Élit letartóztatták Szíriában.

Az idős asszony egy ideig képtelen volt megszólalni, majd végül ennyit mondott: – Szíriában? Hogyan? Véletlenül átlépte a határt? – Amikor Maurice elmondta neki, mit csinált Éli Damaszkuszban, a szegény asszony teljesen összeomlott.

Nadia a három gyermeke között állt, így fogadta a letaglózó hírt. Bár végig gyanította, hogy férje nem árul el neki mindent a mun-

kájával kapcsolatban, még csak nem is sejtette, mivel is foglalkozik valójában. Éli kollégái próbálták megnyugtatni. – Asszonyom, most rögtön elrepül Párizsba – mondta neki az egyikük. – A legjobb ügyvédek fogadjuk fel. Mindent megteszünk, hogy megmentjük Élit. – Méir Ámit személyesen irányította a Cohen megmentésére szerveződő akciót.

Január 31-én Franciaország egyik legkiválóbb ügyvédje, Jacques Mercier Damaszkuszba érkezett. Hivatalosan a Cohen családtól kapta a megbízást, a valóságban azonban az állam fizette a díját és a költségeit. „Már az első nap, ahogy Damaszkuszba érkeztem – emlékezett vissza később –, láttam, hogy Éli Cohen sorsa megpecsételődött. Fel fogják akasztani. A legtöbb, amit tehettem, hogy megpróbálok időt nyerni, s olyan alkut nyélbe ütni, amellyel megmenthetnénk az életét.”

Először a tárgyalás késleltetésével próbálkozott. Találkozott a rezsim vezetőivel, és arra kérte őket, engedjék meg, hogy felkeresse Cohent, „és aláírassa az ügyvédi kinevezését”.

Kérését azonban kerek perec elutasították.

Mercier mégis hamar felismerte, hogy kormányzati körökben van néhány szövetségese, akik fontosnak tartják az ügy nemzetközi megítélését, ezért olyan tárgyalást akarnak, ahol a vádlott jogai biztosítva vannak. Őket támogatták – teljesen más megfontolásból – a katonai vezetés „hétéji” is, akik Háfez esküdt ellenségeként nyílt tárgyaláson akarták feltárni, milyen szoros kapcsolat fűzte az elnököt Tabethez. Arra számítottak, hogy az ilyen tárgyalás révén nyilvánosságra kerül a rezsim korrupsztása, s ez a rendszer gyengüléséhez vezet.

Ezt a szándékot azonban elkeseredetten ellenezte egy másik csoport, amelybe mindazok beletartoztak, akik korábban közeli kapcsolatban álltak Tabettel. Ők tisztában voltak vele, hogy a nyilvános tárgyalás könnyen őket is bitófára juttathatja. Egyetlen céljuk volt tehát, hogy mindenáron megakadályozzák a nyilvános tárgyalást, és a lehető leghamarabb megszabaduljanak Cohentől.

A tárgyalásra végül rendkívüli hadbíróság előtt került sor, zárt ajtók mögött, egy üres teremben. Csak néhány gondosan megválogott részt közvetíthetett belőle az állami tévéadó. Nem volt nyomozás,

és védelem sem. Amikor Éli Cohen védőügyvéd kirendelését kérte, a bíró azt válaszolta: – Nem kell magának ügyvéd. Az egész korrupciós sajtó a maga oldalán áll, a forradalom ellenségei a védői. – Az elnöklő bíró maga töltötte be a kihallgató, az ügyész és a bíró szerepét. A legrosszabb azonban a bíró személye volt: Szalah Dali dandártábornok, Tabet egykori jó barátja. De a bírák között ott volt Tabet másik közeli barátja, Szalim Hatum is

. Megelőzendő, hogy a neve bármilyen formában összefüggésbe kerüljön Tabetével, megkérdezte: – Ismeri Szalim Hatumot? – A vádlott pedig, mintha csak előre megírt szöveget mondana fel, körülnézett az üres teremben, majd Hatum szemébe nézve így válaszolt: – Nem ismerem, nincs a teremben.

A tárgyalásnak ezt a részét a televízióban is leadták. – Egész Damaszkusz a jeleneten nevetett – mesélte később Mercier. – Nem tárgyalás volt ez, hanem tragikomédia, cirkusz.

A kamerák megmutatták a többi vádlottat is, al-Ardot, al-Dínt, Szejfet és néhány prostituáltat. De ki lehetett a többi nő? Tisztfeleségek? A „titkárnők”? Tabet és a Baasz vezetőinek barátnői? És milyen titkokat adott át Cohen izraeli kapcsolattartójának? Kémkedéssel vádolták, de a tárgyaláson egyetlen szó sem hangzott el arról, hogy mit csinált, és miről szóltak rádióadásai. Az egyetlen dolog, amit a kamerák sem tudtak palástolni, Cohen bal arcfelének ideges rángása, és fejének ismétlődő, hirtelen megbillenése, ami a testére és fejére illesztett elektródákkal végzett kínvallatásról tanúskodott.

Izrael csöndben figyelte a tárgyalást. Éli családja minden este összegyűlt a televízió előtt, melyet a Moszád bocsátott rendelkezésükre. A gyerekek, Nadia és Éli testvérei sírva fakadtak, amint meglátták Éli arcát. Anyja egyszer felugrott, megcsókolta a képernyőn fia arcát, majd hozzányomta a nyakában viselt Dávid-csillagot. – Ő az én apukám – mondta Szofi –, egy igazi hős! – Nadia csendben zokogott.

Damaszkuszban Mercier szörnyű rémálomból riadt fel az éjszaka közepén, teste hideg verítékben úszott. Rettenetesen nyomasztotta a rá nehezedő felelősség. Március 31-én a hadbíróság kihirdette az íté-

letet, amelynek értelmében Éli Cohen, Mádzsid Sejkh al-Ard és Zaher al-Dín hadnagy halálbüntetést kapott.

Mercier új taktikával próbálkozott. 1965 áprilisában és májusában három alkalommal utazott Damaszkuszba, táskájában az izraeliek ajánlataival. Az első üzleti jellegű volt: Izrael hajlandó gyógyszereket és mezőgazdasági gépeket szállítani Szíriának több millió dollár értékben, cserébe Éli Cohenért. A szírek visszautasították az ajánlatot. Izrael újabb javaslattal állt elő. Hajlandók voltak fogolycsere keretében tizenegy, izraeli börtönökben fogva tartott szír kémeket hazahozni. A szíriaiak ebbe sem mentek bele, de utaltak rá, hogy az elnöki kegyelem nem zárható ki teljesen.

Május 1-jén al-Ard büntetését életfogytiglani börtönre mérsékeltek. Május 8-án hivatalosan is kihirdették az Éli Cohen ügyében hozott ítéletet. A Moszád tett még egy utolsó próbát. Párizsban Nadia Cohen kegyelmi kérvényt nyújtott be a szíriai nagykövetségen. További kérvények érkeztek a világ minden pontjáról olyan világhírű személyek és szervezetek aláírásával, mint VI. Pál pápa, Bertrand Russel brit filozófus, Edgar Faure és Antoine Pinay francia politikus, Erzsébet belga anyakirálynő és Camille Huysmans belga politikus, a kanadai John Diefenbaker, olasz bíborosok és miniszterek, a brit parlament huszonkét képviselője, az Emberi Jogok Ligája és a Nemzetközi Vöröskereszt. Ha hallott volna Cohen az akcióról, bizonyára eszébe jut, hogy ugyanilyen kérvényekkel próbálták megmenteni barátai életét is tizenegy évvel korábban Kairóban, mindhiába.

Május 18-án, az éjszaka közepén őrei riasztották Éli Cohent. Hosszú, fehér köpenyt adtak rá, és a damaszkuszi piacra hurcolták. Ott megengedték, hogy levelet írjon a családjának, s váltson néhány szót a damaszkuszi rabbival, Nisszim Andabóval. A szír katonák ezután egy nagyméretű lapot erősítettek a mellkasára, melyre öles arab betűkkel az ítéletét írták fel. A kamerák a magányos férfira irányultak, aki két sor fegyveres között felment a bitófához vezető lépcsőn.

A hóhér már várt rá; gyorsan megszorította a nyaka körül a hurkot, majd egy kis székre állította.

Éli némán állt a tömeggel szemben, nyugodtnak tűnt, de nem legyőzöttek. A közönség lélegzet-visszafojtva figyelt. Hallották a lába alól kihúzott szék tompa puffanását; nők és férfiak ujjongva nézték az izraeli kém agóniáját.

A következő hat órában az éjszaka közepén rejtélyes módon az utcára került damaszkusziak nagy tömegben járultak a bitófához, hogy szemügyre vegyék a holttestet. Izraelben a hallgatás súlyos leple hirtelen lehullott, s Éli Cohen néhány óra leforgása alatt nemzeti hős lett. Százezrek osztoztak családtagjai fájdalmában. Iskolákat, parkokat, utcákat neveztek el róla. Újságcikkek és könyvek idézték fel tetteit.

Nadia nem ment újra férjhez.

Szíria még ma, negyvenhat évvel Éli Cohen halála után sem hajlandó kiadni a holttestet, hogy Izraelben temethessék el. Éli Cohent a Moszád egyik hősének tartják. Vannak azonban sokan, akik éppen a Moszádot hibáztatják az eset miatt. Családtagjai és egyes írók állítják: rendkívüli meggondolatlanság volt a Moszádtól, hogy naponta, sőt néha naponta kétszer rádióadást vártak Élitől. A Moszád parancsára kellett rendszeresen jelentenie a szíriai parlament üléseiről, holott ezek jelentősége a nullával volt egyenlő. Ezzel az értelmetlen feladattal felesleges kockázatnak tették ki emberüket.

Éli Cohen nagyszerű kém volt, és sorsa is ugyanaz lett, mint sok más nagyszerű kémé: túlzott magabiztossága és feletteseinek túlzott elvárásai miatt az életével kellett fizetnie.

10. FEJEZET

„Kellene nekem egy MiG-21-es!”

Iszer Hárel utódja különleges ember volt: kemény, ellentmondást nem tűrő, olykor nehézkes és panaszkodásra hajlamos, ugyanakkor melegszívű, megnyerő, beosztottjaival emberséges, és sok barátja volt. Mose Dáján egyszer azt mondta róla, „ő volt az egyetlen igazi barátom”.

Méir Ámit élettörténete jól tükrözte azt a változást, amely a Moszád irányításában végbement. Míg Iszer Hárel Oroszországban született, és a nagy úttörők nemzedékéhez tartozott, Méir szabre volt, izraeli születésű, s első az izraeli tábornokok hosszú sorában; harcolt az izraeli háborúban, és sok év szolgálat után került a Moszádhoz. Iszer kerülte a feltűnést, keveset beszélt, munkáját a névtelenség, a konspiráció és a titokzatosság jellemezte. Méir Ámit katona volt, számos barátja és kollégája pontosan tudta, mivel foglalkozik; a rejtőzködő életet nem neki találták ki. S míg a Kis Iszer karizmatikus és titokzatos személyiség volt, addig Ámitot és utódait a kegyetlen őszinteség, valamint a rendfokozat és az egyenruha adta tekintély jellemezte.

Méir Tiberiasban született, Jeruzsálemben nevelkedett, majd az Alonim kibuc tagja lett. Élete nagy részét egyenruhában töltötte. Tizenhat éves korától tagja volt a Hágánának, majd az újonnan megalakuló IDF zászlóaljparancsnoka lett. Részt vett és meg is sebesült a függetlenségi háborúban, később pedig páratlan karriert futott be a hadseregben. Ő volt az elit Goláni Brigád parancsnoka, a sínai had-

járatban műveleti parancsnokként vett részt, később a Déli, majd a Központi Parancsnokság élére került, vagyis az útja biztosnak látszott a vezérkari főnöki címig. Egy balszerencsés kimenetelű ejtőernyős ugrás azonban egy évre ágyhoz kötötte. Miután nagyjából felépült, hosszas rehabilitáció és a Columbia Egyetemen folytatott tanulmányok következtek, melyek végeztével kinevezték az Ámán főnökévé. Ott „talált rá” Ben Gurion azon a drámai délutánon 1963 áprilisában, amikor a Kis Iszer helyére keresett valakit.

Méir első lépései a Moszád élén elég nehéznek bizonyultak. Iszer Hárel számos követője – például Jáákov Károz – ki nem állhatta Ámit hirtelen természetét és magabiztosságát. Egyesek azonnal kiléptek a szolgálattól, mások inkább kivártak. Ámit vezetése alatt őrségváltás vette kezdetét. A belső elégedetlenség az új *rámszád* ellen azonban semmi sem volt ahhoz a támadáshoz képest, amelyet a Kis Iszer intézett ellene.

1963 tavaszán Ben Gurion lemondott hivataláról, s egy közeli munkatársa, Lévi Eskol vette át tőle a miniszterelnöki, valamint a védelmi miniszteri posztot. Eskol több intézkedésével is feldühítette elődjét. Így például hírszerzési tanácsadójának nevezte ki Iszert. Mióta a Moszádtól távozott, Iszer keserű és kiábrándult volt. S amikor meghallotta, hogy Méir Ámit igencsak szokatlan szívességet tett a marokkóiaknak, azonnal a torkántak esett.

A Méir Ámit vezette Moszád rendkívül szoros kapcsolatokat épített ki a Marokkói Királysággal.

A marokkói közeledés még Iszer hivatali idejére vezethető vissza; az első kapcsolatfelvétel Jáákov Károz és Ráfi Eitán nevéhez fűződik. 1963 telén Iszer a legnagyobb titokban közölte Eitánnal, hogy II. Hasszán marokkói király attól tart, Nasszer egyiptomi elnök merényletet tervez ellene Nyugat-barátsága miatt, s ezért azt szeretné, ha a Moszád ügyelne személyes biztonságára.

A történet egészen valószínűtlennek tűnt. Egy arab uralkodó az izraeli Moszád segítségét kéri? A mindig gyakorlatias Ráfi Eitán, valamint egy másik ügynök, Dávid Somron hamis útlevelekkel tüstént

a marokkói fővárosba, Rabatba repült, s ott egy titkos bejáraton át a királyi palotába jutottak. A palotában találkoztak a félelmetes Ufkir tábornokkal, a király belügyminiszterével, akinek már a neve pusztán említése is rettegéssel töltötte el az embereket. Ufkir hírhedt volt kegyetlenségéről és a király ellenségeivel szemben alkalmazott kínvallatásairól; ő állt a háttérben számos ellenzéki személy rejtélyes eltűnésének. Minthogy azonban ő volt az uralkodó legnagyobb becsben tartott hírszerzési tanácsadója, egyetlen Marokkó és Izrael közötti egyezmény sem jöhetett létre a jóváhagyása nélkül. A tábornok magával hozta a tárgyalásra helyettesét, Dlimi ezredest is.

Eitánnak és Ufkirnek sikerült megegyezésre jutnia: a Moszád és a marokkói titkosszolgálat szoros kapcsolatot épít ki, s állandó irodákat nyitnak egymás országában; a Moszád végzi a marokkói hírszerzők kiképzését, míg a marokkóiak tökéletes alibit biztosítanak a Moszád-ügynökök számára világszerte; felállítanak egy közös hírszerző szervet; a Moszád ezenfelül kiképez egy különleges egységet is, amelynek feladata a király biztonságának biztosítása lesz. A megállapodást az uralkodónál tett látogatással pecsételték meg. Eitán egyetlen megsejtelt, megcsókolt II. Hasszán kezét, s ezzel a Moszád megszerezte első szövetségét az arab világban.

Két héttel később Ufkir Izraelbe utazott. A fényűző palotákhoz és luxusszállodákhoz szokott tábornok háromhetes látogatása alatt Eitán apró háromszobás lakásában lakott Tel-Aviv egyik szerény negyedében. Eitán segítséget kapott a Moszád legendás szakácsától, Filiptől, aki gondoskodott a marokkói vendég ételmezéséről. Ufkir később ismét visszatért Izraelbe, és a két titkosszolgálat együttműködése folyamatosan fejlődött egészen 1965-ig, amikor a tábornok egy különleges kéréssel fordult Méir Ámithoz.

A király legveszélyesebb ellensége a marokkói ellenzék vezére, Mehdi Ben Barka volt. Merényletkísérlet vádjával kiutasították ugyan az országból, ám a száműzetésben, rejtékhelyéről is folytatta felforgató tevékenységét. Mivel távollétében halálra ítélték, tudta, hogy élete veszélyben forog, ezért rendkívül elővigyázatosan tevékenykedett; Ufkir emberei képtelenek voltak a nyomára bukkanni.

A tábornok el akarta kapni Barkát, s erre Párizst szemelte ki helyszínnek, ahol jó kapcsolatai voltak. Most tudni akarta, hajlandó-e a Moszád segíteni ebben.

Ámit és emberei hajlandók voltak. Ügyes ürüggyel kapcsolatba léptek a Svájcban tartózkodó Ben Barkával, és rávették, hogy utazzon Párizsba egy fontos találkozóra. A Szajna bal partján, a híres Brasseire Lipp bejáratánál aztán két francia rendőrtiszt várt rá, akik egyből letartóztatták. A két rendőrt, mint később kiderült, Ufkir bérelte fel. Ben Barkát Ufkirhez szállították, ezután eltűnt, bár egy szemtanú állítása szerint a tábornok saját kezűleg szúrta le. Méir Ámit maga értesítette Eskol miniszterelnököt a férfi haláláról.

Franciaországban Ben Barka eltűnése példátlan politikai botrányt gerjesztett. De Gaulle elnök teljesen kikelt magából, és haragja nem került el Izraelt sem, miután értesült az elrablásban játszott szerepükről. Iszer Hárel döbbenten állt az események előtt. Hogyan vehetett részt a Moszád egy ilyen akcióban, amely gyilkossággal végződött? Hogyan vállalhatott szerepet Amit egy ilyen bűnös, erkölcstelen akcióban, veszélybe sodorva a Franciaország és Izrael közötti szoros együttműködést? Iszer arra kérte Eskolt, azonnali hatállyal menessze Ámitot. Eskol habozott, majd felállított egy kéttagú vizsgálóbizottságot, amelynek tagjai azonban nem találtak alapot az eljárásra Ámittal szemben. Végül is Ámit csupán Ben Barka Párizsba csalogatásában játszott szerepet, az elrablásában és a meggyilkolásában nem. A Kis Iszer ezután maga mondott le, és követelte, hogy Eskol és Ámit is haladéktalanul kövesse a példáját. Próbált sajtókampányt indítani ellenük, de a katonai cenzúra szigorúan megtiltotta az eset bármilyen említését.

Iszer mégis makacsul harcolt tovább Ámit ellen. A *rámuszád* azonban ekkor már egy másik, Izrael biztonsága szempontjából létfontosságú feladattal volt elfoglalva: az iraki kurdokkal kötött titkos szövetséggel.

„1965 végén – írta Ámit visszaemlékezéseiben – az álmunk kezdett valóra válni. Hihetetlen dolog történt: hivatalos izraeli delegáció látogatott el Musztafa Barzani mullah (az észak-iraki kurd lázadók vezére) táborába.”

A Moszád-ügynökök kurdisztáni útját az izraeli hírszerzés óriási sikerének tartották. Most először sikerült kapcsolatot kiépíteni a három iraki népcsoport egyikével, a kurdokkal, akik szüntelen harcot folytattak a bagdadi kormányzat ellen. Barzani vezetésével a lázadók nagy kiterjedésű területet tartottak ellenőrzésük alatt Irakban. Ha a Moszádnak sikerül erős hadsereggé szerveznie a lázadókat, az iraki vezetők kénytelenek lesznek a belső problémáikra összpontosítani, s így Izraellel szemben a hadi potenciáljuk csökken. A kurdokkal kötött szövetség valódi főnyeremény lehet Izrael számára.

Az első két Moszád-ügynök három hónapot töltött Kurdisztánban. Barzani bevezette őket a vezetőség legbelsőbb köreibbe, mindeközül elvitte őket, és megosztotta velük a titkaikat. Az első találkozás egy hosszú távra tervezett szoros együttműködéshez fektette le az alapokat. Barzani és a kurd hadvezetés Izraelbe látogatott, Méir Ámit és munkatársai pedig Kurdisztánba. Izrael fegyverekkel látta el a kurdokat, és nemzetközi fórumokon képviselték az álláspontjukat.

Beni Zeévi izraeli ügynök, aki elsőként látogatott Kurdisztánba, útja előtt Londonban hagyta állapotos feleségét, Gáliát. Fia, Nádáv akkor jött a világra, amikor Beni éppen Barzanival járta Kurdisztán sziklás hegyvidékét. Kódolt táviratot kapott „Rimon” aláírással (ez volt Méir Ámit álneve), melyben ez állt: „Anya és gyermeke tökéletes egészségnak örvend. Mázél tov!”

Amikor Barzani értesült a gyermek születéséről, fogott négy követ, és kijelölt vele egy területet. – Ez az én ajándékom a fiadnak – mondta Zeévinek. – Ha majd felnő, eljöhet az országunkba, és igényt tarthat erre a földdarabra.

S miközben a kurdokkal a kapcsolat egyre jobban alakult, Méir Ámit egy újabb jelentős Moszád-akció tervein kezdett dolgozni. Az akció a Jáhálom (Gyémánt) nevet kapta.

A halálát megelőző esztendő során többször is találkoztunk Ámittal Rámát Gán-i otthonában. Számos jelentős akciójáról szó esett, de mind közül a Gyémánt volt a legkedvesebb a számára. Rendkívül büszke volt rá, és boldogan mesélt róla.

– Az egész történet egy megbeszéléssel kezdődött, amelyet Ezer Weizmann tábornokkal, a légierő akkori főparancsnokával folytattam. Általában két-három hetenként együtt reggeliztünk. Az egyik ilyen reggeli alkalmával megkérdeztem, miben segíthetek neki, mint a Moszád főnöke. Ő pedig egyből kibökte: „Méir, kellene nekem egy MiG-21-es.” „Megőrültél? – kérdeztem. – Egyetlen darab sincs belőle az egész nyugati világban.” A MiG-21 korának legfejlettebb szovjet vadászgépe volt, amelyből nagy számban adtak el az oroszok az arab országoknak. Ezer azonban hajthatatlan volt: „Szükségünk van a repülőre, kövess hát el mindent, hogy szerezzünk egyet.”

Ámit úgy döntött, Reháviá Várdi veterán műveleti tisztet bízta meg az akcióval, aki korábban már megpróbált hozzájutni egy MiG-21-eshez Egyiptomban vagy Szíriában. – Hónapokig dolgoztunk az akción – emlékezett vissza Várdi évekkel később. – A legfőbb problémát az jelentette, hogyan ültessük át a tervet a gyakorlatba.

Várdi kiterjesztette antennáit az egész arab világra. Hetekkel később jelentést kapott Jáákov Nimroditól, Izrael iráni katonai attaséjától. Nimrodi egy Jozsef Semes nevű iraki zsidóról írt, aki azt állította, ismer egy pilótát, aki képes lenne eljuttatni egy MiG-21-est Izraelbe. Semes egyedülálló, jóképű, nőfaló bonviván volt, aki rendkívül könnyen tudott kapcsolatokat teremteni és mások bizalmába férkőzni. – Lyukat beszélt az emberek hasába, és rendkívül meggyőző – mondta Nimrodi. – A lehető legprofibb módon toborozza a pilótát, egy évig dolgozik rajta. Csak ő képes rá, senki más. – Nimrodi úgy döntött, próbára teszi Semest, és végrehajtatott vele néhány kisebb jelentőségű kémakciót. Semes hibátlanul teljesítette a küldetéseket, fontos információkat sikerült szereznie. Nimrodi ennek láttán zöld jelzést adott az akciónak.

Élt Bagdadban Semesnek egy keresztény szeretője, akinek a nővére, Camille az iraki légierő ugyancsak keresztény pilótájához, Munir Redfához ment feleségül. Semes tudta, hogy Redfa elkeseredett és csalódott: hiába kiváló MiG-21-es pilóta, nem léptetik elő. Ráadásul részt kellett vennie egy visszataszító akcióban – kurd falvakat bombáztak –, még hozzá egy ősoleg MiG-17-es fedélzetén. Redfa meg-

alázónak és kiábrándítónak találta a helyzetet. Panaszt emelt feletteseinél, akik világosan értésére adták, hogy keresztényként sosem léphet előre, és sohasem lehet belőle repülőőrnagy. Ambiciózus ember lévén Redfa arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy semmi értelme Irakban maradnia.

Semes már egy éve rendszeresen hosszú beszélgetéseket folytatott az ifjú pilótával, és végül sikerült rávennie, hogy egy rövid időre utazzon el Athénba. Semes minden szónoki képességét és meggyőzőerejét latba vetve elmagyarázta az iraki hatóságoknak, hogy Redfa felesége, Camille krónikus fejfájásban szenved, és csak úgy menthető meg az élete, ha nyugati orvosok kezelhetik. Haladéktalanul Görögországba kell repülnie, s mivel a férje az egyetlen a családban, aki beszél angolul, neki is vele kell tartania.

A hatóságok „megadták magukat”, és engedélyezték, hogy Munir Redfa a feleségével Athénba utazzon. Ott találkoztak egy másik pilótával, Zeév Liron (Londner) ezredessel, az izraeli légierő tisztjével. Liron Lengyelországban született, túlélte a holokausztot, és a légierő hírszerzési főnöke lett. A Moszád kérte fel, hogy működjön közre a Redfa-ügyben. Liron és Redfa többször is találkozott négy szemközt. Liron lengyel pilótának adta ki magát, aki egy antikommunista szervezetnek dolgozik. Munir mesélt neki a családjáról, az iraki életéről és a mély csalódottságáról, amiért felettesei kurd falvak bombázására küldték. Az összes egészséges kurd férfi a fronton harcolt, csak a nők, a gyerekek és az idősek maradtak otthon, mondta. Ezeket az embereket kellett megölni? Ez volt számára az utolsó csepp a pohárban: eldöntötte, hogy örökre elhagyja Irakot.

A Moszád – amely Redfának a „Gyémánt” kódnevet adta – utasítását követve Liron meghívta Munirt egy kis görög szigetre. A nyugodt, békés környezetben a két férfi tovább folytatta a beszélgetést, és jó barátok lettek.

Egyik este Liron megkérdezte Redfát, mi lenne, ha a gépével hagy-ná el Irakot.

– Megölnének – felelte Redfa. – Ráadásul egyetlen ország sem adna menedékjogot.

– Van egy hely, ahol tárt karokkal várnának – mondta Liron, és felfedte az igazságot döbbenet hallgató barátjának.

– Izraeli pilóta vagyok, nem lengyel.

Hosszú csend állt be.

– Ezt majd holnap megbeszéljük – zárta le a témát Liron, és nyugovóra tért. Másnap reggel Redfa azt mondta Lironnak, elfogadja az ajánlatát. Leültek, hogy megbeszéljék a disszidálás körülményeit, valamint a fizetséget, melyet Redfa az akcióért kap.

Az iraki férfi rendkívül szerény volt. – Méir Ámit mondott egy bizonyos összeget, hogy mennyit ajánljak fel Redfának, s ha szükséges, duplázzam meg. Redfa azonban már a kezdeti összeget elfogadta. Megegyeztünk, hogy a családja is utána költözik Izraelbe – mesélte később Liron.

A görög szigetről Rómába repültek. Ide utazott Bagdadból Semes is a szeretőjével. Néhány hét múlva csatlakozott hozzájuk Jehudá Porát, a légierő hírszerzési részlegének tisztje is, aki megkezdte Redfa felkészítését.

– Udvarias, megfontolt, tiszteletre méltó férfi volt – emlékezett vissza Porát. – Bátor volt, és nem beszélt sokat. Semmilyen gátlásosság nem látszott rajta, ami valakitől, aki az ő helyzetében van, várható lett volna.

Rómában Liron és Redfa megbeszélte, hogyan kommunikáljanak egymással. Abban állapodtak meg, hogy az akció akkor veszi kezdetét, amikor Redfa a Radio Kol Jisráél arab nyelvű adásában meghallja a *Marhabtein* című népszerű arab dalt. Arról azonban nem volt tudomása, hogy miközben különböző római kávéházakban kapcsolattartóival találkozott, a Moszád főnöke is figyelte őt.

– Úgy döntöttem – mesélte Méir Ámit –, hogy személyesen is szemügyre veszem a pilótát, mielőtt az akció a végső fázisba érne. Rómába repültem, és beültem az egyik kávézóba, ahová éppen találkozózt beszélt meg az embereimmel. Rövid várakozás után meg is érkeztek. Az iraki jó benyomást tett rám, jeleztem is a vele lévő tisztünknek, hogy minden rendben, azután távoztam.

Találkozónk során Ámit ragaszkodott hozzá, hogy felolvasson egy részletet *Head On* (Előre) című könyvéből, amelyben a római kávé-

zóba belépő társaság tagjait írja le: „A zsidó szerető [Semes], aki egy lábán lévő seb miatt papucst viselt, a barátnője, egy kövér és csúnya nőszemély (képtelen voltam felfogni, mi tetszett neki benne) és Gyémánt (Munir fedőneve), egy alacsony, izmos, széles vállú, komoly tekintetű férfi. Egyikük sem tudta, hogy figyelem őket.”

Csak miután meggyőződött róla, hogy megbízhat Gyémántban, adott parancsot Ámit Reháviá Várdinak, hogy kezdjék meg az akció következő fázisát, az iraki pilóta izraeli felkészítését. Liron és Redfa visszatért Athénba, hogy onnan Tel-Avivba repüljenek. Egy baki azonban az athéni reptéren majdnem meghiúsította az egész akciót. Redfa ugyanis tévedésből a kairói járatra szállt fel a tel-avivi helyett. Liron csak az El Ál járatára felszállva fedezte fel, hogy az irakinak nyoma veszett.

– El voltam keseredve – mesélte később Liron. – Biztos voltam benne, hogy ezzel mindennek vége. Néhány perc múlva azonban felbukkant mellettem Munir: a kairói járat utaskísérői rutinszerűen összeszámolták az utasokat, és észrevették, hogy eggyel többen vannak. Megnézték Munir jegyét, és a tel-avivi géphez irányították.

Redfa mindössze 24 órát töltött Izraelben. A Moszád egyik létesítményében megtanították neki egy titkos kódot, utána új barátai sétáltak vele egyet Tel-Aviv belvárosában, az Allenby utcában, este pedig elvitték egy kitűnő jaffai étterembe, hogy „otthon érezze magát”.

Redfa visszautazott Athénba, majd egy másik géppel Bagdadba repült, hogy felkészüljön az utolsó felvonásra.

– Ekkor azonban olyasmi történt, aminek hallatán úgy éreztem, rögtön szívrohamot kapok – mesélte Ámit. – Néhány nappal a tervezett dezertálás előtt az iraki pilóta úgy döntött, eladja lakása összes bútorát. Képzeljék csak el, milyen üzenete van annak, ha egy vadászpilóta kiárusításba kezd. Rettegtem, hogy az iraki Mukhábarát (titkosszolgálat) hírért veszi az esetnek, kérdőre vonja, majd letartóztatja Redfát, és akkor az egész akciónak lőttek. Hála istennek, a Mukhábarát végül nem értesült a dologról, és ez az ostoba eladósdi nem végződött börtönnel.

Aztán felmerült egy újabb probléma: hogyan csempésszék ki Irakból Redfa családtagjait (a tervek szerint először Angliába, majd on-

nan az Egyesült Államokba vitték volna őket). A férfinak rengeteg nővére és sógora volt, akiket még az akció kezdete előtt biztonságba kellett helyezni. Ami a legközelebbi hozzátartozóit illeti, velük kapcsolatban már korábban megbeszélték, hogy Izraelbe utaznak. A felesége azonban mit sem tudott erről, Redfa ugyanis félt elárulni neki az igazságot. Annyit mondott csak, hogy hosszú időre Európába utaznak. Az asszony két gyermekükkel el is repült Amszterdamba, ahol a Moszád ügynökei vártak rájuk, és Párizsba vitték őket, anélkül hogy felfedték volna valódi kilétüket.

– Egy kis lakásba költöztek be, amelyben csak egy dupla ágy volt – emlékezett vissza Liron. – Ezen az ágyon üldögéltünk az izraeli utunk előtti este; ekkor mondtam el az asszonynak, hogy izraeli tiszt vagyok, s hogy a férje másnap Izraelbe utazik, és mi is vele megyünk.

A nő reakciója félelmetes volt. „Egész éjjel zokogott és kiabált – írta jelentésében feletteseinek Liron. – A férjét árulónak nevezte, aki elárulta a hazáját, és azt mondta, ha a fivérei tudomást szereznek férje tetteről, meg fogják ölni.

Azonnal az iraki nagykövetségre akart menni, hogy elmondja, mire készül a férje. Egész éjszaka megállás nélkül kiabált és sírt. Megpróbáltam megnyugtatni; azt mondtam neki, ha látni akarja a férjét, velem kell jönnie Izraelbe. Lassan rájött, hogy nincs más választása. Másnap kisírt szemmel a gyerekeivel együtt – akik közül az egyik beteg volt – felszállt a gépre, és Izraelbe repültünk.”

1966. július 17-én a Moszád egyik európai állomása kódolt üzenetet kapott Munirtól, amely arról értesített, hogy közeleg repülésének a napja. Augusztus 14-én azután fel is szállt, de az elektromos rendszer meghibásodása miatt visszafordult, és leszállt a Rásid légi támaszponton. – Később – mesélte Ámit – rájött, hogy a hiba nem volt súlyos. Egy kiégett biztosíték miatt füsttel telt meg a pilótafülke, de ha tovább repül, biztonságban célba érhetett volna. Ő azonban inkább nem kockáztatott, visszatért a bázisra, nekem meg gyarapodott néhányval az ősz hajszálaim száma...

Két nap múlva Munir Redfa újra felszállt. Követte a kitervelt útvoalat, és az izraeli radarokon kis idővel később egy apró pont jelent

meg, jelezvén, hogy idegen gép közelít az izraeli légtér felé. A légierő új parancsnoka, Mordeháj (Motti) Hod tábornok csak néhány pilótát avatott be a titkos akcióba, akik az iraki repülőt a légi támaszpontra kísérték. A többi egységnek, pilótának, repülőszázadnak és légi támaszpontnak egységes parancsot adott: „A mai napon semmit, az égvilágon semmit nem csinálhattok az én szóbeli utasításom nélkül. A hangomat ismeritek.” Hod meg akarta előzni, hogy valamelyik túlbuzgó pilóta lelője az ország légterét megsértő „ellenséges repülőgépet”.

A MiG-21-es izraeli légtérbe ért. A légierő egyik legjobb pilótája, Rán Pecker is egyike volt a kiválasztottaknak, akiket Redfa kíséretével bíztak meg. – A vendégünk lelassított – jelentette a földi irányításnak –, és a hüvelykujjával jelzett, hogy le akar szállni. Billegteti a gépe szárnyát, ami annak nemzetközi jele, hogy békés szándékkal érkezett. – Reggel 8 órakor, 65 perccel azután, hogy útnak indult Bagdadból, Redfa leszállt az izraeli Hácór légi támaszponton.

Így tehát évekkel az egész akció megkezdését követően és tíz hónappal az 1967-es hatnapos háború kitörése előtt a légierőnek sikerült szert tennie egy MiG-21-esre. Vele együtt szállt le a két Mirage vadászgép is, melyek a határtól kísérték. Méir Ámit és emberei teljesítették a lehetetlent. A MiG-21-est tekintették akkoriban a szovjet haderő koronagyémántjának s a legnagyobb fenyegetésnek a nyugati légierőkre. Most ez a gép az izraeliek kezében volt. A leszállás után a még mindig kába és összezavarodott Munirt a Hácór bázis parancsnokának otthonába vitték, ahol rögtönzött partit rendeztek számára. A Hácór egyes rangidős tisztjei a pilóta érzéseivel mit sem törődve az akció sikerét kezdték ünnepelni.

– Munir meglepődve figyelte az ünnepséget, először az volt az érzése, hogy egy esküvői buliba csöppent – mesélte később Méir Ámit. – Egy sarokban üldögélt szótlanul. – Egy rövid pihenőt követően, miután megbizonyosodott róla, hogy felesége és gyermekei az El Ál gépen Izrael felé tartanak, Munir Redfát egy sajtótájékoztatóra vitték. Az itt mondott beszédében kitért az iraki keresztények üldözésére, a kurd falvak bombázására, valamint a dezertálásával kapcsolatos személyes indítékaira is.

A sajtótájékoztató után a Tel-Avivtól északra fekvő Herzliá tengerparti városába szállították, hogy ott találkozzon a családjával. „Mind-en tőlünk telhetőt megtettünk, hogy megnyugtassuk, bátorítsuk és kárpótoljuk az akcióért – írta Méir. – Megígértem neki, hogy ahogy csak tudom, segítem őt és családját a beilleszkedésben, ugyanakkor tartottam a jövőtől, mivel tudtam, hogy Munir családja meg-lehetősen nehéz eset.”

Néhány nappal azután, hogy Munir földre tette a MiG-et Hácorban, sógora, az iraki hadsereg egyik tisztje Izraelbe érkezett. Vele tartott Semes és szeretője, Camille is. A tiszt szinte őrjöngött a dühtől. Azt mondták neki, hogy azonnal meg kell látogatnia súlyosan beteg húgát valahol Európában, majd ezek után Izraelbe szállították. Amikor meglátta Munirt, leverte a sapkáját, árulónak nevezte, aztán nekiugrott, és megpróbálta megverni. A tulajdon húgát, Munir feleségét azzal vádolta, hogy végig tudott a férje tervéről, és ezzel bűnrészes a megbocsáthatatlan bűntényben. A nő visszautasította a vádaskodást, de mindhiába. Néhány nappal később bátyja elhagyta Izraelt.

A MiG-et először Dánni Sápírá, a légierő híres pilótája, Izrael legjobb tesztpilótája próbálhatta ki. Dánnit egy nappal a gép érkezése után Moti Hod felhívta telefonon, és azt mondta neki: – Te leszel az első nyugati pilóta, aki MiG-21-est vezet. Kezdd el tanulmányozni a gépet, repülj vele, amennyit csak tudsz, ismerd meg a képességeit és a gyengéit.

Sápírá találkozott Munirral. „Néhány nappal az érkezése után találkoztunk Herzliában – emlékezett vissza. – Amikor bemutattak neki, szinte vigyázzba vágta magát. Később Hácorban is találkoztunk a gépnél. Megmutatta a kapcsolókat, elmagyarázta, mit jelentenek az orosz és arab nyelvű feliratok. Egy óra múlva elmondtam neki, hogy én fogok repülni a géppel. Ő elképedt: – Hiszen még be sem fejezted a kiképzést. – Elmagyaráztam neki, hogy én tesztpilóta vagyok. Idegesnek látszott, és megkért, hadd lehessen ott, amikor felszállok. Megígértem neki.”

A légierő összes magas rangú tisztje megjelent Hácorban, hogy szemtanúja legyen a gép első repülésének. Ott volt Ezer Weizmann,

a légierő parancsnoka is. „Ezer odajött hozzám, megveregette a vállamat, és csak ennyit mondott: – Dánni, semmi trükközés, csak hozd vissza a gépet, rendben?”

Redfa is jelen volt. Én felszálltam, repültem, ahogy tudtam, majd miután letettem a gépet, Redfa odajött, és megölelt. Szemében könny-cseppek csillogtak. – Ha ilyen pilótáitok vannak, mint te – mondta –, az arabok sosem győznek le benneteket.”

Néhány próbarepülést követően a légierő szakemberei képet kaptak róla, miért övezte akkora csodálat Nyugaton a MiG-21-est. A gép nagyon nagy magasságban tudott repülni, és rendkívül gyors volt. Tömege egy tonnával kisebb volt a francia és izraeli *Mirage*-énál.

A MiG-21 megszerzése a világsajtó vezető híre lett. A lenyűgözött amerikaiak hamarosan műszaki szakemberekből álló delegációt küldtek Izraelbe: repülni szerettek volna a géppel, hogy megismerjék a képességeit. Az izraeliek azonban a repülő közelébe sem engedték őket, amíg rendelkezésükre nem bocsátják az új szovjet légharó rakéta, a SAM-2 aktáit. Az amerikaiak végül beleegyeztek; amerikai pilóták érkeztek Izraelbe, tanulmányozták a MiG-21-est, és repültek is vele.

A gép titkainak kiismerése főnyeremény volt az izraeli légierő számára, és nagy segítséget nyújtott a felkészülésben az effajta gépek elleni összecsapáshoz, amelyre tíz hónappal később, 1967 júniusában, a hatnapos háború idején sor is került. – A MiG fontos szerepet játszott az izraeli légierőnek az arab légierő felett aratott győzelmében, különösen abban, hogy az egyiptomi légierőt néhány óra alatt sikerült megsemmisíteni – mesélte büszkén Ámit.

A Moszád és a légierő valóban fényes győzelmet aratott, de mindezért a valódi árat Munir Redfa és családja fizette meg. „Érkezését követően Munir élete rendkívül nehéz, nyomorúságos és szomorú volt – emlékezett vissza a Moszád egyik tisztje. – Ügynökként idegen országban új életet kezdeni szinte lehetetlen feladat. Munir elkeseredett volt, de a hozzátartozói is szenvedtek. Az egész család össze volt törve.”

Munir három évig próbált otthonra lelni Izraelben. Az izraeli olajtársaságnál helyezkedett el, és egy Dakota géppel repült a Sínai-fél-

szigetre és vissza. A családja Tel-Avivban telepedett le; a papírjaik szerint iráni menekültek voltak. Munir mélyen vallásos katolikus felesége azonban képtelen volt barátságokat kötni, és nagyon egyedül érezte magát. Nem sikerült megszoknia az izraeli életet. Végül aztán álnéven egy nyugati országba költöztek, de ott is magányosak maradtak, távol a rokonoktól, állandóan helyi biztonsági emberekkel körülvéve, s attól rettegve, hogy az iraki Mukhábarát hosszú keze ott is utoléri őket.

1988 augusztusában, huszonnégy évvel dezertálása után Munir Redfa otthonában szívrohamot kapott és meghalt. Felesége könnyek között hívta fel Méir Ámitot (aki ekkor már régen elhagyta a Moszád dot), és elmesélte, hogy férje aznap reggel, miután lejött házuk felső szintjéről, megállt a fia mellett a bejáratnál, majd egyszer csak összeesett, és azonnal meghalt.

A Moszád szertartást rendezett Munir Redfa emlékére. A veterán tisztak nem tudták visszatartani könnyeiket. – Valószínűtlennek tűnt az egész – mesélte később Liron. – Az izraeli Moszád egy iraki pilótát gyászolt...

A Moszád Gyémánt-hadművelete valóban segített Izraelnek, hogy a hatnapos háborúban győzelmet arathasson. A háborút követően azonban Méir egy másfajta akcióba kezdett.

Miután a harcok véget értek, arra kérte feletteseit, hogy a hadifogolycsere-egyezmény keretében követeljék a Lávon-ügy (lásd a 9. fejezetet) kapcsán bebörtönzött személyek szabadon bocsátását. A fiatal foglyok már tizenhárom éve senyvedtek a börtönben, és esélyük sem nyílt arra, hogy kegyelemben részesüljenek, vagy hamarabb szabaduljanak. Úgy tűnt, Izrael megfeledkezett róluk. Ámit elhatározta, hogy hazajuttatja őket, s az egyiptomiakkal folytatott tárgyalásokon követelte szabad lábra helyezésüket. Végül is Izrael összesen 4338 egyiptomi katonát és 830 civilt ejtett foglyul a háborúban, míg az egyiptomiak csak 11 izraelit. Az arab ország mégis határozottan elutasította, hogy a Lávon-ügy foglyairól is tárgyaljanak.

Méir Ámit nem hátrált. – Felejtsd el, Méir – mondta Mose Dá-ján védelmi miniszter a barátjának. – Az egyiptomiak sosem engedik szabadon őket. – Ugyanígy vélekedett Eskol miniszterelnök is. Ámit azonban csökönyösen kitartott elhatározása mellett. Végül személyesen küldött üzenetet Nasszer elnöknek, mint „katona a katonának”, követelve a foglyok szabadon bocsátását, valamint a „Pezsgő” fedőnevű Wolfgang Lutzét is, akit a német tudósokkal kapcsolatos eset idején tartóztattak le.

Ezzel egy időben Ámit a szíriaiakkal is tárgyalásokat kezdett a hadifoglyok cseréjéről, s ez esetben is volt egy személyes célja: arra kérte a szíriaiakat, hogy segítsenek elérni Sulá Cohen szabadon bocsátását libanoni börtönéből. Sulá Cohen (a „Gyöngy”) a Moszád egyik legendás kémnője volt. Az egyszerű háziasszony magas rangú libanoni és szíriai vezetőkkel létesített kapcsolatot, több ezer szíriai és libanoni zsidó izraeli emigrációját szervezte meg titokban, és egy rendkívül sikeres kémhálózatot működtetett, amivel kiérdemelte a „Közel-Kelet Mata Harija” nevet.

Meglepő, de kérelme hatott Nasszerre, és hamarosan a szírek is cselekedtek. Méir Ámit győzedelmeskedett: a Lávon-ügy kapcsán bebörtönöztek, Lutz és Sulá Cohen is hazatérhettek Izraelbe, szigorú titoktartás mellett.

Megesik, hogy az emberi erőfeszítés minden titkos akciónál több eredménnyel jár.

11. FEJEZET

Akik sosem felejtenek

1964 szeptemberének első hetében egy kopasz, zömök, negyvenes éveinek közepén járó, napszemüveges férfi érkezett a rotterdami vasútállomásra. Leszállt a párizsi expresszről, és osztrák üzletemberként, Anton Künzle néven szobát vett ki a város központjában, a fényűző Rheinhofban. Ezután a közeli postán postafiókot bérelt. A postáról az Amro bankba ment, számlát nyitott, és betett rá 3000 dollárt. Egy gyorsnyomdában névjegykártyákat és fejléces levélpapírokat készíttetett ugyancsak Anton Künzle, rotterdami befektetési menedzser nevére, majd a brazil nagykövetségre sietett, és turistavízum-igénylő lapot töltött ki. Egy klinikán általános kivizsgáláson esett át, és orvosi igazolást kapott. Ezt követően felkeresett egy látszerészt, ahol csalt a vizsgálaton, s bár semmi baj nem volt a látásával, vastag szódásüveg-szemüveget rendelt. Másnap reggel rövid látogatást tett Zürichben, és számlát nyitott a Credit Suisse-nél, melyen 6000 dollárt helyezett el. Ezután Párizsba utazott, ahol egy sminkmester vastag bajuszt applikált a szája fölé, s így bajuszosan, vastag szemüvegben egy fényképész-nél igazolványképeket készíttetett. Rotterdamba visszatérve elvitte a fotókat a brazil követség vízumüggyintézőjéhez, és a vízumot be is pecsételték osztrák útlevelebe. Ezután már megvehette repülőjegyét Rio de Janeiróba, illetve a csatlakozó járatokra São Paulóba és az uruguayi Montevideóba. Bármerre járt, mindenhol elfecsegte, milyen virágzó

vállalkozása van Ausztriában. Az útja során itt-ott kiosztott nagylelkű borralalók, a felkeresett kiváló szállodák és exkluzív éttermek önmagukért beszéltek – Künzle valóban gazdag, sikeres üzletember.

E látszólag egyszerű műveletekkel Jichák Sárid (kitalált név) Moszád-ügynöknek sikerült tökéletes álcát teremtenie. Jichák Sárid köddé vált valahol a Párizs–Rotterdam–Zürich háromszögben, és helyette új ember tűnt fel: Anton Künzle osztrák üzletember, rotterdami tartózkodási hellyel, bankszámlákkal, névjegykártyákkal, braziliai vízummal és repülőjeggyel.

Mindössze néhány nappal korábban, szeptember 1-jén Jichák Sáridot találkozóra hívták Párizsba. Sárid a Moszád Caesarea kódnevű műveleti csoportjának volt a tagja. Az Avenue de Versailles egyik fedett házában a Caesarea parancsnoka, az erős testalkatú egykori katonatiszt, Joszke Járiv fogadta. Járiv, akit nagy csodálat övezett beosztottjai körében, Ráfi Eitánt váltotta a műveleti csoport élén, miután Eitánt a párizsi központú európai állomás vezetőjévé nevezték ki.

Sárid számított rá, hogy kap valamilyen megbízást Járivtól, de azt álmában sem gondolta volna, valójában mit is tartogat számára a főnöke. Járiv elmondta neki, hogy a nyugatnémet parlament néhány hónapon belül rendeletet hoz a háborús bűnök elévüléséről, ami azt jelenti, hogy a jelenleg álnéven bujkáló náci bűnösök előjöhetnek rejtékhelyükről, és zavartalanul élhetik az életüket, mintha borzalmas tetteiket el sem követték volna. Németországban, folytatta, sokan szeretnének már új fejezetet nyitni, maguk mögött tudni az ország szörnyű múltját. De már a németek pusztítását elszenvedő országok sem kutatnak az eddigi lelkesedéssel a náci bűnösök után. Eichmann négy évvel korábbi elfogása óta egyre kevesebb figyelem övezi a náci bűnöket, mintha az ő pere és kivégzése lezárt volna egy fejezetet a világtörténelemben. Rendkívül fontos tehát, hangsúlyozta Járiv, hogy felhívjuk a világ figyelmét a problémára, és megakadályozzuk, hogy az elévülési törvény életbe lépjen.

Járivnak ötlete is volt arra, hogyan érhető el mindez. – Likvidálnunk kell a jelenleg szabadlábon lévő legnagyobb náci bűnöst – mondta Sáridnak. A Moszád egyik ügynöke talált rá Dél-Ameri-

kában, és az azonosítása pozitív eredményt hozott. A férfi a 30 000 zsidó meggyilkolásában bűnös náci, a „Rigai hóhér” néven ismert litván Herberts Cukurs volt, aki Brazíliában élt a valódi nevén. Méir Amit Moszád-főnök zöld jelzést adott az akciónak.

Járiv Sáridot választotta ki a feladatra, s nemcsak azért, mert okos és találékony ügynöknek tartották, aki részt vett Eichmann elrablásában is, hanem azért is, mert Sárídnak sikerült Palesztinába menekülnie, de megesküdött rá, hogy harcol Hitler ellen, s így egyike lett a brit hadsereg első önkénteseinek. Járivnak tehát nem kellett aggódnia Sárídnak motivációját illetően.

– Azt szeretném, ha osztrák üzletembernek adnád ki magad – mondta a Caesarea parancsnoka Sárídnak. – Repülj el Brazíliába, találd meg Cukurst, és férkőzz a bizalmába. Ezek az első lépések a likvidáláshoz. – Az e szavakat követő részletes eligazítás során Járiv megadta Sárídnak új nevét: Anton Künzle.

Tíz nappal a párizsi találkozó után Anton Künzle felszállt a Varig Rio de Janeiró-i járatára. Izgatott volt, s egy kissé meg is volt zavarodva a küldetését illetően. Még sosem került hasonló helyzetbe. Idegen országban kell dolgoznia, teljesen egyedül, s közben össze kell barátkoznia egy szörnyeteggel, akinek éles a szimata, s bizonyosan számíthat rá, hogy egyszer valaki megpróbálja megölni. Künzle jól tudta, hogy egyetlen hiba az egész akciót megghiúsíthatja, egyetlen ballépésért az életével fizethet.

A repülőúton Künzle átolvasott egy jókora köteg dokumentumot, tanúvallomást és újságkivágást. Herberts Cukurs története valóban elképesztő volt. A férfi a harmincas években szerzett hírnevet mint bátor pilóta, aki egy saját maga építette kis géppel Lettországból Gambiába repült. A jóképű ifjú pilóta egyetlen éjszaka alatt Lettország nemzeti hőse lett. Megkapta a repülés brazil úttörőjéről elnevezett Santos Dumont-érmet, a sajtó „Lett sasnak” vagy az Atlanti-óceánt elsőként átrepülő Charles Lindbergh után a „Lett Lindberghnek” nevezte, és tömegek zarándokoltak el a rigai Hadtörténeti Múzeumba, hogy megtekintsék kiállított repülőgépét.

Habár Cukurs jobboldali lett nacionalista volt, sok zsidóval barátkozott. Még Palesztinába is elutazott, ahol komoly hatást gyakoroltak rá a cionisták eredményei. A palesztin úttörőkről szóló lelkes beszámoló híveivé tették a lettországi zsidókat.

A második világháború kitörésével azonban megváltozott a helyzet. A szovjetek megszállták Lettországot: hamar kivívták a helyi lakosság gyűlöletét, és üldözték a Cukurs-féléket. Hitler oroszországi inváziójakor azonban a Vörös Hadsereg visszavonult, és Lettország német megszállás alá került. Cukurs ekkor teljesen megváltozott. A Perkonkrust nevű fanatikus náci szervezet egyik vezéréként a legkegyetlenebb gyilkosok egyike lett. Első akciójában katonáival együtt 300 zsidót tereltek be a helyi zsinagógába, majd rájuk gyújtották az épületet. Senki sem maradt életben. Később zsidókat tartóztatott le, százakat vert vagy lőtt agyon, ortodox zsidókat alázott és gyilkolt meg, és kisgyermek fejét zúzta szét a házfalakon. Egyszer zsidó foglyok szeme láttára meztelenre vetkőztetett egy zsidó lányt, és a részeg lett örök nevetése közepette arra kényszerített egy öreg rabbit, hogy ci-rógassa és nyalogassa végig a testét. Nyáron a parancsára 1200 zsidót fojtottak a Kuldiga-tóba, 1941 novemberében pedig 30 000 zsidót terelt ki a rumbulai erdőbe, ahol a német katonák levetkőztették és hidegvérrel agyonlőtték őket.

Künzle elborzadva olvasta a csodával határos módon életben maradtak tanúvallomásait. A következő dokumentumok azt írták le, hogyan szökött Cukurs a háború végén hamis papírokkal Franciaországba, ahol aztán magát „parasztnak” kiadva sikerült jegyet szereznie egy Rio de Janeiróba tartó hajóra. Magával vitt egy különös biztosítékot egy fiatal zsidó lány, Miriam Keitzner személyében, akit a háború idején a személyes oltalmába vett. Most pedig Miriam vált az ő védőjévé: amerre csak jártak, mindenütt szót ejtett „nemes rigai megmentőjéről”.

Rióban Cukurs hamar baráti kapcsolatot alakított ki számos brazil zsidóval. Nagy élvezettel osztotta meg hallgatóságával Miriam csodálatos történetének részleteit. – A nácik elfogták Lettországból – mesélte. – Szörnyű halál várt volna rá, de én életem kockáztatásával

megmentettem. – Nem mindennap érkezik Rióba ilyen bátor hős és zsidómentő, így a város zsidó lakói egymással versengve igyekeztek bizonyítani, milyen nagyra értékelik a lett férfi nemes cselekedeteit.

Cukurs rendkívül népszerű lett a zsidó közösségben – mindaddig, amíg egy este alaposan a pohár fenekére nem nézett. Az alkohol megoldotta a nyelvét, és a részeg Cukurs ezúttal egészen másféle történetet adott elő hallgatóságának. Most is a zsidókról beszélt, de most disznóknak és söpredéknek nevezte őket. Lelkesen ecsetelte, milyen eszközökkel mészárolta le náci barátaival az európai zsidókat, akiket elégettek, vízbe fojtottak, agyonlőttek vagy agyonverték... Zsidó barátai döbbenten hallgatták a lett férfit, majd később nyomozásba kezdtek. Kutatásaik rémisztő eredménnyel jártak.

Miután valódi kilétére fény derült, Cukurs eltűnt. Nem hagyta el Riót, csak a nyüzsgő város egy másik negyedébe költözött. Miriamra nem volt többé szüksége, így magára hagyta a lányt, aki később férjhez ment egy helyi zsidó férfihoz, és beilleszkedett a brazil társadalomba. Ami Cukurst illeti, ő a szintén Brazíliába hozott feleségével és három gyermekükkel élt tovább.

Tíz esztendő telt el. Cukurs az Air Taxi nevű vállalkozás köztisztelőben álló tulajdonosa lett. Ekkor azonban a riói zsidó közösség tagjai véletlenül ismét ráakadtak, és úgy határoztak, hogy nagyszabású tiltakozó akcióval próbálják felkelteni az emberek figyelmét az ügyre. Zsidó fiatalok törtek be az Air Taxi irodáiba, szétverték a kirakatokat, tönkretették a berendezést, és iratokat loptak el. Cukurs erre családjával együtt tüstént elhagyta Riót, és São Paulóba költözött.

S bár itt senki sem zavarta, Cukurs mégis veszélyben érezte magát. Félelem gyötörte, s minden hozzá közelítő idegenre gyanakodott. 1960 júniusában, néhány nappal Eichmann elrablása után a São Paulo-i rendőrségre ment, és rendőri védelmet kért. Kérését teljesítették – ugyanakkor az esetről hírt adott a média, s így az áldozatok hozzátartozói mind megtudták, hol tartózkodik.

Az évek múlásával Cukurs félelme csak fokozódott. Azt mondta feleségének és fiainak, hogy a zsidó bosszúállók bármikor rátalálhatnak és megölhetik. Még egy listát is készített legveszélyesebbnek

vélt ellenségeiről; jórészt olyan brazil zsidók szerepeltek rajta, akik fontos funkciókat töltöttek be a közösségben. A lista élmezőnyében dr. Aharon Steinbruck szenátor, dr. Alfredo Gartenberg, dr. Marcus Constantino, dr. Israel Skolnikov, Klinger és Pairitzki állt.

Cukurs megtartotta valódi nevét, de erődtímnyszerű házakat épített magának, és jelentős kenőpénzeket fizetett a rendőröknek, hogy ügyeljenek a személyes biztonságára. Számos üzleti vállalkozásba kezdett, de mindegyik megbukott. Künzle aktái szerint legutóbbi címe egy kikötő volt egy São Paulo melletti mesterséges tavon. Cukurs hajókat bérelt, és hidrolánjával sétarepüléseket szervezett a város felett turisták számára.

Künzle világosan látta, hogy nem mehet csak úgy oda Cukurshoz, mert azonnal gyanakvást keltene benne, ezért úgy döntött, hogy kerülő úton „cserkész be”. Először is eltöltött néhány napot Rióban. A kellemes időtöltés a lenyűgöző brazil nagyvárosban éles ellentétben állt sötét küldetésével. Végigsétált a Copacabana és az Ipanema strandjain, megbámulta a csöpp bikiniket viselő mulatt szépségeket, a lélegzetelállító Cukorsüveg-hegyet, a Megváltó Krisztus hatalmas szobrát a Corcovado-szikla tetején, szemtanúja volt egy macumba (brazíliai vudu) szertartásnak, és a szamba ritmusára átadta magát a meleg napsugaraknak. Tipikus turista volt, de azért megismerkedett több fontos tisztséget betöltő személlyel, a turizmusban érdekelt magánbefektetőkkel, találkozott a helyi turizmusért felelős miniszterrel, és magát a brazil turizmusban rejlő lehetőségek iránt érdeklődő befektetőnek tüntette fel. Szert tett néhány, a São Paulo-i idegenforgalmi ügyletág jelentősebb alakjainak címzett ajánlólevélre.

São Paulóba érkezve Künzle egyből rátalált Cukurs kikötőjére. A mólónál, a sétahajóktól kissé távolabb ott állt egy öreg hidrolán, mellette egy magas, hajlott hátú férfi pilótaoverallban. Herberts Cukurs volt az.

Künzle odament egy csinos német nőhöz, aki jegyet árusított a hajókirándulásokra, és a környék turizmusáról érdeklődött. Ekkor még nem tudta, hogy a nő Cukurs legidősebb fiának felesége. A nő

szabadkozott, hogy ő nem sokat tud a témáról, és rámutatott az overrallos férfirra: – Őt kérdezze, ő majd segít magának.

Künzle a pilótához lépett, és osztrák üzletemberként mutatkozott be. Feltett néhány szakmai kérdést, melyekre Cukurs kelletlenül válaszolt; amikor azonban kijelentette, hogy befizetne egy sétatrepülésre, a pilóta viselkedése is megváltozott. A két férfi barátságos beszélgetésbe kezdett; Künzle értett hozzá, hogyan nyerje el mások bizalmát. Miután elindultak visszafelé a géptől, Cukurs meghívta Künzlét a hajójára egy konyakra.

Konyakozás közben Cukurs egyszer csak kitört, és heves kirohánást intézett a vádlói ellen.

– Én, háborús bűnös? – kiabálta. – Hiszen megmentettem egy zsidó kislány életét! – Künzle gyanította, hogy Cukurs dühe színlelt, és csak valamilyen reakciót akar kiprovokálni belőle. – Maga szolgált a háborúban? – kérdezte Cukurs.

– Igen, az orosz fronton – felelte Künzle. Valóban szolgált a seeregben, de egyáltalán nem az orosz fronton. Kigombolta az ingét, és megmutatta a mellkasán húzódó sebhelyet, majd kurtán csak ennyit mondott: – A háborúban szereztem.

Künzle gyorsan felmérte vendéglátója körülményeit. Cukurs rosszul állt anyagilag; a kopott kezeslábas, a rozoga repülőgép, a gyászszos állapotú hajók mind-mind pénzügyi problémákról árulkodtak. Künzle rájött: el kell hitetnie Cukursszal: ő, Künzle az egyetlen esély, hogy felülkerekedjen anyagi nehézségein, ő az, aki komoly bevételekhez juttathatja. Ezért beszélni kezdett a cégeiről, és a latin-amerikai idegenforgalommal kapcsolatos nagyszabású befektetési terveiről. Futólag megemlítette, hogy esetleg Cukurs is csatlakozhatna, mivel jól ismeri a braziliai turizmust.

Cukurs érdeklődve hallgatta vendége szavait, ám Künzle hirtelen felállt.

– Nem akarom tovább feltartani – mondta –, biztosan sok a dolga.

– Nem, egyáltalán nem – felelte Cukurs, majd felajánlotta Künzlének, látogasson el hozzá valamelyik nap, munka után, hogy „megbeszéljük közös terveinket”.

A kapcsolatfelvétel megtörtént. A csali bedobva, már csak arról kellett meggyőznie Cukurst, hogy be is kapja.

Aznap este Künzle kódolt üzenetet küldött Jozske Járivnak, amelyben először használta Cukursra a Járiv kitalálta kódnevet: „Az elhunyt.” Cukurs is írással töltötte az éjszakát. Elővette a legveszélyesebb ellenségeit tartalmazó listát, és új nevet írt rá: Anton Künzlét.

Egy hét múlva taxi állt meg São Paulo Riviera városrészében, egy szerény külsejű ház előtt, melynek védelme azonban erődtítményére emlékeztetett. Kőfal és szögcsdrót vette körül, a bejárati vaskapu mögött egy fiatalember és egy vad tekintetű kutya állt.

Künzle megkérte a fiatalembert – akiről kiderült, hogy Cukurs egyik fia –, hogy értesítse a pilótát érkezéséről. Cukurs barátságosan fogadta; végigvezette a házon, bemutatta a feleségének, Mildának, majd egy fiókból tucatnyi háborús kitüntetést vett elő, közülük sokat horogkereszt díszített.

Cukurs egy másik fiókot is kihúzott, és az elképedt Künzlének megmutatta a fegyverkészletét: három revolvert és egy félautomata karabélyt. Büszkén említette, hogy az összes fegyverre engedélye van a brazil titkosszolgálattól. – Tudom, hogy védjem meg magam – tette hozzá.

Künzle burkolt fenyegetésnek vette Cukurs szavait: „Ha megpróbálsz ártani nekem, tudd, hogy fegyver van nálam.”

Cukursnak ekkor hirtelen ötlete támadt: – Nincs kedve velem eljönni a farmjaimra? Vidékre, ott tölthetnének egy éjszakát.

Künzle készségesen elfogadta a meghívást. Amikor azonban elindult vissza a szállodába, útközben megállt egy vaskereskedésnél, és biztos, ami biztos, vásárolt magának egy rugós kést.

Néhány nap múlva a két férfi beszállt Künzle bérelt autójába, és elindultak a hegyekre.

Baljós, feszült hangulatú utazás volt. A mindössze egy késsel fel-fegyverzett Anton Künzle tartott Cukurstól, de eltökélt szándéka volt, hogy a kecsgetető pénzkereset reményével lépre csalja, majd végül megöli.

A mellette ülő erős és higgadt, ám szegény Herberts Cukurs zsebében pisztoly lapult, s bár gyanakvó volt új barátjával szemben, esze egyre csak az általa megszerezhető vagynonon járt.

Künzle arra gondolt, lehet, hogy ő lesz az áldozat ebben a macska-egér játszmában; lehet, hogy Cukurs egyáltalán nem hitte el a fedősztoriját, és azért viszi a hegyekbe, hogy meggyilkolja.

Meglátogattak egy elhanyagolt farmot. Cukurs egyszer csak egy félautomata puskát húzott elő a zsákjából. Vajon minek hozott magával pisztolyt és puskát is?

– Mit szólna egy céllövőversenyhez? – kérdezte Cukurs. Künzle világosan látta, hogy próbára akarja tenni az orosz fronton szerzett tudását, fel akarja mérni, hogy bánik a fegyverrel. Cukurs papír céltáblát erősített egy fára, majd tíz golyót röptetett ki rá gyors egymásutánban. Az általuk ütött lyukak nagyjából tíz centi átmérőjű kört formáltak a papíron. Cukurs újabb céltáblát húzott elő a zsákjából, megtöltötte a fegyvert, és Künzlének adta. Künzle, aki a brit hadseregben és az IDF-nél szolgált, kiváló céllövő volt. Kezébe vette a puskát, és minden teketória nélkül tüzelni kezdett. Az ő lövései egy háromcentis kört hoztak létre. Cukurs elismerően biccentett. – Kitűnő, Herr Anton – mondta.

Ezután visszaültek az autóba, és egy másik farmra utaztak. Ez nagyobb volt, mint az első, egy részét sűrű erdő borította, s egy folyó szelte ketté, melynek partjain aligátorok heverésztek lustán. Cukurs az erdőbe vette az irányt: Künzlét ismét rossz érzés fogott el. Csak nem csapda? Csak nem azért viszi Cukurs az erdőbe, hogy nyom nélkül eltehesse láb alól?

Tovább gyalogolt Cukurs mellett. Menet közben rálépett egy kőre, ettől kilazult az egyik szeg a cipője talpában, és mélyen a sarkába fűrődött. Fájdalmasan lerogyott, és levette a cipőjét. A sebből vér szivárgott. Cukurs fölé hajolt, és előhúzza a fegyverét. Künzle kiszolgáltatott volt, teljesen védtelen. „Itt a vége – gondolta –, ütött az utolsó óráim. A lett lelő, mint egy kutyát.” Cukurs azonban odanyújtotta a puskát. – A tussal vissza tudja kalapálni a szöveget.

Künzle elvette a fegyvert. Hirtelen megfordultak a szerepek. Teljesen egyedül voltak egy hegyi farmon. Mérföldekre egy teremtetett lélek

sem járt. A puska töltve volt. Ott helyben letudhatta volna az egész Cukurs-ügyet. Csak rászégezi a fegyvert, és meghúzza a ravaszt.

Ehelyett azonban lehajolt, visszakalapálta a szeget a cipőjébe, majd visszaadta a fegyvert a gazdájának.

Az éjszakát egy rozoga kunyhóban töltötték, ahol a magukkal vitt élelmiszerekből ütöttek össze valami vacsorát. Két régi vaságyra terítették ki hálózásaikat. Künzle látta, hogy Cukurs a párnája alá dugja pisztolyát. Baljós gondolatoktól gyötörtén előhúzza zsebéből a kését, hogy kéznél legyen; képtelen volt elaludni.

Az éjszaka közepén zajt hallott Cukurs ágya felől. A férfi felkelt, előhúzza a fegyverét, és csendben kiment a házból. Vajon miért, gondolta Künzle, mi dolga lehet? Hallgatózni próbált, s hamarosan ismerős hang ütötte meg a fülét: Cukurs a ház előtt vizelt. A fegyvert feltehetőleg a környéken kószáló vadállatok miatt vitte magával.

Másnap épen és egészségesen visszatértek São Paulóba, és Künzle megkönnyebbülten lépett be szállodája kapuján.

A következő héten Künzle kiváló éttermekbe, drága klubokba és bárókba hívta meg Cukurst. Felfigyelt Cukurs mohó pillantásaira, amelyek arra utaltak, hogy régóta nélkülözni volt kénytelen a sok pénz nyújtotta örömeket. Következő lépésként meghívta néhány bel-földi repülő utazására, természetesen a saját számlájára. Felkeresték a legfontosabb turistacélpontokat, a legjobb szállodákban laktak, és a legjobb éttermekben ettek.

Künzle azt javasolta, utazzanak el Montevideóba, Uruguay fővárosába. Üzleti partnerei, mondta, dél-amerikai központot szeretnének létesíteni, ezért ellenőrizni szeretné, milyen irodaépületek és egyéb lehetőségek találhatók ott. Még pénzt is adott Cukursnak, hogy csináltathasson új útlevelet.

Künzle Montevideóba repült, Cukurs pedig néhány nappal később csatlakozott hozzá. A gyanakvása azonban nem ült el teljesen, ezért magával vitte a kameráját is. Amikor kiszállt a gépből a montevideói reptéren, és meglátta a rá váró Künzlét, váratlanul előkapta a masinát, és készített róla néhány felvételt. Cukurs szemében barátja, üzletfele és mecénása lett egyben a legfőbb gyanúsított is, aki az életére tör.

Künzle időközben bérelt egy hatalmas amerikai autót. Igencsak kínosan érezte magát a színe miatt – harsány rózsaszín volt –, de ez volt az egyetlen szabad kocsi a kölcsönzőben. Foglalt továbbá mindkettejük számára szobát a város legjobb szállodájában, a Victoria Plazában. A következő néhány napot azzal töltötték, hogy megfelelő épületet találjanak Künzle vállalatának dél-amerikai központja számára. Bár végül nem sikerült ilyen helyre bukkanniuk, nagyszerű vakációban volt részük. Künzle a legjobb éttermekbe, lokálokba vitte el Cukurst, városnéző túrákon vettek részt, s még a kaszinóba is elmentek, ahol Künzle megosztotta vele nyereménye felét. Cukurs el volt bővölve. Pár nap múlva aztán elváltak útjaik. Künzle Európába utazott, de megígérte, hogy néhány hónap múlva visszatér, hogy folytathassák közös projektjük megvalósítását. Cukurs visszatért São Paulóba, de feleségének azt mesélte, hogy valaki követte Montevidéóban, ezért ébernek kell lennie, hogy meg tudja védeni magát.

Párizsban Künzle újból találkozott Járivval és más barátaival, hogy rögtön megkezdjék a felkészülést az akcióra. Több ok miatt is úgy látták jónak, ha Montevidéóban végeznek Cukursszal. Brazíliában a férfi a helyi rendőrség védelme alatt állt, ami komoly problémákat okozhatott; az országban ezenfelül jelentős létszámú zsidó közösség élt, amely ki lett volna téve a neonácik vagy a németek bosszúhadjáratának; végül pedig Brazíliában még mindig hatályban volt a halálbüntetés, így ha valakit elfognak a csapatból, és eljárást indítanak ellene, akár az életével is fizethetett volna.

A kivégzőegység öt főből állt, élén magával Joszke Járivval. Az ügynökök egyike Méir Ámit unokatestvére, Zeév Ámit (Slutzky) volt, rajta kívül Künzle, Árje (fiktív név) és Eliézer Sudit (Sárón) alkotta a csapatot; Sudit osztrák útlevéllal is rendelkezett Oswald Taussig névre kiállítva.

Az ügynökök 1965 februárjában érkeztek Montevidéba. Oswald Taussig bérelt egy zöld Volkswagent, valamint egy kis házat, a Casa Cubertinit a Cartagena utcában, a Carrasco városrészben. Az utolsó pillanatban Járiv vérfagyasztó feladattal bízta meg Taussigot:

egy ládát kellett beszereznie, a 19. századi utazóládákhoz hasonló – ez szolgált rögtönzött koporsóként Cukurs holttestének az akció végén. Taussig a ládát a Cartagena utcai házba küldette.

Künzle ezután ismét Montevidéba hívta Cukurst.

1965. február 15-én Cukurs betért a rendőrkapitányságra, ahol egy Alcido Cintra Bueno Filho nevű tiszt fogadta.

– Üzletember vagyok – kezdte a lett –, és jó néhány éve a brazil rendőrség védelme alatt állok, mivel jó okom van rá, hogy veszélyben érezzem az életem. Most egy európai üzletfelem arra kér, utazzam Montevidéba egy találkozóra. Mit gondol, utazzam el Uruguayba? Nem túl kockázatos?

– Ne menjen sehova! – vágta rá határozottan a rendőrtiszt. – Itt békében élhet, vigyázunk magára. De ne feledje: amint elhagyja Brazíliát, védtelen lesz az ellenségeivel szemben. S ha valóban vannak ellenségei, gondolom, nem felejtették el magát.

Cukurs elgondolkodott, egy ideig úgy tűnt, mintha nem tudna dönteni, de végül felállt, és így felelt:

– Világéletemben bátor ember voltam. Nem félek, meg tudom védeni magam. Mindig hordok magamnál fegyvert. És higgye el, bár nem vagyok már fiatal, még nem felejtettem el, hogyan kell bánni vele.

Cukurs február 23-án érkezett meg Montevidéba; a reptéren Künzle várta. A csapda készen állt. Künzle bérelt fekete Volkswagenével elindultak a Casa Cubertini felé, ahol a kivégzőosztag már lesben állt. Útközben többször is megálltak, hogy „szemügyre vegyenek” néhány iroda céljára megfelelőnek tetsző házat. Végül megérkeztek a Casa Cubertinihez. A szomszédos épületnél néhány munkás dolgozott. Taussig zöld Volkswagenje a ház mellett parkolt. Künzle leállította a motort, kiszállt, és határozott léptekkel megindult az ajtó felé. Cukurs követte. Künzle kinyitotta az ajtót, és borzalmas kép fogadta: a sötét épületben a kivégzőosztag emberei lapultak a falak mellett, egy szál alsóneműben. Tudták ugyanis, hogy csak véres küzdelem árán tudják majd legyűrni Cukurst, és nem akarták, hogy a

vére beszennyezze a ruhájukat. Irtóztató látvány volt, ahogy a négy alsónadrágos férfi az áldozatára várt.

Künzle félreállt, és Cukurs belépett a házba. Ebben a pillanatban Künzle becsapta az ajtót, és három ember ugrott Cukursra. Zeév Ámit megpróbálta torkon ragadni, ahogyan arra Párizsban felkészítették, míg a többiek két oldalról igyekeztek lefogni.

A lett férfi ellentámadásba lendült. Sikeresen lerázta támadóit, és az ajtóhoz iramodott. Megragadta a kilincset, és megpróbálta előhúzni zsebéből a pisztolyát, miközben németül kiabált: – *Lassen sie mich sprechen!* (Engedjenek beszélni!)

A dulakodás közben Járiv megpróbálta befogni Cukurs száját, hogy elhallgattassa, ő azonban beleharapott a kezébe, és csaknem leharapta Járiv egyik ujját. Járiv felüvöltött fájdalomában. Ebben a pillanatban Ámit felkapott egy nehéz kőműveskalapácsot, és fejbe vágta vele Cukurst. Vér fröccsent ki a sebből. A támadók és áldozatuk egyetlen kupacban dulakodtak a padlón, miközben Cukurs elkeseredetten próbálta előrántani a fegyverét. Pillanatok műve volt az egész: Árje Cukurs fejéhez szorította pisztolyát, és kétszer elsütötte. A hangtompító elfojtotta a lövések robaját.

Cukurs összeesett. Vére végigfolyt a ruháján és a padlócsempén. A kivégzőosztag tagjai felálltak; őket is tetőtől talpig vér borította.

Oswald Taussig az udvarra sietett, és kinyitotta a vízcsapot. Társai megmosakodtak, megtisztították a padlót és a falakat. Így is maradt néhány vérfolt a csempéken. A csapat egyik tagja később azt állította, hogy élve akarták elfogni Cukurst, hogy aztán a helyszínen rögtönzött hadbírósként ítéljék halálra. Mivel azonban az előkészületek során alulbecsülték a testi erejét, az elfogás iszonyatos vérfürdővé változott.

Az akciót rosszul tervelték ki. A Moszád ügynökei az utolsó pillanatban bérelték ki a Cartagena utcai lakást, és az utazóládát is az utolsó pillanatban szerezték be. A véres jelenetekre semmi szükség nem volt; az ügynökök ahelyett, hogy alsónadrágban birkóznak áldozatukkal, egyből le is lőhették volna. De – ahogy a kivégzőosztag egyik tagja mondta nekünk – az akciót végrehajtották.

Az ügynökök a ládába tették Cukurs holttestét, hogy a rendőrök azt higgyék, ki akarták csempészni az országból. A „Rigai hóhér” testére egy papírlapot helyeztek, amelyen az alábbi, géppel írott (angol nyelvű) szöveg állt: „Figyelembe véve azon bűnök súlyosságát, amelyekkel Herberts Cukurs vádolható – különös tekintettel személyes felelősségére a harmincezer férfi, nő és gyermek meggyilkolásában –, továbbá figyelembe véve a bűntettei elkövetésekor tanúsított különös kegyetlenségét, fent nevezett Herberts Cukurst halálra ítéltük. Az ítéletet 1965. február 23-án hajtották végre »azok, akik sosem felejtenek«.”

A csapat elhagyta az épületet, majd bérelt Volkswagenjeikkel továbbálltak. A szomszédos háznál a munkások egyre csak dolgoztak, kalapáltak; mit sem hallottak az egészből. Járivnak iszonyatosan fájt a keze, az egyik ujját élete végéig nem tudta már rendesen behajlítani. Taussig és Künzle visszavitte az autót a kölcsönzőbe, és kijelentkeztek a szállodából. A csapat tekervényes utakon elhagyta Montevideót, és először Európába, onnan pedig Izraelbe utazott. Zeév Ámit „testben és lélekben meggyötörtén” tért vissza Párizsba. Még hosszú hónapokig szörnyű rémálmok gyötörték, képtelen volt túltenni magát az átélt megrázkódtatáson és fájdalomon.

Amikor a csapat minden tagja elhagyta már Dél-Amerikát, egy Moszád-ügynök felhívta a német hírügynökségeket, és bejelentette, hogy Montevideóban meggyilkoltak egy náci háborús bűnöst, „azok, akik sosem felejtenek”.

A riporterek, akik megkapták az üzenetet, azonnal félre is söpörték: azt gondolták, valaki csak szórakozik velük. A Moszád ügynökei, miután látták, hogy semmi nem történik, részletesebb és hitelesebb üzenetet készítettek és küldtek el a hírügynökségeknek, valamint egy montevidói lap újságírójának, aki riasztotta a rendőrséget. Március 8-án, több mint tíz nappal a merénylet után a rendőrök végre eljutottak a Casa Cubertinihez. Másnap a világsajtó főcímeiben adta hírül, hogy egy üres montevidói házban megtalálták Cukurs holttestét. A sajtóbeszámolóknak két név tűnt fel gyanúsítottként: Anton Künzle és Oswald Taussig. Néhány nappal később egy riói hetilap jóko-

ra fotót közölt Künzléről, melyet még Cukurs készített. A magazin Künzlét a „mosolygó osztráknak” nevezte. A kép megjelent az izraeli *Mááriv* címdalán is. A Moszád-ügynök néhány barátja azonnal felismerte Anton Künzlét.

Pár nap múlva levél érkezett Cukursék házába, Künzle meglehetősen suta kísérleteként, hogy elterelje magáról a gyanút.

„Kedves Herbertsem,

Isten és néhány honfitársunk segítségével szerencsésen megérkeztem Chilébe. Éppen a hosszú út fáradalmait pihenem ki, s biztos vagyok benne, hogy hamarosan te is otthon leszel. Időközben felfigyeltem rá, hogy két ember követett minket, egy férfi és egy nő. Nagyon óvatosnak és elővigyázatosnak kell lennünk. Ahogy korábban, úgy most is azt mondom, túl nagy kockázatot vállalsz azzal, hogy a valódi neveden dolgozol és utazol. Ez rendkívül veszélyes lehet számunkra, és akár azzal is járhat, hogy az én valós személyazonosságomra is fény derül.

Ezért remélem, hogy az uruguayi problémák jó leckét jelentettek számodra, és most már körültekintőbb leszel. Ha bármi gyanúsít észlelsz magad, vagy az otthonod körül, emlékezz a tanácsomra: menj, és rejtőzz el Von Leedséknél [náci vezető, aki néhány társával együtt Kairóba szökött] egy-két évre, amíg az amnesztia kérdése el nem rendeződik.

Kérlek, válaszd a megbeszélt santiagoói címemre küldd.

Üdvözlettel:

Anton K.”

A levél persze senkit sem csapott be. Cukurs felesége, Milda biztos volt benne, hogy Künzle a gyilkos.

A Cukurs elleni merénylet résztvevőinek többsége már halott. Zeév Ámit, akit e könyv szerzői olyan jól ismertek, az 1973-as jom kippuri háborúban esett el.

Németország és Ausztria parlamentjei végül nem fogadták el a náci bűnökkel kapcsolatos elévülési törvényt.

Évekkel később az egykori *rámszád*, Iszer Hárel felhívta a könyv egyik szerzőjét, és azt mondta, egy jó barát szeretne találkozni vele. Részleteket nem közölt, csak egy címet adott meg Tel-Aviv északi részén. A cím egy csinos kis házat takart, amelyből a kopogásra egy szemüveges, zömök, kopasz ember jött elő.

A szerző, amint megpillantotta, azonnal felismerte.

– *Guten Abend, Herr Künzle* (Jó estét, Künzle úr!) – köszöntötte németül.

12. FEJEZET

Vadászat a „Vörös Hercegre”

1972. szeptember 5-én a müncheni olimpiai játékokon nyolc símaszkos, fegyveres terrorista rontott be az izraeli csapat szállására, ahol azonnal megölték Mose Weinberget, a birkózók edzőjét, valamint Joe Romano súlyemelőbajnokot, akik igyekeztek feltartóztatni őket. A lövések hallatán néhány sportolónak sikerült az ablakokon keresztül elmenekülniük, kilencüket azonban túsul ejtették a támadók.

A helyszínre kiérkező német rendőröket riporterek, fotósok és tévéstábok követték, hogy élőben tudósítsanak az olimpiai faluban kibontakozó drámáról. A történelem folyamán most először fordult elő, hogy a világ a tévé képernyőin követhetett végig egy terrorista-támadást. Így tett Golda Méir, Izrael miniszterelnöke is, akit katonai tanácsadója riasztott. Golda csapdában érezte magát; a támadásra egy baráti országban került sor, és a túsok kiszabadítása a németek feladata volt. A bajor tartományi hatóság udvariasan visszautasította azt az izraeli ajánlatot, hogy az országba küldik legjobb kommandós egységüket, a Szájeret Mátkált. – Ne aggódjanak – mondták az izraelieknek –, az összes túszt kiszabadítjuk. – A németek azonban nem rendelkeztek azzal a tapasztalattal, kreativitással és bátorsággal, amelyet a fellépés egy halálosan elszánt terrorista csoporttal szemben megkövetelt volna. Egy egész napos kimerítő tárgyalást követően a terroristákat és túszaikat a München melletti Fürstfeldbruck

repülőterére kísérték. A német hatóságok megígérték a terroristáknak, hogy felszállhatnak egy gépre, amely oda viszi őket, ahová akarják. A valóság azonban az volt, hogy a rendőrség egy rettenetesen gyerekes és amatőr csapdát készített elő a számukra. A reptér közepére egy üres Lufthansa-gépet állítottak, személyzet nélkül, a tetőn pedig a feladatra alkalmatlan mesterlövészeket helyeztek el. A terroristák vezére átvizsgálta a repülőt. Ez a gép szállna fel velük percekben belül, amelynek nincs személyzete, és hidegek a hajtóművei? A fegyveresek azonnal felismerték, hogy becsapták őket; tüzet nyitottak, és kézigránátokat hajigáltak a rendőrökre. A lövöldözés közben az összes túszt meggyilkolták, s rajtuk kívül egy német rendőrtiszt, valamint a nyolc terroristából öt is életét vesztette (a másik hármat elfogták, de miután a terrorszervezet eltérített egy Lufthansa-gépet, szabadon bocsátották őket). Cvi Zámir tábornok, aki nemrég váltotta Méir Ámitot a Moszád élén, tehetetlenül figyelte a véres drámát az irányítótoronyból. Golda Méir miniszterelnök küldte Münchenbe, de nem volt joga hozzá, hogy beleavatkozzon a németek akciójába. Vendéglátói folyamatosan győzködtek, hogy a terv kitűnő, neki nincs más dolga, csak végignézni. Amit azonban a *rámszád* látott, az az izraeli sportolók lemészárlása volt. Világossá vált számára, hogy Izraelnek új ellensége született: az akciót végrehajtó terrorszervezet, a Fekete Szeptember.

Fekete szeptember. Így nevezték a palesztinok 1970 szeptemberét, amikor Husszein jordán király több ezer palesztint lemészárolt országában. Az 1967-es hatnapos háború után a terroristák fokozatosan egyre nagyobb területet vontak ellenőrzésük alá Jordániában, illetve a fővárosban, Ammanban. Az izraeli határ mentén fekvő városok és falvak teljességgel az ő bázisaikká váltak, ahol fegyverrel járálhattak az utcákon. A palesztinok nem ismerték el Husszein király hatalmát, és egyre inkább ők lettek az ország urai. A király tudatában volt ennek, mégsem cselekedett. Egy alkalommal azonban, amikor látogatást tett a jordán hadsereg egyik táborában, az egyik harckocsi antennáján egy melltartót pillantott meg.

– Mit jelentsen ez? – kérdezte dühösen.

– Ez azt jelenti, hogy asszonyok vagyunk – felelte a harckocsiparancsnok. – Felséged nem engedi, hogy harcoljunk.

Husszein ezek után nem halogatta tovább a dolgot; nem dughatta homokba a fejét, miközben a királyság kezdett kicsúszni a keze közül. Szeptember 17-én parancsot adott a hadseregnek, hogy indítsanak támadást a terroristák bázisai és táborai ellen. Borzalmas méészárlás vette kezdetét. A terroristákat a nyílt utcán lötték agyon, vagy elfogták és tárgyalás nélkül kivégezték őket. Néhányan a palesztin menekülttáborokban találtak menedéket, de a jordán tüzéség minden lelkiismeret-furdalás nélkül ezeket a táborokat is löni kezdte. Ezrek vesztették életüket. Pár tucat pánikba esett terrorista átkelt a Jordán folyón, és megadta magát az izraeli hadseregnek. Inkább választották az izraeli börtönt életük végéig, mint hogy a jordán ágyúk végezzenek velük. A méészárlást túlélők legtöbbje Szíriába és Libanonba szökött. Máig nem tudni pontosan, hány áldozata volt a fekete szeptembernek; a különböző források 2000 és 7000 közötti számokat említenek.

Bosszú! Ez a gondolat éltette a legnagyobb terrorszervezet, a Fatah vezetőjét, Jasszer Arafatot. Arafat létrehozott a Fatahon belül egy titkos belső szerveződést, egyfajta földalatti mozgalmat a földalatti mozgalomban. A Fatah rendes tagjai és parancsnokai nem tudtak a létezéséről. Ezt a szervezetet nevezték Fekete Szeptembernek, és nem felelt meg annak a „tiszteletre méltó” magatartási normának, melyet Arafat a Fatahra igyekezett ráerőltetni, hogy nemzetközi elismerést és rokonszenvet vívjon ki általa. A Fekete Szeptember könyörtelen, ellentmondást nem tűró csoport volt, amely minden lehetséges módon támadta a „palesztin nép ellenségeit”. A csoport hivatalosan nem is létezett, és Arafat tagadta, hogy bármi köze volna hozzá, titokban azonban ő hozta létre és ő vezette. A Fekete Szeptember élére Abú Jusszefet, a Fatah egyik rangidős parancsnokát nevezte ki, műveleti főnöknek pedig a fiatal, fanatikus, ám nem kevésbé bátor és okos Ali Hasszán Szalamehet választotta. Ali apja, Hasszán Szalameh volt a palesztin fegyveres erők utolsó főparancsnoka az 1948-as arab-iz-

raeli háború idején. Hasszán Szalameh csatában esett el, s Ali megfogadta, hogy folytatja apja küzdelmét.

A Fekete Szeptember első akciói nem nagyon foglalkoztatták Izraelt, mivel jórészt Jordánia ellen irányultak. A terroristák bombatámadást intéztek a jordán nemzeti légitársaság római irodája ellen; Molotov-koktélokot dobáltak Jordánia párizsi nagykövetségére; eltérítettek és Líbiába vittek egy jordán repülőgépet; szabotázsakciókat indítottak a berni jordán nagykövetség, egy németországi elektronikai üzem, valamint hamburgi és rotterdami olajtárolók ellen, továbbá egy bonni ház pincéjében megöltek öt jordán titkos ügynököt. A legnagyobb visszatetszést kiváltó akciójuk addig Vaszi Tel egykori jordán miniszterelnök meggyilkolása volt a kairói Seraton Hotel előcsarnokában. Az egyik merénylő a halott fölé hajolt, és ivott a véreből.

Ezek a támadások a jordán rezsim ellen irányultak, és mindegyikükre Jordánia határain kívül került sor. Izraelnek nem volt oka nyugtalankodni miattuk. Az ország más terrorcsoportokkal állt harcban, amelyek a hatnapos háborúban aratott fényes izraeli diadal után gomba mód szaporodtak a közel-keleti térségben. Amint az Izrael körülvévő államok elbuktak, a terroristák maguk folytatták a küzdelmet a zsidó állam ellen. Repülőket térítettek el, a határon átlépő civilket gyilkoltak meg, bombákat rejtettek el különböző nagyvárosokban. A Sin Bétnek és a Moszádnak így újfajta ellenséggel kellett felvennie a harcot; terrorszervezetekbe kellett beépülniük, meg kellett hiúsítaniuk a terveiket, és le kellett tartóztatni az aktivistáikat. A legnagyobb ilyen ellenséges szervezet a Fatah volt, nem pedig a Fekete Szeptember.

Az utóbbi azonban hamar átlépte azt a határt, amelyet eredetileg magának szabott az akciói célpontjait illetően, és a nyugati országok, de mindenekelőtt Izrael ellen is támadásokat kezdett.

A müncheni méészárlás volt az első véres akciójuk.

És ebben szerzett magának elismerést Ali Hasszán Szalameh is, az egész művelet szellemi szülőatyja. A terroristák között szóbeszéd terjengett a gyilkolás és a vér iránti megszállottságáról, s emiatt Hasszán Szalameh fiát a „Vörös Hercegnek” kezdték nevezni.

1972 októberében két veterán tábornok kért találkozót Golda Méirtől, aki Lévi Eskol 1969-ben bekövetkezett váratlan halálát követően vette át a miniszterelnöki posztot. A két tábornok az új *rámszád*, Cvi Zámir, valamint a miniszterelnök terrorelhárítási tanácsadója, az egykori Ámán-főnök Áháron Járiv volt.

Golda Méirt rendkívüli módon megrendítette a „müncheni éjszaka”, amikor az izraeli sportolókat meggyilkolták. – Ismét megkötözött zsidókat öltek meg német földön – mondta. A kemény, erős Golda számára nyilvánvaló volt, hogy a müncheni mészárlás nem maradhat megtorlatlanul.

Zámir és Járiv pedig éppen emiatt kereste föl.

Cvi Zámir szikár, kopaszodó, szeplős férfi volt, arca háromszög alakú. Korábban a Pálmáiban szolgált, de nem számított kiemelkedő tábornoknak. Katonai pályája legmagasabb pozícióját akkor érte el, amikor kinevezték a Déli Parancsnokság élére. Később mint katonai attasé és a védelmi minisztérium nagy-britanniai képviselője szolgált. 1968-ban *rámszádnak* nevezték ki Méir Ámit helyett, aki nyugalomba vonult. Kinevezését sokan bírálták: Zámir kedves, szégyellős ember volt, és nem rendelkezett tapasztalattal a titkos akciók területén. Nem volt karizmatikus személyiség, és nem tekintette magát főnöknek, ellentétben elődeivel, Hárellel vagy Ámittal. Inkább egyfajta igazgatótanács elnök volt, s ennek értelmében számos jogkörrel ruházta fel rangidős tanácsadóit. Hírnévre csak a jom kippuri háborúban (lásd a „*Ma háborúba lépünk!*” című fejezetet) tett szert, de 1972-ben még semmiféle sikert nem tudott felmutatni. Éppen ellenkezőleg, egyes veterán Moszád-ügynökök, mint például Ráfi Eitán, nem kedvelték, s ezért kiléptek a szolgálattól.

Járiv Zámirhoz hasonlóan jobban kedvelte az árnyékot, mint a rivaldafényt. Nagyszerű munkát végzett az Ámán főnökeként a hatnapos háború idején, de leginkább éles elemző elméje miatt csodálták. A vékony, kellemes modorú, magas homlokú, szemüveges Járiv sokkal inkább látszott nagy tudású professzornak, semmint mesterkémnek.

Járivnak és Zámirnak sok közös vonása volt. Beosztásukból fakadóan riválisoknak kellett volna lenniük, együttműködésüket mégis

az összhang és a kölcsönös bizalom jellemezte. Mindketten csendesek, visszafogottak, valamelyest szégyenlősek voltak. Nem szerettek a középpontban lenni, elemző-tervező munkájukban pedig rendkívül megfontoltak voltak. Az az ötlet azonban, amellyel azon az októberi délutánon a Goldával folytatott megbeszélésükön előhozakodtak, meglepően brutális volt: a titkosszolgálat azonosítsa, kutassa fel és likvidálja a Fekete Szeptember vezetőit. Az összeset.

München óta mindketten fáradhatatlanul azon dolgoztak, hogy a lehető legteljesebb hírszerzési anyagot gyűjtsék össze a Fekete Szeptemberről; Golda Méirhez már felkészülten érkeztek. Mint elmondták, a Fekete Szeptember átfogó támadást szándékozik indítani Izrael ellen. A csoport tagjai felesküdték, hogy annyi zsidót – katonát, civilt, nőt vagy gyereket – ölnek meg, amennyit csak lehetséges. Az egyetlen mód a megfékezésükre, ha szétzúzzák a kígyó fejét, vagyis módszeresen végeznek a szervezet összes vezetőjével.

Golda habozott. Nem volt könnyű dönteni egy olyan akcióról, amelynek keretében fiatalembereket küldenek kockázatos orvgyilkos küldetésekbe. Izrael korábban még soha nem tett ilyet. Hosszú ideig csendben ült, majd alig hallható hangon, mintha csak magához szólna, beszélni kezdett; megemlítette a holokausz borzalmas emlékét és a zsidó nép üldöztetésekkkel, gyilkosságokkal és mészárlásokkal teli, hosszú történetét.

Végül felemelte a fejét, Járivra és Zámirra nézett, s csak ennyit mondott: – Küldjék a fiúkat.

Zámir egyből megkezdte az előkészületeket az akcióra, melynek az „Isten haragja” nevet adta. De Golda sem maradt tétlen. A demokratikus zsidó állam miniszterelnökeként nem hagyatkozhatott Járiv és Zámir pusztá ígéretére, miszerint a „fiúk” senki másnak nem fognak ártani, kizárólag a Fekete Szeptember vezetőinek és fő militánsainak. Az ígéret nem volt elég. Tudta, hogy a Moszád akciói nincsenek összhangban a törvényekkel, s ha lazul a szolgálat tevékenységének civil kontrollja, fennáll a veszélye, hogy ártatlan emberek is áldozattá válnak. Ezért úgy határozott, szigorú felügyelet alá vonja az Isten ha-

ragját. Létrehozott egy titkos bizottságot, melynek rajta kívül Mose Dáján védelmi miniszter, valamint az egykori briliáns tábornok, Jigál Állon miniszterelnök-helyettes volt a tagja. Az ő háromfős „bíróságuk” vizsgálta felül és hagyta jóvá a hadművelet minden egyes részletét. Járivnak és Zámirnak minden aktát ezzel az X-bizottságnak nevezett trióval kellett engedélyeztetnie, s csak ennek birtokában kezdhették meg akcióikat a Moszád egységei.

A Másszáda (Cesarea), a Moszád műveleti osztálya kapott megbízást az Isten haragja-akció lebonyolítására. Az osztály élén a fekete hajú, erős testalkatú, titkolózó természetű ügynök, Mike Hárári állt. Szinte az összes tervezett merényletet Európában kellett végrehajtani, ahol a Fekete Szeptember emberei rendkívül gondosan kidolgozott fedősztorik védelmében tevékenykedtek. Hárári csapatának minden egyes bevetés előtt fel kellett kutatnia és le kellett lepleznie őket, hogy megbizonyosodjanak: valóban báránybőrbe bújít farkasokról van szó. Hárári a Kidonból, a Másszáda műveleti csapatából válogatta az embereit. Minden egyes Fekete Szeptember-vezető levadászására felállított egység több alegységből épült fel. A gyanúsítottak azonosítása és nyomon követése egy hat nőből és férfiből álló csoport feladata volt. Nekik kellett megbizonyosodniuk arról, hogy valóban a megfelelő célpontot választották-e ki. A csoport tagjai megérkeztek a városba, ahol a gyanúsított működött, követni kezdték, fényképeket készítettek róla, megismerték a szokásait, felkutatták a barátait, megszerezték a pontos lakcímét, illetve az általa látogatott bárók és éttermek nevét, és feljegyezték a napirendjét óránkénti felbontásban. Egy kisebb, általában egy nőből és egy férfiből álló csapat felelt a logisztikáért – lakásokat, házakat, autókat béreltek. Ugyancsak kis létszámú csoport tartotta a kapcsolatot az európai városok valamelyikében felállított műveleti központokkal, illetve a Moszád izraeli főhadiszállásával. Magát a kivégzőegységet több ügynök alkotta; ők érkeztek legutolsónak az adott városba. Az ő feladatuk volt, hogy a megadott időpontban eljussanak a megadott címre, és ott végezzenek azzal az emberrel, akinek a fényképét és az azonosítását szolgáló más információkat megkapták kollégáiktól. Miközben a célterületen tevékenykedtek,

egy másik egység biztosította őket – egy fegyveres ügynökökből és sofőrökből álló csapat, amely indulásra kész járművekkel az akció közlelésében helyezkedett el. Menekülési útvonalakat dolgoztak ki, és ki is próbálták őket. A feladatuk a kivégzőosztag tagjainak védelme volt, akár fegyverhasználat árán is. Az akció végeztével a kivégzőosztag és védőik haladéktalanul elhagyták az országot.

A gyanúsított azonosításával és követésével megbízott csapat még az akció kezdete előtt távozott. A többiek még maradtak néhány napig, hogy eltüntessék a nyomokat, összeszedjék a felszereléseiket, és visszaadják az akcióhoz használt bérelt autókat.

Az Isten haragja-hadművelet első helyszínéül Rómát választották.

Az előkészítő csapat tagjai egy olyan embert azonosítottak és kezdtek el figyelni az Örök Városban, akit álmában sem jutott volna eszébe senkinek terrorizmussal vádolni: a líbiai nagykövetség egyik alacsony beosztású tisztviselőjét, a harmincnyolc éves, nabluszi születésű palesztin Vael Zwaitert. A vékony, szelíd, kellemes modorú ember egy ismert irodalmár és arab műfordító fia volt. Vael maga is kitűnő fordító volt – regényeket, verseket ültetett át arab nyelvre –, és lelkes művészetpártoló is egyben. Tolmácsként dolgozott a líbiai követségen alacsony, 100 líbiai dolláros fizetésért, melyből igen szerényen élt apró lakásában, a Piazza Annibalianón. Barátai visszafogott embernek ismerték, aki tartózkodik az erőszak minden formájától, és gyakran ad hangot megvetésének a terrorizmussal és a gyilkosságokkal szemben.

Még legközelebbi barátai sem tudtak azonban a titkáról, arról, hogy Vael valójában kegyetlen fanatikus, aki Rómából irányítja könyörtelen elszántsággal a Fekete Szeptember tevékenységét. Éppen a közelmúltban tervelt ki és hajtott végre egy ördögi akciót. Kinézett két fiatal angol nőt, akik vakációjuk első napjait Rómában töltötték, és onnan akartak továbbutazni Izraelbe. Zwaiter arra utasított két ifjú, jó megjelenésű palesztin férfit, hogy kerüljenek kapcsolatba a lányokkal, és próbálják elcsábítani őket. A terv sikerült, a két Casanova hamar utat talált az angol lányok ágyába. Amikor elváltak szeretőiktől, az egyik palesztin megkérte barátnőjét, hogy vigyen magával egy

kis magnót, amelyet ajándéknak szánt Ciszjordániában élő családjának. A lány ostoba módon beleegyezett, és a magnót a poggyászával együtt feladta a római repülőtér El Ál-pultjánál. Nem tudta, hogy ezzel Zwaiter és a két szerető a halálba küldi őket. A Fekete Szeptember emberei Zwaiter felügyelete mellett korábban szétszedték a magnót, megtöltötték robbanóanyaggal, aztán visszacsomagolták egy vado-natúj dobozba. Az önműködő szerkezetet úgy állították be, hogy akkor robbanjon fel, amikor a repülőgép eléri az utazómagasságot. A repülő és összes utasa halálra volt ítélve.

Szerencsére a terroristák nem tudták, hogy miután egy Izraelbe tartó Swissair gépet hasonló eszközzel robbantottak fel, az El Ál repülőinek poggyászterét vastag páncéllemezrel vonták be, hogy a robbanás ne tegyen kárt a gépben. A magnó a terveknek megfelelően felrobbant, de a páncél ellenállt a robbanás erejének. A pilóta amint meglátta a pirosan villogó riasztófényt, haladéktalanul visszatért a reptérre. A döbrent angol lányokat kihallgatták, s ők bevallották, hogy viszonyuk volt két palesztinnal, akik azonban a szívhez szóló búcsút követően azonnal elhagyták Olaszországot.

Az egység első emberei megérkeztek Rómába, és néhány napig követték Zwaitert. A líbiai követség környékén egy fiatal pár sétálgatott, s a nő a táskájába rejtett kamerával minden alkalommal lefényképezte a palesztint, amikor bement az épületbe, vagy kijött onnan. Később különböző járatokkal további „turisták” érkeztek Rómába. Egyikük, egy Anthony Hutton nevű, negyvenhét éves kanadai férfi autót bérelt az Avisnál, s az ügyintézőnek a Via Venetó-i Excelsior Hotelt adta meg lakcímét. Ha az ügyintéző ellenőrzi a hallottakat, rájöhetett volna, hogy ilyen nevű ember nem lakik az Excelsiorban; hasonlóan jártak volna más kölcsönzők munkatársai is, akikről a hét folyamán további „turisták” béreltek autót, hamis lakcímetek megadva.

Október 16-án este Zwaiter hazatért a munkából, s éppen egy tíz-líras érmét készült bedobni a pénzzel működő felvonóba. A ház bejárata sötét volt, a második emeleten valaki melankolikus dallamot játszott zongorán. Hirtelen két férfi lépett elő a sötétből, és tizenkét golyót lőttek ki Zwaiterre 22-es kaliberű Berettaikból anélkül, hogy

bárki meghallotta volna őket. Az akciót követően beszálltak egy 125-ös FIAT-ba, mely a Plaza Annibalianónál parkolt, s néhány óra múlva már el is hagyták az országot. Most, hogy Zwaiter halott volt, már nem kellett titkolni valódi kilétét. Egy bejrúti napilapban közzétették a terroristaszervezetek gyászjelentését, amely Zwaitert az „egyik legjobb harcosunknak” nevezte.

A Zwaiterrel végző kis létszámú csoport vezetője a húszas évei kö-zepén járó izraeli Dávid Molád (fiktív név) volt. Molád Tunéziában született, és még gyerekként került Izraelbe. Szülei mindketten tanárok és cionisták voltak. Tőlük tanult meg tökéletesen franciául, és ők táplálták belé a mély és őszinte szeretetet Izrael állam iránt. Apja hazafiasságra és az Izrael iránti odaadásra nevelte. Már fiatalkorától az volt az álma, hogy akár az élete kockáztatásával is szolgálja hazáját. A hadseregben önként jelentkezett az IDF egyik elitkommandó-jába, ahol bátorságával és kreativitásával lenyűgözte parancsnokait. Lesze-relését követően a Moszádnál vállalt munkát, és hamarosan a legjobb ügynökök egyike lett, s a legkockázatosabb műveletekben vett részt. Mivel folyékonyan beszélt franciául, könnyen alakíthatott francia, belga, kanadai vagy svájci személyt. Fiatalon nősült, és hamarosan kisfia született, de ez sem csökkentette vágyát, hogy a Moszád front-vonalában harcoljon.

Zwaiter halálát követően Molád Izraelben töltött néhány napot, majd Párizsba repült.

Pár nappal később egy Rue Alesia 175. alatti lakásban megcsörrent a telefon. Dr. Hamsari vette fel. – Dr. Hamsari? A PFSZ [Palesztinai Felszabadítási Szervezet] franciaországi képviselője? – kérdezte a hívó fél erős olasz akcentussal. Olasz újságíróként mutatkozott be, aki rokonszenvez a palesztin ügygel, és interjút szeretne készíteni Hamsarival. Találkozót beszéltek meg egy kávézóba, messze Hamsari lakásától. Hamsari, a köztisztviselőként álló történész, aki francia feleségével, Marie-Claude-dal és kislányukkal élt Párizsban, az utóbbi időben rendkívül elővigyázatos-sá vált. Az utcán sétálva állandóan azt figyelte, nem követik-e; a kávézók-ból, éttermekből gyakran még

azelőtt távozott, hogy a rendelését megkapta volna; és gyakran érdeklődött szomszédjainál, hogy nem kérdezősködött-e utána valaki idegen.

Pedig látszólag semmi oka nem volt az aggodalomra. Tudós ember volt, szerény életet élt, és jól beilleszkedett a párizsi értelmiségi körökbe. „Nincs szüksége semmiféle elővigyázatosságra – írta Annie Francos a *Jeune Afrique* hetilapban –, hiszen nem jelent veszélyt senkire. Az izraeli titkosszolgálat is pontosan tudja ezt.”

Az izraeli titkosszolgálat azonban mást is tudott. Azt például, hogy Hamsari is részt vett 1969-ben Dániában a Ben Gurion ellen végrehajtott sikertelen merényletben; hogy szerepet játszott 1970-ben a Swissair egyik járatának levegőben való felrobbantásában, mely 47 halálos áldozatot követelt, továbbá titokzatos arab fiatalokkal tart kapcsolatot, akik éjszakánként surrannak be a lakásába, nehéz bőröndöket cipelve. Az izraeli titkosszolgálat immár azt is tudta, hogy Hamsari a Fekete Szeptember második legfontosabb embere Európában.

Így aztán aznap, amikor Hamsari elindult, hogy interjút adjon az olasz riporternek, néhány férfi lopózott be a lakásába, és negyed óra múltán távoztak.

Másnap az idegenek megvárták, amíg Hamsari felesége és lánya elmege otthonról, s a férfi egyedül marad.

Ekkor megszólalt a telefon.

– Doktor Hamsari? – Ismét az olasz riporter volt az.

– Igen, én vagyok.

Ebben a pillanatban Hamsari éles sípszót hallott, majd hatalmas robbanás rázta meg a lakást. Az íróasztal alá rejtett pokolgép lépett működésbe, súlyosan megsebesítve Hamsarit. Pár nappal később a kórházban belehalt sérüléseibe, de előtte még elmondta, hogy a Moszádot gyanúsítja a merénylettel.

Néhány héttel Hamsari halála után Mike Hárari és egy Jonathan Ingleby nevű férfi Ciprus szigetére érkezett, és szobát vett ki a nicosiai Olympia Szállodában. Ciprus az utóbbi időben közelsége miatt Izraelhez, Szíriához, Libanonhoz és Egyiptomhoz az izraeli és az arab

ügynökök csataterévé vált. A két izraeli ügynök ezúttal egy Husszein Abd el-Hir nevű palesztint követett, akit a közelmúltban neveztek ki a Fekete Szeptember ciprusi képviselőjének. Ő felelt továbbá a kapcsolattartásért a Szovjetunióval és a keleti blokk többi országával, ezek az államok ugyanis biztos menedéket nyújtottak a terroristák számára. Oroszországban, Csehszlovákiában, Magyarországon, Bulgáriában katonai létesítményekben és a különleges erők egységeinél képezték ki őket, s ugyanezen országok fegyvereket és más felszereléseket is szállítottak a terrorszervezeteknek. A számos palesztin vezető – a szovjet ideológia lelkes híve – a moszkvai Patrice Lumumba Egyetemen tanult.

Abd el-Hir feladata volt továbbá a terroristák Izraelbe juttatása, valamint azon arab kémek kiiktatása, akik Ciprusra érkeztek, hogy találkozzanak izraeli kapcsolattartóikkal. Az X-bizottság mindezekért kimondta rá a halálos ítéletet.

Aznap Abd el-Hir éjszaka érkezett vissza szállodai szobájába, eloltotta a lámpát, és lefeküdt. Jonathan Ingleby, miután megbizonyosodott róla, hogy a férfi alszik, távirányítóján megnyomott egy gombot. Hatalmas robbanás rengette meg a szálloda épületét. A harmadik emeleten az egyik szobában egy izraeli nászutas pár rémületében az ágy alá bújt. A recepciós Abd el-Hir szobájába rohant. Amikor a füst eloszlott, olyan rémületes látvány fogadta, amelytől csaknem elájult: Abd el-Hir vércékagylóba szorult véres feje nézett farkasszemet vele.

A Fekete Szeptember bosszúja nem késlekedett sokáig.

1973. január 26-án egy Mose Hánán Isáj nevű izraeli férfi találkozott egy palesztin barátjával a madridi Jose Antonio utcában, a Morrison Pubban. A találkozó után kezét fogtak, és kiléptek a kocsmából. Ekkor hirtelen két férfi tűnt fel velük szemben, s elállták útjukat. Fegyvert rántottak, s miközben a palesztin kereket oldott, golyózáport zúdítottak Isájra, majd eltűntek.

Csak néhány nappal később derült ki, hogy az áldozat valójában egy Báruh Cohen nevű veterán Moszád-ügynök, aki palesztin diákokból alakított ki hálózatot Madridban. A fiatalember, akivel a kocs-

mában találkozott, az egyik informátora volt, aki azonban a valóságban a Fekete Szeptembernek dolgozott. Az ő társai bosszulták meg Báruh Cohenen Abd el-Hir halálát.

A Fekete Szeptembert gyanúsították ezenfelül azzal, hogy egy brüsszeli kávézóban megsebesítették Zádok Ophir izraeli ügynököt, valamint hogy egy levélbomba meggyilkolta a londoni izraeli nagykövetség attaséját, dr. Ámi Sechorit.

Két héttel Abd el-Hir halálát követően a Fekete Szeptember új ügynököt küldött a helyére Ciprusra. A palesztin férfi mindössze 24 órával Nicosiába érkezése után találkozott KGB-s kapcsolattartójával, majd visszatért a szállodába, s aludni tért – és ugyanúgy vesztette életét, ahogyan elődje.

Arafat és Ali Hasszán Szalameh ezért úgy döntött, hatalmas megtorló akciót indítanak. Azt tervezték, hogy eltérítenek egy repülőgépet, telepakolják robbanóanyaggal, majd egy öngyilkos kommandó Izraelbe repül vele, és becsapódik Tel-Aviv központjába, több száz halálos áldozatot szedve. Ez volt a New York-i World Trade Center elleni szeptember 11-i támadás korai változata.

A Moszád informátorai hírt vették az előkészületeknek, ezért több ügynökük is nyomába szegült a projekten dolgozó egyik párizsi palesztin csoportnak. Egy éjjel egy idősebb férfira lettek figyelmesek, aki csatlakozott a csoporthoz. Elküldték a fotóját a Moszád főhadiszállására, ahol megállapították, hogy Baszil al-Kubaissziről, a Fekete Szeptember egyik rangidős vezetőjéről van szó. Kubaisszi jól ismert jogász és köztisztviselőként álló tudós volt, a bejrúti Amerikai Egyetem professzora. Zwaiterhez, Hamszarihoz és sok más társához hasonlóan azonban a bárányszőr az ő esetében is farkast rejtett. 1956-ban sikertelen merényletet kísérelt meg Fejszál iraki király ellen a királyi konvoj útjában elhelyezett pokolgéppel; a bomba túl korán robbant fel. Kubaisszi ezután Libanonba, majd az Egyesült Államokba szökött. Néhány évvel később az Amerikába látogató Golda Méirt akarta meggyilkolni. Miután az akció kudarcba fulladt, újabb próbát tett a Szocialista Internacionálé párizsi csúcstalálkozóján. Ekkor sem járt sikerrel. Kubaisszi nem adta fel: csatlakozott a Népi Front Palesztina Felszabadításáért

nevű szélsőséges szervezethez, és a vezető George Habas helyettese lett. Részt vett az 1972. május 30-án végrehajtott akció kitervelésében, amikor arab és japán terroristák ártatlan utasokat mészároltak le a lodi repülőtéren. A támadásban 26-an vesztették életüket, többségük egy szentföldi zarándoklatra érkező Puerto Ricó-i csoport tagja volt. Kubaisszi később csatlakozott a Fekete Szeptemberhez, s most úgy tűnt, ő az öngyilkos repülőgépes merénylet parancsnoka. Egy kis hotelban vett ki szobát a Rue des Arcades-on, a Place de la Madeleine mellett.

Április 6-án, miután elköltötte vacsoráját a Café de la Paix-ben, elindult vissza a szállására. A Place de la Madeleine-en már ott várakozott a Moszád kivégzőcsapata; két ember az utcán, kettő az autóban. Egyikük szőke parókát viselt. Ahogy al-Kubaisszi közeledett, a két ügynök felhúzott pisztolyokkal megindult felé. Ekkor azonban váratlan dolog történt. Megállt egy elegáns autó al-Kubaisszi mellett, s egy csinos fiatal nő hajolt ki az ablakán. Váltakozva néhány szót egymással, majd Kubaisszi beszállt, és azon nyomban elhajtottak. Az ügynökök bosszúsán vették tudomásul, hogy a nő prostituált volt, aki légyottra csábította al-Kubaisszit.

Úgy látszott, az egész akció megghiúsul egy szajha miatt!

A csapat vezetője azonban megnyugtatta a csalódott ügynököket. – Várjunk még egy kicsit, nemsokára visszajönnek – mondta megfontoltan. Nem kérdezték, miből gondolja, de végül igaza lett. Alig húsz perccel később az autó ismét feltűnt. Al-Kubaisszi elkészült a prostituálttól, és megindult a hotel felé. Csak néhány lépést tehetett meg, amikor két férfi tűnt elő a sötétből, és elállták az útját. Az egyikük Dávid Molád volt.

Al-Kubaisszi egyből tudta, miről van szó. – Ne! – kiáltotta franciául. – Ne tegyétek!

Kilenc golyó fúródott a testébe a klasszicista stílusú Madeleine-templom mellett. A Moszád-ügynökök beugrottak a kocsijukba, és elhagyták a teret.

Másnap ugyanúgy, mint a Zwaiter-ügy esetében, a Népi Front Palesztina Felszabadításáért szóvivője felfedte a jogászprofesszor valódi szerepét.

A következő hónapokban Molád és a Kidon tagjai több Fekete Szeptember-tagot öltek meg, akik Görögországba utaztak, hogy hajókat vásároljanak, megpakolják robbanóanyaggal, és izraeli kikötőkbe irányítsák őket.

Egy kérdés azonban továbbra is megválaszolatlanul maradt: hol lehet Szalameh, a müncheni merénylet kitervelője?

Szalameh bejrúti főhadiszállásán tartózkodott, és a következő hadműveletek tervein dolgozott. Az első az izraeli nagykövetség elfoglalása volt Thaiföldön. Az akció azonban balul ütött ki: a kemény thai tábornokok fenyegetése és a bangkoki egyiptomi nagykövet nyomásgyakorlása következtében a terroristák túszaikat szabadon bocsátva, teljes megszállás után hagyták el Thaiföldet.

Szalameh következő akciója még féktelenebb volt: állig felfegyverzett emberei megszállták Szaúd-Arábia kartúmi nagykövetségét, és a szudáni főváros szinte minden kiküldött diplomatáját túsul ejtették. A túsok többségét Arafat parancsára elengedték, csak az amerikai nagykövetet, Cleo A. Noelt, helyettesét, George Moore-t, valamint a megbízott belga nagykövetet, Guy Eidet tartották fogva, akiket aztán Szalameh utasítására borzalmas kegyetlenséggel kivégeztek: előbb a lábfejüket lőtték, aztán a lábszárukat, majd a Kalasnyikovok csövét lassan felfelé mozgatva tovább tüzeltek, míg szét nem szaggatták a mellkasukat.

A mészárlás után a terroristákat letartóztatták, néhány héttel később azonban a szudáni kormány szabadon bocsátotta őket.

A világ hatalmas felháborodással és undorral fogadta a diplomaták szörnyű kivégzésének hírért. Izrael úgy gondolta, elérkezett az idő, hogy halálos csapást mérjenek a Fekete Szeptemberre. Jeruzsálemben Golda Méir kiadta az engedélyt az Ifjúság tavasza-hadműveletre.

1973. április 1-jén egy harmincöt éves belga turista, Gilbert Rimbaud szobát vett ki a bejrúti Sands Hotelban. Még ugyanazon a napon egy másik turista, Dieter Altnuder is megszállt ugyanott. A két ember láthatólag nem ismerte egymást; mindketten tengerre néző szobát vettek ki.

Április 3-án három további turista érkezett a szállodába: a kifogástalan eleganciájú brit Andrew Whichelaw, a két órával később, egy római géppel érkező Dávid Molád, aki Charles Boussard névre kiállított belga útlevéllel rendelkezett, valamint a szintén brit George Elder, aki este jelentkezett be a szállodába, és éles ellentéte volt karót nyelt honfitársának. Egy harmadik brit turista, Charles Macy az al-Baida tengerparton, az Atlantic Hotelban vett ki szobát, s ahogy egy igazi angolhoz illik, naponta kétszer is érdeklődött az időjárás felől.

A hat férfi külön-külön bejárta Bejrútot, sétáltak az utcákon, és megismerték a város főbb közlekedési csomópontjait. Az Avis és a Lenacar autókölcsönzőnél kibéreltek három Buick Skylark, egy Plymouth kombi, egy Valiant és egy Renault 16 márkájú gépkocsit.

Április 9-én az izraeli haditengerészet rakétahordozó hadihajókból és űrnaszádokból álló kilenchajós flottája útnak indult a nemzetközi vizekre. Az MB *Mivtáh* egy ejtőernyős-alakulatot szállított, élén Ámnon Lipkin tábornokkal; feladata a Népi Front Palesztina Felszabadításáért szervezet főhadiszállásának megtámadása volt. Az MB *Gaas* fedélzetén két további egység utazott: egy további ejtőernyős-alakulat, valamint a Szájeret Mátkál elitkommandó Ehud Bárak tábornok parancsnoksága alatt. Nekik más feladatuk volt. Még a tengerre szállást megelőzően megkapták négy ember fotóját. Az első hármon Abú Jusszef, a Fekete Szeptember főparancsnoka; Kamál Advan, a Fatah legfőbb műveleti parancsnoka, aki a Fekete Szeptember Izrael által megszállt területeken végrehajtott akcióért is felelt; továbbá Kamál Nasszer, a Fatah legfőbb szóvivője volt látható. Ők hárman, mondták a katonáknak, ugyanabban az épületben laknak a Rue Verdunön.

A negyedik fotó Ali Hasszán Szalamehet ábrázolta. Róla senki sem tudta, hol lehet.

A kommandósok civil ruhát viseltek. Este fél tízkor, amint hajóik Bejrúthoz közeledtek, hippiruhát és parókát öltöttek. Ehud Bárak úgy nézett ki, mint egy bővérű barna hajú nő; melltartójába jó pár robbanótöltetet rejtett.

A kihalt bejrúti tengerparton hirtelen több motoros gumicsónak tűnt elő a sötétségből, melyeket a hadihajókról bocsátottak vízre,

hogy partra szállítsák a katonákat. A fegyveresek a parton hat autót pillantottak meg, volánjuk mögött a „turistákkal”. Mindenki tudta, melyik autóba kell beszállnia. Alig telt bele néhány perc, és a kocsik különböző irányokba elhúztak a partról: egy részük a Népi Front főhadiszállásához indult, míg a többi, így a Molád által vezetett jármű is, a Fekete Szeptember vezetőinek lakóépületéhez hajtott.

A Népi Front főhadiszállásához közeledő kommandó tagjai már begyakorolták az akciót Tel-Aviv külvárosában egy félig kész épületen. Egy este, amikor Dávid „Dádo” Elázár vezérkari főnök személyesen tekintette meg a felkészülést, odalépett hozzá egy fiatal, jóvágású hadnagy, Ávidá Sor. – A tervek szerint 120 kiló robbanóanyagot használunk fel az épület lerombolására – magyarázta. – Szerintem ez felesleges, és veszélyes is. A robbanás kárt tehet a szomszédos épületekben, és rengeteg civil él a környéken. – Noteszt húzott elő a zsebéből. – Végeztem néhány számítást. Elég lenne 80 kiló robbanóanyag. Ennyivel is le lehet rombolni az épületet anélkül, hogy ártatlan emberek ölnének meg. – Elázár ellenőrizte a számokat, és igazat adott Sornak, majd utasította a műveleti parancsnokot, hogy ne használjanak 80 kiló robbanószernél többet.

A katonák megérkeztek a Népi Front főhadiszállásához. Rövid tűzpárbajt követően, melyben két izraeli veszítette életét, a kommandósok elfoglalták az épület bejáratát, és elhelyezték a 80 kiló robbanóanyagot. A robbanás egy halom törmelékké változtatta az épületet, több tucat terroristát temetve maga alá. A szomszédos házakban azonban nem esett kár. A két elesett kommandós egyike Ávidá Sor hadnagy volt.

Ezzel egy időben más ejtőernyős és kommandós egységek Bejrút déli részén terroristatáborok ellen intéztek támadásokat. A megtevesztő hadműveletek célja az volt, hogy választ provokáljanak ki a terroristák és a libanoni hadsereg részéről. Válasz azonban nem érkezett.

A Szájeret Mátkál kommandósai megérkeztek a Rue Verdun-i épülethez. Már éppen beléptek volna, amikor két libanoni rendőr arra

sétált. A rendőrök látták, amint a járdán egy szerelmespár ölelkezik gyengéden: Rómeó nem volt más, mint Muki Becer, a Szájeret egyik legjobb harcosa, csinos Júliája pedig Ehud Bárak. Amint a rendőrök befordultak a sarkon, az izraeliek megrohmozták az épületet. Egyszerre törtek be Kamál Advan első, Kamál Nasszer második és Abú Jusszef ötödik emeleti lakásába.

A terroristavezéreknek esélyük sem volt az ellenállásra. Amikor a katonák rájuk rontottak, megpróbálták elérni a fegyverüket, de nem voltak elég gyorsak. Néhány perc leforgása alatt mindhárman holtan heverték. Abú Jusszef felesége testével igyekezett védeni a férjét, s így ő is találatot kapott. Az ötödik áldozat egy idős olasz hölgy volt, aki az Advanéval szemközti lakásban lakott. Amikor meghallotta a lövéseket, ajtót nyitott, és egy eltévedt lövedék végzett vele.

A kommandósok összegyűjtötték a Fekete Szeptember vezetőinek szekrényeiben és fiókjában lapuló dokumentumokat, majd sebesülteiket és halottaikat felszedve az autókkal a tengerpartra robogtak, ahol már várakoztak a motorcsónakok.

A parton a hat moszádos „turista” szépen sorba állította a bérelt kocsikat, a kulcsot az indítóban hagyva. Néhány nappal később a kölcsönző cégek a bérleti díjat is megkapták, melyet egy American Express kártyával fizettek ki.

A műveleti egység tagjait a hadihajó visszaszállította Izraelbe. Az akció teljes sikerrel zárult. A Népi Front főhadiszállása megsemmisült, a Fekete Szeptember vezetői, köztük a szervezet parancsnoka, Abú Jusszef halottak voltak.

A kommandósok azonban nem tudták, hogy a Rue Verdun-i háztól alig ötven méterre, egy jelentéktelen kis lakásban Ali Hasszán Szalameh az igazak álmát aludta, az akcióból mit sem észlelve. Másnap aztán, Abú Jusszef halálának bejelentését követően ő lett a Fekete Szeptember vezetője.

A Fekete Szeptember bukásának kezdetét az Ifjúság tavasza-hadművelet hozta el. A szervezet sosem tudott talpra állni azután, hogy vezetőit megölték.

Egyetlen kivétellel.

Tel-Avivban az Ifjúság tavasza-akcióban begyűjtött dokumentumok segítségével sikerült fényt deríteni egy rejtélyre, amely már két éve foglalkoztatta a Moszádót. Ez volt az úgynevezett „Pészáh-ügy”.

1971 áprilisában két csinos fiatal francia lány érkezett a lodi repülőtérre, és hamis francia útlevelemmel akartak belépni az országba. A biztonsági szolgálatot már korábban figyelmeztették az érkezésükre. A lányokat egy félreeső szobába vezették, ahol rendőrnök és a Sin Bét női tisztjei megmotozták őket. A motozás különös eredménnyel zárult: a lányok ruhája, beleértve a fehérneműiket is, kétszer olyan nehéz volt, mint kellett volna. A rendőrnök észrevették, hogy a ruhák valamilyen fehér porral vannak átitatva. Nyilvánvaló volt, hogy sűrű oldatba mártották őket, s ez az oldat tartalmazta a fehér anyagot. Rázni és dörzsölni kezdték a ruhadarabokat, mire nagy mennyiségű por hullott ki belőlük, s ugyanez az anyag került elő elegáns szandáljuk sarkából is. A két lánynál összesen mintegy hat kiló port találtak, melyről kiderült, hogy valójában nagy erejű plastik robbanószer. A rendőrök a detonátort is megtalálták az egyikük bőröndjében, egy tamponos dobozban.

A kihallgatás során a lányok megtörték, és bevallották, hogy testvérek, egy gazdag marokkói üzletember lányai: a nevük Nadia és Madeleine Bardeli. Párizsban megismerkedtek egy férfival, és mivel vállalkozó kedvűek, ráálltak, hogy becsempészik a tőle származó port.

– És még ki vett részt az akcióban magukon kívül? – kérdezték a nyomozók.

Még aznap délután rendőrök rohamozták meg az apró tel-avivi Commodore Hotelt, és őrizetbe vettek egy idős francia házaspárt, Pierre és Edith Bourghaltert. Amikor szétszerelték a tranzistoros rádiójukat, a rendőrök robbanótöltetekhez használt kanócokat találtak. Pierre Bourghalter könnyekben tört ki.

Másnap a tervezett akció mit sem sejtő műveleti parancsnoka is Izraelbe érkezett: egy attraktív, huszonhat éves francia nő, Francine Adeleine Maria névre kiállított útlevelemmel. Valódi neve Evelyne Barges volt, és a Moszád jól ismerte mint fanatikus marxista terroristát, aki már több merénylet végrehajtásában is részt vett Európában.

Rendőrségi kihallgatásuk során az ún. Pészáh-csoport tagjai bevallották, hogy plastikbombákat akartak robbantani kilenc tel-avivi szállodában a turistaszézon kellős közepén, hogy minél több külföldit és izraelit megöljenek.

A díszes társaság tagjai börtönbe kerültek, de a szálakat háttérből mozgató férfit, az elbűvölő algériai Mohammed Boudiát, az egyik párizsi színház színész-igazgatóját nem sikerült elkapni. Ő is afféle Jekyll és Hyde volt: intellektuel, művész, akinek színpadi élete azonban nem szolgált másra, mint bűncselekményei leplezésére. Evelyne Barges szeretője volt, de mellette annyi nővel folytatott viszonyt, hogy a Moszádnál csak Kékszakállnak nevezték.

Boudia eredetileg George Habas és a Népi Front parancsait hajtotta végre. Egy évvel a Pészáh-csoport letartóztatása után azonban csatlakozott a Fekete Szeptemberhez, és kinevezték a szervezet franciaországi vezetőjévé. Része volt a Moszád-informátornak tartott szíriai újságíró, Khader Kanou párizsi meggyilkolásában, ő felelt a szervezet európai akcióiért, és ő tervelte ki az oroszországi emigráns zsidók egyik tranzitbóra elleni támadást is. Hamsari meggyilkolása után Boudia rendkívül óvatos lett, s így nehéz feladat volt a nyomára bukkanni.

1972 májusában a Másszáda egyik kivégzőcsoportja Párizsba utazott, és megpróbálta felkutatni Boudiát. Tudták a férfi új szeretőjének nevét és címét. Az ügynökök odamentek az épülethez, és türelmesen várakozni kezdtek. Boudia egy idő után meg is jelent, és besurrant a házba. Másnap reggel a ház legtöbb lakója elindult munkahelyére, de Boudia nem volt közöttük. Egy hónapos kilátástalan egy helyben toporgás után a megfigyelési adataikat összehasonlító ügynökök furcsa dologra lettek figyelmesek: minden egyes kimerítő éjszaka után, melyet Boudia a szeretőjével töltött, reggel egy magas, nagydarab, hol szőke, hol barna asszony hagyta el a házat a munkába indulók között... Lassan összeállt a kép: színészi képességeit kamatoztatva Boudia nőnek öltözött, mielőtt távozott volna a házból.

Ekkorra azonban valami okból már nem látogatta a szeretőjét, s a Moszád emberei így szem elől tévesztették. Az egyetlen nyomot az

jelentette, hogy minden reggel metróval utazott találkozóra, s a Daidalív alatt, az Étoile állomáson szállt át. Ez a metróállomás az egyik legnagyobb csomópont, tucatnyi szerelvény, milliónyi utas fordul meg itt naponta. Hogyan találják meg itt az „ezerarcú férfit”?

Más választás azonban nem volt. Moszád-ügynököket hívtak Európa más országaiból, akik, miután megkapták Boudia fényképét, elhelyezkedtek a hatalmas Étoile állomás folyosóin, átjáróiban, peronjain és várócsarnokaiban. Eltelt egy nap, majd még egy, aztán egy harmadik, és nem történt semmi. A negyedik napon aztán az egyik ügynök kiszúrta Boudiát – álruhában, maszkírozva, mégis felismerhetően. Árnyékként követték egészen addig, míg be nem szállt a metró kijáratának közelében parkoló autójába. A nyomába szegődtek, majd miután Boudia megállt egy Rue des Fossés-Saint-Bernard-on álló háznál – feltehetően új szeretője lakott ott –, egész éjjel figyelték az autóját. Másnap reggel, 1973. június 29-én Boudia odament a kocsához, alaposan átvizsgálta kívülről, benézett alá, majd láthatóan megnyugodva kinyitotta az ajtót, és beült a volán mögé. Egy pillanat múlva fűlsiketítő robbanás hallatszott, az autó a levegőbe röpült, majd a tetejére fordult, a fém megfeketedett. Boudia halott volt. Európai tudósítók szerint a *rámszád*, Cvi Zámir az utca sarkáról figyelte a robbanást.

A Moszád vezetőinek azonban nem volt idejük, hogy megünnepeljék a sikeres akciót: sürgős üzenet érkezett a szolgálat főhadiszállására. A Fekete Szeptember egyik különleges követét, az algériai Ben Ámánát találkozára küldték Ali Hasszán Szalamehhez. Ben Ámána kacskaringós utakon szelte át Európát, s jutott el végül a norvégiai üdülővárosba, Lillehammerbe.

Néhány nappal később a Kidon csapata Mike Hárári parancsnoksága alatt elfoglalta állásait Lillehammerben. Senkinek még csak ötlete sem volt arra nézve, mit csinálhat Szalameh ebben a csendes hegyi városkában. Az első egység követte Ben Ámánát a helyi uszodába, s látták, amint kapcsolatba lép egy közel-keleti kinézetű férfival. A csapat három embere ellenőrizte a fényképeket, és arra a következ-

tetésre jutottak, hogy a férfi nem lehet más, csak Szalameh. Negyedik társuk, aki korábban kihallgatta az illető másokkal folytatott beszélgetését, úgy vélte, hogy nem lehet Szalameh, hiszen lehetetlen, hogy Szalameh tudjon norvégul. A többiek azonban lehurrogták.

Az ügynökök túlzott magabiztosságukban követni kezdték a Szalamehként azonosított férfit Lillehammer utcáin, és látták, hogy egy állapotos norvég nővel találkozik.

Az akció a végső fázisába lépett. Még több ügynök érkezett Izraelből, köztük Cvi Zámir is. Szalameh likvidálása volt az utolsó lépés a Fekete Szeptemberrel való teljes leszámolásban, és Cvi Zámir ott akart lenni a finálénál. A gyilkossággal a mindenütt jelen lévő Jonathan Inglebyt, valamint Rolf Baehrt és Gerard Emile Lafondot bízták meg. Dávid Molád nem vett részt az akcióban. A segédcsapat tagjai autókat béreltek, és szállodai szobákat vettek ki. Egyesek állítják, hogy a város lakóinak azonnal feltűnt a szokatlan nyüzsgés; a nagyszámú, autóikkal ide-oda cikázó „turista” jelenléte nyáron nem volt megszokott látvány Lillehammerben.

1973. július 21-én Szalameh és várandós felesége kilépett egy moziból, ahol a *Kémek a sasfészekben* című filmet nézték meg Clint Eastwood főszereplésével. A pár buszra szállt, melyről egy csendes, elhagyatott utcában szálltak le. Hirtelen egy fehér autó fékezett le mellettük, néhány férfi ugrott ki a járdára, és Berettáikkal tizennégy golyót repítettek Szalameh testébe.

A „Vörös Herceg” halott volt.

Az akció végeztével Mike Hárári megparancsolta embereinek, hogy azonnal hagyják el Norvégiát. A visszavonulás szabályszerűen zajlott le. Először a gyilkosok indultak; fehér autójukat az utcán hagyták Lillehammer központjában, s az első géppel elrepültek Oslóból, a norvég fővárosból. A második kontingens volt a legnépesebb, így ekkor indult útnak Mike Hárári is. A hátramaradók feladata volt a fedett házak kiürítése és a bérelt autók leadása a kölcsönzőben. Egy váratlan esemény azonban mindent a feje tetejére állított. Egy közelben lakó nő megjegyezte a gyilkosok autójának színét (fehér) és márkáját (Peugeot). Egy Lillehammer és Oslo kö-

zött emelt útakadállyal szolgálatot teljesítő rendőr felfigyelt egy fehér Peugeot-ra, melyet egy feltűnően szép nő vezetett, és megjegyezte a rendszámát. Másnap, amikor a kocsit visszavitték a reptéri autókölcsönzőbe, a rendőrök letartóztatták bérleit, Dán Aerbelt és Marianne Gladnikoffot. A kihallgatásuk eredményeképpen két további ügynököt, Szilvia Rápháélt és Ávrám Gemert is őrizetbe vették, majd ugyanaznap még kettőt. Aerbel és Gladnikoff megtört az intenzív kihallgatások során, és szigorúan titkos információkat árultak el az akcióval kapcsolatban – norvégiai és más európai fedett házak címét, a titoktartás szabályait, telefonszámokat és a Moszád működési módszereit. A rendőrség megrohamozott egy lakást, ahol egy halom dokumentumot találtak. Azt is kiderítették, hogy Igál Ejl, az izraeli nagykövetség biztonsági tisztje kapcsolatban áll a Moszáddal. Katasztrófa volt az egész.

Másnap a norvég sajtó hírt adott az izraeli ügynökök letartóztatásáról. Hatalmas csapás volt ez a Moszád presztízisére és hitelességére. A média azonban egy még ennél is lesújtóbb hírt közölt: a moszádosok rossz embert gyilkoltak meg.

A Lillehammerben lelőtt férfi nem Ali Hasszán Szalameh volt, hanem egy Ahmed Busiki nevű marokkói pincér, aki munka reményében utazott Norvégiába. Feleségül vett egy norvég nőt, a szőke Torilt, aki hét hónapos terhes volt.

A szenzációs hírek világszerte a napilapok címlapjára kerültek. Az elfogott ügynököket bíróság elé állították, s némelyüket hosszú börtönbüntetésre ítélték. Az egyik ügynök, Szilvia Rápháélt mély benyomást tett a norvégokra büszke és nemes megjelenésével. Pere nem várt ajándékkal járt a számára: beleszeretett norvég védőjébe, akivel szabadulása után összeházasodtak, s boldogan éltek egészen 2005-ig, amikor az asszony rákban meghalt.

A lillehammeri fiaskót követően a Moszád vezetőinek nagytakarítást kellett végezniük – megváltoztatni a működési szabályzatot, megszabadulni a meglévő fedett házaktól, új kapcsolatokat kiépíteni... El kellett ismerniük a felelősségüket Ahmed Busiki haláláért,

s ezért 400 000 dollárt fizettek a családjának. A legrosszabb azonban az volt, hogy a dicsőséges és legyőzhetetlen Moszád legendája szertefoszlott.

Golda Méir utasította Cvi Zámirt, hogy haladéktalanul vessen véget az Isten haragja-hadműveletnek. A hiba kitudódását azonban hamarosan még drámaibb események követték. Október 6-án Egyiptom és Szíria hadseregei meglepetésszerű támadást indítottak Izrael ellen. Kitört a jom kippuri háború (lásd a 14. fejezetet).

Két év telt el az eset óta.

1975-ben, egy enyhe tavaszi estén egy bejrúti család a világ leggyönyörűbb nőjét látta vendégül. Georgina Rizk méltán rászolgált erre a jelzőre, hiszen négy évvel korábban őt választották meg Miss Universe-nek a floridai Miami Beachen rendezett fényűző szépségversenyen. Az elbűvölő libanoni szépség nagy hírnévre tett szert, díjakat és utazásokat nyert, és a világ vezetőivel találkozhatott. Libanonba visszatérve fantasztikus karriert futott be modellként és egy divatüzletlánc tulajdonosaként.

Aznap este barátai otthonában megismerkedett egy jóképű, erős kisugárzású férfival, akivel egymásba szerettek. Két évvel később, 1977. június 8-án összeházasodtak. A boldog férj Ali Hasszán Szalameh volt.

A férfi karrierje az elmúlt években nagyszerűen alakult. A Fekete Szeptember 1973 végétől megszűnt létezni, ám a szervezet összeomlása ellenére Szalameh Arafat jobbkeze és „fogadott fia” lett; egyes hírek szerint Arafat őt jelölte ki utódjául a PFSZ élére.

A Fekete Szeptember bukása után Szalameh a 17-es haderő parancsnoka lett, mely a Fatah-vezetők személyes védelmét látta el, és rajtaütésszerű akciókat hajtott végre. Szalameh elkísérte Arafatot New York-i útjára is. Arafat kezében olajággal, övében azonban fegyverrel lépett be az ENSZ-közügyülésre. Szalameh akkor is ott volt mellette, amikor Moszkvában találkozott a világ magas rangú vezetőivel. S Izrael legnagyobb megdöbbenésére még maga a CIA is megkönyékezte.

Az amerikai Szövetségi Nyomozóiroda, figyelmen kívül hagyva a „Vörös Herceg” véres múltját, az amerikai diplomata brutális kartúmi kivégzését és azt az egyszerű tény, hogy a világ legveszedelmesebb terroristáinak egyike volt, Szalamehet akarta felbérelni informátorának. Azt remélték, hogy lojális kiszolgálója lesz az amerikai érdekeknek. A CIA több százezer dollárt ajánlott fel neki, de ő elutasította. Abba azért még belement, hogy egy hosszú vakációt töltsön Georginával Hawaii-on az iroda költségére.

Szalameh életmódja megváltozott, s a barátai hinni kezdték, hogy élete többé nincs veszélyben. Ő mégis úgy érezte, napjai meg vannak számlálva. Állandóan a haláláról beszélt. – Tudom – mondta egy nyilatkozatban –, hogy a sorsom megpecsételődött, s közeleg a vég. Senki sem tud megmenteni.

A sorsára a pecsétet Izrael ütötte.

A Fekete Szeptember bukása óta számos változás történt Izraelben. Golda Méirt először Jichák Rabin váltotta, majd az ő lemondását követően Menáhém Begin lett a miniszterelnök. Cvi Zámirt az Északi régió egykori parancsnoka, Jichák (Háká) Hofi váltotta a Moszád élén. Izrael ellen a palesztin terror szórványos akciók formájában folytatódott. 1976-ban, miután a terroristák az Air France egyik gépét eltérítették az ugandai Entebbébe, a Szájeret Mátkál ejtőernyősei vakmerő mentőakciót hajtottak végre. 1978-ban a Fatah emberei elraboltak Izraelben egy buszt, és megindultak vele Tel-Aviv felé. A város határában egy utakadállynál feltartóztatták és végül legyőzték őket, de előtte még 35 utast meggyilkoltak. Civil férfiak, nők és gyermekek rendszeresen estek áldozatául az izraeli területre beszivárgó terroristák brutális akcióinak.

Menáhém Begin úgy tartotta, egyetlen terrorista sem élhet békében, akinek vér tapadt a kezéhez, így a hetvenes évek végén Szalameh neve újból felkerült a bosszúállók listájára.

Bejrútba küldtek egy Moszád-ügynököt, aki tagja lett annak a klubnak, ahová Szalameh járt edzeni. Egyik nap, amikor szaunázni indult, szembetalálta magát a meztelen palesztinnal.

A felfedezés élénk vitát váltott ki a Moszád-központban. A meztelen Szalameh könnyű célpontnak számított. Másfelől azonban a klubban végrehajtott gyilkossági kísérlet könnyen ártatlan emberek halálát is okozhatta volna. A tervet ezért elvetették.

Ekkor került a képbe Erika Mary Chambers.

Erika egyedülálló angol nő volt, különös, excentrikus személyiség, aki az előző négy évben Németországban élt. Bejrútba költözve a Rue Verdun és a Rue Madame Curie sarkán álló épület nyolcadik emeletén bérelt lakást. Szomszédjai Penelopénak nevezték. Erika azt mondta nekik, hogy egy szegény gyermekeket segítő nemzetközi szervezet önkéntesként dolgozik. És valóban feltűnt kórházakban és segélyszervezeteknél; egyesek szerint magával Ali Hasszán Szalamehhez is találkozott. Erika nagyon magányosnak látszott. Rendszeresen látták az utcán bozontos hajjal, elnyűtt ruhában, amint ennivalót vitt a kóbor macskáknak; a hírek szerint lakása is tele volt szeretett cicáival. Ezenfelül szenvedélyes festő volt, akik azonban látták műveit, hamar meggyőződhetek róla, hogy tehetsége meglehetősen korlátozott.

Libanoni tájképei mellett azonban a háza előtti utca forgalma érdekelte leginkább Chambers kisasszonyt, különös tekintettel két autóra: egy barna Chevrolet kombira, melyet mindig egy Land Rover dzsip követett. Erika egy kód használatával rendszeresen feljegyezte az autók feltűnésének idejét és haladási irányukat: minden reggel a Sznuhra negyed felől érkeztek, végighaladtak a Verdun és a Curie utcán, dél felé, a Fatah főhadiszállásának irányába. Dél körül tértek vissza, majd délután ismét a reggeli útvonalat követték.

A kocsikat távcsövön át figyelő Erika Szalamehet azonosította a Chevrolet hátsó ülésén, két fegyveres testőr között. A Land Roverben ugyancsak fegyveres terroristák foglaltak helyet.

Szalameh őrei kemények voltak, egyvalamitől azonban nem tudták megóvni: a rutintól. Amióta feleségül vette a gyönyörű szép Georginát, élete az alábbi minta szerint zajlott: feleségével a Sznuhra negyedben találtak otthonra, s akárcsak egy hivatalnok, reggelként innen járt dolgozni, mindennap ugyanabban az időpontban tért haza ebédelni és sziesztázni, majd indult vissza délután a munkába.

Megfeledezett a titkos tevékenységet végzők alapszabályáról: ne legyenek rendszeres szokásaid, ne tartózkodj túl sokáig azonos címen, ne használd kétszer ugyanazt az útvonalat, ne utazz naponta ugyanabban az időpontban.

1979. január 18-án Bejrútba érkezett egy Peter Scriver nevű brit turista. Szobát vett ki a Mediterranée Hotelban, és a Lenacar autókölcsönzőtől egy kék színű Volkswagen Golfot bérelt. Még ugyanezen a napon találkozott egy kanadai turistával, Ronald Kolberggel, aki a Royal Garden Hotelban szállt meg, és egy Simca Chrysler-t bérelt ugyancsak a Lenacarnál. Kolberg nem volt más, mint Dávid Molád. Másnap újabb ügyfél tért be a népszerű autókölcsönzőbe, Erika Chambers, aki a „hegyekbe tervezett kiránduláshoz” keresett kocsit magának. Egy Datsunt bérelt, mellyel leparkolt a lakása közelében.

Éjszaka három izraeli rakétahordozó hajó közelítette meg a Bejrút és Dzsunieh kikötője között húzódó elhagyatott partszakaszt, és legénysége nagy adag robbanószert hagyott a vizes homokon. Kolberg és Scriver már várt rájuk, és bepakolták a szállítmányt a Volkswagenbe.

Január 21-én Peter Scriver kijelentkezett a szállodából, és autójával a Rue Verdunre hajtott. Úgy parkolt le, hogy a kocsit jól lehessen látni Erika Chambers ablakából. Ezután taxival a reptérre ment, és felszállt a Ciprusra tartó járatra. Ronald Kolberg is kijelentkezett a szállásáról, és átköltözött a dzsuniehi Montmartre Hotelba.

Délután háromnegyed négykor Ali Hasszán Szalameh szokás szerint beszállt Chevrolet-jébe. Testőrei is elfoglalták helyüket a Land Roverben, s a kis konvoj megindult a Fatah központja felé. A kocsik végighaladtak a Rue Madame Curie-n, majd ráfordultak a Rue Verdunre. A sarokház nyolcadik emeletén Erika Chambers figyelte közeledtüket. Molád állt mellette, kezében távirányítóval.

Amikor a Chevrolet a kék Volkswagen mellé ért, Molád megnyomta a távirányító gombját.

A Volkswagen felrobbant, és hatalmas tűzgolyóvá változott. A lángok a Chevrolet-t is beborították, az is felrobbant. Fém- és üvegdara-

bok repültek az ég felé. A környező házak ablakai betörttek, szilánkesőt zúdítva az utcára. Rémült járókelők bámulták a Chevrolet utasainak törmelékkel beborított testét.

Rendőrautók és mentőautók száguldottak a helyszínre. A mentősök kihúzták a sofőr, a két testőr és Ali Hasszán Szalameh testét az összezsavarodott karosszériából.

Damaszkuszban egy küldönc vitt sürgős üzenetet Jasszer Arafatnak, aki éppen egy találkozón vett részt a Meridien Hotelban. Miután elolvasta a táviratot, zokogni kezdett.

Még aznap éjszaka egy izraeli rakétaszállító hajóról vízre bocsátott motoros gumicsónak ért partot Dzsunieh-nél. Ronald Kolberg és Erika Chambers beugrott, és megindultak a hajó felé. Néhány órával később már Izraelben voltak. A libanoni rendőrök megtalálták autóikat a parton, kulccsal az indítóban.

Az Erika Mary Chambers a Moszád-ügynök valódi neve volt: a brit zsidó Mary Nagy-Britanniában és Ausztráliában élt, majd Izraelbe költözött. A Héber Egyetemen tanult, amikor a titkosszolgálat beszervezte. Miután visszatért Izraelbe, sosem hallatott többet magáról.

Véget ért a hajsza, véget ért az Isten haragja-hadművelet. A Fekete Szeptembert felszámolták.

Évekkel később részletek szivárogtak ki az ügygel kapcsolatban. Áháron Járiv tábornok egy tévéinterjúban elismerte, ő adta a tanácsot Golda Méir miniszterelnöknek, hogy végezzenek a lehető legtöbb Fekete Szeptember-vezérrel. Mint elmondta, meglepte a tény, hogy „az izraeli egységek néhány bejrúti akciója és pár ember európai likvidálása elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy a Fatah felhagyjon az idegen országokban végrehajtott terrorcselekményekkel. Ez azt bizonyítja – folytatta –, hogy ezúttal a megfelelő módszereket alkalmaztuk.”

A sötét ügy aztán meglepő és ígéretes epilógussal zárult. 1996-ban Dániél Ben Szimon izraeli újságíró meghívást kapott barátaitól egy jeruzsálemi lakodalomra. Ott találkozott egy fiatal, kellemes modorú, jól öltözött palesztin férfival, aki tökéletesen beszélt angolul. Ali Hasszán Szalameh néven mutatkozott be.

– Ugyanígy hívták a müncheni mészárlás kitervelőjét is – jegyezte meg Ben Szimon.

– Ő az apám volt – felelte a fiatalember. – A Moszád gyilkolta meg.
 – Az ifjabb Szalameh elmesélte, hogy évekig anyjával élt Európában, majd végül Jasszer Arafat vendégeként Jeruzsálembe költözött.
 – Sose hittem volna – mondta az elképedt Ben Szimonnak –, hogy egyszer még fiatal izraeliekkel táncolok egy bulin. – Beszámolt izraeli körutazásáról, a barátságos fogadtatásról, amelyben részesítették, és reményét fejezte ki, hogy módja lesz az izraeliek és a palesztinok megbékélésében segídezni.

– Én száz százalékgig békepárti vagyok – mondta. – Apám háborús időkben élt, és az életével fizetett érte. Most viszont új kor vette kezdetét. Remélem, a két nép életének legfontosabb eseménye az izraeli–palesztin béke lesz.

13. FEJEZET

A szíriai hajadonok

1971 novemberében, egy viharos éjszakán az izraeli haditengerészet egyik rakétaszállító hajója, útban a szíriai partok felé a haragvó Földközi-tenger hullámaival küzdött. Kora este indult a haifai haditengerészeti bázisról, végighaladt a libanoni partok mentén, majd belépett a szír felségvizekre. Az elsötétített hajó az északi irányt tartva elhaladt Latakia kivilágított kikötője mellett, s amikor biztonságos távolságba került, lehorgonyzott egy elhagyatott partszakasznál, közel a török határhoz. A vadul imbolygó fedélzeten megjelentek a 13-as flottilla tengeri kommandósai, és vízre bocsátottak néhány motoros gumicsónakot.

Amikor már mindenki indulásra készen állt, felnyílt az egyik oldal-kabin ajtaja, és három civil ruhás férfi lépett elő. Arcukat kockás *kaffja* takarta, s vízhatlan zsákjaikban apró adóvevők, hamis útlevelek, személyes tárgyak és töltött fegyverek lapultak. Szó nélkül beugrottak a csónakokba, és megindultak a part felé. A kommandósoknak nem árulták el, kik is ők, s miért kell Szíriába juttatni őket. A part közelében, röviddel pirkadat előtt kiugrottak a csónakból, és a jéghideg vízben úszva folytatták útjukat. A vízben kuporogtak mindaddig, amíg egy alak körvonalai föl nem tűntek a parton. Ekkor kiúsztak, és oda-mentek hozzá. Jonátán volt az, fedőnevén „Prosper” (Jólét), a vezetőjük. Száraz ruhát adott vacogó barátainak, akik azonnal át is öltöztek.

Ezután egy a közelben elrejtett kocsinhoz vezette őket, melynek volánjánál egy idegen, nyilvánvalóan a Moszád helyi segítője várakozott. Beindította az autót, mely gyorsan elvegyült az egyik szíriai főútvonal forgalmában. Néhány óra múlva megérkeztek Damaszkuszba.

Két szállodában vettek ki szobákat. Aludtak egy nagyot, majd másnap újra összegyűltek, hogy felderítsék a szír fővárost. Mindannyian a 13-as flottila egykori kommandósai voltak, most pedig Moszád-ügynökök, akik életük megszokatlanabb küldetésére indultak. Az egyik ügynök Dávid Molád volt.

A hadműveletet néhány héttel korábban dolgozták ki a Moszád tel-avivi központjában. Cvi Zámir *rámszád*, Mike Hárári, a Caesarea főnöke, valamint néhány további osztályvezető találkozott a négy fiatal, huszonhárom–huszonhét év közötti férfival. Mind a négyen jó barátok voltak, több olyan akcióban vettek részt együtt, ahol ötvöznük kellett tengeri kommandós tudásukat a Moszádnál tanultakkal. Mindannyian Észak-Afrikában születtek, és kiválóan beszéltek franciául és arabul. A szicíliai maffia után csak Cosa Nostrának nevezték magukat. Zámir megkezdte az eligazításukat.

Két évvel korábban üzenet érkezett Szíriából az egyre csökkenő létszámú zsidó közösség vezetőitől. Az 1970-ben hatalomra került Háfez al-Aszad elnök önkényuralmi rezsimje elnyomta és üldözte a helyi zsidókat. Sokan ezért elszöktek az országból, egy apró, előregedő közösséget hagyva maguk után. A fiatal férfiak elmentek Szíriából, a hátrahagyott zsidó lányoknak pedig nem volt esélyük, hogy férjet találjanak maguknak. Az egyetlen lehetőség így számukra is a szökés maradt.

Egyes lányok, mondta Zámir a Cosa Nostrának, embercsempészek segítségével Libanonon keresztül próbáltak meg elszökni. Voltak, akiket elkaptak, megverték, megkínóztak, sőt agyonlőttek. Páran mégis eljutottak Bejrútba. Mindannyian megkapták egy ottani fedett ház címét, és a Moszád helyi segítői viselték gondjukat, amíg Izraelbe nem tudták szállítani őket.

Egy éjszaka, 1970 telén egy izraeli hajó megközelítette Dzsunieh kikötőjét, Bejrúttól északra, és a tizenkét Szíriából elszökött zsidó lány a helyi halászok segítségével feljutott a fedélzetre.

Az izraeli hajó kapitánya egy vén tengeri medve és tapasztalt tengeralattjáró-tiszt, Ávrám (Zábu) Ben Zeév ezredes volt. A hadműveletet megelőzően ő és emberei kemény kiképzésen estek át egy modellhajón, az egyik haditengerészeti bázison. A kiképzés sikerét mutatja, hogy a lányok fedélzetre juttatása könnyen, zökkenőmentesen történt. Zábu és katonái takarókba bugyolálták a rettegő és remegő lányokat, szendviccsel és kávéval kínálták őket, majd teljes sebességgel megindultak Haifa felé. Hajnali négy órakor futottak be a kikötőbe, és Zábu nagy meglepetésére maga Golda Méir várta őket a mólón az IDF vezérkari főnökével, Hájim bar Lév tábornokkal, valamint helyettesével, Dávid (Dádo) Elázárral. Golda szerény ünnepeket rendezett a szíriai lányok tiszteletére, akiknek története mélyen megindította. A következő évben Ben Zeév és utódja, Ámnon Gonen néhány további akciót hajtott végre, újabb szíriai lányokat juttatva el a libanoni partoktól Izraelbe. A szír-libanoni határon azonban rendkívül kockázatos volt átjutni, az arab embercsempészekben és halászokban nem lehetett megbízni. Golda úgy határozott, hogy a még hátramaradt lányokat közvetlenül Szíriából kell átmenteni Izraelbe.

A Cosa Nostrával folytatott megbeszélésen Zámir így szólt a négy fiatalemberhez: – Meg kell menteniük a lányokat. Ez lesz a feladatuk.

Heves vita bontakozott ki a szobában. Biztos, hogy ezzel Moszád-ügynököket kell megbízni, kérdezte valaki. Ez inkább a Zsidó Ügynökség feladata lenne, nem? A Moszád nem házasságközvetítő intézmény, tette hozzá dühösen egy másik, nem volna szabad veszélyes, kegyetlen arab országokban kockára tenni a tisztjei életét csupán azért, hogy néhány zsidó hajadon férjet találhasson magának.

A *rámszád* azonban hajthatatlan volt. Emlékeztette embereit, hogy az ellenséges országokban élő zsidó közösségek megmentése már a kezdetektől fogva a Moszád feladatai közé tartozott.

A hadművelet a Szmihá, vagyis a „takaró” nevet kapta.

Egy nappal azután, hogy a Cosa Nostra szíriai területre lépett, tagjai egyre magabiztosabban mozogtak. Járták Damaszkusz utcáit, és

franciául beszélgettek. Ellenőrizték környezetüket, és megbizonyosodtak arról, hogy nem követik őket a rettegett szír titkosszolgálat, a Mukhábárat emberei. Estefelé felkeresték a város kivilágított bazarját, és beléptek egy ékszerüzletbe. Prosper és Claudie (Emanuel Aron) a drágaköveket nézegetve francia nyelven társalgott, amikor a kereskedő odahajolt hozzájuk, és ezt suttogta: – *Bné áménu* [a mi népünk – héberül], ugye?

Az ügynökök megdöbbentek. Ha ilyen könnyen fel lehet ismerni őket, akkor halálos veszélyben vannak. A kereskedőt válasza sem méltatva kiléptek a boltból, és elvegyültek a tömegben.

A zsidó közösség lányai között egyre jobban elterjedt a hír, hogy van esély Szíriából Izraelbe jutniuk. – Szíriában nagyon rossz volt a helyzetünk – mesélte később az egyikük, Szará Gáfni. – Elvárták tőlünk, hogy menjünk férjhez – de ugyan kihez? Nem volt ott már senki. Rengeteg történet, szóbeszéd jutott el hozzánk, s idővel teljesen megszállottjai lettünk a gondolatnak: el kell jutnunk Izraelbe, a zsidók földjére.

Prosper titkos üzenetet kapott: másnap este a lányok egy kis teherautón várnak rájuk, nem messze a szállodájuktól.

Így is történt. Másnap este a Cosa Nostra tagjai egy sötét utcában rátaláltak a ponyvás kisteherautóra. Addigra már kijelentkeztek a szállodából, és magukhoz vették zsákjaikat. Ketten beültek a vezetőfülkébe, ketten pedig felugrottak a platóra, ahol több tizenöt-húsz év körüli lány és egy tizenéves fiú várakozott. A Cosa Nostra tagjai most is kaffját viseltek a fejükön, csak egy keskeny rést hagytak a szemüknek, hogy kilássanak. Tudták, hogy az országutakon könnyen belefuthatnak rendőrségi vagy katonai ellenőrzőpontokba. Úgy döntöttek, ha megállítják őket, azt mondják, hogy gimnáziumi tanulmányi kirándulásra viszik a lányokat.

A volánnál helyi segítőjük ült, aki néhány előre megbeszélte helyen újabb lányokat vett fel, majd megindult északra, Tartusz felé. Kiertek egy kihalt tengerparti szakaszra, ahol a fiatal szíriai zsidók és az ügynökök egy elhagyatott kunyhóban rejtőztek el. A parttól távol az IDF egyik hajója várakozott. Prosper lámpával jelzett a hajónak,

és rádión hívta őket. A 13-as flottilla kommandósai motoros gumicsónakokkal megindultak a part felé.

Hirtelen gépfegyver-kelepelés hangzott fel Prosper és barátai közelében. Azonnal fedezékbe húzódtak, de hamar rájöttek, hogy nem rájuk céloztak. Akkor ki löhetett? A szíriaiak észrevették a csónakokat? „Gondok a parton” – küldött rádióüzenetet a tengeri kommandósok parancsnoka, Gádi Kroll Izraelbe – de nem adta fel. Visszarendelte a csónakokat, majd északnak vette az irányt egy előre kijelölt alternatív partszakaszhoz. Ezzel egy időben Prosper és emberei sietve visszaterelték a lányokat a kocsira, északra hajtottak, és ismét felvették a kapcsolatot a hajóval. A lányok és az ismét *kaffját* viselő Cosa Nostra tagjai derékig a vízbe gázoltak, bemásztak a csónakokba, és megindultak a nyílt tenger felé. Hosszú és rázós út után végül megérkeztek a viharos vizeken várakozó hadihajóhoz, és visszaindultak Izraelbe. Az ügynökök eltűntek az egyik kabinban, a lányokat egy másikba vezették, és megparancsolták nekik, hogy soha senkinek ne meséljenek a Szíriából való szökésükről. Családjaik Damaszkuszban maradtak, s az életükkel fizethetnek érte, ha az izraeli szökés kitudódik.

A helyi segítő visszavitte a kocsit Damaszkuszba, és felkészült a következő akcióra.

A rakétahordozó hajó minden további probléma nélkül megérkezett Haifába. Mielőtt azonban újabb bevetésre küldték volna fiaikat, a Moszád vezetői ki akarták deríteni, ki tüzelhetett aznap éjjel a parton. A hírszerző részleg átnézte a kémjelentéseket, aktiválta szíriai alvó ügynökeit, felvette a kapcsolatot forrásaival a hadseregben, de hiába. Végül úgy döntöttek, az incidens egy rosszul megtervezett rajtaütés lehetett, esetleg a szíriai katonák ideges válasza a vízen észlelt gyanús mozgásra.

A következő alkalommal a Cosa Nostra tagjai repülővel érkeztek Szíriába. Párizsból indultak, és a szíriai történelmi emlékek iránt érdeklődő régészhallgatónak adták ki magukat. Hamis útlevelük mellett zsebük tele volt párizsi metrójegyekkel, pénzürmekkel, kávéházi számlákkal és egyéb tárgyi bizonyítékokkal személyazonosságuk iga-

zolására. Bár a papírjaik rendben voltak, mégis idegesnek, ingerlékenynek tűntek; lehet, hogy a Mukhábarát már azonosította őket? Az útlelvizsgálaton gond nélkül átjutottak, de még ekkor sem nyugodtak meg. Átvágtak a reptér tömött érkezési csarnokán, és több taxival elindultak a városba. A Cosa Nostra minden tagja más-más hotelban szállt meg; Claudie a Damascus Hiltonban vett ki szobát.

Az első damaszkuszi éjszaka ezúttal feszülten telt el. A négy fiatal tisztában volt azzal, hogy ha elkapják őket, sorsuk megpecsételődik: kínzás és borzalmas halál vár rájuk. Megkérték helyi segítőjüket, hogy vigye el őket a térre, ahol néhány évvel ezelőtt a szíriaiak a legkiválóbb izraeli kémet, Éli Cohent felakasztották. Megálltak azon a helyen, ahol Cohen teste lógott a kötélben az ünneplő és öklét rázó fanatikus tömeg kellős közepén, s már ez túl sok volt nekik. Claudie otthagya barátait, és visszatért a szállodába. Az élmény mélyen megrendítette.

A tér baljós látványa gyötörte egész éjjel. Forgolódott az ágyában, de nem jött álom a szemére. Éjfélkor hirtelen zajt hallott az ajtó felől, s egyből felismerte, mi az: kulcsot dugtak a zárba. Ennyi, elkaptak, gondolta. Én leszek a következő akasztott a téren. Gyorsan az ajtóhoz lopózott, és kinézett a kukucskálón. Egy idős amerikai turistát pillantott meg a túloldalon, aki hasztalan próbálta kinyitni az ajtót. Néhány hiábavaló kísérlet után fogta magát, és továbbállt. Kiderült, hogy rossz emeleten szállt ki a liftből. Claudie megkönnyebbült.

Miközben arra vártak, hogy a következő csoport lányt felkészítsék, Damaszkuszban sétálgattak, kávéházakba, éttermekbe jártak. A pincérek elképedve figyelték a négy „franszuízt” (franciát), akik nagy hahotázások közepette falatoztak. Claudie volt mindennek az oka: társai szörnyű feszültségét rögtönzött francia szónoklatokkal igyekezett oldani, melyekbe héber szlengszavakat és vicceket kevert.

Ez az akció, akárcsak a későbbiek, hiba nélkül zajlott le, egészen addig a napig, amikor Prosper és társai szokatlan forgalmat és nagyszámú katonát észleltek a tengerparton. Mivel a szigorúan őrzött partszakaszon nem kockáztathatták meg az újabb akciót, Prosper úgy döntött, útvonalat módosítanak.

– Gyerünk Bejrútba! – adta ki a parancsot segítőjének, és egyből meg is indultak a száz kilométerrel távolabb fekvő libanoni főváros felé. A libanoni határt átlépve a Bejrúttól északra fekvő kikötővárosba, a többségében keresztények lakta Dzsuniehbe vették az irányt. Hamar béreltek egy hajót – egy közepes méretű jachtot –, miután elmagyarázták a tulajdonosnak, hogy „sétahajókázásra” vinnék tizenöt vendégüket az egyikük születésnapja alkalmából. Amikor a hajó indulásra készen állt, Prosper kódolt üzenetet küldött feletteseinek Párizsba: tudatta velük, hogy változott a terv. Röviddel később megkapta a jóváhagyásukat.

Aznap éjjel egy teherautó indult el Damaszkuszból a szokásos, fiatal zsidó lányokból álló „rakományával”. A volánnál Claudie ült. A kocsi néhány kilométerrel a libanoni határ előtt megállt, utasai leszálltak. Claudie egyedül hajtott tovább, bemutatta papírjait a határon, majd a libanoni oldalon lehúzódt az út szélére, és várakozni kezdett. A fiatal lányok, a Moszád-ügynökök kísértében, nehéz bőröndjeiket cipelve órákon át bukdácsoltak a sötét, köves úton, majd a határállomást megkerülve átjutottak Libanonba. Kimerítő menetelés után végre elérték az út mentén várakozó Claudie-t, aki Dzsuniehbe fuvarozta őket. Ott egyesével felszálltak a jachtra, és rövidesen megkezdtek a „szülinapi sétahajókázást”, melynek végén a nyílt tengeren átszálltak a hadihajó fedélzetére.

A Cosa Nostra a következő napot Bejrútban töltötte sétával, vásárlással. Éjszaka ugyanúgy, ahogy jöttek, visszatértek Damaszkuszba: a határ előtt pár kilométerrel három ügynök leszállt, és a sötétben gyalog megkerülték az ellenőrzőpontot. Claudie szabályszerűen átkelt autójával a határon, az út szélén felvette barátait, és visszafuvarozta őket Damaszkuszba.

Másnap Párizsba utaztak, onnan pedig Tel-Avivba.

A hadművelet 1973 áprilisában ért véget, amikor Golda Méir személyesen látogatott el a haifai haditengerészeti bázisra, hogy megköszönje Prospernek, Claudie-nak és barátainak, amit tettek. 1970 szeptembere és 1973 áprilisa között a Moszád és a haditengerészet közel húsz akciót hajtott végre, s mintegy 120 fiatal zsidó lányt és fiút

szállított Izraelbe a szíriai és a libanoni partokról. Az összes akció sikerrel végződött. A hadműveletet több mint harminc évig titokban tartották.

Ez volt a Cosa Nostra vége. A csapat tagjai békésebb vizekre eveztek – üzleti élet, idegenforgalom, közszolgálat –, jóllehet egy-egy speciális akció idejére visszahívták őket a Moszádhoz.

Telt az idő, s egy alkalommal Emánuel Állon (Claudie) esküvői meghívót kapott egyik rokonától. Amikor bemutatták a menyasszonynak, azonnal megismerte: a hajadonok egyike volt, akik az ő segítségével hagyhatták el Szíriát.

– Hova valósi vagy? – kérdezte az ifjú arát.

A lány elsápadt. Úgy érezte, titoktartási kötelezettségét még most sem szegheti meg. Állon rámosolygott: – Nem Szíriából jöttél véletlenül, hajóval?

A lány először majdnem elájult ijedtében, majd hirtelen megragadta Állon karját, megölelte és megcsókolta.

– Te voltál az – mondta –, te hoztál ki minket.

– Ez volt az a pillanat – emlékezett vissza később Állon – amiért megérte annyit kockáztatni.

14. FEJEZET

„Ma háborúba lépünk!”

1973. október 5-én éjjel egy órakor a „Dubi” fedőnevű Moszád-ügynök telefonhívást kapott Kairóból. Dubi, a rangidős tiszt egy londoni fedett házban végezte tevékenységét. A telefonhívás hatalmas sokkot okozott. A vonal túlsó végén a Moszád egyik legfontosabb és legtitkosabb ügynöke szólalt meg, akinek létezéséről is csupán néhány kiválasztott tudott. „Angyal” néven ismerték, bár egyes jelentésekben „Rasas”, illetve „Hotél” fedőneveken is említik. Angyal csak néhány szót szólt a telefonba, de az egyiktől Dubi megremegett: „vegyszer”. Azonnal hívta a Moszád izraeli központját, és továbbította a kódolt üzenetet. Amikor a *rámszád*, Cvi Zámir értesült a hívásról, így szólt Freddy Eini vezérkari főnökhöz: – Azonnal Londonba utazom.

Tudta, hogy nincs vesztegetni való ideje. A „vegyszer” kódszó azt jelentette: „Azonnali támadás várható Izrael ellen.”

Izrael számított arab szomszédjai támadására, mivel az 1967-es hatnapos háborúban nagy területeket szerzett meg tőlük: a Sínai-félszigetet és a Gázai övezetet Egyiptomtól, a Golán-fennsíkot Szíriától, Ciszjordániát és Jeruzsálemet pedig Jordániától. A Golán-fennsíkon, a Szezei-csatorna keleti partján és a Jordán folyó mentén az IDF katonái állomásoztak. Az arab országok csörgették kardjukat, bosszút esküdtek, de a hatnapos háborút követő „felőrlő háborúban” sem tudtak Izrael fölé kerekedni. Izrael minden kísérletét, amely arra irá-

nyult, hogy békét teremtsenek az újonnan meghódított területeken, az arab államok agresszívan elleneztek. Időközben elhunyt Egyiptom heves természetű elnöke, Nasszer, s helyére a minden karizmát nélkülöző Anvar Szadat került; egyes izraeli szakértők gyöngé, döntésképtelen embernek tartották, aki nem alkalmas rá, hogy országát új háborúba vezesse. Eskol miniszterelnök halála után Izrael vezetését az erőskezű Golda Méir vette át, a kemény és szívós elnök asszony, akit a világhírű védelmi miniszter, Mose Dáján segített munkájában. Úgy tetszett, Izrael biztonsága nem is lehetne jobb kezekben.

Néhány héttel a telefonhívás előtt Husszein jordán király a legnagyobb titoktartás mellett Izraelbe repült, és figyelmeztette Goldát, hogy Egyiptom és Szíria támadást tervez országa ellen. Husszein titkos szövetségre lépett Izraellel, s már egy ideje intenzív tárgyalásokat folytatott Golda képviselőivel. Golda azonban ezúttal nem törődött Husszein figyelmeztetésével. Sokkal inkább lekötötték a közelgő választások, melyek kampányában pártja, az Izraeli Munkapárt a „Mindenen csendes a Szezi-csatornánál!” szlogent hangoztatta.

Alig tizenhét óra volt még hátra jom kippurig, és úgy tűnt, a Szezi-csatornánál semmi sem csendes. Cvi Zámir nagyon komolyan vette Angyal figyelmeztetését. Az előre megbeszélte eljárásrend szerint cselekedett, vagyis a kódolt üzenet beérkezése után azonnal elindult, hogy találkozzon londoni ügynökével.

Zámir felszállt az első londoni járatra. A brit fővárosban, a Dorchester Hoteltől nem messze, egy lakóépület ötödik emeletén volt a Moszád egyik fedett lakása, melyet a szolgálat ügynökei poloskáltak be, szolgáltak ki és védelmeztek. A lakás egyetlen célt szolgált: a találkozókat Angyallal. Amint Cvi Zámir megérkezett, tíz Moszád-ügynök foglalta el állásait az épület körül, hogy megvédjék főnöküket, amennyiben a kairói jel valójában egy ellene irányuló merénylet része lenne. A csapat élén a veterán Cvi Málkin állt, a legendás ügynök, aki segítette elfogni Eichmannt Argentínában.

A feszült és izgatott Zámir egész nap Angyalra várakozott. Az ügynök római átszállással utazott Kairóból, így csak késő este ért Londonba. A két férfi végül este tizenegykor találkozott.

Mindeközben Izraelben megkezdődött a jom kippur ünnepe, az ima, a böjt és a bűnvallás napja. Leállt a munka, a tévé és a rádió megszüntette adását, az autók mozdulatlanul az utak szélén parkoltak. Az ország határait csökkentett létszámú egységek őrizték.

Zámir és Angyal két órán át tárgyalt egymással. Dubi minden elhangzott szót feljegyzett.

Éjjel egy óra körül aztán a megbeszélés véget ért. Dubi áthívta a másik szobába Angyalt, ahol átadta neki a szokásos díját, 100 000 dollárt. Zámir viharos gyorsasággal táviratot írt, a Moszád ügynökei azonban nem találták a nagykövetség kódolóját, hogy továbbíthatták volna a létfontosságú üzenetet. A türelmét vesztett Zámir végül fogta a telefont, és Freddi Eini otthoni számát hívta. Semmi válasz.

– Nem veszik fel, uram. Azt hiszem, ma fontos ünnep van Izraelben – hallatszott a telefonkezelő hangja.

– Próbálja újra! – üvöltött Zámir. Kis idővel később aztán a vezérkari főnök végre felvette a telefont. Hangja úgy szólt, mintha még félig aludna.

– Eressz hideg vizet egy lavórba – mondta neki Zámir –, dugd bele a lábad, aztán szerezz tollat és papírt. – Amikor Freddi készen állt, kódolt üzenetet diktált le neki: „A társaság még a mai nap végén aláírja a szerződést.”

– Most pedig öltözz fel, siess a központba, és ébressz fel mindenkit – tette még hozzá.

Freddie követte Zámir utasításait. Hívgatni kezdte Izrael politikai és katonai vezetőit. Üzenete egyetlen mondatban összefoglalható: „Ma kitör a háború.”

Röviddel ezután Zámir távirata végre megérkezett Tel-Avivba: „A terv szerint Egyiptom és Szíria a kora esti órákban támadást indít. Tudják, hogy a mai nap ünnep nálunk, s úgy gondolják, még sötétedés előtt át tudnak jutni [a Szezi-csatorna izraeli oldalára]. A támadás az általunk ismert terv szerint zajlik. [Angyal] Szadat nem késlekedhet a támadással, mert ígéretet tett a többi arab államfőnek, és a megállapodást az utolsó betűig be akarja tartani. A forrásunk

szerint a támadás valószínűsége Szadat habozása ellenére is 99,9 százalék. Hisznek a győzelemben, ezért sem akarnak semmit idő előtt nyilvánosságra hozni, nehogy okot adjanak a külső intervencióra, amely eltántoríthatná a partnereiket. Az oroszok nem vesznek részt az akcióban."

A *rámszád* drámai hangú jelentését többen kétkedve fogadták. Éli Zeirá tábornok, az Ámán jó megjelenésű, magabiztos főnöke a hírszerzés aggasztó jelentései ellenére határozottan úgy vélte, hogy nincs háborús veszély. Biztos volt benne, hogy az egyiptomi csapat- és fegyverzet-összevonások a Szezei-csatorna afrikai partján pusztán egy nagyszabású hadgyakorlat velejárói. Zeirá később egy Zámírral folytatott megbeszélésen elismerte, „nem volt magyarázata” a 848-as egység (az IDF lehallgató részlege, később 8200-as egységgé nevezték át) azon értesülésére, miszerint az Egyiptomban és Szíriában dolgozó orosz katonai tanácsadók családtagjai – a közelgő háború biztos jeleként – gyors egymásutánban hagyják el a két országot.

Az Ámán főnöke és a hadsereg vezetésének több tagja mélyen hitt abban az elméletben, amely szerint Egyiptom csak akkor támadná meg Izraelt, ha két feltétel teljesül: először, ha olyan vadászgépeket kapnának a szovjetektől, amelyek képesek szembeszállni Izrael légerejével, illetve olyan bombázókat és rakétákat, amelyek Izrael sűrűn lakott területeit is elérik; másodsor, ha biztosak abban, hogy más arab országok is részt vesznek a támadásban. Amíg ez a két feltétel nem áll fenn, semmi esélye az egyiptomi támadásnak, szól az elképzelés. Fenyegetőzhetnek, provokálhatnak, hatalmas hadgyakorlatokat tarthatnak, de háborút nem robbantanak ki.

Az elmélet azonban már 1967-ben is megbukott. Akkor az egyiptomi hadsereg nagy része Jemenben állomásozott, ahol hosszan elhúzódó háborút vívtak a királyi erők ellen. Izrael biztos volt benne, hogy az egyiptomiak addig nem indítanak ellenük semmilyen provokatív vagy agresszív akciót, amíg fegyvereseik egy része a jemeni sivatagban van lekötve. 1967. május 15-én azonban, miközben Naszser elnök kiutasította országából az ENSZ-megfigyelőket, és lezárta a vörös-tengeri szorost az izraeli hajók előtt, az egyiptomi hadsereg

elitalakulatai egyszer csak átkeltek a Sínai-félszigeten, és az izraeli határig nyomultak előre. Az izraeli szakértőknek fel kellett volna ismerniük az elmélet kudarcát, de a hatnapos háborúban aratott fényes győzelmet követő eufóriában megfélemedeztek róla.

Az egyiptomi támadással kapcsolatos elmélet határozta meg azt a rendkívüli kabinetülést is, amelyet 1973. október 6-án, a korai órákban hívtak össze. Nemcsak Zeirá, hanem több miniszter is kétségbe vonta a küszöbönálló egyiptomi–szír rajtaütésről szóló jelentés valószínűségét. Korábban kétszer, 1972 novemberében és 1973 májusában is előfordult, hogy Angyal téves riasztást adott egy közelgő Izrael elleni támadásról. Bár az utolsó pillanatban mindkét esetben visszahívott, az 1973-as eset alkalmával rengeteg tartalékot mozgósítottak, és a harckészültség az országnak 34,5 millió dollárjába került.

A reggeli kabinetülésen mindenki tisztában volt a helyzet súlyosságával, mégis csak a részleges mozgósítás mellett döntöttek, és úgy határoztak, nem indítanak megelőző csapást a Szezei-csatorna mentén óriási csapatösszevonásokat végző Egyiptom ellen.

Zámir Izraelbe visszatérve továbbra is kitartott a véleménye mellett: a háború a küszöbön áll! Angyal idézte, aki szerint még napnyugta előtt megindul az egyiptomiak és a szírek közös offenzívája.

Délután kettőkor Zeirá találkozóra hívta a katonai tudósítókat irodájába, és tájékoztatta őket, hogy a háború kitörésének minimális az esélye. Még beszélt, amikor az egyik szárnysegédje belépett, és rövid üzenetet adott át neki. Zeirá elolvasta, majd egyetlen szó nélkül felkapta a sapkáját, és sietve távozott a szobából. Néhány pillanattal később légvédelmi szirénák zaja törte meg a jom kippur csendjét. A háború elkezdődött.

A háborút követően az Ámán rangidős tisztjei dühödten támadták Angyal, amiért a támadás időpontjául az esti órákat jelölte meg, miközben a támadás valójában röviddel dél után kezdődött. Csak később derült ki, hogy az időpontot a legutolsó pillanatban változtatták meg, az egyiptomi és a szír elnök telefonbeszélgetése után, amikor Angyal már úton volt Londonba.

Furcsának tűnhet, hogy az Ámán vezérkara ennyire felfújta Angyal hibás jelentését és korábbi téves riasztásait. Nyilvánvaló, hogy Angyal a szemükben nem hírszerzési forrás, hanem a Moszádnak ez egyiptomi elnöki hivatalban tevékenykedő képviselője volt, akitől részletes jelentéseket vártak mindenről, ami ott történik. Nem vették figyelembe azt a tényt, hogy magas beosztása ellenére Angyal mégsem volt több egy kémnél, aki nagyszerű jelentésekkel szolgált ugyan, de más kémekhez hasonlóan ő sem tudhatott mindig mindent.

Az aznap kitört jom kippuri háború napjaiban Angyal továbbra is első osztályú hírszerzési anyaggal szolgált Izrael számára. Amikor az egyiptomiak kilőttek két Scud rakétát az IDF csapataira, nyugtató üzenetet küldött, miszerint az egyiptomiak nem szándékoznak újabb rakétákat bevetni, és nem akarják fokozni az Izrael elleni támadásokat.

A jom kippuri háború október 23-án ért véget. A Golán-fennsík-ról kiűzték a szír hadsereget, és izraeli ágyúkat telepítettek Damaszkuszról harmincöt kilométerre. Délen az egyiptomiak megszálltak egy nyolc kilométer széles sávot a Szezi-csatorna izraeli oldalán, ám Harmadik Hadseregüket az izraeliek bekerítették, akiknek sikerült az egyiptomi vonalakat áttörve hídfőállást kialakítaniuk egyiptomi területen, s mintegy száz kilométerre megközelítették Kairót.

Izrael azonban nem örülhetett a sikernek. A háború 2656 halálos áldozattal és 7251 sebesülttel járt, és az ország katonai fölényének mítosza szertefoszlott.

Tárgyalások kezdődtek Egyiptom és Izrael között, melyek eredményeként két egyezményt is aláírtak, először a háborúskodás beszüntetéséről, majd a tartós békés viszony létesítéséről. Szíria nem volt hajlandó részt venni a békefolyamatban.

Cvi Zámir szolgálati ideje lejárt, helyét Jichák (Háká) Hofi tábornok vette át.

Zámirt visszavonulásakor általános elismerés övezte eredményeit. Mint mondták, ő volt az egyetlen ember a hírszerzésben, aki figyelmeztetett a szír-egyiptomi katonai előkészületekre, s ő mutatta be a közelgő támadásról szóló jelentést. Ha az izraeli vezetők

több figyelmet szentelnek a riasztásnak, és haladéktalanul megelőző csapást rendelnek el, több mint valószínű, hogy az ország eredményesebben kerül ki a háborúból. Egyes miniszterek ugyanakkor továbbra is azt állították, hogy Izrael azért tartózkodott a megelőző csapástól, hogy ne lehessen a háború kirobantásával vádolni. Ez azonban nemcsak légből kapott, de meglehetősen rövidlátó véleménynek is látszik. Hiszen mi a fontosabb: az, hogy ne „vádolhas-sák” Izraelt háború kirobantásával, vagy az, hogy mindent megtegyen a saját védelme érdekében?

Dr. Uri bár Jozsef izraeli történész véleménye szerint a Golán-fennsíkot Angyal figyelmeztetésének köszönhetően sikerült megvédeni. Mint írja, október 6-án reggel, közvetlenül a jelentés ismertté válását követően, haladéktalanul mozgósították a harcokszó egységeket, amelyek délutánra érték el a Golán-fennsíkot, és megállították a szír előrenyomulást a Náfá térségben.

A háború lezárulta után, a közvélemény példátlan nyomására az izraeli kormány vizsgálóbizottságot állított fel a legfelsőbb bíróság elnöke, Simon Ágránát vezetésével a jom kippuri háború döntéshozó folyamatainak feltárására. A bizottság haladéktalanul elrendelte Éli Zeirá tábornok, valamint több további tiszt, köztük a vezérkari főnök, Dávid Elázár elbocsátását.

De vajon ki volt a titokzatos Angyal? Hosszú éveken át történetek, riportok és könyvek véget nem érő sora igyekezett fényt deríteni a kilétére, hasztalan. Nyilvánvaló, hogy rendkívül közeli kapcsolatban állt az egyiptomi kormánykörökkel és a legfelsőbb hadvezetéssel. De hogy pontosan ki volt ő, arra senki sem jött rá. Az újságírók és elemzők számos fedőnévvel illették, és legendás képességekkel ruházták fel, számtalan kém-történet és sikeres regények hőse lett.

Leszerelését követően Zeirá tábornok mély csalódottságot élt át. Elhatározta, hogy bebizonyítja ártatlanságát, s a világ elé tárja a maga változtatát az 1973-as eseményekről.

Úgy döntött, könyvet ír, amelyben választ ad rá, miért nem adott hitelt Angyal jelentésének.

A tábornok szerint Angyal kettősügynök volt, akit a gonosz egyiptomiak juttattak be a Moszádba, hogy félrevezesse az izraelieket.

Egyes újságírók elhitték Zeirá történetét a kettősügynök Angyalról. Angyal szerepe, magyarázták, az volt, hogy megbízható, pontos információkkal elnyerje Izrael bizalmát, s amikor a Moszád már a tenyeréből eszik, egy szörnyű hazugsággal a pusztulásba vezesse.

Remek sztori, szinte mindent megmagyaráz..., szinte. Zeirá és hívei ugyanis megfélemlítettek egy aprócska tényről, mégpedig arról, hogy Angyal jelentései, egészen a kezdetektől a legvégéig tökéletesen igaznak bizonyultak: hol van hát a hazugság?

Amikor Angyal félrevezethette volna Izraelt azzal, hogy háborús veszély helyett hadgyakorlatnak nevezi a Szezei-csatorna partján zajló egyiptomi csapatösszevonásokat, a „kettősügynök” éppen az ellenkezőjét tette: felvette a kapcsolatot Zámir londoni emberével, és figyelmeztető üzenetet („vegyszer”) küldött neki, majd Londonba repült, és Zámirnak is beszámolt a közelgő rajtaütés tervéről.

Zeirát azonban nem lehetett leállítani. 2004-ben, könyve új kiadásának megjelenésekor még egy lépéssel továbbment, és felfedte a nyilvánosság előtt Angyal kilétét. Egy sor interjúban, melyek csúcspontját egy televíziós beszélgetés jelentette Dán Margalit újságíróval, Zeira néven nevezte Angyalt:

Asraf Marvan.

A név mindenkit megdöbbenített, aki ismerős volt az egyiptomi politikai körökben. Senki sem akarta elhinni, hogy Marvan izraeli kém lehet.

De ki is volt ez a mesterkém? Ki volt Asraf Marvan?

1965-ben a Héliopolisz teniszklubban egy bájos és félénk egyiptomi lány összeismerkedett egy kedves, jóvágású fiatalemberrel. A lány, Mona családjának harmadik lánygyermeké volt, s nem éppen a legokosabb. Nővére, Huda, a gízai középiskola kitűnő tanulója tehetségesebb volt nála. Mona azonban bájos volt és elbűvölő, s apja legkedvesebb gyermeke. A fiatalember, akivel megismerkedett, köztisztviselőként álló, jó módú családból származott; éppen most szerzett

vegyészdiplomát, s miután belépett a hadseregbe, Mona fülig szerelmes lett belé.

Kis idő múlva a lány bemutatta a családjának. Így ismerkedett meg a fiatalember Mona apjával, Egyiptom elnökével, Dzsamál Abd al-Nasszerrel.

Nasszer nem volt biztos benne, hogy lánya az ideális párt választotta magának, de Mona nem hagyott neki választást. Nasszer végül meghívta az irodájába a fiatalember apját, az Elnöki Gárda egyik rangidős tisztjét, s a két férfi megállapodott gyermekeik házasságában. Egy év múlva, 1966 júliusában gyermekeik egybekeltek. Mona férje hamarosan a Köztársasági Gárda vegyi részlegére kapott kinevezést, 1968 végén pedig áthelyezték a tudományos osztályra.

Az elnök vejét Asraf Marvannak hívták.

A fiatalember szemmel láthatóan elégedetlen volt a munkájával, ezért engedélyt kért Nasszertől, hogy Londonban folytathassa tanulmányait. Nasszer beleegyezett, és Asraf Marvan egyedül, az egyiptomi nagykövetség szigorú felügyelete mellett Londonba költözött.

A felügyelet azonban nyilvánvalóan elégtelennek bizonyult. Asraf Marvan imádta a jó életet, a partikat és a kalandokat, melyeket a hatvanas évek végi London bőségesen biztosított is neki. Nem telt sok időbe, hogy a fiatal egyiptomi teljes egészében felélje járandóságát. Éjszakai élvezeteinek finanszírozására új pénzforrás után kellett néznie. És hamarosan meg is találta.

Szuadnak hívták, és egy kuvaiti sejk, Abdullah Mubárák al-Szabáh felesége volt. Asraf elbűvölte a romantikus érzelmű hölgyet, aki viszonzásul megnyitotta a pénztárcáját. A kapcsolat azonban rövid életű volt, s amikor kitudódott, a dühös Nasszer szégyenszemre hazarendelte az ifjú férjet. Követelte, hogy Mona váljon el a házasságtörőtől, ő azonban nem volt rá hajlandó. Nasszer végül úgy határozott, hogy Marvannak Egyiptomban kell maradnia, s csak akkor utazhat Londonba, ha dolgot kell leadnia tanárainak. Ráadásul az utolsó fillérig vissza kellett fizetnie mindent, amit Szuad al-Szabáhtól kapott. Asraf Nasszer irodájában helyezkedett el, s időnként megbízták valami kisebb feladattal.

1969-ben Asraf Marvan ismét Londonba utazott, hogy leadja az egyik dolgozatát az egyetemen. Ekkor tette meg az első lépést apósa elárulása útján. Az egyiptomi elnöktől elszenvedett megaláztatás keserűséget és csalódottságot keltett benne. Nem késlekedett: felhívta az izraeli nagykövetséget, és a katonai attasét kérte. Saját nevén mutatkozott be, és csak annyit mondott, hogy Izraelnek akar dolgozni. Azt kérte, ajánlatát juttassák el olyasvalakihez, aki illetékes az ilyen ügyekben. A hivatalnok, aki a hívását fogadta, nem vette őt komolyan, s nem is tett jelentést róla, sőt Marvan második jelentkezése is válasz nélkül maradt. Az eset azonban végül a Moszád tudomására jutott. Marvan felhívta a szolgálat európai részlegének főnökét, Smuél Gorent, aki tudta, ki ő, tiszttában volt fontos pozíciójával, s arra kérte Marvant, ne hívja többet a nagykövetséget. Megadott neki egy titkos számot, és azonnal riasztotta néhány kollégáját.

Goren szigorúan titkos jelentése eljutott Cvi Zámirhoz és Reháviá Várdihoz, a Moszád toborzással foglalkozó részlege, a Comet vezetőjéhez. A két férfi különleges egységet állított fel Marvan ajánlatának teljes körű kivizsgálására. Marvan lépése egyfelől tipikus csapdának látszott: feltűnik egy magas státusú személy, és önként jelentkezik, anélkül hogy megkönyörítették volna. Ez rendkívül gyanús. Könnyen meglehet, hogy kettős ügynök, akit az egyiptomi hírszerzés küldött csalinak.

Másfelől viszont elképzelhető, hogy éppen az ellenkezője történik. Feltűnik egy magas státusú személy, és önként jelentkezik ügynöknek. Bizonyos, hogy olyan szigorúan titkos anyagokhoz van hozzáférése, amilyenekkel senki más nem szolgálhat. Még az is elképzelhető, hogy ő az ideális ügynök, akiről minden titkosszolgálat álmodik. Várdi emberei ráadásul ismerték Marvant, tudták, hogy ambiciózus, hedonista ember, aki fontosnak tartja a pénzt. A Moszád toborzói igen kecsegtetőnek találták a lehetőséget.

Goren visszatért Londonba, és találkozót kért Marvantól. Marvan beleegyezett, és szokásához híven rendkívül elegánsan öltözve meg is jelent a megbeszélt helyen. Nyíltan beszélt Gorennek arról, milyen mélyen csalódott a hatnapos háborúban elszenvedett egyiptomi ve-

reség miatt, s hogy ezért a győztesekhez akar csatlakozni. Az „ideológiai” indíték mellett azonban egy rakás pénzt is kért: 100 000 dollárt minden alkalommal, amikor találkozik kapcsolattartójával, és információt ad át neki.

Goren a hatalmas összeg ellenére is hajlott arra, hogy elfogadja az ajánlatot. Ennyi pénzt korábban sosem fizettek ki Moszád-ügynöknek. Mindenekelőtt azonban meg kellett bizonyosodni róla, hogy Marvan valóban olyan hasznos, miként állítja. Goren megkérte, adjon némi ízelítőt abból, milyen titkos dokumentumokat tud beszerezni. A papírok átadása Marvant egyúttal hozzáláncolja a Moszádhoz, hiszen egyértelmű bizonyítéka annak, hogy izraeli ügynök, s így az egyiptomiak szemében árulóvá és ellenséges kémme válik.

Marvan nem várokozta sokáig Gorent, s átadta neki a Nasszer elnöknek és a Szovjetunió vezetőinek moszkvai megbeszélésén, 1970. január 22-én készült részletes jegyzőkönyvet. Nasszer ekkor arra kérte a szovjeteket, lássák el modern, nagy hatótávolságú, sugárhajtású bombázókkal, amelyek képesek mélyen behatolni izraeli területekre.

A dokumentum mindenkit megdöbbsentett, aki olvasta. Még sosem láttak ilyen jellegű iratot; a hitelességéhez kétség sem fért. A Moszád vezetői számára világossá vált, hogy felbecsülhetetlen értékű kincsre bukkantak. Kinevezték Dubit Marvan kapcsolattartójának, és Londonba küldték. Lázás munkába fogtak, hogy minden szükséges feltételt megteremtsenek: lakást béreltek Londonban az Angyallal folytatott találkozók számára, lehallgató- és hangrögzítő berendezésekkel szerelték fel, gondoskodtak a védelméről, és különleges alapot hoztak létre a sztárügynök finanszírozására. A játék elkezdődött.

A találkozót maga Marvan kezdeményezte, amikor jelentenivalója volt. A Dubival kidolgozott szabályok értelmében egy közvetítőt hívott fel (egyres források szerint egy Londonban élő zsidó nőt), s ő értesítette a Moszádot. Marvan rengeteg információt és szigorúan titkos politikai, katonai dokumentumot juttatott el kapcsolattartóinak. Méir Méir tábornok, az Ámán 6-os részlegének (Egyiptomi Hadserg) vezetője több találkozáson is jelen volt. Méir általában hamis személyazonossággal repült Londonba; ruhájáról minden címkét eltá-

volítottak, amiről azonosítható lett volna. Általában órákon át járkált London körül gyalog, taxival és busszal, hogy biztosan ne kövesse senki, majd végül megérkezett az épülethez, és felment az ötödikre. Amikor először lépett be a lakásba, egy jóvágású, de kellemetlen modorú férfival találta szembe magát, aki leplezetlen ellenszenvvel, leereszkedően nézett rá. Marvan csak akkor enyhült meg vele szemben, amikor felismerte, hogy Méir hatalmas tudású, tapasztalt ember. Egyszer moszádok barátai megkérték Méirt, hogy vigyen el egy aktatáskát Marvannak. Amikor megkérdezte, mi van benne, rákacsintottak, és azt felelték, „egy luxuslakás a Há-mediná téren” (Tel-Aviv legfelkapottabb környéke), vagyis egy tekintélyes pénzüsszeg. A Moszád becslései szerint Marvan Izraelnek tett jelentései több mint hárommillió dollárba kerültek a zsidó államnak.

Nasszer 1970. szeptember 28-án meghalt, utódja Anvar Szadat lett. Simon Sámir, Izrael egyik legjobb Egyiptom-szakértője elemzést készített a Moszád számára Szadat személyiségéről. Azt állította, Szadat erőtlén és lassú észjárású ember, aki nem marad sokáig hatalmon, és nem fog háborút kirobbantani. Egyiptom számos vezetője is ezen a véleményen volt, Marvan azonban úgy döntött, minden körülmények között támogatja az elnököt. Elvette feleségétől Nasszer széfjének kulcsait, összegyűjtötte és átadta az új elnöknek a legfontosabb dokumentumokat.

Mellette állt 1971 májusában is, amikor néhány egyiptomi vezető szovjetpárti összeesküvést tervelt ki. A szervezkedők között sokan ott voltak az ország legismertebb személyiségei közül: Ali Szabri egykori elnökhelyettes; Mahmúd Favzi korábbi hadügyminiszter; Saravi Goma belügyminiszter, valamint további miniszterek és parlamenti képviselők. A terv szerint az Alexandriai Egyetemen tett látogatásán ölték volna meg Szadatot. Az elnök azonban gyorsabb volt, és az összes összeesküvőt letartóztatta. Marvan segédkezett neki a merényletkísérlet leverésében.

Tették hamar meglett az eredménye: pozíciója az egyiptomi hierarchiában jelentősen megerősödött. Kinevezték az elnöki információs titkárságra, s az elnök személyes tanácsadója lett. Részt vett Sza-

dat látogatásain az arab világban, és a legmagasabb szintű politikai tanácskozásokon is jelen lehetett.

Minél jobb pozíciókba került, a jelentései annál értékesebbek lettek. 1971-ben Szadat többször is ellátogatott Moszkvába, és Leonid Brezsnyevnek átnyújtott egy „bevásárlólistát” az Izrael megtámadásához szükséges fegyverekről. Egyebek mellett a MiG-25-ös vadászgép is szerepelt rajta. Marvan eljuttatta a listát a Moszádhoz, s amikor kapcsolattartói a Szadat-Brezsnyev tárgyalás jegyzőkönyvét kérték tőle, azt is megszerezte. Cvi Zámirt lenyűgözték Marvan jelentései, ezért személyesen is találkozott vele. A Marvantól származó információkat a Moszád és az Ámán néhány rangidős tisztjével, az IDF vezérkari főnökével és helyettesével, Golda Méir miniszterelnökkel, Mose Dáján védelmi miniszterrel, valamint Golda bizalmasával, Jiszráél Gálili tárca nélküli miniszterrel osztották meg.

Marvan információinak egy része más titkosszolgálatok asztalán landolt. Marvan felvette a kapcsolatot az olasz hírszerzéssel, és neki is felajánlotta szolgálatait. Egyes források szerint a brit MI6-tal is kapcsolatban állt. Ez lehet a magyarázat arra, miért római átszállással repült Londonba október 5-én, a Cvi Zámirral folytatott megbeszélésre: értesítenie kellett az olaszokat is a közelgő háborúról.

Olyan is előfordult azonban, hogy egy jelentését éppen a Moszád osztotta meg az olaszokkal. Egy hónappal a jom kippuri háború kitörése előtt Líbia Egyiptom segítségét kérte. A líbiai vezető, Moammar Kadhafi szolgálatában álló palesztin terroristák azt tervezték, hogy felszállás közben lelőnek egy El Ál-gépet a római repülőtéren.

Akciójukat megtorlásnak szánták, amiért Izrael 1973 februárjában tévedésből lelőtt egy líbiai utasszállítót a Sínai-félsziget felett. A Moszád korábban értesült róla, hogy palesztin terroristák el akarnak téríteni egy repülőt, hogy aztán robbanószerekkel megpakolva becsapódjanak vele valamelyik izraeli nagyvárosban (lásd a 12. fejezetet). Amikor aztán egy líbiai felségjelzésű gép jelent meg a Sínai-félsziget felett, s nem volt hajlandó azonosítani magát és elhagyni az izraeli légteret, a légierő légiirányítói arra a következtetésre jutottak, hogy ez lehet az öngyilkos merénylet vezető repülő. Vadászgépeket indí-

tottak útnak, melyek lelőtték a líbiai repülőt. Később kiderült, hogy a gép a Sínai-félszigeten tomboló homokvihar miatt tért le a pályájáról. A mentők 108 holttestet találtak a füstölgő roncsok között.

Kadhafi bosszút esküdött az áldozatokért. Az akció végrehajtásával egy öt Fatah-terroristából álló csapatot bíztak meg, amelyet Amín al-Hindi vezetett. Szadat elnök úgy határozott, hogy segít a líbiaiaknak, s utasította Marvant, hogy juttasson el két, orosz gyártmányú Sztrela föld-levegő rakétát a terroristáknak. Marvan a diplomáciai postával küldte el a rakétákat Rómába, ahol aztán a kocsijába pakolta őket, és a világhírű Via Veneto egyik cipőboltjában találkozott al-Hindivel. Onnan átmentek egy szőnyegboltba, és vásároltak két nagy szőnyeget. Ezekbe csomagolták a rakétákat, majd metróra szállva elvitték őket a palesztinok titkos rejtékhelyére. A terroristák megkezdték a felkészülést a rakéták kilövésére, mit sem tudván arról, hogy Marvan már értesítette a Moszádot, a Moszád pedig az olaszokat. Szeptember 6-án az olasz rendőrség terrorelhárító egysége rajtaütött egy ostiai lakáson, nem messze a római repülőtértől. Több terroristát őrizetbe vettek, és elkobozták a rakétákat. A csapat hiányzó tagjait egy római hotelban fogták el. Az olasz sajtó megírta, hogy a Moszád figyelmeztette az olasz titkosszolgálatot; egyesek szerint az akció során Cvi Zámir is Rómában tartózkodott.

Egy hónappal később kitört a jom kippuri háború.

A háborút követően Marvan továbbra is fontos titkos megbízásokat teljesített Szadat számára. Az elnök követeként utazott az arab országokba, és aktívan részt vett a szír és egyiptomi, valamint az izraeli hadsereg szétválasztásában. Jelen volt az amerikai főttitkár, Henry Kissinger Husszein jordán királlyal folytatott tárgyalásán Ammanban. A hadseregek szétválasztása lehetőséget teremtett számára, hogy egy újabb titkosszolgálat is kapcsolatba kerüljön – az amerikai CIA-vel, amelynek megbízható információra volt szüksége Egyiptom politikájáról az Izraellel kötött ideiglenes egyezményt követően. Amerikai források szerint Marvan és a CIA között a kapcsolat legalább huszonöt évig állt fenn. Marvan többször is elutazott az

Egyesült Államokba gyógykezelésre, s ott a CIA jóvoltából barátságos és nagyvonalú fogadtatásban részesült.

Idővel azonban még magas pozíciója és titkos tevékenysége is veszített vonzerejéből, ezért Marvan új karrierbe kezdett – üzletember lett. Londonban, a Carlton House Terrace 24-ben luxusapartmant vásárolt magának, és különféle projektekbe fektette be a pénzét. 1975-ben az Arab Ipari Unió elnökévé választották. Az Egyiptom, Szaúd-Arábia és az öbölországek alapította szervezet hagyományos fegyverek gyártását tervezte nyugati módszerekkel. A terv kudarcba fulladt ugyan, de segítségével Marvan értékes kapcsolatokra tett szert az üzleti világban. Rövidesen elmozdították elnöki állásából, és 1979-ben Párizsba költözött. Két évvel később, miután Szadat elnököt fanatikus terroristák meggyilkolták, ismét Londonba ment, és sikeres üzleti karrierbe kezdett, amely rendkívül gazdag emberré tette. Moszádos kapcsolattartóját, Dubit saját mallorcai szállodájában látta vendégül, és közölte vele, hogy felhagy a kémkedéssel. Egyesek szerint a hetvenes évek vége felé Egyiptomban már forrónak érezte a talajt a lába alatt: tartott tőle, hogy kitudódik titkos kapcsolata Izraellel, ezért úgy döntött, örökre elhagyja mind a Moszádot, mind Egyiptomot.

Az elkövetkező években számos mesés üzletet kötött. Jól fektetett be a pénzét, s hamarosan részt vásárolt magának a Chelsea Football Clubban, és Mohamed al-Fajeddel, Diana hercegnő barátjának, Dodinak az apjával versengett a londoni Harrods áruház megszerzéséért. Továbbra is hedonista életmódot folytatott, mindig elegánsan öltözködött, és számtalan szerelmi kalandot bonyolított. A CIA-ügynököknek, akik felkeresték New York-i szállodájában, olykor a folyosón kellett várakozniuk, míg aktuális szeretője fel nem öltözik, és el nem hagyja a lakosztályát.

A nyolcvanas években Marvan neve a Kadhafi vezette líbiai rezsim és a libanoni terroristák között kötött fegyverüzletekkel kapcsolatban bukkant fel. Egy amerikai újságíró szerint CIA-ügynököket hívott meg az otthonába, kivezette őket a teraszra, és rámutatott az alatta parkoló fényes Rolls-Royce-ra: – Látják, az ott Kadhafi ajándéka.

A Marvan és a terroristák kapcsolatáról szóló történet nem tűnik többnek pusztán kitalációnál. Marvan nem egyezkedett volna terroristákkal, hiszen azzal magára vonja a Moszád haragját, s ha a szolgálat felfedi a múltját, azzal gyakorlatilag kimondja rá a halálos ítéletet. Ha bármilyen homályos üzletbe keveredik a líbiaiakkal vagy a terroristákkal, azt csakis a Moszáddal szoros együttműködésben tehette volna.

Teltek az évek, és 2002-ben napvilágot látott egy könyv Londonban *A History of Israel* (Izrael története) címmel. Szerzője, az izraeli történész, Ahron Bregman említést tett a kémről, aki figyelmeztette Izraelt a jom kippuri háborúra. Űgy nevezte: a „vej”. Az elnevezés arra utalt, hogy a kém közeli kapcsolatban állt egy fontos személyiséggel. Bregman azt állította, hogy az illető kettős ügynök volt, aki hamis információkkal látta el Izraelt.

A könyvben nem szerepelt ugyan a neve, mégis kiváltotta Marvan haragját. Az egyiptomi *al-Ahrám* napilapnak adott nyilatkozatában éles hangon bírálta Bregman kutatásait, és „ostoba detektívtörténetnek” nevezte a könyvet.

A megsértett Bregman úgy döntött, megvédi a becsületét, s ugyancsak az *al-Ahrám*ban nyíltan kijelentette: a „vej” nem más, mint Asraf Marvan. Súlyos állítás volt ez, ráadásul nem volt rá bizonyíték. Az üggy nem is váltott ki semmiféle reakciót, mindaddig, amíg Éli Zeirá ki nem jelentette, hogy a kettősügynök, aki „rászedte” Izraelt, valóban Marvan volt.

Példátlan eset volt ez Izrael történetében. Az egykori ügynökök kilétére sokszor még haláluk után sem derült fény. Asraf Marvan viszont még életben volt, és könnyű prédának számított az egyiptomi Mukhábarát számára. Cvi Zámir harminc év nyugdíj után tért vissza, és próbált kapcsolatot létesíteni Marvannal, de az Angyal visszautasította. – Nem akart találkozni velem – mesélte Zámir szomorúan. – Ügy érezte, hogy nem védtem meg. Pedig mindent megtettem a védelme érdekében, mégsem sikerült.

Zeirá megnyilatkozásai után Zámir megtörte önkéntes hallgatási fogadalmát, és kemény támadást intézett az Ámán egykori főnöke ellen. Államtitkok kiadásával vádolta meg őt. Zeirá visszatámadott: azt állította, hogy a volt *rámszád* egy kettős ügynököt vesz védelmébe.

Ronen Bergman izraeli újságíró egy hivatalos egyiptomi ünnepség élő televíziós közvetítésében arra lett figyelmes, hogy Hoszni Mubárák egyiptomi elnök barátságosan kezét ráz Marvannal, akivel együtt koszorúzta meg Nasszer elnök síremlékét. A közvetítést követően Bergman megírta, hogy Marvan kettős ügynök volt. Ami Mubárák elnököt illeti, ő mereven elzárkózott minden olyan feltételezéstől, miszerint Marvan izraeli kém lenne.

Izraelt elárasztották a vádak és a viszontvádak. A Moszád és az Ámán két vizsgálóbizottságot állított fel, melyek ugyanarra a következtetésre jutottak: Marvan nem volt kettős ügynök, és nem okozott kárt Izraelnek. Zeirá nem adta fel, és beperelte Zámirt. Az üggy választott bírója, Teodor Or határozatában Zámirnak adott igazat.

Zeirá és hívei nyilvánvalóan figyelmen kívül hagyták azt a tényt, hogy Marvan az egyiptomi kormány egyik meghatározó alakja volt, Nasszer veje és Szadat közeli tanácsadója. Az egyiptomi vezetés nem ismerhette el, hogy valaki közülük valójában áruló és cionista kém. Egy ilyen beismerés óriási megrázkódtatás az embereknek, és megrendíthette volna bizalmukat országuk vezetőiben. Ezért más irányból közelítették meg a kérdést: a nyilvánosság előtt magasztalták Marvant, a sorsa viszont már meg volt pecsételve.

2007. június elején Or bíró közzétette vizsgálatának eredményét; június 12-én az izraeli bíróság hivatalosan is megerősítette, hogy Zámir igazat mondott Marvan Moszáddal kapcsolatos szerepéről. Két héttel később, június 27-én Marvant holtan találták az erkélye alatt a járdán.

Izraeli megfigyelők az egyiptomi titkosszolgálatot vádolták a gyilkossággal. Sokan Zeiráat támadták, hogy nyughatatlan viselkedésével Marvan halálát okozta. Marvan özvegye ugyanakkor, aligha meglepő módon, a Moszádot vádolta férje meggyilkolásával. A szemtanúk két közel-keleti kinézetű férfit láttak Marvan társaságában az erkélyen, percekkel a halála előtt.

A Scotland Yard lezárta, majd újra elővette az ügyet, végül pedig kijelentette, hogy nem sikerült az elkövetők nyomára bukkannia. Az Angyal gyilkosai továbbra is szabaddal vannak.

15. FEJEZET

Szexcsapda az atomkémnek

Mordeháj Vánunu szinte mindent megtett annak érdekében, hogy titkos tevékenységére fény derüljön, éppen csak táblát nem akasztott a nyakába „Kém vagyok!” felirattal.

Vánunu a dimonái atomrektornak, Izrael legtitkosabb és legjobban biztosított létesítményének mérnöke volt. A külföldi sajtó és számos ország kormánya is meg volt győződve arról, hogy e szupertitkos üzemben atomfegyvereket gyártanak. Mindenkinnek, aki állásra jelentkezett Dimonába, hosszú és szigorú procedúrán kellett átesnie; a jelentkezőkkel űrlapokat töltettek ki, kikérdezték őket, a Sin Bét és más biztonsági szakértők ellenőrizték a háttérüket, s csak e kimerítő folyamat végén kaptak engedélyt rá, hogy beléphessenek a titkos üzembe. A szigorú felügyelet és ellenőrzés azután az alkalmazottak életének része lett.

Vánunu egy újsághirdetés nyomán pályázott meg egy állást Dimonában. Kitöltötte a kérdőívet az „atomkutató létesítmény” Beér Sevá-i irodájában, majd minden nehézség nélkül megkapta az állást.

Vajon hogyan történhetett meg ez? Hiszen Vánunu baloldali radikális volt, több arab barátja a kommunista, anticionista Rákáh Pártnak volt a tagja; számos tüntetésen vett részt velük együtt, fényképek készültek róla Palesztina-párti szélsőséges rendezvényeken, melyeken transzparenseket lengetett, beszédekert mondott és nyilatkozott is a médiának.

A Rákáh militánsait is vendégül látta apró Beér Sevá-i lakásában, sőt felkérést kapott, hogy csatlakozzon egy kizárólag arab radikálisokból álló egyetemi csoporthoz, amely nyíltan ellenséges volt Izraellel szemben. A Ben Gurion Egyetemen, amelynek hallgatója volt, közismert volt szélsőséges nézeteiről.

Mielőtt a Rákáhot támogatta volna, a tehetséges, de kiegyensúlyozatlan fiatalember szélsőjobboldali volt, a rasszista Káháne rabbi csodálója. Később az ugyancsak szélsőjobboldali Hátehijá (Újjászületés) Pártot kezdte támogatni, aztán a Likúd szavazója lett, s végül a bal szélen kötött ki. Állítása szerint az ellentmondásos 1982-es libanoni háború hatására változtatta meg politikai nézeteit. A magányos fiatalember szilárdan hitte, hogy marokkói származása miatt diszkriminációban van része. E meggyőződése csak tovább erősödött, amikor megbukott a légierő akadémiajának felvételi tesztjén, és így a műszaki alakulathoz helyezték. Miután leszerelt, mérnöki tanulmányokba kezdett Tel-Avivban, majd meggondolta magát, és Beér Sevába ment, ahol közgazdaságtant hallgatott, végül pedig a filozófiára nyergelt át. Vegetáriánus lett, aztán vegán.

Diáktársaira nagy hatást tett a pénzsóvársága. Azzal dicsekedett, hogy neki nem kell dolgoznia, elég, ha ügyesen forgatja a pénzét a tőzsdén. Naplójában a tőzsdét nevezte meg a legfontosabb célként a filozófia és az angol nyelvtanulás előtt. Egy piros Audival járt, aktmodellkedésből tett szert némi jövedelemre, s egyszer egy iskolai bulin azzal nyerte meg a főnyereményt, hogy ledobta az alsónadrágját.

Az életmódja természetesen a magánügye volt, a Rákáh szimpatizánsaként folytatott politikai tevékenysége és a palesztin ügy támogatása azonban sokak számára figyelmeztető jel kellett volna, hogy legyen. Ennek ellenére mindössze annyi történt, hogy a Sin Bét tisztjei behívták, felszólították, hogy hagyjon fel ezzel a tevékenységgel, majd egy írásbeli figyelmeztetést toltak elé, hogy írja alá. Ő nem írta alá, és nem állt le.

A Sin Bét a védelmi minisztérium biztonsági igazgatójának címzett rutinjelentésében említést tett Vánunu viselkedéséről. Az igazgató továbbította a jelentést a dimonai atomerőmű biztonsági főnö-

kének, aki betette az egyik mappájába, és nem törődött többé vele. Rendkívül figyelmetlenül járt el. Egy egész sor ember – a Sin Bét helyi és országos szintű tisztjeitől a minisztérium és a Dimoná biztonsági igazgatóig – végezte hanyagul a munkáját

Vánunu tovább folytatta politikai tevékenységét anélkül, hogy bárki is zaklatta volna.

Operátorként dolgozott a 2-es Intézetben, a dimonái telep legtitkosabb részlegében. A kétezer-hétszáz dimonái alkalmazottból mindössze százötvenen léphettek be ide. Vánununak két belépőkártyája volt: a 9567-8-as számú a dimonái telephez, és a 320-as a 2-es Intézethez.

Az intézet egy szerény, kétszintes, raktárra vagy valamilyen kisebb jelentőségű kiszolgálóegységre emlékeztető épületben helyezkedett el. A figyelmesebbek azonban egy felvonó gépházát pillanthaták meg a tetején, és elgondolkodhattak azon, vajon minek lift egy egyemeletes épületbe. A válasz a rejtélyre a valódi titok volt: a liftre nem a felfelé, hanem a lefelé haladáshoz volt szükség, hiszen a 2-es intézet épülete hat, föld alatti szintet rejtett maga alatt. Vánunu az éjszakai műszakban dolgozott, és jól ismerte az épületet. Az első emeleten különféle irodák és a kábelkapcsolók kaptak helyet. A földszinten cserélték a reaktorokban használt uránrudakat. Ugyanitt további irodák sorakoztak, valamint néhány összeszerelő labor. Az első föld alatti szinten csővezetékek és szelepek voltak. A másodikon rendezték be a központi vezérlőtermet, és volt ott egy teraszféle is, melyet „Golda erkélyének” neveztek. A magas rangú vendégek, akik megfeleltek a legmagasabb szintű biztonsági ellenőrzésnek, onnan vehették szemügyre az alatta elterülő gyártócsarnokot. A mínusz harmadik szinten a technikusok a fentről leeresztett uránrudakon dolgoztak. A negyedik szinten, egy tágas föld alatti teremben a gyártótelep kapott helyet, továbbá egy szétválasztó egység, ahol a reaktorban keletkező plutóniumot távolították el az uránrudakról. A mínusz ötödiken a fémipari részleg és a bombák összetevőit gyártó laboratórium működött. A hatodikon a vegyi hulladékot helyezték el speciális konténerekben.

Vánunu tudta, hogy a reaktor normál működése közben a láncreakció plutóniumot hoz létre, mely az uránrudakon gyülemlik fel. Ezt

a plutóniumot azután „leborotválták” a rudakról, és az ötödik meg a hatodik szinten, illetve az izraeli atomfegyverekhez használták fel.

Az egyik nap Vánunu minden különösebb ok nélkül bevitt egy fényképezőgépet a 2-es Intézetbe. A táskájában lapult, a tankönyvei között, melyeket a Ben Gurion Egyetemen használt egy későbbi előadáson. Ha a biztonságiak megkérdezik, hogy mit keres nála, azt felelhetette volna, hogy a strandra vitte magával, aztán a táskájában felejtette. De senki sem ellenőrizte a táskáját, senki sem kérdezősködött, ő pedig betette a gépet az öltözőszekrényébe. Ebédidőben és az esti szünetekben, amikor senki sem járt az épületben, Vánunu végigsétált a föld alatti folyosókon, fényképeket készített a laborokról, a berendezésekről, a csarnokokról, vázlatokat rajzolt, benyitott az üres irodákba, és gondosan átolvasta a nyitott széfekben tárolt dokumentumokat. A biztonsági őrök mintha elpárologtak volna. Feletteseinek fogalmuk sem volt Vánunu veszélyes hobbijáról, csendes, komoly, szorgalmas technikusként tartották.

1985 végén, kilenc év után Vánunut elbocsátották Dimonából. Az esetnek nem volt politikai indíttatása, egyszerű költségcsökkentési intézkedés volt, mely rajta kívül még sokakat érintett. Végkielégítésként megkapta havi fizetése másfélszeresét, továbbá még nyolchavi bérét „munkakeresési hozzájárulásként”. Vánunu mégis dühös volt és elkeseredett. Úgy határozott, hosszú időre külföldre utazik, talán nem is tér vissza többé, ha – csakúgy, mint a tízenkétfélmillió Izraelen kívül élő zsidónak – sikerül valahol otthonra találnia. Eladta a lakását, az autóját, és felvette a bankból összes megtakarított pénzét.

A harmincegy éves Vánunu felvette hátizsákját, és útnak indult. Már korábban is tett hosszú utakat – egyszer Európában, egyszer pedig az Egyesült Államokban. Most a Távol-Kelet felé vette az irányt. Zsákjában két tekercs film lapult, rajtuk a Dimonában készített felvételek.

Első megállója Görögország volt, majd Oroszország, Thaiföld, végül pedig Nepál. Katmanduban találkozott egy izraeli lánnyal, és szégyenlősen udvarolni kezdett neki. Mordí néven mutatkozott be, és nyíltan beszélt arról, hogy ő baloldali pacifista, s ezért lehet, hogy

sosem tér vissza Izraelbe. Buddhista templomokat látogatott, és eljátszott a gondolattal, hogy maga is buddhista legyen.

Katmandu után a Távol-Keletre utazott, majd legvégül Ausztráliában kötött ki. Néhány hónapig különféle alkalmi munkákat végzett Sydney-ben, de alapjában véve magányos és nyomorúságos életet élt. Egy este éppen a város egyik kétes hírű negyedében sétált, melyet prostituáltak, tolvajok és drogdílerék népesítettek be. A sötétben egyszer csak előtte magasodott a Szent György-templom tornya, a szenvedő lelkek, az elkeseredettek, a bűnösök, a hontalan vándorok, a szegények és az elnyomottak menedéke. Betérve a templomba találkozott John McKnight anglikán lelkésszel. A jó lelkész azonnal látta, hogy Vánununak otthonra, családra van szüksége. Szoros, baráti viszonyt alakított ki szegénylős és bizonytalan vendégével. Az elkövetkező hetekben hosszú, őszinte beszélgetéseket folytattak, melyek eredményeképpen 1986. augusztus 17-én Vánunu megkeresztelkedett, s új nevéül a John Crossmant választotta.

Hatalmas fordulat volt ez egy marrakesi származású zsidó számára, aki ifjúkorát talmudiskolákban és Beér Sevá-i jesivákban töltötte. Tény, hogy vallásos hevülete az évek során megkopott, kikeresztelkedése mégis inkább kiegyensúlyozatlanságának és zavarodottságának, semmint kiábrándulásának volt köszönhető a judaizmusból. Ha nem tér be a Szent György-templomba, és nem találkozik John atyával, akár buddhista is lehetett volna belőle, vagy valamelyik másik vallás híve. Azzal azonban, hogy hátat fordított a zsidó vallásnak, Izraelnek is hátat fordított. Hazája iránti ellenszenve fokozatosan későbbi cselekedetei legfőbb mozgatórugójává vált.

A templomban rendezett társas alkalmakon Vánunu mesélt új barátainak Izraelben végzett munkájáról és a Dimoná atomreaktorról, és felajánlotta, hogy diasorozatot készít a képeiből. A többiek csak bámultak rá; fogalmuk sem volt, miről beszél. Volt azonban a hallgatóságban valaki, akit érdekeltek a történetei, a kolumbiai utazó és alkalmi újságíró, Oscar Guerrero. Egy ideig közös apartmanban laktak, és együtt festették le a templom kerítését. Guerrero felismerte a képek jelentőségét, s hatalmas vagyon és hírnév ígéretével kezdte kecsegtetni Vánunut.

Vánununak óriási szüksége volt a pénzre, de az is eszébe jutott, hogy a megígért dicsőséget felhasználhatná a zsidók és az arabok megbékélésének hirdetésére. Bár eredetileg nem ez volt a terve, nem ezért hagyta el Izraelt, és hurcolta magával hónapokig a filmtekercseket, most mégis a béke előmozdítása és az izraeli atombomba gyártásának megakadályozása vált cselekedetei nemes indítékává. Személyes harca az izraeli atomprogram ellen idővel egyre nagyobb lendületet vett, s végül ez lett a fő indoka annak, amiért közzé akarta tenni a dimonái fotókat. Vánunu ugyanakkor azzal is tisztában volt, hogy ha ezt megteszi, többé nem számít izraelinek. Sosem térhet vissza az országra, árulónak és az állam ellenségének bélyegzik majd.

A kísértés mégis óriási volt. Vánunu és Guerrero elment egy sydney-i fényképlaborba, előhívták a 2-es Intézetéről készült képeket, és házalni kezdtek velük amerikai magazinok helyi szerkesztőségeiben és ausztrál tévétársaságoknál. Mindhiába. Csodabogaroknak vagy csalóknak tartották őket, akik könnyen szeretnének egy kis pénzhez jutni. Senki sem hitte, hogy ez a szégyellős, csontsovány fiatalember Izrael legféltettebb titkait tartja a kezében.

Guerrero végül elrepült Spanyolországba és Angliába, s ezúttal sikerült megütnie a főnyereményt. A londoni *Sunday Times* szerkesztői, miután végighallgatták a történetét, felismerték, milyen hatalmas lehetőség rejlik az izraeli atomreaktor fényképekkel és vázlatrajzokkal bemutató cikkben. Ám rendkívül óvatosnak kellett lenniük. Nemrégiben vásárolták meg „Hitler naplóját”, amelyről aztán kiderült, hogy ócska átverés az egész. Ezért arra kérték Guerrerót, hadd vizsgálják meg alaposan az anyagot.

Mindeközben az ausztrál televízió egyik munkatársa felhívta a canberrai izraeli nagykövetséget, hogy megtudakolja, valóban izraeli állampolgár-e a dimonái reaktorról fényképeket kínáló férfi. A történet egy izraeli újságíró fülébe is eljutott, aki tel-avivi lapja számára írt is egy cikket róla.

Az eset villámcsapásként érte az izraeli titkosszolgálatokat: a dimonái 2-es Intézet egyik volt operátora az ország legféltettebb titkai-val házal. „Az egész rendszer hibája volt, hogy nem tudtuk időben

lekapcsolni” – ismerte el tehetetlenül Hájim Kármon, a védelmi minisztérium biztonsági igazgatója.

A hírek gyorsan eljutottak a „miniszterelnökök klubjához” – vagyis Rabin és Sámir egykori, valamint Peresz akkori miniszterelnökhöz –, a nemzeti egységkormány tagjaihoz. Ők úgy határoztak, fel kell kutatni és Izraelbe hozni Vánunut. Egyes tanácsadók azt javasolták, hazaszállítás helyett inkább végezzenek vele, de az ötletet elvetették. A miniszterelnök felvette a telefont, és a *rámszádot* hívta.

1982 óta a Moszádnak új igazgatója volt: Náhum Ádmoni. Miután az elmúlt közel két évtizedben mindig az IDF tábornokai kapták meg a Moszád főnöki székét, most végre ismét olyasvalaki került a posztra, aki a szervezeten belül küzdötte fel magát az első helyre. A jeruzsálemi születésű Náhum Ádmoni a SAI és az Ámán veteránja volt. Jichák Hofi helyetteseként dolgozott, s főnöke 1982-es visszavonulása után vehette át az áhított pozíciót. Rámszádságának hét éve nem nevezhető a hírszerzés legjobb időszakának. 1982 és 1989 között több eset is szégyenbe hozta a Moszádot: a Pollard-ügy, amikor Washingtonban letartóztattak egy civil zsidó hírszerzési elemzőt az a váddal, hogy egy titkos izraeli hírszerző egységnek kémkedik; az Irán-Contra-ügy, melybe Izrael is belekeveredett; valamint több Moszád-ügynök – gondatlan baklövésekből eredő – külföldi letartóztatása. A legnagyobb kárt azonban kétségtelenül Mordeháj Vánunu okozta Izraelnek. Ádmoni a Peresszel folytatott telefonbeszélgetése után azonnal elindította az akciót Vánunu elfogására, melynek a Moszád számítógépe a „Kánjuk” kódnevet adta.

Náhum Ádmoni egy Caesarea-egységet küldött Ausztráliába Vánunu felkutatására. Mire azonban az ügynökök odaértek, már késő volt. A madárka kirepült a kalitkából, és Angliába utazott.

Röviddel a Guerreroval folytatott interjú után a *Sunday Times* szerkesztője Ausztráliába küldte Peter Hounamot, a hetilap *Insight* rovatának egyik sztárját, hogy találkozzon Vánunuval. Amikor felszállt a gépre, Hounam már tudta, hogy brit tudósok megvizsgálták

a Guerrero-féle képek némelyikét, és megerősítették eredetiségüket. A sydney-i beszélgetés Vánunuval ugyancsak arról győzte meg a riportert, hogy a történet igaz. Nagy hatást tett rá, hogy Vánunu visszautasította Guerrero túlzó állítását, miszerint ő „izraeli tudós” lett volna, és elmondta az igazat: csak technikus volt Dimonában.

Vánunu és Hounam Londonba repült, míg Guerrero Ausztráliában maradt. Londonban a *Sunday Times* újságírói többször is alaposan kikérdezték Vánunut. Ő mindent elmondott, amit csak tudott, így azt is, hogy Izrael olyan neutronbomba kifejlesztésén dolgozik, amely képes úgy elpusztítani minden élőlényt, hogy közben az épületeket nem rombolja le. Ismertette a bombák összeszerelésének folyamatát a 2-es Intézetben. Beszámolói során végig aggodalmasnak, idegesnek mutatkozott. Attól tartott, hogy az izraeli titkosszolgálat emberei megölik vagy elrabolják. A lap munkatársai igyekeztek megnyugtatni; átköltöztették egy másik szállodába, személyzetet toboroztak mellé, hogy vigyázzanak „értékes vendégükre”. A lelkére kötötték – hasztalan –, hogy ne sétálgasson egyedül az utcán.

Amikor véget értek az interjúk, fantasztikus üzletet ajánlottak neki: 100 000 dollárt kap a történetért és a fotókért, 40 százalékos részesedést a cikk közlési jogaiból és 25 százalékot egy esetleges könyv után, amennyiben megjelenik. Elmondták neki, hogy a *Sunday Times* tulajdonosáé, Rupert Murdoché a Twentieth Century Fox filmgyár is, amely azon gondolkodik, hogy megfilmesíti Vánunu életét, Robert de Niro főszereplésével.

Londoni vendéglátói minden lehetséges csábítást bevetettek, hogy megnyerjék Vánunut, egyet kivéve: a nőket. Vánunu rettentően vágyott a szexre és a női melegségre, amit nem volt képes megszerezni magának. Amikor az *Insight* stábjának egyik tagja, Rowena Webster mellé szegődött, hogy társaságot szolgáltatson számára, Vánunu elkeseredetten próbálta rávenni, hogy feküdjön le vele. A szex volt Vánunu Achilles-sarka, ám a *Sunday Times* okos újságírói ezt nem ismerték fel.

Azt sem vették észre, hogy Vánunu félelme az izraeli titkosszolgálatról nem alaptalan. Az *Insight* egyik riportert Izraelbe küldték,

hogy derítse ki, valóban az-e Vánunu, akinek állítja magát. Beszért az ügyről egy izraeli újságíróval, aki azonnal értesítette a Sin Bétet. Néhány órával később a Moszád műveleti csoportjának néhány tagja megérkezett Londonba. A csapatot a *rámszád* helyettese, Sábtajt Sávít vezette, magát az akciót pedig a *rámszád* második helyettese, a Caesarea főnöke, Beni Zeévi irányította.

Két Moszád-ügynök sajtófotósnek adva ki magát a *Sunday Times* épületéhez ment, hogy fényképeket készítsen az éppen sztrájkoló munkatársokról. Néhány nappal később sikerült megpillantaniuk és lefotózniuk Vánunut, majd az „átfésüléses módszerrel”, melyet a veterán Moszád-ügynök, Cvi Málkin dolgozott ki, a nyomába eredtek. A módszer lényege, hogy nem követik célpontjukat, hanem átfésülik azokat a területeket, ahol előfordulhat, s így akár már előbb is ott lehetnek, mint ahogy ő megérkezik. Így is történt. Szeptember 24-én Vánunu megjelent a turisták által közkedvelt Leicester Square-en. Az újságosbódénál megpillantott egy lányt, „aki rendkívül hasonlított Farrah Fawcettre, a *Charlie angyalai* című tévésorozat sztárjára”.

Az újságosnál sorban álló csinos szőke lányt ő „gyönyörűnek és angyalinak” látta. Vágyakozó pillantást vetett rá, mire a lány megfordult, és hosszan, jelentőségteljesen a szemébe nézett. Egy pillanatra lehunyta a szemét, de aztán ő került sorra, így megvette az újságját, és ment a dolgára. Vánunu megindult az ellenkező irányba, aztán összeszedte a bátorságát, visszafordult, és megkérdezte a lánytól, beszélgethetnének-e. Ő mosolyogva beleegyezett. Hétköznapi dolgokról kezdtek csevegni. A lányt Cindynek hívták, zsidó volt, kozmetikusként dolgozott Philadelphiában, és a vakációját töltötte Európában.

Vánunu tele volt gyanakvással: az utóbbi napok teljesen kikezdtek az idegeit. A *Sunday Times* vég nélkül kérdezgette, a cikk megjelenését pedig egyre csak halogatta. Félelme az izraeli titkosszolgálatától csak tovább fokozódott, amikor megtudta, hogy a lap meg akarja kérni az izraeli nagykövetségét, hogy kommentálják a történetet. A szerkesztők elmagyarázták neki, hogy egy olyan komoly lap, mint a *Sunday Times*, nem engedheti meg magának, hogy csak az egyik fél

véleményét közölje. De nem tudták meggyőzni. Magányosnak érezte magát, dühös volt és türelmetlen.

És ekkor egyszer csak megjelent Cindy.

– A Moszádtól vagy? – kérdezte a lánytól félig viccelődve.

– Nem, nem – felelte Cindy. – De mi az a Moszád? – Aztán Vánunu neve felől érdeklődött.

– George – felelte Vánunu. Ezen a néven jelentkezett be a szállodába. A lány elmosolyodott. – Na ne már. Te nem lehetsz George.

Amikor beültek egy kávézóba, Vánunu elárulta az igazi nevét, mesélt a *Sunday Times*ről és a gondjairól. Cindy egyből azt javasolta neki, hogy utazzon New Yorkba, ott segít neki megfelelő napilapokhoz bejutni és ügyvédet szerezni.

Vánunu azonban nem nagyon figyelt arra, mit is mond a lány. Fülig beleszeretett. Az elkövetkező napokban többször is találkoztak, és elmondása szerint ez volt élete legszebb időszaka. Kézen fogva sétáltak a parkokban, moziba jártak, megnézték *A kis szemtanút* Harrison Forddal és a *Hanna és nővéreit* Woody Allennel. Még egy musicalre is (42. utca volt a címe) elmentek, és sokat csókolóztak. A csók és az ölelések örök emlék maradnak Vánunu számára.

Cindy a csókokat viszonzta, de attól mereven elzárkózott, hogy lefeküdjön vele. Azt mondta, nem hívhatja fel Vánunut a szállodai szobájába, mert egy másik lánnyal osztzik rajta. – Feszült vagy és ideges – mondta neki –, ez így nem fog működni. Legalábbis Londonban nem.

Aztán új ötlettel állt elő: – Nem jössz el velem Rómába? Ott lakik a nővérem. Van egy lakása, ott igazán jól érezhetnénk magunkat, és elfelejtkezhetnél a gondjaidról.

Vánunu eleinte ellenkezett. A lány azonban mindenképpen Rómába akart menni. Vett is magának repülőjegyet a business osztályra, majd miután végre sikerült Vánunut is meggyőznie, neki is megvette a jegyét. – Majd később megadod – mondta neki.

És Vánunu engedett a csábításnak.

Ha komolyabb és megfontoltabb lett volna, már rég észreveszi, hogy szexcsapdát állítottak neki – így nevezték a titkosszolgálatoknál a női

csábítást. Találkozott egy lánnyal az utcán, aki egyből fülig szerelmes lett belé, és kész bármit megtenni érte – elvinni a nővérehez Rómába, kifizetni a repülőjegyét, miközben alig ismeri. Nem fekszik le vele Londonban, de megtenné Rómában. Egy józan gondolkodású ember hamar arra a következtetésre jutott volna, hogy Cindy története legalábbis gyanús. A Moszád pszichológusai azonban ezúttal kitűnő munkát végeztek: pontosan tudták, mire van szüksége Vánunak, és előre látták, hogy a pompás nő vonzó csókjai és még vonzóbb ígéretei teljesen elvakítják majd.

Peter Hounam, a *Sunday Times* riportere viszont józan gondolkodású ember volt. Amint értesült Cindyről, rögtön érezte, hogy valami nincs rendben. Minden erejével megpróbálta lebeszélni Vánunat a nőről, de hiába. Vánunu bekapta a csalit, és a világon semmi sem tudta volna rávenni, hogy meggondolja magát.

Egyszer megkérte Petert, hogy vigye el kocsijával egy kávézóba, ahol Cindy várt rá. Peternek ekkor sikerült egy pillantást vetnie a nőre (e rövid epizód alapján később személyleírást is tudott adni róla). Amikor megtudta, hogy Vánunu „néhány napra” el akarja hagyni a várost, ismét megpróbálta lebeszélni, de most is sikertelenül. Mindenesetre figyelmeztette Vánunat, hogy az országot semmiképp ne hagyja el, és sose adja le szállodai recepción az útlevelét. Azt azonban még Peter Hounam sem tudta, hogy Vánunu valójában Rómába készül, hogy végre lefeküdhesen Cindyvel.

Cindy természetesen egészen más okból egyezett bele, hogy Rómában majd ágyba bújik Vánunuval. Brit földön Izrael nem rabolhatta el a férfit. Peresz miniszterelnök nem akart összetűzésbe kerülni a félelmetes Vasladyvel, Margaret Thatcherrel. A Moszád is kényelmetlenül érezte magát Nagy-Britanniában. A német hatóságok csak néhány hónappal korábban találtak egy táskát egy telefonfülkében, benne nyolc hamis brit útlevelel. Sajnálatos módon egy cédula is maradt a táskában, amely elárulta, hogy tulajdonosa az izraeli nagykövetség munkatársa. A brit kormány felháborodásának adott hangot; a Moszádnak ígéretet kell tennie, hogy többé nem sérti meg a britek szuverenitását. Így hát sem Peresznek, sem a Moszádnak eszébe sem jutott, hogy Nagy-Britanniában hajtsanak végre titkos akciót.

A legjobb választásnak Róma mutatkozott. A Moszád és az olasz titkosszolgálat kapcsolata erős volt és megbízható. Náhúm Ádmoni *rámszád* és az olasz titkosszolgálat élén álló Fulvio Martini admirális baráti viszonyt ápolt egymással. Ráadásul az Olaszországban már-már krónikusan kaotikus állapotok közepette szinte biztos volt, hogy sosem sikerül bebizonyítani: Vánunat olasz földről rabolták el.

1986. szeptember 30-án Cindy és Mordi kéz a kézben felszálltak a British Airways 504-es számú római járatára. A szerelmespár gépe este kilenc körül szállt le. A reptéren egy jókedvű olasz fogadta őket hatalmas csokor virággal. Beültette őket az autójába, és elindult Cindy nővérenek lakásához. Útközben a lány egyre csak ölelgette és csókolgatta a boldog Mordit.

Az autó megállt egy kis ház előtt, s egy lány nyitott ajtót. Vánunu lépett be elsőnek. Az ajtó hirtelen becsapódott mögötte. Két férfi ugrott rá, megütötték, és a földre lökték. Észrevette, hogy az egyikük szőke. Miközben a kezét és a lábát megkötözték, a lány fölé hajolt, és tűt szúrt a karjába. Ezután minden elhomályosult, és Vánunu mély álomba merült.

Az öntudatlan férfit furgonnal az ország északi részébe szállították. A többórás úton két férfi és egy nő ült mellette, s néhány óra múlva újabb injekciót adtak be neki. Cindynek nyoma veszett. Az autó megérkezett La Spezia kikötőjébe. Vánunat hordágyra fektették, leszíjazták, és betették egy gyors motorcsónakba, amely kihajózott a nyílt tengerre, ahol már ott várakozott a *Tápuz* nevű izraeli teherszállító hajó (más források szerint az *SS Nogá*). A légénységnek megparancsolták, hogy menjenek be a légénységi kabinba, és maradjanak is ott. Azok azonban, akik szolgálatban voltak, láthatták, hogy motorcsónak érkezik, és a leeresztett kötélletrán két férfi és egy nő mászik fel óvatosan a fedélzetre. Egy öntudatlan férfit hoztak magukkal, akit bevittek az első tiszt kabinjába, és rázárták az ajtót. A hajó azonnal elindult Izrael felé.

Vánunu az egész utat a bezárt apró kabinban töltötte. Soha többet nem láthatta Cindyt. Aggódott miatta, és nem tudta, mi történhetett

vele. Fel sem merült benne, hogy ő is a Moszád csapatának tagja; ott hagyta őt a ház küszöbén, majd feltehetőleg még aznap éjjel elutazott Olaszországból. A nő, aki a hajó fedélzetére kísérte, az a doktornő volt, aki az autóúton az altatóinjekciókat adta be neki.

A hajó az izraeli partoktól nem messze horgonyzott le, és Vánunut átszállították a haditengerészet egyik rakétaszállító hajójára. Itt rendőrök és a Sin Bét ügynökei fogadták, akik hivatalosan is őrizetbe vették, és az áskeloni Sikmá börtönbe szállították.

Az első kihallgatáson Vánunu megtudta, hogy miközben ő Izrael felé tartott, a *Sunday Times* elindította cikksorozatát, amelynek alapjául a vele készült interjúk szolgáltak. A fotókkal és rajzokkal illusztrált cikkeket világszerte számtalan lap is átvette. A *Sunday Times* feltárta, hogy az Izrael nukleáris erejével kapcsolatos korábbi feltételezések hibásak voltak. A kutatók eddig azt hitték, hogy az ország tíz-húsz kezdetleges atombombával rendelkezhet. A Vánunutól származó információk ugyanakkor azt bizonyítják, hogy Izrael valódi atomhatalommá vált, legalább 150-200 fejlett bombával rendelkezik, továbbá képes hidrogén- és neutronbombák előállítására. Vánunu megriadt a szenzációs bejelentés hallatán. Attól tartott, az izraeliek meggyilkolják. Feltette Cindyt is, és nem akarta elhinni, hogy ő is részt vett az akcióban.

A világ mintegy negyven napon át semmit sem tudott Vánunu hollétéről. A sajtó szenzációhajhász találgatásainak semmi közük nem volt a valósághoz. A brit újságok részletesen leírták, hogyan rabolták el Londonban, és csempészték Izraelbe a diplomáciai posta részeként. Mások „szemtanúkat” szólaltattak meg, akik egy fiatal nő társaságában látták felszállni egy Izraelbe tartó jachtra. A brit parlamenti képviselők nyomozást követeltek és szigorú lépéseket Izrael ellen.

Vánunu pere hivatalosan november közepén vette kezdetét, s ő többször is megjelent a bíróság előtt. Úgy döntött, túljár fogvatartói eszén. Pontosan tudta, hol várakoznak majd a riporterek a bíróság épületénél. Egyik alkalommal, amikor tárgyalásra szállították, és a

kocsi megállt a tudósítók és a fotósok tömege előtt, a hátsó ülésen ülő férfi odatapasztotta az ablakhoz a tenyerét, melyre ez volt írva:

Vánunu M. elrabolva Rómában, 86. 09. 30.; 21.00.

Rómába az 504-es járattal ment.

Az információ jótékonyan hatott Jeruzsálem és London kapcsolataira, hiszen egyértelművé vált, hogy Vánunu szabad akaratából hagyta el Nagy-Britanniát, menetrend szerinti járattal. Rómában ugyanakkor a titkosszolgálat vezetői dühösek voltak, de Izrael idővel rendezte velük a viszonyt.

Vánunut kémkedéssel és hazaárulással vádolták, és végül tizen-nyolc év börtönbüntetésre ítélték. A külföld szemében azonban nem számított sem kémnek, sem hazaárulónak. Európában és Amerikában szinte pillanatok alatt szervezetek alakultak, amelyek a nevét viselték, s bátor békeharcos mártírként tüntették fel, aki életét kockáztatta Izrael atomprogramjának megakadályozásáért.

Vánunu persze nem volt sem békeharcos, sem mártír. A hősie, ideologikus szlogenek csak arra szolgáltak, hogy leplezzék a 2-es Intézet csalódott operátorának zavart cselekedeteit. Amíg Dimonában dolgozott, nem akart fellázadni az izraeli atomprogram ellen. Ha nem bocsátják el, talán még ma is ott dolgozna. S még amikor elhagyta az országot, akkor sem kezdte meg egyből szent háborúját; Nepálban és Thaiföldön utazgatott, megkeresztelkedett Ausztráliában, s ha nem ismerkedik meg Guerreróval, talán sosem veszi elő a „Golda erkélyéről” és a bomba-összeszerelő üzemekről készített képeit a hátizsákja mélyéről.

A jó és naiv emberek azonban világszerte az izraeli nukleáris veszély elleni küzdelem éharcosát látják benne. Egy kedves amerikai pár fiává fogadta – jóllehet Vánunu szülei még élnek –, más keresztények pedig Nobel-békedíjra jelölték.

Amikor tizennyolc évvel később kiszabadult, Vánunu úgy döntött, egy jeruzsálemi katolikus templomba költözik. A mai napig megvetéssel tekint Izraelre, nem akar ott élni, nem hajlandó hébe-

rül beszélni, és arab vagy palesztin feleséget keres magának („kizárólag nem izraelit”).

S hogy mi történt Cindyvel? Kiderült, hogy az ügy sürgőssége miatt a Moszádnak nem volt ideje részletes fedősztorit kidolgozni számára. A nővére, Cindy keresztnévét és útlevelét használta, ami a brit és izraeli újságíróknak segített, hogy felfedjék valós kilétét. Mint kiderült, a valódi neve Cheryl Ben Tov (férjezett nevén Cheryl Hánin), és egy gumikereskedelemből meggazdagodott amerikai milliomos lánya. Lelkes cionistaként tizenhét évesen Izraelbe költözött, szolgált az IDF-ben, és feleségül ment egy egykori Ámán-tiszthez. Később a Moszád egyik ügynöke beszervezte. Úgy vélte, a lány magas IQ-ja, erős motivációja és amerikai útlevele még hasznos lehet a szervezet számára. Cheryl két éves intenzív kiképzésen vett részt, majd a Kánjuk-akció további résztvevőivel együtt sietve Londonba repült. Vánunu elrablását követően személye óriási publicitást kapott, ezért fel kellett hagynia a további akciókkal.

Cheryl Hánin Ben Tov ma a floridai Orlandóban lakik, egy ingatlanügynökséget vezet férjével, akivel a tipikus amerikai zsidó családok életét élik. A Vánunu-ügy leleplezte Moszád-ügynök voltát, és egykori kollégái őszintén bánják, hogy az okos, csinos és találékony asszony már nem dolgozhat velük. Az ő segítségével tudták úgy kijuttatni Vánunut Londonból, hogy közben nem szegték meg a brit törvényeket.

Miután világossá vált, hogy illegális akcióra nem került sor brit földön, Margaret Thatcher hamar lecsendesítette a háborgó parlamenti képviselőket.

De nem telt bele sok idő, és a Moszádnak ismét a jól bevált trükkjeihez kellett folyamodnia. Két évvel később Ari Regev és Jáávov Bárád Moszád-ügynök elhelyezett Londonban egy palesztin férfit ketősügynökként. A palesztint letartóztatták, Thatcher pedig bezáratta a Moszád londoni állomását, Regevet és Bárádot pedig kiutasította az országból.

A Moszád ismét megígérte, hogy ezentúl jól viselkedik. És így is tett – egészen a Mahmúd al-Mabhúh-ügyig...

16. FEJEZET

Szaddám superfegyvere

1918. március 23-án, az első világháború tetőpontján felrobbant egy hatalmas tűzérési akna a párizsi Place de la République közepén. Egy óra múlva újabb aknatalálat érte a város központját, és nyolc embert megölt. A robbanások nagy rémületet okoztak a párizsiak körében, hiszen a város messze esett a frontvonalaktól, ezért biztonságosnak gondolták. Párizs körzeti parancsnoka haladéktalanul egységeket küldött a környező erdőségek átfésülésére, abban a hiszemben, hogy a német tűzérésnek valahol ott kell rejtőznie. A kutatás azonban nem járt eredménnyel. A franciák feltételezték, hogy a németek egy lég-hajóról tüzeltek, jöllehet egyetlen Zeppelint sem láttak arrafelé. Hat nappal később, nagypénteken újabb akna robbant Párizsban; ezúttal a negyedik kerületi Saint-Gervais-templomot érte találat. A robbanásban 94-en elpusztultak, és 100-an sebesültek meg.

A városban kitört a pánik. Katonai őrzérek kutatták át az utcákat, de semmit nem találtak. Senki sem hallott még olyan ágyúról, amely ilyen hatalmas távolságból el tudta volna érni Párizst. Az újságok a várost lövő hatalmas szörnyet ahhoz az ágyúhoz hasonlították, mely Jules Verne *Utazás a Holdra* című regényének főhőseit a világűrbe röpíti.

A franciáknak végül szerencsájuk volt. A háború még abban az évben véget ért, a szövetséges csapatok győzelmet arattak a császári Németország felett. Lassan szivárogni kezdtek a hírek a szörnyű

fegyverről, amely halált és rettegést hozott a francia fővárosra. Egyesek „párizsi ágyúnak” nevezték, mások pedig „Vilmos-ágyúnak”, II. Vilmos német császár után. Mint kiderült, a fegyvert a nehézipari Krupp-művek fejlesztette ki, és három darabot gyártott le belőle. Az ágyú hatótávolsága 128 kilométer volt, ami akkoriban példátlanul számított. A kilőtt egy méter hosszúságú aknák röppályájuk csúcán 42 kilométeres magasságba emelkedtek, amit csak az ugyancsak német V-2 rakéták szárnyaltak túl a második világháború idején. A fegyvereket speciális vonatokkal szinte minden nap különféle helyekre vontatták. Kezelésükre nyolcvan tüzért neveztek ki, akiknek megtiltották, hogy bárkivel is beszéljenek: létfontosságú volt, hogy e hatalmas fegyverek létezését teljes titoktartás övezze.

Ahogy a háború a végéhez közeledett, a szuperágyúk manőverezési lehetőségei egyre csökkentek. A brit légierő felfedezte a vasútpályán vontatott fegyvereket, és bombázni kezdte őket. A frontvonalakhoz közel fekvő állásaikból a franciák is tüzet nyitottak rájuk. A támadások azonban nem vezettek sikerre. Egyetlen ágyú pusztult el, amely lövés közben felrobbant, és öt katonát ölt meg. A másik kettő a háború végén nyomtalanul eltűnt. Máig rejtély, hogy mi történt velük: lehet, hogy szétszerelték vagy elrejtették őket egy barlang mélyén vagy egy elhagyott bányában.

A szuperfegyverek legendává váltak, és sokan úgy gondolták, titukra sosem derül fény. 1965-ben azonban egy német nő Kanadába érkezett, és találkozott a harminchét éves tudóssal, dr. Gerald Bull-lal, aki a montreali McGill Egyetem légkörkutatói programjában dolgozott. A nő Fritz Rausenbergernek, a Krupp-művek német tervezési igazgatójának rokona volt. Egy elveszettnek hitt kéziratot hozott Bullnak, melyet a családi archívumban talált, s amely részletes leírást adott a nagy ágyúról és működéséről.

A kézirat megmozgatta Bull fantáziáját. Bullt zseninek tartották; mindössze huszonhárom évesen szerzett PhD-fokozatot, ami egyedülállónak számított a kanadai egyetemek történetében. Arról álmodott, hogy több száz kilométeres hatótávolságú szuperfegyvereket tervez, amelyek műholdakat is képesek a világűrbe juttatni. A kézirat

alapján írt egy könyvet a Vilmos-ágyúról és a jövő tudósai számára kínált lehetőségeiről.

A könyv azonban csak a kezdet volt. Bull anyagi támogatást kapott az Egyesült Államok és Kanada kormányától, valamint a saját egyetemétől is, melynek segítségével egy barbadosi tesztpályán kipróbálhatta saját tervezésű, a világon valaha megépített leghosszabb – 36 méteres, 424 milliméter átmérőjű – ágyúját. Több száz, zömében helyi munkás, technikus és mérnök vett részt a félelmetes fegyver megépítésében és kipróbálásában.

Bull ágyúja kiválóan szerepelt a teszteken, nehéz tölteteket juttatott rekordmagasságba. A kutató azt állította, ha ágyúját lövedék helyett szilárd tüzelőanyagú rakétával töltenék meg, képes lenne egy 100 kilogrammos rakétát 4000 kilométer távolságra vagy 250 kilométeres magasságba eljuttatni.

Bull fegyvere óriási vívmányt jelentett, az amerikai és a kanadai kormány, különböző okokból, mégis úgy döntött, nem finanszírozza tovább a projektet. 1968-ban a tudós kénytelen volt elhagyni Barbadosot. Csalódottsága nem ismert határokat. Dühödten támadta a „bürokratákat”, akik leállították a programot.

Egy ideig tűzérési gránátokat gyártott, melyekből ötvenezer darabot sikerült eladnia az izraelieknek, akik amerikai gyártmányú fegyvereikhez használták őket. Még tiszteletbeli amerikai állampolgárságot is kapott. Ám rendkívül lobbanékony természet volt, nem tudott lakatot tenni a szájára, ezért sokszor került összetűzésbe a legmagasabb rangú tisztekkel és hivatalos személyekkel. A barbadosi tesztpálya bezárása miatt érzett megalázottsága tovább tüzelte: bármit kész lett volna megtenni, hogy folytathassa a nagy ágyúk fejlesztését. Megszállottja lett a feladatnak, nem lehetett megállítani.

Először elkészítette a GC-45-ös ágyút, negyven kilométeres hatótávolságával a kor legfejlettebb fegyverét. Bárkinek hajlandó volt eladni, aki megfizeti. Az ENSZ embargója ellenére Dél-Afrikával is üzletet kötött, melynek hadserege a szomszédos Angolával vívott háborúban akarta bevetni a fegyvert. De nemcsak az ágyút adta el Dél-Afrikának, hanem a gyártási licencét is.

Egyesek szerint a CIA titokban támogatta Bull illegális tevékenységét. Amikor azonban az ügy nyilvánosságra került, CIA-s barátai elpárologtak, és egyedül kényszerült szembenézni az ENSZ vádjaiával, azzal, hogy cinikus, szívtelen fegyverkereskedőnek nevezték. Vissza kellett térnie az Egyesült Államokba, ahol kellemetlen meglepetés várta: az amerikai bíróság bűnösnek mondta ki illegális fegyverkereskedelemben, és hat hónap börtönbüntetésre ítélte. Amikor szabadt, és visszatért Kanadába, ott 55 000 dolláros büntetést róttak ki rá. A dühös, elkeseredett ember Belgiumba utazott, és új vállalatot alapított, amely a United Gunpowder Worksszel állt együttműködésben (Poudreries Réunies de Belgique)

Megszállottsága azonban továbbra sem csillapult: ezután is a hatalmas, vernei nagyságú ágyú megépítéséről álmodozott. Goethe Faustjához hasonlóan a lelkét is eladta volna, ha álmát megvalósíthatja. Hamarosan találkozott is az ördöggel, aki ezúttal a megalomániás iraki diktátor, Szaddám Huszein képében jelent meg.

A nyolcvanas években Irak kegyetlen háborút vívott Iránnal. Bull kétszáz CG-45-öst adott el Iraknak, melyeket Ausztriában gyártottak le, majd Jordánián, az akabai kikötőn keresztül csempészték be Irakba. Ám ez még csak a kezdet volt.

Bull felajánlotta Szaddámnak, hogy megépíti számára a világ legnagyobb és leghosszabb szuperágyúját, mellyel ígérete szerint műholdakat lehet az űrbe juttatni, és több mint ezer kilométerre repíti a gránátokat. Szaddám rögtön felismerte, hogy egy ilyen ágyúval sűrűn lakott izraeli területeket is célba vehet, s így örömmel elfogadta Bull ajánlatát. Vállalkozásuknak a Babilon-projekt nevet adta.

Bull elkészítette egy 150 méter hosszú, 2100 tonna súlyú, egyméteres átmérőjű ágyú terveit. Mielőtt azonban a monstrumot megépítette volna, megalkotott egy kisebb prototípust a tesztek számára. Ezt az ágyút Baby Babilonnak nevezték el, jóllehet ez is nagyobb volt minden elődjénél. Csöve 45 méter hosszú volt, s teljesítménye teljesen lenyűgözte Szaddám tüzérségi parancsnokát. Ám még ez is semmiség volt az igazihoz képest, melyet az iraki sivatag mélyén kezdtek el megépíteni.

Bull egy kopár dombot választott ki, hogy a lejtőjén helyezze el a világ leghosszabb és legvastagabb ágyúját. Miután a helyszín megvolt, megrendelést adott több európai acélgyárnak a fegyver egyes elemeinek legyártására. A fő egységet, magát a csövet Bull több darabból szándékozott összeállítani; a darabokat Angliában, Spanyolországban, Hollandiában és Svájcban készítették el. A rendeléseken félrevezetésképpen az „olajvezeték-alkatrészek” megnevezés szerepelt. Mivel Irakot rendkívül szigorú nemzetközi embargóval sújtották a stratégiai fontosságú árucikkek behozatala terén, a rendeléseket a szomszédos Jordániából is leadták.

Megérkeztek az első alkatrészek. Az egész ügy legmegdöbbentőbb eleme az, hogy a gyártó cégek tökéletesen a tudatában voltak annak, hogy az alkatrészek egy óriási halálos fegyver részei; cinizmusukban, mohóságukban és a közel-keleti háború iránti közömbösségükben azonban semmi kivetnivalót nem találtak abban, hogy együttműködjenek. Miután a hatalmas csövek megkapták az exportengedélyt, hajóra rakták és útnak indították őket. Közülük több gond nélkül el is jutott Irakba. Bull technikusokból és mérnökökből álló magánhadserege megkezdte a nyugat felé, Izraelre irányított fegyver összeszerelését. Bull azonban még mindig nem volt elégedett. Megépített még az irakiaknak két önjáró löveget, az al-Madzsnuút és az al-Faót. Az al-Madzsnuút (Az örült) az iraki tüzéség azonnal hadrendbe is állította.

A tudós azt is elvállalta, hogy részt vesz a Szaddám arzenáljában található Scud rakéták fejlesztésében és robbanófejük átalakításában. Sikert ért meg növelnie a Scudok hatótávolságát, és javítani a teljesítményüket. E rakétákat kívánták bevetni Izrael ellen az első öbölháború idején.

Ezzel azonban Bull átlépett egy határt. Fia tanúvallomása szerint izraeli ügynökök figyelmeztették apját, hagyjon fel veszélyes tevékenységével, de ő nem hallgatott rájuk. Ám a tudóst nem csak Izrael akarta leállítani. A CIA és az MI6 is aggódva figyelte az eseményeket, és az irániaknak is volt némi rendezetlen számlájuk vele: az iraki-iráni háborúban az irakiak az ő ágyút vetették be ellenük. Nyilvánvaló

volt tehát, hogy Bull nem szenved hiányt ellenségekben, akiknek feltett szándékuk, hogy leállítsák a projektjeit.

Miután a figyelmeztetésekkel nem törődött, a külföldi ügynökök más eszközökhöz folyamodtak. 1990 telén több ízben is ismeretlenek törték be Bull brüsszeli lakásába. Nem vittek el semmit, csak felborogatták a bútorokat, kiborították a fiókokat, és ledobáltak mindent a polcokról, egyértelműen jelezve látogatásuk indítékát. Figyelmeztetni akarták Bullt: itt vagyunk. Akkor törünk be a lakásodba, amikor csak akarunk, s akár messzebbre is elmehetünk.

Bull azonban most sem törődött a fenyegetésekkel. Az ágyú darabjait a terveknek megfelelően leszállították, és egymás után a helyükre rakták a kopár iraki domboldalon. Úgy látszott, nincs semmi, ami megállíthatná a Babilon-projekt megvalósítását. Egyvalamit kivéve.

1990. március 22-én Bull éppen megérkezett brüsszeli lakásához. Míg a kulcsai után kotorászott a zsebében, egy férfi bukkant fel a sötét folyosón, hangtompítós pisztollyal a kezében, és öt lövést adott le hátulról Bull fejére. Az óriáságyú atyja holtan esett össze.

A világsajtó egyből találgatásokba bocsátkozott a gyilkosok kiléte felől. Egyesek szerint a CIA küldte a bérgyilkost, mások az MI6-ra, Angolára vagy Iránra mutogattak, de a legtöbb megfigyelő Izraelt látta az ügy hátterében. A belga rendőrség nyomozást indított, de nem talált semmit. Gerald Bull gyilkosa máig sem került elő.

Bull halálával a nagy ágyú építése azonnal abbamaradt. Asszisztensei, mérnökei, kutatói és anyagbeszerzői szétszóródtak a világban. Ők ismerték ugyan a projekt egyes részleteit, a teljes terv azonban ott maradt Bull fejében, s rajta kívül senki nem tudta a folytatást. Bull halála így egyben a Babilon halálát is jelentette.

Két héttel a gyilkosság után a brit hatóságok is felébredtek hosszas szendergésükből. Vámvizsgálatot tartottak a teesporti kikötőben, ahol lefoglaltak nyolc hatalmas, Sheffieldben készült acélcsövet, melyek exportengedélyén az „olajvezeték” megnevezés állt. Ügyes akció volt, csak elkésett; korábban negyvennégy hasonló „olajvezeték” engedtek ki az országból, melyek ekkorra már megérkeztek Irakba.

Az elkövetkező hetekben öt másik európai országban további alkatrészekre bukkantak. Angliában hivatalos vizsgálat indult annak feltárására, hogyan lehetséges, hogy egy olyan köztisztelőben álló vállalat, mint a Sheffield Forge Masters, Szaddám Huszein ördögi terveivel mit sem törődve, acélcsöveket gyártott a nagy ágyú számára.

Amikor az amerikai hadsereg 2003-ben győzelmet aratott Irak felett, a katonák hatalmas, rozsdásodásnak indult csövekre bukkantak az al-iszkanderijai szeméttelen, Bagdadtól 30 kilométerre délre. Ez a néhány rozsdás cső volt minden, ami dr. Gerald Bull grandiózus tervéből megmaradt.

Gerald Bull meggyilkolása arra az időszakra esett, amikor a Moszád jellege alapvetően megváltozott. Amikor az új *rámszád*, a veterán Moszád-ügynök, Sábta Sávít 1989-ben megkapta az igazgatói széket, egészen másnak találta a szolgálatot, mint amilyen akkor volt, amikor ő a kötelékébe lépett. Az egykori Szájeret Mátkál-harcos és Caesarea-főnök tökéletes választásnak látszott az igazgatói posztra. A Moszád tevékenysége azonban az 1970-es évek elejétől, vagyis a Fekete Szeptember tagjainak módszeres likvidálása óta – melyet még több hasonló akció követett a nyolcvanas és a kilencvenes években – fokozatosan eltolódott a hírszerzéstől a különleges műveletek végrehajtása irányába. A szervezet feladata mindinkább az Izrael államot fenyegető nem katonai és nem hagyományos veszélyek elhárítása lett. A hivatalos állami szervek képtelenek voltak hatékonyan szembeszállni a terrorizmussal. A terroristavezérek külföldön éltek, viszonylagos békében, onnan tervelték ki a támadásokat, és indították útnak embereiket a világ minden pontjára izraeli intézmények vagy személyek ellen. Még ha Izrael tudta is, kik ők és mit csinálnak, nem tartóztathatta le és nem állíthatta bíróság elé őket. Az egyetlen megoldás az volt, ha a Moszád felkutatja és likvidálja e személyeket. Ezek brutális, végsőkéig kimerítő feladatok voltak az olyan emberek számára, mint például Dávid Molád, aki sokszor vett részt bennük; ugyanakkor célravezetők is, hiszen egy-egy terroristavezér megölése évekre működésképtelenné tehetette a szervezetét. Legjobb példa erre

a Fekete Szeptember vezetőinek levadászása, de a Gerald Bull-ügy is hasonló eredménnyel járt. Noha gyilkosát sosem sikerült hivatalosan azonosítani, Bull halála egyben gonosz projektjének halálát is jelentette. Ugyanez mondható el Vádi Haddadról is.

Az egész egy doboz csokoládéval kezdődött.

Dr. Vádi Haddad, a Népi Front Palesztina Felszabadításáért vezetője Izrael egyik legveszedelmesebb ellenségének számított. Egyik leghírhedtebb akciója egy Tel-Avivból induló Air France gép elrablása 1976. június 27-én. Az arab, német és dél-amerikai terroristák arra kényszerítették a pilótát, hogy Entebbében, Uganda fővárosában szálljon le, majd a zsidó utasokért cserébe a világ legveszélyesebb terroristáinak szabadon bocsátását követelték. Az izraeli kommandósok egy hősies mentőakció keretében több ezer kilométeres repülőút után leszálltak Entebbében, megölték a terroristákat, és kiszabadították a túszoikat. Entebbe után Haddad tudta, hogy élete veszélyben forog, ezért Bagdadba tette át főhadiszállását, ahol biztonságban érezte magát. Innen aztán tovább folytatta Izrael-ellenes akcióit.

A Moszád úgy határozott, hogy végezni kell a terroristavezérrel. De hogyan? Alapos kutatásba fogtak, hogy minden lehetséges részlet kiderítsenek Haddadról, különös tekintettel gyenge pontjaira.

Egy évvel az entebbei mentőakció után a Moszád ügynökei megtudták, hogy Haddad odavan a csokoládéért, különösen a kiváló belga csokiért. Az információ Haddad e titkos gyengéjéről egy megbízható palesztintól származott, aki beépült a Népi Frontba.

A rámszád, Jichák Hofi átadta az információt Izrael új miniszterelnökének, Menáhém Beginnek, aki azon nyomban engedélyezte az akciót. A Moszád ügynökei felbérelték Haddad egyik megbízhatónak tartott segítőjét, aki éppen európai kiküldetésen tartózkodott, hogy hazatértekor vigyen magával egy nagy doboz finom Godiva csokoládét. Moszád szakértői halálos mérget fecskendeztek az édes krémmel töltött csokikba. Azt feltételezték, hogy Haddad, aki imádja a Godivát, egymaga felfalja az egészet, eszébe sem jut másikat megkínálni belőle.

Az ügynök elvitte a díszes papírba csomagolt dobozt Haddadnak, aki mihelyst magára maradt, egytől egyig behabzsolta a csokikat. Néhány nappal később a kövér férfi étvágytalanná vált, és fogyni kezdett. A vérképe alapján orvosai súlyos immunhiányos állapotot diagnosztizáltak nála. Bagdadban senki sem értette, mi történt a Népi Front vezetőjével.

Haddad állapota egyre romlott. Legyengült, csontsoványra fogyott, és nem tudott felkelni az ágyból. Amint állapota kritikusra fordult, gyorsan egy keletnémet kórházba szállították. A keleti blokk más országaihoz hasonlóan az NDK is nagyvonalú támogatást, kiképzési lehetőséget, fegyvereket és menedéket biztosított a palesztin terroristák számára. Máskülönben magas szintű szakértelmük azonban ezúttal nem segíthetett. A keletnémet orvosok nem tudták megmenteni Haddad életét, aki 1978. március 30-án „ismeretlen okból” elhunyt. A negyvennyolc éves terroristavezér több millió dollárt hagyott testvérére, amit személyesen harácsolt össze, miközben hazafias háborúját folytatta Palesztináért.

A német orvosok diagnózisa szerint Haddad halálát valami olyan betegség okozta, ami az immunrendszert támadja meg. A Moszádra senki sem gyanakodott. Haddad legközelebbi emberei az iraki hatóságokat vádolták mérgezéssel, mivel Haddad kellemetlen helyzetbe hozta rezsimjüket. Csak sok évvel később kaptak izraeli írók engedélyt arra, hogy megírják az igazat a Moszád szerepéről Haddad idő előtti halálában. Harminc évvel később, amikor Jasszer Arafat elhunyt, bizalmasai a Moszádot okolták haláláért. Vádjaikat azonban annak ellenére sem sikerült bizonyítaniuk, hogy francia orvosok alapos vizsgálatoknak vetették alá a holttestet.

Haddad halálával a szervezete is összeomlott. A csoportjainak támadásai Izrael ellen szinte teljesen megszűntek, s így az Izrael egyik legádázabb ellenségével vívott háború véget ért.

Bull és Haddad után Sakaki következett.

A 19. század közepén az Oszmán Birodalom szultánja megparancsolta a birodalmi flotta híres, nagyra becsült parancsnokának, hogy

hódítsa meg a Földközi-tenger egyik szigetét, Máltát. Az admirális útnak indult, és hónapokig hajózott a tengeren.

Máltát azonban nem találta.

Visszatért hát Isztambulba, és jelentette: „*Malta joki!*” (Málta nem létezik.)

Manapság már nem okoz nehézséget, hogy a szigetet megtaláljuk, sőt voltak, akik nemcsak a szigetet találták meg, hanem azt az embert is a szigeten, aki álruhában, hamis személyazonossággal, a legnagyobb titoktartás közepette érkezett oda: az illető dr. Fathi Sakaki volt, az Iszlám Dzsihád vezetője.

1995. október 26-án délelőtt Fathi Sakaki kilépett a Diplomat Hotel kapuján, a máltai Szelma városában. Vásárolni indult, mielőtt visszatért volna Damaszkuszba, ahol az utóbbi években élt. Parókát viselt, és egy Ibrahim Savus névre kiállított líbiai útlevél volt nála. Meglehetősen biztonságban érezte magát a csendes kisvárosban. Nem tudta, hogy a Moszád ügynökei már egy hete a nyomába szegődtek, amikor egy palesztin illegális szervezetek számára rendezett konferenciára Máltáról Líbiába repült.

Kilenc hónappal korábban, január 22-én két öngyilkos merénylő, a Sakaki vezette Iszlám Dzsihád tagjai felrobbantották magukat a Bét Lid-i autóbusszmegállóban, nem messze Nátánjá városától. Huszonegyen haltak meg, többségükben katonák, és hatvannyolcan megsérültek. Ez volt Izrael történetének egyik legvéresebb terrorakciója. Jichák Rabin miniszterelnök Bét Lidbe sietett, ahol a mészárlás látványa teljesen megdöbbenette. Haragja csak tovább fokozódott, amikor meglátta, hogy Sakaki a *Time* magazinnak adott nyilatkozatában azzal dicsekedett:

„Ez volt minden idők legnagyobb katonai akciója palesztin területen [az arab–izraeli háborúkat leszámítva].”

Time: Úgy tűnik, ez elégedettséggel tölti el.

Sakaki: A népünket tölti el elégedettséggel.”

A dühös Rabin parancsot adott a *rámszádnak*, Sábtáj Sávitnak, hogy öljék meg az Iszlám Dzsihád vezetőjét.

Sávit már hosszú ideje Sakaki nyomában volt.

A *Der Spiegel* hetilap szerint a Moszád azt javasolta, hogy damaszkuszi főhadiszállásán csapjanak le Sakakira. Rabin azonban ezt el-lenezte. Titokban béketárgyalásokat folytatott Háfez al-Aszad szír elnökkel, és nem akarta kockára tenni a mégoly csekély esélyt sem, hogy véget vessen a konfliktusnak északi szomszédjával. Rabin arra kérte a Moszádot, dolgozzanak ki alternatív javaslatot. Rendkívül bonyolult akció lesz, magyarázta Sávit, mivel Sakaki tudja, hogy a Moszád a nyomában van. Ezért csak igen ritkán távozik Szíriából. Rabin mégsem járult hozzá a damaszkuszi akcióhoz, és meghagyta a Moszádnak, hogy Szíria határain kívül kell lecsapniuk.

De hol? – tanakodtak egy ideig a Moszád vezetői. Végül aztán rájuk mosolygott a szerencse. Sakaki meghívót kapott Líbiába, a palesztin terrorszervezetek találkozójára. Először azt válaszolta, hogy nem utazik el; később azonban elmondták neki, hogy legfőbb riválisa, a gyűlölt Abú Múszá szervezet vezetője, Szaid Múszá is részt kíván venni a rendezvényen. A Moszád úgy számított, hogy Sakaki nem akarja átengedni a terepet ellenlábásának, ezért mindenáron elutazik a konferenciára. Egy Damaszkuszból érkező titkos jelentés megerősítette: Sakaki Líbiába készül. Rabin Jeruzsálemben zöld utat adott az akciónak.

Európai források szerint az előkészületek akkor kezdődtek meg, amikor a Moszád terrorizmus-szakértői ellenőrizték a jelentéseket Sakaki korábbi líbiai repülőútjairól. Kiderült ugyanis, hogy állandóan Máltán keresztül közelíti meg az észak-afrikai országot. A *rámszád* ezért a jóval kellemesebbnek és csendesebbnek tetsző Máltát választotta a művelet helyszínéül Líbia helyett. A Moszád ügynökei a La Valletta-i repülőtéren várták Sakakit, akinek az elképzelések szerint itt kellett átszállnia a líbiai gépre. Sakaki csaknem rászedte őket, ugyanis csak az aznapi harmadik járatral indult útnak Damaszkuszból, gondosan maszkírozva magát. Eltöltött egy rövid időt a tranzitban, aztán felszállt a Líbiába tartó járatra.

Október 26-án a kora reggeli órákban érkezett vissza Máltára, és bejelentkezett a Diplomat Hotelba, ahol már korábban is megszállt. A 616-os szobát kapta, majd rögtön kiment a városba. Bármerre tartott,

két Moszád-ügynök követte egy kék motorkerékpárral. Sakaki néhány órán keresztül a boltokat és piacokat járta, majd amikor visszaindult a szállodába, a kék motorkerékpár megállt mellette. Az egyik ügynök, akit a későbbi tanúvallomásokban „közel-keleti kinézetű férfinak” írtak le, odalépett hozzá, és hangtompítás fegyverével közvetlen közletről hatszor lőtt rá. Sakaki a járdára zuhant, merénylete pedig a közeli sikátorba rohant, ahol társa járó motorral várt rá. A közeli tengerpartra száguldottak, ott beugrottak egy motorcsónakba, amely egy nyílt tengeren várakozó teherhajóhoz vitte őket. A hajó hivatalosan cementet szállított Haifából Olaszországba, de valójában más is volt a fedélzetén: maga Sábátj Sávít, aki egy rögtönzött parancsnoki központból követte figyelemmel az akciót. A menekülési útvonalat gondosan kitervelték. Senki sem követte a motorcsónakot, így biztonságban elérték az „anyahajót”.

Sakaki halálát követően legfőbb bizalmasai az Iszlám Dzsihadban megpróbálták felderíteni a legnagyobb rejtélyt: ki lehetett az áruló, aki információt szivárogtatott ki a Moszádnak az úttal kapcsolatban? A gyilkosok mindent tudtak: a máltai utazás napját, a járatszámot, a hamis személyazonosságot és a visszatérés dátumát is Máltára, valamint Damaszkuszba... Öthavi nyomozás után elfogtak egy palesztin diákot, Sakaki egyik segítőjét, és árulással vádolták. A kihallgatások hatására a diák megtört, és elárulta, hogy bulgáriai tanulmányai során szervezte be a Moszád; kapcsolattartói utasították, hogy költözzön Damaszkuszba, és csatlakozzon Sakaki csapatához. Az ezt követő négy évben elnyerte Sakaki bizalmát, olyannyira, hogy egyike volt azon keveseknek, akik ismerték a programjait.

A Hamasszal és a Hezbolláhhall ellentétben, amelyek bevételeik jelentős részét szociális tevékenységekre fordították, az Iszlám Dzsihadnak egyetlen célja volt: a terror. A szervezet rendkívül apró sejtekből épült fel, amelyek feladatai élesen elkülönültek egymástól. Tagsága olyan palesztinokból állt, akiknek semmi egyéb céljuk nem volt, mint hogy harcoljanak Izrael ellen. Magát Sakakit a palesztin diaszpóra tagjai az öngyilkos terrorizmus ideológiai atyjának tartották. Ő volt az első, aki az iszlám szent tanaival igyekezett legitimálni az öngyilkos robbantásokat.

Sakaki szervezete számtalan véres terrortámadásért volt felelős. 1989. július 6-án tizenhatan haltak meg egy robbanásban a Tel-Aviv-ból Jeruzsálembé tartó 405-ös buszon; 1990. február 4-én kilenc izraeli turista esett áldozatul egy újabb busz elleni támadásnak Kairó közelében; a dél-izraeli Kfár Dáromban nyolcan veszítették életüket 2000. november 20-án; három katona halt meg egy öngyilkos támadásban a necárimi utakadálynál a Gázai övezetben, 1994. november 11-én; míg a borzalmas Bét Lid-i robbantásban huszonegy katona veszítette életét 1995. január 22-én. Mindezek alapján Sakaki méltán érdemelte ki a halálos ítéletet, melyet a Moszád hajtott végre egy máltai utcán. Halála után az Iszlám Dzsihad majdnem összeomlott, és évekbe telt, mire a szervezet kiheverte vezére halálát.

Izrael sosem vállalta a felelősséget a meggyilkolásáért. Jichák Rabin miniszterelnök azt mondta: – Nem tudtam a meggyilkolásáról – de ha igaz, nem sajnálkozom miatta.

Röviddel később magát Jichák Rabint is meggyilkolták. Merénylete nem palesztin terrorista, hanem zsidó fanatikus volt.

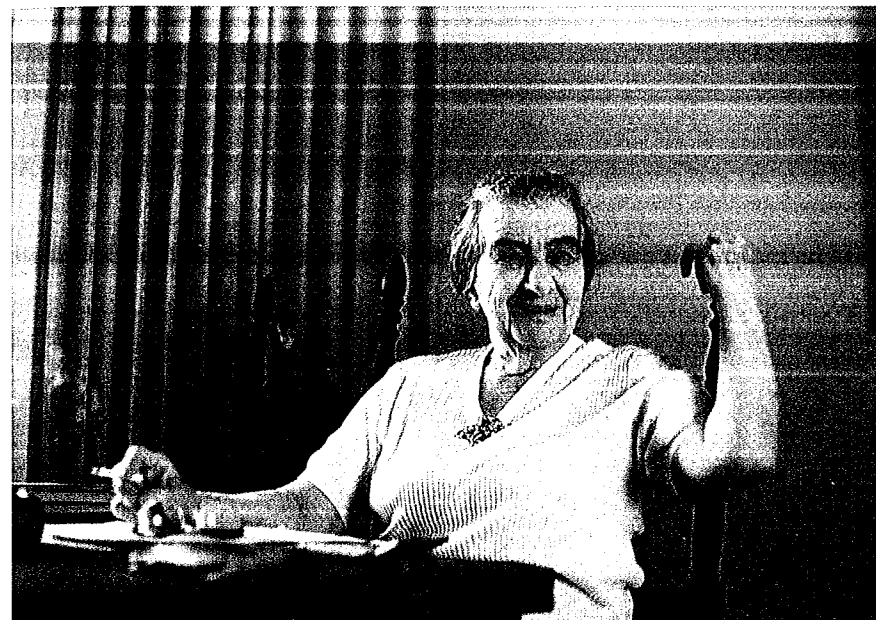
17. FEJEZET

Ammani fiaskó

– *Baba! Baba!* (Apa! Apa!) – kiáltott a kislány, majd kiugrott a fekete dzsibból, és apja után szaladt a magas irodaépülethez, a jordániai Amman központjában.

– *Baba!* – kiáltotta, s ezzel elindította a Moszád történetének leg-súlyosabb fiaskóval végződő akcióját.

A műveletet mesterien tervelték ki. Még ha kicsit esetlennek tűnt is, minden esély megvolt a sikerre. A cél a Hamasz politikai osztályának újonnan kinevezett vezetője, Kháled Másál meggyilkolása volt. Másál, a negyvennégy éves, jó megjelenésű, gondosan nyírt bajuszt viselő számítógépes mérnök gyorsan haladt felfelé a ranglétrán a Hamaszban, amely az utóbbi években Izrael legnagyobb ellensége lett. Az iszlám fanatizmus által tüzelt terrorcsoport a PFSZ helyét vette át a zsidó állam elleni harcban, miután 1993 szeptemberében Jasszer Arafat és Jichák Rabin az oslói megállapodás aláírásával lépéseket tett a béke megteremtése érdekében. A Moszád vezetői egy öngyilkos merénylet után döntöttek Másál meggyilkolásáról: 1997. július 30-án Jeruzsálemben két terrorista felrobbantotta magát a zsúfolt Máhá-né Jehudá piacon, a detonációban tizenhat izraeli halt meg, további százhatvankilenc pedig megsebesült. Benjámin (Bibi) Netánjáhu miniszterelnök rendkívüli kormányülést hívott össze, melyen úgy

Golda Méir: „Küldjétek a fiúkat!” (Dávid Rubinger)

A „Vörös herceg” és a világ leggyönyörűbb nője.

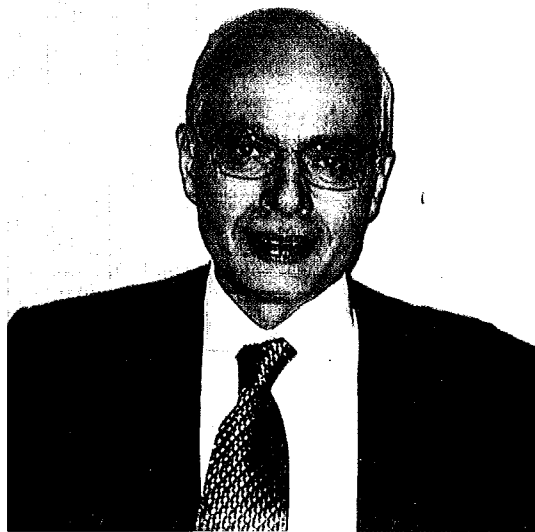

A „Vörös herceg” temetése – Jasszer Arafat és Ali Hasszán Szalameh fia.

Cvi Zámir: „Ma háborúba lépünk!” (*Izraeli Kormányzati Sajtóhivatal*)

Asraf Marwan, emberünk az egyiptomi elnöki hivatalban. (*Wikipedia*)

Jichák (Háká) Hofi.
Háká szudáni serege.
(*Dávid Rubinger*)

Gerald Bull,
az ember, aki eladta
a lelkét az ördögnek.
(*Wikipedia*)

A Vánunu után nyomozó
Nahum Admoni.
(A Jediót Ahronót
archívumából)

A legendás Ráfi Eitán
átveszi Eichmann
elfogásáért a kitüntetést.
(Izraeli Kormányzati
Sajtóhivatal)

„John Crossman”
(Mordecháj Vánunu)
elhagyja a börtönt.
(Izraeli Kormányzati
Sajtóhivatal)

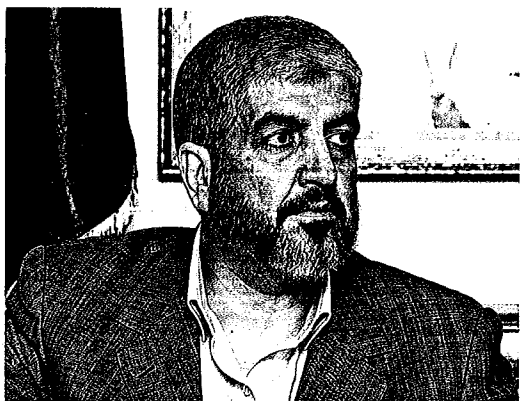
A Moszád főnökei:
Dánni Játom
és Sábtej Sávít.

A csaliként használt
„Cindy”.
(A Jediót Ahronót
archívumából)

Imád Mughniye, az FBI
által legjobban keresett
ember. *(Hezbollah)*

Kháled Másál. Egy bakinak
köszönheti az életét.
*(Izraeli Kormányzati
Sajtóhivatal)*

A szíriai atomreaktor az Izraeli Légierő látogatása előtt és után.
(Az Egyesült Államok kormányzata)

Mahmúd al-Mabhúh.
A kamerák előtt.
(Wikipedia)

Moszád-ügynökök akcióban.
(A dubai rendőrség jóvoltából)

„Álmunk beteljesül; hamarosan Izrael földjére léphetünk.”
(Elad Gersgoren)

Támir Párdo, rámszád. (Tomeriko)

határoztak, meg kell ölni a Hamasz valamelyik vezetőjét. Netánjáhu Dánni Játom rámszád – aki 1996 óta töltötte be a posztot – bízta meg, hogy döntse el, ki lenne a legmegfelelőbb célpont.

Játom hosszú katonai karriert tudhatott maga mögött. Az izmos, kopasz és mosolygós férfi a Szájeret Mátkál katonája, majd parancsnokhelyettese volt, később a páncélosadosztály tisztje, azután a Központi Parancsnokság vezérőrnagyává nevezték ki. Odaadó híve volt Jichák Rabin miniszterelnöknek, s az ő katonai titkáráként is dolgozott. Rabin halála után sokak meglepetésére őt nevezték ki a Moszád igazgatójául. Aki csak ismerte, mindenki tisztelte katonai múltjáért, de úgy tűnt, híján van azoknak a képességeknek, amelyek egy titkos szervezet vezetője számára szükségesek. Kinevezése jóval inkább látszott szimbolikus főhajtásnak a néhai Rabin emléke előtt, mintsem a legjobb választásnak.

A Netánjáhuval folytatott megbeszélését követően, 1997 augusztusának elején Játom sürgős találkozót hívott össze a Moszád tel-avivi központjában. A tárgyalóteremben a szervezet főosztályvezetői voltak jelen: Aliza Mágen, Játom helyettese; B., a különleges műveleti osztály, a Caesarea vezetője; Jichák Bárzilái, a külföldi hírszerző szolgálatokkal folytatott együttműködésért felelős Teveltől; Ilán Mizráhi, a hírszerzési részleg, a Comet vezetője; D., az ellenséges területekre való beszivárgásra specializálódott Neviot vezetője, továbbá a kutatási és a terrorizmussal foglalkozó osztályok vezetői (azok a személyek, akiket a teljes nevük helyett kezdőbetűvel jelöltünk, még ma is aktív szolgálatban vannak).

A megbeszélés kezdetben hamar zsákutcába jutott. A Moszádnak nem volt hiánytalan listája a Hamasz vezetőiről. Az egyik legkiemelkedőbb alaknak Múszá Muhammad Abú Marzúk számított, ő azonban amerikai útlevéllel rendelkezett, így bármilyen ellene irányuló támadás komplikációt okozott volna az Egyesült Államokkal fennálló viszonyban. Kháled Másált ugyanakkor mindenki megfelelő célpontnak tartotta. Az irodája azonban Ammanban volt, és Rabin miniszterelnök, miután 1994 októberében békemegállapodást írt alá Jordániával, megtiltott minden Moszád-akciót jordán területen. Amíg Játom

tábornok Rabin katonai titkára volt, az utolsó betűig betartotta főnöke minden utasítását; amióta azonban *rámszáddá* nevezték ki, nem vette többé figyelembe a néhai miniszterelnök intelmét, és javaslatot tett Netánjáhunak Másál megölésére. Indítványában a Caesarea vezetője, valamint saját hírszerzési tisztje, Miská Ben Dávid is támogatta.

Netánjáhu beleegyezett; azonban elkerülendő a konfliktust Jordániával, meghagyta, hogy látványos csapás helyett „csendes” akciót hajtsanak végre. Játom a Caesarea egyik elit alakulatát, a Kidont jelölte ki a feladat végrehajtására. A Moszád kutatási részlegén dolgozó egyik biokémikus egy halálos mérreg alkalmazását javasolta, melyet a Nesz Cioná-i Biológiai Intézetben fejlesztettek ki. A méregből elég, ha néhány csepp az ember bőrére kerül, máris halált okoz. A szer nem hagy nyomot, és még a boncoláskor sem mutatható ki. Hasonló mérget használtak a Godiva-ügyben Vádi Haddad, a Népi Front Palesztina Felszabadításáért szervezet vezetője ellen is (lásd a 14. fejezetet).

– Nem volt semmiféle ellenérzése a méreghasználattal kapcsolatban? – kérdezte évekkel később Ronen Bergman izraeli újságíró Miská Ben Dávidot.

– Mondja meg nekem – felelte Ben Dávid –, egy golyó a fejben vagy egy autóra kilőtt rakéta mennyivel humánusabb a méregnél?... Természetesen sokkal jobb lenne, ha nem kellene senkit megölni, de a terror elleni harcban ez elkerülhetetlen. A miniszterelnök döntése a „csendes” akcióról, annak érdekében, hogy ne veszélyeztessük viszonyunkat Jordániával, ésszerű volt.

1997 nyarán az egyik tel-avivi utcán a járókelők két fiatalemberre lehettek figyelmesek, akik egy-egy coca-colás dobozt rázogattak, majd a zárat letépve kinyitották őket. A szénsavas ital sistergő hangot hallatva kilőtt a dobozokból. Az emberek egy pillanatra megálltak, és dühös pillantást vetettek a fiatalokra, aztán továbbmentek. Álmukban sem gondolták volna, hogy két Moszád-ügynököt láttak, amint a Másál-gyilkosságra készülnek. A terv az volt, hogy az egyikük a célpont közelében figyelemelterelés céljából kinyit egy kólásdobozt, míg a másik néhány csepp mérget ráspriccel Másál nyakára.

1997 augusztusában, hat héttel a művet megkezdése előtt az első ügynökök megérkeztek Jordániába. Idegen útlevelük volt, és Másál napi programját igyekeztek felderíteni: mikor távozik otthonról, kivel utazik egy autóban reggel, milyen útvonalon és hová megy, mekkora a forgalom abban az időben? Lemérték, mennyi idő telik el azalatt, amíg kiszáll a kocsijából, és belép ebbe vagy abba az épületbe, ellenőrizték, megáll-e útközben, hogy szóba elegyedjen a vele egy épületbe tartó emberekkel, és minden apró információt összegyűjtöttek, ami befolyással lehetett a tervre.

A felderítő csoportnak a Kidon főhadiszállására küldött jelentése összefoglalta az előzetes akció megfigyeléseit: Másál minden reggel testőrök nélkül hagyja el a házat. Beszáll egy fekete terepjáróba, melyet az egyik munkatársa vezet, és a Palesztin Segélyszervezethez indul, amelynek irodája az ammani Samia Center épületében található. Miután kiszáll a kocsiból, a sofőr továbbindul. Másál gyalog teszi meg a rövid távolságot az épületig, és belép a kapun. A Palesztin Segélyszervezet valójában a Hamasz főhadiszállásának fedőneve a jordániai fővárosban.

A felderítő csoport jelentése alapján az tűnt a legideálisabbnak, ha Másálra reggel csapnak le, miután kiszállt a terepjáróból, és az iroda-épülethez gyalogol.

Az előkészületek egész nyáron tartottak. Felderítés, további kiegészítő csoportok Ammanba küldése, házak és járművek bérlése. Szeptember 4-én újabb terrortámadás rázta meg Jeruzsálemet. Ezúttal a Hamasz három embere robbantotta fel magát a Ben Jehudá utcán, megölve öt izraelit és száznyolcvanegy megsebesítve. Izrael nem várhatott tovább, elérkezett a cselekvés ideje.

1997. szeptember 24., az akció előtti nap. Egy külföldi pár sétálgat egy nagy ammani szálloda medencéje mellett. A férfi fehér fürdőköpenyt visel. Ahogyan azt a hotel alkalmazottjainak elmondta, szívroham után lábadozik; lassú, óvatos léptei jól mutatják, hogy még nem épült fel teljesen. A társaságában lévő fiatal nő orvos, aki rendszeres időközönként megméri a férfi pulzusát és vérnyomását.

Az idejük nagy részét azonban a medence melletti nyugágyakon töltik. A „szívbeteg” férfi Miská Ben Dávid, aki a Moszád főhadiszállása és a terepen dolgozó ügynökök közötti kommunikációt irányítja. A nő ugyancsak Moszád-ügynök, és valóban orvos; nála van a Másál megöléséhez használandó méreg ellenanyagának egy adagja, amely képes semlegesíteni a szer hatását. Arra az esetre hozta magával, ha akció közben a méreg néhány cseppje véletlenül a Kidon valamelyik ügynökére kerülne. Ebben a helyzetben az azonnali injekció az egyetlen esély, hogy az illető megmeneküljön a biztos haláltól.

Miközben az álbeteg és az orvos a medencénél időzik, a kivégzőosztag megkezdí a végső előkészületeket. Az utóbbi néhány napban számos ügynök érkezett Ammanba, sofőrök és más kisebb feladatokat ellátó személyek. Őket követte a kivégzőosztag: két Kidon-ügynök, akik Shawn Kendall és Barry Beads kanadai turistának adták ki magukat. Mindketten az Intercontinental Hotelban szálltak meg. Így utólag felmerül a kérdés: vajon miért őket választották a feladatra, amikor korábban még sosem dolgoztak arab országban? És vajon miért kanadai útlevelet kaptak, amikor még a felületes szemlélő számára is nyilvánvaló volt, hogy nem kanadaiak? Törték az angolt, izraeli akcentussal beszéltek, így alibijüket egy komolyabb kihallgatás során ízekre szedték volna. Ezek a hibák azonban eltörpültek a felderítő egység baklövése mellett, amelyre csak az akció megkezdése után derült fény.

A merénylet pontos helyszínéül a Másál irodájának is helyet adó Samia Center bejáratát jelölték ki. A Kidon-ügynökök és Másál találkozását gyorsnak és halálosnak képzeltek el. „Shawn” és „Barry” megközelíti Másált, a tarkójára spricceli a mérget, majd egy közelben várakozó autóval elmenekülnek. A két „kanadai” a tel-avivi utcákon jól begyakorolta az akciót. Shawn fogja a kóladobozt; amikor szembekerül Másállal, kinyitja, és „véletlenül” kifröcsköli az italt a férfi irányában. Ez persze csak az elterelő hadművelet: a főszereplő Barry, akinél a méreg van; neki kell egy pillanat alatt spriccelnie néhány cseppet Másál bőrére, hogy „szívrohamot” idézzon elő nála.

Az épület előcsarnokában két további „turista”, egy férfi és egy nő várakozik arra az esetre, ha a kivégzőegységnek segítségre volna szüksége. Például ha Másál túl gyorsan halad az épület felé, és a két kanadai nem éri utol. Ekkor a pár kilép az épületből, beleütközik Másálba, és feltartja, amíg a társaik oda nem érnek.

A Moszád tervekészítői úgy vélték, ha az akciót így hajtják végre, elkerülhető a konfrontáció a jordánokkal.

A siker kulcsa a körülményekben rejtett: a célterületen ne legyenek testőrök, családtagok, ismerősök, rendőrök, Hamasz-fegyveresek vagy mások, akik zavart okozhatnak. A nyolc, Jordániába küldött ügynök utasításai egyértelműek voltak: csak akkor kezdjenek bele az akcióba, ha a fent felsorolt összes feltétel adott. Dánni Játom máig állítja, hogy elmondta az ügynököknek: – Amennyiben a feltételek eltérnek az eredetileg tervezettől, későbbi időpontra halaszthatjuk a kivégzést. – Amennyire mi tudjuk, ez meg is történt. Az ügynökök többször is elfoglalták helyüket a célterületen, aztán különféle váratlan problémák – jordán rendőrök feltűnése, testőrök Másál kíséretében, vagy éppen Másál gondolta meg magát, és maradt távol az irodától – miatt megszakították az akciót.

1997. szeptember 25., D-nap.

A műveleti parancsnok elfoglalja állását az utca túloldalán, az irodaépülettel szemben. Úgy döntöttek, nem használnak a célterületen mobiltelefont vagy egyéb elektromos kommunikációs eszközt, csak kéz- és testjelekkel üzennek egymásnak. Az akció megszakítását a parancsnok ellenzős sapkája levételével jelzi a két ügynöknek.

Az épület mögött a menekülőautó várakozik a két merényletre. Shawn és Barry már a helyükön vannak, csakúgy, mint a férfi és a nő az épület előcsarnokában.

Minden készen áll.

Másálék otthonában egy ideig rutinszerűen folynak a reggeli előkészületek, ám az utolsó pillanatban egy aprócska változás történik: felesége megkéri Másált, hogy aznap kivételesen vigye ő a gyerekeket az iskolába. A gyerekek apjukkal együtt beszállnak a terepjáróba,

a Moszád felderítői azonban nem veszik őket észre, és jelentik a Kidon embereinek, hogy Másál elindult, rajta kívül csak a sofőr van a kocsiban. Az autónak sötétítették az ablakai, ezért az ügynökök nem látják, hogy a két gyerek is a hátsó ülésen ül.

Másál megérkezik a Samia Centerhez, kiszáll, és elindul felfelé a bejáratához vezető lépcsőn. A két merénylő elindul felé – tíz méter, öt, három... Egyszer csak Másál kisebbik lánya ugrik elő a terepjáróból. – *Baba! Baba!* – kiáltja, és szaladni kezd az apja után. Az utca túloldalán álló műveleti parancsnok észreveszi a gyermeket. Leveszi a sapkáját, és jelezni próbál embereinek, hogy az akció lefűjva. Ám e kritikus másodpercekben a két ügynök éppen egy betonoszlopot kerül meg az épület bejáratánál, s egy pillanatra szem elől tévesztik a parancsnokot. S ami még ennél is rosszabb, nem látják a kislányt és a sofőrt, aki utána eredt.

A merénylők folytatják az akciót. Odaérnek Másálhoz, Shawn felrázza a kólásdobozt, és letépi a zárat. A zár leszakad, ám a doboz, ekkor először, nem nyílik ki. A figyelemelterelő akció kudarcba fullad. Barry mégis felemeli a kezét, hogy ráspriccelje a mérget Másál nyakára. Másál sofőrje azonban, aki a gyermek után szalad, észreveszi, amint egy idegen kezét emel a főnökére, s azt hiszi, le akarja szúrni. Kiabálni kezd, megiramodik Barry felé, és megpróbál rácsapni egy összehajtott újsággal. Másál meghallja a sofőr kiáltását, és visszafordul. Barry ebben a pillanatban hinti el a mérget, s egypár csepp Másál fülére hullik. A férfi csak enyhe bizsergést érez, de rájön, hogy valami nincs rendben, ezért fogja magát, és elrohan. Shawn és Barry megiramodik a menekülő autó felé.

A történetnek ezen a pontján új szereplő tűnik fel a színen: Muhammad Abú Szejf, a Hamasz egyik fegyverese, aki éppen valamilyen iratot szeretne kézbesíteni Másálnak. Meghallja a kiáltozást, s látja a főnöke és a két ügynök közti konfrontációt. Miközben Másál menekül, Abú Szejf megpróbálja megállítani az autójuk felé igyekvő Shawnt és Barryt – ez már a harmadik váratlan esemény ebben az elátkozott akcióban. Dulakodni kezd Shawnnal, aki megüti a kibontatlan kólásdobozzal. Shawnnak és Barrynek sikerül beugrania az autóba, amely gyorsan elindul.

Ekkor azonban elkövetik az egész művelet legnagyobb hibáját. A sofőr azt mondja Shawnnak és Barrynek, hogy úgy látta: Abú Szejf felírta a kocsi rendszámát. Ők úgy döntenek, elhagyják az autót. Attól tartanak, hogy Abú Szejf értesíti a rendőrséget, s ha ők a tervnek megfelelően a kocsival mennek vissza a szállodába, ott helyben tartóztatják őket. Nem ismerik egy fedett ház címét sem, és nincs menekülési útvonaluk. Néhány háztömbbel arrébb kiszállnak, a sofőr pedig elhúz, hogy megszabaduljon a kocsitól.

Kiderül azonban, hogy Abú Szejf, a veterán mudzsahedin, aki már Afganisztánban is harcolt az oroszok ellen, nem adja fel. A csökönyös és agilis férfi végig ott loholt az autó nyomában. Shawn és Barry most az utca két oldalán gyalogol, és nem veszi észre Abú Szejfet, mindaddig, amíg rá nem ugrik Barryre: megragadja az ingét, és ordibálni kezd, hogy ez az ember akarta bántani Másált. Shawn, aki az utca túloldalán halad, most társa segítségére siet. Nekiesik Abú Szejfnek, kisebb sérülést okoz neki a fején, majd az út menti árokba löki. A küzdelem folytatódik; kisebb tömeg gyűlik össze körülöttük, s rátámadnak a két külföldire, akik a jelek szerint egy arabot bántalmaztak. Feltűnik egy rendőr a színen, felosztatja a tömeget, leállít egy taxit, és beülteti a két idegent, valamint a csúnyán helyben hagyott Abú Szejfet. A taxi a rendőrségre viszi őket.

A rendőrségen először azt hiszik, Abú Szejf támadta meg a két külföldit; később azonban, amikor kicsit magához tér a verésből, Szejf azzal vádolja Barryéket, hogy megtámadták Másált. A jordán nyomozók ellenőrzik a két férfi útlevelét, s amikor látják, hogy kanadaiak, azonnal értesítik a kanadai konzult. A diplomata vált néhány szót Shawnnal és Barryvel, majd azt mondja a jordánoknak: – Nem tudom, kik ezek a fickók, de egy dologban biztos vagyok – nem kanadaiak!

A jordánok még mindig nem jönnek rá, micsoda kincs került a kezükbe, ezért úgy határoznak, őrizetben tartják a két férfit. Azt azonban megengedik nekik, hogy telefonáljanak. Az ügynökök felveszik a kapcsolatot a Moszád európai műveleti központjával, és jelentik le tartóztatásukat.

Ezzel egy időben az akcióban részt vevő női ügynök, aki a Samia Centerből követte figyelemmel az eseményeket, megérti, milyen súlyos hiba történt, és elhatározza, hogy riasztja a „szívbetegét”, Miská Ben Dávidot, a jordániai fővárosban tartózkodó legmagasabb rangú Moszád-tisztet. A hotelhoz siet. Amint Ben Dávid meglátja, rögtön tudja, hogy valami nagyon rossz dolog történt. Az egyik alapszabály az, hogy senki nem jöhet oda hozzá, leszámítva egy esetet: ha az akció nem sikerül, és minden ügynököt egyszerre kell kijuttatni az országból.

Ben Dávid ledobja a fürdőköpenyét, gyorsan felöltözik, és az előre megbeszélt titkos találkozóhelyre siet. Hamarosan befut a műveleti parancsnok is, aki szintén tisztában van a hibával. Azt azonban egyikük sem tudja elképzelni sem, micsoda káosz van kibontakozóban.

Miská sürgős jelentést küld a Moszád-központba. Dánni Játom megbeszéli a helyzetet az osztályvezetőkkel, majd kiadja a parancsot: az ügynökök mindannyian kérjenek menedéket Izrael ammani nagykövetségén, és ne használják egyik előre megbeszélt menekülési útvonalat sem. Jordániában mindenki elhagyja a találkozóhelyet, és megindulnak a követségre. Csak a doktornő marad a szállodában.

Mindeközben Amman egy másik városrészében a mérég elkezdte kifejteni hatását Másálon. A férfi összeesett, és kórházba szállították. Az izraeliek tudták, hogy ha nem kapja meg az ellenanyagot, néhány órán belül meghal.

Netánjáhu az autójában ülve kapta meg a rossz hírt. Éppen egy zsidó újévi ünnepségre sietett, amelyet a sors különleges fintoaraként éppen a Moszád központjában rendeztek. Játom tájékoztatta a helyzetről. A miniszterelnök döbbenet hallgatta. Utasította a *rámszádot*, hogy azonnal repüljön Ammanba, keresse fel Husszein királyt, mondjon el neki mindent, mindenfajta kertelés vagy szépítés nélkül. Netánjáhu a központból felhívta a jordán uralkodót, és közölte vele, hogy rendkívül fontos ügyben elküldte hozzá a *rámszádot*. A király azonnal beleegyezett a találkozóba, bár fogalma sem volt, miről lehet szó.

Netánjáhu asszisztensei, akik jelen voltak az esetről, máig állítják, hogy a miniszterelnökön rettentő idegesség lett úrrá; arra utasította

Játomot, hogy bármit követel is a király, mindenbe egyezzen bele az izraeli ügynökök szabadon bocsátásáért cserébe. Azt is meghagyta neki, hogy ajánlja fel az ellenanyagot a jordániaiaknak, hogy megmenthessék Másál életét. Sáron később így emlékezett vissza az esetre: – Láttam Netánjáhut a Másál-ügy idején. Teljesen szétesett, úgy kellett darabonként összeszednie magát... Hatalmas nyomás nehezedett rá, és kész volt feladni mindent...

Husszein király dühödten hallgatta Játom beszámolóját, majd megparancsolta embereinek, hogy derítsék ki, milyen állapotban van Másál. A diagnózis hamar megérkezett: a férfi állapota rohamosan romlik. Az uralkodó elrendelte, azonnal szállítsák át a királyi kórházba, és elfogadta Játom ajánlatát az ellenanyagra vonatkozóan. E hajmeresztő történet képtelen fordulataként az izraeliek a jordánokkal karöltve futottak versenyt az idővel, hogy megmentseik ellenségük, a terroristavezér életét.

Miská Ben Dávid visszatért a szállodába. Az ellenanyagot tartalmazó ampulla a zsebében lapult. – Ott volt nálam az ellenanyag – mesélte egy későbbi interjúban –, miközben tudtam, hogy nincs többé szükségünk rá, hiszen egyik emberünk sem kapott a méregből. Egyedül a célpontunk volt kritikus állapotban. Elhatároztam, hogy megsemmisítem az ampullát, mert attól tartottam, hogy elfognak, és megtalálják nálam. Ekkor azonban az egységparancsnok felhívott Izraelből. Megkérdezte, nálam van-e még az ellenanyag, s amikor igenel feleltem, megkért, menjek le vele a szálló halljába. Ott vár majd a jordán hadsereg egyik parancsnoka, aki azonnal elviszi a kórházba az ampullát.

Ekkor azonban újabb váratlan probléma merült fel: a doktornő, akinek be kellett volna adnia az ellenanyagot a haldokló Másálnak, addig nem volt rá hajlandó, amíg személyesen a *rámszádtól* nem kap parancsot. Dánni Játom, aki útban a nagykövetség felé éppen elhagyta a királyi palotát, felhívta, és utasította, hogy menjen Miskával a kórházba. Amikor azonban megérkeztek, a jordánok mereven elutasították, hogy izraeli orvos adja be az ellenanyagot. Feltehetően attól féltek, hogy megölik a betegüket.

Hogy még bonyolultabb legyen a történet, a király orvosa, akit Másál megmentésével bíztak meg, ugyancsak megtagadta, hogy beadja az ellenanyagot, amíg nem ismeri pontosan az összetételét. Nem akarta, hogy őt terhelje a felelősség Másál haláláért, ha az izraeliek esetleg túljárnának az eszén. Új válság bontakozott ki. Mindkét fél megkötötte magát, a hazaiak az összetételt követelték, az izraeliek meg nem árulták el.

Közben Másál állapota rohamosan romlott. Leállt a légzése, ezért az intenzív osztályra vitték, és lélegeztetőgépre kapcsolták. Mindenki számára világos volt, hogy halála katasztrófális hatással lenne a két ország amúgy is törékeny kapcsolatára. A király, aki sértve érezte magát az izraeliek cselekedete miatt, azzal fenyegetőzött, hogy elrendeli a katonáinak: törjenek be az izraeli nagykövetségre, és tartóztassák le a négy bemenekült Moszád-ügynököt. Azt is kijelentette, hogy véget vet minden politikai és katonai együttműködésnek Izraellel.

Telt az idő, a feszültség egyre nőtt. A király bejelentette: ha Másál meghal, gyilkosait – a jordán rendőrsön fogva tartott két ügynököt – halálra ítéli. Ezután felhívta Bill Clinton amerikai elnököt.

Az amerikaiak azonnal nyomásgyakorlásba kezdtek: Izrael árulja el az ellenanyag összetételét. Netánjáhu maratoni megbeszéléseket folytatott különféle tanácsadó testületekkel és a minisztereivel. Végül döntött, és átadta a formulát a jordánoknak.

A királyi orvos beadta az ellenszert Másálnak. Azonnal hatott: a férfi kinyitotta a szemét.

Amikor a Másál felépüléséről szóló hírek Izraelbe értek, mindenki megkönnyebbülten sóhajtott fel, mintha csak egy rég elveszettnek hitt testvérüket mentették volna meg Jordániában. Hála istennek!

Miská Ben Dávid és a doktornő elhagyhatta Jordániát. Hat Moszád-ügynök maradt Ammanban – négy a nagykövetségen, kettő pedig a jordán rendőrség fogdájában.

Az intenzív osztályon Másál állapota folyamatosan javult. Izrael magas rangú delegációt menesztett Ammanba: tagja volt a miniszterelnök, Benjámin Netánjáhu, a külügyminiszter, Áriél Saron és a

védelmi miniszter, Jichák Mordeháj is. Husszein király azonban nem volt hajlandó fogadni őket, s maga helyett testvérét, Hasszánt küldte.

A kormány segítségül hívta Efráim Hálévi egykori *rámszádhelyet*-test, Husszein király közeli barátját. Hálévi ekkor Izrael Európai Unióba delegált nagyköveteként dolgozott Brüsszelben. Most azonnal Ammanba repült, és üzenetet ajánlott a királynak. A követségen tartózkodó négy ügynök szabad távozásáért cserébe Izrael szabadon engedi a Hamasz karizmatikus alapítóját és vezérét, Ahmed Jászín sejket. A király beleegyezett, és a négy ügynök Hálévi társaságában hazatérhetett.

Az utolsó tárgyalással Áriél Saron bízta meg, aki szintén közeli kapcsolatban állt Husszeinnel.

Sáron követelte a még mindig őrizetben tartott két Kidon-ügynök szabadon bocsátását. A jordánok cserébe húsz, izraeli börtönökben fogva tartott honfitársuk elengedését kérték. Sáron beleegyezett. Az utolsó pillanatban azonban a jordánok meggondolták magukat, és további engedményeket akartak kicsikarni Izraelből. Sáron elvesztette a hidegvérét. – Ha így folytatják – jelentette ki dühösen a király jelenlétében –, akkor a két emberünk itt marad, mi meg elzárjuk a vizet [amit Izrael szolgált Jordániának], és legközelebb végzünk Másállal.

Sáron kitörése igen hatásosnak bizonyult: az egyezés megkötött. Két izraeli helikopter szállt le Jordániában. Az egyik a Kidon két emberét vitte vissza Izraelbe, a másik pedig a börtönéből kiengedett Jászín sejket szállította ide.

Az izraeli és a világsajtó éles hangon bírálta és gúnyolta a Moszád jordániai akcióját. Netánjáhu is kemény támadásokat kapott azért, ahogy az ügyet kezelte; nem maradt más választása, vizsgálóbizottságot kellett felállítania a „jordániai műveleti hibák” feltárására.

A bizottság teljes mértékben felmentette a miniszterelnököt, ugyanakkor elmarasztalta a *rámszádot* a „munkája során elkövetett hibáiért”, valamint azért, hogy zöld utat engedett egy olyan akciónak, amely az elejétől kezdve bukásra volt ítélve. Játomot mégsem szólítottak fel lemondásra.

Az ammani fiaszkót követően a jordán–izraeli kapcsolatok soha nem látott mélységbe zuhantak. Kháled Másál, aki azelőtt nem szá-

mított a Hamasz nagy halai közé, megerősödve került ki az esetből, és a szervezet egyik legfőbb vezetője lett, Jászín sejk halála után az általános irányítás is az ő kezébe került. A Moszád tekintélye jelentősen csorbult Izrael, a nagyvilág, sőt saját vezetőinek és ügynökeinek szemében is. Az akcióban mindvégig hibát hibára halmozó Dánni Játomot a szolgálat rangidős tisztjei nyíltan bírálták. A helyettese, Aliza Mágén kerek perec kijelentette, hogy képességei a *rámszádot* nem jogosítják fel a pozíciójára.

Játom a kritikák ellenére sem mondott le. Az egyetlen, aki vállalta a felelősséget a hibákért, a Caesarea főnöke volt: ő azonnal benyújtotta a lemondását. Öt hónap múlva aztán – amikor 1998 februárjában letartóztattak egy Moszád-ügynököt Svájcban, aki megpróbálta lehallgatni a Hezbolláh egyik tagjának telefonját – Játom is bedobta a törülközőt. – Parancsnokként vállalnom kellett a felelősséget – jelentette ki a *Háárec* napilapnak adott nyilatkozatában –, ezért úgy döntöttem, le kell mondanom a jordániai és a svájci fiaskó után.

Utóda Efraím Hálévi lett, az egykori *rámszádhelyettes*, aki a Másál-ügy után sikeres tárgyalást folytatott Husszein királlyal a négy izraeli ügynök szabadon bocsátása ügyében.

18. FEJEZET

Észak-Koreából szeretettel

Londonban 2007 júliusában, egy kellemes estén, az egyik kensingtoni szállodában egy vendég kilépett a szobájából. Lifttel lement az előcsarnokba, majd a kapu előtt várakozó autóhoz indult. Vezető szíriai tisztviselő volt, aki aznap délután érkezett Damaszkuszról. Most éppen egy találkozóra igyekezett. Amint kilépett a forgóajtón, a hall túlsó végén két férfi állt fel a foteljéből. Pontosan tudták, hova kell menniük. A szíriai férfi szobájához érve egy speciális elektronikus eszköz segítségével kinyitották az ajtót. Készen álltak rá, hogy módszeresen átkutassák a szobát, de ezúttal könnyű dolguk volt. Egy laptop hevert az asztalon. Bekapcsolták, és pillanatok alatt feltelepítettek rá egy bonyolult trójai programot, amely lehetővé tette a gép távoli megfigyelését és a merevlemezen tárolt fájlok letöltését. Miután végeztek munkájukkal, feltűnés nélkül távoztak.

A Moszád elemzői Tel-Avivban átvizsgálták a fájlokat, és teljesen megdöbbentek. Sürgősen összehívták az egyes osztályok vezetőit, s elmondták nekik, milyen felbecsülhetetlen értékű információk kerültek a birtokukba: egy nagy halom fájl, fotó, vázlatrajz és dokumentum, melyek először engedtek betekintést Szíria szigorúan titkos atomprogramjába. A rendkívül jelentős anyag egy távoli sivatagi területen megépíteni szánt atomreaktor terveit tartalmazta, valamint a szír kormány és az észak-koreai vezetés néhány magas

rangú tisztviselőjének levelezését és egy fényképet is, amely a reaktort ábrázolta betonba ágyazva. Egy másik fényképen két férfi volt látható; mint kiderült, egyikük az észak-koreai atomprogram vezető tisztviselője, a másik pedig Ibrahim Othman, a Szíriai Atomenergia Bizottság elnöke.

Az anyag megerősítette a 2006–2007 folyamán az izraeli hírszerző szolgálatokhoz érkező töredékes jelentéseket, melyek arra utaltak, hogy a szír kormányzat a legnagyobb titoktartás mellett egy atomreaktor megépítésén dolgozik a sivatagi Deir-ez-Zórban, az ország északkeleti részén. Az elszigetelt terület a török határ mentén, Iraktól néhány száz kilométerre található. A jelentések talán legmeglepőbb része az volt, hogy a szír reaktort észak-koreai atomtudósok tervei alapján és felügyelete mellett, iráni pénzügyi támogatással akarják felépíteni.

Szíria és Észak-Korea szoros együttműködésének kezdetei 1990-re vezethetők vissza, amikor Kim Ir Szen koreai elnök Szíriába látogatott. A látogatás során Háfez al-Aszad szír elnök kezdeményezésére a két ország katonai-műszaki együttműködési szerződést írt alá. Bár a két államfő megbeszélésén az atomkérdés is terítékre került, akkoriban még Aszad csak másodlagos jelentőségűnek tekintette az ügyet, és elsősorban a vegyi és biológiai fegyverek fejlesztésére helyezte a hangsúlyt. Még azt a korábbi tervet is elvetette, hogy atomreaktort vásároljanak Oroszországtól. 1991 februárjában, a Sivatagi vihar-hadművelet idején érkezett meg az első szállítmány Scud rakéta Észak-Koreából Szíriába. A rakéták létéről szóló jelentések eljutottak Mose Árenschez, Izrael védelmi miniszteréhez. A hadsereg több tábornoka is megelőző csapást javasolt, hogy még működőképesse válásuk előtt elpusztítsák a Scudokat. Árensz elvetette az ötletet: nem akart újabb konfliktust kiobbantani a térségben.

Háfez al-Aszad temetésén 2000 júniusában fia és utódja, Bassár al-Aszad újabb észak-koreai delegációval találkozott. A két fél titkos megbeszélést folytatott egy nukleáris létesítmény megépítéséről a Szíriai Tudományos Kutatási Ügynökség ellenőrzése mellett. 2002 júliu-

sában újabb titkos találkozóra került sor Damaszkuszban Szíria, Irán és Észak-Korea magas rangú tisztségviselőinek részvételével, akik háromoldalú szerződést írtak alá. Ennek értelmében Észak-Korea atomreaktort épít Szíria számára, melyet Irán finanszíroz. A projekt teljes költsége az első tervrajzoktól a fegyverekben használatos plutónium előállításáig a becslések szerint kétmilliárd dollár lehetett.

A következő öt évben a Damaszkuszból kiszivárgó információteredékeket leszámítva sem a CIA, sem a Moszád nem tudott semmit a szíriai programról. Voltak ugyan figyelmeztető jelek, de nem kaptak kellő figyelmet. Az amerikai hírszerzés nem volt képes felismerni az összegyűlt információk jelentését, a Moszádot és az Ámánt pedig saját becsléseik vezették félre, miszerint Szíria nem képes és nem is akar atomfegyvert kifejleszteni. E hibás koncepciót annak ellenére sem akarta senki felülvizsgálni, hogy bizonyítékok is szóltak ellene: 2005-ben az *Andorra* nevű észak-koreai teherhajó, amely cementet szállított Szíriába, elsüllyedt az izraeli partok mentén, Náhárijá városánál; 2006-ban Cipruson feltartóztattak egy másik – panamai felségjelzésű – észak-koreai hajót, melynek rakománya ugyancsak cement, valamint egy hordozható radarállomás volt. A „cement” megnevezés mindkét esetben nyilvánvalóan az atomreaktorhoz szánt felszereléseket takarta. Végül 2006 vége felé iráni atomszakértők látogattak el Damaszkuszba, hogy megbizonyosodjanak róla, hogyan halad a létesítmény építése. Az izraeli és az amerikai hírszerzés tudott a látogatásról, de nem ismerték fel, hogy kapcsolatban állhat a deir-ez-zóri projekttel.

A szíriaiak rendkívüli körülményekkel igyekeztek titokban tartani a programot. A helyszínen dolgozó személyzetet mindenféle kommunikációs csatornától megfosztották. Szigorúan megtiltották, hogy mobiltelefonokat és műholdas eszközöket tartsanak; minden kommunikáció futárokon keresztül zajlott, akik személyesen hozták-vitték a leveleket. A terepen végzett munka nem volt azonosítható az ürből, még a térség felett áthaladó izraeli és amerikai műholdak sem észlelték.

Aztán egyszer csak 2007. február 7-én egy utas kiszállt egy repülőgépből a damaszkuszi repülőtéren: Ali Reza Aszgari iráni tábornok,

egykori védelmi miniszter, a Forradalmi Gárda (lásd a 2. fejezetet) egyik vezetője. Aszgari egészen addig a reptéren maradt, amíg meg nem bizonyosodott afelől, hogy családja elhagyta Iránt. Ekkor Törökországba repült, és röviddel azután, hogy gépe leszállt Isztambulban, nyoma veszett.

Egy hónappal később kiderült, hogy Aszgari a CIA és a Moszád egyik közösen kitervelt akciója keretében Nyugatra szökött. A németországi amerikai bázison hallgatták ki, s ő beszámolt a szíriai-iráni atomprogramról, valamint az Észak-Korea, Szíria és Irán közötti szerződésről. Kihallgatónak elmondta, hogy Irán nemcsak pénzeli a deir-ez-zóri projektet, hanem erős nyomást is gyakorol Szíriára, hogy minél hamarabb készüljenek el az építkezéssel. Aszgari felbecsülhetetlen értékű információkkal látta el a CIA-t és a Moszádát a program állapotáról és legfontosabb szíriai és iráni vezetőiről.

Az új, megdöbbentő információk azonnali cselekvésre késztették a Moszádát, és a szervezet haladéktalanul műveleti üzemmódba váltott. A *rámszád* posztját 2002 óta Méir Dágán töltötte be, aki Efraim Hálévít (lásd az 1. fejezetet) váltotta. Külföldi források szerint Dágán egy-egy seket, illetve ügynököket bízott meg azzal, hogy derítsék ki, helytállók-e Aszgari információi. Ehüd Olmert miniszterelnök találkozót szervezett a hadsereg vezérkari főnöke, a védelmi miniszter és a titkosszolgálatok vezetői számára. A résztvevők egyhangúan az azonnali cselekvés mellett döntöttek, hogy minél előbb szilárd, cáfolhatatlan bizonyítékokat szerezzenek a deir-ez-zóri létesítménnyel kapcsolatban. Izrael nem szemlélhette tétlenül, hogy legengesztelhetetlenebb, legagresszívabb ellensége képes legyen atomfegyverek előállítására.

Mindössze öt hónappal Aszgari dezertálását követően a Moszád ügynökeinek jelentős áttörést sikerült elérniük – megszerezték a szíriai hivatalnok laptopját. A Moszád és az Ámán vezetői most már döntő bizonyítékkal szolgálhattak Olmert miniszterelnök és a kormány számára.

Röviddel ezután Dágán újabb sikert ért el: egy merész és ötletes akció keretében egyik ügynöke sikeresen beszervezte a reaktor egyik

kutatóját, aki számos külső-belső felvételt készített a létesítményről, de videóra vette belső szerkezetét és berendezéseit is. Ezek voltak az első nem légi, hanem helyszíni felvételek, melyek a Moszád birtokába jutottak a reaktorról. A képeken egy hengeres alakú építmény volt látható, melyet vékony, de erős, erődítményszerű falak vettek körül. Más képek egy külső állványzatot ábrázoltak, amelynek feladata a reaktor külső falainak megerősítése volt. Ugyancsak készültek felvételek egy második, kisebb, olajszivattyúkkal felszerelt épületről, körülött több parkoló teherautóval. A területen álló harmadik építmény szemmel láthatóan egy torony volt: a reaktorhoz szükséges víz tárolására szolgált.

A Moszád részletesen tájékoztatta az amerikaiakat minden egyes lépéséről, átadták nekik a jelentések és fényképek másolatait, beleértve a műholdas felvételeket, valamint a Szíria és Észak-Korea közötti telefonbeszélgetések leiratait is. A folyamatos izraeli nyomás hatására az Egyesült Államok saját műholdjait szintén a létesítményre irányította. A műholdas képek és a lehallgatott telefonbeszélgetések egyaránt arra engedtek következtetni, hogy Szíria szédítő sebességgel építkezik.

2007 júniusában Olmert miniszterelnök Washingtonba repült, s magával vitte az összes anyagot, melyet Izraelnek sikerült összegyűjtenie. Találkozott Bush elnökkel, és közölte vele: országa úgy határozott, a szíriai reaktort meg kell semmisíteni. Azt javasolta, hogy az Egyesült Államok hajtson végre légicsapást a létesítmény ellen, ám az amerikai elnök ezt elutasította. Amerikai források szerint a Fehér Ház azt válaszolta: „Az USA úgy döntött, nem indít támadást [a reaktor ellen].” Condoleezza Rice külügy- és Robert Gates védelmi miniszter arra igyekezett rávenni Izraelt, hogy „vállalja a konfrontációt [Szíriával], de ne indítson támadást”. Bush és nemzetbiztonsági tanácsadója, Steve Hadley elviekben nem ellenezte a katonai akciót, de azt kérték, megindítását halaszták el, míg fenyegetőbb hírek nem érkeznek.

2007 júliusában az izraeliek nagy magasságú felderítő repüléseket hajtottak végre, Ofek-7 kéműholdjukat pedig úgy programozták, hogy részletes képeket készítsen a reaktorról. E fotók az izraeli és az

amerikai szakértők elemzése szerint nyilvánvaló bizonyítékkal szolgált arra, hogy a szíriaiak az észak-koreai Jongbjonban álló atomerőművel azonos létesítményt építenek. Izrael átadott az Egyesült Államoknak egy videofelvételt, melyen látható volt, hogy a két reaktormag teljesen egyforma, még az uránrudak elhelyezésének módja is megegyezik. Más felvételeken még a reaktorban dolgozó észak-koreai mérnökök arca is kivehető volt. Ráadásul az Ámán 8200-as lehallgató egysége teljes leirattal szolgált a Damaszkusz és Phenjan közötti lázas megbeszélésekről.

Mindezeket a felvételeket hiánytalanul az amerikaiak rendelkezésére bocsátották, ők azonban még szilárdabb bizonyítékokat akartak arra, hogy a létesítmény valóban atomreaktor, s hogy a radioaktív anyagokat már elhelyezték benne. Izraelnek nem volt más választása, mint hogy ezeket az információkat is megszerezze.

2007 augusztusában Izrael előállt a végső bizonyítékkal, miszerint a deir-ez-zóri létesítmény valóban atomreaktor. A bizonyítékot a Szájeret Mátkál elit kommandó szerezte meg egy olyan akció keretében, amely számos izraeli katona életét tette kockára. A kommandósok éjszaka két helikopterrel Szíriába repültek. Mindannyian a szír hadsereg egyenruháját viselték. A lakott területeket, katonai bázisokat és radarállomásokat elkerülve feltűnés nélkül leszálltak Deir-ez-Zór közelében, majd megközelítették a reaktort, és talajmintát vettek a létesítmény körül. Az Izraelben elvégzett vizsgálat kimutatta, hogy a minták erősen radioaktívak, s ez cáfolhatatlan bizonyíték volt arra, hogy a radioaktív anyagok már a helyszínen vannak.

Az eredményeket bemutatták Steve Hadley-nek. Miután az ő szakértői is megvizsgálták a talajmintát, Hadley számára nyilvánvalóvá vált, hogy az ügy halálosan komoly. Megbeszélést tartott legközelebbi tanácsadóival, és az eredményt előadta Bush elnöknek az Ovális irodában rendezett napi találkozójukon. Hadley ezután Dágánnal is tárgyalt, és arra a következtetésre jutott, hogy a reaktor azonnali és nyilvánvaló veszélyt jelent. Az Egyesült Államok ekkor már elfogadta, hogy a szíriai reaktort meg kell semmisíteni, és a

Deir-ez-Zór ellen irányuló hadműveletnek a „Gyümölcsöskert” nevet adták. George W. Bush visszaemlékezéseiben arról számol be, hogy egy ideig fontolgatta a reaktor megtámadását, ám nemzetbiztonsági tanácsadóival folytatott megbeszélései után végül elvetette az ötletet. Úgy vélte, „egy szuverén ország bombázása figyelmeztetés és alapos, előre bejelentett indok nélkül komoly károkat okozhat”. Bush a titkos rajtaütés lehetőségét, amelyben amerikai katonák vennének részt, ugyancsak kizárta.

Olmert mindennek ellenére felhívta telefonon az elnököt, és arra kérte, semmisítsék meg a reaktort. Bush a beszélgetés alatt az Ovális irodában tartózkodott legközelebbi tanácsadói, Condoleezza Rice külügyminiszter, Dick Cheney alelnök, Steve Hadley és helyettese, Elliott Abrams, valamint mások társaságában. Az előzetes tárgyalásokon Rice meggyőzte az elnököt, hogy Izrael kérését vissza kell utasítani.

– George, arra kérlek, bombázzátok le a létesítményt – mondta Olmert.

– Nem szentesíthetem a támadást egy szuverén ország ellen, amíg a titkosszolgálatunk meg nem erősíti, hogy katonai célú programról van szó – felelte Bush, és „diplomáciai megoldást” javasolt Olmertnek.

– A stratégiád igen zavarba ejtő – válaszolta nyersen az izraeli miniszterelnök. – A magam részéről azt teszem, amit Izrael védelme szempontjából szükségesnek tartok.

– Tökös fickó – jegyezte meg később Bush Olmertről. – Ezért kedvelem.

A londoni *Sunday Times* szerint Olmert miniszterelnök találkozott Ehud Bárakkal és Cippi Livni külügyminiszterrel, hogy a védelmi és a hírszerzési vezetőkkel közösen megvitassák az új bizonyíték jelentőségét és a lehetséges katonai csapás várható hatásait. Végül megszületett a döntés: a szíriai reaktort megsemmisítik. A miniszterelnök értesítette az ellenzék vezetőjét, Benjámin Netánjáhut, aki teljes támogatásáról biztosította.

A támadás időpontját 2007. szeptember 5-e éjszakájára tűzték ki.

A megelőző napon – a *Sunday Times* egy későbbi írása szerint – egy másik elit kommandós egység, a Sáldág (Jégmadár) emberei Deir-ez-Zór térségébe érkeztek, és majdnem egy teljes napot töltöttek rejtőzködve a reaktor közelében. Feladatuk az volt, hogy a következő éjszaka lézerfényekkel világítsák meg a reaktort, a célponthoz vezetve a légierő gépeit. Szeptember 5-én, este 11 órakor a Rámát Dávid-i légi támaszpontból felszállt tíz F-15-ös repülőgép, és nyugat felé indult a Földközi-tenger felett. Fél órával később három gépet visszarendeltek a bázisra, a többi hétnek pedig megparancsolták, hogy repüljenek a török-szír határ felé, majd forduljanak délnek, Deir-ez-Zór irányába. A repülők útközben lebombáztak egy radarállomást, amivel lehetetlenné tették, hogy a szíriai légvédelem azonosíthassa a közeledő idegen gépeket. Percek múlva elérték Deir-ez-Zórt, és gondosan kitervelt távolságból Maverick levegő-föld rakétákkal és féltonnás bombákkal precíz csapást mértek célpontjukra. A szíriai reaktor, amely azzal a céllal épült, hogy Izrael elpusztítására atomfegyvereket gyártson, másodperceken belül megsemmisült.

Olmert miniszterelnök mindenképpen el akarta kerülni a szíriaiak válaszcspását, ezért kapcsolatba lépett Tayyip Erdoğan török miniszterelnökkel, és arra kérte, juttasson el egy üzenetet Aszad elnöknek. Ebben Olmert hangsúlyozta, hogy Izraelnek nem áll szándékában háborút indítani Szíria ellen, azt azonban nem tűrheti el, hogy a szomszédjában atomhatalom jelenjen meg. Az üzenet azonban szükségtelennek bizonyult. A bombázást követő reggelen Damaszkusz reakciója a totális hallgatás volt; a kormányzóvivő egyetlen szót sem ejtett az esetről. Csak délután háromkor látott napvilágot a kormány hivatalos álláspontja, melyet a szír hírügynökség közölt. Ebben az állt, hogy izraeli repülőgépek törtek be a szíriai légtérbe éjjel egy órakor, s „miután bombákat dobtak le egy lakatlan területre, légi-erőnk visszavonulásra kényszerítette őket. Emberéletben és épületekben nem esett kár.”

A világsajtó elszántan próbálta kideríteni, hogyan szerezhetett a Moszád képeket, sőt videofelvételeket a szíriai reaktorról. Az ABC

televíziós társaság szerint vagy egy izraeli ügynök épült be a reaktor dolgozói közé, vagy az egyik mérnököt szervezte be a Moszád, s ő szolgáltatta a felvételeket.

2008 áprilisában, hét hónappal a reaktor lerombolása után az amerikai vezetés végül bejelentette, hogy a szíriai létesítmény valóban atomreaktor volt, mely az észak-koreaiak közreműködésével épült, s amelyet „nem békés célokra terveztek”. George W. Bush azt mondta, az akció helyreállította bizalmát az izraeli miniszterelnök iránt, mely az „elhibázott” 2006-os izraeli-libanoni háború idején rendült meg.

Az USA hírszerzési vezetői bemutatták az elképedt kongresszusi képviselőknek és szenátoroknak azokat a műholdfelvételeket, alap- és tervrajzokat ábrázoló diákat, valamint a videofelvételeket, amelyek nyilvánvalóvá tették a hasonlóságot a szíriai és a jongbjoni reaktor között.

Izraelnek mindössze két hétig sikerült titokban tartania az akciót, ezalatt folyamatosan tagadták, hogy megtámadták volna a reaktort. Ekkor azonban az ellenzék vezére, Benjámin Netánjáhu egy élő műsorban kijelentette: – Ha a kormány Izrael biztonsága érdekében tesz lépéseket, teljes mértékben támogatom őket... ebben az ügyben is partnerként viselkedtem, és az első pillanattól kezdve támogattam.

Az izraeli atomprogram záró epizódjára tizenegy hónappal később, 2008. augusztus 2-án került sor. Aznap este kedélyes vacsora zajlott egy Rimal al-Zahabija-i tengerparti ház tágas verandáján, a szíriai Tartusz kikötőjétől északra. A víz közelében álló házból pazar kilátás nyílt a Földközi-tengerre. A sötét hullámokra néző veranda kellemes menedékkül szolgált a szíriai partvidék füledt levegője elől. Enyhe tengeri szellő hűsítette a perzselő nyári kánikulát. A vendégek egy hosszú asztalnál ültek; mindannyian a villa tulajdonosának, Muhammad Szulejmán tábornoknak a közeli barátai voltak, aki egy pihentető hétvégére hívta meg őket.

Szulejmán Aszad elnök legközelebbi tanácsadója volt katonai és védelmi kérdésekben. Ő irányította a reaktor építését és felügyelte biztonságát. A hatalom legmagasabb köreiből Aszad árnyékemberé-

nek tartották. Irodája az elnöki iroda szomszédságában, a palotában volt található, mégis csak egy kisszámú kiválasztott ismerte őt bel-földön és külföldön egyaránt.

Nevét a szír média sohasem említette, a Moszád azonban ismer-te őt, és élénk figyelemmel kísérte tevékenységét. A negyvenhét éves Szulejmán a Damaszkuszi Egyetem mérnöki karán tanult, s ott ismerkedett meg és barátkozott össze diáktársával, Bászél al-Aszaddal, Háfez al-Aszad elnök legkedvesebb fiával és utódjelöltjével. Amikor Bászél 1994-ben autóbalesetben életét veszítette, Aszad bemutatta Szulejmánnak kisebbik fiát, Bassárt. Aszad 2000-ben rákban meghalt, s az elnöki széket megöröklő Bassár Szulejmánt választotta bizalmasává és tanácsadójává.

Szulejmán hamarosan Szíria egyik legnagyobb hatalmú embere lett. Aszad elnök őt bízta meg a legkényesebb katonai jellegű ügyek felügyeletével. Ő lett az elnök és az iráni titkosszolgálat összekötője, különös tekintettel együttműködésükre a közel-keleti terrrorszervezetekkel. Ugyancsak Szulejmán volt Szíria fő kapcsolattartója a Hezbollahnal, melynek katonai főnökével, Imád Mugnijével szorosan együttműködött. Miután Izrael 2000 májusában visszavonta csapatait a dél-libanoni biztonsági zónából, Szulejmán lett a felelős az Iránból és Szíriából a Hezbollahnak juttatott fegyverszállítmányokért, különösen a nagy hatótávolságú rakétákért. 2006-ban, a második libanoni háború idején egy ilyen rakéta telibe talált az izraeli vasútépítők egyik műhelyét Haifában, és nyolc munkás halálát okozta. Később Szulejmán szíriai gyártású föld-levegő rakétákat juttatott fel a Hezbollahnak, veszélyeztetve az izraeli légi hadműveleteket Libanonban.

És volt Szulejmánnak mindezen felül egy további, szigorúan titkos megbízatása is: ő vezette a Szíriai Kutatási Bizottságot, melynek feladata a nagy hatótávolságú rakéták, a vegyi és biológiai fegyverek kifejlesztése, valamint az atomkutatás volt. Ő felügyelte a tárgyalásokat Észak-Koreával, koordinálta a reaktorhoz szükséges anyagok Szíriába szállítását, és irányította a reaktor építésén dolgozó észak-koreai technikusok, mérnökök biztonságát szolgáló intézkedéseket.

A reaktor lerombolása Szulejmán számára is óriási csapást jelentett. Miután a kezdeti megrázkódtatásból összeszedte magát, egy új reaktor tervén kezdett dolgozni, amely egy később kijelölendő területen épült volna meg. Az élete azonban sokkal nehezebb lett. Tudta, hogy az amerikai és az izraeli titkosszolgálatok keresik, ezért mielőtt az új terv munkálataiba belefogott volna, kivett néhány nap szabadságot, melyet Rimal al-Zahabija-i otthonában kívánt eltölteni. Egy csendes hétvége a barátok társaságában, kitűnő ételek mellett jó alkalomnak kínálkozott arra, hogy enyhítse a feszültségét.

Szulejmán a jókora asztal közepén ült, és figyelte a partot nyaldosó hullámokat. Azt azonban nem vette észre, hogy két alak guggol, mintegy százötven méterre, mozdulatlanul a vízben. Az izraeli tengeri kommandós mesterlövészek egy hajóról ugrottak a tengerbe másfél kilométerre Szulejmán házától, s a fennmaradó távolságot búváröltözetben, a víz alatt úszva tették meg. Amint a lábuk talajt ért, felegyenesedtek, hogy megkeressék Szulejmán házát. Megvizsgálták az épületet és a verandát, megfigyelték, kik ülnek az asztalnál, majd kiszúrták célpontjukat: a tábornok vendégei körében, közepén ült.

Este kilenckor a mesterlövészek fegyverük távcsövén keresztül célba vették áldozatukat, és beállították a távolságot. A veranda tele volt emberekkel, s a két hívatlan, fekete búváröltözetet viselő vendég biztos akart lenni abban, hogy a tábornokon kívül másban nem okoznak kárt. Kiemelkedtek a vízből, néhány lépést tettek a ház felé, majd hangtompítós fegyverüket Szulejmán fejére irányították. Fülhallgatójukban sípoló hang szólalt meg, s ők tüzeltek. A lövések halálosnak bizonyultak. Szulejmán feje előbb hátrarándult, majd előre csapódott, rá az ételekkel teli asztalra. A vendégek először nem értették, mi történhetett. Csak amikor meglátták a fejéből szivárgó vért, akkor fogták fel, hogy Szulejmánt lelőtték. A verandán elszabadult a pokol; egyesek megpróbáltak vendéglátójuk segítségére sietni, mások riadtan kuporodtak össze, vagy céltalanul szaladgáltak fel-alá, s közben kiabáltak. A nagy felfordulás közepette a két mesterlövész kerekét oldott.

A *Sunday Times* egy kissé másképpen számolt be az eseményekről. A lap szerint a mesterlövészek, az izraeli 13-as flottilla tengeri kommandósai egy izraeli üzletember tulajdonában lévő jachton jutottak el a szíriai partszakaszra, s tértek vissza rá rögtön az akció után.

Amikor a hírek Damaszkuszba értek, hatalmas megrázkódtatást okoztak. A kormány azonban hallgatott, nem kommentálta a sajtó értesüléseit. A katonai és biztonsági vezetés megzavarodott. Hogyan kerülhettek a merénylők a Damaszkusztól csaknem 230 kilométerre fekvő Tartuszba? Hogyan menekültek el? Van-e egyáltalán olyan hely Szíriában, ahol a vezetők biztonságban lehetnek?

Csak néhány nap múlva tettek közzé egy lakonikus kommunikét: „Szíria nyomozást indított a bűncselekmény elkövetőinek felkutatására.” A többi arab ország sajtója azonban nem várta meg a hivatalos közleményt. Az első pillanattól terjedelmes írásokat közöltek az esetről, részletes beszámolókkal és a gyilkosok kilétét firtatva. Az arab média azt vizsgálta, kinck állhatott érdekében a tábornok megölése, s Izraelt kezdte vádolni, azt állítván, hogy Szulejmánnak azért kellett meghalnia, mert közreműködött a deir-ez-zóri reaktor megépítésében.

A nyugati titkosszolgálatok azonban máshogy reagáltak. Egyikük sem hullatott könnyet Szulejmán halála miatt. 2010 júniusában az Izraeli Védelmi Erők főparancsnoka kitüntetésben részesítette a 13-as flottillát „több kiemelkedő tetteért”, melyeket azonban nem részleteztek.

Csodálkoznánk, ha a tengeri kommandós egység kitüntetésében nem játszott volna legalább részben szerepet a Szulejmán elleni akció.

19. FEJEZET

Szerelem és halál délután

2008. február 12-én több férfi vett körül feltűnés nélkül egy lakóépületet Damaszkusz egyik exkluzív negyedében. Késő délután egy ezüst színű Mitsubishi Pajero dzsipet láttak leparkolni az épület mellett. Egy fekete öltönyös, gondosan nyírt szakállat viselő férfi szállt ki belőle, és belépett a ház kapuján. Testőrök nem voltak körülötte. Az utcán álló ügynökök apró adóvevőjükbe suttogva tudatták egymással, hogy az „illető” megérkezett Damaszkuszba, és éppen a lakás felé tart. Tudták, hogy a fekete öltönyös alak titkos szeretőjével, a szír Nihad Hajdarral készül találkozni, aki már várt rá. A férfi ajándékot is vitt a csodaszép Nihadnak, aki a héten ünnepelte harmincadik születésnapját.

A szerelmesek néhány órát töltöttek el a luxusapartmanban, melyet a sikeres üzletember, Rami Makhlúf, Bassár al-Aszad elnök unokatestvére bocsátott rendelkezésükre.

Nem sokkal este tíz előtt a fekete öltönyös férfi kilépett a házból, és beszállt az ezüst színű Pajeróba. Találkozóra igyekezett, melyet a Kafr-Szusze negyed egyik titkos házában rendeztek iráni, szíriai és palesztin küldöttek részvételével.

A londoni *Sunday Times* szerint a nyomába eredő ügynökök a mobiltelefonjukban tárolt friss fénykép alapján ellenőrizték, helyesen azonosították-e célpontjukat. Nyílt vonalakon kommunikáltak egy-

mással, és a követendő személy minden mozdulatát jelentették a Moszád parancsnokságának.

Miután a férfi elhagyta az épületet, ahol pár órát töltött Nihaddal, az ügynököknek lehetőségük nyílt arcát összevetni a fényképen látható személyével. Megbizonyosodtak az azonosságról, és jelentették mind Damaszkuszban állomásozó kollégáiknak, mind a tel-avivi parancsnokságnak. Hatalmas feszültség uralkodott el ekkor az egész Moszádon. Az egyes osztályok vezetői összegyűltek Méir Dágán irodájában, ahol az akció valós idejű követéséhez szükséges felszereléseket felhalmozták.

A férfi beindította a Pajerót.

– Elindult – suttogetta az egyik ügynök miniatűr mikrofonjába.

Az ezüst színű terepjáróban ülő férfi, Imád Mugnije nevéhez az elmúlt évek során számtalan véres merénylet kötődött.

2001. november 15.

A World Trade Center elleni támadást követően az FBI közzétett egy nagyméretű plakátot, rajta a világ legkeresettebb terroristáinak nevével.

A plakáton az FBI, a külügyminisztérium és az igazságügyi minisztérium pecsétje volt látható.

A lista huszonkét nevet és huszonkét fényképet tartalmazott.

Az első helyen a legveszélyesebb alak szerepelt.

Az elfogására felajánlott pénzdíj ötmillió dollár volt.

Az ikertornyok elleni támadások előtt ő volt a felelős, minden más élő terroristát megelőzve, a legtöbb amerikai haláláért.

A neve Imád Mugnije volt.

1983. április 18 – bombatámadás az USA bejrúti nagykövetsége ellen, 63 halott.

1983. október 23. – bombatámadás az amerikai tengerészgyalogság bejrúti főparancsnoksága ellen, 241 halott.

1983. október 23. (ugyanazon a napon) – bombatámadás a francia ejtőernyősök bejrúti főhadiszállása ellen, 58 halott.

Mindezekhez hozzá jött még William Buckley CIA-tisztviselő elrablása és meggyilkolása; több támadás az Egyesült Államok kuvaiti

nagykövetsége ellen; a TWA egyik járatának, valamint a kuvaiti légitársaság két gépének eltérítése; W. R. Higgins ezredesnek, az ENSZ dél-libanoni megfigyelőjének meggyilkolása, továbbá húsz amerikai katona lemészárlása Szaúd-Arábiában...

Amikor a fenti listát elküldték Izraelnek, a Moszád kiegészítette a saját adataival:

1983. november 4. – bombatámadás az IDF főparancsnoksága ellen a libanoni Türoszban, 60 halott.

1985. március 10. – támadás az IDF egyik konvoja ellen Metullában, az izraeli-libanoni határon, 8 halott.

1992. március 17. – bombatámadás az izraeli nagykövetség ellen Argentínában, 29 halott.

1994. július 18. – bombamerénylet a Buenos Aires-i zsidó közösségi központ ellen, 86 halott.

Ezenfelül három izraeli katona elrablása és meggyilkolása a Hár Dóv-i határhoz tartozó területen, Elhánán Tannenbaum izraeli üzletember elrablása, bombázás a Mácubá kibuc közelében, s a legpusztítóbb mind közül: a Regev és Goldwasser nevű katonák elrablása az izraeli-libanoni határon, ami a második libanoni háborúhoz vezetett.

Imád Mugnije, a felsorolt esetek háttérében álló terrorista úgy utazgatott folyamatosan a közel-keleti országok fővárosai között, akár egy szellem. Elkerülte a fotósokat, és nem volt hajlandó interjút adni. A nyugati titkosszolgálatok sokat tudtak a tevékenységéről, de külső megjelenéséről, szokásairól és rejtekhelyeiről szinte semmit. Azt tudták, hogy 1962-ben született egy dél-libanoni faluban. Töredékes jelentések szerint szülei buzgó síita muszlimok voltak. Imád tizenéves volt, amikor Bejrút egyik szegénynegyedébe költöztek, ahol jórészt palesztinok éltek, a PFSZ támogatói. A fiú a középiskolát félbehagyva csatlakozott a Hamaszhoz, a PFSZ terrorista szervezetéhez. Később ő lett Arafat helyettesének, Abú Ajadnak a testőre, valamint a Fatah különleges biztonsági egységének, a Force 17-nek a tagja, mely egység a hetvenes évek közepén alakult meg a „Vörös Herceg”, Ali Hasz-

szán Szalameh (lásd a 12. fejezetet) parancsnoksága alatt. 1982-ben azonban Izrael háborút indított Libanon ellen, lerohanta az országot, és csapást mért a PFSZ-re. A szervezet életben maradt tagjai Jasszer Arafat vezetésével Tunéziába menekültek. Mugnije ugyanakkor a maradás mellett döntött, és csatlakozott a Hezbolláh megalapítóinak első csoportjához.

A Hezbolláh – a szó jelentése „Isten pártja” – egy 1982-ben alakult síita terrorszervezet, amely válaszul született Libanon izraeli lerohanására. Ösztönzője Khomeini ajatollah volt, embereit az iráni Forradalmi Gárda képezte ki és látta el fegyverekkel. A Hezbolláh Izrael legádázabb ellensége lett, melynek fő célja Izrael végleges kivonulása Libanonból, később pedig a zsidó állam végleges megsemmisítése volt. Megalakulásának első pillanatától erőszakos terrorakciókat hajtott végre Izrael ellen. Mugnije ideális tagjelölt volt a fiatal szervezet számára.

Valódi árnyékemberként titokban folytatta tevékenységét, s nem mutatkozott a nagyközönség előtt. A róla szóló jelentések így hiányosak és gyakran ellentmondásosak voltak. Az egyik forrás szerint ő volt a Hezbolláh spirituális vezetőjének, Fadlalláh sejknek a testőre, míg egy másik szerint a szervezet műveleti főnöke lett, a Hezbolláh legkockázatosabb, rendszerint vérfürdővel végződő akcióinak szellemi atyja. A jelenlegi vezetővel, Naszralláh sejkkal ellentétben Mugnije sosem tűnt fel a televízióban, és sosem mondott gyűlölködő beszédek. A valóságban azonban sokkal veszélyesebb volt a szószátyár sejknél. Rövid idő alatt a világ leghatékonyabb és legnehezebben nyomon követhető terroristája lett, olyan, mint egykor Carlos, vagy éppen kollégája és csodálója, Oszáma bin Ládén.

Mugnije kegyetlen volt és kreatív. Az első libanoni háború idején szervezett számos tömegmészárlását követően hamar emelkedni kezdett a ranglétrán. 1983 októberében, mindössze huszonegy évesen robbanóanyaggal megrakott, öngyilkos merénylet vezetett teherautókat küldött az amerikai tengerészek és a francia ejtőernyősök bejrúti bázisa ellen. Néhány nappal később ugyanilyen akciót hajtott végre az IDF türoszi főparancsnoksága ellen. Huszonkét évesen egy

terrorcsoport élén támadást intézett az USA erősített kuvaiti nagykövetsége ellen, majd ugyancsak Kuvaitban végrehajtotta első repülőgép-eltérítését. És minden egyes akciója után nyom nélkül eltűnt. Huszonhárom évesen eltérítette a TWA Athénból Rómába tartó járatát, és rákényszerítette a pilótát, hogy a bejrúti repülőtéren szálljon le. A gépeltérítés közben meggyilkolta az amerikai haditengerészet katonáját, Robert Dean Stethemet, és holttestét kidobta a repülőgépből. A tizenhét napig tartó akciót követően elmenekült, de ezúttal nem nyom nélkül: ujjlenyomata ott maradt a repülő végében.

A magánélete szinte teljesen ismeretlen volt, azon kívül, hogy feleségül vette unokatestvérét, akitől egy fia és egy lánya született. Már egészen korán tudta, hogy számos nyugati titkosszolgálat látókörébe került, ezért igyekezett megváltoztatni a külsejét. Egy kezdetleges plasztikai műtéten is átesett Líbiában, szakállat növesztett, és került a nyilvánosságot. Csupán egyetlen fotó került el a nyugati titkosszolgálatokhoz, amely valóban Mugnijét ábrázolta – egy kövér, szakállas, szemüveges férfit, ellenzős sapkával a fején. A személyleírása is hibás volt. Az FBI aktáiban „libanoni születésű, arabul beszélő, barna hajú és szakállú, 170 centiméter magas és 60 kilós” személyként írják le. Nehezen elképzelhető, hogy a képen szereplő terebélyes férfinak modellalkatúra sikerült fogynia. A személyleírás azonban csak megerősítette, hogy Mugnije ügyesen rejtőzködik, és sikeresen vezeti félre ellenségeit.

A támadásoknak, bombamerényleteknek és gépeltérítéseknek köszönhetően a Hezbolláh ünnepelelt hőse lett. Sokan méltatták találatosságáért, bátorságáért és az akciók kitervelésében tanúsított tehetségéért, aminek révén a Hezbolláh katonai ága aggodalommal töltötte el a világ titkosszolgálatait. Hatalma növekedésével párhuzamosan Izrael és a nyugati országok egyik legfontosabb célpontjává vált. Mugnije tisztában volt mindezzel, s egyre paranoiásabb lett; élete örökös menekülésből állt, s mindenki gyanús volt a szemében, még a legközelebbi bizalmasai is. Gyakran váltogatta a testőreit és minden éjszaka máshol aludt. Bejrúti, damaszkuszi és teheráni utazásaira a legnagyobb titoktartás közepette került sor.

Az izraeliek és más titkosszolgálatok által összeállított profilja szerint Mugnije magányos farkas volt, karizmatikus, impulzív személyiség, aki alapos ismeretekkel rendelkezett a legújabb elektronikai eszközökről, műszerekről. Rendkívüli érzéke volt a személyazonossága és a külalakja megváltoztatásához, amivel többször megtévesztette ellenségeit; az izraeli ügynökök „kilencéletű terroristának” nevezték.

Dávid Bárkái, az Ámán egyik tisztje, az 504-es titkos hírszerző egység parancsnoka, aki elkészítette Mugnije profilját, a brit *Sunday Times*nek adott egyik interjújában elmondta: – A nyolcvanas évek végén többször is megpróbáltuk levadászni. Anyagot gyűjtöttünk róla, de minél közelebb kerültünk hozzá, annál kevesebb információhoz jutottunk – nem volt gyenge pontja, nő-, pénz- vagy kábító-szerügye. Semmi.

A Mugnije utáni hajszája évekig tartott. 1988-ban a francia hatóságok majdnem elkapták, amikor gépe egy rövid időre leszállt a párizsi repülőtéren. A CIA átadta információit róla a franciáknak, beleértve a fényképét és hamis útlevelének pár adatát is. A franciák azonban attól tartottak, hogy letartóztatása az ekkor Libanonban fogva tartott francia túsók kivégzéséhez vezethet, ezért úgy határoztak, nem foglalkoznak vele, és hagyják továbbutazni. Az amerikaiak 1986-ban Európában, 1995-ben pedig Szaúd-Arábiában próbálták elfogni, de ő szokás szerint ekkor is kerekelt oldott.

Ebben az időszakban Mugnije az argentínai zsidók és izraeli állampolgárok elleni támadások kitervelésében és végrehajtásában vállalt komoly szerepet. 1992-ben ő szervezte meg a Buenos Aires-i izraeli nagykövetség elleni akciót, amelyben egy öngyilkos merénylő robbanóanyagokkal megrakott teherautóval hajtott az épületnek. Huszonkilenc ember vesztette életét. A Moszád egyes vezetői az akciót megtorlásnak vélték azért a dél-libanoni helikopteres támadásért, amelyben az izraeliek megölték Abbász al-Muszavi sejket, a Hezbollah vezetőjét.

Két évvel később újabb robbanás rázta meg Buenos Aires-t; ezúttal a zsidó közösségi központot érte támadás, melyben nyolcvanhatan

haltak meg. Néhány szakértő most is azt gondolta, a Hezbollah így állt bosszút az izraelieken, amiért Libanonban elfogták egyik vezetőjüket, Musztafa Diranit.

Az amerikai és izraeli hírszerzők, akik a két támadás kivizsgálására Buenos Airesbe repültek, arra a következtetésre jutottak, hogy kapcsolat áll fenn az akciók között. A végrehajtási mód azonos volt – mindkét esetben egy robbanóanyaggal megpakolt teherautót juttattak el a célponthoz öngyilkos merénylővel a volán mögött. Mugnije pontosan ugyanezt az eljárást alkalmazta pályafutása elején Bejrútban és Türoszban is. A nyomozók kiderítették, hogy az iráni titkosszolgálat és helyi segítői is részt vettek a merényletekben. Legalább egy teherautót – a nagykövetség felrobbantásához használtat – egy Buenos Aires-i síita autókereskedő, Carlos Alberto Taladin adott el a terroristáknak. A nyomok egyértelműen Imád Mugnijéhez vezettek.

Azokban az években Mugnije hosszú időszakokat töltött Iránban. Al-Muszavi sejk meggyilkolása után attól tartott, hogy Izrael vele is végezni fog. Teheránban Hezbollah-harcosokból és iráni hírszerző tisztekből műveleti csoportot hozott létre, felállításában a Forradalmi Gárda főparancsnoka, Mohsen Rezai és a titkosszolgálati miniszter, Ali Fallahian is a segítségére volt. Egyértelműnek látszott, hogy ez az egység hajtotta végre a halálos Buenos Aires-i támadásokat, amelyek egyetlen eredménnyel jártak: Mugnije lett Izrael legkeresettebb ellensége. Cselekedeteivel aláírta saját halálos ítéletét, végrehajtásáig azonban még hosszú éveknek kellett eltelniük.

1994-ben Mugnijét Bejrútban látták. Röviddel később sikerült megúsznia egy merényletet, amelyet a város déli negyedében egy autóra rejtett bombával hajtottak végre. A libanoni rendőrség hamar nyilvánosságra hozta a nyomozás eredményét: egy autó alá pokolgépet rejtettek el egy mecset közelében, ahol Fadlalláh sejk mondott beszédet. A robbanás romba döntötte Imád testvérének, Fuád Mugnijének a boltját, s a romok maguk alá temették a férfi holttestét is. Imád azonban, akinek a feltételezések szerint szintén a boltban kellett volna tartózkodnia, az utolsó pillanatban meggondolta magát,

és nem kereste fel a fivérét, s ezzel megmenekült. Kilenc élete ezúttal sem hagyta cserben.

Néhány héttel a robbantás után a Hezbolláhhall együttműködő biztonsági szervek több személyt is letartóztattak, akiket azzal vádoltak, hogy a Moszád kollaboránsaiként részt vettek az akcióban. A fő gyanúsított egy Ahmed Halek nevű férfi volt.

A hivatalos rendőri jelentés szerint „Halek és felesége leparkoltak autójukkal Fuád Mugnije boltja közelében. Halek belépett a boltba, hogy meggyőződjön róla, Fuád bent tartózkodik. Kezet fogott vele, majd visszatért a kocsihoz, és működésbe hozta a bombát.” Az *Ász-Száfir* libanoni napilap megbízható forrásokra hivatkozva azt írta, Halek részt vett Cipruson egy Moszád-vezetőkkel folytatott megbeszélésen. Az egyik Moszád-tiszt elmagyarázta a bomba használatát, és 100 000 dollárt adott át neki. Haleket később felakasztották.

Mugnije megmenekült, de a Moszád ügynökei nem adták fel. Fáradhatatlanul gyűjtötték a legapróbb részleteket is a férfival kapcsolatban, elolvasták a külföldi titkosszolgálatok jelentéseit, és tanulmányozták Mugnije módszereit. 2002-ben újabb jelentést kaptak arról, hogy 50 tonna fegyvert juttatott el a palesztin terroristákhoz. Ezután azonban ismét nyoma veszett, bár híresztelések szerint ő lett a Hezbolláh főparancsnoka s feltehetően Naszralláh sejk utódja. A legfontosabb kapcsolatot az iráni titkosszolgálatlalt ápolta, és állítólag együttműködött az al-Kudsz-(Jeruzsálem arab neve) brigádokkal; az ő feladata volt a kapcsolattartás a síita közösségekkel, valamint az iráni irányítású terrorista szervezetekkel. Mugnije magas pozíciója megkövetelte, hogy még szigorúbban ügyeljen a személyes biztonságára. Többen is állították, hogy ismét megváltoztatta a külsejét, feltételezhetően újabb plasztikai műtét révén.

Az európai források szerint a második libanoni háború végén a Moszád több Libanonban élő palesztint is beszervezett, akik élesen szemben álltak a Hezbolláhhall. Egyiküknek élt egy unokatestvére Mugnije falujában. Ő elmondta az újonnan beszervezett ügynöknek, hogy Mugnije Európába utazott, majd teljesen megváltozott arccal tért vissza Libanonba.

A Moszádra új kihívás várt – európai plasztikai sebészeti klinikákon kellett kémkedniük.

Berlinben aztán váratlan áttörés következett be az ügyben. Gordon Thomas brit író szerint a Moszád Berlinben állomásozó ügynöke, Reuvén találkozott az egyik német informátorával, aki titkos kapcsolatot ápolott néhány emberrel az egykori Kelet-Berlinből. Az informátor szerint Imád Mugnije a közelmúltban több plasztikai műtéten esett át, és az arca teljesen megváltozott. A kezelésre egy olyan klinikán került sor, amely a múltban a Stasihoz, az egykori keletnémet titkosszolgálatához tartozott. A Stasi itt alakította át a titkos megbízatásokkal Nyugat-Európába küldött ügynökök és terroristák ábrázatát.

Kemény alkudozást követően Reuvén tekintélyes összeget fizetett ki informátorának, amiért cserébe átvehetett egy fájlt, amely harmincnégy képet tartalmazott az immár megváltozott külsejű Mugnijéről.

Méir Dágán szakértői elemezték a képeket, és arra a következtetésre jutottak, hogy Mugnijén állkapocsműtéseket végeztek; alsó állkapcsát átvágták, és egy testéből vett csontdarabot ültettek bele, amitől arca keskenyebb, soványabb lett. A szeme körül feszebbé tették a bőrt, eltüntetve a ráncokat, a haját őszre festették, és szemüvegét kontaktlencsére cseréltek. Mugnije ezután már nem hasonlított „eredeti” önmagára, így a nyugati titkosszolgálatok által a nyolcvanas évek óta beszerzett régi fényképek jelentőségüket veszítették.

Külföldi források szerint a Moszád ezután nekiállt, hogy terveket készítsen Mugnije meggyilkolására. Méir Dágán a legjobb embe-reit hívta össze, köztük a Caesarea vezetőjét, a Kidon parancsnokát és több más vezető beosztású tisztet, akik a Mugnije-üggyel foglalkoztak. Az hamar nyilvánvalóvá vált, hogy nem muszlim országban nincs lehetőség lecsapni. Mugnije nagyon ritkán utazott Nyugatra, csak Szíriában és Iránban érezte biztonságban magát. Az izraeliek tudták, hogy ezekben az országokban bármilyen akció rendkívüli kockázatokkal járna. Való igaz, hogy Izrael a múltban már hajtott végre akciókat arab országokban, és az Isten haragja-hadművelet során Bejrútban is többször lecsapott; kommandósai még Tuniszba is eljutottak, ahol állítólag megölték Abú Dzsihad terrorista vezért.

Teherán és Damaszkusz azonban jóval éberebb, veszélyesebb és jobban felfegyverzett volt, mint Bejrút vagy Tunisz. Méir Dágán ugyanakkor azt is jól tudta, milyen fantasztikus hatást váltana ki egy sikeres akció. Az egyik legveszélyesebb terrorista megölése Damaszkuszban azt bizonyítaná, hogy senki sem menekülhet: a Moszád hosszú karja mindenkit elér. Az Izrael ellenségeinek menedéket nyújtó országban a zavar, a félelem és a bizonytalanság lenne úrrá az életben maradt terroristákon.

A londoni *Independent* című napilap szerint a Moszád parancsnokságán kidolgozott terv azon a feltételezésen alapult, hogy Mugnije 2008. február 12-én Damaszkuszba utazik. Ezen a napon találkozóra volt hivatalos iráni és szíriai tisztviselőkkel, akik az iráni forradalom évfordulós ünnepségére készültek.

Miután megvizsgálták az összes lehetőséget, úgy döntöttek, az akciót egy közvetlenül Mugnije kocsija mellé állított autóval hajtják végre.

A Moszád lázas munkába kezdett; részletes hírszerzési anyagot gyűjtöttek össze minden lehetséges forrásból, beleértve a külföldi titkosszolgálatokat is. Vajon Mugnije valóban Damaszkuszba utazik? S ha igen, milyen személyazonossággal? Milyen autóval közlekedik? Hol fog megszállni? Lesz más is a társaságában? S pontosan mikor érkezik a szíriai és iráni küldöttekkel való találkozóra? Értesítik a szíriai hatóságokat az érkezéséről? A Hezbolláh vezetői tudnak-e a tervezett útról?

A végső megerősítést a likvidálási projekt végrehajtásához egy különösen megbízható forrásból származó jelentés szolgáltatta, amely bizonyossá tette, hogy Mugnije valóban Damaszkuszba szándékozik utazni. A libanoni *al-Balad* című újság szerint az információ valóságtartalmát olyan ügynökök erősítették meg, akik nyomkövető eszközöket szereltek fel Mugnije és más Hezbolláh-vezetők autóira.

Ezen a ponton lépett működésbe a Caesarea jól olajozott gépezete. Különféle kerülő utakon Kidon-csapatok szivárogtak be Damaszkuszba. Egy különleges egység robbanóanyagot csempészett a szír fővárosba.

Az utolsó pillanatban újabb kulcsfontosságú információ érkezett a Moszád egyik veterán informátorától. A jelentés szerint Mugnije, ahányszor csak Damaszkuszban jár, találkozik a szeretőjével. A Moszád kémjeinek eddig fogalmuk sem volt róla, hogy a férfi titkos viszonyt folytat valakivel. A csinos Nihad Hajdar egy apartmanban várt Mugnijére a városban. Nihad mindig előre tudta a férfi damaszkuszi érkezésének időpontját, melyet Bejrútból vagy Teheránból közöltek vele. Mugnije egymaga kereste fel a szerelmi fészket, testőrei és sofőrje nélkül.

Sürgős üzenetben riasztották a már helyszínen tartózkodó megfigyelőket. Vajon Mugnije ezúttal is felkeresi a szeretőjét? S az apartman tulajdonosa tud az érkezéséről?

Az akció kezdetének előestéjén a kivégzőegység tagjai különböző európai városokból repülőgéppel érkeztek Damaszkuszba. Az *Independent* értesülései szerint a csapatot három ügynök alkotta: az egyikük Párizsból érkezett az Air France járatán, a másik Milánóból az Alitaliával, míg a harmadik csak egy rövidke repülőutat tett meg Ammanból a Royal Jordanian gépén. A három ügynököt hamis irataik üzletembereknek tüntették fel, kettő autókereskedelemmel, egy pedig utazással foglalkozott. Érkezésükkor mindhárman azt állították, hogy rövid vakációra jöttek Szíriába, és gond nélkül áthaladtak az ellenőrzésen. Külön autókkal a városba hajtottak, majd miután meggyőződtek róla, hogy nem követik őket, ismét találkoztak. Később segítőikkel is összefutottak, akik Bejrútból érkeztek; egy titkos garázsba mentek, ahol bérelt autó várt rájuk, mellette egy jókora adag robbanószer, közte apró, plasztikbombával töltött fémgolyók.

A három férfi bezárkózott a garázsba. Előkészítették a robbanóanyagot, és bepakolták az autóba – nem Mugnije kocsijának fejtámlájába tehát, ahogyan azt egyes lapok írták, hanem a bérelt jármű rádiójának helyére.

A Moszád egy másik, megfigyelőkből álló csapata várta, hogy Mugnije megérkezék Bejrútból. Tagjainak feladata az volt, hogy rátapadjanak, majd az épület körül járkáljanak, ahol a szeretőjével találkozik, és jelentsék, amikor távozik. Követniük kellett egészen ad-

dig, amíg a Kfar Szusze-i találkozóra meg nem érkeznek. A találkozó résztvevői között ott volt Irán új damaszkuszi nagykövete, valamint Szíria legtitokzatosabb embere, Muhammad Szulejmán tábornok is. Szulejmán volt a felelős többek között azért, hogy a szíriai és iráni fegyverszállítmányok eljussanak a Hezbolláhhoz. (Szulejmánnak, aki a titkos szíriai atomprogramban is részt vett, csupán hat hónapja volt már hátra; augusztus 2-án titokzatos gyilkosság áldozata lett, miközben tengerparti házában a barátaival vacsorázott. Lásd a 16. fejezetet.)

Az iráni nagykövetség még ugyanaznap estére ünnepséget szervezett a Kfar Szusze-i iráni kulturális központba a forradalom évfordulója alkalmából. A központ közel volt ahhoz az épülethez, ahol Mugnije találkozott a szíriai és az iráni tisztviselőkkel. Ő azonban úgy döntött, vendégeit átkíséri ugyan az ünnepségre, de ő maga nem vesz részt rajta, hanem egyből elutazik Damaszkuszba.

Február 12-én reggel a Moszád egységei elfoglalták a helyüket. A megfigyelők szétszóródtak Mugnije első úti célja, a lakóház körül. Késő délután jelentették, hogy emberük megérkezett Nihad apartmanjába, este pedig tudatták feletteseikkel, hogy elindult második úti céljára. Azt remélték, egyben ez lesz az utolsó is a számára.

A Pajero keresztülhaladt Damaszkuszon, és megérkezett Kfar Szuszebe. A megfigyelők követték Mugnijét, és minden mozdulatáról jelentést tettek. A bombával megrakott autót arra a helyre vitték, ahol a tervek szerint Mugnije feltehetően leparkol. A pokolgépet elektromos szerkezettel, nagy távolságból lehetett működésbe hozni. A kocsit bombával felszerelő ügynökök már régen elhagyták a helyszínt, és útban voltak a repülőtér felé.

Az elektromos érzékelők követték a terepjáró mozgását. A kocsi megállt, és egy fekete ruhás férfi szállt ki belőle. Az egyik ügynök a Pajero közelébe kormányozta a robbanószerrel teli kocsit, és leparkolt mellette.

Nem sokkal este tíz óra előtt hatalmas detonáció rázta meg a Kfar Szusze negyedét, nem messze az iráni iskolától (amely e kései órán

üres volt) és a parktól. Éppen abban a pillanatban, amikor Mugnije kiszállt a terepjáróból, a mellette álló autó felrobbant.

Mugnije halott volt.

Halálának híre alapjaiban rengette meg a Hezbolláhot, és óriási csapást jelentett a szíriai kormány számára is, alig néhány nappal azt követően, hogy titkos reaktorukat porig rombolták.

Fél évvel Mugnije halála után, 2008 novemberében a libanoni hatóságok bejelentették, hogy lelepleztek egy kémhálózatot, amely a Moszádnak dolgozott. A letartóztatottak között volt az ötvenéves Ali Dzsarra a Bekaa-völgyből, aki már húsz éve működött együtt a Moszáddal havi 7000 dolláros fizetésért. Azzal vádolták, hogy gyakran járt Szíriában a Moszád megbízásából, így 2008 februárjában, néhány nappal az akció előtt is Kfar Szuszebe utazott. A libanoni titkosszolgálat tagjai Dzsarra letartóztatásakor rendkívül modern fényképezőgépet, videokamerát és GPS-készüléket találtak az autójában, nagy szakértelemmel elrejtve. A kihallgatások hatására a férfi megtört, és beismerte: moszados kapcsolattartóitól azt a feladatot kapta, hogy figyelje meg a Mugnije által felkeresni szándékozott helyeket, készítsen fotókat, és gyűjtsön információkat róluk, beleértve a Nihad-találka helyszínétől szolgáló szerelmi fészket is.

Izrael tagadta, hogy bármi köze volna a gyilkossághoz, a Hezbolláh szóvivője azonban rendre az „izraeli cionistákat” vádolta a *sahíd*-ként, vagyis mártírként meghalt „dzsihádistá hős” meggyilkolásával.

Az amerikai külügyminisztérium szóvivője, Sean McCormack nem osztotta ezt a véleményt. Ő „véres kezű tömeggyilkosnak” nevezte Mugnijét, „terroristának, aki számtalan élet kioltásáért felelős”.

– Jobb hely lesz a világ nélküle – vonta le a végkövetkeztetést McCormack.

20. FEJEZET

Kamerák előtt

2010 januárjában két fekete Audi A6 hajtott be egy dombon álló szürke épület erődítményszerű kapuján Észak-Tel-Avivban. A „The College”-nak nevezett épület valójában a Moszád főhadiszállása volt, ahol a *rámszád*, Méir Dágán üdvözölte a második Audiból kiszálló Benjámin Netánjáhu miniszterelnököt. Nem sokkal később Netánjáhu egy újabb évvel meghosszabbította Dágán kinevezését.

Dágán és a Moszád vezetői jókedvűek és magabiztosak voltak legutóbbi sikeres akcióik – a szíriai reaktor megsemmisítése, valamint Mugnije és Szulejmán likvidálása – után. A legsürgetőbb feladatuk most egy újabb kapcsolat felszámolása volt Irán és a terroristák között: a kapcsolat al-Mabhúh volt, akinek Ronen Bergman újságíró szerint a Moszád a „Plazmaképernyő” kódnevet adta.

A tárgyalóteremben Dágán és tanácsadói bemutatták tervüket Mahmúd Abdel Rauf al-Mabhúhnak, a Hamasz egyik vezetőjének meggyilkolására. Al-Mabhúh volt az Iránból Szudánon, Egyiptomon és a Sínai-félszigeten keresztül a Gázai övezetbe irányuló fegyverszállítások kulcsfigurája. Dágán emberei elmondták, hogy likvidálására a Perzsa-öbölben, az egyesült arab emírségekbeli Dubajban kerül majd sor.

Netánjáhu engedélyt adott a „Plazmaképernyő” kivégzésére, így azonnal megkezdődhettek az előkészületek. A tervek szerint az ak-

cióra egy dubaji szállodai szobában kellett sort keríteni. A londoni *Sunday Times* szerint a Moszád kivégzőegységének tagjai egy tel-avi-vi hotelban elpróbálták az egész akciót, anélkül hogy a személyzetet értesítették volna.

Mahmúd al-Mabhúh, más néven Abú Abed 1960-ban született a Dzsabália menekülttáborban, a Gázai övezet északi részén. A hetvenes évek végén csatlakozott a Muszlim Testvériséghez, és buzgó hívőként szabotázsakciókban vett részt arab kávéházak ellen, amelyekben engedélyezett volt a szerencsejáték. 1986-ban az izraeli hadsereg letartóztatta egy Kalasnyikov gépkarabély birtoklásáért, de nem egészen egy év múlva szabadon engedték. Ekkor csatlakozott a Hamasz katonai szárnyához, az Izzaddín al-Kasszám Brigádhoz.

Parancsnoka, Szala Sehade számos különleges küldetéssel bízta meg al-Mabhúht és terroristatársait: izraeli katonák elrablásával és meggyilkolásával. 1989. február 16-án al-Mabhúh és más Hamasz-tagok elloptak egy autót, majd ultraortodox zsidónak öltözve felvettek egy Ávi Szászportász nevű katonát, aki egy kereszteződésnél stopolt. Az éppen hazafelé tartó Szászportász beszállt a kocsiba, mire al-Mabhúh hátrafordult, és fejbe lőtte. Ezután a Hamasz tagjai lefőtözködtek az áldozattal, és eltemették a holttestet. Három hónappal Szászportász meggyilkolása után al-Mabhúh és társai újabb izraeli katonát raboltak el Reémnél, és őt is megölték. Egy *al-Dzsazírá*nak adott későbbi interjúban al-Mabhúh elismerte, hogy részt vett a gyilkosságokban és a halott katonák eltemetésében.

A második gyilkosság után al-Mabhúh Egyiptomba menekült, majd onnan Jordániába ment, és folytatta tevékenységét, mely főként a Gázai övezetbe irányuló fegyver- és robbanóanyag-csempészetből állt. Amikor visszatért Kairóba, az egyiptomi hatóságok letartóztatták. A 2003-as év nagy részét börtönben töltötte, ám végül sikerült megszöknie, és Szíriába menekült. Ekkorra már veszélyes terroristaként tartották számon, akit az izraeli, a jordániai és az egyiptomi rendőrség is körözött. Felettesei nagyszerű szervezőnek ismerték, így hát gyorsan emelkedett a Hamasz ranglétráján; főként iráni fegyverszállítmányok Gázai övezetbe juttatásával foglalkozott.

Al-Mabhúh tudta, hogy munkája miatt a Moszád keresi, s azzal is tisztában volt, hogy Izrael nem felejt el és nem bocsátja meg két katonájának meggyilkolását. Szigorú óvintézkedéseket léptetett életbe, gyakran változtatta a személyazonosságát: utazó üzletembernek állította be magát, aki legális árucikkkel kereskedik a Közel-Keleten. Ha szállodában száll meg, mondta az egyik barátjának, „megelőzendő a kellemetlen meglepetéseket”, fotellal torlaszolja el a szobaajtót.

Az al-Dzsazíra televízióknak adott egyik ritka nyilatkozatában a fejét fekete ruhával fedte be. – Háromszor próbáltak lelőni – mondta –, majdnem sikerrel. Egyszer Dubajban, egyszer – hat hónappal ezelőtt – Libanonban, harmadszor pedig Szíriában, két hónapja, Imád Mugnije meggyilkolása után. Ez az ára annak, hogy az izraeliek ellen harcolunk.

Al-Mabhúh valójában akarata ellenére nyilatkozott; ő ezt sürgősen kockázatnak tartotta, de engedelmessékednie kellett a Hamasz-vezetők utasításainak. Egyesek később azt állították, hogy ez az interjú segített a Moszádnak a nyomára bukkanni. Al-Mabhúh azzal a feltétellel állt a kamerák elé, ha az arcát teljesen kitakarják. Az interjút követően a felvételt elküldték Gázába ellenőrzésre. Kiderült, hogy arcának eltorzítása nem sikerült teljesen, ezért utasították, hogy ismétlje meg a riportot. Az új interjú sugárzását aztán elhalasztották (csak al-Mabhúh halála után tűzték műsorra). Al-Mabhúh megkérdezte, mi történt az első interjú videoszalagjával, azt a választ kapta, hogy a Hamasz archívumában helyezték el. Egyesek szerint a felvétel az őtána kutató ügynökök kezébe került.

Néhány héttel a nyilatkozat után a Hamasz egyik magas rangú vezetőjét egy arab férfi kereste telefonon, és azt állította, hogy kapcsolatban áll egy fegyvercsempészetre és pénzmosásra szakosodott csoporttal. Visszautasíthatatlan ajánlatokat tett a fegyverre éhes Hamasznak, és al-Mabhúhhall akart találkozni Dubajban. Különös volt, hogy épp Dubajt választotta a találkozás színhelyül, al-Mabhúh rendszerint ebben a nyüzsgő városban bonyolította megbeszéléseit iráni partnereivel. Talán éppen ez a titokzatos telefonhívás jelentette a férfi halálos ítéletét.

S ami ezután következett, az példa nélkül áll a kémháborúk történetében: a Dubaj-szerte elhelyezett zárt láncú biztonsági kamerák teljes egészében rögzítették „Plazmaképernyő” likvidálását a repülőtértől a szállodai előcsarnokig, folyosóig és a liftekig.

A felvételek páratlan dokumentumai a kibontakozó akciónak, s világszerte százmilliók számára tették lehetővé, hogy a karosszékből végigkövessék egy kivégzőosztag titkos, halálos akcióját.

2010. január 18., hétfő.

Moszád-ügynökök érkeznek Dubajba. Ők az elkövetkező huszonnégy óra folyamán Dubajba szivárgó nagy létszámú, huszonhét fős csapat előőrse. Tizenketten brit útlevéllel rendelkeznek, négyen-négyen franciával és ausztrállal, hatan írrel, egyvalaki pedig német papírokkal.

Az ügynökök a város különböző szállodáiba jelentkeznek be.

2010. január 19., kedd.

00 óra 09 perc – két Moszád-ügynök, a német útlevéllel rendelkező, kopaszodó, negyvenhárom éves Michael Bodenheimer és barátja, a brit James Leonard gépe leszáll Dubajban. A helyi rendőrség szerint ők az al-Mabhúh meggyilkolásával megbízott egység tagjai.

00 óra 30 perc – a műveleti parancsnok, a kecskeszakállas és szemüveges Kevin Daveron Párizsból Dubajba érkezik. Vele van helyettese, az életvidám, vörös hajú nő, Gail Folliard is. Mindketten ír útlevéllel utaznak.

01 óra 21 perc – Gail Folliard szobát vesz ki az exkluzív Jumeriah Hotelban, a tizedik emeleten. Amikor a recepció az otthoni lakcímét kérdezi, szemrebbenés nélkül rávágja: 78 Memmier Road, Dublin, Írország. Később kiderül, hogy a valóságban ilyen cím nem létezik.

01 óra 31 perc – Kevin Daveron, a parancsnok csatlakozik helyetteséhez, ő is bejelentkezik a Jumeriahba. A 3308-as szobát kapja.

02 óra 29 perc – Peter Elvinger, az akció logisztikai koordinátora francia útlevéllel megérkezik Dubajba. Vékony, szakállas, divatos

szemüveget viselő férfi. A rendőrség szerint „gyanús” bőröndöt hoz magával.

02 óra 36 perc – a reptéren Peter találkozik a csapat egy másik tagjával, majd együtt elindulnak a város egyik szállodájába.

10 óra 15 perc – Mahmúd al-Mabhúh elindul Damaszkuszból Dubajba az Emirates légitársaság közvetlen járatával. Dubajban a tervek szerint egy iráni küldöttel egyeztet majd egy újabb fegyverszállítmány eljuttatásáról a Gázai övezetbe.

10 óra 30 perc – Peter, az akció koordinátora elhagyja a szállodáját, és egy nagy bevásárlóközpontban találkozik a kivégzőegység tagjaival.

10 óra 50 perc – Kevin és Gail, a parancsnok és helyettese csatlakozik hozzájuk a bevásárlóközpontban. Kevin most nem visel szemüveget, és kis bajusza is eltűnt.

12 óra 18 perc – a találkozó véget ér, a csapat szétszéled. Kevin visszatér a Jumeriah Hotelba, és kijelentkezik. A biztonsági kamerák felveszik, amint átmegy egy másik szállodába, ahol parókát, szemüveget és albasztt ölt magára.

14 óra 12 perc – két teniszruhás ügynök lép be az al-Bustan Rotana luxusszálloda kapuján. Ők a figyelők, akik az egy óra múlva érkező al-Mabhúhra várnak.

15 óra 12 perc – Gail is kijelentkezik a Jumeriah Hotelból. Az ott töltött éjszakáért 400 dollárt fizet.

15 óra 15 perc – Mahmúd al-Mabhúh megérkezik Dubajba. A belépéskor hamis iraki útlevelet mutat fel, és textilimporttal foglalkozó üzletembernek mondja magát.

15 óra 25 perc – Gail belép egy másik hotelba, ahol átöltözik, ki-sminkeli magát, és parókát vesz fel.

15 óra 28 perc – al-Mabhúh megérkezik az al-Bustan Rotana Szállodába. A recepción zárt ablakos, erkély nélküli szobát kér. A 230-as kulcsát kapja meg a második emeleten. Liftbe száll, és nem törődik a Moszád teniszruhás figyelőivel, akik ugyancsak beszállnak a liftbe.

15 óra 30 perc – a figyelők speciális adóvevőn jelentik, hogy al-Mabhúh belépett a szobájába, valamint hogy a szemközti szoba száma a 237-es.

15 óra 53 perc – Peter, a koordinátor egy másik szálló business centeréből felhívja a recepciót, és lefoglalja a 237-es szobát.

16 óra 03 perc – új figyelők érkeznek, leváltják a korábbiakat, és arra várnak, hogy al-Mabhúh elhagyja a szobáját.

16 óra 14 perc – a kivégzőegység minden tagja az al-Bustan Rotana Hotelban tartózkodik.

16 óra 23 perc – al-Mabhúh elhagyja a szobáját, végigpásztazza az előcsarnokot, hogy megbizonyosodjon róla, „tiszt a levegő”, majd kilép az épületből. A figyelők a nyomába erednek.

16 óra 24 perc – a figyelők jelentik a parancsnoknak, milyen autóval távozott al-Mabhúh a városba.

16 óra 27 perc – Peter, a koordinátor belép az előcsarnokba, és táskáját, mely feltehetően a gyilkossághoz szükséges kellékeket tartalmazza, átadja Kevinnek.

16 óra 33 perc – Peter a recepciós pulthoz megy, és kiveszi a 237-es szobát, szemben al-Mabhúhéval.

16 óra 40 perc – Peter átadja a kulcsot Kevinnek, és ismeretlen helyre távozik.

16 óra 44 perc – Kevin belép a 237-es szobába. Ellenőrzi az ablakot és az ajtó kémlelőnyílását, amelyen keresztül nyomon követheti, mikor ér vissza al-Mabhúh a szobájába.

17 óra 06 perc – Gail belép a 237-es szobába. Kevinnel együtt átnézik a menetrendet, és fogadják társaik jelentéseit al-Mabhúh mozgásáról a városban.

17 óra 36 perc – az egyik baseballsapkás figyelő belép a szállodába. Egy kihalt folyosó szegletében sapkáját parókára cseréli.

18 óra 21 perc – Gail kilép a 237-es szobából, kezében a táskával, melyet korábban Peter adott át Kevinnek. A szálloda parkolójába megy, ahol továbbadja a táskát a kivégzőegység tagjainak.

18 óra 32 perc – a kivégzőegység egyik fele elhagyja a parkolót, és belép a szálloda előcsarnokába.

18 óra 34 perc – az egység második fele is belép a szállodába, és leülnek a fényűző előcsarnok egyik távoli szegletében, a lehető legtávolabb a korábban érkezett társaiktól.

18 óra 43 perc – az első figyelőegység tagjai, a teniszruhás ügynökök elhagyják a szállodát.

19 óra 30 perc – Peter, a koordinátor egy Münchenbe tartó géppel távozik Dubajból.

20 óra 00 perc – a hotel egyik alkalmazottja, aki a második emeleten takarított, elhagyja a helyszínt. A kivégzőegység két embere megpróbál bejutni al-Mabhúh szobájába.

20 óra 04 perc – a lifteknél várakozó Kevin jelez a kivégzőegység tagjainak, hogy menjenek be a szobába, ugyanis a lift megállt a másodikon, és egy szállóvendég lépett ki belőle. Az elektronikus zárrendszer rögzíti a behatolási kísérletet a 230-as szobába.

20 óra 20 perc – al-Mabhúh visszatér a szállodába. A figyelők értesítik Kevint, hogy a lift felé tart.

20 óra 27 perc – al-Mabhúh belép a szobájába. Kevin és Gail öröködi a második emeleti folyosón, a liftek közelében. A 230-as szobában végrehajtják a gyilkosságot.

20 óra 46 perc – a kivégzőosztag négy tagja elhagyja a szállodát.

20 óra 47 perc – Gail és a kivégzőosztag további tagja ugyancsak távozik.

20 óra 51 perc – Kevin a gyilkosság után belép al-Mabhúh szobájába, és az ajtógombra akasztja a „Ne zavarjanak!” táblát.

20 óra 52 perc – a figyelők elhagyják a hotelt.

22 óra 30 perc – Kevin és Gail közvetlen járattal Párizsba repül. Nagyjából velük egy időben a csapat többi tagja is elhagyja Dubajt különböző úti célok felé.

Este tíz órakor al-Mabhúht felhívta a felesége a mobiltelefonján. A telefon kicsengett, majd a hangposta jelentkezett be. A nő többször is próbálkozott, eredménytelenül. Egy közeli barátja is megpróbálta elérni al-Mabhúht, ugyancsak sikertelenül. Telt az idő, és al-Mabhúh nem adott életjelt magáról. Aggódo felesége felhívta a Hamasz több vezetőjét is, akik úgy döntöttek, a szállodába küldik dubaji emberüket. A férfi a recepció s pultról felhívta a 230-as szobát. Semmi válasz.

Éjfél után a hotel alkalmazottjai végül kinyitották al-Mabhúh szobáját, s a férfit holtan találták. Egy orvos érkezett sietve, hogy megvizsgálja a holttestet. A halál okának szívleállást állapított meg.

A Hamasz hivatalos állásfoglalása szerint al-Mabhúh halálát „egészségügyi probléma” okozta. A család azonban nem fogadta el a diagnózist, és határozottan állították, hogy al-Mabhúht a Moszád gyilkolta meg. Holttestét egy dubaji orvos szakértőhöz küldték, vérmintáját pedig egy párizsi laboratóriumban elemeztették ki. A laboreredmény kilenc nappal később készült el. A Hamasz vezetői ekkor bejelentették, hogy al-Mabhúht valóban a Moszád ügynökei ölték meg – elektromos sokkolóval megbénították, majd párnával megfojtották. Ezzel egyidejűleg a dubaji rendőrség hírül adta, hogy nem találtak méreganyagot a férfi vérében. Ennek ellenére végül a rendőrök is arra a következtetésre jutottak, hogy a Moszád gyilkolta meg al-Mabhúht, az ő területükön. Január 31-én, tizenkét nappal a haláleset után a londoni *Sunday Times* azt állította, hogy a Moszád megmérgezte a férfit. A szerzők szerint az izraeli kivégzőosztag tagjai behatoltak a szobába, és szívrohamot előidéző anyagot fecskendeztek a vérébe. Ezután lefénnyképezték a nála lévő összes iratot, majd elhagyták a szobát, és kiakasztották rá a „Ne zavarjanak!” táblát.

Február 28-án a dubaji rendőrfőnök sajtótájékoztatón bejelentette, hogy a francia labor erős hidroklorid fájdalomcsillapító nyomaira bukkant al-Mabhúh vérében, melyet a műtétek alkalmával, érzéstelenítéshez alkalmaznak. Ez az anyag a rendőrfőnök elmondása szerint elernyeszti az izmokat, majd tudatvesztést okoz. A gyilkosok feltételezések szerint először az érzéstelenítőt adták be al-Mabhúhnak, és utána fojtották meg, hogy halála természetesnek látszzék.

Gordon Thomas újságíró a londoni *Telegraph*-ban megjelent cikkében írt a „Moszád-módra elkövetett gyilkosságról”. Thomas szerint a merénylet kivitelezése hasonlóságot mutat a Moszád más, a múltban végrehajtott likvidálásaival. Hozzátette, a kivégzőegység tizenegy tagját a negyvennyolc főt – köztük hat nőt – számláló Kidon műveleti csoport soraiból választották ki. Joszi Melman, a *Háárec* című napi-

lap újságírója ugyancsak megerősítette, hogy a gyilkosok mozgása, amint az a biztonsági kamerák felvételein látható, illetve egyéb bizonyítékok is korábbi Moszád-akciókkal mutatnak egyezést: az érkezés külön gépekkel, különböző helyekről, a különböző hotelokban való megszállás, a külföldi szolgáltatókon keresztül intézett telefonhívások, az azonosítást megnehezítő öltözet, valamint az a taktika, hogy az ügynökök turistának vagy éppen üzletembernek adják ki magukat, akik az üzleti ügyeiket némi szórakozással vegyítik. Más szakértők azonban elvetették ezt az elméletet, mondván, ugyanezeket a módszereket alkalmazza a legtöbb nyugati titkosszolgálat is, így aztán lehetetlen kideríteni, hogy ez esetben melyikük hajtotta végre a gyilkosságot.

A *Der Spiegel* német hetilap szerint a német hírszerzés, a BND arról értesítette a német parlament képviselőit, hogy al-Mabhúht a Moszád ölte meg. A *Der Spiegel* arról is beszámolt, hogy az izraeli születésű Michael Bodenheimer 2009-ben igényelt német útlevélet, mivel a szülei Németországban születtek. Újonnan megszerzett úti passzusával 2009. november 8-án először Dubajba, onnan pedig Hongkongba repült; ugyanezt az útvonalat követte a gyilkosság előtt, illetve után is. A *Der Spiegel* szerint ezen a 2009. novemberi napon kilenc további ügynök repült Dubajba különböző európai repülőterekről indulva. Úgy tűnt, ez volt a jelmezes főpróba a 2010 januárjában végrehajtott akcióhoz.

Az *al-Arabíja* napilapnak adott nyilatkozatában Dzani Khalfan Tamím dubaji rendőrfőnök. elmagyarázta miért biztos abban, hogy a Moszád ölte meg al-Mabhúht. – Először is rendelkezünk néhány DNS-mintával és ujjlenyomattal. Másodszor [a kivégzőegység tagjai] mindannyian valódi útlevéllel rendelkeztek, melyekben ugyanakkor hamis adatok szerepeltek. Később az is kiderült, hogy az útlevelek némelyikének valódi tulajdonosa izraeli állampolgár – kire gyanakodjunk akkor maga szerint: a Békét Most-mozgalomra?... A Moszád ölte meg al-Mabhúht, ez száz százalék!

A dubaji rendőrfőnök rövid időn belül médiasztár lett, órákat töltött a tévétársaságok kamerái előtt, és bárkinek hajlandó volt nyi-

latkozni, aki kíváncsi volt rá. Ő lett a tévériporterek kedvence, amit nagyrészt a dubaji biztonsági kameráknak köszönhetett. Ő mutatta be ugyanis azt a videofilmet, amelyet a városban elhelyezett kamerák felvételeiből állítottak össze. Elmagyarázta, s a képeken meg is mutatta a kivégzőegység tagjainak mozgását az emírség területén, amint a repülőtéren, szállodákban és bevásárlóközpontban követik al-Mabhúht, gyakran változtatva külalakjukat és öltözetüket.

Tamím szerint a kivégzőegység magja tizenegy főből állt: három ír, hat brit, egy francia és egy német állampolgárból. Ők különböző európai városokból érkeztek Dubajba, egyesek az akciót megelőző éjszaka, mások nagyjából egy időben al-Mabhúhhal, míg páran csak néhány órával az akciót megelőzően. A biztonsági kamerák hatszáz-negyvennyolc órányi filmanyaga segítette a dubaji rendőrséget a gyilkosság menetének rekonstruálásában.

A felvételek, valamint az országba való be- és kilépéskor, az útlelvizsgálat alkalmával készített fényképek vizsgálata alapján a rendőrfőnök arra a következtetésre jutott, hogy nem tizenegy, hanem húsznál is több Moszád-ügynök működött közre az akcióban. Hivatalosan huszonhét személyről beszélt, de később még további neveket is hozzáadott a gyanúsítottak listájához.

Következtetései azonban így is számos kérdést vetettek fel: vajon a Moszád nem tudta, hogy Dubajban biztonsági kamerák sűrű hálózata üzemel? Hiszen éppen Tamím állította, hogy izraeli ügynökök felkészülés céljából többször is felkeresték Dubajt. Akkor nem tűnt fel nekik a sok kamera? Ha pedig feltűnt, akkor lehet, hogy a ki-bejáráskor a szállodákban, az átöltözősdi, a paróka és álbajusz egyszerű színjáték volt csupán a kameráknak; a szereplők nagy része nem is volt része az akciónak, csak arra kellettek, hogy félrevezessék a felvételek tanulmányozóit.

S még valami: a rendőrfőnök büszkén hangoztatta, hogy a kivégzőosztag minden tagját lefényképezték a dubaji belépéskor. Vajon a Moszád ne tudta volna, hogy az emírségekben ez a szabály? Nem álcázták volna az ügynökeiket, elkerülendő, hogy később azonosíthassák őket?

Aztán egy harmadik kérdés: hogy lehet, hogy a biztonsági kamerák az ügynökök minden mozdulatát rögzítették két eset kivételével – amikor a kivégzőegység belép al-Mabhúh szobájába, s amikor kijön onnan?

Tamím rendőrfőnök elmondása szerint az ügynökök egy osztrák telefonszámon keresztül kommunikáltak egymással. A híváslisták ellenőrzésével Tamím azonosítani tudta azokat a külföldieket, akik használták ezt a számot, s mint kiderült, a Moszád-csapat tagjai voltak. Azt is kiderítette, hogy több ügynök is Payoneer-Mastercard feltölthető bankkártyával fedezte dubaji költségeit; a kártyát kibocsátó iowai székhelyű cég kutatási és fejlesztési központot üzemeltet Izraelben.

A legmeglepőbb felfedezés azonban az volt, hogy a kivégzőegység legtöbb tagja valódi útlevelet használt – kettős állampolgársággal rendelkező izraeli személyek iratait –, és csak néhányuké volt hamis. Ez minden bizonnyal szándékos döntés volt, hiszen arab országban tevékenykedtek, ami ellenséges területnek számított. Ha bármelyiküket is elfogják, igénybe vehetik a brit, német, francia vagy ausztrál konzulátus védelmét. Ha a konzul ellenőrzi a papírjaikat, és látja, hogy valós személyekről van szó, segítséget nyújt nekik. Ha azonban kiderül, hogy hamis az útlevelük, azonnal lelepleződnek, és mindenfajta védelem nélkül maradnak.

Miután ezek a tények nyilvánosságra kerültek, Izrael éles kritikát kapott mindazon országoktól, amelyek útleveleivel ügynökei Dubajba utaztak. Nagy-Britannia, Ausztrália és Írország kiutasította a Moszád országaikban tartózkodó képviselőit. A lengyel hatóságok a varsói repülőtéren letartóztattak egy Uri Brodsky nevű férfit, akit azután kiadtak Németországnak. Azzal gyanúsították, hogy ő segített Michael Bodenheimer ügynöknek hamis indokkal német útlevélhez jutnia. (Brodskyt végül 60 000 eurós pénzbírság fejében szabadon engedték. Bodenheimert nem találták meg.) Más országok is felháborodásuknak adtak hangot. Ezek a reakciók kissé álszentnek látszanak, hiszen a hamis vagy idegen névre szóló útlevelek használata bevett

eszköze a titkosszolgálatok működésének. Azok az államok, amelyek most Izraelt vádolták, ugyanúgy alkalmaztak és alkalmaznak hamis papírokat, ahogyan a Moszád tette. Amikor 2010 végén az Egyesült Államokban orosz kémhálózatot lepleztek le, senki sem vádolta tagjait miatt, mert hamis brit és amerikai okmányokkal rendelkeztek.

A világsajtóban megjelenő beszámolók azt a benyomást keltették, hogy a dubaji akció eredménnyel végződött ugyan, Izrael mégis súlyos hibát követett el, amikor alábecsülte a dubajiakat és a művelletben érintett nyugati országokat. Komoly csapás volt ez az ország nemzetközi megítélésére, a titkosszolgálati munka azonban nem szenvedett csorbát. A kiutasított Moszád-képviselők helyét hamarosan újak foglalták el. A helyi rendőrfőnök fogadkozása, miszerint a kivégzőegység tagjait letartóztatják, hiszen kilétük az egész világ számára ismertté vált, lassan feledésbe merült. A dubaji csapat egyetlen tagját sem leplezte le vagy vette őrizetbe a világ egyetlen rendőrsége sem.

Dubaj mégis az új kihívások jelképe lett, melyeknek változó világunkban a titkosszolgálatoknak meg kell felelniük. A fekete köpönyeg alá rejtett tör kora végérvényesen lejárt. Biztonsági kamerák, fényképkészítés és ujjlenyomatvételezés a határon, gyors útlevél-ellenőrzés, DNS-minta... mindezek sokkal kifinomultabb módszerek és eszközök alkalmazását követelik meg a kémektől sötét és baljós küldetések végrehajtásakor.

2011. április 7-én egy azonosítatlan repülőgép rakétát lőtt ki egy személyautóra, amely Szudánban, Port Szudán városától mintegy tizenöt kilométerre délre haladt az országúton. Izraeli források szerint a támadást egy Sovál drón hajtotta végre, mely négyezer kilométert bír megtenni újratankolás nélkül, maximális teherbíró képessége pedig egy tonna. A robotrepülőgépek új generációját képviselő Sovál Izrael a határain túli kockázatos akciókhoz használja a pilóta vezette repülőgépei helyett. Az izraeli drónok talán a legismertebbek a világon, számos felderítő és támadó akciót hajtottak már végre a Közel-Keleten. A szudáni támadás két áldozata közül az egyik a Hamasz

vezetője volt. A szervezet az iráni eredetű fegyverszállítmányokat Szudánon keresztül csempészte Gázába. A fegyverek hajóval érkeztek Port Szudán kikötőjébe, ahol kipakolták és teherautó-konvojjal Egyiptomon és a Sínai-félszigeten keresztül Gázába szállították őket. A sofőrök útközben lefizették a határőröket és az ellenőrzőpontok katonáit.

A szudáni kormány azonnal Izraelt vádolta a támadással.

Ugyancsak Izraelt gyanúsították egy másik rejtélyes támadással is, amely 2009 januárjában ért egy fegyverszállító konvojt. A fegyvereket, rakétákat és robbanóanyagokat szállító teherautók megsemmisültek, a konvojt kísérő negyven ember életét veszítette.

Az egyik áldozat a hírek szerint az iráni fegyverek Gázába csempészését irányító Hamasz-vezér volt.

21. FEJEZET

Sába királynőjének földjéről

Egy csapat fehér ruhába öltöztetett fekete bőrű etióp gyermek lépett fel a hatalmas előadóterem színpadára Jeruzsálemben. A kivételesen szép gyermekek nagy, fekete szemekkel figyelték a közönséget, tekintetükben kíváncsiság és büszkeség csillogott. A híres izraeli zeneszerző, Slomo Gronich leült a zongorához. A felcsendülő dallam első hangjai finoman hullámoztak végig az elcsendesülő közönség sorai között, majd a gyermekkórus rázendített egy gyönyörű, mégis dermesztő hangulatú dalra.

*A Hold fentről figyel
Hátamon kis zsák, benne pár falat
Előttünk a végtelen sivatag
S anyám így biztatja öcséimet:
„Még egy kicsit, még egy kicsit,
Már csak pár lépés,
És itt van Jeruzsálem.*

A költő Hájim Idiszisz *Vándordal* című verse az etióp zsidók hősi utazását írja le az ígért földjének tartott Izraelbe. A közönség éljenezésben és tapsviharban tört ki. Talán nem ez volt Idiszisz szándéka, s talán a lelkes közönség sem vette észre, de a gyerek-

dal az etióp zsidók álijájának legmegindítóbb – és legborzalmasabb – epizódját eleveníti fel.

*A Hold mozdulatlan,
Az étel gyorsan fogy...
Éjjelente banditák törnek ránk
Éles késsel, karddal.
Anyám vére szétfolyik a homokban,
Csak a Hold a szemtanúm,
S én így biztatom öcséimet:
Még egy kicsit, még egy kicsit,
És teljesül az álmunk,
Hamarosan Izrael földjére érkezünk.*

Egyetlen izraeli közösség sem szenvedett annyit, mint az etióp törzsek az Izraelbe tartó útjaik során.

Megpróbáltatásaik élő legendává váltak.

Már a puszták létük is regények lapjaira kívánczik. Egy zsidó törzs a külvilágtól elzártan élt Afrika szívében, Sába királynő földjén, Etiópia hegyei és völgyei között. Tagjai évezredek óta ragaszkodtak hitükhöz, egy tiszta és ártatlan bibliai valláshoz.

A csendes és szerény törzs elveszett az időben. Vezetői (kesszim), a tiszteletre méltó öregek fehér ruhát viseltek, és a judaizmus ősi törvényei, valamint a modern élet alapvető szokásai szerint irányították közösségüket. Voltak idők, amikor békében és boldogan éltek a szomszédos népek között, máskor viszont kegyetlen uralkodók üldözték őket. Mindezek mellett azt a megaláztatást is el kellett viselniük, hogy a külvilág mogorva rabbijai és teológusai a falásáknak nevezett etiópokat nem tekintették igazi zsidóknak.

Ők azonban nem adták fel. Az apáról fiúra és anyáról leányra szálló hagyományaiktól ösztönözve nemzedékeken át sem hagytak fel a reménnyel, hogy egy nap elindulhatnak Izrael földjére.

Az ország megalakulását követő első harminc évben csak nagyon kevés etióp zsidó érkezett Izraelbe. Még az Izrael barátjának és szövet-

ségesének számító Hailé Szelasszié császár („Júdea oroszlánja”) uralkodása idején sem történtek komoly erőfeszítések arra, hogy az etiópiai zsidókat a zsidó államba költöztessék. Az események 1973-ban vették kezdetüket, amikor Izrael főrabbija, Ovádiá Jozsef egyértelmű állásfoglalásában kimondta, a magát „Béta Jiszraélnek” nevező etióp zsidóság tagjai teljes jogú zsidónak számítanak. Két évvel később az izraeli kormány úgy határozott, hogy a hazatérési törvényt az etióp zsidókra is kiterjeszti. S amikor 1977-ben Menáhém Begin lett a miniszterelnök, magához hívatta a Moszád igazgatóját, Jichák (Háká) Hofit.

– Hozd Izraelbe az etióp zsidókat! – kérte Begin a rámszádtól.

A Moszád szervezetén belül egy különleges egység, a Bicur feladata volt az ellenséges országokban élő zsidók védelme és emigrációjuk megszervezése Izraelbe. A Bicur – későbbi nevén Cáfirim – azonnal munkához látott.

Röviddel Begin utasítását követően Dávid (Dave) Kimhi – a Moszád igazgatóhelyettese és a Tevel (a titkos nemzetközi kapcsolatok osztályának) vezetője – megérkezett Addisz-Abeába, Etiópia fővárosába. Azért utazott Etiópiába, hogy találkozzék az ország diktátorával, Mengisztu Hailé Mariammal. Ebben az időszakban az ország nem engedélyezte a zsidó lakosság Izraelbe települését. Kitört azonban a polgárháború, és Mengisztu Izraelhez fordult segítségért a lázadók ellen. Kimhi nem volt hajlandó Mengisztu helyett szembeszállni a lázadókkal, de megígérte, hogy fegyvereket szállít neki – egy feltétellel: ha Mengisztu engedélyezi a zsidók kivándorlását. Ahány izraeli Hercules szállítógép érkezik fegyverekkel megrakodva Etiópiába, annyinak kell visszatérnie Izraelbe etióp zsidókkal a fedélzetén, mondta az uralkodónak. Mengisztu beleegyezett, és megkezdődött az etióp zsidók exodusa.

A megegyezés hat hónapig, 1978 februárjáig volt érvényben, amikor is a külügyminiszter, Mose Daján „nyelvbottlása” tönkretette az egészet. Daján egy svájci újságnak adott nyilatkozatában elárulta, hogy Izrael fegyvereket szállít Mengisztu hadseregének. Egyesek azt állították, Daján szándékosan cselekedett, ugyanis ellenezte, hogy Izrael támogassa az etióp uralkodó marxista és szovjetbarát rezsimjét.

Mengisztu tajtékzott. Nyilvánosan nem ismerhette el, hogy titkos kapcsolatban áll Izraellel, ezért azonnali hatállyal felmondta a Moszáddal kötött megállapodást. A zsidó emigráció közvetlen csatornája ezzel bedugult, Begin Hákáának adott utasítása azonban továbbra is érvényben volt.

Noha Etiópia kapui ismét bezárultak, egy Kartúmból, az Etiópiával szomszédos Szudán fővárosából a Moszád központjába érkező levél hirtelen új menekülési útvonallal kecsegtetett az etióp zsidók számára.

A levelet Freda Áklum etióp zsidó tanár írta, akinek sikerült átszöknie a határon Szudánba. Izrael szempontjából Szudán ellenséges országnak számított, melyet éhínség, szárazság, valamint törzsi és vallási háborúk sújtottak. Az ország számtalan részéről, valamint Etiópiából érkező menekültek tengették életüket lerobbant sátor táborokban. Áklum elkecseregett igyekezetében, hogy mielőbbi segítséget szerezzen az etiópiai zsidók emigrációjához, számos levelet küldött Izraelbe és a világ különböző segélyszervezeteinek. Az egyik levél a Moszád központjában kötött ki, és felkeltette egy magas rangú tiszt figyelmét. „Szudánban vagyok – írta Áklum –, küldjenek repülőjegyet.” Repülőjegy helyett a Moszád az egyik emberét, Dánni Limort küldte Szudánba, hogy keresse meg Áklumot.

Miután találkoztak, megegyeztek abban, hogy Áklum próbálja felkutatni a zsidókat a menekülttáborokban, és az eredményről értesíti Dánnit. Néhány hónap alatt talált is harminc zsidót: Izraelbe szállításukat a Moszád megszervezte. Egy hónapra rá, már mint a Moszád alkalmazottja, Áklum azt a megbízatást kapta, hogy Kartúmban próbáljon zsidók nyomára bukkanni. Ott azonban nem talált senkit, ezért Limor úgy határozott, hogy visszatér Izraelbe, és Áklumnak is ezt tanácsolta. Ő azonban maradni akart, hogy további zsidókat kutasson fel Szudán területén. Limor hajthatatlan volt. Megparancsolta Áklumnak, hogy hagyja abba a keresést, és egy héten belül utazzon Izraelbe.

Áklum azonban megtagadta a parancsot, és továbbutazott városról városra, menekülttáborból menekülttáborba abban a reményben,

hogy újabb zsidókra lel. De egy nem sok, annyit sem talált. Tudta azonban, ha most Izraelbe utazik, örökre véget vet az etióp zsidók Szudánban keresztül folyó emigrációjának. Hamis jelentést készített hát, benne zsidók nevével, akiket Szudánban lelt volna fel, majd elfaxolta a Moszádnak, és bejelentette, hogy Szudánban marad „gondját viselni a menekülteknek”.

Az Áklum listáján feltüntetett zsidók valós személyek voltak, csak még mindig etióp falvaikban éltek. Áklum ezért saját szakállára magányos akcióba kezdett Etiópiában. Felkereste a falvakat, és megpróbálta rávenni a helyi zsidókat, hogy emigráljanak Izraelbe. A Jeruzsálemben vezető titkos útról szóló hírek futótűzként terjedtek el. Először pár férfi, később családok, majd egész falvak pakolták össze kevéske holmijukat, és indultak útnak. Több ezer ember, köztük idősek, nők és gyermekek hagyták el titokban Etiópiát. A messianisztikus álom, a visszatérés bibliai ígérete a tejjel-mézzel folyó Kánaánba hajtotta őket újtukon.

Vizet és élelmet készítettek össze, átkeltek a határon, és megkezdtek kimerítő, veszedelmes útjukat a sivatagban. Éjjel gyalogoltak, nappal barlangokban, hasadékokban húzták meg magukat. Sokan megbetegedtek és meghaltak. A kisbabákkal a kiszáradás végzett anyjuk karjában. Egy apa négy gyermekét veszítette el a szörnyű úton. Volt, akik kígyómarásnak vagy skorpiócsípésnek, mások fertőző betegségeknek estek áldozatul. A magukkal vitt víz és élelem hamar elfogyott. Sok csoportot rablók támadtak meg, elvették a holmijukat, gyakran az életüket is. Évekkel később Meheretá Báruh színésznő, aki maga is végigjárta az utat, részletesen beszámolt a borzalmas áldozatokról. Az utazók, mesélte, minden reggel megszámlálták társaik holttestét. Volt, hogy tíz-tizenöt halott is hevert a homokban. Egyetlen család sem akadt, amelyik el ne veszítette volna legalább egy gyermekét.

1981 nyarán Dánni Limor és moszádos csapata titokban visszatért Szudánba. A csapat *Hafis*nak nevezte magát a Haka's Force in Sudan (Háká szudáni serege) kezdőbetűi után. A céljuk az volt, hogy kapcsolatot építsenek ki a Szudánban élő etióp zsidókkal.

Azok a zsidók azonban, akik túléltek az út megpróbáltatásait, további nehézségekbe ütköztek, amikor megpróbálták érintkezésbe lépni a Moszád küldötteivel; még azok is, akik elérték a Kartúm körüli menekülttáborokat, lelkiileg teljesen összetörték. Zsidó válásukat végig titkolniuk kellett, de ugyanakkor kerültk is a nem kóser ételt, amit a segélyszervezetek a menekülteknek osztottak. A tábor bűnbándák tartották rettegésben, akik megerőszkolták a nőket, és elrabolták a fiatal lányokat. Mintegy száz lány tűnt el nyom nélkül. Keresésükre induló hozzátartozóik megtudták, hogy Szaúd-Arábiába adták el őket, ahol mintegy 120 000 nő élt fogságban. Egyesekről táborbeli szomszédjaik kiderítették, hogy zsidók; őket a szudáni rendőrség tartóztatta le és kínoztatta meg. Sokan hónapokat, sőt éveket töltöttek a menekülttáborokban, míg végül elindulhattak Izraelbe.

Az etióp zsidók nagy árat fizettek álmukért, hogy beléphessenek Jeruzsálem kapuin. Több mint négyezren vesztették életüket az út valamelyik szakaszán. A kanadai zsidó, Henry Gold, aki önkéntesként dolgozott etióp és szudáni táborokban, mélyen megrendült az ott élő zsidók körülményei láttán, és éles kritikával illette az izraeli küldötteket, amiért nem képesek megfelelően végrehajtani küldetésüket.

A Moszád azonban továbbra is biztonságos megoldást keresett a zsidók Izraelbe juttatására. Az exodus Szudánból kezdetben menetrend szerinti repülőjáratokkal zajlott, hamis útlevelekkel; röviddel később azonban úgy döntöttek, hogy hajókkal szállítják haza a menekülteket a Vörös-tengeren és a Tiráni-szoroson át Eilát kikötőjéig.

Tevékenysége álcázására a Moszád utazási céget alapított Európában. – Ahhoz, hogy a világnak ezen a részén dolgozhassunk, fedősztorira volt szükségünk – mesélte Jonátán Sefá Moszád-ügynök, az akció egyik vezetője –, mert enélkül egy hét elteltével megkérdezhették volna tőlünk: „Maguk mit keresnek itt? Turisták? Mi látnivaló van itt a maguk számára?” A cég bérbe vett egy Arous nevű elhagyott tengerparti üdülőhelyet Port Szudán közelében, és szerződést kötött a kormánnyal a vörös-tengeri sportlehetőségek fejlesztésére. Az adminisztratív feladatokkal Jehudá Gilt bízták meg, akit a Mo-

szád egyik legjobb tisztjének tartottak. Gil Kartumba utazott, találkozott a szudáni rezsim tisztviselőivel, s hosszas magyarázkodással, rábeszéléssel és vesztegetéssel végül beszerezte az összes szükséges engedélyt az Arous Resort működtetéséhez. A létesítmény felépítése és irányítása Jonátán Sefá feladata lett, aki számos korábbi Moszád-akcióban vett már részt. Az Arous valójában egy falu volt, különálló bungalókkal és néhány közösségi épülettel. Több Moszád-ügynök érkezett Izraelből hamis útlevéllel, s lett az üdülőhely gondnoka vagy egyéb alkalmazottja. A helyi boltot bűvárfelszereléssel, maszkokkal, uszonyokkal és pipákkal töltötték fel. A helyiségben adóvevőt rejtettek el, mely állandó kapcsolatot létesített a Moszád főhadiszállásával. Emánuel Állon, aki több közös akcióban – például a szíriai hajadonok megmentésében – is együtt dolgozott Sefával, telefonhívást kapott Jonátántól: – Szükségem van a segítségedre. Ebben az akcióban nem kell megölni senkit, ez valami különleges, humanitárius munka. Már attól, hogy beszélni kezdek róla, teljesen elérzékenyülök. Létre akarok hozni egy üdülőfalut Szudánban. – Az üdülőhely mindenki számára nyitva állt, reklámplakátjai felkerültek az európai utazási irodák falára.

Számos turista töltötte vakációját az Arousban, s az ő szempontjukból legalábbis az üdülőfalu sikeresnek bizonyult. Napközben úsztak, búvárkodtak és élvezték a Vörös-tenger strandjait. Mit sem tudtak arról, hogy a Moszád ügynökei szinte minden éjjel útnak indulnak, hogy zsidókat szabadítsanak ki a menekülttáborokból. A „búvároktatók” fedőtörténeteket találtak ki az üdülő szudáni alkalmazottai számára. Azt mondták nekik, hogy az éjszakát a Vöröskereszt kasszalai kórházában dolgozó svéd ápolónőkkal töltik. Amikor távozásuk már feltűnően gyakorivá váltak, a helyiek gyanítani kezdték, hogy valami másról lehet szó, amíg azonban megkapták tisztes fizetésüket, jobbnak tartották, ha nem foglalkoznak vele.

Az éjszakai akciókat négy régi teherautóval bonyolították le. A Moszád ügynökei Dánni Limor vezetésével a tábor közelében állították le járműveiket. A „Bizottság” nevű titkos etióp szervezet fiatal tagjai gyűjtötték össze és szállították fel a zsidókat a teherautókra.

Mindez azonban nem volt egyszerű. Az izraelieknek számos veszéllyel kellett szembenézniük. Dávid Ben Uziél, az akció egyik irányítója a táborok megközelítését nevezte az egész folyamat legkockázatosabb részének. – Nagyon közel voltunk a táborokhoz – mesélte. – Könnyen elfoghattak, s ez esetben a lehető leghamarabb fel kellett volna hagynunk a mentési akcióval.

A bizottság tagjai igyekeztek felkutatni a zsidókat a menekült-táborokban, de sokan a szudáni rendőrségtől félve nem voltak hajlandók felfedni valódi kilétüket. Az Etiópia hegyvidéki területeiről származó zsidók korábban sosem láttak még fehér embert, emiatt nem hitték el, hogy az izraeliek is zsidók, akik a megmentésükre érkeztek. Csak amikor Dánni Limor imádkozni kezdett velük, akkor kezdték hinni, hogy mégiscsak zsidó lehet – különös külsejű, szokatlanul imádkozó, de zsidó.

A Moszád ügynökei tartottak a kiszivárogtatástól, ezért sosem figyelmeztették előre a zsidókat az érkezésükre. A bizottság emberei azt mondták nekik, hogy minden pillanatban álljanak útra készen, s ha szólnak, azonnal induljanak. Így aztán éjszakáról éjszakára zsidók szöktek ki a menekülttáborokból, észrevétlenül a találkozóhelyre – egy közeli kisebb vízműsáshoz – osontak, ahol a Moszád ügynökei vártak rájuk.

A négy teherautóból álló konvoj több száz kilométert tett meg a Vörös-tenger partvidékén. Útközben katonai és rendőrségi ellenőrzőpontokon kellett áthaladniuk, ahol Dánni lefizette az öröket, így a konvoj tovább folytathatta útját. A tengerparti találkozóhelyen az izraeli haditengerészet hajója várta őket.

A hadihajó a parttól távolabb horgonyzott le, és a kommandósok motoros gumicsónakokkal jutottak ki a partra. Ott összegyűjtötték és a hajóra szállították a menekülteket. A hajó, amely minden héten megjelent a szudáni partok előtt, a *Bát Gálím* volt. Egyetlen Moszád-ügynök és tengeri kommandós sem felejt el soha azt az érzést, amely elfogta őket, amikor az etióp féltestvéreikkel találkoztak, és útnak indították őket Izraelbe. Dávid Ben Uziél Moszád-ügynök diktafonon örököltette meg az etióp zsidók átszállítását a hajóra. – A tenger

viharos. Mindannyian a karunkban cipeljük egy-egy testvérünket, nehogy megfulladjanak. Mindannyian rendkívül felfokozott érzelmi állapotban vagyunk. Egyeseknek a szülei jutnak eszükbe, akik illegális bevándorlóként jutottak el Izrael földjére. Amikor testvéreink végre feljutottak a hajóra, a sírás kerülgette őket.

– Teljes csendben érkeztek meg – emlékezett vissza Gádi Kroll, a haditengerészet parancsnoka. – Idős férfiak, nők, karonülő csecsemők. Azonnal útnak indultunk a viharos vizeken. Ők csak ültek, és egy szót sem szóltak. – A hajó Eilatba vitte a menekülteket.

Egy nap a kanadai zsidó önkéntes, Henry Gold ellátogatott az üdülőfaluba. Teljesen kimerült a menekülttáborban végzett kemény munkától, ezért barátai azt tanácsolták, vegyen ki pár nap szabadságot, napozzon, fürödjön, búvárkodjon egyet. Fogalma sem volt róla, miféle titkos tevékenységek zajlanak az Arousban és környékén. Amikor azonban körbesétált a faluban, különös érzése támadt: mint ha Moszád-ügynökök vennék körül mindenütt. A személyzet rendkívül fura volt. – Fura akcentusuk volt. Az egyik nő svájcinak mondta magát, de nem svájci akcentussal beszélt, ahogy az iráni sem iránnival. Vacsoránál rendkívül apróra vágott salátát tettek az asztalomra. Sokfelé jártam már a világban, de ilyen salátát csak Izraelben szolgáltak fel. – Másnap reggel Gold úgy döntött, nem teketóriázik tovább, ezért odament a búvároktatóhoz, és héberül megkérdezte tőle: – Mondja, maguk mit csinálnak itt? – A férfi elkerekedett szemmel és vörös arccal lerogyott egy székre, majd kis idő múlva ugyancsak héberül visszakérdezett: – Ki maga? – Még ugyanaznap magas rangú Moszád-tiszt érkezett a faluba, és félrehívta Goldot. A kanadai dühödten támadt neki a menekülttáborokban tengődő zsidók helyzete miatt.

Az egyik akció alkalmával, 1982 márciusában, miközben több, etióp menekülteket szállító csónak haladt a vaksötétben a hadihajó felé, az egyik csónak, fedélzetén négy ügynökkel, fennakadt a parthoz közeli sziklákon. Abban a pillanatban szudáni katonák tűntek fel a parton, és Kalasnyikovjaikat az apró csónakra szegezték.

Dánni Limor összeszedte magát, a katonák elé állt, és angolul ráordított a parancsnokukra: – Elment az esze?! Fegyvert fog a turis-

tákra? – Tovább üvöltözött, megemlítve a nyaralókat, akik búvárkodni jöttek az üdülőfaluba, továbbá az Arous hozzájárulását a szudáni idegenforgalomhoz, majd fenyegetőzni kezdett, hogy panaszt tesz az egység parancsnoka ellen Kartúmban. A tiszt döbbenten kért elnézést, és magyarázkodni kezdett: azt hitték, csempészek ülnek a csónakban. Parancsot adott a katonáinak, hogy hagyják el a helyszínt.

Az ügynökök megmenekültek, de a tengeri mentőakciókat nem folytathatták tovább. Új módszert kellett találniuk az etióp zsidók Izraelbe juttatására. Egy reggel az Arousban megszállt turisták arra ébredtek, hogy a teljes külföldi személyzet eltűnt, csak pár helyi alkalmazott maradt ott, akik reggelit készítettek számukra. A Moszád ügynökei az előző éjjel elhagyták a falut. Csak egy bocsánatkérő levelet hagytak maguk után, melyben megírták, hogy az üdülőhelyet pénzügyi problémák miatt be kellett zárni. A vendégek hazájukban visszakapják a befizetett pénzüket. Így is történt: az elkövetkező néhány hét folyamán az összes búvárkodni vágyó külföldit maradéktalanul kártalanították.

A Moszád főhadiszállásán tartott hosszas tanácskozások után a *rámszád* úgy döntött, a további mentőakciókat a légierő Rhino-Hercules C-130-as repülőgépeivel folytatják. Kockázatos feladat volt ez, hiszen többször is be kellett hatolni a szudáni légterbe, és izraeli katonáknak kellett leszállniuk az ellenséges ország területén. Más választás azonban nem volt: az etióp zsidókat meg kellett menteni.

1982 májusában a Moszád ügynökei visszatértek Szudánba. Első feladatukként fel kellett deríteniük a lehetséges leszállóhelyeket Port Szudántól délre. Találtak egy elhagyatott egykori brit légi bázist, és kijavították a kifutópályáját, hogy alkalmas legyen a nehéz Rhinók fogadására. Megérkezett az etióp zsidók első csoportja a találkozóhelyről a repülőterre. A leszállópályát fáklyákkal világították meg. Amikor azonban az első, hatalmas gép landolt, az etiópok halálra rémültek. Életükben először láttak ilyen óriási fémadarat, amely üvöltő hajtóműveivel, az útját kísérő porfelhőben mintha egyenesen feléjük tartott volna. Sokan elszaladtak, s csak a Moszád embereinek hosszas, kimerítő győzködése hatására voltak hajlandók visszatérni.

A legcsökönyösebbek megtagadták, hogy beszálljanak az acélszörny gyomrába. A gép, amelynek a tervek szerint azonnal vissza kellett volna indulnia, csak egyórás késéssel szállhatott fel, 213 etióp zsidóval a fedélzetén.

Az ügynökök gratuláló táviratot kaptak akciójukért a központtól, de fontos tanulságot vontak le az esetből: a jövőben a teherautóknak meg kell várniuk, amíg a Rhino leszáll, és kinyitja rakodóterének ajtaját, s csak ekkor hajthatnak a gép farkához, hogy a menekültek egyből a fedélzetre indulhassanak.

Az akció sikeres volt, de nem tartott sokáig. A szudáni hatóságoknak feltűnt az elhagyatott leszállópályán zajló különös forgalom, így az ügynököknek új helyet kellett keresniük. Hamarosan találtak is egy másik kifutót, Port Szudántól negyvenhat kilométerre délnyugatra. A Moszád ezúttal egy nagyszabású mentőakció végrehajtása mellett döntött, amelyben hét, egyenként kétszáz személyt elszállítani képes Hercules gép vesz rész.

A Testvérek-hadművelet a *rámszád*, Háká, valamint az ejtőernyős egység parancsnoka, Ámosz Járon tábornok személyes irányításával vette kezdetét. Az elkövetkező két évben, 1982 és 1984 között ezeröttszáz etióp zsidót szállítottak Izraelbe.

A sikeres akciósorozat csaknem kudarccal végződött. A szudáni biztonsági erők egyik informátora kiszúrta a Moszád menekülttáborokban dolgozó kapcsolattartóját. Az etióp zsidót, Ádisz Szolomont letartóztatták, és negyvenkét napon át kínvallatták. Ki akarták szedni belőle a tartótisztjei nevét és azokat a helyeket, ahol találkozni szokott velük. Szolomon azonban nem tört meg, és nem árulta el a titkokat.

1984 végén a menekülttáborokban a helyzet egyre rosszabbra fordult. Az éhínség és a fertőző betegségek számos áldozatot szedtek az etiópok között. Szudánban polgárháború dúlt, amely bukással fenyegette az ország diktátorát, Dzsaafar Nimerit. Túlélése attól függött, kap-e az Egyesült Államoktól sürgős pénzügyi és élelmiszer-segélyt.

Izrael arra kérte Washington, azzal a feltétellel folyósítsa a segélyt Szudánnak, hogy az izraeli légi mentőakciók tovább folytatódhassanak. Az amerikai vezetés rábólintott, és utasította a kartúmi nagykö-

vetet, hogy ennek fényében kezdje meg a tárgyalásokat. A megbeszélések kompromisszummal értek véget: a menekülteket közvetlenül nem, csak egy harmadik ország érintésével szállíthatják Izraelbe; Izrael nem vehet részt az akcióban; az egyezség fejében Izraelnek élelmiszer- és üzemanyag-szállítványokat kell Szudánba juttatnia.

Az USA kartúmi nagykövetsége értesítette Washingtonot, hogy az etióp zsidókat öt-hat hét alatt evakuálni kell Szudánból.

Így vette kezdetét a Mózes-hadművelet.

Eközben Hákat helyettese, Náhum Ádmoni váltotta a Moszád igazgatói székében, aki a közelmúltban az etióp zsidók emigrációjának megszervezésében végzett fáradhatatlan munkájával vívott ki magának elismerést. Ádmoni most felhatalmazást adott embereinek, hogy Belgium érintésével szállítsák haza a menekülteket. Egy zsidó üzletember, egy kis charter cég tulajdonosa, elvállalta, hogy saját Boeinge gépeivel segíti a mentőakciót.

Az első belga repülő 1984. november 18-án, 01.20-kor szállt le Szudánban. Kétszázötven éhes, kimerült, sebekkel borított testű menekült szállt fel a fedélzetre. A belga pilóta azonban nem volt hajlandó felszállni, mert a repülőn csak kétszáztíz oxigénmaszkkal volt felszerelve, jóval kevesebbel, mint az utasok száma. A Moszád egyik ügynöke félrevonta, és suttogva, mégis keményen így szólt hozzá: – Tessék, válassza ki maga, kit ment meg, és kit hagy meghalni! – Majd már kevésbé csendesen hozzátette: – Ha nem ül be a pilótafülkébe, és indítja be a hajtóműveket, kidobom a gépből, és egy másik pilótát ültetek a helyére.

Ez igen meggyőző érvnek bizonyult. A pilóta elfoglalta a helyét, és a Mózes-hadművelet első gépe 02.40-kor, brüsszeli kitérővel elindult Izrael felé. A következő negyvenhét napban a Boeingeek harminchat utat tettek meg, és több mint 7800 etióp zsidót szállítottak el.

Izraelben a katonai cenzúra mindent elkövetett annak érdekében, hogy semmiféle információ ne szivárogon ki a műveletről. Erőfeszítései egészen addig sikerrel is jártak, míg a Zsidó Ügynökség elnöke, Árje Dulcin közleményt nem jelentetett meg, amelyben azt állította, „az egyik zsidó törzs rövidesen hazatér”. A kommuniké hatására a

New York Jewish Press részleteket közölt az akcióról, s ugyanezt tette a *Los Angeles Times* is.

Három nappal később Simon Peresz miniszterelnök a Kneszetben kijelentette: – Izrael kormánya minden tőle telhetőt megtett és meg is fog tenni, hogy az akciók folytatódhassanak, egészen addig, amíg az utolsó etiópiai zsidót is haza nem hoztuk. – Ugyanezen a napon a szudáni kormány leállította a járatokat, és az akciónak vége szakadt. A szudániak rendkívül dühösek voltak, de nem az újságcikkekre, hanem a miniszterelnökre, aki beszédével elismerte, hogy a lapok igazat írtak. – Ha az izraeliek csak még egy hónapig tartani tudták volna a szájukat – jelentette ki egy amerikai politikus Washingtonban –, az összes etióp zsidót ki lehetett volna menekíteni.

George H. W. Bush alelnökre nagy hatást gyakoroltak az izraeliek erőfeszítései és a Mózes-hadművelet, hogy a kockázat ellenére is megpróbálták kimenekíteni az etiópokat.

Úgy döntött, a segítségükre siet. Néhány héttel a Mózes-hadművelet leállítását követően az amerikai légierő hét Hercules gépe szállt le a szudáni al-Kadarif mellett, fedélzetükön több CIA-ügynökkel. Az amerikai különleges alakulat a Sába királynője-hadművelet keretében egyenesen az izraeli légierő Micpe Rámon-i légi támaszpontjára szállította a Szudánban maradt ötszáz etióp zsidót.

Két hónappal később egy katonai junta megdöntötte Dzsaafar Nimeri hatalmát. Líbiai hírszerző tisztek siettek Szudánba, hogy megtalálják a még Kartúmban tartózkodó Moszád-ügynököket. Az utolsó három ügynöknek a nyomára is akadtak, akiknek azonban végül sikerült elrejtőzniük egy CIA-ügynök otthonában. Az amerikai ügynök kezdetben a házában rejtegette, majd ládába zárva feltette őket egy Nairobibba, Kenya fővárosába tartó repülőre. Dávid Molád, a Moszád egyik Szudánban tevékenykedő vezető tisztje csendben elszökött az országból. Az etiópiai zsidók kimenekítése volt az egyik utolsó akciója visszavonulása előtt.

A Mózes- és a Sába királynője-hadműveletekben az amerikai-izraeli együttműködés tökéletes, már-már idilli volt. Sajnálatos módon

azonban röviddel az akciók után Washingtonban kitört a Pollard-botrány: letartóztatták az amerikai hírszerzés egyik zsidó munkatársát, Jonathan Pollardot, és azzal vádolták, hogy Izraelnek kémkedett. Az amerikai kormányon harag és dőbbenet lett úrrá; a CIA vezetői úgy érezték, hogy az a szövetségük, akinek segítséget nyújtottak, elárulta őket.

Az izraeli kormány mély sajnálatát fejezte ki, és visszaszolgáltatta a dokumentumokat, amelyeket Pollard lopott el az amerikaiktól. A titkosszolgálati kapcsolatok Washington és Jeruzsálem között azonban súlyos károkat szenvedtek. Kiderült, hogy Pollard egyik kapcsolattartója Ráfi Eitán volt, a legendás Moszád-ügynök, aki a védelmi minisztérium titkos hírszerző szervezetének állt az élén. A Lákám (Tudományos Kapcsolatok Osztálya) nevű szervezetet azonnal feloszlatták, Washington pedig jogi lépéseket kezdeményezett Eitán ellen, aki a mai napig nem léphet az Egyesült Államok területére a letartóztatás veszélye nélkül.

A Mózes-hadműveletet számos etiópiai zsidó bírálta élesen, mivel lebonyolítása közben több mint négyezer ember vesztette életét. A Caesarea tisztjei, Sábta Sávít vezetésével ugyancsak rossz véleményt fogalmaztak meg a Bicur akciójának megtervezésével és kivitelezésével kapcsolatban. Sávít és emberei azt állították, hogy a Bicur egy jelentéktelen részleg a Moszádon belül, amely nem rendelkezik kellő felkészültséggel az ilyen nagyságrendű hadműveletek levezetéséhez. A Bicur tagjai ugyanakkor azt hangoztatták, hogy az akció éppen a spontán, improvizatív jellege miatt lehetett eredményes. Azt is leszögezték, hogy a legjobb Moszád-ügynököket bízták meg az egyes feladatok végrehajtásával.

A belső viták azonban nem változtatnak a tényen, hogy több ezer zsidónak sikerült eljutnia Izrael földjére. Ám még a Mózes- és a Sába királynője-hadműveleteket követően is ezrek maradtak Etiópiában. Ők is szerettek volna kivándorolni Izraelbe, de a kapuk bezárultak előttük. Izrael kötelességének érezte, hogy őket is kimenekítse. Mindebben az ideológiai és a cionista megfontolások mellett humánus szempontok is szerepet játszottak: számos család szakadt ketté,

gyerekek érkeztek Izraelbe szüleik nélkül, szülők gyermekeik nélkül, vagy éppen férjek a feleségük nélkül... A különválás rendkívül megnehezítette beilleszkedésüket, és számos személyes tragédiához vezetett. A szülői támogatást nélkülöző, s így az új kihívásokkal megbirkózni nem képes fiatalok közül sokan az öngyilkosságba menekültek. A Zsidó Ügynökség küldöttei több ezer zsidót kísértek a főváros, Addisz-Abeba körül felállított táborokba, akik továbbra is bíztak a csodában, hogy egyszer eljuthatnak Izrael földjére.

És a csoda megtörtént.

Hat évvel a Mózes-hadművelet után, 1991 májusában kezdetét vette a Salamon-hadművelet. Etiópiában teljes erővel dúlt a polgárháború, a katonai junta ellen lázadók minden irányból a főváros felé közeledtek. Az akcióra az utolsó pillanatban, az izraeli kormány és a hatalma végnapjait élő Mengisztu között amerikai közvetítéssel megkötött egyezségnek köszönhetően nyílt lehetőség.

A megállapodás Izrael egyik „rejtélyes embere”, Uri Lubráni titkos egyeztető munkájának volt köszönhető. Lubráni, az ország különleges iráni és libanoni követe Jichák Sámir miniszterelnök személyes felkérésére vállalta el a feladatot. Izrael beleegyezett, hogy 35 millió dollárt fizet Etiópiának a zsidók kivándorlásáért, az Egyesült Államok pedig politikai menedéket ígért a Mengisztu-kormány néhány meghatározó személyének. Ezzel egy időben a lázadók vezetőivel is megegyeztek, hogy átmeneti időre tűzszünetet kötnek, s ezalatt Izrael végrehajtja az akciót. Az egész művelet mindössze harminchat órát vett igénybe.

A Salamon-hadművelet végrehajtásával az IDF-et bízták meg. A vezérkari főnök helyettesét, Ámnon Lipkin-Sáhák tábornokot nevezték ki parancsnoknak. Ő elrendelte, hogy minden „repülni képes” járművet küldjenek Addisz-Abeába. Az El Ál légitársaság harminc gépét indította útnak Etiópia felé, s a légierő is számos repülővel képviseltette magát. A Sárdág (Jégmadár) elitosztag kommandósai is útra keltek, oldalukon több száz etióp származású gyalogossal és ejtőernyőssel, akik néhány évvel azelőtt gyerekként emigráltak Izraelbe. A feladatuk az volt, hogy a repülőtéren a menekülteket a repülőgépek-

hez tereljük. Harmincnégy óra leforgása alatt 14 400 zsidót vittek ki a repülőtérre, ahol villámgyorsan beszállították és Izraelbe repítették őket. Az akció során egy világrekord is megdőlt: az El Ál egyik Boeing 747-ese 1087 utassal a fedélzetén szállt fel. Amikor azonban leszállt, már 1088-an voltak rajta: egy gyermek az úton született meg.

Az emigránsokat az Izraelből megsegítésükre érkező fiatal etióp katonák láttán rendkívüli meghatottság fogta el; de még az IDF zöld uniformisát, vörös sapkáját viselő zord etióp ejtőernyősök is könnyekben törtek ki.

Ma, több mint két évtizeddel a Salamon-hadművelet után még mindig sok zsidó él Etiópiában; az ő Izraelbe szállításuk is napirenden van. Az etiópiaiak beilleszkedése az izraeli társadalomba azonban nem könnyű feladat, elsősorban az afrikai vidéki közösségek és a modern nyugati nemzet között fennálló különbségek miatt, de szerepet játszik ebben az ostoba diszkrimináció és néhány vallási vezető véleménye is, akik szerint az etiópok nem igazi zsidók.

Ahogy a *Vándor dal* egyik versszaka mondja:

A Holdról

Anyám néz le rám.

Anyám, ne tűnj el!

Bárcsak itt lehetnél velem,

Te meg tudnád győzni őket,

Hogy zsidó vagyok.

EPILÓGUS

Háború Iránnal?

ENTEBBEI REPÜLŐTÉR, UGANDA, 1976. JÚLIUS 4.

Az éjszaka leple alatt négy izraeli Hercules repülőgép szállt le az entebbei repülőtéren anélkül, hogy az ugandai radarok észlelték volna őket. Izraelből indulva négyezer kilométeres utat tettek meg, fedélzetükön a Szájeret Mátkál kommandós egység és több más elit alakulat katonáival. Egy héttel korábban arab és német terroristák eltérítették az Air France légitársaság Tel-Avivból Párizsba tartó járatát, és Entebbében szálltak le vele. A terroristák, akiket ez ugandai diktátor, Idi Amin Dada védelmezett és támogatott, kilencvenkét izraeli állampolgárt ejtettek túszul. Izrael úgy határozott, vakmerő akciót indít Afrika szívébe a foglyok kiszabadítására.

Néhány perccel a leszállást követően a kommandósok szétszóródtak a repülőtéren. Joni Netánjáhu, a Szájeret Mátkál parancsnoka emberei élén támadást intézett a terminál ellen, ahol a túszokat őrizték. Heves tűzpárbaj alakult ki. Joni egyszer csak megtorpant, és összesett. A Szájeret másik tisztje, Támir Párdo parancsnoka fölé hajolt, bekapcsolta a mikrofonját, és segítséget hívott. – Jonit eltalálták! – kiáltotta. – Muki, vedd át a parancsnokságot! – Joni helyette se, Muki Becer folytatta az akciót. Percekkel később a harc véget ért. A terroristákkal végeztek, a túszokat kiszabadították, a nehéz Hercules gépek pedig felszálltak, és megkezdték útjukat Izrael felé.

Az Izraeltől távol végrehajtott túszmentő akció később legendává vált, de nem járt áldozatok nélkül: három fogvatartott életét veszítette a tűzharcban. És egy katona is, Joni Netánjáhu alezredes, a későbbi miniszterelnök, Benjámin Netánjáhu fivére. Egész Izrael gyászolta Jonit. Az akciót követő este Támir Párdo, a Szájeret Mátkál kommunikációs tisztje bekapogott a Netánjáhu család jeruzsálemi otthonának ajtaján. Neki kellett ismertetnie a hozzátartozókkal Joni halálának körülményeit. Idővel baráti kapcsolat alakult ki a család és Támir között, aki Joni mellett volt élete utolsó pillanataiban.

Harmincöt évvel később az ötvenhét éves Támir Párdót nevezték ki *rámszádnak* a leköszönő Méir Dágán helyett.

Támir Tel-Avivban született egy törökországi és szerbiai származású zsidó család gyermekeként. Tizennyolc évesen jelentkezett az ejtőernyősökhöz, majd a tiszti főiskolán szerzett diplomát. Szolgált a Szájeret Mátkál és a Sáldág (Jégmadár) kommandós egységekben is. Négy évvel Entebbe után csatlakozott a Moszádhoz, számos titkos akcióban vett részt, és háromszor is megkapta az Izrael Biztonságáért érdemérmét. 1998-ban őt nevezték ki a Moszád vizsgálóbizottságának elnökévé a Kháled Masal elleni kudarcba fulladt ammani merénylet-kísérlet után. Röviddel később ő lett a külföldi országokban végzett elektronikus hírszerzéssel foglalkozó Moszád-osztály, a Neviot vezetője, s e pozíciójában az új technikákra és a kreatív tervezésre specializálódott. 2002-ben, amikor Dágánt nevezték ki *rámszáddá*, Párdo lett az egyik helyettese, az elkövetkező négy évben pedig a szolgálat műveleti részlegét vezette. 2006-ban azonban egy évvel az IDF-nél töltött tábornoki rangban a vezérkar műveleti tanácsadójaként. Az ő nevéhez fűződik a második libanoni háború számos vakmerő akciójának terve. 2007-ben Dágán visszahívta Párdót a Moszádhoz. Űg tartották, ő lesz az új *rámszádnak*, ha 2009-ben Dágán megbízatása lejár. Dágán eredményei azonban olyan nagy hatással voltak a kormánynak, hogy további két évvel meghosszabbították igazgatói kinevezését. Párdo csalódottságában kilépett a Moszádtól, és az üzleti életben, egy egészségügyi szolgáltató cégnél helyezkedett el. A civil élet azonban

nem tartott sokáig. 2010. november 29-én Netánjáhu miniszterelnök őt nevezte ki az új *rámszádnak* 2011. januári hatállyal.

Párdo sok tekintetben elődje nyomdokain járt. Az Irán elleni könnyörtelen titkos háború tovább folytatódott. 2011 novemberében és decemberében több robbanás is történt a Sehab rakéták tesztelésével foglalkozó katonai bázisokon, valamint Iszfahán külvárosában, ahol a centrifugákban lévő urángázt alakítják át ismét szilárd anyaggá. Azután egy újabb tudós, dr. Mosztafa Ahmadi-Rosan, a natanzi föld alatti létesítmény igazgatóhelyettese esett áldozatul merényletnek Teheránban, autóvezetés közben. Az akció végrehajtási módja a korábbi merényletekéhez volt hasonló.

Irán Izraelt vádolta a támadásokkal, és bosszút fogadott. Az iráni titkosszolgálat első ízben kísérelt meg merényleteket izraeli célpontok ellen Ázsiában: egy autóba rejtett pokolgép Újdelhiben megsebesítette egy izraeli diplomata feleségét; hasonló, kudarcba fulladt támadást követek el Grúzia fővárosában, Tbilisziben; több robbantás is történt Bangkokban, az egyikben maga a merénylő, egy iráni állampolgár is megsérült. Az egyiptomi titkosszolgálat leleplezte azt a merényletet, amelyet iráni ügynökök egy Szezei-csatornán áthaladó izraeli hajó felrobbantására terveztek ki. Izrael és Irán titkos háborúja mára egyre nyíltabbá válik. Az újdelhi, bangkoki és kairói rendőrség az iráni titkosszolgálatot vádolta a merényletekkel. A világsajtó részletes beszámolókat közölt az iráni kémek meglehetősen ügyetlenül kivitelezett támadásairól izraeli célpontok ellen.

A nyíltabbá váló háború velejárójaként egyre több részlet került napvilágra az iráni területen végrehajtott izraeli akciókról. Nyugati források szerint a Moszád műveleti központokat létesített Azerbajdzsánban és Kurdisztánban, az iráni határ közelében. Ezek a központok kiképzőhelyként is működnek, innen indítják útnak az ügynököket iráni területre. Ugyanezen források szerint a Moszád Iránban tevékenykedő ügynökei közül sokan a MEK ellenzéki szervezet tagjai, iráni muszlimok, akik könnyedén, bármelyik izraeli tisztnél jobban képesek elvegyülni a helyi lakosok között. A MEK számos militánsát titkos izraeli létesítményekben képezték ki, és egyes akciókat

(az atomtudósok elleni támadást, vagy a pokolgépek elhelyezését) speciális díszletek – például egy teheráni utcarészlet – között el is próbáltattak velük.

Más esetekben ettől eltérő eszközökkel próbálták megkörnyékezní az iráni disszidenseket. Több CIA-feljegyzés is megemlíti, hogy a Moszád tisztjei „idegen zászló alatt” hajtottak végre toborzóakciókat. Az izraeliek állítólag magukat CIA-ügynököknek kiadva szerveztek be militánsokat a pakisztáni központú iráni Jundallah terrorszervezet soraiból, hogy szabotázsakciókat és gyilkosságokat hajtsanak végre iráni területen. A CIA-feljegyzések szerint az izraeliek azért adták ki magukat amerikai hírszerzőnek, hogy kivédjék a hithű muszlimok ellenérzését a zsidó államnak végzett szolgálattal szemben.

2012 tavaszán nemzetközi megfigyelők aggódva közölték, hogy az iráni atomprogram befejezéséhez közeledik, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség munkatársai pedig azt állították, hogy Irán 109 kilogramm dúsított uránnal rendelkezik, ami elegendő négy atombomba elkészítéséhez. Ha Izrael úgy dönt, hogy a nukleáris központok elleni átfogó támadással döntő csapást mér az iráni atomprogramra, a titkos háború helyét a nyílt konfrontáció veszi át.

A világsajtó és jó néhány szóvivő megnyilvánulásaiból ítélve nem csak Izrael fontolgatja a katonai megoldás lehetőségét. Jeruzsálemi és washingtoni hivatalos források is megerősítették, hogy Izrael és az Egyesült Államok közösen lép fel, egy jelentős kérdésben azonban véleménykülönbség mutatkozik közöttük. Az amerikaiak szerint az urándúsítás mértéke Iránban 80 százalék körül lehet, ami rendkívüli jelentőségűnek számít, hiszen innen már igen gyorsan elérhető az atomfegyverek előállításához szükséges 97 százalékos dúsítottsági szint.

Izrael a földi és műholdas felderítési adatai alapján másképp számolt. A Moszád kiderítette, hogy az irániak hatalmas versenyfutásban vannak az idővel, és számtalan új létesítmény építésén dolgoznak, több száz méterrel a felszín alatt. Az összes hasadóanyagot és titkos laboratóriumait a föld alatti építményeikbe helyezik át. A Moszád-nak a MEK ellenállási mozgalom segítségével készített jelentései sze-

rint az irániak új föld alatti létesítményt építettek meg Fordo közelében, melynek hatalmas csarnokaiban háromezer, a ma használtaknál sokkal gyorsabb és fejlettebb centrifugát terveznek üzembe helyezni. E centrifugákba 3,5 százalékos dúsítottságú uránt juttatnak, amit azután egészen addig dúsítanak, amíg használatra kész nem lesz. Izrael meg volt győződve róla, hogy ezt az ördögi barlangot más bázisokkal és laboratóriumokkal egyetemben még azelőtt kell lerombolni, hogy a centrifugákat elhelyeznék bennük, és teljesen védetté válnának légicsapás ellen. – Ha a dúsítás eléri a kritikus szintet – mondta egy izraeli küldött az amerikaiaknak –, már elkéstünk. Akkor már semmilyen bombázás nem tudja tönkretenni a programjukat. Most kell cselekednünk, 2012 tavaszán.

Washington nem győzték meg az érvek, és inkább szigorú szankciók életbe léptetésével próbálkozott. Izrael azonban nem hitt abban, hogy a szankciók megállíthatnák Iránt. Egy washingtoni csúcstalálkozón 2012 tavaszán Obama elnök és Netánjáhu miniszterelnök a két ország szoros stratégiai együttműködését méltatta, az iráni atomprogram elleni fellépés módjában azonban nem tudtak megegyezni. A Moszád jelentései továbbra is arra utalnak, hogy Teherán feltartóztathatatlanul halad az atomhatalommá válás útján. Ezzel egy időben az iráni vezetők teljes megsemmisítéssel fenyegetik Izraelt. Már a pusztá gondolat, hogy micsoda veszélyt jelentene egy fanatikus, atomfegyverrel rendelkező Irán Izrael és az egész világ számára, egy régi talmudi mondást juttat az izraeliek eszébe: „Aki jön téged megölni – előzd meg őt, és öld te meg őt!”

Izrael ismét egyedül maradt. S most ugyanúgy, mint a megalakulásakor, 1948-ban, majd a hatnapos háború hajnalán, 1967-ben, a létét meghatározó sorsdöntő kérdésben kell döntenie.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

E könyv egy korábbi változata 2010-ben jelent meg Izraelben, ahol hetven héten át szerepelt a bestsellerlistán, és több eladási rekordot is megdöntött. Köszönetet mondunk mindenekelőtt izraeli kiadónknak, Dóv Eichenwaldnak, a Jediót Ahronót kiadóvállalat vezérigazgatójának: az ő fejében született meg a könyv ötlete, s munkánk során folyamatosan támogatott, bátorított minket.

Rendkívül hálásak vagyunk a hírszerző szolgálatok egykori igazgatóinak és ügynökeinek – csak néhányuk nevét említettük meg – az információkért és tanácsokért, amelyekkel munkánkat segítették.

Kutatóasszisztenseink, Oriáná Álmássi és Nilli Ovnát oroszánrészt vállaltak projektünk létrejöttében. Nilli Ovnát ugyancsak a segítségünkre volt a könyv angol nyelvű, frissített változatának elkészítésében.

Nagy örömmel dolgoztunk együtt amerikai kiadónkkal, Dan Halpernnel, a HarperCollins/Ecco vezetőjével és lelkes szerkesztőivel, Abigail Holsteinnel és Karen Maine-nel. Köszönettel tartozunk irodalmi szerkesztőnknek, Olga Gardner Galvinnek is rendkívül figyelmes és alapos munkájáért.

Könyvünk a világ több mint húsz országában szinte egy időben jelenik meg, a New York-i Writers' House irodalmi ügynökség munkájának köszönhetően, különös tekintettel az ügynökség vezetőjére, Al Zuckermanra és a külföldi jogok igazgatójára, Maja Nikolicra.

Végezetül szeretnénk köszönetet mondani feleségeinknek, Gálilá Bár-Zohárnak és Amy Kormannak a tanácsaikért, a javításaikért, a javaslaataikért és a vitákért – s azért, hogy továbbra is mellettünk állnak.

Miháel Bár-Zohár
Nisszim Misál

BIBLIOGRÁFIA ÉS FORRÁSOK

A *Moszád* – Az izraeli titkosszolgálat legjelentősebb műveletei változatos forrásokon, könyveken, dokumentumokon, újságcikkeken és interjúkon alapul. Mivel kizárólag titkos témákkal foglalkozik, a megbízható és hiteles források felkutatása alapvetően fontos feladat volt. E források között számos publikálatlan dokumentum és az „árnyékvilág” több meghatározó alakjával készített mélyinterjú található. A legértékesebb anyagot a *Jediót Ahronót* vezető újságírójának, dr. Ronen Bergmannnak a könyvei és újságcikkei jelentették. Írásaiból könyvünk több fejezetében is közlünk részleteket, különösen az Iránnal, a Moszád jelenével és jövőjével, valamint a szervezet igazgatóival foglalkozó részekben. Ugyancsak megbízható forrásnak számít Josszi Melman, a *Háárec* című napilap jól informált, hírszerzési témára specializálódott újságírója, aki az utóbbi években minden titkosszolgálatl kapcsolatos témának utánajárt, s cikkeket is jelentetett meg róluk, valamint Smadar Perry, a *Jediót Ahronót* munkatársa, aki elmélyült tudással rendelkezik az arab világról, annak politikájáról és az arab médiáról. Gád Simron, egykori Moszád-ügynök kitűnő könyvet írt az etiópiai zsidók megmentéséről, amely nagy segítségünkre volt.

Munkánk során nagyszámú angol nyelvű forrást is igénybe vettünk, de csak azután, hogy megpróbáltuk különválasztani a megbízható információkat a termékeny képzelőerő szülte fantasztikus történetektől. Reméljük, fáradozásunk eredményes volt.

A héber nyelvű könyvek és cikkek címét angol fordításban közöljük; ezeket a cím után zárójelben szereplő H-betű jelöli.

1. fejezet: AZ ÁRNYAK KIRÁLYA

Mahanaimi, Uzi: Meir Dagan, the mastermind behind Mossad's secret war. *The Sunday Times*, 2010. 02. 21. (H)

The powerful, shadowy Mossad chief Meir Dagan is a streetfighter. *The London Times*, 2010. 02. 18.

Mossad Chief Meir Dagan is a „streetfighter”. *The Nation*, Pakistan, 2010. 02. 18.

Mahanaimi, Uzi: Vegetarian, painter... spy chief. *The Sunday Times*, 2010. 02. 21. (H)

- Thomas, Gordon: *Mossad – The World's Most Efficient Killing Machine*. 2002. 02. 12., www.rense.com
- Sarna, Yigal: Abu Jabel gets the Mossad. *Yedioth Ahronoth*, 2002. 09. 13. (H)
- Eldar, Mike: Sayeret Shaked Association, The Heritage, synopsis of the book *Unit 424*, the story of Sayeret (Commando) Shaked, Published by Shaked ssociation (H)
- Kadmon, Sima: Dagan Who? *Yedioth Ahronoth*, 2001. 11. 30. (H)
- Leshem, Ron: Mossad in deep freeze. *Yedioth Ahronoth*, 2002. 01.18. (H)
- Sarna, Yigal – Leshem, Guy: The first liquidations. *Yedioth Ahronoth*, 1997. 09. 26. (H)
- Shavit, Amos: For You, Grandpa. *Yedioth Ahronoth*, *Day of the Holocaust*, 2010. 04. 12. (H)
- Oren, Amir: One could blow up. *Haaretz*, 2010. 03. 28. (H)
- Leshem, Ron: Even in the Yom Kippur War the best generals were mistaken. *Yedioth Ahronoth*, 2000. 01. 14. (H)
- Barnea, Nahum: Sharon Raised Dagan. *Yedioth Ahronoth*, 2002. 09. 13. (H)
- The brave officer who did not recoil from killing. *Yedioth Ahronoth*, 2002. 09. 11. (H)
- Perry, Smadar: Meir Dagan: Israeli Superman, *Yedioth Ahronoth*, 2010. 01. 17. (H)
- Herman, Dana: Israel is conducting a liquidation campaign in the Middle East. *Haaretz*, 2010. 02. 14. (H)
- Limor, Yoav – Ben-David, Alon: His life's job. YNET, 2005. 06. 04. (H)
- Oren, Amir: In the dark, it's not bad to be Head of the Mossad Meir Dagan. *Haaretz*, 2010. 03. 26. (H)
- Ben, Aluf: Even Nasrallah fears Dagan's methods. *Haaretz*, 2008. 09. 26. (H)
- Ben-David, Alon: Special profile – The man who gave back to Israel its deterrent. 2010. 02. 4., News.nana10.co.il/article (H)
- Korin Liber, Stella: A Politician takes risks (about Meir Dagan). *Globe's*, 2010. 02. 18. (H)
- Ben, Aluf: Who will handle the Iranian Nuclear project. *Haaretz*, 2003. 08. 26. (H)
- Ben, Aluf: Sharon transfers to the Mossad director the dealing with the Iranian nuclear threat. *Haaretz*, 2003. 09. 04. (H)
- Bergman, Ronen: In his Majesty's Service. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 05. (H)
- Bergman, Ronen: Dagan raised Chaos. *Yedioth Ahronoth*, 2005. 10. 07. (H)
- Bergman, Ronen: Closed Institution. *Yedioth Ahronoth*, 2009. 07. 03. (H)

Támadások szíriai és libanoni terrorista vezérek ellen

- Mroue, Bassem: Islamic Jihad Leader killed in Lebanon. *The Associated Press*, *The Washington Post*, 2006. 05. 26.
- Syria blast kills Hamas militant. *BBC News*, 2004. 09. 26.
- Stern, Yoav: Report: Mashal's secretary was killed in Syria. *Haaretz*, 2008. 09. 15. (H)
- Yechezkel, Zvi: The explosion in Beirut targeted Hamas official Osama Hamdan, *Nana*, 10, 2009. 12. 27. (H)

- Nachmias, Roie: Report: Hezbollah members were killed in the bombing in Beirut. YNET, 2009. 12. 13. (H)
- Nachmias, Roie: Report: 3 hurt in the attempt to kill Hezbollah member. YNET, 2010. 01. 13., *Haaretz*, 2010. 06. 20. (H)
- Zesna, Shlomo: Netanyahu thanked Dagan in the name of the Jewish people. *Israel Hayom*, 2011. 01. 03. (H)
- Eichner, Itamar: Dear Meir here is George. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 01. 14.

2. fejezet: TEMETÉS TEHERÁNBAN

Általános

- Sokolski, Henry – Clawson, Patrick (eds.): *Getting ready for a nuclear ready Iran*. Strategic Studies Institute, 2005
- Cordesman, Anthony H. – Al Rodhan, Khalid R.: *Iranian nuclear weapons? The uncertain nature of Iran's nuclear programs*. Center for Strategic and International Studies, Washington, 2006.
- Lewis, Jeffrey: *Briefings on Iran's Weaponization Work*. <http://lewisarmscontrolwonk.com>, 2008. 04. 12.
- Risen, James: *State of War: The Secret History of the CIA and the Bush Administration*. New York, Simon és Shuster, 2006.
- Cockburn, Andrew – Cockburn, Leslie: *Dangerous Liaisons: The Inside Story of the US – Israeli Covert Relationship*. New York, Harper and Collins, 1991.
- Cordesman, Anthony: *Peace and War – The Arab Israeli Military Balance Enters the 21st Century*. New York, Praeger, 2001.
- Minashri, David: *Iran: Between Islam and the West*. Ministry of Defense Publishing House, 1996 (H)
- Drogin, Bob – Murphy, Kim: UN Calls US Data on Iran's Nuclear Aims unreliable. *The Los Angeles Times*, 2007. 02. 25.
- Kreisler, Harry: Juan Cole Interview: Conversations with History, Iran and Nuclear technology. Institute of International Studies, UC, Berkeley, Berkeley.edu/people5/cole
- Gatt, Terence M.: *The Enduring Threat – a Brief History: Iranian Nuclear Ambitions and American Foreign Policy*. Information Clearing House, www.information-clearinghouse.info.article, 2005. 11. 03.
- Squassoni, Sharon: Iran's Nuclear Program, Recent Developments, védelmi szakértő kongresszusi beszámoló, 2003, fpc.state.gov/documents/organization
- Iran Nuclear Milestones 1967–2009. Wisconsin Project on Nuclear Arms Control. *The Risk Report*, vol. 15, no. 6 (2009. 11–12.)

- Bednarz, Dieter – Follath, Erich – Stark, Holger: The Secret Nuclear Dossier: Intelligence from Tehran Elevates Concern in the West. *Der Spiegel*, 2010. 01. 25.
- Parsi, Trita: *Treacherous Alliance: The Secret Dealings of Israel, Iran and the U.S.* New Haven, Yale University Press, 2007.
- A brief History of Iran Missile Technology.* Liveleak.com/view, 2007. 06. 09.
- Weapons of Mass Destruction, Bushehr Background.* Globalsecurity.org/wmd/world/iran/bushehr, 2008. 10. 15.
- New Nuclear Revelations.* Transcript of the press conference of Mohammad Mo-hadessine, Chairman of the foreign affairs committee of the National council of the resistance of Iran. IranWatch.org, 2004. 09. 10.
- Iranian Entity: Islamic Revolutionary Guard Corps.* IranWatch.org, 2004. 01. 26. – 2008. 08. 27.
- Zafir, Eliezer (Gaizi): *Big Satan, Small Satan: Revolution and Escape in Iran.* Maariv, 2002 (H)
- Kam, Ephraim: *From the Terror to the Nuclear: The Meaning of the Iranian Threat.* Defense Ministry Publishing House, 2004 (H)
- Nakdimon, Shlomo: *Tammuz in Flames.* Tel-Aviv, Jedioth Ahronoth, 2004 (H)
- Iranian Organization: The Nuclear Project Renewed After 2003. *Reuters*, YNET, 2007. 12. 11. (H)
- Smith, Craig: Rajavi against the Ayatollahs. *Haaretz.co.il*, 2005 (H)
- Salomon, Ronen: First Nuclear Explosion. *Info/rs/news* (H)
- How to bBuild a Nuclear Bomb. *Minerva.tau.ac.il/bsc/1/1804* (H)
- Report: Iran Will Cross the Technological Threshold in 2010.* International Institute for Strategic Studies. YNET, 2009. 01. 28. (H)
- Head of American Intelligence: Iran Might Threaten Europe Within Three Years. AP, YNET, 2009. 01. 17. (H)
- Bechor, Guy, dr.: Analyzing the Enigma: What will Iran do if attacked? The answer will surprise You. Forum Intifada, *Internet News*, 2008. 12. 08. (H)
- Iran will be able to produce a bomb this year. *Der Spiegel*, Forum Intifada, Topics and News, 2010. 01. 25. & NRG 2010. 01. 25. (H)
- Limor, Yoav: How to Stop the Bomb. YNET, 2007. 06. 19. (H)
- Sanger, David: War Games (Scenarios). *New York Times*, *Haaretz*, 2010. 04. 02. (H)
- Yehoshua, Yossi – Weiss, Reuven: Uri Lubrani, An Interview at his retirement from the Ministry of Defense. *Jedioth Ahronoth*, 2010. 02. 15. (H)
- Shavit, Ari: Palestine Iran Palestine. *Haaretz*, 2010. 03* 25. (H)
- Ben, Aluf – Harel, Amos: How the opportunity to attack and destroy the Iranian nuclear project was missed. *Haaretz*, 2009. 12. 18. (H)
- Appointment in Iran: The head of the nuclear project is the scientist who survived the attempt on his life. *Jedioth Ahronoth*, 2011. 02. 14. (H)

- Melman, Yossi: An Analysis of the Virus in the Iranian nuclear reactor, confirms its purpose – to sabotage the centrifuges. *Haaretz*, 2010. 11. 19. (H)
- Mossad, US, UK cooperating to sabotage Iran Nukes. JPOST.COM. STAFF, 2010. 12. 30.

Khomein-i és „iszlámellenes” atomfegyverek

- Tahiri, Amir: *Allah's spirit: Khomeini and the Islamic revolution.* Tel-Aviv, Ofakim-Am-Oved, 1985 (H)
- Forsloff, Carl: Will worldwide recession create totalitarianism again? *Digital Journal*, 2008. 12. 14.
- Khamenei vehemently rejects nuclear allegations. *Arabianbusiness.com*, 2008. 06. 03.
- Has Iran been striving for nuclear weapons for many years? Katajun Amirpur, Kedma, a *Züd Deutsche Zeitung* cikkének fordítása a szerző beleegyezésével, Kedma.co.il (H)
- A Speech by the Ayatollah Khomeini about nuclear development and the negative influence of the American technology. *Answers Yahoo.com*, 2006. 04. 09. (H)
- Dahan, Yossi: Before starting a new war in the Middle East. *Haoketz*, *haokets.didila.com*, 2009. 06. 05. (H)

1977 – Izrael ballisztikus rakétákat kínál Iránnak

- Részletek Weizman védelmi miniszter és Toffinian tábornok beszélgetéséből, 1977. 07. 18. lásd még Top Secret Minutes from Israel's Ministry of Foreign Affairs, 1977. 07. 18. in Digital National Security Archive, George Washington University, Washington D.C.
- A szerzők interjúi a volt védelmi miniszterrel, Ezer Weizmannal, valamint a védelmi miniszter egykori általános igazgatójával, dr. Pinhasz Zusmannal (Siko)
- Shimron, Gad: The Israeli past of the Iranian nuclear reactor. *Maariv*, 2007. 08. 08. (H)

Dr. Khan és Irán titkos atomprogramja

- Eurenco, profile, *www.eurenco.com/en/about*
- Dr. Khan's televised confession. *Whitemaps.co.il*
- Bin Laden's operatives still use freewheeling Dubai. *USA Today*, 2004. 09. 02.
- Dr. Abdul Qadeer Khan kijelentései az atomprogramról egy tévés talk show-ban. Karachi Aaj News television, 2009. 08. 31.
- Linzer, Daphna: Iran was offered nuclear parts; Secret meeting in 1987 might have begun program. *The Washington Post*, 2005. 02. 27.

- Trento, Joseph – Trento, Susan: How America looked the other way as Pakistan sold nuclear technology to Iran. War News, Secret History, Iraqwarnews.org, 2009. 10. 20.
- Shell, Jonathan: Are you with us – or against us? Wagingpeace.org, 2007. 11. 14.
- Sweet, William: Non Proliferation Review and Iran – Why China owes us one. Arms control and proliferation, arms control foreign policy.com
- Henderson, Simon: Investigation: Nuclear scandal – Dr. Abdul Qadeer Khan. *Sunday Times*, 2009. 09. 20.
- Clary, Christopher: A.Q. Khan and the limits of the nonproliferation regime. Center for Contemporary Conflict, Monterey CA, articles written between 2004. 04–06., Unidir.orgpdf/articles,
- Bergman, Ronen: *Point of no return*. Kinneret, Zmora-Bitan Dvir, 2007, pp. 32, 454–456, 470–471, 473, 478, 481–482, 491–492. (H)
- Bergman, Ronen: A fantastic incident. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 12. 07. (H)
- Bergman, Ronen: The spy who talked. *Yedioth Ahronoth*, 2009. 09. 12. (H)

Dr. Csaudri dezertálása

- Kifner, John: Pakistani says a strike was planned on India. *The New York Times*, 1998. 07. 02.
- Kifner, John: That Pakistani Nuclear expert may be a lowly accountant. *The New York Times*, 1998. 07. 03.
- Kifner, John: Scientists say Pakistani defector is not credible. *The New York Times*, 1998. 07. 08.
- Raghata, Chidanaand: Pakistan was 48 hours away from a preemptive strike: scientist. *Indian Express*, 1998. 07. 03.
- More disclosures after asylum: defector. *The Tribune* (India), 1998. 07. 05.
- Keshavan, Narayan D.: Mystifying Spy. *Outlook India*, 1998. 07. 13.
- Raghata, Chidanaand: Iran part of Pakistan-China nexus: Khan. *Indian Express*, 1998. 07. 03.
- Asylum seeker's story still doubted. Associated Press of Pakistan, 1998. 07. 03., GlobalSecurity.org
- Wright, Robin: Articles about defection – Pakistani reveals details of nuclear program. *The Los Angeles Times*, 1998. 07. 02.
- Palast, Greg: Khan Job: Bush spiked probe of Pakistan's Dr. Strangelove. BBC reported in 2001. Gregpalast.com, 2004. 09. 02.
- Jelentések dr. Iftikhar Khan Csaudri 1998. 07. 01-én, a Wildes & Weinberg ügyvédi irodában (New York, Madison Av. 515.) tartott sajtótájékoztatójáról.

Israel és Askari, valamint Amiri szökése Iránból

- Linzer, Daphna: Former Iranian defense official talks to Western Intelligence. *Washington Post*, 2007. 03. 08.
- Butcher, Tim: Mossad implicated in missing defector mystery. *The Telegraph*, 2007. 03. 09.
- Mahanaymi, Uzi: Defector spied on Iran for years. *Sunday Times*, 2007. 03. 11.
- Cole, Matthew: Iran nuclear scientist defects to U.S. In CIA 'Intelligence Coup'. ABC NEWS, 2010. 04. 01.
- Stern, Yoav: Report: The top Iranian decided to leave his country and defect to USA. *Haaretz*, 2007. 03. 07. (H)
- Melman, Yossi: Contradicting reports about the defection of the Iranian General. *Haaretz*, 2007. 03. 12. (H)
- Melman, Yossi: Report: Two Iranian nuclear scientists defected lately to the West. *Haaretz*, 2009. 10. 07. (H)
- Melman, Yossi: Iran: The USA is involved in the disappearance of our atomic scientists. *Haaretz*, 2009. 10. 08. (H)
- Report: Uranium scientist who disappeared in Saudi Arabia defected to USA. Reuters, YNET, 2010. 03. 31. (H)
- The nuclear scientist who disappeared in Saudi Arabia assists the CIA. Israel Hayom, 2010. 04. 02. (H)

Dr. Mohsen Fakhri Zadeh („Az agy”)

- Iranian entity: Mohsen Fakhrizadeh Mahabadi. Full bio and functions, including passport numbers. Assets in US and EU frozen, etc. IranWatch.org, 2007. 06. 18. – 2008. 08. 28.
- NCRI – Press conference on Resistance in Iran, by Mohammad Mohadessin, Foreign Affairs Committee Chairman, on Fakhrizadeh: Full functions, address, phone numbers, IranWatch.org, 2004. 11. 17.
- Iran suspends enrichment in return for EU pressure on opposition. Iranuclear.org, 2005. 11. 15.
- Verbatim: Iranian opposition reveals secret nuclear site in Tehran. Iranfocus.com, 2004. 11. 19.
- Hider, James –Beeston, Richard (Tel-Aviv) – Evans, Michael: Iran is ready to build an N-bomb. It's just waiting for the Ayatollah's order. *The Times* (London), 2009. 08. 03.
- Disclosing a major secret nuclear site under the Ministry of Defense, NCRI, Weapons of mass destruction newsletter, 2004. 11. 17.

- Ministry of Defense continues secret work on Laser Enrichment Program. Iran-nuclear.org, 2006. 02. 12.
- Half Sigma: How much does a nuclear bomb have to weigh? Half Sigma.com, 2009. 09. 29.
- Fakhri Zadeh – Dr. Strangelove, seeker 401, wordpress.com
- Bergman, Ronen: The Brain. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 03. 19. (H)

Titkos hadműveletek Iránban

- Conroy, Scott: US working to sabotage Iran's nuke program. Article written by Sheila MacVicar and Ashley Velie with Amy Guttman, 2007. 05. 23.
- Cikk és riport a CBS Evening Newsban
- Report: Israel secretly sabotaging Iran's nuclear program. (Using assassins, sabotage, double agents and front companies.) *Daily Telegraph*, idézi: YNET, 2009. 02. 17. (H)
- Western sabotage undermines Iran nuclear drive: experts, France 24, International News, AFP, 2010. 04. 13.
- Baxter, Sara: Iranian nuclear scientist 'assassinated by Mossad'. *The Times* (London), 2007. 02. 04.
- Bush authorizes new covert action against Iran, ABC News, 2007. 05. 22.
- Jitters over Iran blast highlight tensions. *World News on MSNBC*, Associated press, 2005. 02. 16.
- Massive explosion in Parchin missile site of the Guard Corps. Foreign Affairs Committee of the NCRI, 2007. 11. 14.
- MPG's Bushehr branch video of Petrochemical plant explosion [in Bushehr Province], MPG, Bushehr Branch, Marzeporgohar.org, 2009. 08. 15.
- US sabotaged Natanz, sent defective equipment to Islamic Republic. (Power system failed and 50 centrifuges exploded). *Iran Times International*, BNET – (CBS Interactive), 2008. 08. 29.
- Iranian attack complicates nuclear negotiations (murder of Ali-Mohammadi). Stratfor, Global Intelligence, 2010. 01. 12.
- Blanche, Ed: Iran-Israel covert war: the Mossad is said to wage a clandestine campaign of assassination and sabotage against Iran's nuclear programme, but this could backfire on President Obama's efforts to negotiate with Tehran. *The Middle East*, Thefreelibrary.com/_/print, 2009. 07. 01.
- Sherwell, Philip (New York): Israel launches covert war against Iran. *The Daily Telegraph*, 2009. 02. 18.
- Sources expose covert Israel war on Iran. Press TV, Payvand Iran News, pavand.com/news, 2009. 02. 17.
- Porter, Gareth: Iran nuke laptop data came from terror group. IPS, ipsnews.net, 2008. 02. 29.

- Porter, Gareth: Report ties dubious Iran nuke documents to Israel. *Counterpunch*, Counterpunch.org, 2009. 06. 04.
- Bednarz, Dieter: Mysterious assassination in Iran – Who killed Masoud Ali Mohammadi? *Der Spiegel*, 2010. 01. 18.
- Iran's VIP plane crash: Sabotage or accident? Stratfor.com, 2006. 01. 10.
- Broad, William J. – Sanger, David E.: Swiss engineers, a nuclear black market and the CIA. *The New York Times*, 2008. 08. 25.
- Erdbrink, Thomas: Iran hangs convicted spy for Israel. *The Washington Post*, 08. 11. 23.
- Ben-Ishai, Ron: British agent exposed true purpose of Qom Reactor. YNET, 09. 12. 15.
- Philip, Catherine – Elliot, Francis – Whittell, Giles: How secrecy over Iran's Qom nuclear facility was finally blown away? *Sunday Times*, 2009. 09. 26.
- Ghosh, Bobby: CIA knew about Iran's secret nuclear plant long before disclosure. *Time Magazine*, 2009. 10. 07.
- Melman, Yossi: How El-Baradei misled the world about Iran's Nuclear Program. *Haaretz*, 2009. 12. 03.
- Thomas, Gordon: Mossad: was this the chief's last hit? *The Telegraph*, 2010. 12. 05.
- Baker, Luke: Israel seen engaged in covert war inside Iran. Reuters (London), 2009. 02. 17.
- West is assassinating scientists as negotiation strategy. JPost.com.staff, 2010. 12. 01.
- Pepper, Anshil: *Time Magazine*: The scientist who was attacked in Teheran – the most senior in the nuclear Iranian plan. *Haaretz*, 2010. 12. 03. (H)
- Melman, Yossi: Iran blames Israel for killing its Defense Minister. *Haaretz*, 2011. 01. 02. (H)
- Gordon Thomas: *Gideon's Spies*. New York, St. Martin's Griffin, 2009.
- Louis, Jerry – Azulay, Orly – Eichner, Itamar: Report: The Mossad killed an Iranian nuclear scientists. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 02. 04. (H)
- Beck, Eldad – Halili, Yaniv: Nuclear Sting. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 08. 26. (H)
- Ganz, Menachem: The Enigma of the chemical Iranian cargo. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 09. 25. (H)
- Melman, Yossi: They sold them faulty equipment. *Haaretz*, 2007. 13. 07. (H)
- Melman, Yossi: Did the Mossad fail? *Haaretz*, 2008. 11. 25. (H)
- Melman, Yossi: Straw companies or the Mossad – how we screwed Iran. *Haaretz*, 2008. 11. 28. (H)
- "Merkazi, Inyan": *Iran hanged a Mossad agent (Ali Ashtari)*, news room, 2008. 11. 22. (H)

Orosz segítség Iránnak

- Nuclear aid by Russians to Iranians suspected. *The New York Times*, 2008. 10. 10.
- Cohen, Ariel: The Russian handicap to US-Iran policy. *Jerusalem Center for Public Affairs*, Vol. 8, No. 28, 2009. 04. 22.

- John Laudernek, a DCI Non-Proliferation Center igazgatójának állásfoglalása a szénátus külkapcsolati bizottságának az orosz közreműködésről Irán tömegpusztító fegyver- és rakétaprogramjában, 2000. október 5. Documents Home Page, CIA Released Documents, faqs.org
- Gerber, T. P.: *The Collapse of the Russian scientists and Rogue States*. Massachusetts Institute of Technology, 2005.
- Russia-Iran nuclear deal signed. BBC News, 2005. 02. 27.
- Walker, Shaun: Arctic Sea was carrying illegal arms says general. *The Independent*, 2009. 07. 24.
- Shuster, Simon: Was Russia's Arctic Sea carrying missiles to Iran? *Time Magazine*, 2009. 08. 31.
- Yoked, Zach: Report: Netanyahu transferred to the Kremlin a list of scientists who assist Iran. *Maariv*, 2009. 10. 04. (H)

Amerikai–izraeli együttműködés és vita

- Sanger, David: US rejected aid for Israeli raid on Iranian nuclear site. *The New York Times*, 2009. 01. 10.
- Philips, James: An Israeli preventive attack on Iran's nuclear sites: Implications for the US. The Heritage Foundation, Heritage.org, 2010. 01. 15.
- Arens, Moshe: Facing Iran: Lessons learned since Iraq's 1991 missile attack on Israel. The Jerusalem Center for Public and state matters, 2010. 03. 08.
- Segev, Shmuel: *The Iranian Triangle, the Secret Relationship Between Israel, Iran and USA*. Maariv, 1981 (H)

Stuxnet és kémkedés

- Melman, Yossi: Computer virus in Iran actually targeted larger nuclear facility. *Haaretz*, 2010. 09. 28. (H)
- The meaning of Stuxnet. *The Economist*, 2010. 10. 02.
- Melman, Yossi: Israel may or may not have been behind the Stuxnet 'worm' attack on Iran – and it doesn't matter whether it was. *Tablet*, 2010. 10. 05.
- Yong, William: Iran executes 2 men, saying one was spy for Israel. *The New York Times*, 2010. 12. 28.
- Melman, Yossi: Iranian citizen hanged for spying for Israel. *Haaretz*, 2010. 12. 29. (H)
- Perry, Smadar: Iran: „We hanged an Israeli Spy” – Ali Akbar Siadat was hanged for spying for Israel, which paid him US\$60,000. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 12. 29. (H)
- Melman, Yossi: Tehran demands UN intervention, accuses Israel of killing its minister of defense (Ali Riza Askari). *Haaretz*, 2011. 01. 02. (H)

- Iran to the UN: Find out what happened to the missing General. YNET, 2010. 12. 31. (H)
- Outgoing Mossad head delivers farewell words. Jpost.com.staff, *Jerusalem Post*, 2011. 01. 07.
- Ronen, Gil – Sheva, Arutz: Netanyahu bids farewell to Mossad chief. *Israel National News. Com*, 2011. 03. 01. (H)
- Shavit, Ari: Iran threat is too much for the Mossad to handle: Israel's Intelligence Agencies operate brilliantly, but they can't tackle historic challenges single-handedly. *Haaretz.com*, 2010. 02. 18. (H)
- Abu-El-Hul, Ashraf: The Superman of the Hebrew State. *El Aharam*, 2010. 01. 16.

3. fejezet: AKASZTÁS BAGDADBAN

- Hagai, Eshed: *One Man Mossad, Reuven Shiloach: Father of the Israel Intelligence*. Tel-Aviv, Idanim, 1988 (H)
- Shabtai, Teveth: *Ben-Gurion's Spy, The Story of the Political Scandal that Shaped Modern Israel*. New York, Columbia University Press, 1990 (H)
- Strasman, Gavriel: *Back from the Gallows*. Tel-Aviv, Yedioth Ahronoth Books, 1992 (H)
- Bar-Zohar, Michael: *Spies in the Promised Land*. Boston, Houghton Mifflin, 1972.
- Interjúk: *Slomó Hillél, Jehudá Taggar, Mordecháj Ben-Porat*

4. fejezet: EGY SZOVJET TÉGLA, ÉS HOLTTEST A TENGEBEN

Az Avni-ügy

- Avni, Ze'ev: *False Flag. The Soviet Spy Who Penetrated the Israeli Secret Intelligence Service*. London, St. Ermin's Press, 2000.
- Cenzúrázott, kiadatlan fejezet Ze'ev Ávniról Iszer Hárel elmondásában Miháel Bár-Zohár *Spies in the Promised Land* c. könyvének kéziratából
- Interjúk: *Ze'ev Ávni, Iszer Hárel*, egykori rámszád, *Ámosz Mánor*, a Sin Bét korábbi vezetője és a Sin Bét tagjai (név nélkül)

Holttest a tengerben

- Cenzúrázott és kiadatlan fejezet az „Árulóról”, Alexandr Jiszraélről, a *Spies in the Promised Land* c. könyv kéziratából
- Interjúk: *Iszer Hárel, Ámosz Mánor, Ráfi Eitán, Ráfi Medán, családtagok és barátok* (név nélkül)

- Bar-Zohar, Michael: The First Kidnapping by the Mossad. *Anashim* (People Magazine), 1997. 04. 15–19. (no. 14) (H)
- Bergman, Ronen: That's how the Mossad killed Father (and lied to Mother). *Yedioth Ahronoth*, 2006. 05. 26. (H)

5. fejezet: „Ó EZ? CSAK HRUSCSOV BESZÉDE...”

- Interjúk: Victor Grayevski, Ámosz Mánor, Iszer Hárel és Jaákov Károz, egykori ramszádhelyettes
- Khrushchev, Nikita: *The Secret Speech – on the Cult of Personality*. Fordham University, Modern History Sourcebook
- Rettie, John: The Day Khrushchev denounced Stalin. BBC, 2006. 02. 18.
- Henry, Chamberlain William: Khrushchev's war with Stalin's ghost. *Russian Review*, 21, no. 1, 1962
- Ledeer, Michael: Dreams into lightning: Victor Grayevski. asher813typepad.com/dreams...into/victor-grayevsk.html, 2007. 11. 05.
- Rabinovich, Abraham: The man who began the end of the Soviet Empire. *The Australian*, 2007. 10. 27.
- Victor Grayevski. Telegraph.co.UK, 2007. 11. 1.
- Perfit, Tom: The secret about Khrushchev speech. *Haaretz*, 2006. 02. 27. (H)
- Shimron, Gad: *The Mossad and The Myth*. Jerusalem, Keter, 2002 (H)
- Melman, Yossi: There is a speech of Khrushchev from the Congress. *Haaretz*, 2006. 03. 10. (H)
- Melman, Yossi: Our man in the K.G.B. *Haaretz*, 2006. 09. 22. (H)
- Perfit, Tom: The Secret of Khrushchev Speech. *Haaretz*, 2006. 02. 27. (H)
- Total change (turnabout) in broadcasting with the entrance of Victor Grayevski. Kol Israel, iba.org.il/kolisrael70, (H)

6. fejezet: „HOZZÁTOK EL EICHMANNT, ÉLVE VAGY HALVA!”

- A fejezet olyan Iszer Hárellel készült interjúkon alapul, amelyeket kicenzúráztak a *Spies in the Promised Land* c. könyvből, s csak jóval később, a *Jediót Ahronót*ban (1970), valamint Miháel Bár-Zohár *Day of Reckoning* (Tepper, 1991) c. művében jelenhettek meg.
- Hárel, Isser: *The House on Garibaldi Street*. Maariv, 1975 (H)
- Bascomb, Neal: *Hunting Eichmann*. Tel-Aviv, Miskal books, Yedioth Ahronoth, 2010 (H)
- Malkin, Peter Z.: *Eichmann in My Gands*. Tel-Aviv, Revivim, 1983 (H)

- Avrahami, Avner: Myth in operation, the capture of Adolf Eichmann. *Haaretz*, 2010. 05. 07. (H)
- Elian, Yona, dr. – Abramov, Ety: The man with the syringe. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 05. 13. (H)
- Gvirtz, Yael: The age and the trick (Rafi Eitan). *Yedioth Ahronoth*, 2006. 03. 31. (H)
- Tavor, Eli: Zvi Malkin: The man who captured Eichmann. *Yedioth Ahronoth*, 1989. 03. 15. (H)
- Avrahami, Avner: Fifty years after Adolf Eichmann's capture and transfer to Israel, his abductors dispel some myths about the operation and tell how they felt when the top nazi was in their hands. *Haaretz*, 2010. 05. 08. (H)
- Blau, Uri: Yehudith Nessyahu is Dina Ron, the woman who kidnapped Eichmann. *Haaretz*, 2008. 09. 19. (H)
- The operation to capture Adolf Eichmann – A Sin Bét és a Moszád hivatalos közleménye, 1960 (H)
- Fox, Margalit: Peter Zvi Malkin, Israeli agent who captured Adolf Eichmann, Dies. *The New York Times*, 2005. 03. 03.
- Daniel, Michal: „Mother I captured Eichmann.” YNET, 2003. 05. 27. (H)
- Abramov, Ety: A Prickly souvenir. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 06. 24. (H)

7. FEJEZET: „HOL VAN JOSSZELE?”

- Harel, Isser: *Operation Yossele*. Tel-Aviv, Idanim, 1983 (H)
- Interjúk: Iszer Hárel, Jaákov Károz, Ámosz Mánor
- Etinger, Yair: The convert from Neturei Karta. *Haaretz*, 2010. 07. 09. (H)
- Levi, Eyal: For them, he remained Yossele, 45 Years after the operation, the fighters did not forget those days. Maariv NRG, 2005. 10. 18. (H)

8. fejezet: NÁCI HŐS A MOSZÁD SZOLGÁLATÁBAN

- Interjúk: Hájim Jiszraéli, Ráfi Eitán, Ráfi Medán, Iszer Hárel, Méir Amit, Ámosz Mánor, Wernher von Braun
- Otto Skorzeny és társai tárgyalása az általános katonai bíróságon Németország amerikai megszállási zónájában, 1947. 08. 18. – 09. 09., brit hírszerzési anyag
- Nakdimon, Shlomo – Ronen, Moshe: The liquidation of a German scientist in the 60. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 01. 13. (H)
- Harel, Isser: *The German Scientists Affair 1962–1963*. Tel-Aviv, Maariv, 1982 (H)
- Bar-Zohar, Michel: *La Chasse aux Savants Allemands*. Paris, Fayard, 1965.
- Bar-Zohar, Michael: *Shimon Peres: The Biography*. New York, Random House, 2007.

9. fejezet: DAMASZKUSZI EMBERÜNK

- Interjúk: *Éli Cohen családja, fivérei és felesége, Jacques Mercier*
 Segev, Shmuel: *Alone in Damascus: The Life and Death of Eli Cohen*. Jerusalem, Keter, 1986 (H)
 Eli Cohen, több újságcikk Michael Bar-Zohartól. *Haaretz*, 1967. 09. (H)
 Hugi, Jacky: The daughter of the spy Eli Cohen opens up all her wounds. *Maariv*, 2008. 10. 14. (H)

10. fejezet: „KELLENE NEKEM EGY MiG-21-ES!”

- Interjúk: *Méir Amit, Ezer Weizman*
 Amit, Meir: *Head to Head*. Maariv, Hed-Arzi, 1999 (H)
 Nakdimon, Shlomo: *The Hope that Collapsed: The Israeli-Kurdish Connection 1963-1975*. Tel-Aviv, Miskal, 1966 (H)
 Bar, Yael – Estline, Lior: The jewel in the crown. Israel Air-Force Internet site (H)
 Leibovitz-Dar, Sara: Broken wings. NRG, *Maariv*, 2007. 06. 02. (H)

11. fejezet: AKIK SOSEM FELEJTENEK

- Interjúk: „Anton Künzle”, *Menáhém Bárabás*
 “Künzle, Anton” – Shimron, Gad: *The Death of the Butcher of Riga*. Jerusalem, Keter, 1997 (H)
 Bar-Zohar, Michel: *Les Vengeurs*. Paris, Fayard, 1968.
 Dromi, Uri: Menahem Barabash, a former Lehi member and one of the killers of the butcher of Riga: An obituary. *Haaretz*, 2006. 10. 18. (H)
 Adler, Mika: Still from the same village. *Israel Today*, 2010. 04. 16. (H)
 Lori, Aviva – Melman, Yossi: Critical mishap in Paraguay. *Haaretz*, 2005. 08. 19. (H)
 The butcher of Riga was kidnapped and found dead. News Service, *Yedioth Ahronoth*, 1965. 03. 07. (H)
 Alison, John: A quick trial to the murderers of Cukurs. *Yedioth Ahronoth*, 1965. 03. 08. (H)
 Nevo, Amos: When a hangman is offering you his gun. *Yedioth Ahronoth*, 1997. 07. 25. (H)
 Shimron, Gad: Grandfather killed a nazi. *Bamachane*, 2005. 02. 25. (H)

12. fejezet: VADÁSZAT A „VÖRÖS HERCEGRE”

- Bar-Zohar, Michael – Haber, Eitan: *Massacre in Munich*. Guilford, England, The Lyons Press, 2005; a *The Quest for the Red Prince* átdolgozott kiadása. London, Weidenfeld and Nicolson, 1983.
 Dittel, Wilhelm: *Mossad Agent: Operation Red Prince*. Bitan, 1997 (H)
 Tinnin, David B. (Christensen Daggal): *Hit Team*. Jerusalem, Edan Books, 1977 (H)
 Klein, Aharon: *Open Account: Israel's Killing Policy After the Massacre of the Athletes in Munich*. Yedioth Ahronoth Books, 2006 (H)
 Black, Ian: *Israel's Secrets Wars: A History of Israel's Intelligence Services*. New York, Warner Books, 1991.
 Landau, Eli – Dan, Uri – Eisenberg, Dennis: *The Mossad*. New York, New American Library, 1977
 Payne, Ronald: *Mossad: Israel's Most Secret Service*. Corgis Book, 1991
 Barnea, Nahum: Mike Harari, A private citizen or an Israeli secret agent? *Yedioth Ahronoth*, 1989. 12. 13. (H)
 Yechezkei, Zadok: The spy who loved me: The husband of Sylvia Rafael. *Yedioth Ahronoth*, 2005. 02. 25. (H)
 Washington correspondent: The Head of the Mossad watched the killing of a terrorist leader in Paris. *Yedioth Ahronoth*, 1976. 07. 23. (H)
 Lahav, Yochanan: Avner's liquidation squad avenged the killing of the athletes in Munich. *Yedioth Ahronoth*, 1984. 04. 29. (H)
 Haber, Eitan: Revenge Now. *Yedioth Ahronoth*, 2005. 10. 03. (H)
 The planner of the Munich massacre: „I do not regret it.” YNET, 2006. 03. 17. (H)
 Death of Muhamad Uda, one of the planners of the Munich massacre. *Haaretz*, 2010. 07. 03. (H)

13. fejezet: A SZÍRIAI HAJADONOK

- Interjúk: *Ávrám (Zábu) Ben Zeév, Emánuel Állon, Ámnon Gonen és mások (név nélkül)*
 Sukenik, Gadi: Our forces in the heart of Damascus. *Yedioth Ahronoth*, 2005. 10. 17. (H)

14. fejezet: „MA HÁBORÚBA LÉPÜNK?”

- Bar-Joseph, Uri: *The Angel, Ashraf Marwan, The Mossad and the Yom Kippur War*. Kinneret-Zmora-Bitan – Dvir, Or Yehuda, 2010 (H)
 Bregman, Aharon: *Israel's Wars 1947-1993*. London, Routledge, 2000.
 Bregman, Aharon: *A History of Israel*. London, Palgrave Macmillan, 2002. 10.

- Shalev, Arie: *Defeat and Success in Warning: The Intelligence Assessment Before Yom Kippur War*. Maarachot, Ministry of defense publications, 2006 (H)
- Bar-Joseph, Uri: *The Watchman Who Fell Asleep: The Yom Kippur Surprise*. Zmora-Bitan, 2001 (H)
- Haber, Eitan: *Today We'll Be at War!* Tel-Aviv, Yedioth Ahronoth, 1987 (H)
- Zeira, Eli: *Myth Against Reality: The Yom Kippur War*. Tel-Aviv, Yedioth Ahronoth, 1993, új, átdolgozott kiadás, 2004 (H)
- Landau, Eli – Tavor, Eli – Carmel, Hezi – Haber, Eitan – Ben-Porat, Yeshayahu – Gefen, Jonathan – Dan, Uri: *The Mishap*. Special edition, Tel-Aviv 1973 (H)
- Bergman, Ronen: Their man in Cairo. *Yedioth Ahronoth*, 2005. 05. 06. (H)
- Bergman, Ronen: Code name Hatuel. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 07. (H)
- Rosen, Ira: Meeting the Mossad – Ira Rosen meets the former head of one of the world's top spy agencies. CBS, *60 Minutes*, 2009. 05. 12.
- Mahanaymi, Uzi: Dead 'Mossad Spy' was writing exposé. *The Sunday Times*, 2007. 06. 01.
- Blum, Howard: Who killed Ashraf Marwan. *The New York Times*, 2007. 07. 13.
- Was the perfect spy a double agent? CBS, *60 Minutes*, 2009. 05. 10.
- Melman, Yossi: Thirty years after Yom Kippur War top secret is exposed by Israeli historian Aharon Bregman. *Freedomwriter.com/issue* 28, 2003. 08. 19.
- One dead Israeli spy, two theories of double loyalty, three Explanations of how he died, four Suspects: Too many unanswered questions. *The Huffington Post*, Haggai Carmon, 2010. 07. 14.
- Rabinovich, Abraham: Revealing the source. *Jerusalem Post*, 2007. 05. 07.
- Hosken, Andrew: Billionaire spy death remains a mystery. *BBC Today*, 2010. 07. 15. (a brit és az olasz titkosszolgálatokkal való kapcsolatairól)
- Syal, Rajeev: Elite detectives called in to probe spy's fatal fall. *New Zealand Herald*, 2008. 10. 06.
- Inquest: Egyptian spy suspect's death unexplained. *The New York Times*, Associated Press, 2010. 07. 14.
- Melman, Yossi: Who caused the death of the spy? *Haaretz*, 2010. 05. 28. (H)
- Weiss, Efrat: Shabak investigation: Did Eli Zeira revealed state secrets. *ynet*, 2008. 07. 17. (H)
- Gorali, Moshe: The nightingale's song. *Maariv*, 2007. 06. 13. (H)
- Zeira, Eli: Low probability: How a legend was born. *Yedioth Ahronoth*, 2009. 12. 11. (H)
- Ben Ishai, Ron: They tricked us. *Yedioth Ahronoth*, 1998. 09. 29. (H)
- Rappaport, Amir: Zamir: Zeira should take his words back or publish the recording. *Yedioth Ahronoth*, 1998. 10. 02. (H)
- Haber, Eitan: In modest manner you carried out hard and daring operations: Prime minister to Zvi Zamir on his retirement. *Yedioth Ahronoth*, 1974. 09. 02. (H)
- Bar, Yossi: Indictment will be issued in Rome against former head of the Mossad Zvi Zamir. *Yedioth Ahronoth*, 1989. 02. 26. (H)

- Nakdimon, Shlomo: 12 Days before Yom Kippur Golda got personal information: Egypt and Syria are planning war. *Yedioth Ahronoth*, 1989. 10. 08. (H)
- Bar, Yossi: Former Italian head of Intelligence: There is no proof that the Mossad blew up the aircraft. *Yedioth Ahronoth*, 1989. 02. 15. (H)
- Bar, Yossi: Former head of the Mossad was tried and acquitted in Italy. *Yedioth Ahronoth*, 1999. 12. 19. (H)
- Tal, Rami: Éli Zeirá és Cvi Zámir beszélgetésének átirata. *Yedioth Ahronoth*, 1998. 10. 23. (H)
- Zeira, Eli: Aman was mistaken in evaluating the enemy's intentions, and I am responsible. *Yedioth Ahronoth*, 2003. 10. 24. (H)
- Zamir, Zvi: The Mossad alert about the imminent eruption of war did not get to the Chief of Staff. *Yedioth Ahronoth*, 1989. 11. 24. (H)
- Melman, Yossi: Deep throat denies. *Haaretz*, 2003. 01. 16. (H)
- Abramov, Ety: This is not the same state (Zvi Zamir). *Yedioth Ahronoth*, 2007. 03. 29. (H)
- Kreitman, Modi – Perry, Smadar: Suspicion: The spy was thrown from his apartment's balcony. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 06. 28. (H)
- Zeevi, Nadav: The Betrayed. *Maariv*, 2007. 12. 28. (H)
- Melman, Yossi: What do we know about the mysterious death of Dr. Ashraf Marwan, the agent who warned us. *Haaretz*, 2010. 05. 28. (H)
- Tal, Rami: Egyptian double agent in the Mossad (Excerpts from Aharon Bregman's book). *Yedioth Ahronoth*, 2000. 05. 09. (H)
- Bregman, Aharon: How a relative of Nasser deceived Israel. *Yedioth Ahronoth*, 2002. 09. 15. (H)

15. fejezet: SZEXCSAPDA AZ ATOMKÉMNEK

- Vanunu leaked information „to prevent a second Holocaust”. *Nana News*, 2004. 04. 30. (H)
- Melman, Yossi: About the protocols of the Vanunu trial. *Haaretz*, 1999. 11. 25. (H)
- The story of Vanunu's capture is published this morning in Israel. *Yedioth Ahronoth*, 1995. 03. 24. (H)
- Melman, Yossi: The life and times of Cindy, the Mossad agent who tempted Vanunu. *Haaretz*, 1997. 07. 04. (H)
- Melman, Yossi: From Australia to the temptation by Cindy: How Vanunu was kidnapped. *Haaretz*, 2004. 04. 21. (H)
- Yechezkei, Zadok: Friends speak about Cindy. *Yedioth Ahronoth*, 1997. 04. 08. (H)
- Levitzky, Naomi: Machanaymi: She slammed the phone on me three times. *Yedioth Ahronoth*, 1997. 04. 27. (H)
- Lahav, Yochanan – Bar, Yossi – Shaked, Roni: The Italian government will continue investigating the Vanunu kidnapping. *Yedioth Ahronoth*, 1987. 01. 11. (H)

- Yechezkel, Zadok – Lior, Gad: I was hijacked in Rome – wrote Vanunu on his palm. *Yedioth Ahronoth*, 1986. 12. 23. (H)
- Sharav, Ohad: Vanunu was not the first to fall in the trap... The Tempting girls. *Yedioth Ahronoth*, 1986. 11. 17. (H)
- Lahav, Yochanan: The girl who tempted Vanunu is Cheryl Ben-Tov from Nataniya. *Yedioth Ahronoth*, 1988. 02. 21. (H)
- Tal-Shir, Anat – Yechezkel, Zadok: The girl who tempted Vanunu lives 18 years under his shadow, Cindy is afraid. *Yedioth Ahronoth*, 2004. 04. 20. (H)
- The Sunday Times*: These are the Atom secrets of Israel. Under a neglected store-room, 35 meters underground, Atom bombs are being built. *Yedioth Ahronoth*, 1986. 10. 06. (H)
- Ben Ishai, Ron: He did it again. *Yedioth Ahronoth*, 1999. 11. 25. (H)
- Kreitman, Modi: That is how I photographed the nuclear reactor. (A *Sunday Times*nek adott interjú második része.) *Yedioth Ahronoth*, 2004. 06. 06. (H)
- Lior, Gad: Mordechai Vanunu: There is no Democracy in Israel. *Yedioth Ahronoth*, 2004. 06. 06. (H)
- Goldberg, Michal: And then entered the blond guy who kicked and beat me. Vanunu testifies about his kidnapping in court. *Yedioth Ahronoth*, 1999. 11. 24. (H)
- Cindy from the Vanunu affair is selling apartments in Florida. *The Sunday Times*, idézi a *Yedioth Ahronoth*, 2004. 04. 20. (H)
- Mula, Shosh – Awissat, Wata: Missing Cindy. *Yedioth Ahronoth*, 2006. 09. 09. (H)
- Nakdimon, Shlomo – Zimuki, Tova: Mordechai Vaanunu: That's how I was kidnapped. *Yedioth Ahronoth*, 1997. 01. 24. (H)
- Goldberg, Michal: I told Vanunu: Beware of Cindy. *Yedioth Ahronoth*, 1999. 11. 24. (H)

16. fejezet: SZADDÁM SZUPERFEGYVERE

Gerald Bull tündöklése és bukása

- Kendall, Anthony: Project Babylon: Gerald Bull's downfall. www.DanInIntersting.com, 2007. 02. 16.
- Toolis, Kevin: The man behind Iraq's Supergun. *The New York Times*, 1990. 08. 26.
- Eger, Christopher: The Paris guns of world war one. *Military History @ Suite 101*, 2006. 07. 23.
- Glanz, James: Shades of supergun evoke Hussein's thirst for arms. *The New York Times*, 2006. 09. 10.
- Murdered by the Mossad. Canadian Broadcasting Corporation, 1991. 02. 02.
- Frum, Barbara: Who killed Gerald Bull. (Video) Canadian Broadcasting Corporation, <http://archives.cbc.ca>, 1990. 04. 05.

Vadi Haddad és Fathi Sakaki meggyilkolása

- Poisoned Mossad chocolate killed PFLP leader in 1977, says book. *Middle East Times*, 2006. 05. 05.
- Marlowe, Lara: Interview with a fanatic. *Time Magazine*, 1995. 02. 06.
- Thomas, Gordon: Mossad's license to kill. *The Telegraph*, 2010. 02. 17.
- Cockburn, Patrick: Islamic Jihad betrayed by Mossad's spy. *The Independent*, 1996. 03. 21.
- Cordesman, Anthony H.: *Escalating to Nowhere: The Israeli Palestinian War -- The Palestinian Factions that Challenge Peace and the Palestinian Authority*. Center for Strategic and International Studies, Washington D. C., 2005.
- Cockburn, Patrick – Haeri, Patrick: Arafat's murder was foiled by Malta killing. *The Independent*, 1995. 12. 7.
- Sharon, Tomer: *Der Spiegel*: That's how Shafaqi was killed. *Yedioth Ahronoth*, 1995. 11. 5. (H)
- Perry, Smadar – Shaked, Roni – Regev, David: The Mossad liquidated the leader of the Jihad. *Yedioth Ahronoth*, 1995. 10. 29. (H)
- Bar, Yossi – Perry, Smadar: Five bullets in the head, from zero range in a crowded street. *Yedioth Ahronoth*, 1995. 10. 29. (H)
- Fishman, Alex – Bar, Yossi: A search for a Frenchman who brought the motorcycle. *Yedioth Ahronoth*, 1995. 10. 31. (H)
- Tomer, Israel: The head of the Mossad supervised the operation from a boat near Malta. *Yedioth Ahronoth*, 1995. 11. 05. (H)
- Melman, Yossi: The assassination in Malta: The professional skills of the agents vis-à-vis the negligence of Shafaqi. No bullets were found at the killing location. The motorcycle was brought especially to the island. *Haaretz*, 1995. 10. 30. (H)
- Melman, Yossi: Sometimes a small organization cannot recover. *Haaretz*, 1995. 10. 30. (H)
- Melman, Yossi: With a gun, explosive, poison, without asking questions. *Haaretz*, 1998. 03. 17. (H)
- Eldar, Akiva: *Der Spiegel*: Rabin ordered the killing of Shafaqi. *Haaretz*, 1995. 11. 05. (H)
- Letz, Yitzhak: 5 shots in Malta *Globe's*, 2001. 04. 15. (H)
- Bechor, Guy: Despite the Iranian financing, the Islamic Jihad is falling apart since the murder of Shafaqi. *Haaretz*, 1996. 10. 14.
- Bergman, Ronen: Cut off his head, Mossad version. *Yedioth Ahronot*, 2007. 06. 08. (H)

17. fejezet: AMMANI FIASKÓ

- Yatom, Danny: *Secret Sharer, from Sayeret Matkal to the Mossad*. Yedioth Ahronoth, Tel-Aviv, 2009
- Melman, Yossi: Back to the scene of the crime. *Haaretz*, 2007. 09. 26. (10 anniversary of the fiasco) (H)
- Bergman, Ronen: Less luck than brain. *Yedioth Ahronoth*, 2006. 07. 07. (H)
- Tal-Shir, Anat: The Mossad sfair (Mash'al) – a full recapture of the events; Barnea, Nahum: Netanyahu will bury the head of the Mossad slowly but sophisticatedly; Shifer, Shimon: Breaking News: the Jordanians threatened to break into the Embassy in Aman. Israel was forced to hand the secret formula of the chemical weapon; Perry, Smadar: Hussein demands that the Mossad fire all the people involved in the affair, or no Israeli Intelligence agents will be allowed into Jordan; Ben Ishai, Ron: Due to previous successes the Mossad developed the notion that such an operation is foolproof; Ringel Hoffman, Ariela – Leshem, Guy: Danny Yatom was left alone; now everybody is turning their backs to him; Fishman, Alex: The rivalry between the intelligence agencies is oozing to the lower levels. Senior security official: „If it doesn't stop immediately we'll pay dearly.” *Yedioth Ahronoth*, különszám, 1997. 10. 10. (H)

18. fejezet: ÉSZAK-KOREÁBÓL SZERETETTEL

- September 6, 2007 airstrike. *Globalsecurity.org*, 2007. 10. 29.
- Gartenstein-Ross, Daveed – Goodman, Joshua D.: The Attack on Syria's Al-Kibar nuclear facility. 2009 tavasz, <http://www.jewishpolicycenter.org>
- Sanger, David E. – Mazetti, Mark: Israel struck Syrian nuclear project, Analysts say. *The New York Times*, 2007. 10. 14.
- Report: Iran financed Syrian nuke plans – Tip from defector said to lead to Israeli strike on suspected reactor in 07', Associated Press, 2009. 03. 19.
- Linzer, Daphna: Former Iranian defense official talks to Western intelligence. *Washington Post*, 2007. 03. 08.
- Mahanaymi, Uzi – Baxter, Sarah – Sheridan, Michael: Israelis blew apart Syrian cache. *The Sunday Times*, 2007. 09. 16.
- Mahanaymi, Uzi – Baxter, Sarah – Sheridan, Michael: Snatched: Israeli commandos nuclear raid. *The Sunday Times*, 2007. 09. 23.
- Follath, Erich – Stark, Holger: How Israel destroyed Syria's Al-Kibar nuclear reactor. *Spiegel.de* 2009. 02. 11.
- Background Briefing with Senior US Intelligence Officials on Syria's Covert Nuclear Reactor and North Korea's Involvement. Council of Foreign Relations, www.cfr.org, 2008. 04. 24.

- Bergman, Ronen: Asad's nuclear Plan. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 04. 04. (H)
- Ross, Michael – Kay, Jonathan: The Mossad planned to sink a Syrian freighter with missiles from Korea. A chapter from the book *The Volunteer, a Biography of a Mossad Agent*. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 12. (H)
- Ben-Horin, Yitzhak: Report: Syria and North Korea are building together a nuclear site. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 13. (H)
- Rappaport, Amir: That is how a Syrian nuclear project grew under our nose. *Maariv*, 2007. 11. 02. (H)
- Ben-Horin, Yitzhak: The Syrian nuclear reactor was attacked weeks before it became operative. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 04. 24. (H)
- Melman, Yossi: Report: A commando unit landed in Syria a month before the nuclear reactor was bombed. *Haaretz*, 2009. 03. 19. (H)
- Valdman, Amit: Report: An Iraqi defector uncovered the Syrian nuclear reactor – reveals a Swiss newspaper. *News2, Mako*, 2009. 3. 19. (H)
- Bush: The revelations about the bombing of the nuclear reactor in Syria: A message to Tehran. *Haaretz*, 2008. 04. 29. (H)
- Ben-Ishai, Ron: Exclusive: YNET's envoy at the operation site in Syria. *YNET*, 2007. 09. 26. (H)
- Ubitachon, Tzava – Sela, Yochai, dr.: The Syrian nuclear Plan. The Mideast Forum, 2007. 09. 15. (H)
- North Korea assists the Syrians in the nuclear field. *Walla, a Washington Post* alapján, 2007. 09. 13. (H)
- Sayeret Matkal operated in Syria prior to the attack. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 23. (H)
- Halili, Yaniv: North Korean scientists may have been killed in Syria. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 18. (H)
- Shimron, Gad: That is how the „agriculture compound” was bombed. *Maariv*, 2007. 09. 16. (H)
- Azulay, Yuval – Ravid, Barak: Aman chief: Israel recovered its deterrence capacity. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 17. (H)
- Perry, Smadar – Azulay, Orly: North Korea for the sake of Asad. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 23. (H)
- Sayeret Matkal collected nuclear samples in Syria. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 09. 23. (H)
- Azulay, Orly: Israel had an agent in the Syrian nuclear reactor. *Yedioth Ahronoth*, 2007. 10. 21. (H)
- Melman, Yossi: Who is assisting Damascus to upgrading its falling nuclear program? *Haaretz*, 2007. 09. 16. (H)
- Melman, Yossi: Israel made the US understand. *Haaretz*, 2008. 04. 27. (H)
- Melman, Yossi: Report: Enriched uranium in the nuclear site that Israel bombed. *Haaretz*, 2008. 11. 11. (H)
- Report: Israel had a mole in the Syrian reactor. *YNET*, 2007. 10. 20. (H).

Report: The compound which was bombed in Syria was the building site of a nuclear reactor. *The New York Times*: The reactor was not in an advanced stage and was being built according to a North Korean design. 2007. 10. 14.

ABC: Israel sent an agent to the Syrian reactor, or recruited one of his workers. 2007. 10. 21.

William, Brod – Mark, Mazeti: Satellite pictures show: The Syrian compound which was bombed had been built six years ago. A *The New York Times* idézi a *Haaretz*, 2007. 10. 28. (H)

Melman, Yossi: Iran financed the building of the nuclear reactor that was bombed in Syria. *Haaretz*, 2009. 03. 20. (H)

The Iranian officer who defected to the US caused the attack on the Syrian reactor. News 10, news.nana10.co.il, 2009. 03. 19. (H)

Mendel, Yoni: Report: The Iranian general emigrated to the US. Walla, <http://news.walla.co.il>, 2007. 02. 06. (H)

Merkazi, Inian: Sayeret Matkal brought earth samples and Bush authorized the bombing in the North of Syria. News-israel.net, 2010. 05. 10. (H)

Melman, Yossi: Report: A Commando Unit landed in Syria a month before the reactor was bombed. *Haaretz*, 2009. 03. 19. (H)

Stern, Yoav: Iran to Assad: We'll assist as much as needed. *Haaretz*, 2007. 09. 07. (H)

Bechor, Guy: The airplanes incident: Embarrassed Damascus, Gplanet.co.il, 2007. 09. 15. (H)

Ziser, Prof. Eyal: Between the lines. news.nana10.co.il, 2010. 11. 15. (H)

Bush: Olmert asked Me to bomb the Syrian reactor. NRG News, 2010. 11. 06. (H)

Brandstein, Eli: The attack on the reactor: That's how it happened. *Maariv*, 2010. 11. 08. (H)

Caspit, Ben: Who's afraid of Syria. NRG Maariv, 2010. 11. 07. (H)

Bush, George W.: *Decision Points*. The Crown Publishing Group, New York, 2010.

Szulejmán tábornok halála

Blandford, Nicholas – Hider, James: Syrian general's killing severs Hezbollah links. TimesOnline.com, 2008. 08. 06.

General Muhammad Suleiman buried in Syria. cafesyria.com/yrianews/2706.aspx, 2008. 08. 10.

Lutfi, Manal – Majli, Nazer: Mystery shrouds assassination of Syria's top security adviser. *Asharq El-Awsat*, 2008. 08. 05.

Bergman, Ronen: The nuclear general killed on shore. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 08. 04. (H)

Mahanaymi, Uzi: Slain Syrian aide supplied missiles to Hezbollah. *The Sunday Times*, 2008. 08. 10.

Mahanaymi, Uzi: Meir Dagan: The Mastermind behind Mossad's secret War. *The Sunday Times*, 2010. 02. 21.

Blanford, Nicholas: The Mystery behind a Syrian murder. *Time*, 2008. 08. 07.

Wanger, Lilit: There was total silence. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 06. 70. (H)

Yehoshua, Yossi: Commendation of the long arm. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 06. 22. (H)

Sunday Times: The naval Commando liquidated Muhammad Suleiman two years ago

Huggi, Jacky: The end of the secret adviser of the Syrian president. *Maariv*, 2008. 08. 04. (H)

Rabin, Barak – Stern, Yoav: The Hezbollah member who was liquidated was nicknamed in Israel the Syrian Mughniyeh. *Haaretz*, 2008. 08. 04. (H)

Death of the North Korean builder and security officer of the Syrian reactor. Debka Internet site, 2008. 08. 09. (H)

Harkov, Lahav: Wikileaks: Syria believes Israel killed top Assad aide. *Jerusalem Post*, 2010. 12. 24.

Oren, Amir: Former CIA director: The secrecy around the attack of the Syrian reactor is unjustified. *Haaretz*, 2010. 07. 09. (H)

19. fejezet: SZERELEM ÉS HALÁL DÉLUTÁN

Black, Ian: Profile: Imad Mughniyeh. *The Guardian*, 2008. 02. 13.

US Official: World „Better Place” With Death of Hezbollah Figure. *The Associated Press*, 2008. 02. 13.

Thomas, Gordon: Mossad most wanted: A deadly vengeance (Imad Mughniyeh). *The Independent*, 2010. 02. 23.

Oren, Amir: Commentary: A clear message to Nasrallah and the Hezbollah. *Haaretz*, 2010. 02. 13. (H)

Hezbollah's report about the liquidation of Mughniyeh. Debka file, 2008. 02. 28. (H)

From Argentina to Saudi Arabia, everybody was looking for Mughniyeh. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 02. 13. (H)

Stern, Yoav – Melman, Yossi: Syria: The liquidation of Mughniyeh is a terrorist act. *Haaretz*, 2008. 02. 13. (H)

Melman, Yossi: The Terror attacks that put Mughniyeh on the map. *Haaretz*, 2008. 02. 13. (H)

Nachmias, Roy: The retaliation for the killing of Mughniyeh is a question of time. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 06. 30. (H)

Melman, Yossi: Commentary: He was higher on the wanted list than Nassrallah. *Haaretz*, 2008. 02. 13. (H)

Cohen, Dudi – Nachmias, Roy: Iran – The killing of Mughniyeh is an example of the Israeli terror. *Yedioth Ahronoth*, 2008. 02. 13. (H)

20. fejezet: KAMERÁK ELŐTT

Tomlinson, Hugh: Assassins had Mahmoud al-Mabhouh in sight as soon as he got to Dubai. *The Times* (UK), 2010. 02. 17.

Mahmoud al-Mabhouh was sedated before being suffocated, Dubai Police say. *The Times* (UK), 2010. 03. 01.

Report from the *Sunday Times*: PM authorized Mabhouh killing. YNET, 2010. 02. 21.

Worth, Robert F.: Inquiry grows in Dubai assassinations. *The New York Times*, 2010. 02. 24

Ravid, Barak – Herman, Dana (London): Britain's Prime minister ordered the investigation of the forged passports; The Israeli ambassador was summoned for a clarification. *Haaretz*, 2010. 02. 18. (H)

Haber, Eitan: The result test: Not a failure, great achievement. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 18. (H)

Perry, Smadar: The hit team visited Dubai 3 times. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 19. (H)

Melman, Yossi: The last liquidation of this kind; there will be not many more like this one. *Haaretz*, 2010. 02. 19. (H)

Netanyahu to the hit team: The people of Israel trust you, Good-Luck. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 20. (H)

Barkan, Noam – Tubias, Benjamin: Gail is checking out (from the hotel). *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 22. (H)

Dubai exposed 15 more agents; ten of them have names of Israeli citizens. *Haaretz*, 2010. 02. 25. (H)

Kreitman, Modi – Zinger, Zvi – Glickman, Eitan: The liquidation in Dubai: 8 Israelis carrying forged passports will be called to testify by British investigators. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 28. (H)

Ravid, Barak – Herman, Dana: The Israeli Ambassador in Australia was summoned for clarification. *Haaretz*, 2010. 02. 25. (H)

Eichner, Itamar: London does not awaits the Mossad. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 04. 05. (H)

Australian intelligence report: The Mossad is responsible for the forgery. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 05. 25. (H)

Kreitman, Modi – Eichner, Itamar: Forged passports: An Israeli diplomat was expelled from Ireland. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 06. 16. (H)

Issacharov, Avi – Herman, Dana: The killers of the Hamas high official are listed in the „Wanted” list of the Interpol. *Haaretz*, 2010. 02. 19. (H)

Perry, Smadar – Shaked, Roni: Did not withstand the temptation – A foreign woman is suspected to have made him open the door. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 01. (H)

Perry, Smadar: Dubai presents the hit men, that's how he was killed, a woman agent at the door. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 16. (H)

Perry, Smadar: „Thank God I know to take precautions.” Mabhouh in an interview to Al-Jazeera. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 02. 12. (H)

Perry, Smadar: A Dubai Hug – Portrait of Dhahi Khalfan. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 03. 05. (H)

Aderet, Ofer – Melman, Yossi: Report: Germany issued a warrant for the arrest of a suspect in assisting the attack in Dubai. *Haaretz*, 2011. 01. 16. (H)

Beck, Eldad (Berlin): The „Mossad Agent” fined 60 thousand Euros in Germany is Uri Brodsky, accused of involvement in the liquidation of Mabhouh. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 01. 16. (H)

Bergman, Ronen: Turn off the Plasma. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 12. 31. (H)

Bergman, Ronen – Schult, Christopher – Smolczyk, Alexander – Stark, Holger – Zand, Bernard: The anatomy of Mossad's Dubai operation. Spiegel Online, 2011. 01. 17.

Perry, Smadar: The man killed – „A Hamas High official”. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 04. 07. (H)

McGlothlen, John: Dubai Police allege assassination team in Hamas commander's slaying used credit cards issued by Iowa Bank. News Hawk, Statewide News, 2010. 02. 24.

McGregor-Wood, Simon – Walter, Vic – Setrakian, Lara: Dubai Police release new suspects in hit squad killing. ABC News, Dubai, 2010. 02. 10.

Yehoshua, Yossi: Israel Attacked in Sudan. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 04. 06. (H)

Perry, Smadar: Israel Attacked in Sudan. *Yedioth Ahronoth*, 2011. 04. 07. (H)

Sudan to file a complaint against Israel to the UN over the Air Strike. Aljazeera.net, 2011. 04. 7.

Israel Attacked in Sudan to prevent Arms smuggling to Gaza. Niletvinternational.net, 2011. 04. 20.

21. fejezet: SÁBA KIRÁLYNÓJÉNEK FÖLDJÉRŐL

Shimron, Gad: *Bring Me the Jews of Ethiopia, How the Mossad Brought the Ethiopian Jews from Sudan*. Or Yehuda, Maariv (Hed Arzi), 1988 (H)

The History of the Ethiopian Jews. Jewish Virtual Library, jewishvirtuallibrary.org

Myre, Greg: Israel to speed immigration for Jews in Ethiopia. *The New York Times*, 2005. 02. 01.

Heilman, Uriel: Distant relations. *The Jerusalem Post*, 2005. 04. 08.

- Jacobovici, Simcha: *Falasha: Exile of the Black Jews of Ethiopia*. Dokumentumfilm, 1983.
- Bergman, Ronen: The Price: 4000 killed. *Yedioth Ahronoth*, 1998. 07. 03. (H)
- The emigration of the Ethiopian Jews, Operation Moses 1984 and Operation Salomon 1991. [www.jafi.org.il/ JewishAgency/Hebrew](http://www.jafi.org.il/JewishAgency/Hebrew) (H)
- Sanbato, Ainao Freda: Operation Moses. *Haaretz*, 2006. 3. 11. (H)
- Shalit, David: Then I said in Hebrew: What are you doing here? *Haaretz*, 1996. 05. 17. (the story of Harry Gold) (H)
- Perfit, Tudor: The exodus from Ethiopia. *Yedioth Ahronoth*, 1985. 10. 25. (H)
- Fleet 13 on the Sudan shores. *Yedioth Ahronoth*, 1994. 03. 15. (H)
- Kizel, Arie: Fleet 13 landed in Sudan. *Yedioth Ahronoth*, 1994. 03. 18. (H)
- Geinosar, Shahrar: Last station Sudan. *Yedioth Ahronoth*, 2003. 06. 27. (H)
- Mosko, Yigal: First bring some samples. *Yedioth Ahronoth*, 2001. 10. 12. (H)
- Ababa, Dani Adino (Zimbabwe [Manegisto Heilla Mariam]): Israel Lover. *Yedioth Ahronoth*, 2005. 09. 23. (H)
- Shir, Smadar: Following Me in the desert. *Yedioth Ahronoth*, 2009. 07. 17. (H)
- Regev, David: In the prairies of Ethiopia. *Yedioth Ahronoth*, 2010. 03. 19. (David Ben Uziel története) (H)
- Hamasa L'Eretz Israel – The Journey to the Land of Israel. Szöveg: Haim Idissis, zene: Shlomo Gronich.
- Nir Dvori (hadirporter): 25 years to Operation Moses: Interviews with Emanuel Allon, Gadi Kroll, David Ben-Uziel and Yonathan Shefa. The News, Channel 2, 2010. 06. 15. (H)
- Duvdevani, Harel – Duvdevani, Eran: Operation Solomon – Bring the Ethiopian Jews. www.sky-high.co.il (H)

Héber nyelvű könyvek

- Edelist, Ran: *The Man who Rode a Tiger*. Zmora-Bitan, 1995.
- Bar-Zohar, Michael (ed.): *100 Men and Women of Valor*. Ministry of Defense Publishing house, 2007.
- Golan, Aviezer – Pinkas, Danny: *Code Name: The Pearl*. Zmora-Bitan-Modan, 1980.
- Golan, Aviezer: *Operation Susanna*. *Yedioth Ahronoth*, 1990.
- Thomas, Gordon: *Gideon's Spies: The Secret History of the Mossad*. Or-Am, 2008.
- Gilon, Carmi: *Shin-Beth Between the Schisms*. Tel-Aviv, Miskal *Yedioth Ahronoth*, 2000.
- Melman, Yossi – Haber, Eitan: *The Spies: Israel's Counter-Espionage Wars*. Tel-Aviv, Miskal – *Yedioth Ahronoth*, 2002.
- Halevi, Ephraim: *A Man in the Shadows*. Matar, 2006.
- Westerby, Gerald: *A Mossad Agent in Hostile Territory*. Matar, 1988.

- Melman, Yossi (ed.): *Report of the CIA on the Israeli Intelligence Services*. Tel-Aviv, Zmora-Bitan, 1982.
- Amidror, Yaakov: *Intelligence from Theory to Practice*. Ministry of Defense publications 2006.
- Fine, Ronald: *The Mossad*. Or-Am, 1991.
- Kimche, David: *The Last Option*. Miskal *Yedioth Ahronoth*, 1991.
- Sagi, Uri: *Lights in the Fog*. Ed by Rami Tal, *Yedioth Ahronoth*, 1998.
- Shimron, Gad: *The Mossad and The Myth*. Jerusalem, Keter, 2002. (H)

Angol nyelvű könyvek

- Posner, Steve: *Israel Undercover: Secret Warfare and Hidden Diplomacy in the Middle East*. Syracuse, Syracuse University Press, 1987.
- Raviv, Dan – Melman, Yossi: *Every Spy a Prince: The Complete History of the Israeli Intelligence Community*. Boston, Houghton Mifflin, 1990.
- Landau, Eli – Dan, Uri – Eisenberg, Dennis: *The Mossad*. New York, Paddington Press, 1978.
- Bar-Zohar, Michael: *Spies in the Promised Land*. Boston, Houghton Mifflin, 1972.

Francia nyelvű könyvek

- Dan, Uri: *Mossad: 50 Ans de guerre secrete*. Paris, Presses de la Cite, 1995.
- Bar-Zohar, Michael: *Les Vengeurs*. Paris, Fayard, 1968.

Interjúk

- Iszer Harel, Jaakov Kározy, Izzi Dorot, Jichák Sámir, Ámosz Mánor, Méir Ámit, Anton Künzle, Menáhém Bárabás, Victor Grajevski, Jichák Rabin, Ezer Weizman, Hájim Jiszrááli, dr. Pinhász (Siko) Zusman, Uri Lubráni, Wernher von Braun, Ráfi Eitán, Ráfi Medán, Jichák-Sárid, Éli Landau, Hánoh Saár, Ávráám (Zábu) Ben Zeév, Emánuel Allon, Ámnon Gonen, Éli Cohen családja, Alexander Jiszráél családja, Zeév Ávni és mások, akik nem akarták felfedni kilétüket.

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

- 135-ös üzem 130
 333-as üzem 131, 132, 134, 138, 139
 Abbászi-Davani, Ferejdun, dr. 21, 22
 Abd el-Hir, Husszein 217–218
 Abrams, Elliott 307
 Abú Ramen 160, 168
 Abú Szejf, Muhammad 294–295
 Abú-Szaif 14
 Addisz-Abeba 341, 353
 Adenauer, Konrad 133, 140, 141
 Ádmoni, Náhum 266, 271, 350
 Advan, Kamál 221, 223
 Aerbel, Dán 228
 Áhároni, Cvi 78–81, 83, 87, 90, 91, 97, 103
 Áhituv, Ávráhám (Gotfried) 129, 143–144
 Ahmadinezsád, Mahmúd 22, 23, 36
 Aix-les-Bains 115
 Ajad, Abú 315
 Áklum, Freda 342–343
al-Arabíja 334
 al-Ard, Mádzsíd Sejkh 159–160, 161, 170, 172, 173
 al-Aszad, Bassár 302, 310, 313
 al-Aszad, Bászél 310
 al-Aszad, Háfez 11, 236, 285, 302, 308, 309, 310, 313
 al-Baida tengerpart 221
al-Balad 322
 al-Bitar, Szalah 163, 165
 al-Dín, Zaher
 al-Dzsamál, Rifat (Bitton, Jack) 164, 165, 170, 172, 173
al-Dzsazíra 327, 328
 Alexandria 43, 150, 154, 158, 254
 al-Fao önjáró löveg 179
 Algéria 32, 113
 al-Hafiz, Amín 157
 al-Hindi, Amín 256
 al-Hul, Asraf Abú 37, 38
 Álijá Bét 59, 60, 68
 al-Kadarif 351
 al-Kahir (Hódító) rakéta 129
 al-Káida 10
 al-Kubaisszi, Baszil 218, 219
 al-Kudsz elitosztag 34, 320
 Állon, Emánuel 242, 345
 Állon, Jigál 212
 al-Mabhúh, Mahmúd Abdel Rauf („Plazmaképernyő”) 274, 326–333

- al-Madzsún (Az őrült) önjáró löveg 179
 al-Muszavi, Abbász 318, 319
 Alonim kibuc 175
 al-Zafir (Győztes) rakéta 129
 Ámán (katonai hírszerzés) 56, 145–146, 149, 150–153, 162, 164, 166, 176, 210, 246, 247, 248, 253, 255, 258, 259, 266, 274, 303, 304, 306, 318
 Amer, Ali 165
 Amiri, Sahram 34–35
 Ámit, Méir 145–148, 166, 171, 175–180, 182–185, 187–189, 192, 200, 210
 Ámit, Zeév (Slutzky) 200, 202, 203, 204
 Amman 19, 207, 256, 288–300, 323, 356
 Amster, Jules 40
 Andabo, Nisszim 173
 Andorra teherhajó 303
 Angleton, James Jesus 69
 Angola 277, 280
 „Angyal” fedőnév 243–245, 247–250, 253, 258, 259 *lásd még* Marvan, Asraf
 Antwerpen 114–116
 Appenninek 128
 arab–izraeli háború, első
 Arafat, Jasszer 208, 218, 220, 229, 233, 234, 283, 288, 315, 316
 Arak 27, 29, 31
 Arctic Sea tengergyáró 31
 Árensz, Mose 302
 Argentína 63, 74–78, 81–84, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 100, 103, 104, 127, 155, 157, 162, 244, 315, 318
 Arizona 34
 Aron, Emanuel *lásd* Claudie
 Arous 344, 345, 347–348
 Arrojo család 15
 Arrojo, Ávigail 15
 Arrojo, Mark 15
 Ásdod 14
 Aszad 44–45
 Aszgari, Ali Reza 34, 303–304
 Ász-Száfir 320
 Athén 10, 62, 181, 183, 317
 Atlit 40
 Auerbach, Maurice 151
 Auschwitz 68, 102, 103
 Ausztrália 233, 264, 266, 267, 273, 336
 Ausztria 74, 92, 136, 191, 204, 278
 Ávni, Zeév 52–55
 Ázár, Smuél 149, 151
 Azzab, Kamil 132
 Baasz Párt 162–163, 164, 165, 168, 172
 Babilon-projekt 278, 280
 Baby Babilon ágyú 278
 Bacri, Jozsef 49, 50
 Baehr, Rolf 227
 Bagdad 10, 23, 39–51, 179, 180, 182, 183, 185, 281, 282, 283
 Bár Jozsef, Uri, dr. 249
 Bar Lév, Hájim 237
 Bárád, Jááov 274
 Bárák, Ehud 18, 221, 223, 307
 Baranowski, Lucia 64–67, 70
 Barbados 277
 Bardeli, Madeleine 224
 Bardeli, Nadia 224
 Barges, Evelyne (Francine Adeleine Maria) 224, 225
 Bárkái, Dávid 318
 Bármor, Jáákov 67
 Barth, Adolf Karl 91
 Báruh, Meheretá 343
 Barzani, Musztafa 178–179
 Bárzilái, Jichák 289
 Bát Gálim 39, 346
 Bát Jáam 150, 151, 162, 170
 Bauer, Fritz, dr. 73–76, 78–79, 100

- Beads, Barry 292
 Becer, Muki 223, 355
 Bécs 60, 143
 Bedell Smith, Walter 69
 Beér Seva 15, 260, 261, 264
 Beér, Jáákov 120
 Beéri, Iszer, „Nagy Iszer” 38, 39–41, 56
 Beéri-ügy 38, 41
 Begin, Menáhém 145, 230, 282, 341, 342
 Beit Lahia 14
 Bejrút 10, 18, 50, 129, 155, 159, 220–222, 229, 230–233, 236, 241, 314, 315, 316, 317, 319, 321, 322, 323
 Belgium 112, 114, 278, 350
 Ben Ámána 226
 Ben Árci, Efráim 84
 Ben Ári, Mordeháj 84
 Ben Barka, Mehdi 177–178
 Ben Cvi, Jichák 101
 Ben Dávid, Miská 290, 292, 296, 298
 Ben Gál, Jozsef 140–142
 Ben Gurion 40–43, 56, 69, 69, 73, 81, 90, 99–101, 104, 105, 110, 125, 130, 132, 133, 140, 141, 145–147, 149, 151, 176, 216,
 Ben Gurion Egyetem 261, 263
 Ben Hánán, Joszi 18
 Ben Porát, Jesájáhu 141
 Ben Porát, Mordeháj (fedőneve Záki Háviv) 46–48
 Ben Szimon, Dániél 233, 234
 Ben Tov Hánin, Cheryl *lásd* Cindy
 Ben Uziél, Dávid 346
 Ben Zeév, Ávráham (Zábu) 237
 Ben-Dávid, Áriél 117, 119–122
 Ben-Dávid, Ruth (Feraille, Madeleine) 115–120, 123, 126–127
 Bennet, Max 151
 Bergman, Ronen 259, 290, 326, 363
 Bét Giz 40
 Bét Lid-i robbantás 284, 287
 Bhalla, Reva 23
 Bicur (később Cáfririm) egység 341, 352
 Bin Láden, Oszáma 316
 Bitton, Jack *lásd* al-Dzsamál, Rifat
 Blau, Ámrám rabbi 127
 Bodenheimer, Michael 329, 334, 336
 Bolzano 92
 Bonn 140, 209
 Boroszló (Wrocław) 106
 Boudia, Mohammed 225–226
 Bourghalter, Edith 224
 Bourghalter, Pierre 224
 Brandner, Ferdinand 130, 132
 Braun, Werner von 131, 147
 Brazília 63, 192–196, 200, 201
 Brezsnyev, Leonyid Iljics 255
 Brodsky, Uri 336
 Brooklyn 123–125
 Brüsszel 19, 52, 54, 218, 280, 299, 350
 Buckley, William 314
 Buenos Aires 74–79, 82, 84, 86, 90–92, 93, 94, 95–96, 103–104, 155–158, 163, 315, 318, 319
 Bukarest 68
 Bulgária 58, 217, 286
 Bull, Gerald, dr. 276–282, 283
 Busehr 25, 30, 31
 Bush, George W. 30, 37, 305–307, 309, 351
 Busiki, Ahmed 228
 Caesarea műveleti csoport 191–192, 221, 236, 266, 268, 281, 289, 290, 300, 321, 322, 352 *lásd még* Másszáda
 CÁHÁL *lásd* IDF
 Carlos 316
 Chambers, Erika Mary 231–233

- Chantilly 119–120, 122, 124
 Cheney, Dick 307
 Chicago 136
 CIA 25, 28, 30, 31–32, 34, 35, 42, 66,
 69–70, 135, 229, 230, 256–257, 278,
 279, 280, 303, 304, 314, 318, 351,
 352, 358
 Cindy (Ben Tov Hánin, Cheryl) 268–
 272, 274
 Ciprus 10, 19, 48, 50, 216–217, 218,
 232, 303, 320
 Ciszjordánia 18, 214, 243
 Claudie (Aron, Emanuel) 238, 240–242
 Clinton, Bill 298
 Cohen Zidon, Slomo 125
 Cohen, Báruch 217, 218
 Cohen, Éli Sál Jundi (fedőneve Kamál;
 Tabet, Kamál Amín) 148, 150, 151,
 153, 155–174, 240
 Cohen, Hájim 78–79
 Cohen, Nadia 153, 167
 Cohen, Sál 150
 Cohen, Sulá („Gyöngy”) 189
 Cohen, Szofi 150
 Cohen, Victor 118, 121–122, 125
 Constantino, Marcus dr. 195
 Coronel Suarez 76, 93
 Cosa Nostra csoport 236–242
 Cousin, Marcelle 154
 Crossman, John *lásd* Vánunu,
 Mordeháj
 Crossman, Richard 151
 Cukurs, Herberts, „Rigai hóhér”, „Lett
 sas”, Lett Lindbergh” 190–205
 Cukurs, Milda 197, 205
 Csaudri, Iftikhar Khan, dr. 27
 Csehszlovákia 217
 Dachau 76, 129
 Dadieu, dr. Ermin, dr. 131
 Dágán, Méir (eredeti neve Huberman),
 „Árnyak királya” 28–33, 36–38, 304,
 306, 314, 321, 322, 326, 356
Daily Telegraph 23, 32
 Daimler-Benz 131
 Dáján, Mose 175, 189, 212, 244, 255,
 341
 Dali, Szalah 172
 Damaszkusz 10, 20, 43, 149–174, 188,
 233, 236, 237, 239–241, 248, 264,
 285–286, 301, 303, 306, 308, 310,
 312, 313, 314, 317, 322–324, 330
 Dánia 72, 216
 Dánni, Sálom 82, 83, 96, 98, 99
 Dárom, Bauer 75
 Dárom, Sál 74–75
 Daugavpils 55
 Daveron, Kevin 329
 De Gaulle, Charles 178
 De Niro, Robert 267
 Deir-ez-Zór 302–304, 306–308, 312
 Dél-Afrika 277
 Dél-Amerika 43, 63, 74, 92, 112, 199,
 200, 203, 282
Der Spiegel 285, 334
 Dimonai atomerőmű 131, 260–265,
 267, 273
 Dirani, Musztafa 319
 Diszkin, Juvál 72
 Domb, Joseph 117
 Dorot, Izzi 69
 Dubai 26
 Dubi (fedőnév) 243, 245, 253, 257
 Dublin 329
 Dulcin, Árje 350
 Dulles, Allen 69
 Dzsabália 14, 16, 324
 Dzsáber, Mahmúd 163
 Dzsar, Ali 325
 Dzsihád, Abú 321

- Dzsunieh kikötő 232, 233, 236, 241
 Eastwood, Clint 227
 Ebán, Ábbá 84
 Eckmann, Otto 91
 Egyesült Államok 9, 10, 23, 25, 27, 32,
 33, 34, 35, 36, 70, 112, 138, 151, 184,
 218, 257, 263, 277, 278, 289, 305–
 306, 314, 337, 349, 352, 353, 358
 Egyesült Arab Emírségek 11, 326
 Egyesült Arab Köztársaság 159, 160
 Egyesült Arab Parancsnokság 165
 Egyiptom 11, 27, 37, 55, 59–60, 62, 63,
 71, 74, 129–152, 154, 155, 159, 161,
 165, 176, 180, 187, 188, 189, 216,
 229, 243–259, 326, 327, 338
 Eichmann, Adolf 40, 63, 73–105, 112,
 129, 133, 144, 191, 192, 194, 244
 Eichmann, Dieter 79, 92
 Eichmann, Horst 92
 Eichmann, Klaus 92
 Eichmann, Nicholas 73–74, 76–78, 79
 Eichmann, Vera Liebl de 74–75, 80–81,
 92
 Eid, Guy 220
 Eilát 344, 347
 Eini, Fredi 243, 245
 Eisenhower, Dwight David 69
 Eitán, Ráfi 59–63, 81, 82, 86–88, 101,
 102, 104, 129, 132, 135–136, 143–
 144, 176–177, 191, 210, 352
 Ejál, Igál 228
 Elázár, Dávid „Dado” 222, 237, 249
 el-Barádeí, Muhammad 27
 Elder, George 221
 Elián, Joná 62, 82, 87, 95
 Elvinger, Peter 329
 Emberi Jogok Ligája 173
 Entebbe 37, 230, 282, 355–356
 Erdoğan, Tayyip 308
 Erzsébet belga anyakirálynő 173
 Eskol, Lévi 176, 210
 Észak-Korea 26, 28, 301–312
 etióp zsidók, „Béta Jiszraél” 341–354
 Etiópia, „Sába királynő földje” 44, 113,
 338–354
 etiópai zsidók 44, 341, 342, 350, 363
 Fallahian, Ali 319
 Fatah 16, 208–209, 221, 229, 230, 231,
 232, 233, 256, 315
 Faure, Edgar 173
 Favzi, Mahmúd 254
 Fawcett, Farrah 268
 FBI 10, 27, 56, 124–125, 314, 317
 Fejszál iraki király 218
 Fekete Szeptember 220–230, 233
 Feraille, Madeleine *lásd* Ben-Dávid,
 Ruth
 Filho, Alcido Cintra Bueno 201
 Finnország 32
 Florida 274
 Folliard, Gail 329
 Ford, Harrison 269
 Forradalmi Gárda 9, 22, 28, 29, 33, 34,
 35, 304, 316, 319
 Földközi-tenger 13, 57, 102, 235, 284,
 308, 309
 Franciaország 111, 116, 118, 126, 131,
 171, 178, 193, 215, 225
 Franco, Francisco 129
 Francos, Annie 216
 Frankfurt 73, 74, 100
 Freiburg 139, 140
 Fürstenfeldbruck 206
 Gáfni, Szará 238
 Galileai-tó 153
 Gálili, Jiszraél 255
 Gambia 192
 Gartenberg, Alfredo, dr. 195
 Gát, Jáákov 82, 87
 Gates, Robert 305

- Gemer, Ávráám 228
 Genf 60
 Genova 60, 92, 126, 159
 Gertner család 123, 124
 Gestapo 114
 Gibli, Benjámin 149, 150, 151
 Gil, Jehudá 344, 345
 Gíza 250
 Gladnikoff, Marianne 228
 Godiva-ügy 282, 290
 Goerke, Heidi 140
 Goerke, Paul, dr. 131, 139
 Goethe, Johann Wolfgang 278
 Golán-fennsík 153, 243, 248, 249
 Gold, Henry 347
 Goldstein, Wolf *lásd* Ávni, Zeév
 Goma, Saravi 254
 Gonen, Ámnon 237
 Goren, Smuél 252–253
 GPU (a Vörös Hadsereg kémszervezete) 54
 Gran Sasso 128
 Grayevski, Victor (Spilman) 64, 66–67, 70–72
 Gronich, Slomo 339
 Groth, Willem, dr. 137
 Guerrero, Oscar 264–267, 273
 Gur-Árje, Jisráél 124–125
 Gur-Árje, Zeév (Wolfgang Lutz fedőnéven) 135, 147, 189
 Gyémánt- (Jáhálom-) hadművelet 179, 188
 Gyümölcsöskert-hadművelet 307
 Háárec 141, 300, 333, 363
 Habas, George 219, 225
 Hácór légi támaszpont 185, 186
 Hádár, Ávráám (Pasos „Rigó”) 121–122
 Haddad, Vádi, dr. 282–283, 290
 Hadley, Steve 305–307
 Háfez tábornok 163, 165, 169, 171
 Hafis, Haka's Force in Sudan (Háká szudáni serege) 343
 Hágáná 38, 39, 40, 56, 60, 143, 175
 Haifa 39, 40, 57, 58, 60, 82, 235, 237, 239, 241, 286, 310
 Hailé Szelasszié, I. császár („Júdea oroszlánja”) 113, 341
 Hajdar, Nihad 313, 323
 Háká 341, 342, 343, 349, 350 *lásd még* Hofi, Jichák
 Halek, Ahmed 320
 Hálévi, Efráim 19, 299, 300, 304
 Hamász 19
 Hamenei, Ali 24
 Hamsari, dr. 215–216, 225
 Hamsari, Marie-Claude 215
 Hár Dóv 315
 Hárári, Mike 212, 216, 226, 227, 236
 Hárel, Iszer, „Kis Iszer” 53–57, 59, 60–63, 68–69, 73–79, 81–86, 88, 90–91, 93, 95–106, 110–120, 122–127, 129–137, 140–142, 144–147, 166, 175–176, 178, 205
 Harman, Ávráám 124–125
 Hasszán, Abd-el Latif 157–158
 Hasszán, II. marokkói király 113, 176, 177
 Hátehijá (Újjászületés) Párt 261
 hatnapos háború 15, 71, 143, 185, 187, 188, 207, 209, 210, 243, 247, 252, 359
 Hatum, Szalim 165, 172
 Hausner, Gideon 101
 Házák, Jisráél *lásd* Suchmacher, Josszele
 Heninger, Otto *lásd* Eichmann, Adolf
 Hermann, Lothar 76, 77
 Hermann, Sylvia 74, 76–78
 Herszon 17
 Herzlia 186

- Hezbollah 10, 20, 38, 286, 300, 310, 316–320, 322, 324, 325
 Higgins, W. R. 315
 Hírszerzés és Különleges Műveletek Intézete 43
 Hitler, Adolf 73, 128, 131, 142, 192, 193, 265
 Hod, Mordeháj (Motti) 185, 186
 Hofi, Jichák (Háká) 230, 248, 282, 341 *lásd még* Háká
 Hollandia 35, 279
 Holon 105, 107
 Hongkong 334
 Hosszeinpur, Ardasir, dr. 23
 Hounam, Peter 266, 267, 270
 Hruscsov, Nyikita Szergejevics, beszéde 64–72
 Huberman, Méir *lásd* Dágán, Méir
 Huntsville (Alabama) 147
 Husi, Ábbá 40–41
 Huszein, Szaddám 24, 278–279, 281
 Husszein jordán király 207, 208, 244, 256, 296, 297, 299, 300
 Hutton, Anthony 214
 Huysmans, Camille 173
 Íbisz-program 137, 138
 IDF (Izraeli Védelmi Erők) 14, 15, 41, 45, 59, 145, 146, 152, 175, 198, 215, 237, 238, 243, 246, 248, 255, 266, 274, 315, 316, 353, 354, 356
 Idisszisz, Hájim 339
 Ifúság tavasza-akció 220, 223–224
 Iláni, Efráim 82
 Independent 322, 323
 India 26
 Ingleby, Jonathan 216, 217, 227
 Intra vállalat 133, 134, 136, 141
 Intra-Handel-intézet 130
 Irak 23, 24, 44–50, 155, 165, 178, 179–186, 188, 218, 278–281, 283, 302
 iraki–iráni háború 279
 Irán 9–12, 19, 23–38, 44, 113, 137, 266, 278, 279, 280, 303–304, 310, 316, 319, 320, 321, 322, 324, 326, 327, 328, 330, 338 355–359
 Irán–Contra-ügy 266
 iráni atomprogram 19, 20–24, 28, 30–31, 33, 36, 38, 137, 358, 359
 Iráni Ellenállás Nemzeti Tanácsa 33
 iráni forradalom 24, 322
 Irgun-csoport 56, 60
 Írország 112, 329, 336
 Isáj, Mose Hánán 217
 Isten haragja-hadművelet 211–213, 229, 233, 321
 Iszfahán 23, 27, 31, 357
 Iszlám Dzsihad 10, 38, 284, 286, 287
 Isztambul 34, 284, 304
 Ivor, Alekszandr *lásd* Jisráél, Ávner
 Izraeli Védelmi Erők 15, 41, 312
 Izzaddín al-Kasszám Brigád 327
 Jániv, Peter (Rodney, a hindu”) 46
 Járiv, Áháron 210–212, 233
 Járiv, Joszke 191–192, 197, 200, 202, 203
 Jászín, Ahmed 299–300
 Játom, Dánni 15, 289, 290, 293, 296–297, 299, 300
 Jediót Ahronót 140
 Jemen 11, 138, 246
 Jerikó 165
 Jeune Afrique 216
 Jichák Rabin 15, 18, 230, 266, 284–285, 287, 288, 289, 190
 Jisráél, Ávner (Alekszandr; Ivor) 57–63
 Jisráél, Matilda (Arditi) 57–58, 61, 63
 Jisráél, Szófia 58
 Joklik, Otto, dr. 136–142, 145
 jom kippuri háború 18, 204, 210, 229, 248, 249, 255, 256, 258

Jongbjoni atomerőmű 306, 309
 Jordán folyó 146, 153, 163, 166, 208
 Jordánia 11, 71, 165, 207, 209, 243, 278, 279, 288–293, 296–301, 327
 Jusszef, Abú 208, 221, 223
 Kadhafi, Moammar 255, 256, 257
 Káhane rabbi 261
 Kairó 10, 43, 59, 132, 135, 139, 140, 147, 148, 150, 151, 160, 173, 204, 209, 243, 244, 248, 287, 327, 357
 Kamál *lásd* Cohen, Éli Sálul Jundi
 Kaméleon-hadművelet 14
 Kamil, Hasszán 132
 Kanada 172, 214, 232, 276–278
 Kánjuk-akció 266, 274
 Kanou, Khader 225
 Kármel, Jehudá 95–96, 101
 Kármel-hegy 39, 60
 Károz, Jáákov 90, 113, 116, 120, 121, 122, 176,
 Kártá, Neturé 127
 Kartúm 220, 230, 242, 244, 245, 248, 349, 350, 351
 Kasszem, Abdul Karim 40–41,
 Kasszem, Karim 50
 Katmandu 263, 264
 Katz, Zélig 67
 Kazami, Ahmed 29
 Keitzner, Miriam 193
 Kelet-Berlin 321
 Kendall, Shawn 292
 Kennedy, John 138
 Kennedy, Robert 124, 125
 Kenya 351
 Kfár Dárom 287
 Kfar Hábad 107
 Kfar Szusze 324–325
 KGB 41, 70–72, 106, 218
 Khaldún, Abú 160
 Khalil, Mahmúd (Doktor Mahmúd) 130, 137, 138, 147
 Khan, Abdul Kadir, dr. 26–28
 Kartúm 220, 230, 342, 344, 345, 348, 349, 350, 351
 Khomeini, Ruholláh Muszavi 24, 44, 316
 Kidon műveleti csoport 212, 220, 226, 290–292, 294, 299, 321, 322, 333
 Kim Ir Szen 302
 Kimhi, Dávid (Dave) 341
 Kína 25
 Kistemaker, Jacob, dr. 137
 Kleinwachter, Hans, dr. 131, 138–140
 Klement, Ricardo *lásd* Eichmann, Adolf
 Kleopátra-program 137, 138
 Kolberg, Ronald *lásd* Molád, Dávid
 Kom városa 27, 28, 32, 34
 Komemiut 109
 Kot, Sálom Zalmán 108
 Köuts, Tarmo admirális 32
 Kraśnik Lubelski 82
 kristályéjszaka 129
 Kroll, Gádi 239, 347
 Krug, Heinz, dr. 130, 134, 136–137
 Krupp-művek 276
 Kuldiga-tó 193
 Kurdisztán 179, 357
 Kuvait 74, 251, 314, 315, 317
 Különleges Katonai Programok Irodája 130
 Künzle, Anton (Sárid, Jichák, kitalált név) 190–205
 La Valletta 285
 Lafond, Gerard Emile 227
 Lákám (Tudományos Kapcsolatok Osztálya) 352
 Langley 69
 Lansky, Meyer 135–136
 Lausanne 136

Lávi, Náftáli 141
 Lávon, Pinhász 149–151, 188–189
 Lengyel Egyesült Munkáspárt 64
 Lengyelország 17, 39, 64–65, 67, 70, 82, 181
 Lenin, Vlagyimir Iljics 66, 72
 Leonard, James 329
 Lesem, Ron 16
 Lettország 52, 192–193
 Lévi, Mose 18
 libanoni háború (első és második) 18, 19, 261, 309, 310, 315, 316, 320, 356
 Líbia 11, 26, 28, 30, 209, 213, 214, 255–258, 284–285, 317, 351
 Liebl, Vera *lásd* Eichmann, Vera Liebl de
 Likúd Párt 18, 261
 Lillehammer 226–228
 Limor, Dánni 342–343, 345–347
 Lindbergh, Charles 192
 Lipkin-Sáhák, Ámnon 221, 353
 Liron, Zeév (Londner)
 Livni, Cippi 307
 Lod 17, 94, 99, 125, 127, 156, 162, 219, 224
 Loire-völgy 118
 London 112–113, 117, 120, 179, 218, 243–244, 247, 250–255, 257–258, 267–270, 272–274, 301
London Times 32, 34
 Lorenz, Slomo 108–109
 Lorrach 131, 138
Los Angeles Times 351
 Lubráni, Uri 353
 Luftwaffe 91, 130
 Lutz, Wolfgang („Pezsgő”) 147, 189
lásd még Gur-Árje, Zeév
 Lvov 106
Mádriv 141, 204
 Mácubá kibuc 315
 Macy, Charles 221
 Madrid 128, 144, 217
 Mágén, Aliza 289, 300
 Magyarország 70, 217
 Máhané Jehudá-i merénylet 288
 Mahmúd, Doktor *lásd* Khalil, Mahmúd
 Makhlúf, Rami 313
 Málkin, Cvi 81, 87, 88, 89, 91, 102, 104, 244, 268
 Málta 284–287
 Mann, H. 140, 142, 143–144
 Mánor, Ámosz (Arthur Mendelovitch) 59, 67–70, 110, 122, 145, 146
 Mápái párt 40
 Margalit, Dán 250
 Marokkó 11, 44, 113, 118, 176, 177
 Martini, Fulvio 271
 Marvan, Asraf *lásd még* „Angyal” fedőnév („Rasas”, illetve „Hotél”) 250–259
 Márzuk, Mose, dr. 151
 Marzúk, Músza Muhammad Abú 289
 Másál, Kháled 288–300
 Másszáda *lásd még* Cesarea 212, 225
 Mata Hari 127, 189
 McCormack, Sean 325
 McKnight, John 264
 Meá Seárim 106
 Meaux 126
 MECO (Mechanical Corporation) 132
 Medán, Ráfáél 60, 143
 Meidad, Jáákov (Mio) 84, 86
 Méir, Golda 138, 140, 145, 206, 207, 210–211, 218, 229, 230, 233, 237, 241, 244, 255, 262, 273
 Méir, Méir 253
 Meizis rabbi 109, 116, 126
 MEK (Mudzsahedin el-Khalk) 27–28, 357–358
 Melman, Joszi 332, 363
 Mengele, Josef, dr. a „Halál angyala” 103–105

- Mengisztu Hailé Mariam 341–342, 353
 Mercier, Jacques 171–173
 Mérnök-művelet 57
 Metulla 315
 MI6 (brit titkosszolgálat) 28, 32, 255, 279, 280
 Miami 135, 136
 Miami Beach 229
 Michael, Számi 152, 153
 Micpe Rámon-i légi támaszpont 351
 Mizráhi, Ilán 289
 Moghaddam, Hasszán Tehrani 9
 Mohammadi, Maszúd Ali 22–23, 38
 Molád, Dávid (fiktív név) (Charles Boussard, Kolberg, Ronald fedőnéven) 215, 219, 220, 221, 222, 227, 232, 233, 236, 281, 351
 Montevideo 190, 199–201, 203
 Montreal 276
 Moore, George 220
 Mordeháj, Jichák 299
 Mose, Nisszim 44–46
 Moszkva 54, 65, 71, 72, 217, 229, 253, 255
 Mózes-hadművelet 350–353
 MTP (Motors, Turbines and Pumps) 132
 Mubárák al-Szabáh, Abdullah 10, 251, 259
 Mubárák al-Szabáh, Szuad 251
 Mugnije, Fuád 319–320
 Mugnije, Imád 10, 310, 314–326, 328
 Mukhábarát 167–168, 183, 188, 238, 240, 258
 Munkáspárt 69
 Murdoch, Rupert 267
 Mussolini, Benito 128
 Muszlim Testvériség 10, 327
 München, müncheni mészárlás 134, 158–159, 206–207, 209–211, 220, 234, 232
 Nablusz 18
 Nadin tábornok 134
 Nadzsad, Darius Rezaei 21
 Nagy-Britannia, Anglia 32, 40, 106, 112, 149, 151, 183, 210, 233, 265, 266, 270, 273, 279, 281, 336
 Náhmiasz, Joszéf 109, 110
 Nairobi 351
 NASA 147
 Naszralláh sejk 316, 320
 Nasszer, Asraf 251
 Nasszer, Dzsamál Abd al- 71, 129–131, 135, 160, 176, 189, 244, 251, 253, 254, 259
 Nasszer, Huda 250–251
 Nasszer, Kamál 221, 223
 Nasszer, Mona 250
 Nátánjá 284
 Natanson, Filip 150
 Natanz 23, 27–28, 30, 31, 36, 357
 NATO 128, 129
 Návon, Jichák 99
 NDK 283
 Negev-sivatag 133, 146, 153
 Német Szövetségi Köztársaság, Nyugat-Németország 140, 142
 Németország 64, 72–75, 84, 94, 115, 128–135, 138, 140–143, 145, 147, 159, 191, 192, 204, 209, 231, 275, 304, 334, 336
 Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) 27, 32, 358
 Nemzetközi Vöröskereszt 173
 Nepál 263, 273
 Népi Front Palesztina Felszabadrításáért 14, 218, 219, 221–222, 225, 282–283, 290
 Népi Front Palesztina Felszabadrításáért, PFSZ 215, 218, 219, 221, 229, 282, 288, 290, 315, 316

- Nesz Cioná-i Biológiai Intézet 290
 Netánjáhu, Benjámin (Bibi) miniszterelnök 37, 288, 289–290, 296, 297, 298, 306, 309, 326, 356, 357, 359
 Netánjáhu, Joni 37, 355, 356
 New York Jewish Press 351
 Nicosia 50, 216
 Nicosia 50, 216, 218
 Nimer, Abú 16
 Nimeri, Dzsaafer 349, 351
 Nimrodi, Jáákov 180
 Nisszjáhu, Jehudit 82, 85, 86, 91, 112, 121
 Nisszjáhu, Mordeháj 82
 Noel, Cleo A. 220
 Norvégia 226–228
 Ochab, Edward 64
 Olaszország 59, 91, 92, 111, 128, 135, 214, 271, 272, 286
 Olmert, Ehúd 304–305, 307–308
 Ophir, Zádok 218
 Orlando 274
 Orléans 118, 120
 Oslo 227, 288
 Oszirak atomreaktor 23
 Othman, Ibrahim 302
 Ovádiá, Joszéf 341
 Pahlavi, Reza 24
 Pakisztán 26–27, 28, 35, 358
 Pál, VI., pápa 173
 Palesztina 40, 42, 59, 68, 192, 193, 215, 260, 283
 Pálmáh 45, 59, 60, 210
 Panetta, Leon 32
 Paraguay 105
 Parcsin 30
 Párdo, Támir 37, 355–357
 Párizs 10, 49, 60, 61, 62, 82, 111, 113–119, 125, 135, 136, 165, 171, 173, 178, 184, 190–192, 200, 202, 203, 209, 215, 216, 218, 224–225, 239, 241, 257, 275, 276, 318, 323, 329, 332, 333, 355,
 Pasos („Rigó”) lásd Hádár, Ávráham 121–122
 Patwag intézet 131, 141
 Pearlman, Mose 92
 Pecker, Rán 185
 Peking 25
 Peresz, Simon 133, 145, 147, 266, 270, 351
 Perkonkrust náci szervezet 193
 Perzsa-öböl 25, 26, 34, 326
 Pészáh-ügy 224–225
 PFSZ lásd Palesztinai Felszabadrítási Szervezet
 Phenjan 306
 Pilz, Wolfgang 131, 132, 134, 135, 137
 Pinay, Antoine 173
 Pollard, Jonathan 352
 Pollard-ügy 266, 352
 Porát, Jehudá 182
 Port Szudán 337, 338, 344, 349
 Prosper (fedőnév) 235, 238–241
 Puerto Rico 219
 Pygmalion-művelet 55, 57
 Rabat 177
 Rákáh Párt 260, 261
 Rámát Dávid-i légi támaszpont 308
 Rámlá 71
 Rápháél, Szilvia 228
 Rausenberger, Fritz 276
 Redfa, Camille 180, 181
 Redfa, Munir („Gyémánt”) 180–188
 Regev, Ári 274, 315
 Rezaei, Mohsen 319
 Rice, Condoleezza 305, 307
 Richelieu, Armand Emmanuel du Plessis de 42

- Riga 52, 192, 193, 203
 Rimal al-Zahabija 309, 311
 Rimbaud, Gilbert 220
 Rio de Janeiro 190, 192, 193
 Rio de la Plata 99
 Rizk, Georgina 229–231
 Róma 10, 49, 58–60, 62, 95, 182, 209,
 213–214, 244, 255–256, 269–271,
 273, 317
 Románia 68, 113
 Romano, Joe 206
 Rotterdam 191
 Russel, Bertrand 173
 Sába királynője-hadművelet 351–352
 Sába királynőjének földje *lásd* Etiópia
 Sábák *lásd* Sin Bét (Izraeli
 Belbiztonsági Szolgálat)
 Sahab rakéták 9, 32, 33
 SAI (a *Hágáná* hírszerző szolgálata) 38,
 39, 56, 266
 Saint-Gervais-templom 275
 Sakaki, Fathi, dr. (Savus, Ibrahim)
 283–287
 Salamon-hadművelet 353, 354
 Sárdág (Jégmadár) kommandós egység
 308, 353, 356
 Salhun, Iszmail 43
 Sálit, Gilád 37
 Sálom, Ávráhám (Ávrum) 82, 87, 88,
 104, 106–107, 109, 110, 111
 Sámír, Ali 139
 Sámír, Jichák 60
 San Fernando 79, 80, 83
 Sänger, Eugen 131, 132
 Santiago de Chile 104, 156, 204
 São Paulo 190, 194–195, 197, 199, 200
 Sápírá, Dánni 186
 Sárét, Mose 62, 63, 149
 Sárdi, Jichák (kitalált név) *lásd* Künzle,
 Anton
- Sarijari, Madzsid, dr. 21–22
 Sáron, Áriél (Árik) 14, 15, 17, 18–19,
 297, 298, 299
 Sávít, Sábítáj 268, 281, 284–286, 352
 Savus, Ibrahim *lásd* Sakaki, Fathi, dr.
 Schmidt, Francisco *lásd* Eichmann,
 Adolf
 Schuchmacher család 106–108
 Schuchmacher, Alter 107
 Schuchmacher, Ida 106
 Schuchmacher, Josszele 103–127, 129, 130
 Schuchmacher, Zina 107
 Sriver, Peter 232
 Sechori, Ámi, dr. 218
 Sefá kibuc 56
 Sefá, Jonátán 344, 345
 Sehide, Szala 327
 Semes, Jozsef 180–183, 186
 Sheffield 280
 Sheffield Forge Masters 281
 Siloá, Reuvén 41–43, 51, 56
 Sin Bét (nagyjából az amerikai FBI-
 nak megfelelő szervezet) 55–56, 59,
 67–68, 72, 78, 81, 82, 110–111, 117,
 118, 22, 143, 145, 146, 209, 224, 260,
 261, 262, 268, 272
 Sínai-félsziget 71, 243, 247, 255–256,
 326, 338
 Sirazi, Amir 34
 Sivatagi vihar-hadművelet 302
 Skolnikov, Israel, dr. 195
 Skorzeny asszony 128, 144, 147
 Skorzeny, Otto 128–129, 143–144
 Slusni, Ber Ehrlich 17
 Somron, Dávid 176
 Sor, Ávidá 222
 Spanyolország 129, 265, 279
 Stárkesz család 112
 Stárkesz, Náchmán 106–109, 109, 112,
 117

- Stárkesz, Ovádía 106
 Stárkesz, Sálom 106, 109
 Steinbruck, Aharon, dr. 195
 Stern-csoport 56, 60
 Stethem, Robert Dean 317
 Strasberg, Lee 82
 Stratégiai Szolgálatok Hivatala (OSS)
 42, 69
 Stratfor (Texas) 23, 29
 Strauss, Franz Josef 133, 134, 147
 Stuttgart 131–132, 134, 141
 Stuxnet vírus 36
 Sudit, Eliézer (Sáron) (Oswald Taussig
 álnáven) 200
 Sugárhajtású Hajtóművek
 Kutatóintézete (Stuttgart) 131–132
Sunday Telegraph 34
Sunday Times 23, 265, 266, 267–270,
 272, 307, 308, 312, 313, 318, 327, 333
 Svájc 19, 31, 52, 54, 111–112, 115, 122,
 126, 131, 132, 136, 139–140, 178,
 279, 300, 341
 Sydney 264, 265, 267
 Szabri, Ali 254
 Szájeret Mátkál 15, 206, 221–222, 230,
 281, 289, 306, 355–356
 Száláh, Sálom 49
 Szalameh, Ali Hasszán „Vörös Herceg”
 208–209, 218–220, 223, 226–234, 316
 Szalameh, Hasszán 208–209
 Szalehi, Ali Akbar 22, 34
 Szászportász, Ávi 327
 szatmári hászidok 112, 117, 124
 Szatmárnémeti 112
 Szaúd-Arábia 11, 34, 220, 257, 315,
 318, 344
 Szdé Boker kibuc 90–91, 149
 Szegev, Smuél 141
 Szejf, George Szálem 161, 170, 172
 Szelasszié, Hailé 113, 341
- Szelma 284
 Sziadat, Ali-Akbar 35
 Szipéria 17, 106
 Szíria 11, 20, 71, 74, 153, 155, 157–162,
 164–165, 167, 169–170, 173–174,
 180, 189, 208, 216, 229, 235–242,
 243–246, 248, 285, 301–312, 313,
 321–325, 326, 327, 328, 345
 Szíriai Atomenergia Bizottság 302
 Szíriai Tudományos Kutatási
 Ügynökség 302
 szíriai-iráni atomprogram 304
 Szmihá- (Takaró) hadművelet 237–242
 Szolomon, Áddisz 349
 Sztolani, Mohammed 34
 Szovjet Kommunista Párt 65
 Szovjetunió (Oroszország) 25, 54, 60,
 64, 66, 69, 70–72, 107, 108, 130, 175,
 193, 217, 225, 253, 263, 302
 Szudán 113, 220, 226, 337–338,
 342–351
 Szezi-csatorna 149, 243–248, 250, 357
 Szelejmán, Muhammad 309–313, 324,
 326
 Tabet, Kamál Amín *lásd még* Cohen,
 Éli Sál Jundi
 Taggar, Jehudá (Judke Tadzser) 49–51
 Tajara 166, 168
 Taladin, Carlos Alberto 319
 Tálmor, Emmánuel (Emma) 60, 75
 Tamím, Dzani Khalfan 334, 335, 336
 Tannenbaum, Elhánán 315
 Tartusz 238, 309, 312
 Taussig, Oswald *lásd* Sudit, Eliézer
 Távolság-Kelet 263, 264
 Tavor, Mose 82
 Teherán 9, 21–37, 317, 319, 322, 323,
 357, 359
 Teitelbaum, Joel 126
 Tel, Vaszfi 209

- Tel-Aviv 17, 40, 46, 47, 48, 54, 59, 62, 69,
70, 74, 76, 94, 103, 106, 107, 126, 147,
150, 151, 154, 177, 183, 186, 188, 205,
218, 222, 224, 225, 230, 236, 241, 245,
254, 261, 282, 287, 289, 290, 292, 301,
314, 326, 327, 355, 356
- Tel-Dan 166
- Thaiföld 35
- Thatcher, Margaret 270, 274
- The Arab World* 157
- The London Times* 32, 34
- The New York Times* 31, 70
- Thomas, Gordon 321, 333
- Tiberias 71, 140, 175
- Tigriskölyök-akció 106
- Time* magazin 31, 284
- Tinner, Frederic 31
- Tinner, Marco 31
- Tinner, Urs 31
- Tiráni-szoros 71, 344
- Tohár, Cvi 84, 96
- Törökország 34, 35, 113, 356
- Tubianski, Méir 40–41
- Tucumán 80, 81, 92
- Tufanian tábornok 24
- Tunézia 11, 215, 316
- Tunisz 10, 321, 322
- Türosz 14, 315, 316, 319
- Ufkir, Mohammad 113, 177–178
- Uganda 230, 282, 355
- Újdelhi 357
- Új-Mexikó 31
- Új-Zéland 19
- United Gunpowder Works (Poudreries
Réunies de Belgique) 278
- Uruguay 190, 199, 201, 204
- Utazás a Holdra* (Jules Verne) 275
- Vánunu, Mordeháj (John Crossman)
260–274
- Várdi, Reháviá 180, 183, 252
- Varsó 68, 70, 89, 336
- Verne, Jules 275
- Vilmos, II., német császár 276
- Vilmos-ágyú 276
- Vityebszk 55
- Vörös Hadsereg 54, 193
- Vörös-tenger 71, 344, 346
- Waffen-SS 91, 129
- Washington 69, 124, 266, 305, 349, 350,
351, 352, 358, 359
- Webster, Rowena 267
- Weizmann, Ezer 24, 180, 186
- Wende, Hannelore 134
- Whichelaw, Andrew 221
- Wiesel, Élie 125
- Wiesenthal, Simon 143
- World Trade Center-támadás 218, 314
- XVII. (szovjet párt-) kongresszus 67
- XX. (szovjet párt-) kongresszus 65
- Zablodovics, Slomo 144
- Zagrosz-hegység 32
- Záki Háviv lásd Ben Porát, Mordeháj
- Zámir, Cvi 207, 210–212, 226, 227, 229,
230, 236, 237, 243–248, 250–259
- Zeévi, Beni 179
- Zeévi, Nádáv 179
- Zeirá, Éli 247, 249–250, 258–259
- Zelle 91
- Zihroni, Zeév 96, 97
- Zinn, Georg August
- Zippe, Gernot, dr. 137
- Zur, Cvi 133
- Zusman, Pinhász, dr. 24
- Zürich 60, 116, 140, 156, 158, 190, 191
- Zwaiter, Vael 213–215, 218, 219
- Zsidó Ügynökség 237, 350, 353

X 241917

A GABO Kiadó könyveinek kizárólagos terjesztője a Talentum Kft.
Cím: Törökbálint, DEPO II.
Telefon: 06 23 332 105
Fax: 06 23 232 336
E-mail: talentum.nagyker@t-online.hu

Kulisszatitkok, ismeretlen hősök, titokzatos ügynökök és valódi „lehetetlenküldetések” a világ egyik legjobb titkosszolgálatának történetét bemutató kötetben.

X 241917

H

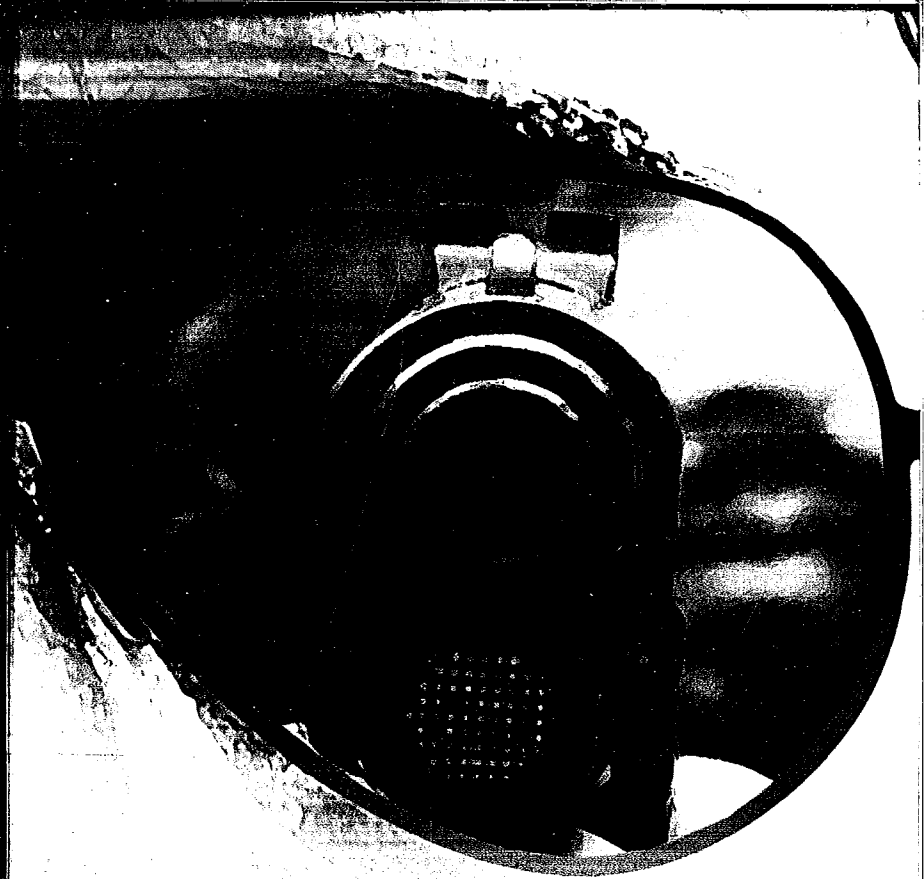
B29

MOSZÁD

n Misál

Miháel Bár-Zohár -

GABO

Miháel Bár-Zohár – Nisszim Misál

MOSZÁD

Az izraeli titkosszolgálat
legjelentősebb műveletei

GABO